

Nungu: Bible for 1 Corinthians, 1 John, 1 Peter, 1 Thessalonians, 1 Timothy, 2 Corinthians, 2 John, 2 Peter, 2 Thessalonians, 2 Timothy, 3 John, Acts, Colossians, Ephesians, Galatians, Hebrews, James, John, Jude, Luke, Mark, Matthew, Philemon, Philippians, Revelation, Romans, Titus

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format.
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

- Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>." Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.
- ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.
- No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Matthew

Chapter 1

¹Uwu Dawuda, kambe ti risheshe ngho yesu uwu kpare uwu Ibrahim. ²Ibrahim usu iti Ishaku nyi Ishaku usu iti Yakubu, Yakubu usu iti Yahuza na mawani nghu. ³Yahuza usu iti Hasruna Hasruna usu iti arem. ⁴Aram usu iti Amminadab, Amminadab usu iti Nashon, Nashon usu iti Salmo. ⁵Salmon usu ite Bo'aza ti Rahab Bo'aza usu ite Obida ti kachu rutu Obida usu ite Yeso. ⁶Yeso usu ite Oriye Dawuda, oriye dawuda usu ite sulaimanu ti kachu ngha uriya. ⁷Sulaimanu usu ite Rehobo'am Rehobo'am usu Abija Abija usu iti Asa. ⁸Asa usu iti Yehoshafat, Yehoshafat usu iti Yoram, na nyi yoram i glrii iti uziya. ⁹Uziya usu iti Yotam, Yotam usu iti Ahaz, Ahaz usu iti Hezekiya. ¹⁰Hezekiya usu iti manassa, manassa usu iti Amon, Amon usu iti Yosiya. ¹¹Yosiya usu ugri iti yekoniya na mawani nghu, ni rukpu tini ma gluma ka miti babila. ¹²Ni kezi tini ma gluma ka miti babila yekoniya usu iti sheyaltiyel sheyaltiyel asu lglrii te zarubabel. ¹³Zarubabel usu iti Abihudu, Abihudu usu iti Eliyakim, Eliyakim usu iti azuru. ¹⁴Azuru usu iti saduku, shduku usu iti akimu, Akimu usu iti Aliyudu. ¹⁵Aliyudu usu iti ali'azara, ali'azara usu ite matana, matana usu iti Yakubu. ¹⁶Yakubu usu iti yusufu ubla maryamu, ni kachu nghu uma su iyeku kristo. ¹⁷Ri rukpu Ibrahim ba rukpu ti Dawuda usu dudu awu shi anai., Ri rukpu ti Dawuda ka rukpu tini ma sima ka babila usu dudu awu shi-anai ri rukpu tini ma sima bika babila ba rukpu kuba Yesu kristo usu dodii awo-shianai. ¹⁸Ku whwii uwu kpare su kato nga me-inighu maryamu uso ukpe ti lu rubla Yusufu tchu rikpa ni na ruhu ti ni ri kachu uhu-risi. ¹⁹Yusufu ubla nghu usu ngni miki ti si nghu ku basi ti naghu nibi nga, azu nghu na zer. ²⁰I ni ga ni miki nghu malaika kpare a kre naghu ni kera, Yusufu uwu Danda ka lu tshri-shre ti hi maryamu nasa nga wuyi ruhu tini bi usu uhu risi. ²¹Ya shwu be yana uwu nghu nde yesu, unghu mu ya ba kra-magri sabo ni ughu ribi tini ma lulu. ²²Mba me, malu si na ma na ughu tini ite lklrii ni ka nyu ngri ti huko. ²³Na nghi wuna riya ti kri naruhu, si shwe uwu ma ya be nde nghu usu immanuel ku kpare ti nayi. ²⁴Yusufu bi yanda ni kela su lu ughu tini malaika kpare la na nghu na hi nghu usu nga nghu. ²⁵Ba hu nghu ka nga nga thru rukpu tini ba awhe. Anaghuru nde Yesu.

Chapter 2

¹Rikpu ni ma whe Yesu ni Batalami ti juda ni rikpu Oriye Hiradus a hutu ku mangri ri no ri ba miti Urushelima ri kre. ²Oriye mba Jew ti ni ma whe u zu nyi? Yi hu njika ni yi nori u-nghu ni lu yi ba ti dourisi na nghu. ³Rikpu ni Oriye Hiradu hutu, I lu kafu na ugbu mangri ni Urushelima shwashwa ma pye. ⁴Hiradus bu bi a mba tigba na mba ti was ti mangri a miye ma "Ni nyi ni ma kre ku ma whe Kristo? ⁵Uma kre na nghu ku " ni Batalami ti Judangami nu ni su u-ngho ti ni mba ti Huko ma wa ⁶Asu yiyi na, Batalami ni miti ti Joda ma sa su ni kame mba ti ni ma riya sa Oriye ni miti Juda, ri kame yi na mu ni ari Oriye riya ree, ti ni ma riya bii mangri ni ti Izaraila. ⁷Ni ngha Hiradus bu hhi mangri mba ti kpakp risi na ruba, ku na rikpu ki ni ma hu njika rhu. ⁸A tu ma ka Batalami si kre nama, ya ne hu na risisi katchu ni uwu ti ni ma whe la'a, ni yi hu nghu na re ha kre nami na si mimi pye mi ya, ya dourisi na nghu. ⁹Ni ma hutu u-ngho ni Oriye kre, uma ka nguma, ni ngha njika ti ni ma hu ni nori bu ji ibi ma si ka ti sra'a ni katchu ni uwu wuchi la'a. ¹⁰Ni ma hu njika uma mur na ku teh miki. ¹¹Uma ka ni kame kaze si uwu ruba uma Mariyamu ini-nghu, Uma ku miti si dourisi na nghu, Uma fu ari ungwo na si na nghu ari u-ngho ti sima ari azirfa na ari frankincense na myity. ¹²Kpare bu gbu ma ni khira ma ka re ya na Hirudus yi. Uma re zu ihi ndi re ka nguma uke ma. ¹³Ni ma re ka nguma mawu ndu Kpare ti Dada bi ru ni Joshua ni kira si kre na nghu ku, nyende hi Uwu na ini nghu si kri ya miti masaa, ti ni hu tchu rikpu ni mi riya kre namwu, ni kre Oriye Hiradus riya ne uwu nghu ti ni riya wu nghu. ¹⁴Na chu Josheph nyende si hi Uwu uma ini nghu si ka kame miti masar. ¹⁵A ti ni bu tchu rikpu ti ni Hiradus fu. ngami mu mlo ungho ti ni Dada kre zu ingri", ti thi-uko, " Ri Masar mu mi bi uwu mi. ¹⁶Ni ngha Hiradus hu ku mba ti Kpako risi ma bre - nghu a lu kafu, u tu ku ma wu ari mawu lulu mba ti ni ma kpi ni Batalami na mba ti ni ma kpi ni uko digbi mba ti ni ma thru iye aha ba kizi, ma na kipku ti ni mba ti kpako rise ma na ba. ¹⁷Ni ngha U-ngho ti ni Jeremiah ingri ti Huko kre mto. ¹⁸Uma bu lila ri Ramah khi ki na khi bi miki, Rachel bu khi ni kreh mawunghu, a ra ngu nghu ku bu khi la miki ni kreh ma mmeme. ¹⁹Na rufu Hiradus ni ngha mawu ndu Dada bu ruh ni kira ni Joseph ni Masar si kre. ²⁰Tende bi uwu na ini nghu si ya miti Izarila, ni kreh mba ni maka ne ri-ngha uwu nga -ha ma fu" ²¹Yusufu bu yende si bi uwu uma ini nghu si ba kame miti Izarila. ²²Asu ku uhu ku Archelaus mu bu Oriye ni Juda ni kanywu iti nghu Hiradus, a lu tshitshi ti ya ngba. Ni nghu Kpare bu la na nghu ni kira. A bwa miti nya ba sa bo si ka miti Galilee. ²³A ka si ka su miti Nazareth. Na nghu mu bu mlo u-ngho ti ingri ti bu uko kre, ku ma riya bi nghu ti Nazareth.

Chapter 3

¹Ni rikpu mba-buYohana ti lu Baptisimaba kame Ji ti Juda ka klasi ka kre. ²"Bu Kpare na ni kreh ku ba uwu Kpare digbi. ³Na nghu mu su u-nghu ti Ishaya Ingri ti hu uko ka. Kre " lils ti wundindi ni ri bi ni ksme ji, meh ihi lu ni ti Dada, lu ihi man na. ⁴Behe-nghu Yohana klar utro ti ni su manju rakumi na ugho ti ruh ukro ti ita ni ishi nghu, su ari dandja na ruh tu. ⁵Ni ngba Urushelima, Juda tshwatshwa na ari uko digbi na kimgbo Jorda ka na nghu. ⁶A su ma na manyi (Baptisima) or kumgbo Jordan, si kre ari u-ngho ribii ti ni ma lu. ⁷Asu u bu ugbu mba pharasawa na mba sadduces ka ba na nghu ku na su ma na manyi (Baptisima), a kre na ma, yiyi mawu na andi gbuyi yi na ka kree bwa u-nghu ti ni ri ba ha na? ⁸Wa'a kuwa ti si-ngbu ti ni su yi bwa ungho ribii sa bo na. ⁹Ka gha si kre ni kame yi na, " yi su na Ibrahim iti yi" Mi la na yi na ku Kpare su na kulu ti ni rheu na mawu ni Ibrahim pye ni kame ari kike mba bu. ¹⁰I so kika ni ari ukpra kaku, kaku ti ni sa wa kuwa'a ti si ma nga ma riya sa ma chu lu ni kame kila. ¹¹Mi su yi na, na manyi ti khi bu ibi risi Asu u-nghu ti ni riha ni kizi mi u-gba kra na mi, ni ngha mi sa ma ti bi dagbo uhu nghu nga. U-nghu riya su yi na uhu risi na kila. ¹²Ari isi ndu nghu kpi ni ubo nghu si na glu ari u-ribii ri mitii si na glu ari ishe lu ni kame kubo. Usu ri ya thruu ari tibii ma na kila ti ni sa ri rhii nga. ¹³Ni ngha Yesu bu ba ri Galilee ka kumgbo Jordan si na Yohana na su nghu na manyi (Baptisima) ¹⁴Asu Yohana lu ti zu - ngho, si ri kre" Mimi ri ne si mi ba na wu si su mi na manyi (Baptisima) Buhu ye riba na mi? ¹⁵Yesu bu kre na nghu" lu nghu bebe-nghu, Uma yi lu lu u-ngho ti ni mahwa." Ni ngha Yohana bu bwa nghu sa ba na ba suu. ¹⁶Asu ni i su nghu (Baptisima) Yesu bu ruh ye ri kame manyi ni ngha kare bu fu na nghu, Ahu uhu ti Kpare bu shi ruba miti ka wu nghi--ngha si ba su ni risi nghu. ¹⁷U-nghu mu lila ri kare si kre, Na nghu mu ni su uwumi ti ni bii na nghu.

Chapter 4

¹Ni ngha Yesu bu feh bi na uhu risi ka kame ji si na ingri ribii na mba nghu. ²A na ruh kireh ti ikri awu ane, na uchu awu ane, rimie bu ka wu nghu. ³Ingri ribii bu ba si kre na nghu "Ni bu su uwu Kpare kre na ari kike mba mi ma re irih (bread) ⁴Ni ngha Yesu bu kre na nghu, " Ma wa, " Ingri sa riya su ni kizi miti na irih moogba nga, I ya su na tshwashwa ikre ti ni rhu ri kanyu Kpare,"⁵Ni ngha ingri ribii bu bi nghu ka kame miti ti si nghu si bi nghu ka katchu ti ni ya brinbri ka kare ni risii kaze ti shakpa. ⁶Akre na nghu ni bu su uwu Kpare, tchu ngwu wu ta ya miti, Ni kreh ma wa, "riya kre ni ari mawu ndu nghu (Malaika) ma ba me wu bi, Ma riya ya wu ya kare ni ubo ma si ka ruku ka uho wu ni kike yi.⁷Yesu bu kre na nghu, pye ma wa 'ka ma Dada iti wu Kpare yi" ⁸Ingri ribii bu bi, bi-nghu ka risi gashi ti zeze- nghu si kla nghu ugbu miti ti kizi miti ngami na ari u-ngho ti si ma ni kame nghu. ⁹A kre na nghu tshwatshwa ari nghu mbami mi riya nahu ni bu ku miti si shomide"¹⁰Ni ngha Yesu bu kre na nghu, " Ya bu bwa katchu nghmi sabo, Ingri ribii Ni kre ma wa, Bu riya dourisi ni Dada wu Kpare na bu riya du'u nghu mongba. ¹¹Ni ngha ingri ribii bu bwa nghu sabo, ni ngha ari mawu ndu Kpare bu ba si ba dourisi na nghu.¹²Ni Yesu hutu ku ma rhu Yohana di na ma, A bwa khi ya Galilee sabo. ¹³Si bwa Nazereth sabo si ka su ni Capernaum, ti ni la ni inyu umbu Galilee ni miti ni Zabulun na Naphtali kpe.¹⁴U-ngho ngami rhu si na kandu ti ni ingri ti Huko Ishaya na ma'a ¹⁵Miti Zabulum na miti Naphtalii ni kro umbu, gla Jordan, Galilee ti mba Gentiles. ¹⁶Mangri ti ni ma kpi ni kachu ti djahu ma hu ti gba ku Kpare, si shi mba ti ni ma kpi ni mitii na uhu'u ti rufu, ni risi ma ku Kpare yende.¹⁷Ri rikpu ngha Yesu bu ka ni ku kla si kre, Bwa u-ngha ribii sabo ni kreh rikpu ku ba Kpare digbi.¹⁸A ka krii ni unyu umbu ti Galilee, a hu mawoni aha Simon ti ni ma ri bi-nghu Bintrus na Andrew wani nghu, uma ka ta u-ngho to ruh nje ni umbu, ni kreh me sa mba ti ruh nje. ¹⁹Yesu bu kre na ma, ba, ba dume na, mi riya roh yi ya mba rhu mangri na. ²⁰Na Krikri mabwa ungho ti rhu nje si du ngho.²¹Yesu bu ka ya ri katchu nghu a bi hu mawoni aha James uwu Zebedee na Yohana wani nghu. Ma kpi ni kame wasi na Zebedee iti ma, ma ka meh u-ngho ti rhu nje ma kalu. A bi ma ²²Na Krikri uma bwa wasi ma sabo na iti ma si du ngho.²³Yesu bu ko miti go gbu ni Galilee, ka kla ni kame ari shakpa Kpare, si ka kre kre Kpare ti kiri Kpare, si ka na magri piya ri ari ugbu rike ni iga ma ni kame mangri. ²⁴Ikre ni risi nghu bi ka go gbu ni miti syria mangri bi bii mba rike gwbva, gwbva ba na nghu, mba ti ni ma su na mba uhu ribii ni iga pye na mba ti ni ma su na nhiji na mba ti ma fu kumgba Yesu na ma piya. ²⁵Ugbu mangri bi du ngho ri Galilee, ka Decapolla, ka Urushelima ka Juda go gbu gla Jordan.

Chapter 5

¹Nda Yesu hu magri ma brebre, aka to risi gashi suu, nde ni kasu ari mawu ku du-ngho uma ba na-ghu. ²A kla unyu-nghu shi kre ku, ³Dubo usu ti mba nima su na ugru ni uhu risi, shakpa kpare su ti tama. ⁴Dubo usu ti mba ni ma bii miki, na nyumu maya kala-nama na nikii. ⁵Dubo usu ti mba ni ma shi risi ba mite, na-nyumu ma yefe kulo kezi metii. ⁶Dubo usu ti mba nima wa rimye na kerii, ni kre ndu risi, na-nyumu ma ya rii na ma. ⁷Dubo usu ti mba ni masu na mikii ku mar mildi na-nyumu, maya mar-mikii nama. ⁸Dubo usu ti mba ni masu na ku tre mili, uma maya ti hu kpare. ⁹Dubo usu ti mba ni ma ri ne ku kpi piya na nyumu ma'ya bii ma ku mawu kpara. ¹⁰Dubo usu ti mba nima nama rigyra ni kre ndu risi, na nyumu shakpa kare su ti tama. ¹¹Dubo usu ti mba ti ni magri tchu ba shi nama ringra si kre ari ugbu ngho ribii na ku sari, ni risi ma, ni klrii risi me-, ¹²Mur na ku ku tre mikii, na nyumu rigyra ndu wu tigba nghu ti ni kare, ka to naghu magri mana ari mba ti hhuko na mba ti ni ma zeze nawu na rigyra. ¹³Bubu, busu kuwa ti ugbu meti, ni kuwa sa bi sii na kulo ngho, na ki ni maya me nghu lu? Basu na ugho kulu gan-ga, na nyi maya hi lubwa, magri maya sha na uho. ¹⁴Bubu busu kolopa ti ugbu meti, uko ti ni ti, ni risi gashi bari ta ruba nga. ¹⁵Magri bata kila riso ni ulo gru-gru nga, ma rita so ni kachu ku su ngho, shi na kpako ni ko ndi ni kame kerii. ¹⁶Na ku kpako wu na, nasu ni kachu magri, si ma hu u-ngho ti si nghu ni kachu wuna, suma ugba / rikuku iti yi tini ti ni kare. ¹⁷Ka so mikii na, ku muba ti ba djih umo re mba ti huko nayi me sa bati ba djih ma nga mu ba ti ba mlo ma. ¹⁸Me li la nayi ti rishe nghu na, ni kare na meti maji, ma ba hi kandu wudidi to ruye nga, sai ni maya mlo umo di. ¹⁹Ni su nyi mu ngri ti ni su wucici ni kame nla-mbe nya me, kona la saga kuma kadoyi, ma ya be-nghu kusu wucici ni shakpa kare ngri tini du ku nla-mbe di, a kia ni mba ndi, ma ya be nghu kusu ngri tigba nghu ni shakpa kare. ²⁰Na nyi, me lila nayi na, NI ndurisi yina ba kra na ndu risi ti ari mba kuwa na farisawa na nga, Bu bafe ka ni shakpa kare na nga. ²¹Buhu na ma idrii, ni magri ku, ica-wu ngri yi, na nyi ngri tini wu ngri, iti ni kame rigra umo. ²²Me li la nayi na, ngri tini lulu ka fu na wani nghu, ma ya Shri-mo na na nghu, icu su ngri ribi, ma ya bi nghu ba Ihi yi mba ruku wa. Ni be kre wani u, ku su wawa beti ri gbe kerii kila. ²³Ni be ka kaze kpare ti lu ba ko, sai be ga ku busu na kubi miki na-waniwu. ²⁴Bwa ugba di sabo ni bagadi, shi reya, me guyi lu na ti, ko si reba, badi Baiko wu. ²⁵Me guyi lu nihi na ni ka I hi yiwu, biwu riya i hi yi mba ku shrumol, ngri karawau, na ka bi wu ya Ihi yi Ingri sho mo yi, Ingri shu mmo ya muwu na mba ndu dogori, uma, ma ya biwu ya chuta ni kaze Kyiri. ²⁶Me lila nawu rishe nghu, bu ba tonu nibu nga, sanin bi kpura umgba tini ri duwn. ²⁷Bubu pye bu huna, ma klrii ku kala na-ngha waniwu yi. ²⁸Na-nghi me lila

²⁹Ni she yi wu tibo rikiya, ya sawu nga wu, wudidi na ru-ribi nati nima ya chuwwu, chuta ni kila na-ugu nga. ³⁰Ni ubo wu ti ubo ti ri keya, ya sawu ku gbu ho, sa-nghu chuta bwa, ya si ugba nga wu na ru-ribi, na ti ni maya chuwwu chuta ni kame kila na ugbu nga. ³¹Me te ri klrii, ngri tini zu-ngha nghu, na na-nghu kabambe tikla kuzu. ³²Me lila nawu na, ngri tini zu-ngha, umba ku ugbu ho ni kre tini ri ne ma-bla nya, to, na me naghu rine mba lulu, Ni zu nghu Ngri lulu tini ka bo-nghu, ila-na nghu ilu kena. ³³Buhu na, ma la ni mba ti kasosa pye ka thru magri na ku sari yi, iru magri na Dado. ³⁴Me kre lila nari na, ka ta-ka-nyu na ka-ndu yi, ka na kare, kare su kachu su kpare. ³⁵Ne na kezi meti, mba meti masu mba uho nghu, re na urushelima, usu uko ti gba shakpa. ³⁶Re kaku bo tru magri na risiwu yi, bu bati ma tiye maju risiwu nasu ribibi renesu retete nga. ³⁷Na nyn, i na kre yi na, hyumu hasu hyumu. Sasu nyumu nga, Sasu nyumu nga. u-ngho tini kra na mba me, usu bre. ³⁸Bu hu ma kre na, yi ni kachu i yi Irii ni kachu Irii. ³⁹Bu hu, me la nayi na, kane rukro na ngri ribii yi, na nyi, ni ngri kawu nibo ri, Si bi re kachu ndi na-nghu. ⁴⁰Ni ugru Suna miki ti ya shakpa umo na, ni kre tinni bo utro yi na, sa bu chu ugho tini be gra-nguwu na-nghu. ⁴¹Ni ngri tini la nawu ku lu rikri uglo wudidi, Shi bi je ndi nasu aha. ⁴²Na mba tini ma nye Yina, ka nyu mba tini ma nye yi ku kpa nayi. ⁴³Buhu na ma kre, mebi waniwu, si ra na kahiyiwu, ⁴⁴Meme me la naghu, mebi ma kahiyiwu Si kluboniyi ni mba tini ma rinawa ringra "mba ti si ti dada bena na kuwa." Dubo ni ba tini ma bii wu, lu risi ni mba tini mara nawu. ⁴⁵Shi su wawu iti yi na, tinin su ni kare unghu mu rina mba ribii Uno na mba ti nima lulu risi kokpa. Ughu mu ri di uku ni mba risi na mba ribii. ⁴⁶Ni be-mebii mba tini ma mewu bii aki su ringra ndu wu? Ba su nyuma mba kubo umgba ruwa, ma lulu nga? ⁴⁷Ni ni ni kre na mawani wu mo-gba, aiki ni bu lulu ri gla ti na ringra mangii basu nyuma mba tini ma bahu kpare nga lulu? ⁴⁸Na nyumu, su sre-sre to ti iti yi ti kare su sre-sre.

Chapter 6

¹Me lulu, Na udu gahe tisii tuu na ka suu ti mangri la huu ni riyih nga kre bi rha fe kaudu (nghondi) ni koh itiyi kpare. ²Nhi bi rha dii kre ndu kpare, kaa duuh nde tuu so ti mba mbre mangri rhi duu ni chakpa ugri kpare, ni inii gahe, kre na mangri nama rikkuu. Risheshe miri sho mawundi ma fe ugwa (Rikhu) Ma yee.³Nhi Bi rha dii Nghada kre ndu kpare, Na kuboh irih ka huu nghoh ti kuboh riyaa rhi hu ngo. ⁴Na nghoti birha dii, na su ni rhiba baa. Ka utii wu tinghe rhhi huu ni riba baa la nawu rikhu tuu.⁵Ni bi rha feh (Taflu), kaa luu soo mba ti mbre mangri ngo. Marhi ya ti feh na kpare ni shakpa ugri kpare na inii gahe na mangri huu ma. Ukre risheshe, utii yi kpare na ma Rikku ma yee. ⁶Ubuu, Nhi bi la feh na kpare kani kازه ameh, shi kluu gahe shi feh na utii wu, tini su ni rbabaa. Nghoh utiiwu tini rhi huu ni riba baa la nawu ugwa tuu. ⁷Ni birbi feh na kpare, ka kre ma ugri gbududu so ti mba kre ribii rhi kre, ma tarhi ku ma rhi lugri mbre mbre ni kpare la hutuu.⁸Krenyie, ka kuu so mma ngo, utiwwun yi ngho ti bhiri yaa, rhikoh ni be ludaka. ⁹Krenyie, feh na kpare ngie, utiyi ni tii ni kareh, na nde tuu fe rikku shi su pye pye. ¹⁰Na kureh rikku tu ba, na yi hu ngho ti miki tu ri yaa, ni mitiemi so tini tii ni kareh.¹¹Nayi ureh ti yi rha rhi kpremi. ¹²Biyi saboh ni ukre ribii yi, so ti niyi bi mba tima lu nayi ukre ribii saboh ¹³Nayi ka fe kummaa yi, krayi saboh ni kuboh ukpre ribiii, kureh rikku, ni utsheru, ni rikukuu, su tawu pye ya gbugbu, Nasu Nyiemu.¹⁴Ni be bi mangri saboh ni ukre ribii ti ni ma lu nawu, utiyi kpare ta bi yi saboh ni ukre ribii yi. ¹⁵Ni bi sa bima saboh ni ukre ribii ma ngo, utiyi kpare pye la biwu saboh ni ukre ribii wu ngo.¹⁶Ni bi rha kluu kanyu tuu, ka na mangri kohun ni riyi tuu ngo, so ti mba mbre mangri rhi hi. Marhi luu na mangri kkohuu ku marhi kluu kanyu ma. Ukre risheshe ni miri sho nawu, ma buu ugwa ma ye. ¹⁷Ubuu, ni bi rhi kluu kanyu tuu, Lu wannof ni risi tu shi na riyi tu ni manyi. ¹⁸Kre na mangri sa kohuu ku bi kluu kanyu ngho, Na utiwu ti ni su nin ribabaa rhi huu ngho tini su ribabaa la nawuh ugwa tu. ¹⁹Ngho kuboh tuu, sa bi kpi ni mitiemi ngoh, na ma ubreh ni kpajiji rha zeyi ngoh, rhe mba kiyii rha gluu na kiyii. ²⁰Krenyie, bi ngho kuboh tuu mekpi ni kareh, mi ukoh ti ubrey ni kpajiji rhe zeyi, rhe mba kiyi la buu gahe shi gluu na kiyi ngoh. ²¹Ni ukho ti ni ngho koboh tuu kpe, Mikituu rhe tini ngho pye.²²Rhiyi mu ni su ukpakoh ti ngri pye, Nyiemu, ni rhiyi tuu sii, ugaawu tini ukpalloh pye. ²³Ni rhiyi tuu bii ugaawu pye tini uhudjwa. Nyiemu ni ukpakoh tini ti nawu suu udjwahu. Udjwahu ndi rha mbre mbra. ²⁴Ngri ndinndi la soh ne' matiureh aha ngoh, la bii na ndi shi raa ni ndi, rhe la smiki ndindi shi raa ngunghu ni ndi. bhi rha bii na utiyi kpare ni ngho kuboh pye ngoh.²⁵Miri kre Nawu, sa tarhi kreh ringha tuu ngoh, ngho ni birha rhie, rhe ngho ni bhira waa, rhe kre ugaa tuu, utroh ti birna kluu, ringha sa kraa ni urhe, rhi igaa kraa ni utroh ngoh? ²⁶Huu mawu mingha ni kareh-marhi tsuu rhe marhi gwaa, rhe marhi lu ni ndah. Utiyi ni tini kareh rhi nama urhi. Bhi Sa sii kraa ni ma ngoh?²⁷Anga (Ande) kre kisomiki taa rha tshe rikpu ta ni ringha taa? ²⁸Ngii luu birhi tarhi kre utro (uchoh)? Tarhi na kpanzhe akhu ni idjhi aka tima rhi ghaa, marhi Lundu ngoh, marhi tshu troh ngoh. ²⁹Pye nyie me kre nawundi, sulemanu ni ngho uboh ta sa kraa ndindi ni kameh ma ngoh. ³⁰Ni kpare kluu troh na mangba ni idjhi, ni rhyu kpremi ka ma bitaa ni kilah, nana kpare la kluu nawu utroh ngo, ubuu ni bi so ni kibii gya? ³¹Kre nyir, sa somiki shi kre ku, ngi ni yi rha rhi, rhe ngi ni yirha waa? rhe utroh ti mirha kluu?³²Mba udu kpare ngoh rhi yaa mawungho mi, utiyini tini kareh yi ku birhi yaa maa. ³³Khadji neh kireh kpare ni tisii taa, ka ma la nawu mawungho pye. ³⁴Krenyie, kaa sommiki kre kukuh, kukuh la tarhi kre risi taa, ko wande ukpri soni ribii ti risi taa.

Chapter 7

¹Ka shuu umuu yi, kre na ma ka shu nawuye umuu ngoh. ²Na umuu tini bhi shu na ungho mu Imariyati shu nawuu, kugba ti maa tini bii hundu nangho, ngho mu mariyati maa nawu Ima. ³Aki gu ni be riine mingi ni iye wani wuu shi ba huu kakuh tini la ni iyi tawu'nga? ⁴Khiki ni bi ya kre ni wani wuu, kumi chu mingi ni iyewuu sii bwa kakuh saboh ni iyi tawu? ⁵Bubu mba ti mbre mangri na zeze chuu kaku ni iyi wu sii huu ukoh ku sii chu mingi ni iyi wani wu. ⁶Ka ne ngho tini su pye pye ta ni kabuh ye, ka he ngho tisii ta ni iyi mirii ye mariyati sha na uho, shi re guhawu ribibiii. ⁷Mlia mariya nawu ne biriyati fe. Gbu ihii, ma riya fu (ku) nawuu. ⁸Kondi ni tini mia riyati fe buu ngri timi ne riyati ngri tini gbu gahe mariya fu nargho. ⁹Rhe ande ni kameh ye na, uwuu ngho riya miangho falafa, a ka na nangho kike? ¹⁰Rhe ni mia injhe, a ka nangho muwah? ¹¹Ni bubu tini bu su ribii, riya tidii ngho tsiingho ni mawuu, yina riyatisu kkeki gu na Itiyi ti ni ti nin kare kareh riya ti dii ngho ti siingho ni mba ti ni ma miangho. ¹²Nanyumu, ko ki ni bi riya ne mangri na lu nawu, bubuma pia lu nama ni su plambe ni mba tihuu kkoh. ¹³Ka zu gahe tiki su wucici. Gahe ti tigba mu ni rhi ya kureh rufu, ugba mbrembre niu ni rhi zuu gahe gaha. ¹⁴Gahe ti wukici so ni rikati zuu, ngho mu ni ka kireh kpare, mangri gya mu ni huu gahe nangho. ¹⁵Soiyi ni mba ti hukoh ti i rii ma ba kachu yina na troh musoh masu kabuh kame idjhi. ¹⁶Na kru kuwama biiriya huma. Mangri rhi seh barya ti ku waa kakukh ni kugoh nga rhe kuwa kakuh ti longho ni kaku. ¹⁷Nyinmu, kakuh ti risii rhi wa kuwah ti risii, kaku ribii rhi wa kuwah tiribii. ¹⁸Kakuh ricii ba lu kuwa ribii ngho nga rhe kakuh ribii ba wa kuwah risii. ¹⁹Kakuh tini ba wanwa ti isiisi nga mariya mbrengho ta ni kikah. ²⁰Na nyumu ni bi riyati huu-ukru kuwah ma. ²¹Basu ko nde tini be mi Dadayi Dadayi ni riya ka ni kireh kpare nga, mba ti ni ma huu ngho ti siingho ti mi ki itiyi kpare ni tini kare. ²²Ugbo mangri ya kre na mii ni i kpri ngaha ku, Dadyi, Dadyi ba krekre na n'de nga, ni nde wu yi runye na uhu ti biigho na nde wu yiu ngho ti mabahu?. ²³Miriya kla nyu sii me kre na maa ku mu ba huu yi nanga yabo shi kachunamena, bubu mba tini bulu ngho ribii nghana. ²⁴Nanyumu, ko ande hi huu kikla mi shi Bii na ma, usuu ka ngri tini so nin immi tini meh kireh maha. ²⁵Nawabi ukuu ba, ukuu tigbangho uhuu pye bu ta sii chi kereh dingho djhi lubwa ngo a ni kretinima ni maha. ²⁶Ko ande n huu ikre mi sii ba bii na ngho nga riyati su soo kangri gbududu tini meh koreh ngho ni ringye. ²⁷Ukuu ba, ukuu tigba oye ba, uhuu ta ni ka tsheru sii chi kereh id, ngho djhi lubwa, kereh pyepye. ²⁸Ba tru rikpu ni Yeso tanjho meme, ugbo mangri bu lu shreshre kikla ti Yeso, ²⁹Ikla ma ka ngri tini so hi iku tsheru miki ba su ka kikla ma nga.

Chapter 8

¹Rikpu ti Yeso shi rii gashi, ugbuu mangri bu dungho. ²Ngri ti gru bo ndi bu ba na ngha sii doo risi miti sii kre "Ni bi ya bii biriya nah me pye pye". ³Yeso bii nuvha uboongho ka du ngho sii kre ku meme mi bii, fe pye", Bebungho, a fe pye rii ku gru boongho. ⁴Yeso kre nangho, ka kre na ko ngru ye kani ihii sii ya na ingri tigba ti shakpa kpare na huu wu sii dii arii ungho hini Musa kre kuma dii, nasu njoh kre nama. ⁵Nde ni shi ba kapanaum ngri tigbaa ndi bu ba feh na'ngho. ⁶Sii kre "Dadami, uwundu mi lamiti ni kureh ufu kungba igah bii ri nangho ringra." ⁷Yeso bu kre nangho "mi riya ba tiba nangho pya." ⁸Ngri tringbaa dingho bu kre na Yeso, mi Ngre ti ni biriyati ba kureh mi. Krii mun'gba nwu kureh me riyati fe pya. ⁹Mme pye mu su ngri tinic ma name ndu ni uboh mba rikkuku, mii so na mawu kpmukela ni kereh mi nimim kre n=indi na yaa, riyatu bii sii yaa, mme ku na ne ba, riyati re baa, ni mawundu mi. Lu nanghu ma ba luu. ¹⁰Ti Yeso hutuu nyumu aluu shhi kre na mba tidukezingho" Risheshe mi kre na wundi, Misa fe gruu ni Isaila na kru kibii nanghonya. ¹¹Mi kre nawu ugbu mangri ya ba rii yinda na iyi hununi riya ba sii kpi ni rhiteh tigbangho ni Ibrahim, Ishaku, na Yakubni kireh kpare. ¹²Koh mawu kireh kpare mariya zhu ma inu ni kaye tini djrahu ni maka lunvu ni kusaari. ¹³Yeso bu kre na ngri tigbaa dingho "yaa nguwu ka tini bhi Bii ni miki wu nasu nyumu na wu" uwundu kuw=reh ngho bii fe pya ni rukpu ngho. ¹⁴Rikpu ti Yeso ba kureh Bitrusu, afe ini ngha Bitrusu bii la miti ba pya. ¹⁵Yeso bii ru ubonhugho rike dingho bwangho saboh a yande sii ka ni klinama irih. ¹⁶Ne Hunnuri, mangri mangri la bi ugko mangri ba na Yeso tini ma su na uhu ti biingho a zu uhu ngaha ti biima ruyeh na kekrii sii na mba ti ni ma lu rikii pya shrashrama. ¹⁷nyiemu ni ikre ti ngri tihu koh Ishaya fe mlo. "Ngho na riisiingho a neh rike rike yi sii bii ni ma ni igahngho." ¹⁸Ti Yeso huu ugbu mangri ri ba kachu ngho a kre nama kui gubre ti galili. ¹⁹A ngri tiwa kakambe ndi buba fe Yeso sii kre ku, oriye kakambe, Me riya duwoh ya kachi ni bi i ya. ²⁰yeso bu-kre nangho ku "utoh su na kureh ngingha kareh suna kunju t la, ku ba so na kureh ti tah riisii nghonga." ²¹Ma wuundu ngho ndi bu kre nangho "Dada, bwa mi sabo miya na it i me khili. ²²Yeso bu kre nangho "Dumeh, na mba bwa mba tini ma fu sabo ti na ma nanguma khiti". ²³Yeso kani wasiil, mba ti dungho pya bii ka dunghowa. ²⁴Mishi bii yande rii ta ni riisiidngoo sii manyi kluu wasii, a Yeso buka lakila. ²⁵Mba tini marudungha ma ka ruungho ni kila sii kre nangho "kraye saboh dada iriya ti fu." ²⁶Yeso bii ke ni mba ti dungho "bululu ishe tshre ti kina bubu mba ti wuchichi kubiina?" a yande sii gbuu ihuu na unghoddingho ningha pya bii feh. ²⁷Mangri bii teunyu sii kre ku "ukru ngri ki tunangho tini uhwu na unghoo rii hu ikriingho?" ²⁸Yeso bii bre ka gubre ti miti mba Gadareni, mangri ahati ni masu uhuti biingho ma ka fe ngho. Ma ruurii kame ukoh ribii sii suna kafuh, ma bari she ungru na zu ihii dinghonga. ²⁹Ma lunvu sii kre ku "aki ni ya lu na wuu, uwu kpare? Bi ba ti na yi rika ni rikpu yi ba lu nga?" ³⁰Igre mirhi kereh maka rhi ni kro kachungho. ³¹Uhiu rii biin dingho bii teh ka feh na Yeso, sii kre "ni bi zuyi runye tuye ya kame arii mirhi kureh mbabu." ³²yeso bu kre nama, "Yaa" uhuuddingho bii ruye ka ka ni kame dima ari mirhi dima pye ma kre ni kagboh shi ka ni wanii ka ni kame manyi sii fu. ³³Mba ti ni ma rhi haa mirhi dima bu kree ka kameh uku sii ka kre ungho ti na ma huu, tshretshe, na mangir ti ni ma su na uhuu ti bungho. ³⁴Mangri ukoh dima shreshrema bii ruuye ba fe, ma huungho, sii feh nangho ku na shi uko ma saboh.

Chapter 9

¹Yeso kaa ni wasii shi byi gbabre, shhi ba ukoh yaa. ²Ma ni ngri ugruu ba naa ngho la ni ngholah. Ti ni ngho kibii ma, Yeso kre na ugruu ndi "Uwuu, Gbanuki. Ma bi we saboh ni ngho ribi tuu."³K mba safe ni mba ti nwah kre ni nguma, "Ngremiti rhe truu kpare." ⁴Yeso yi ringha ma shi kre mandi "nana ni biri tarhhi ti ribii ni miki tuu?" ⁵Tinyi ni su plri, nama kre ku, ma biwu saboh ni ngho ribii tuu, rhe nama kre ku, yande shi kri? ⁶Shi nawu yi ku uwu ngri soh ni utsheru ni mitiemi ti bi mangri saboh nin ukre ribii ma, ... ukre na ugruu ndi "Yande shi hee ngholah tuu shi ya ureh tuu."⁷Ka ngrindi yande shi kangoh kureh ta. ⁸Rikpu ti ugbu mangri ndi huu ngho ti Yeso luu, tshre tshre rumah ka ma na kpare rikku, tinghe na mangri rikku ndi. ⁹Rikpu ti Yeso chutah riya, uhuu ngri ndi ti nde tasu matiyu, usuu ni kازه mba buu mgbu ruwah, ukre nagho "yande dumeh" u yande shi dungho. ¹⁰Rikpu ti Yesu su miti ti rhi ureh ni kureh ndi, mba bu mgbu ruwah mbre mbre ni mba lu ngho ribi ma ba shi rhi ureh ni Yeso ni mba duzi taa. ¹¹Ti ma Farisawa huu ngho ndi, ma kre na mba duzi taa ku, "nana ni oriye wa kla tuu rhi ureh ni mba buu mgbu ruwah ni mba lu ngho ribii?"¹²Rikpu ti Yesu hutuu ngho tini ma kre, u sho namandi kuh "mangri ti mah kpe pya shi tsheni ni igaa sa la ni ngri ngho ngaa ngo, mba tini su ni rikeh raa. ¹³Ya shi ni kikla ugri ndi, miri neh ku tsuriniti, sa su dirisi nga. Me ba kre mba luu ngho risi ngo me ba kre mba luu ngho ribii."¹⁴Ka mba uduzi yohana ba ukof t shi in daka, "nana ni yiri lu Azumi ni ma Farisawa, ka mba duzi huu sari lu ngoh?" ¹⁵Yeso kre na mandi. "nawa kureh ngha rehe la tshu boh langhbu ni rikpu ti ngha rehe teh namaa? Rikpu riba ti ni mala heh ngha rehe ni ukeh ma rikpu di mu ni ma la lu Azumi."¹⁶Ba ngruu ni la hi utroh rahe bi bre ni utroh yi ugruh, utruh tini ma bre la ngra shikoh la na utroh zeyi pye. ¹⁷Rhe mangri ma lu mateh rahe ne kunah mateh ti ugruu. Ni marhi lu nye, kuna la ngra ka match la lu bwa, ka kunah ndi la zeyi. Kre nyie ma lu mateh rahe ni kunah rahe, ka pye ma rha teh."¹⁸Rikpu ti Yeso ka lugri mi mbadi ngri tigbaa ba shumiti na ndi. Ukreku wuna mi fu nghonghomi, baa shi ba bi kuboh to gra ni risi ta ka ngho la yande."¹⁹Ka Yeso yande shi doo kuzi pye na mba uduzita. ²⁰Ka, nghandi ti ni lu rika ni ayeh mangha uyeh awu shi aha, ba ni uzi Yeso shi ta kanye utroh to. ²¹Ukre ni mikki ta, "NI miri ta utroh Yeso raa, me la fe pya."²²Ka Yeso whre shi huu ngho, ukre nandi, "wuna Gbamiki, kibii tuu na nawu pya" ka nghandi fe pya ni rikpu ndi. ²³Rikpu ti Yeso kaa ni kurhe ngri tigbaa ndi, ujhuu mba fri ngbolo ni ugbu mangri rhi je ugri. ²⁴a kre na ma toriye "wunandi sa fu ngoh ureh lala." koh mma tsho shi nghoiyi ba'a. ²⁵Rikpu ni ma zuu mangri toriye, ngho ka ni kازه shi hey ne kuboh, ka wuna ndi yande. ²⁶Ukre ngho ti Yeso lu ka ni kutuh mangri ni ukoh ndi pye. ²⁷Ti Yeso chuta ri ya, mba ruho riya aha duu Yeso ni kuzih. Ma kabah ni anyu shi kre ku "Tshuremiti niyi, uwu Dauda". ²⁸Rikpu ti Yeso ba kameh kureh, mba ruho riya ndi ba uko ta. Yeso kre mandi "be bii ku mi rha yi lu ngho mi?" Ka ma kre "eeh dada."²⁹Ka Yeso taboh ne riya ma shi kre ku "Na su nawundi aka tini bu bii na" ³⁰Ka riya ma fe klah. Ka Yeso djwa na mandi kutuh shi kre "ka na ngri ndi hutuh ukre mi ngo." ³¹Koh mangri aha mi ka nguma shi kre ugri ngho ni fe ma rhe ukoh gbu. ³²Ti mangri aha me rhe kuzih gya vre mabi ngri mgbituh ndi ti ukpre ka ni risi ta ba uke Yeso. ³³Rikpu ti ma zuu ukpre ndi toriye, ngri mgbituh ndi lugri. Ugbu mangri ma luu kigaa shi kre ku "Yisa taba huu ngho mi ni miti Israilla ngoh." ³⁴Koh mba Farisa kpi ri kre ku "Ni uhuu ma ukpre ni Yeso rhi toriye ni ma ukpre."³⁵Yeso ka ni ugbu ukoh laka ne ukoh wucici u ti ka kkla kla ni marhi shakpa ugri kpare ma. Shi ka kre na mangri ukre ureh kpare, shi ka na mangri pya, shi ka kraamangri saboh ni ugbu rike pye. ³⁶Rikpu tingho huu ugbu mangri, uhuu yirikah ma, kre ti ma tseru miki ngo, ma su soh marhi misoh ni ma kpi ningri ndi ti haa ma nga. ³⁷Ukre na mba uduzi ta ku "Ndu uglu ureh ni achu ba kureh glati ka mba ndu ma su gya ra. ³⁸Krenyie, kruu Dadayi kpare ti ulundu achu ndi kpla-kpla, shi na muu mawu ndu achu ndi bah ukeh ndu ta."

Chapter 10

¹Yeso brieri uduzi ta kawu shi aha ba uko ndidi shi na ma rukku ni ma uhuu ribii, na dzhu ma toriye, na ma dii pya na ma ugbu rike ni ma kpajiji pye.²Bebe nghu nde ma uduzi ta awu shi a ha ni su nyie. Ti kadjhi. Siman (Ni ngho rhhii bre ku Bitrusu), ni Andrawus wani ta, ni Yakubu uwu Zaba di, ni Yohana wani ta; ³Filibus, ni Bartolomi, Toma ni Matiyu ti ngho ka huu ngba ruwah, Yakubu uwu Alfius, Ni Thaddius; ⁴Siman Zealot, ni Yahuda Iskariot, ti ngho la ba yah ni Yeso.⁵Mma awu shi aha me, Yeso na ma ndu ma toriye, shi djwa na mandi kutuh shi kre ku na ma sa ka ni ukeh ti mba Baye nga nama sa ka ni ukoh ti mba Samariya ngo. ⁶ye ya ni mba ti ni ma nghayi ni kureh Israil. ⁷Ni birhi ya, kre na mandi kurch kpare ba digbigbi.⁸Na mba rike pya, mba tini fu nama ringha, chu mba kyemu piye piye, zuu ma ukpre toriye, bi sa kpra nghadun ngoh, sa na ngre kpra yi. ⁹Ka hi mgba ndi rhe ngho mgba mgba ni ukruu tu ngoh. ¹⁰Ka hi ukruu ni rikrimi ngoh. Rhe utroh ti haa, rhe lagbaho (Dagba), rhe kpala, uwundu si na ma na ureh taa.¹¹nhyi ni biri ka, rhe ukoh laka rhe ti wucici, ni ngri tini sii ni ukoh ndi, shi teh nandi vre rikpu ti bi la yanguh. ¹²Ni beh ka ni kureh ndi tshre nde. ¹³Ni kureh ndi risii, ma kiyi miki tu ba kureh ndi. Ni kureh ndi sa sii ngoh na kiyii miki tu ba risituh.¹⁴Mba tini sa behwu ngoh rhe sa glotuh ugritu ngoh, ni bi rhi toriye ni korah ndi rhe ukoh ndi, kpo mbu ribhe ni koho tu lubwa. ¹⁵Risheshe ni miri kre na wu, la si kraa na mba ukoh Sadoma ni Gomarata ukpri ti shuu mwu ni ukoh na ndi. ¹⁶huu meh rhi tu wu ndu soh misoh ni kameh ma kaboh mangba, kre nyie, so ni imhii soh muwah shi soh ni miki visii soh ugruu. ¹⁷So riyi ne mangri, ma rhe bi wu sa boh na mba ti gbaa, ma rhe chii wu ni wagba ni shakpa ma. ¹⁸Ka ma rhe bi wu ba ni mba rikku ukoh, ni ma oriye kre mmeh, lasu ugri ngho risiti kpare lu na mandi ni mba lini sa bii ngoh.¹⁹Rikpu ti ni ma rha bi wu ba uki mba rikku ukoh, ka tarhih ngho ti bi la kre rhe bi la lu, ngho ti bi'la kre ka ba rikpu ti bi la lu ugri. ²⁰Sa suh ubu nirha lu ugri ngoh, usu uhuu utiwu ni rha lugri ni kameh tu.²¹Wani la kwa injhi rifu na wani, uti la lu na uwu ta, Mawu la lu kafu ni matih ma shi kwa mandi injhi riku (rifu). ²²Ko ande (anga) la raa ni bu kre nde mi, ka ngri tingho ri gbmiki Vre ya tshu rhikpo la fe kraa saboh. ²³Ni mari na wu ringra ni ukoh me, yande ya ndi, Resheshe ni miri kre wundi, bi rha ka ni marhi ukoh ti Israila pye riko na uwungri ba mitiemi.²⁴uwu uduzi sa la su rikku ngri kla ta ngoh rhe uwundu la kra ni ngri ureh ta. ²⁵Usii na uwu uduzi na su soh ngri klata, ka na uwu ndu soh ngri ureh ta. Ni ma rhi brieri ngri ureh Belzebul, ka nde tini ma la bri mawu urindi rha su ribii kra.²⁶Krenyie, ka lu Ishe-tshe ma ngoh, ka ngho ndi so ni ma kluu ti ma rha whe ta aye ngoh, ka nghondi ti ribah ni ma rha yi ngoh. ²⁷ngoh ti me kre na wu ni uhu dzwa, kre ni ukpri nga, ngho ti be hutuh ni kutuh tu, ma rha kre ni risi azeh.²⁸Ka lu tshe tshe mba tini rha wuu igaa ka sa yi wuu ringha tu ngoh. Ye lu tshe tshe ngho ti ni yi wuu igaa ni ringha ni kureh ula. ²⁹Mawu mingha aha, marhi yaa ningho ni mgba gya ngoli? Aka me iye ndindi sa la rhiku miti ngoh se ne kuyi utiwu. ³⁰Koh uyi risi tu pye ma kla ma. ³¹Ka lu tshe tshe ngo be su risii kra ni mawu mingha mbre mbre. ³²Ko ande (anga) ti klanyu shi lugri meh ni ukoh mangri mi la lugri ta ni ukoh utimi ni kareh. ³³Ka huu ku meh bi kiyimiki ba mitiemi nga, mi sa ba ti bi kiyimiki ba ngoh, mi bi kadjhi rikkuh ni baa.³⁴³⁵MI ba kre na uwu kro ni uti, na wuna kro ni uni, ka nga uwu ni uni uwu. ³⁶Ka heiyi ngri la su mba tini rhu kureh ta. ³⁷Ngri tini yaa uti rhe uni kraa ni meh sa shi ti du meh ngoh, Ngri tini yaa uwu rhe wuna kraa ni meh sa sii ti du me ngoh. ³⁸ngritini sa hi kakuh rigraa ta si du me ngoh, sa sii ti du me ngoh. ³⁹ngri ti ni fe ringha ngho, la rhebi na ngho, ngri ti ni ringha ngoh rebhi kre nde mi la fe ngho.⁴⁰Ngho ti ni bii wu ni kureh ta, bii mi ngho tini bii me bii ngho ni tuu me ndu. ⁴¹Ngho ni bii ni ngri uhu koh ni nde ngri uhu koh la fe lada ngri uhu koh, ngho tini bii ni ngri ni lu ngho risi ni kureh ta kre usu ngri ni lu ngho risii, la bu lada ti ngri ni lu ngho risii.⁴²Ko ande (anga) ti ngho rha ndi ni mawu wucici mi wani riyi cup ndidi na wa ne nde mba uduzi, risheshe miri kre wundi nghondu ta la chu ngho ta ngho."

Chapter 11

¹A, ba ma ni rukpu ni Yeso meme kre na rii mba duh awoo shiha unginu, A bwa kachu unghu sabo ka ki klar na ku krekre ni kame ukoh. ²Bebe unghu de ni Yahaya hutu ni kame khirii ni arii ongho Kristi, a too kre ka na mawu duh unghu ³a kre naunghu, "Isu bubuh mu bu ruba, re ya ta iyi ni ndi?"⁴Yeso bi beh a kre nama, "yashi la naunghe ongho ti bi hu na ti bu kpitu. ⁵Mba ti ma ba rii hu ukoh ngah rii hu, mba ti ma sa rii kree ngah ma rekree, mba na rikye ku gru boh ma fe piye, mba ti ma sa rii hu kre ngah, rii bu kre, bebe unghu, mba ti ma fuu ma yende rii ta rinyhe, a sukii ma rii kre kre kpare ni mba to ma sa su na kandu ngah. ⁶Mi du boh ni ngrii ti ni ba rii zeyi mikii ngah."⁷Da ni mangrii ngah ha ju hii iyi, Yeso bu ka kre na gbu mangrii ni risih Yahaya, "Aiki bu ka rii neh ni kame Uru idji-a rii kaku ti zeh na mangba ni uhwu rii ta? ⁸Ko ki bu ruye ka rii hu ngrii ma grii uttro risisii? I su Nyinmu, mba ti ma gru uttro ti sihhunghu marii la ni khirii oriye. ⁹Ko aki bu ka rii hu-mba ti hu ko? Yinmu, ne kre na unghu na ngrii ti ni gra na ku huko. ¹⁰Naunghu mu su unghu ti ma wah, hu, miriya tundu na mba ti Du ni sihyi na, ti ni riya meh gahii lu ni iyiyi na. ¹¹Me la nayi na na risheshe unghu, na, ba ungru ti ni yende ni su ku weh ngha ti ni gba kra na Yohana ti Baftisma. Yinmu ngrii ti ni basu kandu ngah ni miti kpare ti kare ni gba kra na unghu. ¹²Na rukpu Yohana ti Baftisma har ba bebeunghu, miti kpare ni kare wa ringreh na Ishra, ko ngrii ti Ishra yahii na kushiru. ¹³Ari mba hu ko piyepiye na mba ummo maka krekre ti ihii ni Yohanna sa ba ngah. ¹⁴a sukii ni bu rii so ti buh, i su Iliya mu ni kaya ba. ¹⁵Ngrii ti ni so na tu na kpi tu hu. ¹⁶Na ki ma rii ya ma kuzeze naunghu? i su kama mawu ni ma rii tagba ni richuu, ti ma ha kpi na kubih guuma. ¹⁷Ko shi kre, 'I rii frihna rhetu nauwu, bu sa lu risah ngah, i khi rufu, bu ba khi mayi ngah. ¹⁸Yohana sa ba ti rih falafa re wa mangyin (Inabi) re ma kre, 'ku su na ngoku.' ¹⁹uwu ngrii ba ti rih na kuwa ko ma kre, Hu, i su ngri ti ririh ko ngrii ti wa mateh, i kah wani t mba ti bu ughan kunju ko ngrii ti bii! Ko Imih ni ku lu ma ni arii ongho."²⁰Ni-ngha IYeso bu gbu arii ukoh ti ni mari lu arii ongho ti gla khishi ni ma lu, na nyinmu ma ba Yemikii ngah. ²¹Gbushu na uwu, Korasinu Gbuchi Bet saida, na ongho ti gla khishi ni ma lu Taya na sidon ti ma lu naunghu, ma ka whri mikii ma ni rukpu ma ka gru uttro ti ghva na ukro. ²²Na yinmu mi rii la nayi na, mariya ti na Taya na sidon rin gro ni risii yi nan. ²³Bubu, kafama hum, bu hu ko mariya ti hii wu na mloyi na kare? oo, masariya bivwu ya miti ti ukoribu (Hades) Da ni maka lu arii ongho ti gla khishyi na uwu, unglu, mu ma lu ni saduma, unghu riu ni glu zu miti ni rhi unghu. ²⁴Ko, me kre nayina, ni kpri ummo, ba ya su na boh ni saduma na risihwu ngah. ²⁵Ni rukpu, Iyeso kre, "Me shonghu, iti, Dadayi ti kare na miti, Nayinmu bu ta ruba na arii ongho ni mba imhi na kuhuu, ko shi ruye na unghu ni mba ti ma ba tuu kandu ngah. ²⁶Yinmu, iti, naunghu su risisii ni shiyuwu. ²⁷Arii ongho piye iti mi name, ko ba ngri ni hu uwu shi iti unghu, ko ba ungru ti ni hii itimi shi uwunghu ko ungru ndi ti nii uwu kla naunghu. ²⁸Ba na me na, shrashra yina mba ti ma ludu sii fu mbra miriya ti mba ti ma lu du nayi khiri na. ²⁹Hi sih mi na sii kla na mi, mi su na rehreh na khiyi mikii ma bu riya fe kuyi ni ijah yi na. ³⁰I ringrah mi su seseh, isih mi ba noh ngah."

Chapter 12

¹Ni rukpu ngah mu ni noh Asabar, Iyeso rii kree ni malah she alkama, Mawu Duh unghu mari ji na rehme, sii ma chu a rii alkama di karih. ²A sukii mba Farisiyawa ma hu toh ngahha shi kre na unghu, Buhu! Mawu Duh sa lu ongho risii ni kpri Asabar ngah. ³Yeso bu kre nama, "Bu bata kla hu ku kandu ni Dawuda rukpu ni ka ji rimhy, na uka nni ha kree ngah? ⁴Ni akah ni khirii kpare shi hi irih ti gurasar su ma maisa ni basu ti ni ya hii rih ngah na ukah unghu ni ba sii nama ma rih ngah sii Firistoci magban? ⁵Re bu ba kla ni mbe ummo ku ni kpri Asabar, Firistoci ni kaze kpare ma ba du ummo ti kpri Asabar ba na kulu ongho ribii ngah? ⁶Mi rii kre nayi na ngami ti ni gratiti ni kaze kpare ti ni mi. ⁷Ni bi ka hu ongho ti ni su na, Mime, miri so kusu Tshurimitii ba su (sacrifice) ngah, di bu ba ka hhu kubii na mba ti ma lu kubii ngah. ⁸uwu ngrii muisu Dada ti, Asabar. ⁹Ni ngah mu a bwa kachu di sabo sii kah ni kaze kpare ma. ¹⁰Nyinm, Ngri ndi so na boh ti ni wah, mil mba pharisiyawa ma myhe Yesu, ma kre, i wayi ma nan ugru piye ni kpri Asabar?" Ma ka lu ma ruunghu na ongho ti bii. ¹¹Yeso kre na ma, "Ngrii ndiyin ni kame yi na, ti, nisu ni nnusoo, ndigban magban, a su mudu di ruroku ni khiji na kpri Asabar, sa ya di boh sii kpiunghu ruye ngah? ¹²Riya su a he ni ongho ti sii, nisu ni Ngrii re musoo. Nisu nyinmu, i su ummo risii sii lu unghu ti siiunghu ni kpri Asabar. ¹³Nyanmu, IYeso bi ke na ngrii di, "nnra boh ba kaye." A nnra bo di ba kayearhiba piye. Irii ti boh ndi. ¹⁴A sukii mba Farisayawa ma ruye ka kaye sii hanyu lu ni risih unghu rna ka nneh gahii ni ma rii ya wuunghu. ¹⁵De ni Iyeso wu ngahha, a bwa kachu di sabo. Ugbu mangril bu Duongho, a na ma piye shrashrama. ¹⁶A dekre na ma ma kan la ni mangrii kre risihunghuyi. ¹⁷Sii na su kre ti ni mlo, na kre ti hi ngrii ti huko Ishaya, ne kre, ¹⁸hu, uwu Dumi ti ni mi who unghu, wanimi ndi, ni ijah mi lu kuso na unghu. Mi riya ti uhu mi ni risih unghu, ko ya kre risheshe unghu ni mba ti ma sa hu kre kpare ngah. ¹⁹Ba shrabrin ka sa khi ni lilla ngah, re ungru ya hu lilla unghu ni gahii ngah. ²⁰Risih a mangba ti ni nneh ba riya ti si ngah, khila ti ni digpi ti rii ba riya ti wu unghu ngah; nyinmu Risheshe unghu ya rih. ²¹Ko ni ndeh unghu mba ti ma ba hu kre kpare ngah ma riya ti mikii. ²²Ningha ngrii ndi su hu uko ngah re sa ri kre ngah, ni mba Njoku ruunghu, ma bi unghu ba na Yeso. A naunghu piye, nayinmu ngrii ti ni sa kre ngah a ka krekre sii hu koh. ²³Arii gbu mangrii ma lu klangyu sii kre, "Naunghu ya su uwu Dawuda?" ²⁴Ko ni mba Farisiyawa hu kre ongho ti ma ba hu, ma kre, "Ngrii na ungha ba ri ruye na mba njoku sai na Ba'alzabul, oriye mba njoku. ²⁵Ko Yeso hu imihma sii kre na mah. "Ni miti ghva nghuma, miti di ya bii shrashra ko arii miti re khirii ghva nanguma ma ba yi ti ngah. ²⁶Igrii Ribii re ya zu igrii Ribii, ya ghva na ngunghu yaya miti di ya ti? ²⁷Nisu mi zu njoku na Ba'alzabul, na a ndi mawuyi rii zuma na? Na nyin mu mariya ti su mba ummo na yi nah. ²⁸Ni sukli mi zu noku na uhu kpare, to miti kpare ba na yi nah. ²⁹Ya su khiki ugru na kaa ni kame khirii ngrii to sheruunghu na ba vhi arii sihunghu sii ba zezeh na ngrii ti sheru ngah? Unghumu ya vhi isih unghu ni khirii unghu. ³⁰Ngrii ti ni bati ni mi ngah rii lu gahii na mi ko ngrii ti ni ba mai lu ngah ya zezehyi. ³¹Nyin mu mi kre nayi na, arii ongho to bii ko kre ongho ti bii unghu riya bwa mangruu saloo ko kre ti bii unghu ni risii uhu ba ya rii mukii ngah. ³²Du ngru ti ni kre ni risih uwu ngrii, ngah ha mari ya ti bwa unghu sabo. Ko ugru ti ni kre ni risih uhu ti kkpape, ngah ha ma baya bwa unghu sabo ngah. Ko ni miti naughu, re ni ti ya ba. ³³Ta kaku ti sii nghu kko ya di ma wu ti sii unghu re ta ka ku ti bii unghu ko ma wu ti bunghu, na kaku mu bu riya hu mawu ti srii unghu. ³⁴Yiyi mawu whewhe na, bu su nba ribii na, ikre tisii unghu ya rayin ni kanyu yi na. ³⁵Ngrii ti siiunghu nu kame ni kii ti siiunghu rii bi bi ongho ti siiunghu ba, ko ngrii ti bii, ni mikii ti biiunghu mu ri ya bi ongho ti bii unghu ba. ³⁶Mi kre nayi na ni kpri ummo mangrii mariya ti kre to biiunghu ni ma kre. ³⁷Na kre uwu mu mariya ti mawu, ko bu riya bwa ngunwi na krewu. ³⁸Nyinmu saga mba ti wa na Farisiyawa ma beh nanghu, sii kre, "ngrii ti kla, yi ka hhuisa'a ti ni bi ka lu" ³⁹Ko Yeso beh nama sii kre nama, "Mba khi zezeh ribii na kurih kpi nguyi na, ri neh Isa's. Ko ba Isa'a ni mariya ti nahyina, shrih ti ni Yunusa ngrii ti huko. ⁴⁰Nisu ti Yunusa ilu kpri atra na chu atra ni ruhu njeh ti gba unghu, Nyin mu uwu ngrii ya lu kpri atra na uchu atra ni ruhu miti. ⁴¹Mangrii Nineba mariya ti ni kpri ummo na mba khizeze ko mariya djhi unghu. ku ma bu kubi ni kre Yunana, ko hu, ngrii ti ni gba grah na Yunana teh ni mi. ⁴²Ngha oriye ti bati ya yende ni kpri ummo na mangrii ti khezeze naughu ko ya djhi ma. I rhii khize miti ba ti hu kre imhi sulumanu. ko kre, ngrii ti ni gba kra na sulumanu teh ni mi. ⁴³Ni uhu ti binunghu rhiye ni igah ngrii, rii zu ka chu ba mangyiin nagah ko sii neh kachu ti yhe, ko ba feunghu ngah. ⁴⁴Nyinmu i kre, mi riya rehba khirii ti ni mi rhi ba'. Da ni mi rhi ba, a fe ma whaa khirii ngah ha ruyeko taunghu risisii. ⁴⁵nyinmu a kha ko sii hii uhu taban ni ma lu biibii na nghu ma. Ko ma bi ba rinyhe ni ngha. Ni ngha ku bin ngrii bi ba zezeyi gra na ti kachuchu. Ya su nyinmu na ribii khizeze naunghu." Da ni Yeso ka kre ni gbu mungrii, ini unghu na itiunghu ma kpi ni khaye, neh ti kre naunghu. ⁴⁷⁴⁶

⁴⁸⁴⁹Nyinmu, a nnrah bo unghu ruye ni mauwu duunghu ko a kre, "hu, ga ini mina mawuni mi! ⁵⁰Du ngrii ti ni lu ongho ti itimi ni ti ni kare, ngah ha mu su wanimi, na waniuwuna na ini.

Chapter 13

¹Na kpri ngah ha Yeso ruye ni khirii sii su ni ige unghoo ²Ughu mangrii bi kru unghu, nyinmu a kah ni kame Wassi sii su ni kame unghi, mba ugbu mangrii kpi na ige unghoo. ³Nyinmu, Yeso bi kre arii ongho nama ni kre imhi. A kre, "Hu ngrii mal ruye ka ti thru utoh ongho. ⁴Da ni ka thru utoh, sagah utoh ruku ni gahii, a rii Nyingha, bu ba rihma. ⁵Sagah utoh ruoku ni miti gashi, ti ni ma bafe ringye, Richuche ma ruye a su miti ringhe ba lu njih ngah. ⁶A sukii inooh bu ruye, ma whuu unghu a su ma sa su na ugbra ngah, a su ma fuu nghuma. ⁷Saga utoh ruoku ni kame kaku guko. Kaku guko bi gba a whra unghu ma bi. ⁸Sagah utoh ruokuni miti ringe ti siiunghu agba mawu risisii, Saga ni uso ndi na ringe ma, sagah awotra, ko sagah awo tra. ⁹Ngrii ti ni so na tu na hu kre." ¹⁰ma wu du ba ko kre na Yeso, "Aiki su bu kre na rii gbu mangrii rii kre imhi?" ¹¹Yeso bi beh sii kre na ma, "Ma nayi gahii ti kuhuu ongho ruba ni miti ti kpare, a sukii ima ma ba nama ngha. ¹²Ungru ti ni su naunghu mariya jeh naunghu, ko ya fe jeh brinbri. A su ngru ti na ba sun naunghu ngah, ongho ti ni su naunghu mariya ti bu ni uboh unghu. ¹³Unghumu mi rii kre nama ni kre immhi: ko di ma rii hu, ma sa hu ngah; ko mari hu kre, ma sa hu kre ngah re kuhuu. ¹⁴Nama ikre kuhu ukoo ti Ishaya umlo, ti kre; Ni bu rii hu kre bu rii ya hu kre, a sukii bu sa ya ma hu ngah, ni bi rii hu biya hu, a sukii bi ba ya ti hu ngah. ¹⁵Isii mikii mangrii nghaha bu fu, a sukii ma sheru na kuhu kre, a sukii ma kru shiyi ma sii ma ka hu shiyi ma ngah, re hu kre na itu ma, re kuhuu na mikii ma, sii ma bi rhi ba, mu mi riya nama pya. ¹⁶Ma Dubo risiiunghu ni shiyi unghu, ma rii hu; na itu ma, mahu tu. ¹⁷Na rishe unghu mi kre nayi na ku mba kuku ko na mangrii ti lu ongho tisiunghu ma ri so ti hu arii ongho ti ni bi rii hu bi sa hu ma ngah. Ma ri so ti kpi tu ni arii ongho ti ni bi hu tu bi sa hu ma ngah. ¹⁸Kpi tu ni kre imhi ni ngrii mala ti ni thru shih utoh ¹⁹Ungru ti ni hu kre ti miti kpare, sii ba hu ngah, ngrii ti bii ba ti gru arii ongho ti ni ma thru ni mikii unghu. Naunghu mu su utoh ti ma thru nu ige gahii. ²⁰Ti ni ma thru ni risih kikye i su ngrii ti ni hukre na richuchu a bu ni mur. ²¹Sa su na igbra ngunghu ngah sii ti wu gye. Ni rhika na ringrah yende ni kre, a ruoku richuchu. ²²Ti ni ma thru ni kame kaku guko, Naunghu mu su ngrii ti ni hu kre, a sukii a rii ongho gba miti na arii ongho bohii gbra kre di, a ba di mawu risisiih ngah. ²³Ishii utoh ti ni ma thru na ringe ti sihunghu, i su ngrii tini hu jre sii mai hu. Ri di mawu sii rii whe ku thru, rii whe ni ndi uso, ni ndi rii awoo tra, a sukii nindi kusho awoo tra jeh brinbn ti ma thru. ²⁴Yeso bi bi lu kre imhi ndi nama, A kre, "Uko/miti kpare ti kare i su irii ingrii ti ni thru ishe utoh ti sihunghu ni mala unghu. ²⁵A sukii ni mangrii ma la khila, mba ku bii unghu ba sii ba thru mangban ni kame tatu sii ka nguunghu. ²⁶Da ni ishe utouh gba sii yende nashe risisii, magba bi ru ni kame unghuu. ²⁷Uwu ti duh ti ngrii miti ba sii kre naunghu, tigba, bi bu thry ishe utoh risiunghu nirmiti ngah? Yaya ni su na magban? ²⁸A kre na ma, Ngrii ti bii unghu mu lu ngha ha! "Uwu du kre naunghu, bu ri so iya whi ina ruye?" ²⁹Ngrii miti kre, oo. Nisu bu riya whi magba, bu riya whi na rii tatu piye. ³⁰Bwa boh ma gba na nghungma sii kpri ku khe ma, Ni rukpu ku khe mi riya la ni mba duh, "zezeh whi arii magba sii bwa ma ni igre ma huh ma, ko sii kru tatu lu ni kuboh." ³¹Nyinmu Yeso bi di kre imhi ndi na ma. A kre, "miti kpare ni kare isu irii ka ishe utoh mastad ti ni ngrii hi sii ka thru ni miti mala. ³²Ishe utoh ngha mi isu Ishe utoh ti wuchi chuunghu. A sukii ni gba, a grah na oghe ti mola. A su kaku, arii Nyengha ti kare ba sii noo kanju ni boh unghu. ³³Yesu be bi krekreimhi ndi nama "miti kpare ni kare isu ka yisti ti ngha hi sii hahu ni mudu atra ti tatu a halu sii nyi." ³⁴Ari ongho na pyepye Yeso kre gbu mangrii ni kre imhi, ko sii sa kre nama kundu ni kre immhi ngah. ³⁵A su yinmu ni gahi kandu ni ma kre ni rukpu mba ti huko na mlo, rukpu ni kre, "Miriya Fu ngyu mi ni kre imhi. mi riya kre a rii ongho ti ma taruba nii ikpi ti miti. ³⁶Ningha Yeso bi bwa ma sabo sii kaa ni kame khiru. Mawu du unghu kaa naunghu ko sii kre, "kla nayi kre imhi ti tatu ni miti mala." ³⁷Yeso beh sii kre, "ngrii ti ni thru ishe uttoh isu uwu ngrii." ³⁸Miti mala is the gbu miti, ko ushe uto ti sii unghu, i su mawu ti miti kpare. Magban masu mawu ti ngrii kubii, ³⁹Ko ikah iyimi ti ni thru ma i su ngrii ti bii. Ku halu sugbu ti khize, mba ti hahu ma su mawu ku tundu kpare. ⁴⁰Ni su yinmu, nik mari gru magba lu ko ma huul na ni khila. Nyinmu ya su ni gbu khize ⁴¹uwu ngrii riga tuh mawu du unghu, ko ma riya halu ni miti kpare arii ongho ti ni malu ongho ti bii ko mba ti ma ba bi ummo risisii ngah. ⁴²Mariya chuma ta ni khila ti brimbrin unghu, kachu ni mariya khii na kusa rhi. ⁴³Ningha mba ti ma lu risisii mariya gbako ka nooh ni kachunsu kpare ti itima ngrii ti ni su na tu, na hu kre. ⁴⁴Kachusuu kpare ni kare isu ka ongho ti ma taruba ni mala. Ngrii ndi be fe sii taruba na unghu. Ni mro unghu sii fe ka ghva na arii ongho ni su naunghu sii bu mala ngah ha. ⁴⁵Nyinmu, kachu su kpare ni kare isu ka kru ngrii ti ni rii ghva sih sii ri neh arii uttroo ti hu ugban. ⁴⁶Nisu ni fe uttro ti lu ugban. a kaa sii ka ghva na arii ongho ti ni su na unghu sii bi ba. ⁴⁷Nyinmu, kachu su kpare ni kare i su ka ungru ti ma tah ni uhoo, ko ma halu arii ongo nima su kaye ngah ha. ⁴⁸Da ni mbo, ngrii ti ru njeh ma kpi unghu ba ngyu mangyin. Ma ha kpi shi su miti, ma ha ku tisi unghu ni grugru, ko ti bii unghu ma lu bwa na unghu. ⁴⁹Ya su nyinmu ni ugbu khize. Arii mawu ti tundu kpare bi ba sii wah mba ti bii ni kame ti mba ti sii unghu. ⁵⁰Mari ya ta bwa na ma ni greh khila, kachu ni mariya khi sii sah gun ma iyih. ⁵¹Bu me hu na arii ongho nainghu?" mauwe ma du ma mgye unghu, "Yinmu" ⁵²Nye, Yeso bi kre nama, "A ka suyinmu arii mba waa ti ni masu ma wu duh ni

kachus kpare ni kare i su ka ngrii ti ni su na khirii, ni ruye na arii ongho ti lu ngrah na khirii, ni ruye na arii ongho ti lu ngrah na rehyi ni kame ongho ni rii so."⁵³ A ka ba rukpu ni Yeso kameme na kre imhi, a bwa kachun sabo.⁵⁴ A su Yeso bi kaa ni miti unghu a klar mangrii ni kaze kpare. Ongho ti ni su ma kla ngyu srii kre, "i su niyin ngrii na unghu i fe imhi na arii ongho ti ba hu ti sheru unghu niyin?"⁵⁵ Ba su ngrii uwu ti kpa kaku ngah? Basu ini unghu ni su marayamu ngah? Mawuni unghu mu ba su Yakubu, na Yusufu, na Saminu na Yahuza pye ngah?⁵⁶ Mawuni unghu wani ba su ma mu ma kpiniyi gbah? ko a su niyin a fo arii ongho naunghu?"⁵⁷ Ma lu kafu na unghu. Ko Yeso kre na ma, "Ngrii ti huko

⁵⁸ Ba lu ongho ti ba hu ni ngha ngah du ma ba bih ngah.

Chapter 14

¹Ni Rukpu ngah ha, oriye Hirudus, i hu kre ni risii Yeso. ²A kre ni ma wu duh unghu, "ngha unghu mu su Yahaya ti baftisma. Iyende rii rufu. Nyinmu arii kusheru rii ludun naunghu. ³Hirudus ru Yahaya, sii bwa, unghu, sii taunghu ni khirii a su nirisii Hirudiya, Wani gha Filibus. ⁴Ku Yahaya kre naunghu Ba sii na hii unghu nasu ungha ngah. ⁵Hirudus, ka rii ga wuunghu, ko a lu shreshrew mangrii, a su ma hii unghu ku su mba ti hu ko. ⁶A su rukpu ni su kpri kuwhe Hirudus ba uwu wuna Hirudiya lu risah risisii ni iyi mangrii, a lu ni Hirudus ma. ⁷A thru mangrii ni wuna di ku na miyhe ongho ti riso rii ya lu naunghu. ⁸Ni gha mu ini unghu bi la naunghe, she kre nami ni mi, ni rii sih kwano, risih Yahaya ti baftisma. ⁹Oriye bi lu kafun na ongho ti ni miye, ko a su i thru mangrii a sukii na ugbu ni maka ririh naunghu, a tundu ku na ma lu. ¹⁰A tundu, ko ma chu risih Yahaya ni khirii. ¹¹Yinmu, ma birih unghu ba ni risih kwano ma na wuna ko a hii ka nah ini unghu. ¹²Yinmu arii mawu Duh unghu ba sii hii igah unghu sii ka naungha khiti, ni rukpu di, ma kaa la ni Yeso. ¹³De ni Yeso hu krengah mi a bwa ka chudi sabo ni whassi kaa kachu ndi. Da ni gbu mangrii ma hu kre naunghu, ma krih na hoo duunghu rii kame uko. ¹⁴Yinmu, Yeso ba nama sii ba hu gbu mangrii, a khi nama sii naunghuma pye. ¹⁵Da ni noori ba, mawu duh bi ba naunghu sii kre, "Kachu naunghu ba ungru ngah, a su rukpu bii luye. Zugbu mangrii, na su ma ya kame ukoh sii ya ghva irih ni ngunghuma." ¹⁶Ko, Yeso bu kre nama, "nna sa su na kandu ma ya gunma ngah, bubu na nama kandu ma rih." ¹⁷Ma kre na unghu, "Yi su na falafa a tah magbah na ije aha." ¹⁸Yeso kre, "Bi ma ba nami." ¹⁹Yeso bi di kre ku ugbu mangrii ma su ni risih mangba. A hii falafa ata na ijeh a ha, sii ka neh kare, a du boh sii brin faafa ata di, sii na arii mawu duh unghu, mavu duh bi nah ghu mangrii di. ²⁰Pye piye ma rih sii riih. Yinmu ma glu ringre ti bwuunghu mawachichi ti irih di, - a mlo grugru awoo shi ha. ²¹Mba ti ma ririh ma tru uso ata mba de mangha na mawu. ²²Bebe unghu, a sa mawudu ma kah ni kame whassi ko ma ya ni ihiiyi unghu ni kaye ngah bu, a tu ugbu mangrii ma ya gwuma. ²³Da ni tu ugbu mangrii ka gunuma, A kah tuh risih gashi na gununghu ti lu kufe. Da noori ba, a su na bubu unghu. ²⁴Ko whassi di nnrah ngyu na miti, uhu bi kah ta unghu, uhu di ka tah na kusheru naunghu. ²⁵Na rukpu ugba atra tichu Yesu bi ba ti gbu nama sii ka krih ni risih mangyin. ²⁶Rukpu ni mawud hu unghu rii kri nni risih mangyin, ma kubii mmi kii sii kre, kuisu uhu ti bi, ma khi na lilla ti shreshre. ²⁷Ko Yeso bih kre na ma na gregre ko kre "kalu shreshre nayi, i su memeh, ka lu shreshre na yi." ²⁸Bitrusu bi beh naunghu sii kre, "Dada, ni su wuu mu, kre ni mi mi ba nawu ni risih mangyin." ²⁹Yeso kre, "ba", yinmu Bitrusu Buruye ni kame whassi ko a krih ni risih mangyin ti ya na Yeso. ³⁰Ko ni Bitrusu hu uhu ti shreru unghu, a lu shreshre. A kah shi kah miti mangyon, a lunvu sii kre, "Dada, chumi whri!" ³¹Yeso bi chunghu whri gbla sii nnrah boh unghu na unghu, a ruu boh Bitrusu, sii kre na unghu, "bubu na risheshe wuchichi unghu, aki ko bu ba bih naugh ngah." ³²Yinmu a su Yeso na Bitrusu ka ni kame whassi uhwu di bi ta gbah. ³³Ni ngha arii mawudu bu Dourisii ni Yeso sii kre, "Rishe unghu bisu uwu kpare." ³⁴Da ni ma chuta kah gaye ngah bu, ma ba thru miti Janisarata. ³⁵Da ni mangrii ni kachudi a hu Yeso ma tudun kaa ari uko ti ni ma dikphi, ko ma bi arii mba ti ma su na rigi. ³⁶Ma hi kufe naunghu ku na bih ma du boh ni ngyu uttro unghu, ko na ugbu mangrii ti ni du unghu boh fe pye.

Chapter 15

¹Yinmu arii Farisiya na mba ti waa ba na Yeso rii Urushilima. Ma kre, ²"Aikin ko grii mawu duwu ma rahti beh na arii ongho ti mba rikuku ngah? Ma sa rii na boh ni ma ri ya ti rih falafa ngah." ³Abeh sii kre nama, "ko a su khi ma rah ti beh na Dekre ti kpare ni su arii ongho ti miti yi na?" ⁴kre, nali itiwu na iniwu ku gba, ko ngrii ti rii kre ribii ni iti unghu re ini unghu ya fu risheshe unghu" ⁵Ko, bu kre, ngrii ti ni kre ni iti unghu re ini unghu, "koni bi ka fe ikruh khikri na me isu ongho ti ni kpare di." ⁶irii ngrii ngah ha ba sii na nah itiunghu tigba niihii ngah mi ikre kpare ba lu ma ni arii ongho matiyi ngah. ⁷Bubu mba ti saarhi, isih na Ishaya kre kre kuhuuko nayi na di ni kre, "mangrii ngah mi madi tigba na me na kangyu ma, ko mikii masa teh nami ngah. ⁸Mari Douri sih ti reh nami asu mari klar arii ongho ti duh ni Dekre ti mangrii." ¹⁰Yinmu, a bih ugbu mangrii ba naunghu a kre nama, "Kpi tu sii mai huu- ¹¹Ba su ongho ti ni kah kame ngyu ngrii mu ya bii unghu sai nisii ongho ti ni ruu ni kangyu unghu, unghumu rii bii ngrii." ¹²Yinmu arii mawu ba na Yeso sii kre naunghu, "Bu hu ku mba Farisiyawa ma lu kafu na arii kre bu kre?" ¹³yeso bi beh sii kre, "Arii kaku ti ni itiyi ti kare ni ba whri ngah riya ti kpih unghu ruye. ¹⁴Bwa ma sabo, mba ti bla yi ma sa riya bi kpala ni mba ti ma ba rii hu uko ngah Ni ngrii ti ba rii hu ukoh ngah rii klar ngrii ti ni ba ri hu ukoh, pye ma ya roku ni khiyi." ¹⁵Bitrusu be heh sii kre ni Yeso, "kla kre imhi naunghu." ¹⁶Yeso kre "Bubu ma bi so su na kuhuu ngah? ¹⁷Bi sa huu ku ongho ti ni kaa ni kangyu rii zu rii kaa ni ruhuh ko ma rii lubwa naunghu ni khijin kpan zeh?" ¹⁸Ko arii ongho ti ni rii ruye ni ka ngyu rii rih miki. Umamu ma rii bii ngrii. ¹⁹Rii miki ri ruye nirii ongho tibii, kuhwu, laa na mangha, kishi Ribii, kigvhi, irhi na kre ti bii ngrii. ²⁰Uma mu su ongho ni rii bii ngrii. ko ti rih irih na uboh ti ma ba nah ngah ba rii bii ngrii ngah." ²¹Yinmu Yeso bi ka guunghu ni ngha ko sii ka zu kaye ti miti Taya na sidon. ²²Hu, ngha Bakan' aniya ndi ni rii kaye miti di a lunvu sii kre, "Tshurimitti na me, Dada, uwu Dawuda; uwuni mi mba nyoku ma ruunghu." ²³Ko Yeso bu ba kre kandu na unghu ngah. Ariie mawu Di unghu ba na unghu sii feh naunghu, ka kre, "Tuu unghu na ya unghu, rii lunvi, rii du me." ²⁴Ko Yeso beh sii kre, "Ma ba tuh mi na ungru ngah, shi na musu ni bih ti khirii Israila." ²⁵Ko a ba sii ba dumiti naunghu, a ka kre, "Dada, grime." ²⁶A beh sii kre, "Basu risih ma hii falafa mawuchi sii tabwa ni mawu kahbu". ²⁷A kre, "Yinmu, Dada, arii Tcahbu mawuchichi rii rih ririh ti ni ruro ku rii gboklo iti khirii." ²⁸Yinmu Yeso beh sii kre na unghu, "Ngha, bi su na risheshe unghu tigba nasu yinmu nauwu." ni rukpu ngah ha wuna unghu bi fe pye. ²⁹Yeso bi bwa kachun sabo, a kaa ni igeu uhoo Galili. Yinmu a kaa risih gashi sii kasu ningha. ³⁰Gbu mangrii ma kaa naunghu. Ma bi nama mba ti gru ubah, mbati sa rii huu uko ngah, mba ti sa rih risisii ngah, na mba ti, sa rii khri ngah, na ugbu mangrii ti nit ba ma na pye. Mabi ma ba ni hoo Yeso a nama pye. ³¹Ugbu mangrii bu lunvu na arii ongho ti ma huu mba ti sa rii kre ngah ma rii kre, mba ti sa rii khri ngah mafe pye, mba gru bo khri, na mba sarii uhu uko ma rii Ma whri ni kpare ti Israliyawa. ³²Yeso bi beh arii mawudu ba Daunghu a kre, "Mi hu kikhi ti ugbu mangrii a su ma kpi thru kpri atra ma ba rih kundu ngah. Mi ba riso ti tuh ma ya gunma ba ku rihrib ngah re ma riya fu igah ni gahii." ³³Ma wu du kre naunghu, "Ni yin ni kachu ba mangrii ngah ya fe falafa yi na gbu mangrii?" ³⁴Yeso bi kre nama Falafa a hin bu su naunghu na? Ma kre "tanba, na yeh ma wuchichi" ³⁵Yinmu Yeso bi kre ni gbu mangrii ma su miti. ³⁶A hi falafa tanba na yeh, a hii sii fe na kpare, a brin falafa sii na arii mawu Duh. Arii Mawu duh bi nah gbu mangrii. ³⁷Mangrii pyepye rib ma rhii risisii, yinmu, ma halu grugru tanba mlo na ti ma rhii she rhigre. ³⁸Mba ti ma rihrih were mina a aneh mbalulu, ikruh mangha na mawu. ³⁹Yinmu, Yesu tu arii gbu mangrii ka gunma ko a kah ni kame whassi ko kah kaye Magadan.

Chapter 16

¹Farasiyawa na sadukiyawanwa mu ma ba shi ba myengho ku na kla nama aki yesu na glanama kandu ni kare ²ki a beh na ma a mye ma, "Nisu na norii yiria kre na ku kachu uwayi usu rebaba³ Nisu na chuchu, buria ku, kare ka chu daglu; kachu ya su rubaba na daglu. Bu hu ti buh klre klre kare yanda ya su, bubaya ti kla ikru ti ni yasu gaa. ⁴Mba ti bi na bubokpi khizeze si ti feh kuhu asukui ba kuhu ni maya nama sai kuhu Jonah". Ni ngha mu Iyesu bi bwa ma sa bo shi kaa nigungho. ⁵Da ni mawu ti duh dtru eke ogho, ma rimi rimiki na ku hi falafa". ⁶Yesu kre na ma, "lu rere na ku huyi yeast ti arii farisiyawana sadusiyawa". ⁷Mba ti duh, ma whu na guma shi lukukre, isu ku yi ba hi falafa gaa. ⁸Yesu whu yhimu shhi bire kre naguying; ku bu bahi falafa yi na gaa⁹ ba hu gaa? re gha uwuna falafa ata na mangri minha ata, na ringre grugru falafa nibu halu? ¹⁰Re falafa tanba ni mangrii Mungnah ku hu ringre grugru bu klur?¹¹ Assu khiki tini bubu sa hu ku mimmi na ka klre falafa ngha ? lu rere na Kiti farrisiyawa pye na ti sadukiyawa" ¹²Ki mma bu mmehu ku na saka lah nnawa ku mma mmehu yisti ni kammeh falafa ki assu ti mmehu ti khikla ti farisiyawa pye ti Sadukiyawa.¹³ Bebengho ni Yesu ka beye miti ti kaisaruya Filibusu, mye mawundu Kpare, ku, aki magre ma ri kre ku meme uwugre musu? ¹⁴Mma kre, ku sagah kre ku busu Yahaya ti Baftisma, saga ku Irimia sagabiku Iliya reh wudidi ni kammeh annabawa. ¹⁵Akre nama, "ki bubu khre kyu mmimi su addi? ¹⁶Reyye, Saminu uwu Yiunusa bu khre ku bubu mu busu Almasihu uwu Kparetini teh¹⁷Yesu iye khre nangho, ku albarka su taawu, Saminu, uwu Yunusa sasu igah pye na mayyi ni mma hwe ngani nawu, ki asu itimi ti ni kare. ¹⁸Mmimi khre nawu pye ku busu Saminu, ni risi kike ngami mmi riya mmeh ikilisiya mmi gahi rufu sariya bi su na khisheru ga. ¹⁹Mi riya nawu she hih ti kachu su Kpare ugho tini bu bwa ni miti mi riya bwa ni kare, ugho tini bu rii ni miti miriya ni kare. ²⁰Ki Yesu bu kre ni mba ndungho ku ma ka lah ni ngru ku unghomu su Kristi. ²¹Ri rikpuu ngahbu Yesu bi rhu rikreh ni mawundu Kpare ku ngho riya Urushelima, warighrana nghohoo ni uboh mba rikku pye oviye tigbagbama pye mba tiwaa, mariyya wuungho, riya nyendeh ni kaameh ukpri adtra. ²²Ki Bitrusu beh nghu ka kaye si lah naa ku na kabi kre ukru kre ghaha ga. Kre gha na naghu nawu Dada; ngaha na ka feh wu nga. ²³Asuki Yesu bu whre pye si kreh ni Bitrusu, whre ba khizihmi, ngri ribii bubu su ngho ti ku gbuho nami, bubu sariyagah ngho ti Kpare ngah, asu ngho ti mangri. ²⁴Ki Yesu bi ktreh ni mawundu Kpare ku ngri tini rine na dummeh, riya ti he kaku rigra ti tangho, riya ra narisi nghu si na dummeh. ²⁵Ngri tini rine na whre na gugho riya wrebi, ngri ti fu kre meme riya feh feh nghu. ²⁶Aki ni ngri riya fa, ni buh ki zemiti a sa fe reghanghu ga? Aki ngri riya di kre simiki nghu?²⁷ Asu uwungre riya ba ni ku gbagba rukuku ti itingho jeh na mawusi Kpare. ki riya kpar magre shrashrah ngho tini mma lu. ²⁸Risheshengho mi la nawu, mba saga ni ma riti ni me, ma ba fu nga sai ma riya hu kuba uwu gree" ni kugbangho

Chapter 17

¹Ikpri andran chuta Yeso bii hii Bitrusu, Yakubuu, na Yohana waniunghu, bi ma ka gashe ti zeh na risima. ²Iyeh guunghu ni iyima iyunhi be rii sha ka noh, utrongho bii kpaku ka. ³Na yamu Musah na Iliya ruu na ma sii kltre nama. ⁴Bitrusu bii kre na Yeso Dada iriya su tisungho ikpi nime maa ribruh atra nimi-ndi ti tawu, na ndi to Musa, na ndi ti Iliya⁵A teh rii kre da kruh bu kluh ma, a lilla ni kame dakru sii re kltre Naunghi munisu uwume, ti ni mi bey naughukpiutu naunghu" ⁶Nde ni ma wundungho hu nyumu ma kuruku na miti shrishri bu ruma. ⁷Yeso bu ba shi duma boh, sii kre ku ma yanda makalu shrishri yi. ⁸Ma ya iyini kareh sii ba wu ngru ngah ma hu Iyeso mungba. ⁹Ni maka ri shiti nii riisii gashi, Yeso be la nama, ku ma ka kre unghu mbame ni ungru ye ya tru ti ni uwungru riyati yande re rufu? ¹⁰Mawu undu ngho bi mie ughu, ku "Aiki ko mba ku wa mbe kre ku Iliya ya zeze ba?" ¹¹Iyeso bu yeh sii kre ka "Iliya ya zeze ba" ¹²Koo mme laye na kii Iliya ba truye ngah, maye lu ngho ungho ti ni bi ni mi kima, na nyumu uwu ngrii ya waringrah ni boh ma." ¹³Ningha mawundungho bu koh hu ku re-kre ni ri sii Yohana to Batisma. ¹⁴Nde kachu ugbu mangrii, ngrindi bu ba nagbu su Domiti ni ihilughu sii kre." ¹⁵Iliya, luri na uwume, usu na rikye kufu uhwu rii wuringre nongho, riika kuni kila rii manyi ri rikpu rikpu. ¹⁶Me bingho ba na mawunduwu ma ba huu unghu ti lu naunghi ngah. ¹⁷Yeso bu yeh sii kre, bubo keze ti ngbe utu na ku sheru riisii na, ya tru shiya gu ni miriya ti na yena? Sii sheru riisiina, Yatru shiya ni miriya tinayena? Shiya gu ni miriya teh ra lu irii naye na? biingho ba na me na". ¹⁸Yeso bu zuu uhu ti biingho a ruye ni igahungh uwudingho be feh pya ni rikpu dingho¹⁹Mawu ndu ti Yeso ba na nangho na ruhba, ma mengho aiki lu ni yi yilba ya ti zu uhu ti biingho nga? ²⁰Yeso be yeh nama, ku biyina usu wuchichi Me la nayi na risheshe unghu, ni bi su na bin kii uwu chuchughu ka Isha ti tu biriya ti kre ni gashi, na treeh ni me ya buu, ya treeh, ba kanduu ti ni bu ba riya ti lu na ngah. ²¹Ukru uhu naughu ba ri ruye nga sai na ku feh na ku ruh khire. ²²Nde ni ma kpi ni Glili, Yeso bii kre ni mawundu unghu, "Mari ya zi he uwu ngrii dii ni boh mangrii. ²³Mariya wuh unghu, ni kpre uttra ya yande." ²⁴Nde ni ba kafar na hum, mba ti buh ngba kanju aha bu ba na Bitrusu sii kre "Ngrii ti klai na ba re kpra ngba kanju ngah?" ²⁵Iyeh ku, usu nyumu nde ni Bitrusu ka ni kame kesre Yeso bizeze kre naughu, ku "aikki ni su kigaahwu, Bitrusu ninye ni arii oriye ti miti ribu ufuru na ngba kanjuma? rii na mawuma re na mangrii?" ²⁶Na mbasaga Bitrusu bii "na nyumu mawu riya whrii Yeso bu kre. ²⁷I ka lu nghu ti ni riya ti su ni mba ti bu ngba kanju ku gbuhuri ya ta iwhrih ni nyu unghoo sii ru njeh ti ni zeze kowa ni bii fu nyuh unglu, bu riya feh ngbo hih sii na mba ti bu ngba kanju ti tami na titawu."

Chapter 18

¹Na rukpungho mawuundungho bii na Yeso sii mie ngho ku andi gu ni su ti gba ni kachusku kpare ni kare? ²Iyeso bi bii wuchi ba naughu, sii sunghu miti nikame ma, ³A kre resheshenghu mi la nayina unba ni bii re ti su ka mawuchi ngah, bu bariya feh tika ni kachukpare ti kare ngah. ⁴Nisu yimu, ngrii ti ni shi na rii sii ngho ka ti mawudi unghoo mu ni su tigba ni kachusku kpare ti kare. ⁵Ngrii ti ni buh mawuchi nindeme ubu meme. ⁶Nyimu ngrii ti ni sa ndi ni kame mawuchi ti ni ma bii ni me ma ruroku, i ya wayi tima bwa keke ti kpa ni ritongho su ma chuntani kame ungho. ⁷Ringri ni khizi niti, na arii ungho ti ni riyati bii ku gbu uhoo ba, ungho bame riyati ba, chukpuchu ni ngri ti ni ungho mbame riyati ba rii kachungho. ⁸Ni ubowu rii uhu uhoowu riyati sawu su ku, mbre ma lubwa ya sii nawu ti kah na riingha na kpuru uboo rii uho nati ma chuwula ni kame igrii kila ti ni bariya ti riingha na uhuwu rii ubowu aha. ⁹Nisu iyiwu rii sawu ti kuh, djuma lubwa i riya sii nawu ti ka ni riingha na shiyi ndi na ti chuuwu tabwa ni kame kila na shiyi aha. ¹⁰Huu ku bu ba bra mawuchi mbame ngah; me layena na kare mawusi ma ri nema ni iyee ti itime ti ni teh kare. ¹¹Nyun uwu ngrii ba ti bosabo mbati biingho. ¹²Aiki su ku gahuwu? Ni ngrii suna muso uso ndidi indi ni kame ma bu bih? bariya ti shi ni agba awu sere shai sene sii na ye ne indidi tini ngaha tinibih nga? ¹³Nifeh onghu, rishe ughu me la nawu, ya whri krah na awu sene shai sene tini ma ba bihngah. ¹⁴Na nyumu, ba su ku su miki itiyi na kare ku ndi ni kame ngeringe bame na fu ngah. ¹⁵Ni wani lu kandu ti biingho nawu, ya gbuughu ahayena mungba na, ni bwu kungbu wu, ma bu re waniwu. ¹⁶Ni ba buu kugbu wunga, hi ingri ndidi rii mangrii aha biya nawu, si na su ku rii nyu mangrii aha rii mangrii attra ikrii riyati su risheshengho. ¹⁷Ni, ranghonghu ti hu ikrii ma, hii ikri dingho biya kازه kpare ni ranghinghu ti hu ikrii krii kازه kpare pia, sii hii ngho ka mba ni ma ba hu kpare ngah na mba ti buu ngba kanju. ¹⁸Risheshe ughu me la nawu, a rii ongho ni bu bwata ni gba miti yi as u nyimuni kare, renyi mu ongho ti bwa sabo ni gba mitima re sabo ni kare. ¹⁹Jeh naughu, me kre nawu, ni mangrii aha ma byi na guma ni gbumiti ni ongho piyepiye a mye, me riya lu nama, ne itime ti ni tii ni kare. ²⁰Ni kachukpare ni mangrii aha re attra ma kpi ni kachukpare ni ndi ni ndeme, ni Nyah me teh nikamema. ²¹"Ningah Bitrus ba a kre na Yeso iti, kushow ahyen ni wani me ya lu ongho ku bii name me lurii naughu? Ku shu tanba?" ²²yesu kre na ughu, me ba lahnawu kushu tanba gaa, kushu awu shi tanba kushu tomba. ²³Ni su yimu kirii kpare ta kare, i su ndi na oriye ti ni rii ya kha dukiya na mawu Du onghu. ²⁴Da ni zeze kaa, wwu ti Duh ndi ma biuwu ba ni rii duughu talanti uso awoh. ²⁵Da ni baunghu na gahii ti kpra, iti kirii unghi, di dekre ma dvha naughu, na ngha na mawu na ongho ti ni su naughu ti maa fe kpra. ²⁶NI yamu uwu duh rhhuroku miti, shi shu miti ni iti kirii unghu, a kre iti kirii lure name, me riya kpra piye piye. ²⁷Yinmu, iti kirii ti uwu duh, da ni su na kulurii a bwa unghu sabo, shi lurii naughu na kukpadi. ²⁸A su yimmu uwu duh ruhye ka kaye, a feh wani ughu uwu to Duh, ti ni rii duunghu kupah Dinari dubu ndi ruunghu ni ritho, a kre, ku na kpra unghu. ²⁹Yinmu, uwani uwu Duh ruro ku miti, a feh ku na lurii naughu, ku ya kpra unghu. ³⁰Yinmu, uwuti Duh ti ndi, rangunyu, a hii nghu chu ungu ta ni kihrii rikpu ni kpra unghu. ³¹Arii wawuni mawu Duh who kande ni onghu gree, ma lu kafu piyepiye. Ma ba laa' ni ti kirii ma onghu ti ni gree piye piye. ³²Ni yamu iti mawu duh bii unghu a kre naunghu, bubu kubii uwu du, me lurii nawu na kukpa ku mu lurii nawu. ³³Bu ba ka lurii ni waniuwu, ngah, yande mu lurii nauwu? ³⁴Iti kirii unghu lu kafu, a saunghu bo na mba wagba re ni kpra ungho ma ri duuwu piyepiye. ³⁵Yinmu itime ti kare, ya lu nawu ni bi ba lurii ni waniuwu rii miki ngah.

Chapter 19

¹I ba ripku ni Yeso ni Yeso lu kre menme, a bwa Galili Sabo a kaa' uko Yahudiya tini ti digbi na nhoo urdun. ²Ugbu mangrii ma duuoghu, a nama piya. ³Farisayawa ma ba naungu ti ma nghu hu uma mye nghu, i sii na ngri nazu nga ni ghu ho kandu? ⁴Yesu be he shi ktre, Buh ba klembe whuu unghu ni zeze lu ma, i luma Lulu na nga? ⁵Unghu ti ni luma unghu ma ktre. 'Ni ongh namu lulu' ya bwa kiri itiughu na inih ma gbra unghu na nga unghu, ima aha maa' su igah ndi. ⁶Ma ba ya bi su sui aha ngah re i gah indidi nyumu kandu ni kpare gbna, Ngurii na ka djhii yi. ⁷Na ktre na ughu, Aiki ni Musa ktre ku ya di kakambe ti saboh Ngha n aku zu na ya unghu?" ⁸A kre nama, 'i su ni ku shiru mikii yi na, Musa bu bwa yi sabo na ti zu mangha yi na, za zeze su yinmu ma lu ngah. ⁹Me ktre na yi na. Ngrii ti ni zu nga unghu, imba usu ku ugru la naghu nga, ulu ngho ribii, ni kalu rubla ndi, ngri tini bo-nghu ma-ngho ribii. ¹⁰na uwu duh ktre na tleso "Misu yimu ni risii lulu nga ughu, Ba sii ma buh nga ngah." ¹¹Yinmu Yesu ktre na ma, "Ba su ko gbu mangrii ni riya du ktre nwu ngah, ya su ti ni ma nama nyi. ¹²Na-nyi mi lila nayi na, akwa mba tini nafu to ri ruhu manima, saga masu magri in nama, mba ndi mafu tun, sabo na keru kare mbati ni ma ya bo ku kla naghu na mabu." ¹³Nyinmu ma bi mawuche ba na inghu maduma boh na feh mauwu duh bu zuma. ¹⁴Iyeso bu ktre, bwa mawuchi, shi ka zuma ma ba nami, kari kpare su ti tama. ¹⁵A ta boh unghu ni mawu di, a bwa kachu saboh. ¹⁶Yinmu ngri di ba na iyeso shi ktre "Ngri ti klar, aikki meya lu me feh ringha ti ba baya meme ngah? ¹⁷Yeso bu lah naungu, aiki sa buru re mighe me onghi tisii? onghu indi mu su tisii, ni bu rusoh it ka'a ni Ringha, bu bi ikre mi." ¹⁸Ngrii di be drii naungu, dekre ti nyi? Yeso bu ktre, ka wu ngri yi, ka ku ukpa ruko yi ka hi ugho gruyi, ka kre iri ugho tini she yi will ba hunya yi ¹⁹na uti wu na iniwu tigbs mba tini ni ma kpi nawu gbi to ti. ²⁰Whusa di ktre naungu, Arii ougho naungu, mulu ma piye piye, aiki merii neh? ²¹Yeso bu klrii na nghu "Ni bu ruso ti hu maah ya bvha na rii ongho bo uwu shi naa ba ku feh, bu ya feh kuka ni kare shi ab duh meh." ²²Da ni wusah who ktre ni Yeso ktre, akah gununghu na kubiimi kii, is suh na ongho boh mbre-mbre. ²³Yeso bu ktre na mauwu duh, "Risheshe mee la nayi na, ya su na rigra na ngrii ugho - boh na ka ni keru kpare. ²⁴A bi lah nama, isu na rigra na mesha na kah zu iyi iwii na ngrii ungho bob naka kirii kpare." ²⁵Da ni mauwu Duh who ktre, ma lu shrishri shi kler "Andi gu niya ti kra-sabo? ²⁶Yeso bi nema shi kler, "na mangrii oughu ba lulu ngah ni kachu kpare ko kiya luh." ²⁷Yinmu, Bitrus Bye shi klri naghu bwa ko ii saboh shu du uwu. Hu yi aiki ni yi ya feh? ²⁸Yeso bu ktre nama, risheshe me la nauwu, rukpu ruba tini uwu ngri ya takpa sunu riti da kera nghu, bubu tini be dome na, beya kpi na riti Awu sha ahana shi shre mog ni kanyu awo shiaya ti Israila na. ²⁹mangrii piye piye ti ni ma bwa kirii, mauwuni, mauwuni wuna, iti, ini, mawul, re miti ni kre nde me, ma yabu deri kushu deri na nho - ngho, shi feh ringha tini bari me-me nja. ³⁰Yinmu mba ti masuti zehzeh, maa su ti khize mba ti khize masu ir zehze masu ti zehzeh,

Chapter 20

¹Uko ti kare isu irii ti iti miti ti ni dhueye na chuchu to neh ban doh bika mala unghu. ²Da ni beh na rii ban duh ni kpan ugba ndi ni kowande kpri, A too ma ni mala unghu. ³A be to riye ni ugba ti attra a wu sagah ban duh ma kpe denh ba lulu kandu ni richu. ⁴Na ma a klre, Bubu na ya mala na, merii ya nayi ongho ti ni sii, ma ka ludui. ⁵A be ka toruye na ugba ti a andra Nyimu ni rukpu ti sinia, a lu Nyim u. ⁶Nyinmu ni rukpu ti awoshendi a be toruye shi feh saga na nde ma rii lul kandu ngah. a klre nama, a kisa bu ba tandeh nime ba lulu kandu ngal, a kisa bu ba tandeg nime sa lulu kandu ngal har fuh noon? ⁷Ma klre ma unghu, ba nfrii ti ni glo glu ye ni ndu. "A klre na ma, mana maya mala "nghu." ⁸Da ni nureh ba, ngrii ti ni so na mala kre ni ngrii ti ni hu mala, beh arii be duh shi kpra ma zaza ni nati. ⁹Da ni ban ndu ti ma glu ma ni rukpu ti awoshen di ba ma ndidi mabu gba ndii. ¹⁰Da ni ban duh ti ndi, ma hi kuma ya kpra ma krah na m'a buh ugba manji. mandi mandi. ¹¹Da ni ma buh ugba ma, ma buh kafu na ngri mala. ¹²Ma klre, ban duh ti kizeh ma hu rukpe ndina nduhu, yinmu bu nama mama nati taye, yiye riye ba lundu gbu inoin bu hu yi. ¹³Yin mu ngrii mala bye nama, a klre na ndi ni ka me ma, ikami, mu balu nawu nirii naga na kubi yi na, ni ugba ungo wudidi. ¹⁴Hi ongho ti ni su tita wu shi ya gunuwu me beh ti nah arii ban duh ti kihze maa na ti me nauwu. ¹⁵Ba ba maah na me mi lu yanda nimeso na arii ongho nisu titami? re isu sheeye ribii mu merilu ongho risii? ¹⁶Yinmu, ti nisu khize yasu ti ihiji yinmu ti ihii yasu ti kihze." ¹⁷Da Yeso kaya Urushelima, i hii awosheaha kah ukro, da mariya ni hii a klre nama, ¹⁸Whoo, vi rii ya urushelima, yinmu uwu ngrii mariya hii nah oriye ti gba na mba kuwambe mariya ti kami wuu. ¹⁹Mariya ti diiughu ni ugba mba kanyi ma luh naunghu ba'a, ma'a chiunghu, ma'a kraunghu ni kaku righa, ni kpri ti a tra miyo yande. ²⁰Ini ma uwu zabadi ba na iyeso na mauwu unghu a shuu miti ni hiitye unghu, a me unghu kundu. ²¹Yeso bu klre naunghu, aiki meriya lu nauwu? A klre na unghu, klre ni lila ti gba mauwu me ma suu miti, ndi ni uboh rikiya ndi ni boh reeh ni uko ti kpare. ²²Yeso bu beeh a klre, Bu ba uwho ongho ti bury meeh ngah Bu riya Iyah ti waah cup ti meriya waah? ma la naugha ma'a iyah. ²³A lah nama, cup meh biya wah na. Kusuh ni i boh ti rakiye na ti iboh reh mee ba su titami me naye ngah, amma isu ti mba ti itiyi mehlu nama." ²⁴Da ni mauwu ti duh awoo shi aha mahu klre naunghu, malu kafuh na mallwuni a ahah. ²⁵Amma Yeso beemah shi klre "Bu woh ku mba ti gba ti koh ma habi ma, na mba ti ma soh na kulu tisii rii basthuweru ni risih ma. ²⁶Na ka suyinmu ni kame yina ngah, na-nyi du ngrii ri soh ti su ti gba ni kami yina gbafu sai nisu uwu du. ²⁷Yin mu ngrii ti rii soh ti su ti ndi ni kame yina gbafu sai nisu uwu du tita uwu. ²⁸Nyinmu ni su na uwu ngrii ti ni ba bah ma lu dhu nauwu ngah, ko ti lu duh, na ti ya dih riyhe ni ku chuwehre ni gbou mangrii." ²⁹Da ni ma rhuye ni Yariko, gbu mangrii bu dungho. ³⁰Ari mangrii aha ni ma playi khongah ma kpe ni kroh gahi, ma whu tu ku Yeso ya zu kroh ma, ma lu vuu, "Dada, uwu Dawuda, lu kabubu niyi." ³¹Gbu mangrii bu gbuh ma, ku ma teh ngbe, ma bi lu vuu jeh, "Dada, uwu Dawuda, lu kabu bu na yi." ³²Ni ngahmu Yeso ti gba'a a beh ma shi klre, aiki bu ru soh mu lu nauwu? ³³Ma klre naughu, "dada, yi rii soh ti huu ko. ³⁴Na ngah mu Yeso, mlo na mayii, Duboh ni shi yii ma, ni angha uma hu kokpa shi du ngho wa.

Chapter 21

¹Yeso na mawu ndu nghu digbi na Urushelima si ka Bethephage si ka gashi rira, Ni ngha Yeso bu tu mowu ndu nghu aba, ²A kre na ma ya kame uko ti ni digbi bi riya ti hu ningha si hi ba na mi. ³Ni ungru kre kandu runsho na yi na, la naghu na ku Dada nu rii so si ti lu ngho na nghu, ughu igni riya biva yi sabo si bima ba nami." ⁴Bebe nghu nanghu bu ba sii na ikre ngrii t hu uko na mlo a kie la n wuda zion Hu iriye yi na riba na wu. I tshirisinidi si to mingha. ⁵La ni mawuna sihiyona, hu oriye yi na re ba na yina, na khi tshurisi miti ni yisi mingla ri mame kutchu su ri kizi mingla. ⁶Ni ngha mawu ndu nghu bu ka lu unghu Yeso kre noma malu. ⁷Uma bi mingha na kabu su ma ni rizi no, ni gha Yeso bu to su ni kachu su. ⁸Ugbi magic lu sii dama ni gahi. ⁹Ni ngha magri ji ihi yi ni Yeso mba ti ni mako do'o ni kizi uma ko lu vu Hasana ni uwu Dauda! Dubo tisi ni ti ni ba ni nde ti ni ba na nde Dada, Hosana ni kare. ¹⁰Ni Yeso ka ni kane Urushilima, shasho ni kane uko bu nola uma ri miye "ngani so ndi?" ¹¹Mangrii ma kre of su Yeso ingri ti huko ri Nazarthi ni Galilee. ¹²Ni ngha Yeso bu ka ni shakpo kpare. A zu mba ti ni mako yibro na isi ni kame shakpa. a mo ari gboglo na ari isi na kabu mba ti ye umgba na ari gboglo ruba ti ni ma yiuha na mawu nghingha. ¹³I kre na ma, ma wa, kirii mi ma riya bi ngbu (kake) shakpo kufe, bu ba rensho na su shakpa mba kiuhana." ¹⁴Ni ngha mba ti playi na mba ti fu kungba ba na gbhu ni kome shakpa kife A nama kuto ri rike ni na fema. ¹⁵Rikpu ni arii iriye higba na mba ndu ma hu ngho risi ti ni lu si hutu mawuchi ko lu nu ni kame shakpa ku Hosana ni nde uwu Dauda uma lu kafu. ¹⁶Umo miyi nghu bu hu ungho ti no ri koe? Yeso kre na ma ku Ibo, yi so hu kuwa, ni kanyu mawu chi, na mawu wuchich ni yi ya tu kumu no? ¹⁷Ni ngha Yeso bawa ma sobo si ruyi ni uko si ka Batheny si la ni kachu nghu. ¹⁸No chuchu a re ka kame uko Riiniye bi wunghu. ¹⁹A hu kabu rira ni kre gahi a ka kre kaku a hu ba kuwo nghu a ra umbe, A kre naghu ku. Bu sa riya bi wa kawa ganga. Ni ngha kaku bu whu. ²⁰Ni mawu ndu ma hu nye uma lu mayi si kre. Hu kaku whu na ikre ²¹Yeso bu kre nomo ti Biilaji ni kre nayi na ni yi su na ku binikii na si su na kuga na ngo yi lu ungho kra ti ka ku na nghu na, yi riya ti kre ni gashi agami na lu bwa ya kame umbuu yi riya hu riya lu ka ukru ni yi kre na. ²²Ungho ni yi miye no, na ku fe na ku be riya fe na. ²³Rikpu ni Yeso kaba kane shakpa kpre, Iriye mba ti huko na mba ti gba ti mangri ba na nghu rikpu ni ka kla si niye nghu, na tishweru ndi ni bu lulu ari ngho mbami, Andi na wa ku toshweru nga mi?" ²⁴Yeso bu kre nama na ma, mi riya ti miye yi ngho wundidi na ni yi kre nami na, mimi piye mi riya kre nayi na tshweru ndi ni mi nlu ugho mbami. ²⁵Batisima ti Yohan rinyi ba? i ri kare na kpae re iri na ingri? Uma kre na nguma ni yi kre iri kare na kpare, unghu riya kre na yi, Aki lu ni yi sa be'e na nghu na nga? ²⁶Ni yi kre ku iri na ingri yi ri lu shishi mangrii ma riya ti lu kafu ma hi Yohana usu ingriti hu ko ti kpare. ²⁷Ni nagma uma ku ni Yeso ku uma sa hu nga, unghu piye bu la nama mimi piye mi sa riya ti kre nayi na nga re na tshweru ki ni mi rilu nghumba mi. ²⁸Ko bu hu ki? Ingri su na mawu aha, a ka na ti riku si kre naghu uwu, ya lu undu ni kachu, ²⁹uwu bu kre naghu ni sariya lu nga, a bi ga hu si ka lu ndu ndi. ³⁰Unghu ingri bu ka na uwu ti aha si bi kre nghu nyi mu. A be miriya ti-gba, N, ngha a sa ka nga. ³¹Ni kame mawu aha mbaha ti ni lu ungho ni iti ma kre? Uma be ku ti riku, Ni ngha Yeso kre nama, ti brilnji ni mi kre na yi na mba ti bu umgba riwa na mangha kpariko be ba na nghu ma riya ti zeze ka ni kiri kpare nayi na. ³²Yohana ba na yi na ni ihi ti ni ma, yi sa be'e nghu na nga. Ni ngha mba ti bu umgba riwa na mangha kpariko be na nghu. Yi hu na, si sa be na nga, na kizi mu riya be na. ³³Kpetu su bu umgbu kre ndi na ingri di so i su na miti, si tshu a ri kuwa kaku ni kame nghu si whe nghu gonghre si kpa katchu ni ingri kugbe to so si ka gbe, si hi na mba ti ni mariya ti ka ka gbe kuwa si me malu, si bu ngba ni ubo na si ka miti ndi. ³⁴Rikpu lu ti se gri kawa digbi, a tu mawu kirin ngbo ma ya bu ari kuwa ni bo mba ndu. ³⁵Ni ngha mba ndu kuwo bu ru mawu ndu nghu si chi ndi, si wu ndi nghu ki si taa indi na kike. ³⁶Ingri kachuu bu bi tu mawu ndi nghi kra'a ti ni na zeze tu ma, mba ti ha katchu bu bi luma ukru ti ni malu ni mba ti rii. ³⁷Na nye ingri bu tu uwu nghu no ma, ku ma riya ti hu uwu nghu na riku. ³⁸Rikpu ni mba ndu hu uwu nghu, uma kre na guma, Ngani mu ni su ti ni somiki riya bi ko ki ta nghu, yi whu nghu si yi bi koki na su tayi. ³⁹Ima ru nghu ta nghu ruyi ri katchu si whu nghu. ⁴⁰Ukno gami ni ingri katchu ba, aki ni riya lu na mba ndu mba ha? ⁴¹Uma ker na ngbu, Riya whu shashoma ni ibi ti ni sa si aga, ki riya bi na mba saga gwabu katchu ni mba ti ma riya ti na nghu ti ta nghu nkpu ni kuwa ma ti sthe. ⁴²Yeso bu kre namo, yi sa hu ni ma wa ni kambe ti kpare, ku kike ti ingri ku meh ragunghu wu ti nni riya bi kaze nghu ri na Dada a si yi ni sheyi? ⁴³Na nghu mi kre na yi na kiri Dada ma riya bu nghu ni ubo yi na si miti ti do'o kuwa kaku ma. ⁴⁴Ingri ti ni riku ni risi kike ngani riya ti bu'u re ma wuchichi ti ingri ti ku ni risi nghu riya whu nghu. ⁴⁵Rikpu ni mba tigba na pharasawa ma hu gbu kre, umo hu ku ri kre na ma. ⁴⁶Uma ne ti ru nghu, si ka lu shibi magri ma hi nghu ka ingri ti huko ku.

Chapter 22

¹Yeso bi kre nama na umgbu kre ku. ²kiri kpare usu ka iriye ndi ni mah unghe lu ni kre ribla uwu nghu. ³A mawu ndu nghu ma bi mba ti ni ma la ma ikre ribla nghu si ma ba. Uma sa ba nga. ⁴A bi tu mawu ndu nghu kuma kre, mba ti ma bi ma. Ma hu mi ye irii na ani lando na ti ni gba'a kartshi mu whu koki mi mbe lu, ba katchu ribla nghu na. ⁵Uma sa ne ma nga si ka nguma ndi ka katchu nghu ndi ka katchu ndu-nghu. ⁶Saga bu ru mawu ndu iriye si na ma riiwhii si whu ma. ⁷iriya bu lu kafu su tu mba kpamu kila uma whu mangri ti ma whu mawu ndu nghu, si ta iko ma kila. ⁸A la ni mowu ndu nghu. Ribla nghu yi riya lu nghu, mangrii ti ni mina bi ma sa bii ti ba nga. ⁹A la na ma ya risi gahi na koninye na ma bi ko ndi ti ni ma hu ma ba. ¹⁰Ma wu ndu nghu bu ka risi gahi na kame uko si bi mangrii na ti si-nghu na ti bi-nghu, kaze ribla bu mlo na mangrii. ¹¹Rikpu ni iriye ruye ti ba hu mangrii ni ma ba, a hu ingri di ni so klur utro ti si-nghu nga. ¹²Iriye kre no nghu kawusa, kii ki ni bu bani si sa klur utro ti - s-nghu nga? U-nghu ingri bu te zee. ¹³NI ngha iriya bu kre ni mawu ndu nghu, bwa ubo nghu na uho nghu si ta nghu ya katchu ti djirahu, ni riya ti ki na ki sa ngu-nghu irii. ¹⁴U kre ugbu mangrii ma bi ma, ama wudje ni ma glu. ¹⁵Ni ngba mba pharasawa ma ruye ka lu kiga ukru ni ma riya ti lu si ru-nghu ni ari Ikre nghu. ¹⁶U ma tu mawu ndu-nghu na Herodians. Ma kre ni Yeso, ingriti kla yi hu bu kre risheshe-nghu, si ri kla rhi kpare ni ihi ti si-nghu. Bu bu ikre re miki ngru nga bu sa kla kuso miki na mangrii pye nga. ¹⁷La na yi a ki ni su ku hu wu, Isu risiyi kpra umgba ruwayani Caesar re yi kpra yi? ¹⁸Ni ngha Yeso bu mikiribii mu sikrenaakini soyirima mi na, Yiji mba ribii na? ¹⁹Kla mikubu tiungba ruwa na, U-mabi denariusna nghu. ²⁰bu la na ma, usu uhu-ndi na inde ndi ni ngba? ²¹U-mala na-ghu Caesars, ningha Yesobu la na ma, Na Caesar u-ngho ti ni su ti Caesar, si na kpare u-ngho ti ni su ti kpare. ²²Ma hu u-ngho ti ni kre, ma lumayi. Si bwa nghu saba si ka ngu ma. ²³Na kpri ngaha mba sadduceas ni ma kre ba'a ki yande ni ingri fu, uma ba no nghusi miyhe nghu. ²⁴Si kre ingri ti kla Musa ni ingri fu, a sa su no mawu nga, mawuni nghu riya bu ingha nghu si swhe maru na-nghu. ²⁵Mawoni tamba, Ti irii bu i-ngha si fu, sa fe nwu nga, a bwa i-ngha sabo ni wani nghu. ²⁶Ni ngha ti aha pye bu lv nyimu, zi atcha do'o ka ruu ni wani ti tamba. ²⁷Ni kizi ma shra shra i-ngha dingha pia bu fu. ²⁸Ni rikpu ki yende riya ti su i-ngha ti nyi ni kame ma mawuni tamba? Shawshwa ma, bu-nghu. ²⁹NI ngha Yeso bu la na ma, yisa iu ma nga yi sa hu ku ikre re uhu ti kpare. ³⁰Na rikpu ki yende ma sa riya bu nguma nga, re ma di ma ni ribla. Ma riya ti su ka a uhu ndu kpare (maleku) ni kare. ³¹Ni kre yende ti mba ni fu yi sa hu ni kuwa na u-ngho ni kare kre, ³²Mimi mu musu kpare ti Ibrahim, kpare ti Ishaku na kpare ti Jacob? Kpare so su kpare ti fu nga, mi su kpare ti ri-ngha. ³³Ni ugbu mangrima bu kre na-ngh'u, u-ma Lu mayi ni uku ki kla nghu. ³⁴Rikpu ni mba pharasawa hu ku Yeso kra kihshii na mba sadducees, u-ma harisi ma lu. ³⁵Ndima ti ni su tigba ni kushru umo, mie nghu kumie ti ma-nghu. ³⁶Ingri ti kla ti nyi ni su ti mbri-nghu ni zo'o ni ibi unmo? ³⁷Yeso bu kre na-nghu, kla kubii ni ni Dada kpare wu na mikiwu, na igabwu na koki tawu. ³⁸Na-nghu mu ni su ti tsheru na ti wundindi umoh. ³⁹Ti aba umoh usu ka u-nghu bii na ingri ni su digbi nawu ka risiwu. ⁴⁰Na umho aha mbani shi na ringri ma na mba ti Hu-uko. ⁴¹Mba oharasawa kpe ba nguma kalu, Yeso bu mighe ma kumiyhe ndi ku. ⁴²Aki niyi ri ga'a na ni kne Yeso? Usu uwuh ndi? uma kre na-nghu uwu Daud. ⁴³Yeso bu kre miyhe ma khiki ni Dauda ni uhu risii bi-nghu Dada? Ku, ⁴⁴Dada kre ni Dada mi, ba su ni ubo riya tshu rikpu di mi riya ti re mba ribii katschu tilu uhowu. ⁴⁵NI Dauda ri bi Yeso Dada, khi ki ni riya su uwu Dauda? ⁴⁶Ma si yiya ti kre kandu nga, Ni ngha bo ndi ma bi mie nghu kandu rii ikpri nga ya ihi yi.

Chapter 23

¹Ni ngba Yeso bu ni ughu mangri na mawu ndu-nghu. ²Ku mba ti gba'a na oharasawa kpi ni gboglo ti Musa. ³Nisu nyumu shrashra u-ngho ni ma kre na yi ku lu na, lu ma na su do'o na, ko du ukur ngho ni ma ri lu na yi ma ri kre u-ngho ti ni uma na riisii ma balulunga nga. ⁴I ma ri bwo u-ngho ti noh - nghu ti ni ma sa riya iya ti hi nga, si ri soma ni sukpu mangri. Uma sa riya bi ubo ya ti hi ma nga. ⁵Ma lu u-ngho ma ti so ku hu iyi mangri ko ki ti ni ma ri lu na re dambi si ri tschu uho na glati na ti saga. Ma soyi ni katchu mba ruku rikpu harisilu piye mari ne katchu ti gba ni shakpa kre kpare. ⁶si ri ne mangri mana tigba ni katchu richu piye mangri ma mba ti kla. ⁷sa si ma bi wu ingri ti kla nga yi su na ingri ti kla wundindi, yi su mawoni shwrshwa na. ⁸kabi ingri ni miti iti wundindi mongba u-nghu mu su iti yi ni su ni kare. ⁹Piye maka bi we ingri ti kla yi, yi su no ingri ti kla wundindi, u-nghu su Yeso. ¹⁰U-nghu ti ni si tigba ni kame yi na riya su uwu ndu wu. ¹¹Ingri ti ni he riisii nghu riya fe kume bi, na ti ni kungho su kandu riyati fe ku wah rewh risi nhu bi, riya fe kibi ri-nghu ingri ti ni shi na riisingho ka miti mariya yangho ya kareh. ¹²Ringrah yi na mba riku na pharasawa, na mba ti sari bu chu igah kezeh kpare ni mangri, yiyi mana yi ba riya ka na nga, yi sa bwa mba ti ni mariso ti ko piye ma ka na nga. ¹³Kuwa rikpi ti si-nghu sa su na kuwa kre 14 (nga saga ma jhe kre ta ma ni kizi kre 12) u-ngho rhiwhi na yi no mba ti gba na pharasawa, mba so risi, yi ri duu ari kiri mangha-wafu no si ri mbre kufe ti lu ghluo. yi riya ti bbu ningra ti bi-ngbu na. ¹⁴Rangra yi na mba ti gba na pharasawa na mba ti sarin yi ri kree ni riisii unghoo ugbuu miti ti fe ingri tudidi ni bii fe nghe na bu riya rengho uwu ribii ti ni kra na yi na. ¹⁵U-ngho rhiwhi na yi na mba ti bi ibi ti playi ni ma ri kre, Ni bu tshu mangri na kiri kpare, sa su kandu nga, ti ni tshu mangri na u-ngho ti si-nghu ti kiri kpare, ku tshu-mangri nghu riya ru nghu. ¹⁶Yiyi riibii mba ti play na ti nyi ni gba kra, u-ngho risi-nghu re kaze pkare ti sa u-ngho wayi. ¹⁷U-nghu ti ni tshu mangri na katchu uhu kpare, sa su kandu nga, ti ni tshu-mangri na u-ngho ti ni kpi ni risi-nghu ku tshu-mangri nghu riya du-ngho. ¹⁸Yiyi mangri ti playi na, ti nyi ni gba kro u-ngho ti si-nghu ni risi u-nghi ti si-nghu mu ni lu kachu bu su uhu kpare. ¹⁹nyiihu ti ni tshu-mangri na katchu si kpare tshu-mangri na-nghu na-ughu na ugbu-nghu. ²⁰Ti ni tshu-mangri na shakpa, i tshu-mangrina-nghu na u-nghu ti ni su ni kame nghu. ²¹Ingri ti nitru mangri na kane tru mangri na kiri kpare na u-nghu ti su ni kame nghu. ²²Ringra yi no mba ruku, na pharasawa, mba sairi yi ri di ungba ribe-nghu na ki ne iyi mangri si bwa u-ngho ti mhoma salu ma na nga ti pla-mbe (de) nalu-risenghu, na ku tshuri mitii na ku bimiki, Mba mi su u-ugboti ni yi ka lune sa su ti ni bi riya bwa kulu sabo na nga. ²³Yiji mba ti plagi ti bi na mangri na yi bwa u-ngho kulu sabo si mbir rakumi. ²⁴u-ngho rhiwhi na yi na mba ti gba na pharasawa mba so risi, yi mba kizi kugba na kongo, si bwa kame-nghu imol na ku so risi, na kugba risi. ²⁵Pharasawa mba ti playi zeze nha kame kugba na kongo, ni-ngho kaye-nghu piya riya si. ²⁶Ringra yi na mba ti gba na pharasawa mba ku so risi su ka uko ribii ti ni tshu nghu riteteh, ti ni kaye isi ti ne, kame-nghu mel na kpafu ruku mangri na ari ugbu-ngho ribi. ²⁷Nyi mu piye, ni kaye yisu mba risi ni mangri ni ngha ni riwhu yi na yi mol na kuso risi na kulu u-ngho ribii. ²⁸U-ngho rhiwhi na yi na yi mba ti gba na pharasawa na, mba ku so risi yi mbe uko ribii ti mba hu uko. Si wa-nghu risi ni mba ti u-ngho bo. ²⁹Yi kre na ku ni yi ka kpe na rikpu mati yi, yi sa ka dubo ni kuwo mba ti hu uko nga. ³⁰Ni sunyi mu yi di kanyii ribii ni risi gbiyi na, na mawu mba ti ma whhu mba ti hu uko. ³¹Yi piya yi ni kame u-ngho kuma ti mati yi na. ³²Yi yi mba ribii na, na mawu muwa, khi ki ni yi riya ti ruje ni kachu umo rufu na? ³³Ni su yimu hu na mi riya ti tu mba kutuko na mba ti hu-ughu na mba ti gba, saga ma yi riyo ti wuma si kreh biraya ti chi sagama na ni kame shakpa, sii zuma na ri uko ndi ya uko ndi. ³⁴ti riye du kizi ni risi yi na, mayi mba ndu risi ti ni yi yi lubwa na ni miti ri mayi ingri risi Abel na mayi zakariya uwu Barachiah, ti ni yi wu na digbi na tshu ri si na katchu u-ngho risi ti kpare. ³⁵Mbrinji mi kre na yina stebastcha u-ngho mbami riya du risi ugbu miti ngami. ³⁶Ureshilima, ureshilima, yi yi mba ti niyi wu mbati hu uko, si ta mba ti ni ma tu ma ba nayi na, na kike, kikhi ni yi riya bi mawu yi na halu ni katchu wundindi, ka muno ni ba mawu lu ni ulo Kungba nghu yiyi na yi sa riso na nga. ³⁷Hu, Ukru ni kiri yi na su. ³⁸Mi kre na we, Bu sa riya ti humi nga ri bebe-nghu, se bu kre ubo tisii su na ti ni ba na inde kpare.

Chapter 24

¹Yeso ruye rii kame shakpa klame si kaya gabi-nghu, mawu ndu-nghu bu ba na nghu si kre na-nghu ku ari kaze ti shakpa ti klambe. ²Ni ngha a be nama ku, yi sa ri hu ari u-ngho mbami na-nga? Ritshe tshe-nghu mi la nayi na, kike madidi ba riya ti la ni risis-ndi nga rikpu ni mariya ti dji ma. ³A su mitini gashi rira, mawu ndu-nghu bu ba na-nghu na ribaba si kre, la nayi rikpu ni ari u-ugho riya su mbringi? Aki riya ti kla kprini bu riya na, na klukpa kikpu? ⁴Yeso bu kre, "Lu rere na, na ungru na ka bi yi ya ihi ribii nayi. ⁵Ugbu ma riya ba na indeh mi, ma riya kre, Mimi su uwu kpare, si bi ugbu ma ya ibi ribii. ⁶Yi riya hu kre ishra na, ma riya ti kre nayi na kre tshwa, ka lu tshitshi nayi, ari u-ngho mba mi riya ti su ritshe-nghu. Ni nghe kpri krukpa sa lu nga. ⁷Uko riya nyende ni risi uko, Miti riya nyande ni risi miti, Rimye riya kru miti, miti riya ti guglru ni ughu miti. ⁸Ari u-ngho mba mi uma mu su zeze ku wa ringre. ⁹Ni ngha bi wu ya ihi iringra si wu wu, ugbu miti ma riya ti na nwau ni riisi mi. ¹⁰Ugbu-ma riya ruku si kre ribii na nguma, si ra na nguma. ¹¹Ughu mba ku-uko ma riya ba si bi ughu mangri ya' ihi ribii. ¹²Mba tsheru'risi riya mbrimbri, kibii ughu-ma riya ku rhiyi ¹³Ti ni gba miki tshu kume-nghu riye fe ku kraa'sabo. ¹⁴I kre rishi-nghu ngami ti kirii kpare ma riya ti kre-nghu go ugbu miti tshwakshwa riya ne u-ngho ku hu ni miti gogbu. Ni ngha miti riya he'e. ¹⁵Nisu yimu ni yi hu u-ngho ribii ti dji ma, ni Daniel Ingri ti hu ko kre, i ti ni katschu uhu risi. ¹⁶Mba ti ma kprii ni Judas ma kree ya risi ari gashi. ¹⁷Tini ti ni risi kaze na shiiti hi kandu ruye ni kirii-nghu yi ¹⁸Tini ti ni katschu na reya kirii ti hi ihivo-nghu. ¹⁹yari su u-ngho rika ni mba ti ni ma kree na ruhu na mba ti ni ma bi ma bi mawuruba na kprii nga ba. ²⁰Fe na kpare na rikrii yi na sa riya ti su na rikpu tschetschu re ni kpri ndu kpare. ²¹Ma riya lu ingre ringa, ukru ni sa su na rhirii kulu miti ba bebe-nghu, ukri-nghu sa bi riya lu nga. ²²Nisu kpri ma re kpuru, mba ti ni masu na ringho ma sa riya fe kuyi nga, Ni kre mba ti ni ma buma na ikpri ma riya su kkpuru. ²³Ni ingru kre nawu, ne nwu kpare, re hu uwu kpare, ka'a bi na-nghu yi. ²⁴Mba uwu kpare ribii, na mba hu uko ribii ma riya yende klo u-nghu ti kla u-ngho ti mbri ma, na u-ngho gba niki, ni riya bi mangri ya ihi ribii je na mba ti ni ma bi ma. ²⁵Mi zeze kre nayi na, na nkpu ni yiya ba. ²⁶Nisu yimu ni ma kre nawu hu, i ti ni katete ji, ka ya kame ji yi re hu i ti ni kaze ti kame, ka bi yi. ²⁷Ka ni mindje tsha ni ubo ri a krii uma hu ni ubo riya yimu ni uwu kpare riya ba. ²⁸Katschu ni ruku ibe la'a ari ishe ma riya mo. ²⁹Ni ringra ngasha meme, uno riya ti djahu uhwa piye sa riya ti kpatu nga. ari njika ma riya riku ri kare, Kutsheru kare riya guglru. ³⁰Ni ngha riya kla ni kare kre uwu-ngri, ni ngha ni ugbu miti ma riya bi miki, ma riya hu uwu-ngri (Yeso) riba ri kare na kutshru ti si-nghu ti gba, ³¹Riya tu ari mawusi ndu kpare na ku jugri mgburu ti gba-nghu, ma riya halu ari mba ndu ri uhu ane, ri baye indi ti kare ya indi-ndhu. ³²Ga hu'u ni kre kaku fig Ni glo-nghu rhu rihe si tshe umbe, bi riya hu ku wabi dighi. ³³Yimu ni bu hu ari u-ngho mbami, si hu ku idigbi da umgbu gahi. ³⁴Ti mbridji-nghu ni mi kre na yi na rikpu mbami sa riya tschuta ngo, ari u-ngho mbani riya badi. ³⁵Kare na nuti ma riya tchude, ikre mi sa riya tchu ta nga. ³⁶Ni kre ikrii ngaha na ri-kpu ba ngru ti bu, mawu-sin du kpare pia sa hu nga, uwu piye so hu nga. iti mu ni hu ikri-nghu. ³⁷Ka ikrii nuhu nyumu riya su kuba uwu-ngri. ³⁸Rikpu ikri ni manyi kru mits ma ka rii si ka wa si ka bu ma-ngha si ka di ribla piye, si ba tchu ni Nuhu ka ni kame kunglu ti krii ni risi mnayi, ³⁹Ma sa hu kandu nga, rikpu ni manyi klu miti tshwatshwa si glu ma, yimpi riya su rikpu ku ab uwu kpare. ⁴⁰Mangri aba ma riya kpi ni katchu, ma riya hi wundindi si bwa ndi sabo, ⁴¹Ma-ngba aha ma riya ka kpa ni kike riko, ma riy hi wundindi si shi ndi. ⁴²Nisu-yimu yi kpi na ku ku gbe, yi sa hu na kpri ki ni uwu kpare riya ba. ⁴³Hu no ku ni ingri kirii sa hu rikpu ni ingrii kuribre riya ba na uchu nga, ka su ni ku gbe, sa bwa sabo na ba bwu krii-nghu si ka'a nga. ⁴⁴Nisu-yimu yi kpi ni ku gbe, uwu kpare riya ba na rikpu ti ni yi sa nga. ⁴⁵Andi nisu mawu ndu ti risheche-nghu ma imhi ti ni ingri krii-nghu mbe kirii lu ti nama irii ni rikpu ti si-nghu? ⁴⁶Mawu ndi risii-nghu ni ingri kirii-nghu fe-nghu ri lu yimu rikpu ni riya re ba. ⁴⁷Rishe-nghu mi kre na yi na ku rikpu ni ingri kirii-nghu riya so nghu risi u-ngho tchwatschwa. ⁴⁸Ni su uwu ndu ribii kre ni miki-nghu, ingri krii mi be rikpu. ⁴⁹A ri chi ringri mawu ndu, si rii rii si wa na mawu mate. ⁵⁰Ni nghe riku mawu ndu riya ba na kpri ti ni sa hu riya ba nga, na rikpu ti ni sa hu ngo. ⁵¹Ingri-nghu riye mbri-nghu mandi-mandi si tu-nghu ya kachu na ari mba miki, ni katchu ni riya kii na kukpa irhi.

Chapter 25

¹Ni-ngha kiri kpare riya su ka mawuna awu ti ni ma hu lulu nga, si glu u-ngho kila ma ka ti ya fe wuno-ribla, ²Atah ni kame ma, masa su na imi nga Ala mawu na kukparisii. ³Ata ti ri masa su na imbi nga, bi u-ngho kila ma si sa bi mano nga. ⁴Ata ti ni ma kpakorisi bi kila ma na mano si bi mano ni umgbu bi ka. ⁵Ma kpi ka gbe wuda be sa ba gbala ngan, uma la'ala ⁶na katete chu uma hu kuki, Hu mba ribla na, ya fe mana. ⁷Ni ngha mamuna ma yende si je kilama. ⁸mba ti ma sasu na imbi nga, uma miye mba ti kpakorisi, Na yi mono yi na wundje, ari kila yi riya rii, ⁹Mba ti ni ma kpakorisi kre ama, mano yi sariya ma yi nga na yi na, yi bu na mba ni ma ri yibra na-nghu si bu na. ¹⁰Umo ka ti ya yibva mba ribla ba, mba ti ni ma kpi na ku gbe дума ka katchu ribla, si ri irii uma rha gahi ¹¹Ringri mawuna ato ti ni ba imbi ma reba, si bi ingri kiri, ingri kiri fu gabi nayi. ¹²A kre nana, risheshe-nghu mi sa hu yi nanga. ¹³Ne-na nisu yinmu yi sa hu ikri re rikpu nga. ¹⁴Usu ka rikpu ni ingri ndi riya uho rikrii ya miti ndi, a bi muwu ndu-nghu si nana isii-nghu nama. ¹⁵Indi ma ina-nghu talent ata, indi ina-nghu aho, indi-ngbu wundindi, ko tinyi fe umgba ni ukru kuhu ma, Ni-ngho a ka uho rikrii. ¹⁶Ti ni naghu talent Ata a ka si lu lu ruchu si fe ident Ate je ni u-ngho ni na-nghu. ¹⁷Yinmu ni fe talent aha fe aba je ni risi ti ni naghu. ¹⁸uwu ndo ti ni na-nghu wundindi ka si ka huh miti si ta ungba ingri kirii-ngbu. ¹⁹Rikpu bu tu lu iti kirii ma bu reba ti bu u-ngho ni ma lu na umgbani nama. ²⁰Uwu ndu ti ni bu talent ata, bi je ato ni risi ti ni na-ngho si kre ingri bu nami ata mi fe ata je. ²¹Ingri kiri bu kre na-nghu bulu risi bu su uwu ndu risheshe-nghu, bu lu reshesheshe ni wundje ni mi na wu mi riya ta wu ni ki bi u-ngho mbribri mun na ingri kirii wu. ²²Unu ndu ti ni na-ngho aha ba si kre ingri kirii bu na mi aha mi bi fe aha je. ²³Ingri kirii bu kre na-nghu bu lu risi bu su uwu ndu ti risheshe-nghu, ba bi wundje risisi, mi riya ta wu bu riya bi u-ngho mbribri, ka si mu na ingri kirii wu. ²⁴Uwu ndu ti ni bu wundindi ba si kre ingri kirii mi hu bu su ingri ti ni bu sari tagba nga, bu glu ni katchu ti ni sa su ta wu nga, bu ri glu ni katchu ni bu sa lo'o nga. ²⁵Mi lu shishi, Ni nagho mi bi ungba wu ka kbvo miti si ta ungba wu, hu bu ungba wu. ²⁶Ingri kirii bu kre na-nghu bu su ingri ribii na uwu ndu ti sa ri lu ndu nga. Bu hu ku mi glu ni katchu ti ni sa thru nga, mi ri fe ni katchu ni mi sa loo nga. ²⁷Nisu yinu bu ka bi umgba ni ya nama ni kaze ti lu ngba na ki rebo ni ma ka nami umgba ni na u-ngho ni ko du-ngho. ²⁸Nisi yiniu bu ungba ni ubo-nghu si na ti su na. ²⁹Ingri ti ni su na-nghu mbribri ma riya je na-nghu, ryo fe glati, ri ingri ti ni so su na-nghu nga ma riya bu ni ubo-nghu je ni ti ni su na-nghu. ³⁰Ru-nghu ribii uwu du ta ya kaye katchu ti ni djahu, katchu ti ni mari kii na kufu iree. ³¹Rikpu ni uwu kpare riya ba ni ku gba'a-nahu na ari ,awu si ndi kpare ma riya du-ngho, ni-ngha riya su ni katchu su-nghu tigbaa. ³²Ni yi nghu ugbu mangri riya halu miti na miti ma riya wa muso na mubu. ³³Riyo lu ari muso ni ubo riya si lu nubu ni ubo rii. ³⁴Ni ngha priye riya kre ni mba ti ubo riya ba na yi yi mba ti ni mafe ku dubo tisii ri na itimi ba kpi ni kirii ti ni ma mbe nayi na ri miti. ³⁵Rimiye ka wumi bu namiurii, khire ka rumi bu nani manyimi-wa mi ka ne katschu la bu nami. ³⁶Mi krii mbekre bu nami tro, mi lo rikye bu ghree-me mi la ni kirhii bu ba nami. ³⁷Ni ngha mba lu-ngho ma, ma riya kie, Dada nhiyi ni yi huwu ni riniye ka nya wu yi nawu irii? re ni kire ka nya-wu yi nawu kandu ti wa? ³⁸Ninyi ni yin huwu ri tsbe katchula si nawu? ³⁹Ninyi ni yi wu lu rikye re ni kirii ku gbama ni-ngha yi ba nawu? ⁴⁰N-ngha anye rija kie nama, nshesheshe-nghu mi kre nayi na, u-ngho ti ni yi lu ni walimi wundindi, yi lu nami na. ⁴¹Ni ngha riya ti kre ni mba ti ni ma kpi ubo-ri nghu, thi ni kromi-na yiyi mba ribii na ya kame kila ti ni ma lu so ni ingri ribii na mawu sindu-nghu. ⁴²Rikpu ni rimiye ka nya-mi yi sa nami ini na-ngha kire ka nya-mi yi sa nami manyi wo na-ngha; ⁴³Mi ka ne katchula yi sa nami na-ngha, mikri mgbekre yi sa nami utro na-ngha, mi lu rikye si la ni khiyi yi sa memi ne na-ngha. ⁴⁴Ni ngha ma yiya kre Dada niyi ni yi huwu na rimiye re na kirkhe re ka ne katchu-la re bu krii mgbe, re bu la rikye si sa lu-ngho nawu nga? ⁴⁵Ni-ngha riya kre nama ku, Risheshe-nghu mi kre na yi na u-ngho ti ni yi sa lu ni kame ari-ungu ni mi kre, yi sa lu name nanga. ⁴⁶Mbami riya ka ni kame kirii ningra mba ti ni malu u-ngho risi-nghu riyu kirii kpare.

Chapter 26

¹Ni Rigbu ti ni iyesu meme ugbun kre nghon A kre ni mba lini mari dunghon wa, (almajirai). ²Bu hu na ni kpri aha gula isu ti cuta ri ba ni mariya wugra na uhwu ingari shhi ma kpan nghon ni kaku. ³Nanghon mu mba ti gba Firistoci na mba ti riku, ni mari bruyun ku kajafa. ⁴Ma chru ugun tiri mariya rhu nghon na ribaba shi wunghon. ⁵Ayimu ima rikre ku basu rigbu isuu gan, kuna miki mangri na ka beyi. ⁶Rikpu ti ni iyesu a ti ni Baita'anya ni kuri saminu ti kiyemu. ⁷Ni rikpu ti ni a su ni kro riti ti ri irii, iyan di bu ka ba na kpaluba mano ti lu ugba shi ba hu ni iyesu ni ni ritsi. ⁸Mawu donnghon de ni ma huyin shi lu kafu si kre ko ma lu bwana mano ki na? ⁹Ai ku ma ka yananghon ku shi fe ugba na nghonghon ti ni mariya ga ni mba ti ni ba ma na kandon ga. ¹⁰Da ni Yeso hu ke ga in kre ma, a kre na ma, ku akulu ko uma ribe miki na inghan na nghon? I hu unghon ti sunghon na mi. ¹¹Bu kpi na mba tini ma ba su nanghonga rikakpre na, memi mibaniya ti nawuna rika kpre nga. ¹²I hu mano naghon nami ni igah to nanghon ti ni mariya nami kuti rikpu rifu mi. ¹³Mi rikre nawuna nghon tini inghan na lu ni mariya kre kre kkpape ni kizi mitii nanghon mariya ka ga inghana na nghon ti ni lu. ¹⁴Indi ni kame awushi aha, tini adengho su Yahuza Iskariyoti, a ka na mba ti gba firistocin ¹⁵Shi kre ku aki ni bu riya na mi nan shi ni ru nghon nawuna? Ima ma azurfa awu adrah. ¹⁶Ri Rikpu nanghon ka ne rikpu tini riya kla nghon na ma. ¹⁷Ni kpriti ririi ti isuu ku cuta, ari mawu ndo nghon mba ti ni ma do unghonwa tiririi in ma ba miye Yeso ku niyen ni mariya ri irii ti issu ti chuta? ¹⁸kre nama ka'a ni kame ko na buyiya fe ngri di na shi la nanghon a ku ungri ku kkla wuna kre ku rikpu di gbin mi iya ri isuu ku chuta ni kiriwu na ma wuundo mi. ¹⁹Mawu undo nghon ima lu kato tini kre nama, i makaye iyi isuu ku cuta. ²⁰Na uhu norii, a su tini riya ri irii na mawu undo nghon awu shi aha. ²¹Ma ri ri irii, "A kre mi ri kre nawuna indi ni kame wuna riya rumi na mangri." ²²Ima be mikii, shi ri miye nghon madi madi mi hu ba su mi mi nga munga Dada. ²³A ye kre nama, ingre tini yi ni ri irii ni kugba udidi iye nghon mu riya rumi na ma. ²⁴Uwu ingri ri ya ya ka tini ma wa ni kre nsinghon. Ayinmu gbuchu ingri ti ni mariya ru uwu ingri ni Ubu ngho ka sii ni ma na ba shwe nghonga. ²⁵Yahuza ti ni riya dinghon bu kre ku ingri tigba iso mi mi? A kre ku bu kre na risiwu. ²⁶A ma ri ri, mu Yeso bu he kiya shi dubuwa tisii nghon sho mbre ngho, na mbati ni mari donghonwa. Shi ku bu ra shi ri na, na nghonmu ni so iya mi. ²⁷A bi hi kugba shi wurii shi nama, shi kre wa na ughuwuna, ²⁸Nanghonmu ni su mayinmi ti ni ma dju ti ni ma lu uswa ni kre ku he nghon ribiinghon ti gbu mangri ti mbri mbri nghon. ²⁹Ayimu mi ri la nawum,ma ba bi riya wa mayin inza naghinga sai inan ti ni mariya wa nghon na bubuna ni kamai kire neti mi. ³⁰A ma ta shugba, shi yande ka ki ke zaitu. ³¹Amun iyesu bu kre nama nanghon nghowuna, bu nyati gbu uhu na uchu naghon ni kre ri si mi na. Ni kamai kuwai miriya ka ingri ku ha mubu mbu mariya shayi. ³²Ni mayende na mi miriya zai zai ya Galili nawuna. ³³Mu Bitrus bu kre naghon, ku ni ugbu mangri mariya draku ni kre risii wu mimi mibariya chuka ngah. ³⁴Yeso bu kre nanghon mi mi min'kwe na wu ni nchu nanghon kikeh bariya du nya bu riya tru mi uho atra. ³⁵Bitrus bu kre nanghon ni mariya fu (ku) iyi bu mi ba riya tru wunga" ri ngri mawu ndonghon uma ga bu kre yimu. ³⁶Ni mi mu Yeso bu kree namama ka kachu tini mari bi (bre) nghon ku lutsai mani. A kre ni ringri almajiran ngho. Kpi ni mi nan mimi miriya ihehi si mi ya fey. ³⁷Ima ka kri na Bitru na mawu zabadi guda a ha, nangho. A zeze ri bii mikii na kubi mikii. ³⁸A kre nama "ka mikii nghon li ni kamai ku be nanhon nanghon li ni du rifu." Kpi ni ki nan shi ka gbe na minan. ³⁹A kri ka iheyi gya yin shi ka roku kru iyi miti shi fye shi kre "itimi ni riya hu shi na kugba nanghon na chumuta, na yimu iba su ku bii mi ngah na su kubii ti tawu". ⁴⁰A wure ka na mawundonghon a ka fe ma ima ri lakila, a kre ni Bitrus, "Bu bariya kpi nayi na minan ti rikpu wundidi a gah? ⁴¹Gbe ga nan shi fe nan ka droku ni kamai ku ma na yi uhu bii igamu ni ba shirunga." ⁴²A wure ka uhu ti ahanghon shi fe shi kre "uti mi ni kugba nanghon, bariya cumita ngah ni mariya wanghon na mikii wumu na bu yi mu." ⁴³A bi wure ba shi ba bafe ma, ima ri lakila ni kre iyima noghon. ⁴⁴A bi bwa ma sabo shi ka uhuti atra un a rify shi ri kre ugbu kre ukru wundidi. ⁴⁵A bi wure ka na mawundonghon a kre na ma bekpa la kila nan shi ri yi nan? Huna, rikpu digbi ma di uwungri ni bu mba ti ni,ma lulu nghon ribinghon. ⁴⁶Yande riya nan. Hu ungri ti ni riya rumi nama, idigbi. ⁴⁷itini risi kre mu Yahuza indi ni kamai Awu shi aha bu ba ugbu mangri bu donghon ri na tigba firistoci na mba riku ku ma bi kajab na iri kaku. ⁴⁸To ingri ti ni riya nama Iyesu in kre nama ku "Ingri ti de ni unghon du nghonde shi runghonbi to kuma runghonmu." ⁴⁹Ni nghanmu a hu Iyesu shi kre mi kre nawu tigbah a gra nghon ubu ni rito. ⁵⁰Yeso bu la nanghon ikami lu nghon ti ni bi wu ba. "Nghonmu ima ri ba dru shi ta noghon nebu ma, ni risi Iyesu shi nu nghon. ⁵¹Wa nimi mu indi ni kamai mba ti ni makpi na iyesu a chu kaji tigban ghon shi dra ni ifi tigba firist etu nghon. ⁵²Nunghankmu Yeso bu kre nanghon. So kaji wu ni kame ukrunghoni mbali ni ma hi kaji na kaji mu ni mariya wu mawa. ⁵³Bu ri gah me bariya be uti mi shi na tun udu na mi na ugbu mawundu (malaiku) tini ma glati na awu shi aha gah? ⁵⁴Ko mariya lu kuki shi kre kpare ka mlo isu na kishmu na su yimu?" ⁵⁵Ni rikpu nanghon mu Yeso bu kre in mangri ti ni ma ba "bu ba na oriye kaji ti gbana na kperu ka ku tini buriya rumi na ka mi su ingri kuwfe? Mi ri su na wana ri ka kpre na kazi ti duu ti kla Bu na ba rumi na ga, ⁵⁶Nanghon uku yi mu shi na mulo nghon tini magre mbati duu ni ma wa." Ni kuzi

nanghon ari mawu ndunghon shura-shura ma ima kri bwa nghon sabo.⁵⁷ Mba li ni ma ru Yeso ma binghon ka na kayafa tigba ffrist, ni kachu tini mba wa na mba riku mangri ma kaluwa.⁵⁸ Bitrus: mu ni dunghon naglo ka chu ubrah tigban ffrist din. Aka shi su miti na mba tini mari gbe ko shi hu unghon tini riya kri.⁵⁹ Ni rikpu nanghonmu ni mba tigba ti ffristoci na gbu mba shakpa ima ri ne iri li ni mariya sa ni risii iyesu ku shi ma shi fe ihe tini mariya wunghon.⁶⁰ Yimu ma ba fe ikre wundidi ngah, ma fe ikre wuii na ngho-ngho tini ma kre. Ni kezi ari mangri a ho bu ruye.⁶¹ Shi kre "ngri nanghon, ikre koriya dje kaze kpare, shi mi mangnhon ni kamai ukpri attra."⁶² Tigba ffrist bu yande tinande shi kre nanghon ba riya kre kandu gah? Mari kre ku aki ni kre risiwu?⁶³ ni mu Yeso bu ti nzye. tigban ffrist bu kre mi ni fye wu ni kamai inde kpre tini su na mikii kre nayi bu bu mu bu su Almasihu? Uwu kpre.⁶⁴ Yeso bu be nanghon bu kre na kan yu wu n=mi ri kre nawu ri beben bu riya hu uwu ngri takpi su ni ubu ri kiya ungri ti gbanghon ri ba ni risi daglo na kare.⁶⁵ A mu tgba ffrist bu ngra utro nghon shi ri kre, ulu nghon ti bii nghon bu bi ri nai kre kinana hu na, biben uhu nghon ti benghon.⁶⁶ Aki ni su kugawunan? Ama bi wa shi kre "Ima ti na fu."⁶⁷ Ama ta ungo lu nanghon ni iyii shi chinghon shi ka nghon na uboma,⁶⁸ A ma kre "lu nayi anaba, bubu Almasihu. Andi ni kawu.⁶⁹ Bitrusi bu su ni ubra, A wuna ifye ndi bu a ba nanghon shi ri kre bubu ga bu ti na iyesu ti Galili.⁷⁰ A dru ni ihayi ma, shwar-shwar. Mimmi ba hu anghon ti ni bu rikre ni risunghon ga."⁷¹ A wruyi ba ungbu gaihe ni mi ga wuna di ti ifye bu hunghon a kre ni mbalini ma kpiwa ni kanghon igre nanghon ga ti na Yeso Banazare.⁷² A bi dnu ga na ku dru mangri shi kre mimi iba hu ungri na nghon gah.⁷³ Ni kize rikpu wu dreyin mba tini ma kpi na nde maka ba na Bitrusi shi kre nanghon, "brinjinghon bubu busu wundidi ni kame ma ure wu hu wu ruye."⁷⁴ Ninghan mu zazai ri chunmangri ka ito ti bii nghon shi ri kre ku mi mbre hu ungri nanghon ga. Na rikpu nghonmu kike bu duu.⁷⁵ Bitrus bu gah ikre ti ni iyeso kre kike bariya duu nga burinya trume uhu atra" amu a ruye ka kaye na kuki ti shinghon.

Chapter 27

¹Ikpri bu nga mba tigba firistoci shwar-shwra ma na mba riku mangri ma ka ngulu lini Mariya runghon shi wunghon. ²Ma mbwanghon shi bi ka na gwamna Bilatus.³Da ni Yahuza ti ni ninghon nama u hu ku ma gbra ngho ti ni Mariya wunghon. A ne khi-fe shi wure azurfar Awu affra na mba tigba finstocin na mba riku. ⁴Shi kre, "mi lu unghon ribinghon mi ri amana ingri tini ba gbu uhu nga ma kre nanghon ake su manyi yi? hu nanghon na risiiwu?" ⁵A chu ungo azurfar tabwa ni mittii na ma ni kamai kaze ti duwa. Shi bwa ma sabo, shi ka kri unghon.⁶A tigba frist bu hi ungo azurfar shi kre, ku bariya siinga ni ihe umo siyi lu ngba (azurfar) nanghon ni kamai kuba yi. ngba nanghon isu ngba mayi" ⁷Ma kre kre na nghuma ti vha miti potta, sii rengho su uku riibii ti arii kanyu. ⁸Ni kre nanghon ma ri bii kachu dingho kachu mayi." ba tru rukpu nangho.⁹Ni mi mu ni unghon ti ni ma kre ni kanyun ungri ti hu ko Irimiya mulo ku ma hi azurfa awu attra ti ngba mba Isra'ila lu ni risiiwn. ¹⁰"Ma di ni kre kuwura mala ingri kashre, ka ti ni dadaye kre n mi. ¹¹"Iyesu bu ti ni ihi yi tigbamiti, tigbamiti bu miengho " bu su oriye Yahudawa mu? " Yesu bu yeh nanghon, "nyumu ni bu kre". ¹²A mba ti gba fristoci na ari mba riku, ma tunghon a ba kre ku kandu nga. ¹³Mu Bilatus bu kre nanghon Bu ba hi ugbu kutu, tutu tini ma ri hu nawu ngah? ¹⁴A ba kre nanghon ko ugbu kre wundidi nga. A tigba miti bu lu bri ta ungu na gbawa. ¹⁵To rikpu isuu tigba miti rika chu ungri kirii wundidi ti ni mangri ma chu sabona ma. ¹⁶Ni rikpu nanghon ma su na ungri kirii indi ti ni ma hu nghon risisi Ndenghon su Barabbas, ¹⁷Rikpu ti ni ma kalu, Bilatu: bu kre na ma, " Andi ni bu be mi chunghon sabo na wuna? Barabbas re Yeso tini mari benghon ko Almasihu?" ¹⁸hu ko ma binghon bawa ni kre iyi. ¹⁹Ni kre tini su ni riki ti shwru umo, nghznghon bu tundu nanghon she kre, ku" ruye ni ihi ungri nanghon ni ba lu kandu ngah, mi wa ringra na ugbu arii ngho ni kira risihghon. ²⁰Ni rikpu nanghon mba ti gba Firistoci na mba riku ma mbre mangri ku ma chi Barabbas sabo nama shi na ma wuu Yeso. ²¹A gwamna bu miye ma, me chu idi sabo nawuna? ma kre" Barabbas" ²²Bilatus bu kre nama, " mi riya luki na Yesu tini mari benghon ku Almasihu?". ²³A bi miye ma, "Ni kre aki u lu ki ribiinghon na wu na?" ima bu bewa na lila ti da kranghon. "Kpa nghon ni kaku. ²⁴Bilatus bu hu ko bariya lu kandu nga ni kre rikro riya yendi, A hi mayin shi na ubu nghon ni ihiyi mangri shi kre nama "mi ba su na ubo ti gbu u hu ni mayi ungri ti ni ba gbu uhu. Lu unghon i ni bu riya ti lu nanghon na." ²⁵Ugbu mangri bu kre" I na mayinghon nati ni risiyi na mawu wuyi." ²⁶A chu Barabbas sabo nama shi chi Yesu na wagba shi hinghon nama ku ma ya kpa nghon ni kaku. ²⁷Ari mba ushra ti tigba miti bu hi Yesu bi ka ki ja wa, shi ka be ugbu mba shra kalu. ²⁸Shi ju utro nanghon, shi klu na nghon utro ti gbannghon ti ari mba Oriye. ²⁹Ma no gugo sii su nanaghon ni risii. shi nanghon Kpala na ni ubo riiyangho ma shu mittii ni ihi yinghon shi ri shru nghon shi rikre ku " Ikpriwu na logo " I oriye Yahudawa". ³⁰Ima ta ungo lu nanghon shi runghon kpala la shi kanghon na ngho ni risii. ³¹Nde ni ma shru nghon meme, shi chy utra ti gban nanghon shi kru utro nghon nanghon binghon ka kachu ti ni Mariya kpanghonwa. ³²Nde ni Mariya ni gahi, sii ka fe mgri wakurane ti ni su simimu indebghon su Saminu, ma sa ngho na hi kaku rekra ti Yeso. ³³Ma ka tru kachu tini mari bii ko Golgota. wato " kachu ti ni riisii mangri kpi." ³⁴Ma nanghon mayin rubabangho sii zinghoye na ungho ti nyoro ngho, na wa a su ni kanyu sii raa nanghon. ³⁵Ni kize ti ni ma kpa unghon shi tarimgbe na utro nghon. ³⁶Ma kpi shi rinenghon. ³⁷Ni risiinghon kare ma wa unghon ti ni mari miyenghon nanghon, Nanghonmu ni su oriye mba Yahudawa. ³⁸In ma kpa unghon na mba kivhi aha, indi ni ubu rikiya indi ni uba ku ru irii. ³⁹Mba ti ni mari chuta mari tunghon shi ri gru gru risii. ⁴⁰Ma ri kre bubu tini bu menghon meme ni kamai ikpri attra. ru na risiiwu, shi yi hu, ni bu bu bu su uwm Kpari bu ka shi ti ni kari ba mitti" ⁴¹Yimu ari tigba Fristoci ma lu na nghon ba'a na mba ku wa na mba tigba mari kre ku, ⁴²I kraa saga sabo si ba hu ku kraa ri singhon sabonga. unghonmu ni su oriye Israaila. Na shi ti ni risi giciye shi yi bii nanghon. ⁴³Unghon bii na Kpare, na Kpare na kraanghon sabo, nikre ku "mimi misu uwu Kpare" ⁴⁴Yi mu mba kuwre a ha ti ni ma kpa ma ni ka ku na mama, ma tu nghon. ⁴⁵Na ka te te unun unun bu dru uhu, na ugbunghon ka chu umgba attra ti nau urii. ⁴⁶Ni kami umgba attra, Yesu bu ya lila nghon shi nuvha nghon na ku shiru shi kre ku "Eli, Eli Lama saboktani?" A unghomu su "Kpare mi - Kpare mi bu lu kuki ko shi bwa mi sabo" ⁴⁷Mba tini ma kpye bi ma hu yimu shi kre ku ribi Iliya. ⁴⁸Ninghanmu ungri di bu kree sii ka hi danba utra su nimanyi ti ni buu ugbu, shi so ni kpala danzah si hi di nanghon na wa. ⁴⁹Ri gri ma bu kre " bwa nghon sabo si yi hu ko Iliya riya ba kraa nghon sabo " ⁵⁰Ni mi mu Yesu bu ya li lah na ku shiru si kii ke si sabo ringhan nghon. ⁵¹Ni naghanmu utru ti kami kaze ti duu bu ngra lu a ha, ri kare ba chu miti, miti ga bu juju ari kike bu ngrah. ⁵²Ari uko ribi bu fu mba ti si ma ti ni ma lakila na nghon nghon ma ima yende. ⁵³Ma ru ri ukoribii ma ni kezi ku yende nghon, in ma ka ni kamai uko ti slinghon shi kla nguma ni ugbu mangri. ⁵⁴Nde ni tigbah mbashra na mba ti ni mari ne Yeso ma hu ni miti juju na ninghon tini lu, shre-shre bu ruma na gbawa, imz kre "mblenji naghon isu uwu Kpare mu" ⁵⁵Mangha na nghon nghoma ma duu Yesu ri halili ni kre ti ni Mariya menghon hu, ma kpi na uglo shi ne. ⁵⁶Ni kamai ma, isu Maryamu Magadaliya Maryamu uni Yesu na ma Yusufu, na uni mawu zabadi. ⁵⁷Unuri bu lu ungri ubu di ti Armatiya a ba, inde nghon su Yusufu unghonga su mawu undo Yeso mu. ⁵⁸A ka na Bilatus shi fye

nghon ku na nanghon riku Yeso, Bilatus bu bewa ku ma nanghon.⁵⁹Yusufu bu hi riku Yeso shi krunghon na utro ti siinghon, ⁶⁰Shi binghon ka ta ni kamai ukoribi rihenghon ti tanghon ni kpanghon ni kamai kike. sii hi kike ti gbannghon ba chu unyun ikoribii shi ka gunghon. ⁶¹Maryamu Magdaliya na Maryamu indi ma kpi ni kpabri gabu na ikoribii. ⁶²Ukpri bu ngha ni kize unno shiri mba ti gbah firstoci na Farisawa ma ha kalu naBilatus. ⁶³Makre " unгри kiri yi gah rikpu ti ni unгри kumbre nanghon a ti na ri ngha a kro "ku ni kpri attra suta ko unghon riya yende" ⁶⁴Ni su yimu nayi ihi shi ma ya gbe ikoribii nanghon ukpri attra, Ni ba su yimu ngah mawu ngungho ungho Mariya ba ba hi nghon piye si kre na Mangri ku yendi ni matalu " Gah kumbre ti ni ba klu ugbu nanghon riya ti be glati ni ti ririi. ⁶⁵Bilatus bu kre na ma "glu mbatikpi na si gbe na unbu kusiruna." ⁶⁶Ima ka kizi si ka gbe ikoribii si duba ti risii oriye wa ni gboglo kike ti ni ma chu ihi ikoribii wa, si lu mba ku gbewa.

Chapter 28

¹Wa chu ni kpri Asabar ikpri ti rihrik ni ruchu bu chu, Maryamu Magadaliya na Maryamu indi ima ba ku ma riya ba hu ikoribii. ²A miti bu grugru na kusiru ni kre uwu tudu Kpare utiyi shiti ri kare si ba blre gbuglo kike ni unglu koribii shi takpi suni risihunghun. ³A be naunghu terai bi shayi, utro unghu su ritaitai ka wur wur. ⁴Mba ti ni Mari gbi ima dru, shreshre ruma masu ka mba tini fu. ⁵Malaika bu kre ni mangha ku " ka lu shreshre nayi mi hu isu Yesu ti bu rii neh i ni kpa ni kaku. ⁶I ba ti ngah i yende ka tini kre na wu na. Ba hu kachu ti ni ma ta nghona. ⁷Kri gbala gbala na sii la ni ari mawu ti du unghu kre ku ni yende rii riifu Ga unghu riya miti Galili ni ngha bu riya hu unghuna yinmu mi la nayi na. ⁸Mangha ma Krigbala-gbala si bwa ikoribii sabo na shreshew na ku mbru ma kri tini Mariya la ni ari almajira nghu. ⁹A mu Yesu bu mbri ma ni ihi si kre nama " Ma chuwunde na " A mangha di bu ru kpri nghon shi lu naghon Daurisii ¹⁰Yesu bu kre nama, ka lu shreshre nayi ya kre ni mawuni wuna ku ma ya Galili. Ni bu mu Mariya hu mi. ¹¹Mangha di ima riya, mu mba tigbe saga bu ka ni kamai uku si kre ni ari mba ti gba Firistoci unghon ti ni kre shreshew. ¹²Firistoci ma ba Karisi lu na mba riku si kre ni kre unaghon tini su a wunmu uma na an soja ugba mbri. ¹³Umu kre nama ku ma kre ni nngri mangri ku ari mawu ti du Kpare hinghon na katai tai Nchu rikpu ti ni mana ka lakila. ¹⁴Ni kre naghon chu utu gwamna yi riya mbre nghon si yi gbi mikii nghon si yi kraa yi sabona. ¹⁵Ari soj Ima bu ungba shi lu unghon ti ni ma kre nama ku ma lu. Ikre naghon bu ka ni kamai Yahudawa si kri riba ba, chu ni renghon. ¹⁶Amu mawu ti du Kpare awu shi aha ma ka Galili, Ni risi kike tini Yesu kre nama. ¹⁷A ma hu nghon sii Dourisii miti naunghu. buba bii kami mi ngah. ¹⁸Yesu ba nama si ba kre nama ku "ugbu kutisiru tini tini kare na ti mitii ma nami. ¹⁹Ya kla ugbu mangri na shi kalu nama baftisma ni kamai unde ti niti na ti uwu na uhu ti sii nghon. ²⁰Kla na ma na ku ma bi ugbu nghon ti ni mi mi kre nawuna, hu mimi mi ti nawuna rika kpri ya ku gbu kize mitti"

Mark

Chapter 1

¹Naungh mu su farui kre kpare ti Yeso Christi, uwu kpare. ²Ka toti ni ma wa ni gangambe Isheya mgri ti huko Hu, me ya ti tu uwu ndu me nikachu wu, ti ni ya mai hii lu. ³Lilla ti ndi beri bii ni kamehji, me Ihi lu ni itiyi, ma Ihi ndi lu risisii. ⁴Yohana ba, shi kalu Baftisma ni kamehyi na kre-kpare ti baftisma ni ti kuuu rehba ni ihii kpare ti remuhki ongh ti bii ni ngrii Lu. ⁵Igbu magri tti Yahudiya na mangrii ti Urushalima ma ka nanghu. A lu nama baftisma in kugbo Urdun, uma ka kre ugho ribii tini malu. ⁶Yohana ka kru Itru ti majuwuhi ti misha ni Ishi unghu, shi ka ree dandra na ritu. ⁷A kre, "Ngrii ndi ya ba ti ni ya duh me, ti ni kra me na kusheru; Isha ho dagba unghu mi ba yah ku ree gah. ⁸Milu lu nayinan baftisma na manyi; ughu ya ba lu baftisma na wuna na uhu kpare. ⁹Ni kpri Ndi, mu Yeso rii ka Nazarat ti miti Galili unghumu Yohana bi lu nagh Baftisma ni kugbo Urdun. ¹⁰Da ni Yeso Nhruye ni kamai manye, Ahu kare bu fu, si uhu bu shi-ruba kama ugru mase. ¹¹Lilla riuu rii kare, "Bi su uwumi, tini mari jekulowu. ¹²Ma-nyi- uhu risi be la naghuna kuna ya kame Jihi. ¹³Shi ti ni kameji tru kpri awu shinen, ningha mu ngrii ti bii ba ti bin ungh. Yohana ti na rii mawusi kpare chu nghu saboh. ¹⁴Rikpu ni ma ruh Yohana Yeso ba Galili shi ka kre kre kpare. ¹⁵Shi, kre, rikpu rii lu na kre kpare di gbi, ruba ni Ihii Bwa ongh ti bii lu shi buh kre kpare gah. ¹⁶Ni ka khre ni Nyu Galili, shi wu. Sima na Andarawas wani ungh, ka ta tarbo ni masu mba ti ruu Njeeu. ¹⁷Yeso kre naungh, bani me, meya sawu biya su ngrii ti run mangrii. ¹⁸Ni nghanu ma bwa tarko ti run njeeshi duh Yeso. ¹⁹Da Yeso kree ka gahii shi feh Yakubu uwu zabadi, na Yohana wani, Ma kpi ni kame kwalekwale mariye rii mai tarko lu. ²⁰Yeso bima, ma bwa itima zahadi saboh ni kame kunglu (wasi) na mangrii ti ma gluma na ma duh Yeso. ²¹Da ni ma ba kafarnahum, ni kpri sati Yeso yaka kame shakpati kla ikre. ²²Uma fe kubii meki, ku kla-nghu basu to ti mba kuwa ngha, usu na ku sheru na ku gba wangyi. ²³Ni ngha mu ngrii ndi ni kam shakpa kre kpare ni su nakubii uhu a lu ugvu na-gho-gho. ²⁴Ku, aiki ni yi su naungh na wu, Yesu ti Banazare? Bi ba ti djhi yi lubwa? Mi wu ngrii ti bisu. "Bisu uhu uwu kpare" ²⁵Yeso gbu kpajuku ni gah ngrii di, shi kre, ruu Nyu shi ruuye ni gah nghu. ²⁶Shi uhu ti bii chunyu ta miti, shiruuyana Lilla ti gba. ²⁷Gba mangrii bilu mayi shi myhekuma, "Aiki su nahu? ki kla rihye na kusheru shi ree kren ni uhu ti bii mari duh kre unghu. ²⁸Kre unghu i gbu kachu meme, na miti na gbu galili. ²⁹Da ni riye ni shakpa kre kpare, maba kirii Sima na Andawus, na Yakubu na Yohana. ³⁰Na ngi ubo sima ba ngho na piye rike umor fenghu Yeso kre ngha ti boung bia. ³¹Yeso ba shi ba ya boh nghu shi ya sonde rikpe umor bi bwa nghu sabo a du yeso shi lundu na nagh. ³²Na Nuri ni inu shika, ma bi mangrii ti maa na bia na mba ti ni masu na uhu ti bii. ³³Gbu koh ma ba feh nghu ni gahii. ³⁴Yeso na mba tii, bama na pia, na rikye

³⁵Da ni ruu na chuchu, ni kachu djtrahu, shi ruye ka kachu ba mangrii ningha mu shi ka feh. ³⁶Sima na mba ti ma kpi naghu ma-ne-nghu. ³⁷Ma feh unghu, ma kre naonghu, kuma rii newu. ³⁸Shi la nama, yi ya koninyi ni kame uko ni ti ma ti nayi, shi me kre kre kpare, unghu mu sa mi bami. ³⁹I krii ni Galili, ka kre kpare ni shakpa shi kah juhuhu ti bii. ⁴⁰Ngri kukemu ba nanghu, shi ka bhe nghu, i shu miti shi kre naunghu, "Ni bi nami pia. ⁴¹Uhu rii naunghu, Yeso di boh onghu shi taba unghu, shi kre mebi mirii ya nauwu pia." ⁴²Na beh beh ungh da gama kre kikemu bi feh pia. ⁴³Yeso gbe nghu uto si ku na ya nghu-nghu. ⁴⁴Shi la nauaghu, hu bu ba la ni ngrugaa, yakla giiunghu ni Frisit, shi di unghu ti ni bi feh pia yin dn Musa lar nama ma lu. ⁴⁵Nda ni ka, kaye shi ka ri klrii ikre ndi ba ku, ku kpafu, Yeso bu babi ka ni kame uko di kuma gan-ga, i kati ni uko ti kame ji, na-nyumu ari magri bekri ka ka kachu- nghu.

Chapter 2

¹Rikpu ni wuriba karfanahun be hii rikpu ga a mahu ku ite ni kirii. ²Uhbu magri ma halu glati kachu sa ma nga, ma cro gahi pue, a Yeso kre kpare na ma. ³Mangri saga bi gre ti ni ba ri kri sasu na uho nga mangri ane ma hii ugho ba. ⁴Ma be iya si maya kachu ni te nga kre mangri ma glati; a mafu risii kaze ti ni Yesoteh, a mashi nghu ba mitirii kachu ni mafu na kachula na-nghu ba miti. ⁵De ni hu ku bi mi kima, Yeso kre na hgrri rike den ku, uwu ma lurii ni kulu unho ribii wo. ⁶Mba ti ni mahu ngangambe teh wa ni kachun, a ma kre ni miki ma, ingri ni ri kre ukru kre kii toh nan, ⁷"Usari nah usu ugho bih ni kre andi riya lurii na u-ngho ribii khi gre usu ti kpare mugba?" ⁸Bebe nghu Yeso bu hu ugho ti ni mari kre ni miki ma, a la nama usu ki ko buri ga toh game ni miki yina? ⁹Akisuughu gbla ti ma la ni ingri rike ma la na ngho ku ungho ti bi ni bu lu ma yafewu re ma kre yende he kachu la sikre? ¹⁰Asu ki ko ku si hu ku uwu gre uso na gohi ni miti ni riya turii na ugho te bii, ala ni ngri rike, ¹¹me lah na wu, yende hi kachula wu, si ya kiriiwu. ¹²A yende gbla a hi kaehu la nghu a ruye ni kame kaze ni sheyi ugbo, "Asu mangri nama ughomamaki a mana kpare ugba, a makre ye bataba hu ukru ugbo gami nga. ¹³Ibii rhuye si ka gunghu kumbomagre shra-shra dungho, a kla ma kre. ¹⁴Ari chuttaa hu Levi uwu halfa ru su ni rubru mba ti ni ma ribu umgba riwa ala nanhu dume, iyend si dunghu. ¹⁵Yeso bu riri irii ni kiri Levi ugbo mangri mba ti bu umgba ruwa na mba tini marulu ugho tibii uma pye na aimasiri Yeso, ma brbre ni ma du ngho. ¹⁶Mba ti ni ma hu ngangambe ni ma su Farisawa, hu ti ni Yeso bu riri irii ni kiri na mangri ni masasu mba ti dou nga, a mala ni aimasiri, "Ku aki ku ariri irii na mba ti ni malu lu ughu ti bi?" ¹⁷Yeso buhu ugho ni mari kre a ku ungru ti ni sheru sa rigka kachu manyenga ga usu ingri ti ni sasopiya nga; misa ba kre mangri ni malulu ugho ti ngami ba na mba tini malulu ughobii. ¹⁸ti Yahaya na ti Farisawamaru rukire. Saga maba kre ku akilu ko mawu ndu ti Yahaya na ti Farisawamaruru kire, Aki komba tawu masarulu nga? ¹⁹Yeso bu lanama ku, maka na nguma rika ma rikire ni ibla ngha te wa nama? Ni ku unghu ublawuna teh na ma, ma sa ria rukireh nga. ²⁰Rigkpu ru ba ni ma ria hii ubla wuna ni kamema rikpun mu maria rukire. ²¹Ba ungru ni riaya tchru utro rihe sana jeh na rikpi. Nba nyi ga ria gra, rihe na rikipe pia gra bii. ²²Ba ugru ni ria bii sade preh rihe ni ugbo rikip nga ria bii sade preh rihe ni ugbo riheh. ²³Ni pree Asabar Yeso ka mala'a na awushiaha, imma a tambu ni mala'a de. ²⁴Nmba Pharasiwa bu ri kre ku mangre game malulu u-ngho tini bee si naa ni pre Asabar. ²⁵A lah lama bu sa hu ugho ta tini Dauda na mangri nghu lu rikpu tini rimye feh ma nga. ²⁶Ka tini ka kaze kpare rikpu tini Abiyata su tigba ni kaze kpare ika rii ri waru ti mangri kpare a na mangre tini ma kre na ugho. ²⁷Yeso bu lanama ku uno Asabar su ti mang bsu ku mangre mu masu ti Asabar. ²⁸Kre game mu uwu kpare su Dada ahar na Asabar.

Chapter 3

¹Yeso bu ka kaze kpare, ungre idi ni fu kumgba iteh ni khachun. ²Mangre sagabu meh ughu rine reria na ungre de pia ni nor Asabar si ma feh ughu na ugho bii si ma tu nghu. ³Yeso bu la ni ngre ti ni uboo ughu fu kumgba ku yende tini katete mangri. ⁴A la ni mangri de a mia ku ise na gree nalu ugho to se ni nor Asabar re na lu ugho ti beh; na buh gree sabo re na wu? A ma kpe na mgbe. ⁵Nne ma na kaffu a kenghu miki na kushra rumiki ma a la ni gree de, "Ya ubo wu" a yaubo ughu a fe piya. ⁶Mba pharasiwa a ma ruye si fara rine gahi ni ma fe nghu na kandu ti bii a mafe mangri Heridus ku ki Maria riya wun. ⁷I Yesu na awu shiaha ma ruye sika Unghoo ugbu mangri bu duma ka Galilee na Judea. ⁸Rei Urushalima na edom na urdun gon gore ka chru Taya na sidon, de mahuu-ngho tini lulu ugbu mangri ma ba na a. ⁹A la ni awushiah ku maneh wasi gerenge nghu na nghu kre ni mangri ma brebre na ma ka mun nghu ga. ¹⁰Mangri ni hi reke ma, glati ugbu mangri bu ka ba na nghu ku na duba nama. ¹¹Du rukpu ni uhu ti bii ma hu nghu, mari kre meti na vu ku, bubu mu kpare. ¹²I gbu ma ku ma ka la ni mangri yi. ¹³A ka toh ka gashi si bi mangri tini ri ne hu a ma ga fe nghu. ¹⁴A su ni awu shi aha tini rii bii ma ku mawu ndu shina ma kpe na'a kre ni riya tuma na kre kpare. ¹⁵Si na ma fe ku sheru tini mazu majoku. ¹⁶A su ni mba awushiaha; saminutini na'a nde ku Bitrus. ¹⁷Yakubu uwu zabadee na Yohana wani Yakubu tini so de nama ku ma wu. Buwansis tini su mawu mindre. ¹⁸Na Andarawus na Filibus na Bartalamawus na Matta na Toma na Yakubu uwu Halfa na Taddawus na saminu ni su kananiye. ¹⁹NaYahuza Iskariyoti tini riya ybra na nghu. ²⁰Aka kiri, mangre bu sa ri kandu ga sibi halu. ²¹Nde mawuni ughu hu, ma ru ti ya bra nghu bi, ma kre ku, "baco na risin ya; ²²Mba ti wa ma re urushalima ba kre, mba joku ni ma sheru mu maka iga nghu mu ko chu mba joku ni iga mangri. ²³Iyesu bu bi ma ba na ughu shi kre nama kre imii, riya su ku ki shairlan na zu Shaidan? ²⁴Ni miti ri kro na guma miri gaha ba riya teh ga. ²⁵Ni kharii tini kre gunughu khirii gaha ba ria ti ga. ²⁶Ni ingri ribii riya yende shigbava gunughu, ba ria Iya nati ga ti tanughu meme. ²⁷Ba ngru ni riya ka khirii gre tini shreru, na hi kandu sa ria bwanughu ko riya vhii tsi ni ughu ni khirii. ²⁸Mila na wu rishe ughu ungre tibii na magri malu lurii nama ka ka su ki. ²⁹Amma ngru ti ni lu unghu tibii ni uhu Kpare ti si ma beh lurii naunghu ga usu gre bii har na abadan. ³⁰Iyesu kre kre gami mu kre tini ma kre ku ba so na uhu tisi ga. ³¹Ini nghu na mawuni nghu ma be kpe ni kaye, si tun dundu, ku na ba. ³²Ugbu mangri ni ma kpe ni kro unghu bu lah na nghu ku ini wu na mawu niwu kpe ni kaye, mari neh wu. ³³A beh nama ku mbari masu mani meh na mawuni meh? ³⁴A neh mangri tini ma kpe naunghu ni ma ta nghu ni katete a kre "hu mii manimeh manimi namawuni mii mu nimeh. ³⁵Du ngru tini lu nghu ti si unghu mu su wani meh lulu na wani wuna na nimi".

Chapter 4

¹Ka u ba klu ni kkro Nne, ughu mangri ka kpi na ngho. I ka ni wass ti ni tii ni Nne, shi sii miti ningho. Gbu mangri makpi ni kro Nne. ²U kla na ma mbribri ni ingbi, ni ku kla ta, ga ngho ti i kre na ma. ³Hutu! Ingri kachu ka ye ti chru an ishe ugho. ⁴Ti ni ka chru mandi ruku ni gehe, ma ri mingha ba ri ma pye. ⁵Ma ishe maga lruku ni maha, ni ko ti sa so na lribe mbrimbri ngo byaa nyi ka u lruye kre ti ni sa so na lribe mbrimbri nya. ⁶Rikpu ti unu iruge, ishe ti mu chru kuu, kre ti sa so nu kpraku, uwu pye. ⁷Ishe maga iruku ni ma gugo kaku. kaku kugo khu shu chruma, ma fe ti iruye ni ma ishe nga. ⁸Ishe maga iruku ni ribe risisi shi bi uwah mbrimbri, maga awu acttra, awu andrani ma ugba mbrimbri. ⁹ka i kre "Ingri ri ni be na kutu ti glu, na hutu!" ¹⁰Rikpu ti Yeso ti ngho rah, ma ti ma digbi na ngho ni ma awu she aha da ka na ngho ti ingbi. ¹¹I kre na ma, "Ni bu, ma nawu lriba ti shakpa ti Kpare. Ma ti ni kpi ni aye pye usu na ingbi. ¹²Ma ti ma hu, eh ma hu ka ma hu nga. Ka ti ma hutu, eh ma hutu, ma sa yi nga nyi ku ma ire ka Kpare lurii na ma. ¹³U kre na ma, "Bu ko hu ingbi mi?" Bu la name yi ma imgbi pye?" ¹⁴Ingri ti ni chru usu ukre. ¹⁵Ta ni ku ni kro gehe. Ni ti ma chru kre. Ti ma hutu, shaitan bu gblaa shi ba hi na ma kre ti ma chru na ma. ¹⁶Ishe ti ma chru maha, ma ti ma bu kre gbla ni ku whri. ¹⁷Ka ma sa tchrerru ni rumiki ti rikpu. Gyaka rikpu ti wa rika ni ringhra yende ni kre ma gblan lruku. ¹⁸Gaga ma ti ni chru ni kume mu gugo ma su ma ti ni hutu igri, ¹⁹Ki kre ko so izimiti, ni mbre ti gnobo ni dayi ma wemgho ba ki ningho, ku chru grii ka sa ri ku nga. ²⁰Ma ti ma chru ni iribe risisi ma su ti ma hutu ugri ma bu ndi ka shi wua wa, awu acttra, awu andra maga ugba mbrimbri. ²¹Yeso kre na ma, "Bu lri bi kila ni kame aze shi bi so ni kni ugru ire ni kbi ngho la? Bu bi nghu ba kame shi bi so ni rite nde. ²²Ba ka kandu ti ma ya bi ta iriba ti ma la yi nga; ba ngho ti iriba ti ma ya ti ku ngho ga. ²³ingri ti ni so na kutu ti hu, na hutu!" ²⁴U kre n ma kpetu ni ngho ti bu hutu, kre ngho ti ni bu ma, mala ma wu na ndi ma lu tailu na wa mbrimbri. ²⁵Ingri ti bi na ngho, ma la bi ta wa nangho, ingri ti bi na ndi nga, ngho ti su na ndi ma la bu ndi. ²⁶U kre sakpa ti Kpare usu ka ti ingri chru ishe ni miti. ²⁷U lala na ch; Shi yende na kukpri ka ishe ruye shi kuu, ka u nana yi ka ti kuu nga. ²⁸Miti wa irii na risita. Kajiji mbe ire ka kutu ku ishe miyi ni kutu. ²⁹Rikpu ti iiri mi, u tu ndu gblagbla na mu bi kaji ti cthre biba kre rikpu lu. ³⁰I kre gaga, "Ni ngyi ma ya ti man na shakp ti Kapre re zi ngi mgbi ma la bi ti kla ngho?" ³¹Usu si ti she, iree, ku ti ni ku, ma iri chre, usu ti ganrri pye ni ni miti. ³²Nyi ma ir chru lri ku she ire laka kru ringri manyi pue ni kachu shi gwa ma gambwa malri mingha ba tanju lambru ngho. ³³Ni malri mybi gbulaka ubu kre kre na mandi, na pye na ma kohu. ³⁴U ba ti luyri na ma ngo rah na mgbi. In ngho tini bo bo ta, lri kla na mawundu ta. ³⁵Na rikpu di, ti whoriri ba, u kre na ma, "Na yi yi a henbro bu. ³⁶Ka ma bwa ma gbu sabu. Shi hi Yeso na ma ka ti ni su ni wasi ma ri wasi ba ku ya ni ngho. ³⁷Ka uhu kutchreru yende shi kao ka ti buu wassi ka wassi digbi mlo na wami. ³⁸Ka Yeso la na kameme lri lala ma lru nghoshi kre "Ingri kla, bu yi ngho ti ye pye lri ba ku?" ³⁹Ka u yende ka u gbu uhu ti tchreru ka u kre na Nne " Kalamiki Tigrii" Ka uhu sati na mu su matii ningho. ⁴⁰Ba kre na ma, "Bu lri lochri ngyi? Bu su so na bimiki na nga?" ⁴¹Chrwichrwi lu ma mbrii nyi, ma kpi kre nu nguma "Angadi su nyi ti uhu na Nne dourisi na ngho."

Chapter 5

¹Ma ba kre inne tini su ni kachu mba Garasinawa. ²Tini Iyesu ka ruye ni inne ingri Indi bu ri koribii na uhu tibii. ³Ungri de ru su ni ko ribii ba ugru ni riya zunghu ko ni ma bwanghu na zinzra. ⁴Na ugbu rikpu wa bwan na sha na zinzra, a bu ba chuke na zinzra shi shaye na sha bu gru ni riya bwanughu. ⁵Uchu na nne buba ru lu nvie ni koribi na risi gashi, sibiri bring gunghu na kikeh tini rerii. ⁶A hu Iyesu, na kpatata bu kree ba feh nghu si ku miti nghu. ⁷A Lunvu "me riya luwuki Iyes, uwu kpare? Me feh na wu na Kpare ka na me mingra yi. ⁸Ikree ka la nami ku rueh ni Iga gre gami bubu uhu ti bii. ⁹A mie nghu, "Inde wu su ndi, ? Inde me igree kre ku yi bribri" ¹⁰Akre feh na nghu ku na ka zunghu ni khachu ngami ga ¹¹Ugbu mimi khirii ma kpi ni risi gash rene Iri ¹²Ama feh na nghu ku zuyi yiya namirii khiriigami yi kame ma. ¹³Abeh nama, uhu tibii bu ruye shika kameh ari mirii khirii, ama kree ko unghu inne ma chru dubu aha ni ughu bu glu ma. ¹⁴Mangri tini mari ha miri de ma kree ka kame ko shi ka kre nama tini kree ni kezi uko, ugbu mangri bu duma ka ti yahu ugho tini kree. ¹⁵Amaba feh Iyesu na gre tini nasu na uhu tibii kru kro tisi shi sumi na Iyesu na risi nghu wundindi shrishri bu ruma. ¹⁶Mba tini mahu U-ngho tini kree buba la nama na U-ngho tini feh mirii pye. ¹⁷Ningha ma feh nanghu na shi uko ma. ¹⁸Rikpu tini ka tiya kiya kame wasi ungre tini na ka su na uhu tibi bu feh na nghu ku riya dunghu. ¹⁹A Iyesu busa bii naughu ga, gla naughu ku "ya khree wu ya feh mawuni wu sii lanama unghu tini kpare lu nawu, na ka tini Ikla wu tshurimitii. ²⁰Aka kame Dikafah shi ka lila ni ugbu mangri u-ngho tini Iyesu lu nanghu konde bu klanghu. ²¹Beben ni Iyesu cru ka geye wasi inde ugbu magre buba kenghu lu ni cro ugho. ²²Ungri tigba ti shakpa ni ma ribi ku Yayirus ni ba hunghu shi ba riueku ni Uhungu. ²³Ari feh na nghu ku kabubu wu wuci wuna mi idigbiti fu I feh nawu, ba dubo nanghu si na piya. ²⁴A dunghu ka, ugbu mangri bu du nghu amaru kaba ti fe su ru nghu ²⁵Nah na di bu tini nigha ni so na reke ku riya maye ni chru eyeh awushiaha. ²⁶Nigha de wa reka na mba kaze ughonga mba nughu shrashra. ²⁷Nde uhu kre Iyesu a ba ka ni kame mangre shi ka dubo ni nghu utru ngho. ²⁸Ukre ku, ni midubo ni utro nghu mi riya feh. ²⁹Nde ni dubo ni utro de ahu ni Iga nghu ku Ifeh piya narin gra tini riwa. ³⁰I Yesu bubu ku, ku shreru riu ni Iga nghu a wure shi mie ku andi gu ni du mi bu ni utro ³¹Mba mawu ndu ngho bu mia, ku ugbu mangri ni ma kpe ni mimubure miye andi dubo nawuni utro. ³²Iyesu bu wure ne ande ga lu unghu gami. ³³Ngha ngaha shri-shri bu run nghu, kre uhu unghu tini feh nghu shi ba riuku ni uho nghu la'an reshiun. ³⁴A la naan, wunami, kubi mikiwu nawu piya ya gu'u na trimiki shi feh piya na ringra wu. ³⁵Ite ri kre mangre saga, buba feh nghu nimari shakpa shiri kre ku wuna na wu fu. shi ungre ti kla sabo. ³⁶Yeso bu hu kre tini ma ri kre ala ni ugre tigba ti shakpa ku na ka lu shirshir yi na bii mugba. ³⁷Sa bii ni ugru na dunghuga ira na Bitrus, Yakubu na Yohana, wani Yakub mugba. ³⁸Ama ka khiri ugre tigba ti shakpa de ugbu mangre matulu zu saga buri kii. ³⁹Aka ni khiri de shi la nama aki iri kire na buru ki ki na'a, "Uwu de beh fu ga rilala" ⁴⁰Ma rhungh, a zuma ka kaye shi biii na iniwu na mangre tini ma du ughu'uka kachu ni wude la. ⁴¹A bi wuna de nibo shi kre, "Tahta, koumitini su wuci wuna me kre ku yende. ⁴²Behbehn uwu de ba yende shi kree (iye wuna de bu su awushiaha). Behbehn mangre bu kia ye mu ughu ti hu. ⁴³A gbe ma tu ku un gru na ka hu nga a lanama ku ma na wuna de kandu na rii.

Chapter 6

¹U lruye ni bu shi lri ba uko ma wundi ta du ngho zizi. ²Ni rikpu asabar ba u ba klo ni shakpa mba Yahudawa gbu mangri hutu ka mu klangu, ma kre, "U fe uklo mi nuyi?," lsi kukpakorii ngyi ti ma bi na ingri nghami ungho ti ba hu milru nyi ti ni lu ni ubo tu. ³Ti mi su kafintu nga uwu ti maryumu na muwani ngho Yakubu Yusufu na Yahuza na Saninu? ma wane lrina ta kpi ye nga?, uba singi ni ko yesu. ⁴Ka yesu kre na ma lngri huko malri hi ngho na ugbo nga ra ni ko tu na ni kame mawan nghu na kilri ngho. ⁵Sa ya ti lu ma ngho ti ba hu nga ra udu bo na marike gyu shi kila ma. ⁶U ba klanyu ti ma ranguma ti bii u ba ka ni milri ko kri kla. ⁷Uba bri ma awu she aha shi tu ma ndu ka age, ma aha na aha shi bi kutchree nama ni risi ma uhu ribi. ⁸U kre nama mi hi kandu ni kukrim ra na kpala ba falafa ba lakpokru na mgba ni tro. ⁹Na ma so lagba ho na ma so tro laka yi¹⁰U kre na ma, "Nibu ka kami liri, ti ningho matibu lruyi ni ngho. ¹¹Uko ti bu ka ningho ma sa bu wu na nga rikpu ti ni bu lruye, ka rimbru ni ho tu na su njukre na ma. ¹²Ma ka shi klore na mangri na ma yemiki. ¹³Ma toriye ni uhu ribi na chu ma rike gbulaka na fe pya. ¹⁴Oriye Hirudu hutu nyi kre ni ndi yesu ma yi gbulaka maga klri, "Yahaya ti Baftisma ma lru ngho ni ruku na ni nyi mawanigho ma lru ngho bu hui tchreru ti ni ndi ni ngho. ¹⁵Mandi klore "usu lhya" Mandi ku kre usu ingri huheyi ndi ni kame ma huheyi ti rikpu bu. ¹⁶Ni rikpu ti Hirudu hutu mamindi shi klore "Yahaya ti ni uungbo uba yende. ¹⁷klre Hirudus tundu na ma ru Yahaya na ma hingho tu ni aze rhri ni kubi Hirudiya (ngha filibus wani nghu) klore u li lribla ta. ¹⁸Klore Yahaya la na Hirudus, sa si nga ti bu hi ngha wanutu. ¹⁹Kafu lu na Herodia shi ne kandi lri ya wu ngho, sa yi lunga. ²⁰Klore Hirudus lochri Yahaya lyi ti ummah na ingri risi na ibi ngho so pya ku hutu igringho lri na miki ta yende pye-nyi ubi ngho ni kuwhir. ²¹Ka rikpu ti ma ba ti Hirudus lri haari ni kpri ti ma hwi ngho uba me lri lu na ma rkuku na rikuku ti Galili. ²²Wuna ti Hirudus ngo na lu risa na ma. ²³U khrimangri na nghu shi klore pye ngho ti bu daka na mi, mi ya ti bi nawu ni ringri miti mi na ussi na Hirudus ni ma rikuku ti ma kpi na ngho ka oriye klore na wuna, Daka ni me ngho ti bu lriso mi ya ti nawu. ²⁴Ubu lriye shi klore na uninghu, "Na mi klore ku ki? wunundi klore, mi lri so na wu bi bebengho nam risi ti Yahaya ti Baftima ni kugba. ²⁵Gblagbla u bo re ku ko oriye shi klore nangho mi lri so na wu bi na mi bebengho risi ti Yahaya ti baftisma ni kugba laka. ²⁶Miki oriye nu mbri sa rangho gri wuna ta nga klore u khrumangri ti ni klore ni heyi ma rikuku ti ma kpi. ²⁷Ka oriye tu ma ta rikuu ti ni kpi ni ko ta na ma ya bi risi Yahaya ba ma ka shi ke risi ta ni aze lrhi. ²⁸Ma bi risi ta ni gba bi ba naa wuna ku wuna bi ba naa uninghu. ²⁹Ni rikpu ti mawundu hutu nyi, ma ba shi uru ta bi naa tii. ³⁰Ma zezebu ba kakpi ni yesu shi klore ni nghu pye ti ma, ma lu shi kla. ³¹Ka ma klore na ma, "Ba ni nguna ni kachu shi ti yimbura, "Klore ma gbu ma lri ba na ya ma sa fe rikpu nyi ti triitri. ³²Ka ma ku nguma ni wussi ni kachu ni nguma. ³³Ma ti hu ti ma lri yu nyumu gba mangri ko ma hu na uma kri ni oho asesre lre mariko shi ba chru ni ahe ma. ³⁴Ni rikpu ti ma bu toriye ba ye u hu gbu mangri shi hu ma ni rumiki klore ma su so ma miso tima so na ingri ti bi ma nga uma ba kla na ma mawungbo gbulaka. ³⁵Ni rikpu ti rikpu gla chuta, ma wundu ta ba ni ngbo shi klore, uko mu nangu ni kiri, rikpu chuta. ³⁶Na ma ya nguma nama ya ame ko shi fe ghno ti ya shi lrii na nghuma. ³⁷U ba du mawu shi kla, "Bu bi nama ngho ti lri ma klore ni nghu, "Na yi ya yaa flafa ti gba ha bi na ma na ma lri. ³⁸U kre na ma, flafa uhe bu so na nghuna ya hu na rikpu ti ni ma fe, ma klore flafa atta na nze aha. ³⁹U du mangri pye nama ga nguma shi su miti ni mangba. ⁴⁰Ma su miti ni gu gbu ma awu ata ni awu ata. ⁴¹Uhi falafa atu ni nze aha u kayi ni kare udubo wu shu bu ngho shi bi na mawundu ti bi na mangri ubu jwa nze aha ni ame mu pye. ⁴²Ma pye lri shi rii. ⁴³Maglu ringri falafu,, Ba mlo ugru awushe aha ni ma yuyu nze. ⁴⁴gbu mangri ma su ugbo attu malulu ti ma lri falafa. ⁴⁵Gbla u na ma wundu ta ka ni wassi shi ya ahe ti mbra bu, ni Bathsaidu ka unama mangri ka nguma. ⁴⁶Ni rigbu ti ma ka, u ngho lriye shi ka agbo ti lu feh. ⁴⁷Ni whurir, ba wassi bebengho ti ni, katete lti bobo ngho. ⁴⁸U ba bu ti nya ma na ringra lri ba ti fe ma uhu ba su ni iheyi manga ni rikpu ti ane ti ne kma ba na ma lri kri ni nne ma ba ti hu ku usu ukphre na lri ba ti ba chuta na ma. ⁴⁹Ni ti ma hu ngho lri kri ni nna ma ba ti hu ku usu kphre ma lungu. ⁵⁰Kre ti ma hu ngho shi lochri, Gblaa uba lugri na ma she klore na ma, "Gbamiki na usu me ka lochri na yi!. ⁵¹Ba ka ni wassi na ma ka uhu sa ti ka miki ma bii namunga. ⁵²Ma sa hu ngho ti ngami isu nga. Ma shera miki. ⁵³Ni rikpu ti ma ka ahemba bu ma doshi ni miti ko ti Janisarata shi bwa wussi. ⁵⁴Rikpu ti ma lruye ni wussi mangri ko ngho hu gbla. ⁵⁵Ka ma kri ka lre ko pye shi bi ma rike mi tabli ka ko tima hu itewa. ⁵⁶Rikpu tini ma ka ame ko ti gya ni ko laka na malri ko ma ba mu rike ba ni kotarichu ma kru ngho ti nama du utro tu mangri mbri ti du utro tu ma fe pya.

Chapter 7

¹Ma farisiyawa ni ma ti wa ti ma lrii Urushalima kakpi lre na ngho.²Ma hu ma wundu ta lri lrii falafa ni ma kubo lhri ma sa bo nga. ³Ma fariyawa ni ma Yahudawa pye ma sa ti lri kandu ga sui ma lri na bo ma, kltre ma bi ni uduh ti matiima. ⁴Rikpu ti ma farisiyawa lri americhu ba, sati lri kandu ga sai lri su wami, ma bi gbee na gbu mangho ti ni ma fe soti naa ma ugba, ka tchri, ugba ti laka na ngho ti ma bi iri so ngho ti.⁵Ma farisiyawa nama wa ma ba daka ni Yesu "Aki lu mawundu tu ma ba ti kri in udah ti ma matiye nga, ma sa ti na bo ko shi lri falafa nga?".⁶Uba kltre na ma "Ishaya kltre risheshe ti bu su ma sarri na ni ka ti ni ma wu, "Mangri nga mi malri di ugba mi ni anyu ma, ka isimikima ti nanyu ni me, malri douzi mi kpududu, ku kla ti udah ma usu ti mangri mbi usu udah ma. ⁷Buri nami bududu riku, shi ri kla umo na ngho ti su ti mangri.⁸Ma bi sabo uda ti kpare shi bi mybree udah ti mangri. ⁹Uba kltre na ma" nana tisi ti bu bwa sabo udah kpare shi bi udah ti na. ¹⁰Musa bu kltre di tigba ni tigba ni lti na lni wu na ngri ti ni kre ribi ti iti na ini pye, riya fuu.¹¹Ka bu kltre na in ingri lri kltre na iti na ini, "Ko nangyi uhigle ti bu la bu ni me su korban," (Ti malri kltre, 'bi na kpare). ¹²Ka bu la fe ahi nga ti ni nghondi na iti na ini. ¹³Bu meh igri kpare na bi su kandu nga kltre udoh ti ma bi nawu na ni. Ni gbu mangho ti usu nyi."¹⁴Uba bri gbu mangri shi kltre na ma "Glu tu na mi pye wuna, kohuna. ¹⁵Ba kandu ni kaye ingri ti lri ze ngho yi rikpu ti ika ni kame nghu Ngho ti ni lruye ni ingry lrize ngho yi. ¹⁶Ingri ti so ni kutu nahutu.¹⁷Ka Yesu bwa ma gbu sabo shi ka ame lri, ma wundu da ka ngho kre ti imgbi. ¹⁸Yesu khre, "Ubu pye ti ni kohu nga? Bu sa yi nga ngho ti ka ni kame lngri lru age sari ze yi nga. ¹⁹Kre lri ya ti ka ni isimiki nga kltre i ka ni lruhu na shi bo lruye in ziko?" Ni igvi ma mi Yesu du liri pye isi.²⁰U kltre "usu tini lruye ni ingri mbi lri ze ngo yi. ²¹Kltre ni uru ingri, aye ti isimiki, ba ni tarri ribo, kpalriko kuyiyi, wungri. ²²La na ingri ribla bu ngho ingri ni gba chrichri ngho ribi saari, taari ribi, riyi ribi masihri nyigaa lamwu. ²³Ma timi pye usu ni ingri ku malri ze ingri yi. ²⁴I nyende ni kachu ngho shi ke ahembra ti taya na sidon nibu, uba ka ni kilrindi ri so na ngri yi ko ti ni te nga ka ungho sa ya ti ta lriba nga. ²⁵Gynu nyi ka, inghaa di ti nuwa ta su ni uhuribi hutu kltre ngho, uba ba lruku ni uho ta. ²⁶U ghandi su ti Bahelinawa ukru ti Basurofinikiya ngho na lruyi ni huribi na wunata.²⁷U kltre na inghandi, "Na mawu kaji fe lri sa si nga ti bi ilri ti mawuchi lu na ma kabu. ²⁸Ingha be kltre na ndi "Eh, Dada ma kubu pye ni lo rite lri fe yuyu ti lrii.²⁹U kltre na ingha ndi "Ti ni bu kltre nyi a ya nghu, Ukplre ndi ulruye ni wunatu. ³⁰Inghandi lre ka ngho lri shi hu wunatu la miti, ukplre ndi u lruye.³¹Ka nyende gaga shi ka ahebra ti tgre shi zo sidon ga Nne Galili ni mare ni a hembra ti Dikafolis. ³²Ma bi ingri mghiti ndi ba sa lri ya ti lugri ga, ma kru nggho na di ubo ni ingrindi. ³³Ka l hi nghu ka kro aye ni gbu mangri ni lriba, ubi ma ingbe bo idu ni kutu ta, U ta ngo shi du ni ilrey ta. ³⁴Shi ba kayi ni kare, nyii, shi kltre ni nghu "Iffata!" Ma lri kltre "kuu". ³⁵Bebenyi ka utu ta klaa, ku bwa irye ta ma rii ngho uba ti ka lu gri pyepye. ³⁶Yesu la ni ma, na ma kltre na ko ingri nga. Ti mbri ti lri kltre na ma, ma ti ka kltre na gbu mangri. ³⁷Mangri klangu na nguma shi kltre u lu ma mi risisi. U ba na me mgbitu hutu na ma kuilrey lugri.

Chapter 8

¹Ni rikpu mabu ndi,ugbu mangri,ma ba fe kandu ti lri nga.Yeso bri mawundu ta she kltre na ma, ²Mi su ni soumiki ni ugbo mangri mi kre,ma ti na me ri ukpri attra ma ba fe kandu ti lri nga.³In mi kltre nama ya nghuma ma lru ko nanyu. ⁴Ma wundu ta du ngho wa.Ni nyi yi la fe lri waru timaa aa ugbo mangri mi?

⁶Ubo kre ma ugbo mangri na ma kpi miti l hi iri uxiru atamba,ulu wuhri,ubu nghe,l bi na ma Wundu ta na ga na ma,ka ma bi na ma ugbo mangri.⁷Ma su na inje gya ni ti lu wuhri ni ma,u na ma wundutu ta ga na ga. ⁸Ma ri ma nghuma,ma glu rungri ti ni shi mlo gugru atamba. ⁹Ma su mangri menna ane,ku a na ma ka nghuma. ¹⁰Glo nyi ku uku ni wassi ni mawundutu,ma ka ahembra ti Dalmanuta.¹¹Mba farisiyawa Mma lruyi ni ku tshremgbu ni ndi.ma ne ti nama hu ngho ti lrehi ni kare,ti maa ngho hu. ¹²I ba ni kameme in uhu shi kltre"Aki lu mangri bebemi lri ni ngho lrehe? Risheshe mi la nawu,ba ngo lrehe ti ma la bi na mangri rikpumi. ¹³Uba bi ma sabo shi re ka ni wassi shi ka ahembra bu.¹⁴Bebenghu mawundutu lrembuki ti ni Falafa nima.ma sa so ni ko falafa ndindi ni wassi. ¹⁵Uba di farisiyawa na ingrii ti Hirudus.¹⁶Mawundu ta lugri na nghuma"kre ti yi sa na falafa nyu" ¹⁷Yeso ukohu ni ndi shi kltre na mandi" Aki lu bu lri lugru anghuna kree bu so na falafa na nga.Bu sati talrihu.nga? Bu sati ko hu nga?" Isimiki tu wunghu ga na?¹⁸Bu so ni lyi,Bu lri huki na? Bu so ni kutu,bu lri hutu na? Bu taalri na ngh. ¹⁹Rikpu ti mi bu lri waru ata na mangri,gru-gru ahe mlo ni ringri ti lri waru ti bu glu na? Ma du ngho ni ndi "Awu sheha".

²⁰Rikpu ti mi bi lri waruatamba ni ame menna ane,gru-gru ahe ti ringri ti lri waru bu glu na? Ma du ngho wa"atamba" ²¹I kltre"Bu su ko na nga?"²²Ma ba Batsida.Mangri ni ngho bi ma holriyi ni uba ba shi kru ngho na ma. ²³Yeso hi ingri ti playi ni ubo,shi bi ngho ka kizi ko.Rikpu ti ni chu nandi riyi si ta ungo na nghu hni yi shi du bo ni gangho,shi daka na ngho"Aki bu lri nu?"²⁴U kayi ni kare shi kltre," mi hu mangri lri krii so ma kaku. ²⁵U bo lre du kubo ta ni lriya ta,ingri nghu bu kla lriyi,lriyi ta bu lre ba nangho,Uhhu mawunghu pye-pye. ²⁶Yeso kltre na ngho na ya klri shi kltre,"ka ya ni ame ko nga"²⁷Yeso lruye ni mawundu ta ni malri ko ti kasiria ti filibi, Ni ahe u da ka ma wundu ta,"Aki mangri lri kltre ku su me? ²⁸ma dunghowa shi kltre,"Yahaya ti Baftisma.Mandi kltre,"Iliya,mandi kre ndi ni kame mahuko"²⁹Udada ni ma,Aki bu kltre ku su me?" Bitrus kltre na nho"Bu su kristi" ³⁰Yeso shra mu utu na ma ka kltre na ko ingri di ti su ungho. ³¹A yende ka kla na ma ku uwu ngri la warika nimangri mbrimbri,malririkuku ni muriku fristoci ni ma wa la rangho na ngho,ka mala wu ngho,ni kpri ti attra la yati yende. ³³Ka yeso lre shhi ne mawundu t ku gbu Bitrus shi kltre,"ku ya lzhimi.Shaitan! Bu sa hi miki ni mangho ti kpare nga,ra ni mangho ti mangri" ³⁴I bri ma gbu na mawundu khalu,na shi kltre na ma,"Ingri ti ni bi ti duzi mi,la rangho ni risita shi hi kaku righra,shi du mi zi. ³⁵Ingri ti ni bu ti kra miki ta la biindi,ingri ti ni bii ni kiki ta kre nde mi na kakambe mi;la kra nghu. ³⁶Aki la su ni ingriti ni fe izimiti mi pye shi ranghho ni miki ta. ³⁷Ingri ingri la bi di in kuye ti miki ta.³⁸38 Ingri ti ni lu lriwi ni me na ni kltre mi ni mangho ribi na kltre ribi ni rikpu ma mi,uwu ingri la ya ti lu lriwi ta ni rikpu ti lri ba nikugba ti nghu ni ma wundu risi".

Chapter 9

¹Ekre nama ku,"Miri kre nawu tirisheshe mba saga tima ti ni mi masariya hu rufunga sema hu kiba kachu sukpare na riishwingnu. ²Ni ikpri andra ti kize yesu glu ari Bitrus na Yakubu na Yohana ka risii gashi na unguma. Ningna ma wurenghu ni iyima. ³Uhrungu a wure ritehete kra gbugbu ritehete ti gbumitti shrashwra. ⁴Ningha Iliya na Musa ma ba shi ri tanju kre na yeso ni iyi ma. ⁵Bitru bi shi kre ni yeso ku,"Ngri kikla isi na yi ti ni yi ba mi shiye kpa kiri attra indi ti tawu indi ti Musa na indi ti Iliya. ⁶(Ngnu ba hu ngno ti kre nga nikre tsritshri). ⁷Ninga Dagra baba kru ma hu lila rikre nama ri dangha ku "Ngami mu su uwu kibiimi hunngnu na. ⁸Ningha ma bi ne shi sa hu ngru namanga ra yeso mangba. ⁹Ni ma shi ri gashi riba E kre nama kku na masa lani ngru nga, se rikpu ti uwu ngri ru n uko ribii ba. ¹⁰Mma ma son nzeh na ungnungaha ra ma ri miye nguma "aki mu isu "ru ri uko ribii bawa. ¹¹Ningha ma miyengu,"Aki sa mba ku wa mari kre ku Iliya ri zeze bi ba. ¹²Ungnu ga kre nama ku Iliya riya zeze ba shi me bi ungnu shwrashwra ti Usu ki ko ma waa ku uwu ngri riya wa ringra aa mangri mariya raa nanghu. ¹³ko miki kre na wuna Iliya ba ye ma lu ngno ti sii nama, kati ni ma wa ni ritsingnu. ¹⁴Rikpu ti ni ma ba deh na rinkri mba tima ridungnu, ma hu gbu mangri na ma,mari shrunmo na mbati mariwa. ¹⁵Rukpu ti ma hungnu mangri shrashra ma mayii shi ka na ngru shi ma thrungnu nde. ¹⁶A'E miye mba tu dungu wa ku,"Buru shrumwo ni kreki?. ¹⁷Ndi ni kame gbu mangri iyengu ka,"Ngri ti kla mi bi uwu nghu ba na wu uso na whuribii a riraanhnu ti kre wa. ¹⁸Ni ihingnu raya chuta bwa ni mitti shi ka fri ngo ni kangyu ,a ka tsa iriigu aka su gbegbe. Mi miye mbatu duwu ko na ma kra ngnu sabo a masa hu to lunga. ¹⁹Yeso kre nama ku"Bu mba khize ti ma sa bi nga rhi shiya ko miya titeh wu na? Bingru ba me. ²⁰Ma hi uwu di ba nangru rukpu da uhuribii ngaha hu yeso, ihi uwu ngaha ka ni mitti a ri drudrungna uwu di la ni mitti ngho ri ruu nanghu ni kangyu. ²¹Yeso miye iti uwu din rii shiya iri lu nanghu to naay? iti uwu kre ku tu ri wucici ngnu. ²²Iri chunguni killa na mangyi pye a riso ti jinnga zheyi wa. Ni buya lurii na yi ka bubu areyiwa. ²³Yeso kre nangnu ni bu hu ma ko ki buya ti lu. ²⁴Iti umi ki ku mi, Bimiki are raa kibi miki mi na. ²⁵Rukpu ti yeso hu ku mangri riba na nghu e'gbu uhu ribiingahaku bu uhu ti ri raa na uwungami na sa shi na sa hu kre nga ru ni kamengnu shi kabi wureba yi. ²⁶Uhu-ribii ngaha khi shi gbigbi uwu di na sheru shi ruye uwu di su ka ufu mangri pye ma kre ku"Ufu'. ²⁷Yeso bi nghu ni boh shi gbi nghu a tendeh a uwu di pye gyende. ²⁸Rukpu ti yeso wure ba kame kiri mbatudongnu ma miyenghu, Usu kuki ko yi yiso kra ngnu sabo nga. ²⁹E'kre nama ku,"Kangami masa ri kra nga sa na kifeh-kpare. ³⁰Ma rii nga shi toh zu Galili.Ngnu ga sari so ngru na hu na hu kachu ti ma tehnga. ³¹Iri kla mba tuttunghu wa Ekre na ma ku,"mariya ti di uwu-ngri ni ubo mangri shi nama wungru. Nima wungnu, gyende ni kpri atta. ³²Ko Mma masa huu ungnu ti rikre nama pye tinga. A ma lu tshrishri ti miye ngnu. ³³Ma ttru kapaum. Ni ngnu ka kame kiri, E miye ma ka,"Buru kre ki ni gahi na?. ³⁴A ma so nzhe mari shrumoh nanguma ni kre andi mu riya su ti gbama. ³⁵Na kusumittingnu E,bi ari awu shi aha ma shi kre nama ku,"Ni ugru riso ti su tindi na su ti kizhi shi na hindu ni mbasaga. ³⁶Ehi uwuchi shi songnu ni katehete ma Ehingnu ni nboh shi kre na ma ku. ³⁷Ugru ti ni bu uwu chi ni nde mi e' bu mi mu, ngri ti ni bu mi, e'bu ngri ti ni tumnidu. ³⁸Yohana kre nangnu ku,"Ngri kikla yi hu ngri ndi ri kre uhuribii yi gbungnu ngnu sari du yinga. ³⁹Ko yeso kre nama ku,"Ka gbunnga, ba ungri ti riya hi indu ti si na nde mi shi ware kre ungnu ribi nami nga. ⁴⁰Ngri ti sa raa na yi nga usu titayi. ⁴¹Ungnu ti ni nawu kugba ndi ti mangyi ni indi mi ku bu ti kristi, mirila nawu tirisheshen kukpa ndu nghu warebinga. ⁴²Ugru ti soh indi ni kame mawucin gami na gbu uhu ti kibiingnu riya sii kra nangnu nama bwanguu na kikye ni rutoh shi ma chungnu tabwa ti kingbo. ⁴³Ni ubo wu sa wu kugbu uho, mbringn tabwa, riya sii kra nawu ni bu ka rinnga ti ndrandra na ubondi ti buya ka kila na ubo aha, killa ngaha bari rhiinga. ⁴⁴(Minju) nghu bari fuunga. ⁴⁵Ni uhu sa wu kubuhu, mbringnu tabwa isi kra na wu shi ka rinnga ti ra ndrandra na uhu wundidi ti buriya ka kiri killa. ⁴⁶Munju ma sari funnga, killa ngru sari runga. ⁴⁷Ni iyi wu riya so nawu ku-gbu uhu dra ngu ruyewa isi kre na wu shi ka kiri-kpare na iyi wundi di ti da buya k kiri-klla na iyi ahaha. ⁴⁸Munju ma sari funnga, killa pye sari rijunga. ⁴⁹Mariya ma kondi na killa. ⁵⁰Kuwa isii, ko ni kuwa sari longa, biya lu kikiko shi nangnu kilongnu? Su ti kulo nanguwu na shi kpi na khiyi mikkii nangiyi piye.

Chapter 10

¹Yeso shi kachungaha shi ka geye Judiya a chuta ka kungbo Urdun a' gbu mangri ma ba na ngnu. E'ri kla nama ka ti da iri lu. ²Ningha mba Farasi ma ba ri gaa nghu ku, "Isi na ubla na sa nghan unghu bo?" ³E'ye nama ku, 'aki, mu su Dekre musa?" ⁴Maku, "Musa bi na ngri na wah kakambe shi na zu nganghu". ⁵Ngaha isu ri kre ngbitu na sheru mikii mu nghu wa nawu plambe ngaha", ⁶Na kizhizhin kpare ilu ma lulu na nga'. ⁷Ni ngami mu ngri risa shi iti nghu na nninghu shina su indindi na inghan nghu, ⁸Mma aha ma riya su ibbe wundindi'. Ma sa bi su ahanga, ibbi indindi mangba. ⁹Unghu ti kpare kama lu unru ka mbri manga." ¹⁰Rukpu ti ma ka ni kame kiri, mbatu donghu ma bi mye nghu ni kre ngami. ¹¹E' kre nama ku ni ugru shi nghanghu sabo si bi lu rubla na nghan, iru kparuko gyi na nghu. ¹²Ni unghu pye shi ibblanghu sabo shi bi lu rubla na ngrindi gibwa, irikparukoo", ¹³Mangri ma bi mawuma ku na dubboh nama, a'mbatudunghu ma gbu ma. ¹⁴Da Yeso hu Naha e'Nyanghu ni mikki, e'kre nama, shi mawu chi na ma ba kachu mi, karka gbu ma yi, kiri-kpare isu ti mba ti ma su ka mma. ¹⁵Miri kre nawu ti risheshen unru ti sa buu kiri-kpare ka uwudinga sariya ka ni kamenga". ¹⁶Ninga, E' hi mawu gaha ni ubbonghu shi duma boo. ¹⁷Rukpu ti ika iyi kikri, ngri ndi krei ka doshi nanghu shi miye, "Ngri kikla risii, miya lu ki shi mi feh rinnga ti zezenghu?" ¹⁸Yeso kre "Aki ko bu bi mi risii? Ba ugru tisu risii raa kpare mangba. ¹⁹Bu hu Dekre-mbe; ka wu mangri nga, re kparuko mangha mangrin nga, ka yiwvi, k ka kre ungnu ribii ni ritsii ungru nga, shi ka yiwvi nga, na iti wu na inni wu kigba". ²⁰Ngri ngaha kre ku, "ngri kikla ungu ngaha miri luma tu misu na wucicin mi" ²¹Yeso nen nghu a bii nghu E'kre na ghu, "Eshi na wu nghu wundindi. Yibwva na ughu ti bu su na nghu ti bu su na nghu shrashtra shi na mba ti masa so naghungha, Biya su na gbu nghu ni kare. Ko shi ba du mi wa". ²²E' kre ngaha mi bii nanghu mi a' wure shi yanngunu isu na gbo tsi. ²³Yeso wure shi ne mbati dunghu a kre ku, ni mba ma su na ngho-gbu ma ka kiri kpare! ²⁴Mba tudohungu ma klangyu na kre nghu. ko Yeso bi kre nama, lsu na ringra ti ka kiri-kpare ²⁵Riya yii kra na misha na ka ni iyi na ngri ti su na ngho-gbo na ka ni kiri kpare." ²⁶Malu, mayii na krengami shi ma kre na nghuma, "ko andi ga riya Riibabo?" ²⁷Yeso ne ma shi kre nama ku, "Na mangri isa su ngu ti sariya lunga, isa su ngyi mu na kpare nga. Na kpare koki isu ngho ti lu". ²⁸Bitrusu kre nanghu ku "hu mi, Yi shi ko ki sabo, shi ri du wu". ²⁹Yeso kre ku, "miri kre na wu risheshenghu, ba ugru ti ishi kiri, wani ti Lullu na ti wuna, re nnii, re iti, re mawu, Malanghu kadu ni kre me na kre-Risii. ³⁰Ni sariya bu ari kirri, na mawani, nawawunina, na ari nni na mawu na ari mala kachu, na ringra ni abumitti ti riba na Rinnga-tinglonglu. ³¹Ko mba ti ma zhezhe ma mariya wure ya kizi, mba ti ma su ni kizi ma riya su mba ti ihiya. ³²Ma ka ni gahi riya urushalima, Yeso ti ni lhiyi ma, Mbatu dunghu ma lu nayii, mba sa ti mari du ma ni kizi mari lu shrishru. Ningha Yeso hi ari Awushi aha ni kro shi kre na ma ngho ti riya fehnghu. ³³Humi, yiri ya urishalima, mari di uwi-Ngri ni Ruku nga na mba ti wa. Mariya yinghu saba ni mba kanyu na ma wungu. ³⁴Mari shronghu, sku ma Jungoh na ngu shi mariya wun nglu. Ni kpi attra riya gyende". ³⁵Yakubu na Yohanna, mawu Zebadi ma ba na nghun shi kre, Ngri ti kla, "lu na yi nghu ti yi ya mye wu". ³⁶E'kre nama ku, "aki buru so mi lu nawu na? ³⁷Ma kre, "bii na yi yi kpi na wu ni kigba wu, indi ni ubo riya ndi ni ubo rihi wu". ³⁸Nanyi Yeso yee nama, "Bu hu nghu buri miye? Buriya iya ti wa kigba ti miriya wa, Re buriya ti shi manyi ti miri lu?" ³⁹Ma bii ku, "Yi riya iya" Yeso kre nama ku, "Kigba ti miriya wa, buriya wa na, na kishi mangyi ti miya lu, buya ti shi mangyi piye. ⁴⁰Kusu ni ubo riya mi na ubo riimi, isa su ti tami mi nawu nanga, isu ti ti mba ti ma lu nama". ⁴¹Rukpu ti rigri awu mbatidunghu ma hu kre ngami mari lu kafu na Yakubu na Yohanna. ⁴²Yeso bi ma ba na nguhnlu shi kre nama ku, "Bu hu mba ti mari bi-mangri na mba kanyu mari lu na kisheru, Mba rikuu mari gbi na sheru ni ritsi ma. ⁴³Naka sungyimu ni kame wu nanyi ugru ti riso na suti gba ni kame wuna na su uwundoh wu na, ⁴⁴Nghu ti ri so na su ti gba na su ifi yi yi na. ⁴⁵Uwu-Ngri sa ba shi ma lu ndo naghu ga, ama unghu na lundo, shi na di Rinnga na risabo gbu mangri," ⁴⁷Rukpu ti ni whu ku isu Yeso ti banazarat ilunnvu shi kre, "Yeso, uwu Dawuda luri na mi" ⁴⁸Mangri ma gbunghu ku na sun zeh. Nghu ga bi kii, uwu Dawuda luri na mi. ⁴⁹Yeso tsati shi di kre ku ma binghu. ma bi ngri ti ni playi ngaha shi kre nanghu, "Gbamikii!! Gyende! Iri bi wu". ⁵⁰Iri utrunghu ju tabwa, a kri ba na Yeso. ⁵¹Yeso miyenghu ku, "Buru so mi lu na wu ki?" Ngri ti playi kre, 'Ngri kikla, miri so ti fe kuhu," ⁵²Ningha Yeso kre nanghu, Yaa. rishshe wu na wu piya'. waningha ife kuhuko a l dunghu ni gahi.

Chapter 11

¹Bebein ma urushalima ,ma digbi na bethphage na Bethany ni Agbo zaitu yeso tu mbatu dunghu aha. ²Shi kre nama ku,"ya uko ti ni iyi yi,Na kikayi buya feh nwu mu-ngha ti ngri ba zeze to hogha.Ringhu shi bi ba nami. ³Ni ungru maje wu ku baririh ni kre ki? kre ku Dada ri miye ma riya tu wundu nanghu bi bawa."⁴Ma'akashi ka fe uwu mungha ti ma bwa ni kaye a ma riinghu. ⁵Ari mangri ti ma tii ningha ma miye ma ku,Biri rii uwu mugha gaha ni kre ki? ⁶Ma kre nama ungho ti yeso la nama,mangri ngaha ma si sabo ma kanguma.⁷Ma bi uwu mugha gaha ni yeso shi ju uttru ma so ni ritsinghu aa unghu su ni ritsinghu. ⁸Ugbu mangri ma gbra uttru ma ni gahi,mba saga ma mbri umbra rire ti mari whii ni malla shi nda ni gahi. ⁹Mba saga ma zezeh ka,saga ri doh ni kizhi mari lunvu"Hossana,ma duboh ni unghu ti ri ba ni inde Dada. ¹⁰Ma duboh ni kachu su lti Dada ti riba! Hossana ni karereh"¹¹Ningha yeso ka ni urushalima shi ka ni shakpa shi neh unghu ti ri kri.Bebein nuri lulu,E'ruye shi ka Bethany ma mbatudunghu awu shi aha. ¹²Na lkpri ti ri doh,l ruye ni Bethany,remiye runghu.¹³Uhu kaku baure ti egba na lnhunghu,eka re riya feh ngaha shi na ri,ko ti ni digbi lsa feh ko kandunga rah invuh mangba,lsa su rukpu ti ka baure ri di bawanga. ¹⁴Ekre ni kakunghaha,"ugru sa raya bi rii ritshi nga".Mbatudunghu ma hu nghaha.¹⁵Ma tru urushalima,a lka shakpa shi jizaayi na ari ltsi a ri zu mba ti mari bu yivbwa na ltsi ni kame shakpa,l bri na ma tabur ti mari yee mba na ti mari yimvha na munno. ¹⁶Esa bii na ugru na hi ti mari yivwa nanghu ni kame shakpa nga.¹⁷E'kla nama ka"Re ma sa wa ku'Re mariya bii kiri ku,lsu kri feh na kpare ni gbu mitti nga? ko bu mai nanghu kachu taruba mba yivwi" ¹⁸Mba tigba na mbakina hu ungho ti e'kre a ma ne ti wunghu.ko mari lu tshritshri nghu gbu mangri mari kigah ni kiklanghu. ¹⁹Na hunuri lu ma ruye ni uko gaha.²⁰Di ni maru kri na chuchu,ma hu kaku Baure nga uwu gbegbe ri mittitinghu. ²¹Bitrusu Gaa shi kre"Ngri kikla,Hu! kaku Baure ti bu tu-nghu uwu".²²Yeso yenanghu,kpi na Biimiki ni kpare. ²³Miri kre nawu risheshein ni ingri kre ni gashi ngami,"Ruu ni kachungami shi ya ni kame kungbo,a lsa lu ratibii ni mikkinga ku ngno ti ni bii kre riya su Nyimu,kpare riya lu ngho gaha.²⁴Mira la nawu;koki ti ni feeh shi miye,bii ku bu bunnghu,riya su tawu. ²⁵Ni bu tii shi feeh,luri na ngrin ti ni lu wu ribii,shi na wu ti ni kare na luri na wu ni unghu ribii wu". ²⁶Ko ni luri na mba saganga,lti wu ti ni kare sari ya luri na unghu ribii wunga.²⁷Ma bi ba urushalima.Rukpu yeso ri kri ni shakpa,mba Tigba,na mbati wa na mba Rukku ma ba na nghu. ²⁸Ma miyenghu'Biru lu ngho na kisheru ti ngyi? Yeso kre nama ku,"miya ti miye wu kimiye indi.Ni bu kre nami,mi ga miya kre nawu kisheru ti ngyi miru lu ari ngho nanghu.kre na ma ku"Mimi pye misa kre nawa na kisheru ti ngyi miri lu ungno na nga". ²⁹Da ni shakpa kre kpare, ma ba kirii Simon (Bitrusu) na Andarawus, na Yakubu na Yohuna. ³⁰Ma-nyh uzo Sima ba ngho na piya, rike umor fenghu Yeso kre nga ti baungh bia.³¹Yeso, ba shi ba ya boh nghu, shi ya sonde, rike umor bi bawa nghu sabo, a du Yeso shi lundu na naghu. ³²Naa Nuri ni inu shika, ma bi mangrii ti maa na bia na mba ti ni masu na uhu ti bii. ³³Gbu koh ma ba feh nghu ni gahii.

Chapter 12

¹Ningha yeso ri kla ma ni kame gbu kre. E'kre ku, "ingri indi ethru malla, shi so ti kru inghu, shi kuwva kinji ti mari gigba Epre. shi mee kiri ti ne uko a na mba ndu. Ni nga lka hurikri. ²Na rukpu ti ma, ltu lfi nggu indi na mbandu na bu nggu ti ma ndu wu. ³Uma hi ifi ngaha chi nggu, mma shi zu nggu ubo nyeho. ⁴Ibi tu ifi indi na ma, mma jinghu ruko ni ritsi shi na nggu riwii. ⁵Abi tun idi pye mgani ma wunggu. ma lu ngyimu na gbu saga ma achi ma, shi di na ma ruku shi wu saga. ⁶Eshi ngri di marigba ti ni nggu riya tunglu, uwunggu ti ni bii na nggu. E tunggu, iri gaa ku, mariya lu uwu mi. ⁷Ko mba ndu ingaha ma kre na nguma, Ngami mu usu uwu ti ri riya bu ungu miti ma shi so. Bayi, wunggu shi na nggu mati shi so nga ha na su ti tayi. ⁸Ma rungu la, shi wunggu, ma lunggu chu ta bwa ni kaye malla ngaha. ⁹Ngri ti su na mallangaha riya lu ki? Riya wure ba shi jizayi na mbati dungaha shi hi mallangaha shi na mba saga. ¹⁰Busa kl hui nggu ti kakambe krenga? "kike ti mba ti mee kiri raa na nggu mu su kike ti (mee kiri wa) ¹¹"Ngami ne na kpare a' isi ni iyi yi" ¹²Ngami chuta, mba ti ma ri bina mba Yahudawa ma nee gahi ti runghualla ma lu ku Yeso ri kre gbu krengaha na ma mu. ma ri lu shrishri ghu mangri, A ma shi nhu sabo shi kanguma. ¹³Ma tu mba Bafarasi na mba Hirudus na ma ne kadu tio mma mariya runggu la ni ka kre nggu. ¹⁴Ma ba na nggu shi kre nanggu ku, "Ngri kikla, Yi hu ku busa ri lu shrishri ko nggu nga busa ri so nggu kra ungu nga. Bu ru kla ti risheshenggu Gahi kpare. Isu mni plambe yi kpra ugba ruwa ni Kaisar? Na yi kpra re yui ka klpra yi? ¹⁵Ko Yeso hu imiyi ma a kre nama, "Buru mye mi ni kre ki? Bi ngbadi ba na si mi hu". ¹⁶Ma bi ndi ba na Yeso. E miye ma ku" hoto ndi na inde mu ni mi? "Ma yenggu ku "Kaisar" ¹⁷Yeso kre ku "Na kaisar nggu ti su ti kaisar, na kpare nggu ti su ti kpare" Ma lu mayii nggu. ¹⁸Ningha mba Saduciyawa kre ku ba ruko ribii nga ma ba nanggu shi miye-nggu. ¹⁹" Ngri kikla, Musa wa na yi ku, Ni wani ugu fuh shi nhanggu, A sa su na uwu nga ingringaha na hi ingha wani nggu shi na shwe mawu ni waninggu". ²⁰Malu ma wuuni tamba, Yi ruku ma bungga, A fuhi sishi nga nggu sa su na uwu nga. ²¹Ti iri dunggu pye fuh a sa su na uwu nga, Niyimu ti attra. ²²Yi tamba pye fuh ba uwu, Ni kizi ngu nga gaha pye fuh. ²³Rukpu ku gyende, Ngnangaha riya su nghan andi ni kame ma? Tamba ma hinggu nga ma" ²⁴Yeso kre "ngami mu sa buri lu kugbuho, Busa hu nggu ti kambe kpare krenga re kisheru kpare? ²⁵Ni ma nyande ni uko ribii, Masa ri lu rubla re, ri di rubla nga, Ma riya su ka mba uhundu kpare ni kare. ²⁶Ni kre ki gyende mba ti ma fuh, Buba kla ni kakamba musa ni mangba ti kila ri rii, Kpare kre ti lshaku na kpare ti Yakubu? ²⁷Isa su kpare ti mba fuh nga, Isu kpare ti mba ti ma su na ringha. Bu sa lu manga". ²⁸Ndi ni kame mba ti ma ri wa ba su hu tanju kre ngaha; A hu ku ayaeso yi nama risheshenggu. E mye nggu, "Plambe ti nggu mu isu ti ikra ringhri ma. ²⁹Yeso ye nanggu, "Ti ikra usu 'Hu mba lsraila, Iti yi kpare, Iti isu wudindi; ³⁰Bu bi nanggu na mikii wu shrashra, na miki wu shrashra na ki shrashra'. ³¹Ti ahanggu isu ngami "Bi na mba ti ma di-gbe nawu toti niwu. Ba plambe ti kra na ari ngami nga". ³²Ngri ti wanghaha kre ku" Ngri kikla ti tsi! Bu kre ti risheshenggu ku kpare isu wudindi, Indi sa su ni krongha. ³³Yi bii na nggu na mikii shrashra, Na kpako wu na kisheru wu, shi bi na mba ti ma digbi na wu ka ti buru lu ni nggu wu, ngami kra" ³⁴Na Yeso hu ku ikre ma, E kre nanggu ku, 'Buba nanggu na kpare'. Ni kizhi ngami ugu sa bi myenggu ganga. ³⁵Rukpu ti Yeso ri kla ni shakpa, E' kre, isu ki ko mbati wa ma kre ku kristi usu uwu Dawuda? ³⁶Dawuda nggu na ruhoo ritsii kre ku "Dada kre ni Dadami, "Su ni ubu riya mi thru rikpu ti mi ya ware ari kahiuwu na ma su ungu ti so uho wu" ³⁷Dawuda biinggu ku 'Dada', Isu kiki ko kristi riya su uwu Dawuda? Gbu mangri ma maru ti hunghu. ³⁸Ni kiklangu, Yeso kre, so iyi ni mbati wa, Ti mari kri ni uttro ti luglo, shi mari so na maka trumande ni richu, ³⁹A ma su na kachu ti ni si kra ni shakpa kachu domiti. ⁴⁰Mari rii zeyi ni kiri mangha furi shi ri fee na kpare ti gloglo shi na mangri ma hu ma. Mangringami mariya bu gbu ringra". ⁴¹Ningha Yeso su ni ihiiy kachu mari so mba ni shakpa shi ri ne mangri ri so mba ni kame ugu. Mba ti su na nggu-gbu mari su gbun-ngba. ⁴²Ningha nga furi ti sa so na gbu-nggu nga ba na tsitsi aha shi so ni kame ugu. ⁴³E' bi mbati dunggu shi kre nama ku "Miri kre nawu ti risheshenggu nghan ti sha su na gbu-nggu ngami eso kra gbu mangri ti ma di mba ni uglungami. ⁴⁴Mma shrashra ma di ri gbu nggu ti ma su na nggu, amma nga wafu na nggu, Ni kame rigra nggu adi ari ugba ti ni ya gra nggu wa.

Chapter 13

¹Rukpu ti Yesu ri kri ni shakpa, indi ni kame mbati dunghu kre na nghu, "Ngri kikla hu ari kikye ti ma wayii ngami na to kiridi wayi. ²E' kre nanghu, "Bu hu gba kiri ngami? Kikye indi saraya ti ni risi midinga mri ya dji nghu so mitiwa. ³Rikpu ti ni su ni agbo olive ni Iliyi Shakpa, Bitru, na Yakubu, na Yohona na Andarawu myenghu na ribba. ⁴Kre nayi, shiya ko ngho ngami ri su? Aki mu riya su nghla ni ugho ngami riya su? ⁵Yeso ri kre nama ku "Ka yi si na ugru na mbre yi nangha. ⁶Ugba mangri mari ya ba ni kame inde mi shi mariya kre ku, 'mi mu musu nghu,' a' mariya mbre gbu ka iyi. ⁷Ni bu hu kishra na umoh kishra, na mikii wu na zayi yi, ngho ngami mariya zeze ba ko ti ugbunghu isa ba tinga. ⁸Kizi mitti riya gyende ni kizi miiti, kiri riya gyende ni kri Gugru mikii riya su ni gba kaclu na rimiye pye. Mbami mu mari su rikka ti riya zeze ba. ⁹"Ti gbege, Mariya gbiwu ka ni majalisa, shi ma chi wu ni synagogue. Buya ti ni ihiyi ngri ti bi mangri na ari iriye ni kre inde my, ngami su ni ritsi ma. ¹⁰Ko manya zeze kre, krepare ni gbu mitti. ¹¹Ni ma ruwu la, Gaa ungho ti buya kre namanga, ni rakpu ngaha, mariya nawu ngno ti buriya kre, isa riya su bu mu ri kre nga, riya su Uhu ritsi mu rikre. ¹²Wunni riya di wanninghu na ma wunhu iti uwu nghu. Mawu mariya gyende ni ari iti ma shi so na ma wuma. ¹³Mariya raa na wu ni kre indi mi. ko ngri ti ni rumiki ka ugbu, riya krasabo. ¹⁴Ni bu hu ungho ribii ti mari kri shi sa sati ni kachu sa si na tinga. "(ngri ti ri kla na huu) "mba ti ma ti ni Judia kri ya agbo. ¹⁵Ngnu ti ni su ni ritsi kiri ma raa ti ka kame kiri re na hi kandu niye wa. ¹⁶Na ngnu ti ni tu n mala na re ba ku ngnu riya li uttru nghuga. ¹⁷Riya su na ringra ni mangha ti ma su na ruhu na mawu tiri wabe. ¹⁸Fe na ungho na na ka fe wu ni rukpu shushunga. ¹⁹Mbami riya su ikpri ti gbu ringra, ti masa taba hu nga ri kizizi, rukpu ti kpare lu nghn shrashra ri ba bebein, masariyi bi lu ngnu nga. ²⁰Ni ka kpare ngyire na kpri dinga ugru sariya krasabo nga. Ngyire na ikpridi. ²¹Ni ugru kre na wu hu mi, hu kristi ni mi re hu nghu ni buh, na masa myii wu nga. ²²Kristi ti irii na mba ti huko ti rii mariya ruye shi ma di nghla na ngho mayii shi ma mbre har na mbatimawama. ²³Tigba, miri riya kre nawu ari ngho na ye tu rukpo sabaanga. ²⁴"Ko ni kizi Ringra ti ikpri naa Nno riya drahu, uhuwa riya raa tidi klanghu. ²⁵Uhuwa riya roku ri kare, kisheru ti ni ki kare mariya gugru. ²⁶mariya hu Uwu Kpare ni dagru na gbege kisheru na tigba. ²⁷Riya tu ari Uhundu Kpare nghu shi ma glu mbah inghu wama ri uhu anne ti gbamitti ya kare. ²⁸Hu ngho ti kla ni kaku baure. Rukpu ti ni iriru mbe riyii buru kre damina digbi. ²⁹Ngyimu ni bu hu ngho ngami ri kri, hu ku E' digbi imma na nghu gahi. ³⁰Miri kre nami risheshen khizengami sariya chutanga, ari ngho na mariya krishrashra. ³¹Kare na gbu mitti mariya chuta ko nidi ni kame ikre mi sara chutanga. ³²Ama ni kre inno na rukpu, re mba uhundu ni kare re uwu, isa hunga, rah Iti mamgba. ³³Ti sa na, bu sa hu rukpu dinga. ³⁴Isu ka ngri ti ka ho rikri-Ishi kiri nghu shi so itingu na mehu nanghu kiri ko in di na nidunghu, a dikre ni ngri ti ri tsa na ka lallanga. ³⁵Bu pye ti tsa na bu sa hu rukpu ti Dada kiri ri banga, inne riya su na humori re na kateteh chu, re rukpu ti munno ri ki re na chuchu. ³⁶Niiba ma, na sa ka fe you ri lallanga ³⁷Ngho ti miri kre nawu miri ri kre na kongru. Ti tsha!'

Chapter 14

¹Bebein isu ikpri aha ni kizhi idi pasca na Harisii lu ti flafah. Ari iriye tigba na mbati wa ma harisi lu ti ma ruh ye la na yiwvi shi wanghu. ²Ma kre ku "Isa raya su ni rukpu harisii idi ngo shi na mangri ka shrummo nga. ³Rukpu ti Yeso ti ni Bethani ni kiri sima ti lepa, ewu wurisii ni (Tabur), Ngha ndi ba nangghu na mano ti mari bi ku Alabasta ni gongo. Manno ngaha su na gbumgba. E' bri-nghu shi bwa nanghu ni risii. ⁴Mba sa ga ni ngha ma lu kafu. Ma kre nanguma ku, " aki mu isu na ki gbu zeyi ngami. ⁵Manno ti kyengbi ngami mariya ti yiwva nanghu mgba kuugba attra shi bu mgbangaha shi na mba ti masa sa na gbu-nghonga." Mma gbunghu. ⁶Yeso, kre na ma ku "shi nghu sabo, bun gbunghu ni kre ki? E' lu ngho risii na ni. ⁷Bu bu su na mba ti masa su na gbo-nghonga, buriya ti lu nama ngho ti risi busa ti humi nglo nga. ⁸Inghu lu ngho ti nghu riya ti lu. E' chu ni igami ti ya uko ribii. ⁹Miri kre na wu ti risheshein ko ningyi ni mariya ti kre krekpare ni gba mitti, Mariya ti kre ngho ti nghanmi lu. ¹⁰Ningha Yahuda Iskaroti, indi ni kame awu shi aha ma ruye shi ka fe ari iriye ti gba ti nghu riya yinnglu sabo nama. ¹¹Ni ari iruye ti gba ma hu ngami ma muru shi dinghu ngyu ku mariya nanghu mgba. Enghu jenji rine ihi ti riya yinghu sabo nama. ¹²Ni kpri ti ndi ti flafa ti sa su na yeasti nga, rukpu ti ma ri shre mayi muso ti pasca ti donghu ma mye nghu, " yiya me ngyi so, ti buriya ri iri pasca?. ¹³E tu aha ti maridonghu "Ya kame uko nanghu ngri ndi ti hi kigba ti mangyi riya fe wu. Dunghu. ¹⁴Ni kiri ti nghu ka, fe ngri iri shi kre nanghu ku, 'Ngri kikla, kre ku ti ngyi mu isu kaze ti riya meelu ti ni nghu ri ya ri pasca na mbati donghu?. ¹⁵Eriya kla nawu kaze ni kare, meenghu lu na yi na. ¹⁶Mba ti donghu ma riye ka uko ngaha shi ka feh ko ki su ka ti ni nghu kere nama, a ma meelu iri ti pasca. ¹⁷Na hunori Eba na awushi aha ma. ¹⁸Rukpu ti ma kpi ni risi tabur ri rhii iri, Yeso kre "miri kre nawu ti risheshenghu ndi ni kame wu riya lu gwva na mi. ¹⁹Mma shrashtra ma lu mayii, a kondi ni kame ma ri miyenghu, "Esa su miga. ²⁰Yeso ye nama, Isu ndi kama awushi aha, ti ru du bo ni kongo nami. ²¹Uwu ngri riya ya ka ti nima wa ni risii nghu. koh ma lungyu ti ni uwu ngri riya lu nghu gwva. Riya sii kro ni masa tiyenghu nga. ²²Rukpu ti mari ri iri, Yeso hi flafa, shi dubo, a mbringhu. Shi nama ku, "Bu ngami. Ngami isu igami. ²³Ehi wura, shi ywrrri, shi nama, a ma bu wa. ²⁴E kre nama, "Ngami usu mayi mi ti kitangyu rihe, majii ti ma fa ni gbu mangri. ²⁵Tirisheshein miri kre na wu, ni sabi wa mangyi tilu nganinga seh ikpri ti miya bi wa nghu ni kiri kpare. ²⁶Ningha ma tashingba, shi ka agbor olive. ²⁷Yeso kre nama ku, "Buriya roku shrashtra, ka ti ma wa, miya ti ka ngri lando a ari muso mariya zheyi. ²⁸Koni mi bi gyende, miya zezeh nawa kaGalili. ²⁹Bitru kre nanghu, ko ringriyi ma roku, mi misa roku nga. ³⁰Yesu kre nanghu, "Ti risheshenghu miri kre nawu, nirenghu- ein na chungami kami munno na ki uho aha, bariya raan guwu na mi who attra. ³¹Bitru kre ku "Ni miya fu na wu, misa taba raa na wunga, Ringri ma shrashtra kre ngyimu. ³²Ma ba kachu ti mari bi ku Getsamani, si Yeso kre ni mba ti donghu "Su ni mi miri ya ti feh na kpare. ³³Ehi Bitru Yakubu na Yohana na nghu a soma ri drudru iga. ³⁴E kre na ma ku "utumi ri lu shrishri har ka ti rufu, kpi ni mishe saa na mina. ³⁵E' tri ka ihiyi shi kala ni mitti shi feh ku ni nga lu, na rukpunghaha na dunglu ta. ³⁶E'kre "Abba iti, ko ki isu ti lu na wu. Chunami wuurangami ko isa su ngho minga isu ti tawu. ³⁷E' wure ba shi fe ma rilakila, a imiye Bitru, "Sima boru la kila? Busa ija ti sa na mi kishi unno indinga?. ³⁸Tsa shi fena shi kaka ni ngho ti tayii uhuuyi ri so ti lu ko iga yi iyi". ³⁹E' bi wure ka ti feh, Shi kre na kre ti ni kre na be. ⁴⁰Ni wure ba, e' fe ma ri lakila iyi inno na kila masa hu igho ti mariya kre nanghu nga. ⁴¹Uwure ba rukpu ti attra nghu si mije ma, buru lakila har bebeinghu, si ri yin guwu na? Immaki, Rukpu ba ttru . Hu! ma lu igwva na uwu ngri ni ubo mba ribii. ⁴²Gyende, riya na. Hu ngri ti lu gwve na mi digbi. ⁴³Tun iri krekre ti Yahuda, indi ni ari awu shi aha, ba ttru, na gbu mangri ti ma hi kpalla na ari kaji, mari na ari iriye tigba, na mba ti wa na mba Rukku. ⁴⁴Bebein ngri ti riya lugwva na nghu E' nama Nghla, ku, "Ngri ti bu hu mi do shi ttru nghunde. Runghu gbegbe shi ya nanghu". ⁴⁵Na kiba Yahuda, eka na Yeso shi bi nghu ku, "mallam," a doh shi thrungunde. ⁴⁶Ma dunghu bo shi runghu la. ⁴⁷Ndi ni kame ma ti na ti nanghu ndra kaji nghu shi hwa utu ni ngri indu lriye tigba. ⁴⁸Yeso miye ma, "Aki mu bu ba ti ruumi na ari kaji na ri kpala ka bu ba ti ruu ngri yiwvi?. ⁴⁹Ni mi kpi na mu kowane kpri ri kla ni shakps busa rumi langa. Ngami isu ngyimu na ngho ti ma wa na mmlo . ⁵⁰Mba ti na ma kpi na Yeso zeyi shinghu. ⁵¹Wusa ti ni kru ittro lini mangba ni iganghu ru du Yeso. ⁵²Rukpu ti ma ranghu la e' kri mgbe firhe si shi utronghu ningha. ⁵³Ma bi Yeso ka na rukuu wiye tigba. Ari wiye tigba pye ma ti nanghu, na mba rakuu, na mba ti wa. ⁵⁴Bitru ri du ma nangyu ka ni ebra kiri shrummo ti rukuu tigba E' su ni kru kila na mbati gbe uko. ⁵⁵Bebein rukuu tigba na gbu majalisa ti Yahudawa mari ne ugho ki ni risi Yesu, shi na ma wunghu ko masa fenga. ⁵⁶Ggugbu mangri ma ba na kutuh, kutuma masa bii nangumanga. ⁵⁷Mba saga ma bi ba kutuh ku,. ⁵⁸Yi hu nghu ikre ku, "Miya dji-zeyi na shakpa ngami na ubo mi, shimi mee ti ma sa lu na ubo nga ikpri attra mamgba. ⁵⁹Nanga mi pye masa bii na ngumaga. ⁶⁰Rukpu tigba gyende ni kame ma shi miya Yesu, "Busa si na ngho ti yenga? Aki mu mi ni mangri ngami ri tuwu?. ⁶¹A e' sunze, ye isa nanghu nga. Rukuu tigba bimenghu ku, "Bu mu bu su kristi uwu ti madubo nanghu?. ⁶²Yeso kre ku "mimu, guga ti hu umu ngri rukpu ti ni riya su ni ubu kisheru ti riya na ki banghu na dagru ti kare'. ⁶³Rukuu tigba giwve utronghu shi kre, "yi bi rine mba ti tungyi ni kre ki na?. ⁶⁴Buhu kreshe aki mu

su mikii wuna? "Mma shrashra ma bi ku isi na ma wunghu. ⁶⁵Mba saga ma lu ngo ri lunghu shi kru nanghu iyi shi ri chinghu ri kre nanghu ku, " hu uko niji!. Mba ti gbra hi nghu si chinghu. ⁶⁶Bitru ti ni mitti ni ibra kachu shrummo indi ni kame wannandu ti Rukpu ti gba bananghu. ⁶⁷Shi hu Bitru ni kachu kila, shi nenghu niyi shi kre nanghu, "Bu na ti na Yeso ba na zare. ⁶⁸Nghu raa na ngami ku, " mi sa hunghu nga misa hu ngho ti buru kre nga. E'ru ka aye, kachu gahi. ⁶⁹Wuna ndu to Rukuu tigba ubiri kre ni mangri ti ma ti ni ma ti ningha. Ngri ngami isu indi ni kame ma. ⁷⁰Ebi raa ti uho aha. Na rukpu gyanyi mba ti ma ti ningha ma kre ni Bitru, "Ti risheshein bu su indi ni kame ma, bu su ngri Galili. ⁷¹A' E' ri tungunghu ku "mi sa hu ngri ti buru kre ngahanga. ⁷²Ningha munno ibi ki ti ahanghu. Ningha Bitru gaa ngho ti Yeso kre nanghu "Munno sariya ki uho ahanga, sa bu raa na ni uha attra, "e roku ni mitti shi ki.

Chapter 15

¹Na tsakaka,lriyi tigba gbo na mba rukuu na mbatiwa na Yahudawa shrashtra.Ningha ma bwa Yeso slu ka nanghu.ma dinghu ni patati. ²Palati miyenghu,"Bu mu su lriye yahudawa?" E'ye nanghu,"Ngyi mu kre" ³Iriye tigba mari tu nghu na gbu ngho. ⁴Palati mye nghu,"bu sa yeenga? Hu gbu ngho ti mari tu wu nanghu!" ⁵Yeso sa bi yee ni palati gangh,ingaha sa palati maarii. ⁶Bebein ni ma bwa,ti ma miyenghu,ngri ndi ti mari bi. ⁷Barabas ma bwanghu ni,e' shru mu shi wu ngri ni rukponghu. ⁸Gbu mangri ma ba na palati shi miye nghu na lu nama ngho tinghu ri lu tsetsein. ⁹Palati miye ma"Buro so mi rhi nawu lriye Yahudawa?" ¹⁰Nghu hu ku lsu kafu mu ari lriye tigba ma bi yeso ba wa. ¹¹Iriye tigba ma sa gbu mangri ma lunvu ni Palati ku na rhi na ma Barabas. ¹²Palati bi miye ma,ko bwa so mi lu ki na lriye Yahudawa?" ¹³Ma lunvu"Gbra nghu!" ¹⁴Palati kre nama,E'lu ke ribii?" ma bi lunvu risisi"Gbra nghu". ¹⁵Palati ri so ti lu nama ngho ti mari so,ashi sabo Barabas nama.E'chi yeso shi dinghu na ma gbra nghu. ¹⁶Mbati bi kila ma binghu ka krosi,shi ma bi gbu gbu mbati bi kila ba na. ¹⁷Ma kru ni yeso ittro. ¹⁸Mari thrungunde ku,"Yi di na wu ruku lriye Yahudawa!" ¹⁹Shi ri kanghu ni risi na danza shi ri ju nanghu ngo. shi ma ri shi uho shi ri thrungunde. ²⁰Rukpu ti ni ma miye na ki shrunghu ma uttro ti ma bwa nanghu shi ma bi so nanghu uttro nhghu,na ma bi nghu ka kachu ti mariya gbranghu. ²¹Ngri ndi ti mari bi Saminu ti rhi sirin lri uko ma ri ba,a ma so nghu na hi kaku ti gbra" ingri ndi ti ni mari nghu ku Saminu ti ri Sirin E' ti Rufus. ²²Mbati bi kila ma bi Yeso ba ka chu ti mari bi ku Golgotha,(Kachu Kpamburu). ²³Ma nanghu manyi bi ti ma sonanghu myrrh,nghu raa ti wa. ²⁴Ma gbra nghu shi gwva uttru nghu ni nguma shi chi ludo ti hu andi ni kame ma riya hi. ²⁵Isu shi unno ni attra ni ma gbranghu. ²⁶Ma wa kutuh ti ma tuhngbu ku"Ngami usu lriye Yahudawa". ²⁷Na nghu ma gbra mba yiwvi aha.Ndi ni ubu riya indi ubu rhii. ²⁸Nungha ungho tima wa mlo ku,Ma songhu na mbati masa su no plambenga;²⁹Mba ti ma ri chuta mari shronghu,shi ri drudru risi ma ri kre,"Ehin! bu kre ku bu ya Dji-zeyi shakpa shi menghu lu ni ikpri attra, " ³⁰Kra nghu sabo si shinguwu ni kaku ti gbra!"³¹Ngyi mu lriye tigba ma shronghu ni nguma na mbati na a kre ku E'kra mba saga sabo,a sa hu ti kranghugnu sabo nga. ³²Shi na kristi,lriye lsraila,rhu shi kaku gbra,shi yiy yi ya bii nanghu. Mba ti ma gbra ma na nghu piye ma shrunghu. ³³Namgba andra,kachu drahu ni miti shwra-shwraka tru mgba iseene. ³⁴Na mgba iseene yeso ki na invu"Eloi Eloi,lama Sabachthani? ni su"kpape mi kpape mi,bu lu ki si shi mi sabo?" ³⁵Mba ti ma sati ni ngha ma hu,shi kre ku"Hu mi,'Eri bi iliya". ³⁶Ngri ndi kri ka hi mangyi ribi ni soso shi bwa ni danza a nanghu ku na wa. A kre ku, "Di yi hu re iliya riya ti ba shinghu so mitti". ³⁷Ninghu yeso ki na invu shi fu. ³⁸Labule ti ma so hi shakpa mbri aha ri kare thru mitti. ³⁹Rukpu ti ni ngri bikila ti ni ningha hu ku ufuh ni ihingami, e'kre ku," Risheshein ngri ngami lsu uwu kpape". ⁴⁰Mangha ti ma sati nangyu ri hu ungho ti ri kri. Ni kame ma,uso Maryamu Magadali,Mary(inni yakub ti wuci na Yosii),na Salome. ⁴¹Rukpu tini ti ni Galili mari dungbu shi ri lundu nanghu.Maryamu na ringri mangha mari urushalima ba nanghu. ⁴²Na lunoriri ba,ni isu ikpri ti ki lu shri,ikpri ti Asabar ri doh, ⁴³Yusufu ti Arimathiya e' ba ngha. Nghu isu ngri ti mari nanghu kugba ni majelisa,nghu pye ri gbe kiba kiri kpape. E'ka na palati shi ka miye ruku yeso. ⁴⁴Palati ulu maayii ti yeso fuh ye,e'bi ngri ti bikila ngaha slu miyenghu re yeso fuh ye. ⁴⁵Rukpu ni palati hu na ngri ti bi kilanghaha ku yeso Fuhye,na Ruku nghu ni Yusufu. ⁴⁶Yusufu bu uttro linin,ngaha shi so nghu ni koribii ti mambri ni kikye. Ma bri kikye kru galu ukoribii. ⁴⁷Maryamu magadali na maryamu inni Yosii hu kachu ti ni manah kiti.

Chapter 16

¹Rukpu ti ikpri sati chuta, Maryamu magadali, Maryamu inni yakub na Salomi buu manno kyengbi ku mari ya ti chu igga yeso. ²Na tsakaka ni ikpri ti wudindi ni sati ma ka ukoribii rukpu ti inno ri ru. ³Mari kre na nguma, "andi riya chu nayi kikye ti ni ma so ni imgbu gahi koribii wa? ⁴Ni ma ne kare, ma hu ku ma bri kikye riyu ni gahi ye, kikye ngaha isu ti gbanghu. ⁵Ma ka kame uko ribii slu hu ingri ti kru uttro ritehteh, ri sumitti ni ubo riya, a malu tsritsri. ⁶Ekre na ma, "ka lu tsritsri nga, buru ne yeso ba Nazarati ti ma gbra nghu. E'gyende! lsa su ni minga, ne kadu ti ma lanaghu. ⁷Ya kre ni mbati donghu na Bitrusu, riya zehzeh wu ka ni Galili. Ningha biya lungu ka ti ni nghu kre na yi na". ⁸Ma ruye shi kringha, mari shrishri shi ri gaa. Masa kre kandu ni ngri nga, mari lu tshritshri. ⁹Na tsakaka ni ikpri ti ndi ni sati, ni kizi ki gyende nghu, e' zeze ba na Maryamu Magadali, ti ni ju nanghu kpanjoku tamba. ¹⁰Nghu ka shi kre ni mba ti ni ma kpi na nghu, mma ko ma ki rufunghu. ¹¹Ma sa bi na nghu nga ni ma hu ku iti Ringhaonghu ah inghu (maryamu) uhungu (yeso). ¹²Ni kizi ngami E'ba na aha ma timari ni kame uko. ¹³Ma ka kre ni ringri ma a masa bii na manga. ¹⁴Yeso bi ba na ari awu shi wudindi rukpu ti mari wuwurisi ni ritsi, shi gbu ma ni kre kiranguma ti bii na nghu. a masa bi na mba ti ma hu nghu ni kizi ki yende nghu ri ko ribii nga. ¹⁵E'kre nama, "ya Gbu mittii shrashra shi kre krekpare ni ko ki ko ngru. ¹⁶Nghu ti bi a ma shinghu ni mangyi riya kra sabo, nghu ti sa binga mariga nghu ye. ¹⁷Ari ngho nanghu riya du mbati ma bii na mikkii; Ni nde mi mariya ju kpanjokpu. mariya kre na lrey rihe. ¹⁸Mariya hi mawa na uboma, ni ma wa nghonga ti wa mamgri lsa riya na rukonga. Maridubo ni mba rike mariya fo piya". ¹⁹Ni kizi ti Dada kre na ma, ma hinghu ka kare, shi su ni ubo riya kpare. ²⁰Mbatudonghu ma ru shi ri kre kpari ni kongyi, Dada ri lundu na ma shi ri bi na kre ma na ngho mangyii ri do ma wa..

Luke

Chapter 1

¹Mangri gbulaka so miki ti ko-wa mawunho ti ni ma mlo ne kameyi. ²Suso ti ni mba me zizi hu ni seyi ma shi ma lu ondu kpare. ³Me ho osi na memeh pye wa mawungho ni milu rere na wunde kre mi du ogri na ughogho, dadayi tiyofilusu. ⁴Shi ho mawungho rishoshe ne ma kla na wu. ⁵Rikpu ne Hirudu su oriye ne yudiya ongru riku ogri kpare nde ngho ri zakariya ti rigrii mba abija, ugho ngho alisatu pye rhu okru Haruna. ⁶Masu mba risisi ne ko kpare, Kaha ma shi sa ribimma ne kuduozu ogrii kpare. ⁷Ma sasu ni owu nga kre ni alisabatu su riyo ma'angreh na aha ma. ⁸Rikpu ba lu ni zakariya ti kalu ndu ta ne shryi kpare ti mba tigba ti okru ma. ⁹Ma ni gahe ti ne ma ri zra mba tigba ti ndu kpare, ma gwa-umiye shi zra ngho na ka shi kpyewyi ti kyengbi ni shakpa kpare. ¹⁰Ughu mangri kpi ni kaye ka feh na kpare rikpi ri ngho ka kpye'wyyi ti kyengbi. ¹¹Rikpu nhu owundu kpare ba nigho shii ba te ni ubo riya ri oko kpye'wyyi ni shakpa kpare. ¹²Tshitswi ru zakariya ngho tswi-ru rikpu ne ngho hu ngho. ¹³Nanyi uwundu kpare kre na na-ngho ka lu tswi tswi yi zakariya kre ma hutu Rifeh wu nghawu Alisabatu riya ti fi uwu rilu nawu. Bu riya so nangho onde ko Yohona. ¹⁴Bo riya tremiki shi lo kuwiri gbulaka nya ti wuri ne kufiingho. ¹⁵kre ni riya su tigba ngho ni kachu kpare nasakawa mate na manyi ofey ngah mariya mlonghu ni ohi ti si ngho ru rihu iini ghho. ¹⁶Gbulaka ne kame mba lsraila riba reba kachu dada ma kpare. ¹⁷Ora ni oheyi dada ni kame ku tswe ni ti Iliya ti kire miki mati, ya uko mawuma ne mba ma sa ni hutu kreh nga ya ukph ti mba ma ri lu risi, ti ume gahe lu na kpare mangri mba righbey-ngho. ¹⁸Zakariya kre na uwundu kpare, "Me ra lu nama shi yi ungho me?, Me su ungre-ungrii nga me piye ni riku. ¹⁹Owundu kpare kre nangho ume mu me su Jibirilu nimey ritii ne oheyi kpare ma tume ndu meba ba kre nawu lkre risisi. ²⁰Ho me bora ngbitu shi ba yi ti lu ogri nga, ho ne kpre ti ni mawungho mbame riya ti mloisuunyii kreni bu ranghu ti bii na kre mi ti ni riyasu-nyi ni rikpu-ngho mlo. ²¹Rikpu me, mangri kpi ka-gbe Zakariya ma tswabo ni kre ti ngho ni ndjwa ni kaze kpare. ²²Sa yi ti krenima nga rikpu ti ni ngho ru ye, ma ko hu uhu kpako risi rikpu ni na ti ni kame shakpa kpare uteh ka sa ni bona mandi shi teyii nzeh shuushu. ²³Rikpu ukre ndu ngho ka chuta ngho reka kiringho. ²⁴Okpri mame ka chuta nga-ngho Alisabatu ri rihu shi tariba na risi ngho tchu uhwa ata ukre ku. ²⁵Ngho-ne Dada yi lu nami ni-ngho nemeyi na gamiki, shi chu name riwyyi chuko ne riyii mangri. ²⁶Ni uhwa ti kandra ma tu owundu Jibirilu ru ko kpare ka okshdi nirii nazaret ne meti galili. ²⁷Ni ko wunaheh ma kpare si ngho na ingreh ni inde gho su Yusufu ri okru Dawuda onde wunaheh-ngho usu maryamu. ²⁸Uba na ngho shi kreku me tsuwunde ubu nii feh gamikii dayi ti nawu. ²⁹Ugrii ngami myah ni mikingho a ti gah izi kutswi nde ki nangho. ³⁰Owundu kpare kre nah nghu ka lu tswi-tswi yi maryamu bo feh gamiki na kpare. ³¹Hu bo riba rhi rihu shi ba fiye uwu rilu bo ra bri nde ngho 'Yeso'. ³²Iriya su riku mara bre ofi tigba ngho utiyi kpare tiba nangho rite ri itiighwu riku Dawuda. ³³Ura bii rite ti uriye nirii Yakubu gbgobu riku ta saramire-nga rabi gbugbu. ³⁴Maryamu umiye uwuundu kpare, "Uriba sukii to na ngho

ni me sayi ungrii rilingha?.³⁵Uwundu kpare la na ngho ku uhu tini riya ti do shi nawu wu ra feh kitswi nii kachu tigba gba ngho na nghii tisi ngho ni wu riya ti fiye ma riya ti bi ngho, Uwu kpare.³⁶Hu ngha kruwu Alisabatu ni na ti riyo hi ruhu uwunilo uhwa ngho ti kandra mu nina ngho. ³⁷Nangyi kandu ndi sa riya tikra kpare bo ngha. ³⁸maryamu kreku hume mi so wuna ndu ti Dada nasunyimu ka kii tundu wu," Uhundu kpare bi ngho sa bo. ³⁹Ningha maryamu yande ni rikpu ngho si kyeka ka rikri ni ukondi ni meti kagbo tini ma ribrii ku Judiya. ⁴⁰Uko ni kirii Zakariya shi tshwii Alisabatu nde. ⁴¹Bebengho, Ungho-ngho lu ni Alisabatu hutu, kutswinde ti maryamu uwunniila ni rehu ngho tagba goa uhu risi ka mlo na Alisabatu⁴²Ufu rilangho shi la ngba-ngba,"Bo feh kigrii ne kame mangha uwu rihu tu pye feh kigrii wa. ⁴³Usukii kiki name tini unni itimi riyatii ba name. ⁴⁴Hume, rikpu tini rila kitswinde tawu ka ni kritu me uwu ngho la ni rihume tagba kre tremiki. ⁴⁵"Ongha ngho so miki ni ko itiyi ko uralu ngho ti ni kre na ngho-ngho ra fe kigrii. ⁴⁶Maryamu kere ku Ri-ngha me rina itiyi riku. ⁴⁷Uhu me pye lu umru na kpare tini kra ma sabe. ⁴⁸Kre ni uhu rika wuna-ndu ngho ahu, ru beben nghu mba kiizeh na nghu-ngho riya ti be me ku tiifeh la. ⁴⁹Kre tigba ngho lu name mawu ngho tisii ma, inde su piye-piye. ⁵⁰Ku tswuri miti ngho ru kiizeh riya kiizeh na mba ti ri lu tshwii-tshwii ngho. ⁵¹Ikla kiitshwi na kiibo-ngho la shwraa mba ni ka kpo- nghoma ni irri ti isimikima reyi. ⁵²I doshi na mawu onyi ni riiteh ma shi glo mba rika sou kande. ⁵³Inna mba rimiye mawu ngho risisi shi zu mba kubo na kubobo. ⁵⁴I grii Israilla uwu kiringho na gah ti chwurimiti. ⁵⁵(To tii ni na (aana mati yi) na Ibrahim na mba ukru ngho tshwatshwa. ⁵⁶Maryamu tii uhwa katra ni Alisabatu gaashircka kiri ngho la. ⁵⁷Bebenrikpu tini Alisabatu riya ti fyii u fyii uwu riilu. ⁵⁸mba rigri ne mba ukruu ngha hutu ka kpare lu nande nghoh ghaki risisi loh kuwhri na ngho. ⁵⁹Bebenh ukprie ti asene ti maka ya ti kye gbu uru ngho mana kaya tisou nde iti ngho zakariya. ⁶⁰Aainni ngho ta kangu shi kre ku,"Ba su-nghi mu ngah ma riya ti bringho ku Yohona. ⁶¹Ma la nangho ko ingrii ndi ti ukru wu ba rinde nah nga. ⁶²Ma taa ltii ngho na boh ti hu ndi ti nima riya tisoh. ⁶³Itingho miye nama a na nghu aganganbe ti wa shi wa ko,"Nden su Yohona igakii ruma ni ikree ngami . ⁶⁴Ningha kanyu ngho fu ire ngho rii, Ilu lgrii shi na kpare riku. ⁶⁵Igree ngame goreh ni miti Judiya na ngho-ngho tshwi-tshwi ru mba ti ne ma kala nama ni kachu wundid. ⁶⁶Mba tini hu kre ngame bi sou ni simiki ma shi ku,"Uwu ngame riba su kyi kiki? kre ni kubo kpare ti pulo na nghu. ⁶⁷Itingho Zakariya fu kanyu ngho rikpu ni uhu risi mlo si fu risi nanghu ukre ku. ⁶⁸Na itiyi kpare ti Israilla bu riku kre ni ba ti gruewa shi kraa mba ti tahsabo. ⁶⁹Ihi rikpri kikraa sabo di kande ni na yi ni kiri Dawuda uwundu ngho. ⁷⁰Sou ti ni na kre ni kanyu mbatima-rihuko shi rikre risheshe ngho ru achocho. ⁷¹Ukra sabo na ubo mba ni ma sohyi heyi, na kubo mba ti ma ranghu ma na yi. ⁷²Riya ti lu nah ti ki kla uchwuri miti tan ngho na matiyi shi na gahki di kanyu ti ta nghu. ⁷³Ki tshwi mangri ti ni na lu na Ibrahim ltiyi. ⁷⁴Itshwi mangri ti griye yi bi tshwi tshwi tabwa shi dungho ni kre ti uriyi sabo ru kuko mba ribi. ⁷⁵Na miki ri piye piye na risheshen ni ka chu nghu kla kpreh. ⁷⁶Na kibi bubu wuci ma riya ti biiwu ingritihuko ti tigba nghokre ni buriya kaachu na dadati ma gri gahe ngho-lu shi me mangri iu kre kiba ngho. ⁷⁷Shi klla kre kiyi ki krasabo na mba ti tangho. Ki tshruri miti na ngho ribi ti ni ma lu. ⁷⁸Riba sunyi ni kre ku tshwuri meti ti kpare yi na innu ngho riba kpare ru kare ti ba griye. ⁷⁹Riba kpate ni risi yi, ne yi kpi niko djrwahu na dambri ti ruku riba lo ngame ti gri rikri yi ni gahe ti pye. ⁸⁰Beben uwu nah i ko shi tshweru ni uhu shi kati ni kameji ka gbye rukpu ti ni ra ruye kaye ni Israilla.

Chapter 2

¹Bebein ni rikpu ngabu, inasu ti ni Kaisar Agustu ruye na kii pla-mbe ku nama kla mangri nima kpui ni kizi mete na nghu-ngho. ²Nah mu su kikla ti irri nghu, ne rikpu ti ni kuriniyusu su inari tigba ne mete siriya. ³Nanyi kondi ka koma ti nama ya wama kre kiklah. ⁴Yusufu piye nyandi ru Galili ni nazarati ka Judiya ti rihukoh Dawuda, ni ma ribre ko Baitalami, kre ni ninasu ti kiri na ukruu ti Dawuda. ⁵Maka ukoh ngha ngho sona rihu. ⁶Nanyi a basu rikpu lu ti ni riya fiye uwunghu. ⁷Iba fiye uwunghu ti irri asu uwu-rilu, shi shinghu na mbrecho giglo shi tangho ni kuguluu mawube kreni kachu be so ni ma riya ti lah ni kaze-shitee ngah. ⁸Mba haa mawube kpye ni bayeh ngu ni mangba shi ka huu mawube ma na chu. ⁹uwusi kpare ba nama ningha, ki kpacko ti Dada, kpa ni ma, tswii-tswii tigba nghu bi ruma. ¹⁰Ningha urushalima la nama, "kalu tshwi-tshwi na yhi, kreti me bi krerisi ba nawu ti riya di trmikki na mangri na nghu-nghu. ¹¹Are-nghu mafe infri ti krasabo nayi nah ni miti Dawuda! lsu kristi Dada! ¹²Kandu ti ni nya kla nayi na mu su. Biriya ti hu uwuriba, ma shinghu na mbre-tro shi tanghu ni kunglu. ¹³Ninghu saga na nghu-nghu ru ka are na uwusi kpare rina kpare riko kreko. ¹⁴Diriko suti kpare ni kare, na kalamiki feh ni kame mangri ni tremiki nama ni kizimiti". ¹⁵Rikpu ti ni mawusi kpare bima sabo shi re ka nghuma kaare, mba haa mawube krena risima kreku, "Beben nayi ya kame. Baitalami shi yahu ingho ti ni lu nii kpare kla nayi". ¹⁶Ma kyeka ka shi ka hu maryamu, yusufu, na wuriba lani kunglu. ¹⁷Nima hu nghu ma la kree ti ni ma la nama ni risi uwu nah. ¹⁸Mba ma hutu pye ma rumiki ni kree ti ni mbati haa mawube lanama. ¹⁹Nanyi'maryamu bi ukre mba me so ni miki nghu shi ti ka tarhi ni risima. ²⁰Mbati haa mawube reka na kidi riko nah khi sho nde kre mawuninghu ni ma hutu shi hu na sheyima, to ti ni ma kre nama. ²¹Ukpri asene lu, nima kyegbu nanghu, maso nanghu ndeh ku yeso, ndeh ti ni uwusi kpare zizi kre koh ma rhi-rihu ngho. ²²Ni unu ti ni ma nya ti chunghuma pye pye kachuta, plambe musa kre ma biye ka ida'kpare ne urishalima ti bi-nghu dina kpare. ²³Ka ti ni mawa ni plambe ti Dada "urutilo ti ni ma zizi fyii-nghu ma riya bi-nghui nasu ti Dada. ²⁴Nanyi, ma di to ni ma wa ni plambe Dada, ugbrumase aha re ugbru kiri aha". ²⁵Hume, ingrii ni na ti ni urushalima maka be-nghu koh saminu. Ingrindi so ni risheshe na dirisi. lti kane kalani miki ti lsraila gah uhu ti si nghu ti na nghu. ²⁶Uhu ti si ngho na kla nah risi ku ura hu Dada kristi koh shiba fu. ²⁷Uhu risi bi saminu ka shakpa kpare. Rikpu ni mati wuriba yeso ba shakpa kpare ti na ma lu nah ziti ni ma wa ni plambe. ²⁸Ibu-nghho ni kuboh nghu shi na kpare riku kre ku, ²⁹Beben na uwundu tawu kohe na kalamiki, Dada sati ni bu na kre. ³⁰Kre riyime hu kukrasabo wu, ³¹Nibu melu ni riyii mangri na nghu-nghu. ³²Ukpako ti kla ghahe ni mako mangri na ki diriko na mangriwu lsraila" ³³Iti ngho na lnni-ngho ni kanghu bi ni kigah mawungho ti ni ma rikre ni risi ngho. ³⁴Saminu dubo ti si nama si kre nah maryamu ku, 'Mame uwu nanghu ti riya bi ku nyande na ku ruuko ti mba lsraila gbulaka, riyati su nghla ti kra nangho. ³⁵Zazaa pye raka zu usimiki tawu shi na maba kahu ukree simiki mangri gbulaka". ³⁶Ngha ndi tihuko, maka be-ngho ku Anatu ti ni kachu nghu, ltinghu na su Fanuwel ti ukruu Ashiru. ilu, riko iona su na lblankhu kiye atamba rii rikpu ngho ti wunahe. ³⁷Shi su ngha wafu ti kiye awu-asene shi anne. sa bwa shakpa kpare sabongah uchu na unu, na kifeh na kiru kireh. ³⁸Ni rukpu nghu itree ka nama shi na kpare riko, shi kre okre uwungha na mbati ni ka soyi kre kokraa urushalima sabo. ³⁹Nima lu mawunghu ti nima Soyi namalu zugahi plambe ti Dada meme ma reka Galili ni ukoh ma Nazarati. ⁴⁰Uwu ngame lgboh shi tsweni shi mlo na kukparisii, gah kpare gri-ngho. ⁴¹Mati ngho kaya urushalima yeh na yeh kree urushalima ti kachuta. ⁴²Mabwo ka rikpu ni ulu yeh awu shi aha to ti ni mari ka risilu. ⁴³Ni ma mlo rikpu kikarisilu, ma ku gahe re kayha kirii. uwu yeso na ki shi sati ne urushalima gah mati-nghu sa hu ngah. ⁴⁴Mahe kreku udokizi mba nema kakri nanyi, ma krii ti ukpri wundidi. Ningha ma shi kri ne nghu na mba ukuma na makama. ⁴⁵Na masa feh nghu ngah, ma reka urushalima ka ni kachu nghu. ⁴⁶Makri nengho atshwa shi ka feh nghu ne shakpa kpare, asu ne kame mbati kla, shi ka kpetu shi ka miye ma kimiye. ⁴⁷Mba ma hutu kikla nghu bi anyu ne kikohu ngho na kidoh ni kimiye. ⁴⁸Nima ku nghu ma mlaki. lnni-nghu miye nghu kreku, "wusa kre ki luyi to nah? Hu, ltiwu na memi kri ri newu". ⁴⁹Imiye maku, Bi kpi ka neme kreki na ? Bu sayi ku lsi name lu undu ltime na ngah? ⁵⁰Nanyi, ma sa kohu nghoh ti ni so nimiki na krengoh ngah. ⁵¹Ningha a shi reduma ka kirii ma ni nazarati shi so na kuhutu kre ma na ngoh-ngoh. lnni ngoh bi mawuni nghu. ⁵²Nanyi yeso teh ka kuh ni kukpako risii ni kigah na ki feh ghayi miki na kpare na mangri.

Chapter 3

¹Ni iyee ti awu shi atta rikpu ni Tibariyas Kaisar ka humiki ni Bilatus Babunti ka bi mangri ni Yahudiya Hirudus su ruku miti ne Galili,wanne ngho Filibus su rikumiti tigbabrii lturiya na Tarakunitas ga Lisaniyas su rukumiti ti Abiliya. ²Rikpu ni Hanana Kayafa su tigbagba,ogree kpare ba na Yohona uwu Zakariya ne jii. ³Mbari ukuh ngbu ne kungbo Urdun. mare na ugrii kona mangri bi ulu ribi sabo nama luri nema masuma na manyi. ⁴Soti ni ma wa ni nganga-mbe ugrii ti lshaya ngrii ti huko," Rilande nghu ribrii ni jii,"me gahe Dada lu,me gahe nghu lu nde-nde. ⁵Mari ikpi gashi,ma ri mlo,pye na ri jii,ari agbo na gashi ma riya shi ma ba mitii. pye na gahi ti ni makro ma riya whire ma rigloglo,pye na kachu ti ma sasi ga,ma mema ma whire gahi. ⁶Mangri na nghu-nghu riya ti hu kikra sabi ti kpare". ⁷Nanyi Yohanna ni ugbu maka ba na nghu na su manyi"mawu mewa na! Andi gu la nawu ko krii kafu ti ni riba na? ⁸Nanyi,lu nghoni nya ti kla kire miokii yi na,shi bwa kitarini miki kre ko yi so na ltiyi lbrahim,kreni nanyi na,kpare rayi ti re na kike mba me nama su mawu ni lbrahim. ⁹Na beben,ma ta kiika nii gabo kaku. nanyi; kaku ti ni sa riwa kuwa risisi ngah,mra riya ti sanghho ta ni kila. ¹⁰Ningha mangri kpe ka miye nghu ku," ko ki riya ti lura. khi kikii? ¹¹Uu yeh nama shi ukre ku,ngri ti ni so na lsi ti ta aha,na bi ndi na wanne nghu,ngri ti ni irrii lpye na lu kati ni nghu lu". ¹²Mbati kubu ngba riwa piye ba ti nama su ma manyi,shi kre na nghuku," Ngri ti kla yi riya ti lu ku kikii". ¹³Ila nama ku,"ka bu ngba kra na ngho ma la nawu ku bu na ngah". ¹⁴Mba ti gbra ma saga piye miye nghu kre ku oye ga? Yi riya ti lu ku kikii" lkre nama ku nama sa bo ngba na kiitswiru ni ngru ngah. shi ka sarii lu ngru ngah. kalamiki na ngbah ni mari kpra wu na" ¹⁵Beben mangri kri so miki ni ku ba kristi,maka tarii ni miki ma. ka Yohanna mu su kristi. ¹⁶Yohona la nama na anghughu ku,meme me ri shiyi na manyi na, ugru ndjirwa riba ti ni so na kitswi kra na me,me mbe ma ltini mi riyati ri dagba ti kikpre nghu ngah, lri ya ti su yi na uhu risi na kila nah. ¹⁷Ganbwe nghu ti ni kubo nghu,ne riya ti goh takru ni ko ti chi nde gho ngho,shi glu she ngho tu ni kuboh nghu. lribai tshru takru ni kila nema sa riya yi ti ri-nghu ngah". ¹⁸Na ku kroyii na gbu ma,Yohanna tika la mangri ikre ti si-nghu. ¹⁹Rikpu ti ni ma miye Hirudus rikuu mitii kre ti ni bu Hirudiya ngha wanne nghu,nah mawu-ngho ribii na nghu-nghu ti ni Hirudus loh'. ²⁰A kla ma kalu na-nghu nghu shi ru Yohanna ka chu ni kirii kiiri. ²¹Rikpu ba lu ni ugbu mangri ma su ma manyi jeh na yeso pye ma su nghu manyi,na rikpu ni ngho ka feh,kaare fu, ²²Gah uhu risi doshi ni nghu ka ugbrumase ga rila ri kaare ku," Bu su uwume risi me be nawu risisi". ²³Rikpu ne yeso kaya t kulu ndu tah ltsru lye awu-atrah lsu uwu Yusufu uwu ltelii. ²⁴Uwu matat,uwu lawi,uwu malki,uwu Yanna,uwu Yusufu. ²⁵Yusufu su uwu matatiya,uwu Amos,uwu Nahum,uwu Azaliya,uwu Najaya, ²⁶Uwu ma'ala,uwu matatiya uwu Shenniya uwu Yusufu,uwu Yahuza. ²⁷Yahuza su uwu Yohana,uwu Refaya,uwu Zarubabel,uwu malki,uwu Addi,uwu Niri.' ²⁸Uwu Sheyaltiyel, uwu Kosana,uwu Almadama,uwu Eri? ²⁹Uwu Joshuwa,uwu Eliyeza uwu Yoruna,uwu matat,uwu lawi. ³⁰Lawi su uwu Saminu,uwu Yahuza,uwu Yusufu uwu Yonana,uwu Eliyakim. ³¹Uwu Malaya,uwu Mainana uwu Mattatas,uwu Natan,uwu Dawuda. ³²Uwu Yesse,uwu Obida,uwu Bo'aza,uwu Salmon,uwu Nashon. ³³Nahsoni uwu Amminadab,uwu Aram,uwu Arini,uwu Hesruna,uwu Feresu uwu Yahuza, ³⁴Yahuza uwu Yakub,uwu lshaku,uwu Ibrahim uwu Tera,uwu Nahor, ³⁵Uwu Seruq uwu Reyuu,uwu Feleg uwu Felag,uwu Eber uwe shela, ³⁶Shela,su uwu Kenan,uwu Arfakshad uwu Shem,uwu Nuhu,uwu Lamek. ³⁷Uwu Metusela,Enosh uwu Yared,uwu Mahalel uwu Kenan, ³⁸Uwu Enosh,uwu Shitu,uwu Adamu,uwu kpare.

Chapter 4

¹Yesu fe ku mol ma uhu ti risin ngoh si reba ri Kumgbo Juda. Uhu ti si ngoh bi ngoh ka katete ji. ²Ulu kri Awu ane ni kame ji Nibu mu ni ingri riibi buka kafe ngoh si mangoh. Sa ri irii ngah rii ikrii ti nika ni Jis Rimie bu nya ngoh. ³Ingri riibi bu kirii na nghu ku ni busu uwu kpare ku re na kike na re irii. ⁴Yesu kler na nghu ku mawa, ku ingri sa riya ti lu ri-ngha na irii mongha ngah. ⁵Ingri ribi bi Yesu ka risi gashi si kla ngho ugbu miti ti ni ma kpe na rikpu wundidi. ⁶Ingri ribii ba klrii nangoh mimi miya ti nawu shwashwa na ari ungho ti ni ma kpi ni kame ngoh. Irigah su tami ni bu domiti si chu-mi-nde mi riya ti na ingri ti ni miki be. ⁷Nyimu ni bu dorisimiti na mi isi mba mi yasu tawu. ⁸U-nghu mu Yesu klrii na nghu ku ma wa," Bu riya ti du kpare na bu-bu ngho mongba. ⁹Ingri ribii bu bi Yesu ka Urushelima si bi ngho ka kachu ti ze ka kar kaze si klriina nghu, Ni bu klrii bu su uwu kpare tshru-du ya miti rii mi. ¹⁰Iti ni kuma ku riya kler ni ari mawu uhu tisima riya ti buwu biwu. ¹¹Si ma-ya yawu ya kare ni ubo ma, si ka ruku ka uho wu ni kike yi. ¹²Yesu bu krii na ngho ku ka ta Dada yi kpare ni kuma yi. ¹³Rikpu ni ingri riibi me na ku-maa Yesu, a ka.Gungha si bwa-ngho sabo ya rikpu ti ihi yi. ¹⁴Ni-ngha Yesu bu reka Galili ni ka me uhu risi, ni ngha ikler ngho kla ka kachu ko ni-nyi gbu miti. ¹⁵A ka ni ki kla mangri ni kame shakpa klammbe mangri ima sho-nghu-nde. ¹⁶A ka Nazarethi, katchu ni-ngba'a a su ukru miki ngbo, a ka ni kame shakpa klammbe ni kprii ti tamba si ka kla ni mangri. ¹⁷Ma nanwu kakambe ti kpu ti ni ma kpa-ko risi Ishaya a fu ngho si hu katch ¹⁸Uhu kapre uti ni risi mi, a chu mano nami ni risi, mi kles ngho risi ni mangriti ni ma sa fe ihi risi nga, i timi mi kler, kler kubusabo ni mba ni playi ku hu kob, na mba ti shama, ¹⁹bi ni ringra ni iye uwu kpare ti si. ²⁰Ni ngha a shi kabmmbe ti kla krii kpare na ingri ndu, si su miti. Iyi mangri ni ma bu mye nga bu sa uwu Yni ma kpi ni kame shaakpa ki kla kakambe ma so nangho sheyi. ²¹A krii nama, kuite-nghu i kler ugami fe ku moi ni ku bu yi na. ²²Ishra-tshra ma ni kame shakpa krii uma wir na iker risima it ni maka ru ni kanyu ngho saga ma bu mye nga bu sa uwu Yusufu ²³I krii nama muhu yi riya kler, "Ukru mbami na mi. 'Igr ti di manyi-nga na -nghu wu manyi-nga na-nghu wh ni bu luni Capernum tu nyumu ukawo.'" ²⁴U-nghu bi klru ti rishe she ngho nayi mba ti kia ma sa ruo mba kukpako risi ni uko ma mga. ²⁵Ti blrinji mi kler nayi na ku mangha wafia ma brinbrin in miti Izarila ni wkpu Iliya m-ngha i ma klur daghru trii iye atraa na uhwa andra.a ru na miti bu wu tsha-tsha ni miki ma. ²⁶Ma sa tu Iliya ka na ko indima nga,si kachu ngha zaraphath ni sido na ngha wafu ti ni su ni kachu ngho. ²⁷Mba kyemu mana brinbrin ni istraila ni rikpu Iliya ingri kpare, Na'aman uwu syrian na bubu ngho ni fe pya. ²⁸Mangri shesha ni mana kpi ni shakpa kpare ma mlo na kafu ni ma hu ari ngho ti ni khrii. ²⁹Ma nyande si ru ngho bi ruye ka kizi ko,si bi ngho ka risi gashi ni ma me miti ma. ³⁰A ka zu katete ma si reka uko-ndi. ³¹A reka ,uko ni a khrii ni kpir-ma ku yii. ³²Ma lu kiga ni ukru ki ka kla na ku-gba risi. ³³Ni kame shakpa klammbe ingri di ti ni su na uhu ribii nghu risi ngho, a luvu na lita ti ngba-nghu. ³⁴Ah aki ni riya ti lu nawu yeso ti Nazarethi? Bu ba ti ba dji yi zeyi/ Mi hu ingri ni busu-Uhu risi ti kpare. ³⁵Yeso bu zu uhu ribii ni ga ngho.A ker ka kler yi ruye ni iga ngho. ³⁶Mba uhu ma tabwa nangho ni Katete ma. I riye ni iga ngho si sa lu ngho kandu ngha. ³⁷Mangri ni ma ti ni krakshi si ka kler na nguma ku usu uku kler ki nimi, I diker ni uhu ribii na kusteru Uma ruye bwa ngho sabo. Ni ngha mangri ma ri kler ngho bubka ko niyi ni miti ma. ³⁸Ribu mu Yeso bwa shakpa kla kakammbe sabo si ka ni kiri sima ni su ini ngha sima ti ni ka wa ringra na rike,a bwa ngho sabo,ni ngha a yande ka nama ungho. ³⁹A ti na-nghu su luvu na rike,rike bu bwa-nghu sabo na kri-kri,A yande si nama iri. ⁴⁰Na rikpu ni uhunori ba ughu mangri ma bi mba rike bi ba, ni yeso a ta ubo nama ni risi ma, Uma fe kiyi nga ma tshra-tshra. ⁴¹Uhu ribii ni ma ruye ni ka si riki ku, bu su uwu kpare. Yeso hu ku ma hu ungho mu ni su yeso uwu kpare ⁴²Ikprii nga i ka kachu ni mangri ma brinbri kpi ka gbe kuba ngho ba kachu ti teh, Malu ti zungo na kaya kanyu yi. ⁴³Ni ngha a ker nama ku i su undu ti ni ungho riya bi. iker kpare ya ugbu miti,ku ingho ti ba mu ngha. ⁴⁴Ni ngha a ka ni kame shakpa ti kla ikler kpare ri ker na mangri ka miti judea.

Chapter 5

¹Iba mangri ima fara du yesu na ungbu ma si ma hu ikre kpare A ka ti ni kro i nghu manyi ti gennesaret. ²A hu kun-glu ri kri ni risi monyi aha ni kro kumbo, Mba ti ni inje ma ruye ni kame ma si ka ungbu to ru inje nangho. ³Ni ngha yesu bu ka ni kame kunglu ndi ti ni su ti sima na mu-nghu ya kami manyi a kltre na nghu ku kame a su miti ni kame wasi si kltre na mangri. ⁴Rikpu ni kla mangri meme a kre nisima na kunbi kun-glu ngami ya katete manyi si ta unghu to ru inje yi hu. ⁵Sima klrii Dada yi ta i ngho ti ru inje tu na chu ba rikpu ngami yi sa fe kandu nga ni su bubu ni bu klrii miriya lu. ⁶A ta ungho ti ru inje uma hu maru inje ti ni masa taba hu nga ungho ti ru inje bu ngra. ⁷Uma bi ringri ma ni kpi ni kame kun-gluindi ngho ma ba ba grema na ku glu ari inje uma glu mlo kun-gluguida aha ni ngha kun-glu bu shi ya kami. ⁸Nyumu sima bitu hu nye a ku miti ni uho yesu nmu kpare bwa mi sabo mi su ingri ribii lti. ⁹Ningha a lu kiga'a ni ngha mba ni ma kpe na ngho rikpu ni maru ari inje ti ni ma glu. ¹⁰Na Yohona uwu zebedee mba ti ni maka lu ndu uma sima yeso bi klrii ni sima kalu tshritshri yi rii iorengho bu riya ti ka ru mangri. ¹¹Ni ma biyi ari kun-glu ma bi ba inyu manyi ma bwa u-ngho sabo su du ngho. ¹²A ba rikpu ndi na ti ni iko ndi lngri di ni su na riye kyenghu su ni kame uko, A hu yesu a ku miti na ruhu si fe na ngho ku iti ni be-bi be chu rike ngami ni iga mi. ¹³Ni ngha yesu bu ya ubo nghu su du nghu si kltre mi mbii fe kulo igah wu na kri-kri ku kye-mu bu ribi. ¹⁴A kre na ngho ku na kltre ni magri yi si kltre na ngho ka ya kla risi guwu mba ti gba'a si di ka u-nghu ku brii ti ni bu fe kulo igha wu ka ukru ti musa kre si na magri ma hu. ¹⁵Unghu mu lker ngho bu ka ko niyi ni ngha ugbu magri ba ti bahu ungho ti ni bi kulo ba ni mangri na rike ma. ¹⁶Riba si baya kachu ni ba mangri si ya su fe na kpare. ¹⁷A ba wani ikpri ni ka klrii ni ngho ba pharises wa na mba ti kla mba ti shu umo kpi ni rii ugbu uko ti galili na Juda pye na Urushelima. Uhu risi ti kpare bi ti na ngho a ka lu ugho risi mangri ka fe kulo ti ni na ma. ¹⁸Magri saga u mahi lgri ti ni fu kun-gbe i mani ihi ti bi-nghu ba kame su matanghu ni l hiye yesu. ¹⁹Ma fe ihi ti kaba kame kaze nga ni kltre magri ma brin-bri Ni ngha uma to risi kaze si bi nghu she'e rii ni kachu la nghu ima shi ngbu ni katete magri ni ihi yi yesu. ²⁰yesu hu miki ma si kler ingri irii miki wu bwawu sabo bu fe kulo. ²¹Mba ti gba'a na pharisawa uma ku ni ku kler ngho sun ndi ni ri kler ngho ribii ti ni risi ngho ti bii ingri ti ni sa su kpare ngah. ²²Niyesu hu ngho ni ma ka gah a miye ma a ki sa mye ngho mba mi ni miki yi na. ²³Ti nyi ni si, kler ribii wu mahi nawu resi yende kri. ²⁴Hu na ku uwu kpare su na ihi ni ya klrii nawu ku ribii wu bwa wu sabo a kler ni ingri ti ni fu ngah kumgba mi klrii na wu yende hi katchu la wu si ya keru. ²⁵Ni ngha a yende si hi katchu la nghu ti ni na la, si ka kiri ngho si ka mur ni kpare. ²⁶Tshritshri mba ti ni ma kpi ni katchu ngho ma lu mayi si mur ni kpare uma mlo na tshri shra ku yi hu ukru ungho ngami ire-nghu. ²⁷Ni kizi ungho mba mi yesu ruye ire-nghu ni kachu -nghu a hu ingri ti ni ribu ungba ruwa ni unde ngbu su levi a su ni kachu su mba ti bu umgba ruwa si la nghu ku dume baya. ²⁸Ni ngha levi yende su du ngbo si bwa koki sabo na-nghu-ngho ni kizi si du ngho. ²⁹Unghu mu levi sa uma ye irii ni kirii ni kiri nghu uma ri na yesu na tshritshra na magri na mba ti bu rugba ruwa ma ri irii na nghu. ³⁰Iba bafarasa na mba ti gba'a ka klrii na nghuma rikpu ni m, a ka ri irii uma klrii a ki ruwa na mba ti lu ungho ribii?. ³¹Ni ngha yesu bu klrii na ma ku mba ti ni ma so na piya sari ka kaze manyi nga ngah mba ti ni ma lu rike uma mu ni ma rine manyi gba. ³²Misaba kre na mba ti ni ma bu kpare nga si na mba ribii mabu kpare. ³³Uma klrii nghu ku mawu du kizi Yohon ma ri kire si fe na kpare na mawu kizi bafarasa pye ma rilu nyu mu mawu kizi wu ri irii si ri wa. ³⁴Yesu klrii na ma na rikpu ngami ingri riya ti sa mba ndu ribla na ru kire rikpu ni ngha-nghu na ma?. ³⁵Rikpu riya ba ni ma riya ti bi ngba nghu si bwa ma sabo ni ngha mu ma riya ru kireh ma. ³⁶Ni ngha yesu bu kire na ree na ma ba ingri ni riya ngra utro ri utro rihe ngho si tra nghu ni risi rikpi. ³⁷Busaya lu mate rihe ni kame umgbu rikpi nghu nga ni su ni bu lu mate ni umgbu rikpi, umgbu riya buu ni ngha mate nghu riya lubwa. ³⁸Mate rihe ma riya lu nghu ni kame ungbu rihe. ³⁹Bu sa riya ti wa mate rikpi si riya ne ti wa rihe si kler ku mate rikpi si kra na rihe nghu.

Chapter 6

¹Bebein isu ikpri asabar, Yeso ri kri ni mallashe labru, mba ti donglu ma ri tse risi labru ni ubu ma ri rii. ²Mba farasi ma mye, "su ki ko buru lu ngho ti sa su na ma lu ni kpri asabar nga?". ³Yeso ye na ma ku, "Bu sa ka nga, ngho ti Dawuda lu rukpu ti rimiyе runghu, nghu na mangri ti ma kpi na nghu?" ⁴E ka kiri kpare a hi flafa ti ma so ni ihiiyи nghu ari shi na mba ti ma kpi na nghu ti ni su ti ma tigba mamgba ma ri. ⁵Ebi kre na ma"Uwu ngri isu Dada ti asabar. ⁶Ebi su asabar indi eka ni synagogul a ri kla mangri ni ngha. ngri ndi ti ni ngha ti ubo riya nghu fu kumba. ⁷Mba ti wa na mba farasi mari ne ti lu re inghu riya nanghu ripiya ni kpri asabar shi na fe na ma fe ngho ti mari tunghu. ⁸N

⁹Yeso kre nama, "miri wu isu mma ni ikpri asabar tu lu ngho risii re te lu ngho ribii, ti kra sabo na rinnga re ti dji nghu zeyi?". ¹⁰Ewure shi ne ma shrashra shi kre na ngri ngaha, "Di ubo wu, "Elungyimu a ubo nghu wure ba risii. ¹¹Mma lu kafuu shi mari kre ninguma, ngho ti mariya lu ni yeso. ¹²Eso ni kpri ngaha eka tr feh ni agbor efеh na kpare na chu ri ba tsakaka. ¹³Na kpri ngha'a ebi mbatudon ghu shi wa awu shi aha ma ti nghu bi ma ku mba timazehzehdoh. ¹⁴Nde mbatimazehzehdoh masu sima na wannighu adarawu Yakubu, Yohuna, Filibusu Batalomi. ¹⁵Matiyu, Toma, Yakubu uwu Alifa sima ti ma ri binghu zilot. ¹⁶Yahuda uwu Yakubu, na Yahuda Iskariyoti ti ni riya lu gwva na nghu. ¹⁷Ningha yeso shi ri agbor nama si sati mti ti ri mama na gu mangri ti mari dunghu na gbu mangri ti ma rhi Yahuda na Urishelima na ari mitti ti ma di gbi na kungbo wato tyre na sidon. ¹⁸Maba tu hungu shi na ma fe piya nanghu ni ari rikye ma, mangri ti ma su na nya uhu ribii ma fee piyepiye. ¹⁹Ko indi ni kame gbu mangri ri so na tanghu ubo ni kre kishera ti di pya ti ru ruh ni ganghu, a nama piya shrashra. ²⁰Ewre ne mbatidon ghu shi kre ku, "Bu su mba ti ma du boh bu ti buba su na gbongho nga kiri kpare isu ti tawu. ²¹Madu yi boh na, bu ti buru lu rimiyе bebein buya rii na. Mado yi boh na bu ti buru ki bebein buya shru. ²²Ma du yi bohna ni mangri ma raa na wu shi ma ruye na wu slu tuu wu ni kre inde wu hu isu ngho ribii, ni kre uwu ngri. ²³Muru ni ikpri ngaha shi tremikii, buya bu gbu ngho risii ni kare, nyimu mati ma ti rihrih ma lu na ari mba tu huko. ²⁴Koma hinghu ni mba ti ma su na gbu-ngho, buriga bu ngho ti si wu ni mi ye. ²⁵Ma lungu nawu bu ti wu, bu ti buriga rhiye, rimiyе ruwu. ma lungy na wu bu ti buru shru bebein baya ki mayii kuku. ²⁶Ma lungya nawu ni mangri shrashra ri kre ngho ti si ni risiwa nyimu matima tirihrih ma lu na mba tu huko. ²⁷Miri kre nawu bu ti bu ru hu mi na, bii na ari kihuwuyi na shi lu nghu ti si ni mba ti ma raa na wu. ²⁸Duboh ni mba ti ma tangyu nawu shi feh ni mba ti ma ri lu nawu ti sa mmanga. ²⁹Ni ma kawu ni ngbundi wure ti ahanghu ni ugru hi nawu uttro ti ngbundi kar bu raa nanghu na ti kamenga. ³⁰Na mba ti ma miye wu ni ngru hi na wu kandu kar ka miyenghu ku na wure bi nawu nga. ³¹To ni buru so na mangri na lu na wu, lu ngyimu nia ma. ³²Ni bu bii na mba ti bii na wu mamgba, aki ti su ti mu bu lu? mba ribii piye mari bii na mba ti ma bii nama. ³³Ni bu lu ngho ti si ni mangri ti ma lu nawu tisi mamgba, ngaha mu isu ki? Mba ribii piye mari lungaha. ³⁴Ni bu di kikpa ni mangri ti bu so mikii mariya kpra wu mamgba ngaha mu su ki? Mba ribii piye, mari di kikpa shi ma bu ka ti ma di. ³⁵Bii na mba ti ma raa na wu shi lu mma ugno ti si di ku kpa si ka so iyi ku mariya fe kandu ni risi nghu nga, ungho ti si ti tawu riya su gbu ma buya su mawu rukuu ti kra ari rukuu shrashra, nghu ri lu risii ni mba ma su na kiwuri na mba ti ma suribii. ³⁶Lurii, ka ti iti wu ri lurii³⁷Karka shrummo, bu pye ma sa shrummo na wunga, Kar bu bu piye masa tuu wunga. Lurii na mba saga bu piye mariya lu ri na wu. ³⁸Di bu piye mariya di nawu ti brinbringhu yi kamiti, shi ma shishi nghu a'ka lubwa-mariya ju nawu ni who wu. Naughomaa ti lundu nanghu-ma mariya ma na wu. ³⁹Ebi kre nama mgbi, "Rengri ti klayi riya ti kla ihi ni ngri ti pla-iyi pye? Niihi ngye ahama masa roku ni kinji nga?". ⁴⁰Ngri tidoh sariya kro na ngri kikla nghu nga ngri ti fe gbu kikla riya su ka ngri kikla nghu. ⁴¹Aki ko buru ne wumamgba ti ni ti ni yi wani wu shi sa hu ugbu kaku ti ni ti ni yi wani wu, shi sa hu ugbu kaku tini ti ni niyi wunga?. ⁴²Buya lu kiki ko shi kre ni wani wu ku shi mi dra mamgba na wu niyi ni bu sa hu kaku ti ni niyi nga? Bu mba iri Jenje dra kaku ti hiyi wu ko shi hu piye-piye shi bu dra wu mamgba ti ni tiniyi waniwu. ⁴³Ba kaku ti su ti si ti ni iya di kuwa kaki ti bii re kaku ti bii na di kuwa kaku ti isi. ⁴⁴mari hu kaku na ari kuwa kaku ti ni iri di mangri sara fe Baure ni kaku ugho nga re ma riye glu ni kaku kuggo. ⁴⁵Ngri risi ri ngho ti ti mikkinghu riya di ngho ti sii gyimu ngri ribii ri ngho ribii ti mikkii nghu ri di ngho ribii rhi gbu ngho ti ni su ni mikki mu kangyu rikre. ⁴⁶Buru bi miku Dada, Dada, shi sa ri dorisimitii shi lu ngho ti mi kre nawu nga?. ⁴⁷Ngri ti ba na mi shi hu kre me a lu ma miya kre nami ti niya su. ⁴⁸Isu ka ngri ti ni mee kiri nghu ni sokpi ti su ni risi kashi. rukpu ti mangyi uku ba, na uhu ti sheru chinghu, kiringaha sariya dji ku nga, ma menghu lu wa. ⁴⁹Ngri ti ni hu kre me a sa dourisimiti lu manga, isu ka ngri ti mee kiri ni miti asa sokpi kaze nga. Rukpu ti mangyi uku riya chinghu, kri ngaha riya dji ku kirebii kringaha riya su shrashra.

Chapter 7

¹Rikpu ni yeso kre-kren,na mangri mba ti ni ma kpi ka kpetu,a kah miti capernaum.²Ingri ti gba-gban gami,lsu na fii ti ni rii hu,hu lu ngho,ba na nghu piya, l digbi ti fu. ³Njoh kre yeso,ba ni ingri tigba,a,tu mba riku ti mba Yahudawa ndu na maya kre kre na nghu,na ba,ba na iffi mi pya. ⁴Ni ma ba na lyeso,mma lu ku miye ti risheshe kuu,'l,tru ti na fewu, si lu ungho gami nanghu. ⁵Ni kre ti ni biina mitii yi,nghu mu ni mye na nayi shakpa yi na yi. ⁶Nghu lyeso kri na mama,sa na ngyhu na khiri ngah,ingri tigba tu makan masa ndu na nghu,"Dada,na mikiwu ka bii yi,ni kre ti ni mi sa mati ni biya ba kirii mi ngah. ⁷Mi hu,mi sa tru ti ba na ihu nga ni bu kre ifi mi ya fe pya. ⁸Mi su ingri tigba piye,mi su na arii mba mbatsweru ti ni makpi ni rhu homi.mi kre ni ngami na yabu ya,ya'a,ni mi kre ni ngru na ba ya ba'a, ni mi kre ni iffi milu ngami ya lu".⁹Yeso hu ngaha, A su ngho mayi na nghu,A wure ka na ugbu mangri ni ma ka du ngho si kre na yina lsrailla mi sa fe ukru ku bi gami nga. ¹⁰Mba ti ni ma na tu ma,ni ma reba kiri si ba fe ifi a su piya¹¹Digbi na ngami yeso ka ya uko ti ni ma ribi Nayin pye mawu ndu nghu pye na ugbu mangri. ¹²Rikpu ni digbi na ngbu gahi ti uko. lma hi ruku ingri ti fu ruye,ughu mu su uwu wundindi ti ini-nghu na bubu-nghu mba,uko ma ba kpi na nghu na ngho ngho. ¹³Da'dayi rumikii ni hu ngha si kre na nghu,ka kii yii". ¹⁴A ba duboh ni kyakpa,mba ti ni ma hi ruku,ma sti. A kre,wusa,mi kre ku yende" ¹⁵Ruku ngri a yende,si ri kre,yeso bi hi nghu na i nighu.¹⁶Ni nghu tshi-tshi bi ruma tshw-tshw,mma,pye mma ka sho kpare,si kre,ku yigba ngri ti huko isu tigba ni kame yi'kpare bi ne mangri nghu. ¹⁷Njoh gami usu ni kre teso,a shayi ni miti Yahudiya na arii ka chu ni ma gbi-gbi na nghu.¹⁸Mba ndu Yohaya ma kre na ngu ari ngho mbami tshwa-tshwa. ¹⁹Unghu Yahaya a bi aha ni kame mawu ndu nghu , A tu ma ka na Dada,ma kre na nghu,' Bu bu mu bi rii baa,re yi gbe kuba ndi gebu'. ²⁰Rikpu ti ni ma ba gbi nayeso,mangri mma kre Yahaya ti ni ri lu Baftisma l tu yi yindu,yi ba miye,bubu mu birii ba'a" re yi ni ndi?²¹Ni kame rikpu ngaha-ngho piya,ni kame arii rike ti ni fe ma,na uhu mba ribii,mba ti playi ma fe kuhu-ko. ²²Yeso be nama si kre,ni bi re ka na,ya kre ni Yahaya ngho ti ni buhu,na hutuna; mba ti playi ma ri fe khi huko ti grukri,mba ti kyemu ma chu-chu ma,mba ti igbitu ma fe ku hutu mba ti ni ma fu ma rii yene na ringha,mba ti ni ma sa hu kre kpare ngah ma kre nama ti singhu. ²³Ngri ti ni sa ranghu ti bi na mi ngah si rii hu ngho ti ni mi lulu ya fe khi duboh ti rii.²⁴Ni kizi mba ku tundu ti Yahaya ma ko nguina yeso bi ri kre,in mba ti ni ma ba khi kla, ni kre Yohona. "Bi ka ya ti huki ni kame ji mangba ti ni whu kpo-kpo nghu? ²⁵Bi ka kaye ti ya whu ki? Na, ingri ti ni ti na tro ti su bhre-bhre? hu, mba ti ni ma kpi na arii tro ti risima, ni ma kpi ni kame kulo ni shakpa arii oriye. ²⁶Bi ka ti ya whu ki na? lsu ingri ti huko? Usu nyin mu, ni mi rii kre na yi na, l kra na ingri ti huko.²⁷Ngami su unghu ti ni ma na waa ni risinghu," Hu, mi rii tu uwu ku tundu mi, ni na ba ihi yi wu, ti ni ya me gahi yina lu nayi na. ²⁸Mi rii kre na yi na,ni kame mangri ti ni mangha ma whe, ungru sa kraa Yahaya nga, Na nghumu, ti ni su wuchi ni khiri kpare, l gba kra nanghu".²⁹Rikpu ti ni mangri tshwatshwa hu nyimu, jeh na mba ti bu umgba ruwa, kpare rii lu risi ni mba ti ni ma kpi ni khizinghu, Ma kpi ni kame mba ti ni yahaya lu nama Baftisma. ³⁰Mba Farisiyawa na mba ti ni ma kla mbe risisi ma rana ungho ti kpare ni risi ma, ma na umo mba yahaya mba ti ni so lu ma Baftisma nga.³¹Na ki ni riya ma'a, mba khizi miti ti na nghu? Ma su ku khiki? ³²Mma su ka mawu ti ni makpi rii tagba rii katchu richu ni mari kre nanghu ma, kuu, yi tri retu na yinna, pye yira ti tamgba na yi, ya kpi ni khiri rufu, bi sa kii nangah"³³Yohaya ti ni ri lu Baftisma ba, si sa rii gurasa ngah, pye si na manyi lnabi nga, pye, kre usu na uhu. ³⁴Uwu ngri ba ka ri si rii si ka wha, pye bi kre hu, l gla rii ri, pye na kufheh, si bi su lka ingri ti ni bu umgba ruwa pye si su ingri ribii! ³⁵Ku kpakorisi ti ni mawu nghu hu risheshenghu.³⁶Ndi ni kame mba Baftisiye,kre ni yeso na ya riri na nghu. Rikpu ti yeso ka khiri ingri Baftisiyen a ka ra nghu ti ri. ³⁷Ni ngah na ni kame uko a ka lu ribii. Na ne si hu ku ira gu-nghu ni gboglo ni kiri Bafarisiyen,a bi umgbu ti mano ti kyen gbi. ³⁸A ti ni kro uho nghu ka khi, si bla uho nghu na mayi, pye si he nghu na manju risi nghu pye si reh uho nghu pye si dubo nama na mano ti kamgbi nghu.³⁹Ingri Bafarisiyen ti ni bii yeso uhwu gami, A kre ninghu ku" Ni ngha gami ka rii hu ko ka hu ngha ti ni rii ku su ngha ribibi". ⁴⁰Yeso dungho si kre, Saminu,mi su na ngho ti ni miya kre nawu"a kre, ku kre" ngri ti kla.⁴¹Yeso kre,ingri ti ni ri di kukpa ngba,lsu na mangri aha ni rii duma kukpa ngba, ndi Denarii mina kugba ata, ndin a wu ata. ⁴²Ma sa kpra-nghu ngah, a bwa sabo nama. Ni kame mangri aha mba mi a din ni kame re mikii kra? ⁴³Saminu naghu si kre, mi mo khizi ti ni ma bwa bo nanghu na nghu-ngho" Yeso kre na nghu, bu Shruono ti sisi.⁴⁴Yeso whre ne ngha si kre ni Saminu bu hu ngha gami mi ka ni kame khirii wu. Bu ba nami manyi ti nah kpri ngah, nghu mu ni bla uho mi na mayin mu ni bla uho mi na manyin nghu si hen na manju ti risin. ⁴⁵Bu sa ba dubo na mi ngah, nghu, tu ni mi ba, sa bwa ku dubo nami ngah.⁴⁷Bi sa chu mano na mi ni risi ngah nghu chu mano ti kengbi na mi. ⁴⁶Ni su nyunmu,mi kre nawu, ngo ribinghu kpe na nghu-ngho, mi bwa sabo nangu ni rii re mikii na nghu-ngho.⁴⁸A kre nanghu, Mi chu wu ni ningho ribiwu. ⁴⁹Mba ti ni ma kpi namama, kpi rii kre nanghuma", Ngamu sundi ni ri luri ni mba ribii? ⁵⁰Yeso bi kre ni ngha khi bi miokii wu, kra wu wu sabo, Ya'a nghu wu na khiyi mikii risisi.

Chapter 8

¹Ni kame rikpu gyan, lyesokri rii kri ni ariikame uko ti mba ti gba-gba ma, na a rii uko ma wucicin,rii kre-kre kpare na njoh ti tisima ti kirii kpare.Awu shi aha makpi na nghu. ²M'angha na nghu-ngho ti ni na ma piya ni kkre-riike mba uhu ribii na ringre. Rike na nghu-ngho; Nghu maryamu ti ni ma ka binghu magadaliya ti ni ma zu arii mban uhu ribibii tamba rio nama, ³Na Yuwana nga kuza usu manager ti Hirudus; Suzanatu pye na saga na nghu-ngho ni kame ugho ti ma so na-nghu uma ungho ni mari ne. ⁴ugbu mangri ti ni ma hakalu ka ba manghrinma kri rii uko-uko ka baba na nghu a kre ishe kre. ⁵Nghri ka ti ya tru lshe ngho ni kadiu, saga rhuku ni ngyohi, Mma sha na ho, a rii ngyhri nghanma ba kri ke. ⁶sagah ni risi kike, nma tshe umwa rhuku shi gba, miti gba, miti bu wu, uno bu wuma. ⁷Saga rhuku ni kame arii gugo,mma gba namama, gugo bi bii wuma. ⁸Saga rhuku ni ribe risin a lu mawu risisi ti ni tru kugba wundidin. lyeso kre krengami shi bi, ingri ti ni su na tu, ti hu, na hutu". ⁹Almajiri mye nghu, aki ni lgbi nagh su. ¹⁰Kre, mma na yina arii gahi na wuna shi mehu. Arii ngho ti ni ma kri kpi na ribaba. Ti khi ni kpare, tinima na ringhri manghri, mi rii kre , nga, Beban kpe tu shi hu arii shekeren na tama ma nama ma na ari ungho ba na kulo ti miti kuwa ma sa tihu rukpu. ¹¹Bebe nghu usu lshe kre mu nimi;lshe-ngh,U-nghu mu su lkre kpare. ¹²Mba ti kro lhi masu.mba ti ni mahu ni ingri ribii ba si ba hi lkre rhio ni miki ma.smma ka beh yi si maka fe khi kraa sabo yi. ¹³Mba tini su ni risi kike, ma su mba tini ma hu kre kpare si bu na khi tre miki, mma sa su na kpra ngah, ma ria bi ni kame rikpu gyen, isu mangri ti ni ma hu kre, si rii ya ni gahi, gugo bii gluma gbrabi, ngho kulo ti khizi miti na arii ngho bo sa ma wuma bi sa rii gba ngah. ¹⁴Arii shi lri ti ni ma rhuku ni risi guga masu mangri ni ma kre, asu ki uma zu gahi sa su na kpra ngah, ma ria bi ni kame rukpu gyen, lsu manghri ti ni ma hu kre i rii ya ni gahi, gugo bii gluma gbrabi,ngho kulo ti khizi miti na arii ngho bo sa mawuma bi sa rii gba ngba. ¹⁵Arii lshe ungho ti ni ma lubwa ni miti risi-nghu uma mu ni rhuku ni miti risisin, mma mu su mangri ti ni ma hu kre din, nma bu ti rishe-shen na miki wundindi, ma bigbe-gbe si tru rih miti si hwe mawu risisima. ¹⁶"Ba nghru ya fu khila si krungu na dazi reya so ni risi riti ingri ti ni kah ni kaze ya hu ku kpa ko khilah. ¹⁷Ba ngho ti ni ya tariba ni ma saya hungah, re ba kandu ti ni ya ti ni kachu ku kpa ko ngah. ¹⁸Kpetu rii sisina, nghri ti ni su na nghu ma ya djeh na nghu,nghri ti ni sa su na nghu ngah, ngho ti ni hu hku nghu su nanghu Ma riya rhu nghula." ¹⁹Ininghu na ma waninghu ba ti ba hunhghu mangri ma glati na nghu ngho ma sa fe ti ya ukro nghu ngah ni kre mangri ma chukaku na nghu-ngho. ²⁰Mma krena-nghu "lniwu na ma waniwu ma kpi ni kaye lshi rii gbe ti huwu". ²¹Yeso bube si kre nama shi nama lshe kre lnimi na mawani mi mu su mba ti ni kpare si du na nghu rere. ²²lkpri ti ni yeso na mba ti lundu inghu ma ka'a ni ina sii manyi a kre nama,yi brii ngho'o ya kpa brii ngabu. lma brii" ²³Rukpu ti ni ma ka ne brii nghoo yeso bi la khila, miwhi bita ribibi ni risi ungho na nghu-ngho, manyi bi rii mlo wasii ma, mma kpi ni kame ringrah. ²⁴Mawu ndu nghu yeso,mma ba,shi ba rhu nghu ni khila, si rii kre" Tigba yi! yi digbi ti fu" a rhu ni khila i kre ni miwhi na uhu na riisi manyi mma sakpi katchu bu su nzeh ra ba kandu ngah. ²⁵A kre nama rii she-shewu zunyi na?" Ma lu tshi-tshi na ku gah pye, si mye nguma "ngami sundi ni kre na uhu na manyi uma hu kre nghu?" ²⁶Ma brii ka kpabri na miti mba Galili. ²⁷Rikpu ti ni yeso du-ubo nghu ni miti a gbo na ingri-ndi ti ni su na rike mba uhu lhi rikpu na nghu-ngho rii kri rimyre-myre sa su tro ni igah nghu, sa riila ni khirii ngah, rii la ni arii. ²⁸Rikpu ti ni hu uko ribii yeso, l khi rhuye si rhuku miti ni yi nghu si kre na lilah ti gban, bya luki nami, yeso uwu iti yi ti gba-gban kpare? me riife na wu ka nami ringhra yi". ²⁹Yeso kre,si kre ni uhu ribin na riu bwa ingri sabo, ni rikpu na nghu-ngho arii mba uhu uma bwanghu na zrhinzrhe,si na ma menghu ka hu, ma rika truke a rii zrhi-zrhe chuke ni rikpu wundidi, a rii uhu ribin, ma rii zungu ya kame jhi ni rikpu. ³⁰Arii shi lri ti ni ma rhuku ni risi guga masu mangri ni ma kre, asu ki uma zu gahi sa su na kpra ngah, ma ria bi ni kame rukpu gyen, lsu manghri ti ni ma hu kre i rii ya ni gahi, gugo bii gluma gbra, ngho kulo ti khizi miti na arii ngho bo sa mawuma bi sa rii gba ngba. ³¹Arii lshe ungho ti ni ma lubwa ni miti risi-nghu uma mu ni rhuku ni miti risisin, mma mu su mangri ti ni ma hu kre din, nma bu ti rishe-shen na miki wundindi, ma bigbe-gbe si tru rih miti si hwe mawu risisima. ³²Arii mirhi kiri na nghu-ngho ni makri ka rii lri ni risi gashi ni kron katchu mba hu lma fe na yeso ku na bwa ma sabo si ma kah ni lgah ti arii mirhi kiri a be na ma. ³³Mba uhu mma bwa ingri sabo si ka ni lgah arii mirhi kiri lghri arii miti kiri mma shi krii uruh shi si rhuku ni kame igrii umbu manyi nbu wuma tshwatshwa. ³⁴Rikpu ti ni mba ti ni marii bi mirhi kiri rika khi rii, mma hhu ngho ti ni krii, mma krih ka khirii si ka kre ni mba uko na mba ti ni ma kpi gbi kre ngho ti ni rii kri ni ka me ti. ³⁵Unghu mu mangri ti ni ma hu kre mma kri ka ti ya hu ngho ti ni rii kri, ln ma ba kadu ti ni yeso ta, nma hu ingri ti ni arii mba hu ma rii ni ganghu, a klu a rii tro ni lga mi kinghu bi re ba lgan, tshi-tshi bu ruma. ³⁶Rikpu ti ni mangri ma hhu ngho ti ni yeso lu,nma kre ni mba saga ukru ni ma na nghri chi ku lu lganghu ni rike mba hu ti ni ma ka lu riishwi na nghu. ³⁷Mba ti ni ma kpi ni arii miti Garasnawa na mba ti ni ma kri kpi na kro ma, ma fe na yeso na riu yanghu-nghu inama tshitshi ni gah na rii she shen nanghu-ngho. Ningha mu yeso na mba ku mo khi zinghu in ma kah ni wasii mamyi si whre kanghu ma. ³⁸Nghri ti mba hu riu bwa lgan sabo lfe na yeso ku, 'bwami sabo mi

duwona"yeso a kre nanghu. ³⁹ya khirii shi ya kre ni manghri arii ngho ti gba-gbo ti kpare lu nawu" Nghri bi whre kah khirii si ka kri rii kre ni mangri uko arii ngho ti gba-gbanma ti ni yeso lu nanghu. ⁴⁰Rikpu ti ni yeso whre ba,mangri nma gyun-nde na ku ba, tshwatshwa ma na kpi ka gbenghu. ⁴¹Ingri ndi ti ni marii bin Yayitus, ndi na kame mba riti ti khaze kpare tshi ba gbi na yeso si so risi miti,si fe na yeso ku na ya khirii nghu. ⁴²Ni kre uwunan ni tru lye awushi aha lsu ni kanghu rufu, ingri di su na wundindi mongba. Rikpu ti ni ka ti ya manghri ma chukachu ba gahi, nanghu. ⁴³Ngha din te ni kachun ti ni rii lubwa na magi ltru iye awushi aha, uwu ngban nghu tshw-tshwa ni arii lekitoci na ma nanghu pya ko ndi ni kame ma sa nanghu pyangah. ⁴⁴A whre zu khizi yeso si du mbre tro nghu. Ni kachu-chun ku lubwa na mayinghu bi sati. ⁴⁵Yeso bu kre "andi ni Dumibo mi? Mba ti ni ma tanghu ni katete nma rii kre nma sa dunghu ubo gah, Bitrusu bu kre, tigba, mangri nanghu-ngho ni ma tawu ni katete si tshi niba kro wu" ⁴⁶Yeso bi kre," mi hu unghru dumibo, khi tshi rhu ni lgami". ⁴⁷Ngha di hu ku nghu baya iya to tariiba ngah,a ba na yeso ni kame tshi-tshi, si ba shu miti ni ihi iyi nghu si kre ni mangri ngho ti ni sa nghu du yeso bo nikachu-chun a fe ku lu igan ma yi din bi sati". ⁴⁸A kre nanghu," wuna, riishe-shen ta wu na kulo, ya nghu wu ni kame khi tre miki". ⁴⁹Iti ni kame kre,inghri ni kame khirii mba ti gba khaze kpare bu ba,shi kre"wuna wu fu ye, ka na ingri ti kla yi". ⁵⁰Yeso bu hutu, si kre nanghu,ka lu tshi-tshi yi, bi na rii she-shen hya fe ringhan nghu". ⁵¹Rikpu ti ni yeso ba khi rii nghu, sa bi nanghu na dungho kaya kame kaze gah, ubwa Bitrusu na Yohona na Yakubu, na lni wuna na ltanghu. Na Bitrus, na Yohaya na Yakubu mongba ni mako na nhghu. ⁵²Mangri kachun maka na khi bii miki nikre wuna ti ni fu,Yeso bu kre nama, "bwa klri ki sabo na! Sa fungah! lrii la chi la mongba?". ⁵³Uma Yeso ti ku brami, lma ma hu wuna fuye. ⁵⁴A ru ubo nghu si kre,"wuna mi kre ku yende; ⁵⁵Uhu wuna bi re ba lgan nghu a yende ni ka kachu-chun. A kre na ma ne kandu nanghu na rii rih. A rii lyaye nghu klri tremiki nama. Yeso bi kre ni lyayen nama ka kre ni unghru ngho ti su yi. ⁵⁶Mati nghu uma lu tshitshi, Ni ngha a kre nama ma kre ni ngru u-ngho ti ni lu yi.

Chapter 9

¹Ebi ari awushi aha na ma rii shwi na kisheru na ma zu kponjokpu shi di piya ni mba rike. ²Etu mandu na ma ya kre kre kiri kpare shi di piya ni mba rike. ³E'kre na ma ku, "kar bu hi kandu ni whorikri wunga-re pkala, re ugru, re flafa, re mgba, re bi bi uttru ridi nga. ⁴Kiri ti ni bu ka tsa ningho ri rukpu ti buriiyanguwu. ⁵Ni kachu ti masa buwu nga ni buru shi ukongaha drudru ribe uho wu ti kre kre ngho ti bu hu na ma. ⁶Ningha ma shinghu shi ari uko shi kre kre kpare shi di piya ni gbu kachu. ⁷Hiridu ti tiyatera hu ngho ti ri kri shi gaa, mbasaga mari kre ku Yohana gyende ri koribii ba. ⁸Mbasaga rikre ku usu iliya mu, a'mba saga rikre ku isu indi ni kame mba ti huko ti kizheze mu bi gyende. ⁹Hiridu kre ku, "Mi mbri risii Yohana. Andi mu miri hu ngho na ni risi nghu? A e ne ti hunghu. ¹⁰Rukpu ti mbati mazededoh wure ba, ma kre nanghu ngho ti ma lu shrashra. Elu ma manghu shi ka kachu ruba ni uko ti uko ti mari bi ku Bethsaida. ¹¹Ni gbu mangri hu ngho ngami, ma dunghu. E'bu ma shi kre nama kre kiri kpare, a'di piya ni mbati masu narike. ¹²Na hunori ri lu a wu shiaha ma ba nanghu shi kre nangghu ku, "hu mangri naghu na ma ya ari ti ma digbi shi ma fe kachu kila na iri kachu ti yi kpengami na nghughu. ¹³Nghughu kre nama ku bubu nama kandu nama rii, "Ma kre ku yiba suna nghongho nga, ra flafa atta marngha na inje aha-sayi ka bu irii ni gbu mangri ngami. ¹⁴(Mangri ma thru minna atta) Ekre ni mba tidohngbu mye ma na su ni igri awu attata. ¹⁵Malu ngyimu shi so mangri ma su mittii. ¹⁶Ehi flafa atta na inji aha ngah shi nee kare shi doboh a mbri ma, shi na mbatudonghu na ma bu na gba mangri. ¹⁷Ma buri shi rhi sishi ringri, a'ma glu grugruu. ¹⁸Rukpu ti Yeso ri feh na kpare mbatidoh ma kpi nanghu, E miye ma ku, "Mangri rikre ku misu andi na?. ¹⁹Ma yenghu, "Yohana ti ri lu Batisma. Mba saga ri kre ku bu su iliya, saga ku indi ni kame mbatihuko ti ugruu ti bi gyende. ²⁰Ningha imiye ma, ko bu ga misu andi? Bitru yenghu, "kristi ti kpare. ²¹E gbu ma shi la mama na ka kre ni ningru. ²²Shi kre ku, "uwu ngri riya wa gbu rika, shi ma rukpu na ari inye tigba, na mba wa mara raa na nghu, mariya ti wunghu, riya ti bi gyende ni kpri ti. ²³A ila na ma shwashwa, "Ni ngri so tu du mi wa, na raa na ritsinghu na hi kaku rigranghu sina dumie wa. ²⁴Ngri ti ni bi na ringhaun bariya fe ga. Tini bwa ringhaun saba yafe. ²⁵Aki mu su kisinghu ni ngri feh abumiti shwashwa shi na ringha nghun na bii?²⁶Ngri ti rulu riwii me na kre me, Ungnu ga Uwu- Ngri riya lu riwiingnu rukpu ti riya ba na tigban nghun tigba ti Iti nghun na ti mba-kutundu-kpare. ²⁷Ko mirila nawu tirisheshengwu, mba saga ti ma ti ni mi ma sa fuu ga, sa ma huh ka chu kusu-kpare"²⁸Bebein itru Ikpri sene ti yesu kre kre ngha ha, A hi Bitru na Yohana na Yakubuu toh ritsi Gashi ti feh na kpare ²⁹Rukpu ti ni ka feh na kpare Iyinngn na utro ngnu iyeh a su ritch teh. ³⁰

³¹Ma ru na tigba ma ri kre ki yan nghu ti kre kuya digbi tini ruba ni Urishilima ³²Bebein Bitru na mbati ni kpi nanghun Killa bu lu ma rukpu ti ma ruu, ma hu tigba Yeso na magri aha ti ma tii na nghu . ³³Rukpu ti ni maka ya nguma" Uti-Iri, Isi na yi ti fe ba shi bwa Iyesu sabo. Bitru la nghun ku sii tini yi kpri ni mi. Ai yi kpa ribru attra, Indi titawu, inditi Musa, na Inditi Iliya. "(Brtru ba hu ungri ti ri kre nga.)"³⁴³⁵Lila rii dagru nghahRa kre ku "Ngami Isu Uwu mi, ti ma wanghu ;hunngbuna". ³⁶Rukpu ti Lila nghaha mbuje, ma shi yeso na bubungnu. ³⁷Masun nguma nzee, masa la ngru ni kprin ngahanga ngno ti ma hu na iyima. ³⁸Ngri indi ni ugbu mangri khi na kishereru, a kre "Ngri kikla, Miri fe wu hu uwu me Iso wuchi. ³⁹Uhu-ti bii runngnu la, U lunvu, Iso ungnu shreshre igga shi lu kumbu ni kangyu. Uhu- ribii sa yinngnu sabo nga, a nangnu ruko ni igga. ⁴⁰"Mi lu na mba tiduwu na ma yinngnu sabo ko ma lu nga" ⁴¹⁴²Rukpu ti ni uwudi riba, keku kangnu chutambua ni mitti ah shri-shri nangnu igga. Ko Yeso gbu keku a uwu feh piya, ko Yeso na Hi ngnu. ⁴³Ko indi ningha hu kigba kpare. I kre na mba ti doh, ⁴⁴Si na kre ngami ka ni uttu wu na: Uwu-ngri riya wa rikka ni ubboh mangri" ⁴⁵Ko mba tadungn masa yein vre ngnu ga, Mata ruba ni nama ikre ngami, uma ba myenga. ⁴⁶Ma in rukru na nguma ni ngri ti riyasu tigbagba ni kamema. ⁴⁷Yeso hu mari makima ni kre na, ihi wu chi a so ngnu ni krungnu. ⁴⁸A kre nama "Ngri ti buu uwungami ni ndemi, u bu me mu, Ngri ti ni bu mi, bu Ngri ti ni tu mi ngna ti ni su wuchi ma yengnu tigbagbangn. ⁴⁹Yohana yehangnu, "Iti-Iri, yi hu ngri indi rii dra keku yi zOUNGnuwa, tun ingnu sari du yin nga". ⁵⁰Yeso la ngnu, "shinngnu sabo, kazu-nghu yi Ningri sari lu kafu na yii nga isu titayi"⁵¹Rukpu digbi na ma hinngnu ya kare digbi, I so iyinnga ka riya Urishilima. ⁵²I tumannu ku na ma ya uko Samarita, shi na ma mai kachu so nanghu ⁵³Mangri uk masa boo manga nisu so iya ka Mariya Urishelima. ⁵⁴Mbatido, Yakubuu na Yohanna miye, Iti-Iri, yibi kinga-alla ri kara jima shre shre?" ⁵⁵Uvure nema shi gbu ma, a ma wure ka uku indi gibba. ⁵⁶Rukpu mari kreini ihi ngri ndi kre na ngnu, Miya du wu ko inghi bu ka". ⁵⁷Yeso kre nanghu, " Dila masu ka (rami) ma, munno su na (Jukru) Uwu- ingri sa su na kaduu ti langa" ⁵⁸Nghu kre na indi, "Doh miwa"ngahaku "Iti- Iri di miya so Itimi ni ko-riibii ti", ⁵⁹I kre nanghu ku "shi mba tima fuu na lu nghaha. Buu ya kre kre na kiri - kpare ni gbo-mitti". ⁶⁰Indi gigba kre ku "Mi miya duwu Iti-iri, di miya la ni mba kri mi ku mira nghumi". ⁶¹Indi gigba kre ku "mi miya du wu iti-iri, di miya la ni mba kiri mi ku mira nghumi". ⁶²Yeso la nghu ku ni ngri so boh ni milu ti doh a iri kizi isa ma ti ka ni kiri- kare ngha".

Chapter 10

¹Ni kizi nghami dada igluma awu tamba shi tu mandu aha-ha ya ari uko ti ni nghu riya ka ngughu. ²Iia na ma ku khishure mbrembre ko mba ndu ma ngyer nangami feh na dada ti na ti mbandu ya'a kachu ti khishshwre. ³Ya ni ihi wu na, hu, ku mu tu wundu ka muso ni kame kabu. ⁴Ka hi dagru ti mgba re ti uho rikri nga, re dagba nga thru mangri indi ni ga-hingga. ⁵Kiri ti ni bu zeze ka, kre na ma ku 'kalamikii na su ni kiri ngamii. ⁶Ni ngri kalamikii ti ni kiringaha kalamikii riya shi ni ritsi nghu ni sa sunnga, riya wure ba ritsi wu. ⁷Tini kiri ndi mangba, rii shi wa nghu ma nawu, ngri ndho mma na buh imgba nghu. Kri zo kiriri nga. ⁸Uko ti ni bu ka, rhi unghu ma nawu, na mba rike. ⁹Piya lamma ku, "kiri-kpare digbi na ma'. ¹⁰Ni bu ka kame uko, a masa buu wunga, ru ya kateteh uko ingaha shi kre ku. ¹¹Ribbe uko wu ti ni shi ni uho mi, mi zra lo nawu na ama hu ngami na, kiri ba digbi. ¹²Mi la na, ni kpri ngaha ringra wu riya kra ti sidon. ¹³Ghu chu wu na korasinu, gbuchu wu betsaida, ni ka su indu tigban ni ma lu ni kame wu na ma lu li ni taya na sidon, ma ka yemikkii tsetsei. ¹⁴Ko miri la na wu raya sii nama kra na wu ni kpri kishremo. ¹⁵Bu kafarnahun bu yin gu hi wu gba ya kare wa? owow, ma ya gba wu ba. ¹⁶Ngri ti hu wu na ihu mi nati tumindu, ni ma raa na wu ma raa na mi na tini tumindu wa. ¹⁷Ari (awun-andra) ma wure ba na kumuru ma ku, "iti iri ari mba ribii ma du kre yi nde wu., ¹⁸Yeso kre nama mu hu ukpre ribirhi kare ro ku ka killa. ¹⁹Humi, mi na wu kisheru na ki gbagba ti sha ari muwa na niyina na shwra-shwar khitsheru ihiyi, ba nghu ti riya lu wu ngha. ²⁰Ka muruu yi ku ari kpanjokpu mba ribii ma ri shii na wunga, ku ugnu ti ni ki murum risheshe na su ku ma wah inde wu ni kare. ²¹Ni rukpun gaha yesu tremikkii rishishi ni uhu riisi a kre mi shounde iti, iti-kare na gbo mittii, ni su bu tariba na ari ngami ni mba kimyi na mba kihu shi kla ni mba masa kla ngha na ma wu chi. Ngyimu iti isi nawu ni iyi wu. ²²Iti mi di koki ni ubo mi, ngru sa hu uwu dinga sa ni iti kla nanghu, ngyemu ungru sa riya hu iti nga sa ni uwu kla nanghu ra mma ni uwu wa'ma ikla nama iti nghu. ²³Iwure khizi shi kre na mba ti donnghu, ma dubba ni mba ma ti ma hu unghu ti buru hu ngami. ²⁴Mi kre nawu, abu mbati marihuuko ma ne to hu ari nghu gami na iyi na uttu ma, ko masa hu nga. ²⁵Ngri plammbe ti kpmmbu nyande ti myinngnu ku "Ngrii kikla miya lu kikii ko mi ti nglo wah?. ²⁶Yeso kre nangnu"ma wah ku ki kame plammbe? Buri kla ku ki?. ²⁷Ngri din yeh ku mi bii dada na kpare na mikkii wu na uluu wu na kisheru wu na kisii wu shwrashwra na mbati kpi digbi nawu. ²⁸Yesu lananghu bu kre mma lu ngami pyebi riya kusu. ²⁹Nmye yeso ku ka andi mu su mawuni?. ³⁰Yesu kre ku ngri indi iruu Urushalima riya yeriko mbayibui rwu ngnu shi juu uttrungnu shi chinngnu a ma shingnu tu fuh. ³¹Tiba ri doh gahi nghu ki a hunghu i wure geh indi a kankgunghu. ³²Liwe pye ri du ihin gaha ngnu piye gaye indi gibua shi ka gunghu. ³³Ngri basamariya ri lu uho rikri ni gahi gaha, ni ba thru kachu ngri gaha la wa khi gah ti si rhunghu. ³⁴Ka na nghu, shi gbra na nghu ruko shi chu munno na ni rukkonghu a hi nghu so ni ritsi mingha a bi nghu ka kaze kishi ti mbangyu shi na mba kaze kishi mgba ku na ma na nghu. ³⁵Na nno ruu, ihi kubu aha na ngri kaze kishi"huunghu nami ni bu wu kranngami miya ti kpri wu ni mi wure ba. ³⁶Andi ni kame mangri attran nga usu ngri uko ti ngri ti mba yibui ma chi?. ³⁷I ye kre nghu ku ngri ti luri nanghu, Yeso la nanghu ya shi lu ngyimu. ³⁸Ma chiita ka uko ndi ngha indi ni mari bii ku Matta buu ma ni kiringhu. ³⁹Usu na wani mari bi maryamu, nghu su digbi na uho yesu shi ri hukrengnu. ⁴⁰Ko matta to ri lu gba indi iri kru iri na ma, shi ba na yeso shi kre ku dada buba hu ku mdu glati na minga mye wannimi na ba ba gre mi nga? kabubu kre na nghu na baba gre mi wa. ⁴¹Dada kre ku Marta Marta bu so ngho na nghongho ni mikkii wu. ⁴²Ngho indi mangba usu nghu ti gaa mikkii wa. Maryamu ihi ngho ti singhu ma sa la ngah.

Chapter 11

¹Asuni kpe ndi yeso kaa ti feh ni kachu ndi,De nima meme ndi ninkame mba ndu na-nghu"Dada,ka ti ni yahay kla ni mba ndu nghu".²yeso khre nama"Ni bi riya feh khre'Itiya,Na ndewu hi tugba ti risi na kirii kpare na ba.³Nayi iri ti gbu kpri nayi yande ni yi lurii. ⁴Tru ri kati yi tru ri mba ri lu ngho ribii nayi ni basaga ni ma lu nayi kubii,ka bi yi ya kachu ti biinghu yi".⁵Yeso khre na ma "adi ni su na Eka, shiya,naongh na katetechu,shi khre naongh, Wani, Nami falafa atra ni ngha. ⁶Nisu kawusami iri ba, mi sasu na kandu ti ni mi riya nanghu ga? ⁷Wani 3ti ni ti ni kame riya khre nanghu ka nya mi yi mi klru hahi ye, re ma wumi ma lakila ye, mi ba ya ti fu ihi mi naonghu ire gaa. ⁸Mi lanawhu, ni ba nyende nami falafa gaa nisu bi su wani na iree ku bii riisi ni bi su nghu, ya nyende si khre nawhu.⁹Mi bi khre nawhu, Wee, ma nawhu, nee bi ya fe, kaa maa fu nawhu. ¹⁰Ni ku mee ngrii refe, Ni ngrii re ni fe na ni ngrii ka ma ya fu nanghu.¹¹Isu iti ndi ni kame yina, mye ongh ni uwunogh njee, ya nangh muwa, ni kachu njee?. ¹²Re ni mee ikii, bi ya nanghu mena? ¹³Nisu nyemu, yiyi ti ni bisu ti biingho ungho tisii ni biya na mawuna, Ya su kike, na itiyi ti kare ya nawu uhu tisii ni mba ti ni ma myenghu?¹⁴Yeso kazu uhu ti biiongh, ti ni baka khre ngah, Nuhu ti bii ruye, Ngrii di fu ngyu si khre, Mangrii kabo ni kpafu. ¹⁵Re ngrii manghu si kre ku su Ba'alzabul, ti ni su tigba mba uhu, ni ri zu uhu.¹⁶Ringri mangri na ma ma'a nghu ti na kla ma ngho di rih kare. ¹⁷Onghu kpare izeze whu mikima si khre nama kare kpare tima ga'a gu ya djhii meme na kirii ti ni mahalua gaa mariya djhii ngunma.¹⁸Ni igrii ribii ga ngunghu na ngunghu kike re ku bu khre ku muri thye na kpri ti bii na Ba'alzabul. ¹⁹Nimizu uhu tibii na Beelzebul, niki ba ti ma re tama naki? Nisu ngyemu,mayasu mbati tshweru-nghu. ²⁰Nisu mu zu uhu ti bii na mawo boh kpare, su uko kpare ba na yi na. ²¹Ni ngrii ti ni tshweru ti gbegbe ni khiri baonghh ya fengh. ²²Ni ngrii ti ni tshweru krah naogh,ti tshweru ya hi khita nghu ti ni ngrii di ta mikii si nkru isi onghu. ²³Mba ti ni ma sa kpi na mi gah,ma ri lu kafu nami, pye nghu ti ni sa khalu na mi ngah riya djhi zeyi.²⁴Ni uhu ti bii thwu ni gah ngrii rezu kachu ti ba mayhi sa fe kachu ti zo. Ni mi ba feh ndi gaa,I Khre,mi riya kirii mi hwer ri ba. ²⁵I hwer ba,si nee kirii ma ba wha na ma meh lu. ²⁶Ki a ka pye pye si hi uhu ti bii tamba ma bribrin shi ba la ni katchu ndi ngh kiigah ti igrii ngaha bu bi kye nghu khra na ti rhirhi.²⁷A su ni meekre, Ngha ndi ni kame ugbu mangri ya lilla khra na ugbu mangri si ti ni whewhhu. Na Ebee ti ni bi waa. ²⁸Shi kre,ni su nye, kpare na du boh ni mba ti ni ma whu khre kpare shi lundu nanghu.²⁹Ni gbu mangrii ka brinbrin, Yeso ka khre, khizeze nghu isu khizeze ti bii, Re Nhye Nghla, ba nghla ti ma ma khla ma ti Yunusa. ³⁰Yunusa su nghla ni mba nineba nyemu yeso na uwu ngrii ni khizeze ngho.³¹Ngha oriye ti bati ya yende ni kpri umo na mangrii ti khizeze ngho yan djhii ma, U-wure khizi miti ti ni ya ulhu kre kukpako risii ti suleimanu, si na whu ngrii ti ni krah na suleimanu.³²Ni kpri di, mangrii nineba, ma nyende na umo na mba khizeze ngho ma'a rah nanghu.³³Ba ngrii ni ta kula, shi tamba naugh re taongh ni kpi masaki, si ni risii, Nyimu ni ko ndi kha ya whu khila. ³⁴Shiye mu su khila gah, Nishiye sii,igah piyepiye ya mlo na khila, nishiye bii, igah ya mlo na khidhrahau. ³⁵Nisu yinmu, lu rhare na khila ti igahwhu na ka dhrahu yi. ³⁶Ni gahwhu piyhe mlo na khila, ba ndi ni ti ni kudhrahau ni nyhemu, ghugbu hgahwhu ya kye khila shi mwa risisii nawhu.³⁷Da ni meme na khre, Bafarisiye ndi mewhu risii. ³⁸Bafarisiyen khigah de yeso ba naa bho khafi shi rhirii.³⁹Itiyi kpare khre nanghu,Behbenghu,yeyi Farisiyawa bi re hye cupi na kugbaa ni kaye na,Ni kame mlo na soumikii na uongh ti bii. ⁴⁰Bi su mangrii ti ma ba rika sosai hhga, ba su ngrii ti ni kayhe mu lu kame gaa? ⁴¹Dih ongh ti ni thy kame kama sadaka, mii, ongh duka masu piiye piye nawhu.⁴²Bubu na mbati tii Farisiyen, bu ri djuh na zakka ni reebre, na aree mbe inee, Amna bi raa na risheshe kre kpare na kibii kpare.⁴³Kubii Farisiyen,bu na ku djhundi ni redjuh. ⁴⁴Kubii nayina, bu su kama uko ribii na mangrii re khre ni risii ungh shi ba whu gaa. ⁴⁵Ngrii ndi ti kpako rissii ni plambe kre naongh, ngrii ti klar, ongh bi kre, nayi riwhi. ⁴⁶Yeso khre, ngrii ti bii,ngrii klar ti plambe, Bu ri mangri na rih ngrah, bu ba re tuba rihngrah na boh yi naga. ⁴⁷Woe, nayi na,bu ri mai ukoh ribii ni mba ngri ti huko, a su mba mitiyi na ni whu ma. ⁴⁸Bu su mba ti ni ma ongh tini khhre, e na iri ti ni mati,Isu risheshe ongh bu wuu ma na shi maa uko ribii ma. ⁴⁹Ni ongh nghumu imhi kpare khre, mee tu niyi na mangrii ti whu na re mba mazeze du kpare ma yama ni kirii shi wuu mba-saga. ⁵⁰Mangrii ti whu na ma whuu nwri rikpu ti ugbumiti teh. ⁵¹Re mayii Habila, na mayin Zakariya, ti ni ma wuu ni latete ti risi ni shakpaa kpare, yimu, mi khre nayi na uko ti bebeongh na mma mu maa ruh.⁵²Woe mangrii plambe, bi buh makule ti ku kpariisi bubu bu ba kah kame gaa, shi ba bwa sakah ma kah kameh gaa.⁵³De ni Yeso bwa kachudi sabo, mba kuwa na Farisiyawa ba be naongh gaa sai musu naongh ni ongh ti brinbrin ngh. ⁵⁴Kpi ri gbenoghu si ma whu khre ti bii ni kanyhu nghu.

Chapter 12

¹Ngho ngho mi, rikpu ti mangrii minah mbri mbri kpi ni uko ndi ma mbri vre ti ma ri pla nghuma ngho lugri ni mba duzi ta ni ryiryi," ka lembuki ni kinyinva ti mba ti farisa, ngho ni sa kumbreh.²Ngho ndi sa so tima taruba, ni mala wheh taye ngho ni nghande tima kluu ti mala yi ngho. ³Ugrii tibi lu ni djhahu mala hutuh ni uko kpaah ngho tibi kre ni kazeh ame mala hituh ta ni risi kazeh.⁴Mi kre nawu, ma makamasa mi na, ka lu tshe tshe ma tima la wuu igha, nayi nikhizeh gaha ba ungho ti ni mariya ti lunga. ⁵Miri diwa nawu kutuh kre ingri ti bi la lu tshe tshe ta. Lu tshe tshe ngri tirigho la wuu igah shi so ne tsheru ti biwu ta ni injhi khila mi kre na wundi, lu tshe tshe ta. ⁶mawu mingha mgbherwe atah, mari ya'a ngho tima kaha, kpare rii tarhi ni ma pye. ⁷kpare yi kla iyii risi tu, ka lu tshe tshe ngho. Birohyi kra ni mawu mingha mbri mbri.⁸Mi kre na wundi, ngri tingho rhi bri ndemi shi bii ni miki ta ni ukho mangri, uwuu ngri pye la bri nde ta ni ukho mawundu tisii kpare. ⁹Ngho tini truu nde mi ni ukho mangri mala truu ngho pye nikho mawundu tisii ti kpare. ¹⁰Ngri tingho saboh ni kre ribi ta, Ngho tini lu ugri ribii ni risi uhoo risii ti kpare, ma la bi ngho sabo ni kre ribi ta nga.¹¹Mari biwu ba shakpa ti ugri, mba riku miti mbatshweru, ka mlaki na ngbo ti bi la lugri ti kraa ngu yii rhe ngho ti bira kre. ¹²Ngho, uhoo risi la wa nawundi ngho ti shoh.¹³Ngri ndi ni ameh mangri sho nandi, "oriye kla, sho na wani meh na gwa isii waku nami.¹⁴Yesu kre nandi, "ngri urih, angah nami riku ti shuumu ni risi tuu?". ¹⁵Usho na mandi, "so rhiyi shi melu ne risi tu ni kriyii, kreti ringha ingri sa su rinjih tingho so nandi ngo.¹⁶Ka yeso sho mgbi na mandi u kre ku, "kachu ingri rhinji ndi lu urheh mbri mbri. ¹⁷U tarii ni miki ta, sho ku, inji ni mi la lu kre timi sa so no ukoh ti mi la bi irhi mi lu ngo?. ¹⁸U kre ku ngho ti mi lalu bebe mi. mi la djhi ndha mi lubwa, shi meh mba ti lakaka, ni kameh ma ni mila glu urheh mi lu ningho ni ringri mawungo mi. ¹⁹mila shohna miki, miki, beh so ni ngho risisi ti iyeh ni iyeh, suh yimbra, rhi shi wah shi hulo.²⁰Kpare sho nandi, bisu udzhu, ne uchuu me, ma rhe daka ringha tu ni ubo tuh mawungo ti beh melu, la su ti anga?. ²¹Nyiemu ni ngri su, so ku ingri ti ngho so ni rinjhi ni mitiemi, sisa so ni nghondi ni uko kpare ngo.²²Yeso kre na mba duzita, "mi sho nawundina, ka mla miki kre risitu yi, ngho ti bii la rhu, rhe kre ²³igah tu, ngho ti bi la taa rii iga wu.Ringha kra ni urhe, igah wu kra ni ucho.²⁴Tarhii na ma iriinza, ma sarikh tshe, rhe marhi gwa, masah soh nhi ndah rhe kazeh urhi ngo, kpare rhi nama urhii. Bi sa sii kra ni ma mingha ngo?. ²⁵anga ne ameh tuna kre ti mla miki la tshe kpri ta na ringha taa?. ²⁶Risu ti bisa yi lu ngho wuchichi ngo, nana ni bi rhi mla miki ti ringri ngho.²⁷Kayini masheh mangba aka tima rhi kuu masa rhi lu ringra ngo, rhe mari lu nghondi miri sho nawundi' na sulemanu rikukuu ta sa so cho risisi soh umah ngo. ²⁸Risuti kpare meh shey mangba lu ni kachu, tingho soo kpremu, kukuh ma bi ta ni ilaa, nana nhi ngho sala kluu wu ni ucho risisi ngo, ubuu ti ni bimikii wuchichi.²⁹Ka sooriyi ni ngho ti bi la ri rhe bila waa yi, ka gla somiki ni mawungo ngo. ³⁰mangri mitiemi pye rhi neh mawungo mi, itiyi kpare yi ku biri ne mawungo ndi.³¹Kaji neh kiri kpare, ka mawungo mi la doh.³²Ka lu tshwe-tshwe ngo, ma ukruu gya, kre utiwu rhi lu umruu nibi fe kure ta'a,, ni kareh.³³Yah nhi mawungo tu, shi greh mawani tu ti ma so ndi ngo. Lu na risi tu ukruu tingho sa la zeyi ngo, ngho rindji ni kare tingho sa la mre ngo, ngri uyi la ba digbi ngo, ubrey la zeyi ngo. ³⁴Uko tibi bi rindji tu so, miki tu la ti ningho.³⁵Meti gbegbe, shi na ula tu ka ryi ngo. ³⁶Su soku mangri tima rhi gbyeh ingri kirima tingho ryu uko ribla, rikpu tingho riba kabo nhi gahe, ma la kyeka shiku gahe nandi.³⁷Kubo risi ti kpare la ti na mawundu tima kpirigbyeh ngri urhe ma ni rikpu tingho la ba. Risheshe ni miri sho nawundi, la mengo gbra risisi ti ulundu, la na mawundu ta, nama kpi miti, ngho la ba nama urhi. ³⁸Ni ungri urhi ma rhi ba ni umbrey ti aha ti uchu,rhe umbre ti athra ti uchu, shi ba fe ma, ma kpe rhi gbyeh, kubo sii kpare ti nima.³⁹Miri ya no kohu nimi, Ni ungri urhi yi rikpu ti mba kuyi la ba, sa la bi urhi ta sabo nama ka ningho ngo. ⁴⁰Mekpi na, bhi sa yi rikpu ti uwuu ngri la ba ngo.⁴¹Bitrusu lu daka, ugriemi biri kre na iye raa rhe ni ringri mangri pye?. ⁴²Itiyi u kre na mandi ku, anga ni su ungri uhu ndu ti risheshe ningho so ni imhi ndu, ni ungri urhi ta la na ndu ti huu ringri mawundu ni urhi shi nama urhii ma, ni rikpu tingho maa. ⁴³Kubo risii ti kpare na ti na uwundu ti dada ta la bafe ningho rilu nyi. ⁴⁴Mi sho na wundi risheshe, ungri urhi ta la bye so riku ni mawungo ta ninghongho. ⁴⁵Ni ungri ndu mi ri kre ni miki ta ku, ngri urhi mi ndjwa ni kuba ta, shi tiri chi ringri mawundu marilu na mariha si ri urhi si wa matehsi fee. ⁴⁶Ungri urhi mawundu ndi la mi ukpre ti ngho sa so miki ngo, ni rikpu tingho sa yi ngo ka ngho la mre unbu shi kla nandi uko ni mba rikii.⁴⁷Ngho uwundu tingho yi miki ngri urhi ta si sa me lu ngo, si sa lu mia ni miki ungri rhi ta ngo, mala byeechi risisi. ⁴⁸Ka, ngho tini sa yi ngo si lu ngho tingho ma, uchi, mala che gya raa. Ngho ungri tima na mawungo mbre mbre, ni ubo ta mala la lu in daka mbre mbre ngho mala lu daka ngho tingho kraa⁴⁹Mi ba ti kye la ta ni mitiemi, nho, na ma kye ulandi ta ngho ngho mi no la simi miki. ⁵⁰Mhi so ni kinyi ni manyi ti mi la lu, ka miki sa kala mitingo kre timi sa lu gbo ngo.⁵¹Biri huuso mi bi kiyimiki ba mitiemi? Sa su nye ngo, mi ba ti gwa wu na. ⁵²Rhi bebengho ya heyi mangri kata ni kurhi ndidi la gwa nguma, mangri atra la kro, ni mangri aha, ma aha la kroni ma atra. ⁵³Ma la gwa nguma. Uti la kro ni uwuu, uwuu la kro ni uti, unhi la kro ni wuna, wuna la kro ni unhi, unhi uwuu la kro ningha uwuu, ngha uwuu la kro ni unhi uwuu.⁵⁴Yeso kre ni ugbu mangri pye, "Ni bu huu lagluu ni he hwurere, bi la kre ku

kpashe ukuu riba, ka ngho la su nye mlri. ⁵⁵Ni mari ta uhu ryu he mati, bi la kre khu, gbji rhiba, ka ngho la su nyimbi. ⁵⁶Mba mbre mangri, bi yi ti kla rikpu ti mitiemi ni ti kare, usu nana ni bisa yi kla ngho tingho ri kri nghonghomi ngo?. ⁵⁷Nana ni bisa yi ti kye umu tisii na risi wu ngo?. ⁵⁸Nhi biri ya kaze umu ne ngri ndi, ni gahe ti biri ya na, gbra miki shi me ugri lu ni ngu na, ni gahe, kre na ka djwa wu ya uko oriye umu yi, ngho oriye umu nakabiwu na uwuu kpalango, na uwu kpala ka bi wu ta ni kaze irhii ngo. ⁵⁹Mi kre nawundi, bhi sa la ryuye ngo, bi la wu mgba tibi so nandi pye.

Chapter 13

¹Ni rikpu ndhi, mangri ndi sho nandi kre mba galiliti bila tus kye wayi shi lo nhi ngho kirisi ma. ²Yeso bi si sho na mandi, "biri hu to mba galili lu ngho ribi kra ni ringri mba galili kre wa rika nyi?". ³Usu nyi ngo, mhi sho nawundi, Ni bu sa yemiki tu na ngo, pye wu na la kwu aka tima kuh. ⁴Rhe mangri awushi asene nikhuri arhe djhi ni risima shi wuma, biri huu so ngho ribi ma kra ni ringri mangri ni Jerusalem?. ⁵Usu nyi ngo, mi kre ni bu sa bwa kre ribi sabo ngo, ubu pye la ku ⁶Yeso sho mgbi namandi ku, ngri ndi tshu kakhu kuboo ni kachu ta si ba ni uwaa si sa fe ngo. ⁷Ngri achu sho na ngri tingho rhi me achu lu uyeh atra ngho ngho mi, miri ni uwa ni kaku me, mi sa fe ngo sa tabwa, tingi ngho tiri ze miti yi. ⁸Ngri tinngo rihuu kachu ndi kre ku na ma bwa sabo ti uye ndi mi la kwa ukpi ti si lu taki ningho. ⁹Niri wa uwa uye tingo riba noh usi ni sari wa ngo sa tabwa. ¹⁰Yeso ka lu kikla ni shakpa ugri kpare ni ukpri un atamba. ¹¹Nghandi so ni ameh ma uyeh awushiasene ri warika ni rhikye. U do miti sa yi tende tri ngo ¹²Rikpu ti yesu huu nghandi, ubri nghandhi si sho nandi ngha ma riwu sabo ni rhikyetu. ¹³U hi kubo ta so ni risi nghandi, bebengho ungho ti ande trii shi whrii na kpare. ¹⁴Ka, mba riku shakpa sa hulo ngo, yesu lundu ni kpri nu tamba mba riku ndi sho na mangri"yi so ni ukri kandra ti yi la lundu, Ba na ma rii uru kpri atamba ngo. ¹⁵Dada beh nandi ku" mba mbre mangri bisa rhi rii mbumba tu ni mingha ya wami ni unu kpri atamba ngo?. ¹⁶Akami ngo wuna iitiyi Ibrahim, ti ukpre ribi bwa ni sha uyeh awushi asene ghu, na ma reh sabo ni unu kpri atamba ngo?. ¹⁷Te ngho sho ugrii ndi, mba riku shakpa ndi ma hu riwhii, ka mangri gbu hulo ngo ti Yeso kre si whrii na kpare ne nghi tingho lu. ¹⁸Ka yeso lu daka, khiri kpare su nana, kaayi la kaalu ni ngi? ¹⁹Usu so ushe musta ni ngri hi ushe ta shi bita ni kachu ta, ungho rhyu shi su kaku lala mawu mirigha ba tanju ni gaboh tar. ²⁰Ulu ugri lo, Ni ingi ni mila kaa lu ni urhi kpare?. ²¹U la su soku yishi ni nghandi bi lu ni umbu waru mudu atra shi kroyi na ka ni waru ndi risisi. ²²Ka yeso lu rikri zu mari ukho ukho, ni mari izhi kakla na mangri shi chuta ka ya jerusalem. ²³Ngri ndi dada nandi, dada mangri gyara mala kra sabo? ka ngho sho mandi. ²⁴Tshrambra ti kazu gahe ti wuchichi, mi sho nawundi, mangri mbrimbri rhe gbra miki ti kayak, mala lu tshu ngo. ²⁵Nhi ungri urhi ni ri ka ni aze shi kluu gahe, bi la kpi ni kaye shi kha gahe shi kre ku, dada dada, ku nayi gahe naji kabah, la sho ku misa yiwu ngo bi rhyu nyi riba?. ²⁶Ka bi la kre ku, yirii shi waa ni heyi tu ka bi kla kla nhi marhi gahe yi. ²⁷La kla ngu shi kre ku, mhi sa yi uko ni bi ryo ngo, tshe shuko ni uko mi, ubu ni bi ku ngho ribi. ²⁸Rikpu ti bi la hu dada Ibrahim ni Ishaku ni Yakub ni mangri ti huko nhi kiri kpare, ni bi la lungu ni kusarii kre ti mma bi wu lu bwa ni kaye. ²⁹Mala rhyu he yinda, hwuriri mareh ni mati, ma la suh ni ritih laka ti kuwa ni urhi kpare. ³⁰Yi timi na, mba tima su ti urhiboh, mma ni la su ti kadjhi, mba tima su ti kadjhi mala su ti urhiboh. ³¹Ni rhikpu dhi, ma farisawa ma ba shi kre na yesu ku, kriishi bi ukoma saboh kre oriye itiridus rhi ne wu ti wuwu. ³²Yeso kre ku, ya kre na uwu muhwa ha huu mi dzhu ma ukpri tariye, ka shi na mba rikye fe pya, kpremi ni kukuh ukriti utra mila tshu uko udoshi. ³³Rhe nana, usu ngho ulu namindi kpremi ni ukreh tingho do, kre usa su ngho bi na ngri huko na ma sa ka si wuu ni krushi Jerusalem. ³⁴Jerusalem, Jerusalem ti bi wuu mba huko, shi tshe mba tima tumandu niuko tuna, Mi somiki ti ha mawutu ba ukondi sokumino rhi kluu mawu ta, bhi rangi. ³⁵Hwuu, kuri tu su lambra, Misho na wundi, bisa la huu mi kanga sai bi kre ku"Na risii kpare ti na ngho tingho riba ninde dadayi.

Chapter 14

¹Isu kpri satyi ,ni ikka kiri farasi ti-gbanghu ti ri iri,a ma so nanghu iyi, ²Ni nghu ngri ti ri wah ringra na rikye edema soh. ³Yeso miye mba ma kpambe ni plambe mba yahuda na mba farasi,remma yi na piya ni mba rike ni kpri sati?⁴Ma sonzhe.yeso dunghu boh shi nanghu piya a shinghu sabo na yan nghungnu. ⁵E'miye ma andi ni kame wu ni su na re muso riya shinghu sabo ni roku ni kinjisa riya ku nghu ruye ngha ku usu kpri sati. ⁶Masa lu ti biengha nikrengami.⁷Rukpu ti yeso hu mba ti ma bi ma ba risa rubla mari ne ti hi kachu su tigba, E' kre nama, ⁸Ni ma bi wu risa rubla ka ne kachu su tigba yi,Nne ma bii ngri ti kra wu gba. ⁹Ni nghu ti ni bi wuna ba,riya kre na wu, shi kachu su su wu ni ngri ngami,na riwwu,ya su ni kachu su mittiti¹⁰Ni ma bi wa hi kachu su ti mittiti,shi na nghu ti ni be wu ni ba riya bi bi wu ku ikkami,toh ba kare. Ni iyi mangri ma nawu kigba." ¹¹Ngri ti na nghu hu kigba ma riya shingnu so,ngri ti shingungnu so ma riya na kigba". ¹²Yeso ibi kre ni ngri bre ngu ni bu ye iri ni mangri bii ari makaka wu re mawuani wunga bre mba ti ma su ma ngbanga,mbami maya bi bii wu ya tama piye,shi wu.¹³Ni bu ye iri,bi mangri ti masa mbanga,na mba ti ma su na uho nga na mba ti ma playi, ¹⁴Ni ngami biya fee ki dubba,Mma masara kpra wunga. Buriya fee kikpra wu ni kpri ti yende ti mba khilu mma".¹⁵Ndi ti ni su ritich laka na yeso hu kre ngaha, e'kre ku,"ma dubo ni mba ti ma irii ni kachu su kpare". ¹⁶Yeso lla na nghu,"Ngri ndi imme iri shi bii ugbu mangri. ¹⁷Ni rukpu lu, e' tu ari ifinghu na ma ya la ni mba ti ma bii ma," Ba,iri imiye'. ¹⁸"Ma di zabo ti mma riya fe banga. ¹⁹Ngri indi ku ngnu bui mala,lri so na ya hu,misa iya ti banga,la ni iti wu,indi ku mu bu lando ti doh igrii atah mba fe kibanga'. ²⁰Ndi ku ,"mi bu ngha misa fe kibanga.²¹Ifi ngaha ika la ni iti-iringhu nghungami. iti-iri lu kafu na ma,shi la ifi ku na kri ya kaye shi na mbati ma sa su na mba nga,na ti masa su na mba nga,na ti masa su na uhu nga,na mba ma pla iyi. ²²Ifi nghu kre ni iti-iri ngnu mi lu nghu bu miye me tu lu bebeinghu ringri kaze kye.²³Dada ngaha kre ni ifi ngnu, Ya ihi rigbagba shi gbii mangri ma ba kame shi na kiri mi na wa. v24 Miri la na wu re indidi ni kame mangri ti mi bii ma ngame riya rii irii ngame nga."²⁵Bebe nghu gbu mangri duh nghu,a wure shi kre nama ²⁶Ni ngnu ba na mi shi sa raa na itingu,na ininghunga re na nhanghu,na mawu,na mawani rilu mawani rinah. ²⁷Du ingri ti ni ba hu rekra kakunghunga su ba naminga bariya ti su isa mma ti mawuorii.²⁸Andi mu riso ti me kiri are sa riya zeze su miti shi maa-hu re usu na mba ti riya mei kiri di shwa-shwa? ²⁹Ra ni kpi kiri mamgba mgbanghu na miye mye a mangri ma shrunghu. ³⁰Mariya kre ku ngringami ku nghu riya mei kiri a sa yi ti manga;³¹Re oriye ti ngyi riya ya shra iriye indi sa riya kimma re ngnu ti ni su na mangri minna. awu riya shra ma iriye ti ne su na mangri minna-awu aha? ³²Ni isa lunga tu ihi lunglo,riya tundu ti nne kala mikii. ³³Nyimu,sundi na kame wuna nisa raa na nga sa riya ti dumminga.³⁴Kuwa isii,ni kawa sa su na killunghu nga,riya su kuwa piye? ³⁵Isa su na indu nga ni mitii re ni kachu nga. lsi ti ma juu lubwa. Ngnu ti su na utu,na hu.

Chapter 15

¹Beben shwrashwra mba ti bu mgba na mba ribii mari ba to hu yeso. ²Mbari farisiyawa na mba ti wah mbe mari kutremgbuu na nguma, ku, ngri ngami ribu mba ribii shi ri rii iri na ma piye". ³Yeso kre na ma ku. ⁴Andi ni kame wu, ni su na mubbu kugbandi, ni wundidi wurebi shra shi awutsene-shi tshene ni ji shina ya nne ti wurebi nga?. ⁵Ni tehngu riya hinghu so ni nghu shi na mmru nga. ⁶Ni wure ba kiri, riya bii ma kanghu na makonghu shi kre nama are mi ku muruu mi feh musu mi ti wurebi. ⁷Mirila na wu, ngyimu iso ni kare ni ritsii ngri ribii ndu ni yemikkiinghu, kra awu-tsene-shitsene mangri ti lu ritsii ⁸Re usu ngha ti gyi ti usu na kubu awu ti azurfa, ni ndi wurebi, sariya shu kila ni fitila shi shina hwua kirinningo shre-shre na ne shi ne fee nghu?. ⁹Ni fee nghu, riya bii maka na makonghu, shi kre "tremiikii na mi na mi fe kubu miti wurebi na. ¹⁰Ngyi mu miri kre nawu na isu na tremikkii ni kachu mbatundu kpare ni ritsii ngri ribii wundi ti yeimikki nghu na. ¹¹Ringna Yeso kre nama ku ngri ndi su na mawu lulu aha. ¹²Ti wucingnu kre na iti ngnu ku, iti mi nami ruuku mi ni kame ngho busu na ngnu; Ngri ngaha ga na ma isiiwafu nghu. ¹³Ti wundi ngaha glu ruuku nghu shi ka uko ti ni nagyu, shi ka jizheyi na mgbamgn shwar-shwar ni galili ribii ¹⁴bebenmi ni djii zeyi ruuku ngnu rimye ka ni uko, i ka re miye irii. ¹⁵Ihi ngungnu na ngri ndi ni uko naa na ka hu nanghu. ¹⁶Na kumuru, iri rii ma ri na ari pigs nghala ba ngru ti ri nanghu irii nga. ¹⁷Rukpu mikii nghu ka igganghu, iga ku ni kiri iti my mba ri iti ti mari kpra mma ma su na iri na nghongho, ko humi nimi, miri djii zeyi na rimye. ¹⁸Miriya wure ya na iti mi, shi kre nanghu, "iti mi, mi lu ngyo ribii na wuna kare. ¹⁹mi sa mah na ma bimi uwu wunga mae na mi ka indi ni kame iti wu. ²⁰Uwu kaha gyendi shi wure ka na iti nghu tun ni ti ni hii ruba, iti nghu kri na kisoumiki ni uwunghu a ka gbinghu risiisi. ²¹Uwu ngaha kre ni iti nghu, iti mi mi lu nghu ribii ni kare na bubu, miba maa na ma bii ni uwu. ²²iti uwu ngaha kre ni ari iti nghu ku na ma ya ne uttro ritsii ma kruunglu ni iga, na so nanghu zobe ni ubbo na dagba ni uho. ²³Ya bi lando ti gbagbanghu shi wu shi yi muru. ²⁴Uwu mi utu ama ibi nyende i wurebi, mi fenghu! A ma. ²⁵beben uwu nghu ti ruku ti ni mala rukpu ti ni ruwure ba kiri uhu singba na dou ti mari dou wa. ²⁶I bii iti ndi shi miyenghu aki mu ri kri. ²⁷Iti ngaha la nanghu ku wani mu wureba kiri unghu mu iti wu kuna ma wu lando rigbagbanghu shi yi muru ki wure ba nghu piya. ²⁸Uwu rukungami ulu kafu shi raangunghu ti ka kamekiri iti nghu riyu ba fehnghu shi shounghu. ²⁹Uwu kigbangaha la ni itinghu ku iti mi hum, ugbu iyengami musu ka iti na yu, misa raa ti doh dekre wu nga ama busa taba nami uwu mubu shi mi wu shi muru na makami nga. ³⁰ko na kiba uwu wu, tini ka dii zeyi na mgba wu na mba kparuko, bu wu nanghu lando tigba nghu. ³¹Iti nghu kre nanghu ku "Uwumi bu ti ni mi na mi, koki tami usu tawu. ³²Ko uma yi muru shi tremikkii ni kre waniwu ti fu beben nyende u wure bi, bebenyi feh nghu

Chapter 16

¹Yeso ibi kre na mba tudo ngri ndi ti na su na mgba, usu na ughu bo usu na ngri ti ri ne itsinghu maba la nanghu ku ngri ti ri ne nanghu itsi sari bi ma ritsitshinga. ²Ningha ngri mgba gaha bi ngri ti ni ne nanghu isi, Aki miri hu ni ritsiwu klami ari unghu ti ni nii bua sa bo mu miriya shi wu sabo ni ndu ngami. ³Ngri ti hu nghami miye nghugnu"miya lu kikiwa uti rimi riya chumi sabo ni ndu mi? misa su na kisheru ti doh nga, miri lu ruwii ti ya ri muje mangri. ⁴Mi hu ngho miriya lu ni ma chumi ni indu mi mangri ma riya bu mi ni kirima. ⁵Ringna ngri ku hundu bi ko ndi ti iti-kirin ri du kpukpa shi miye indi, ahe mu kukpa iti-iri na wu?. ⁶I kre ku umgbu indi ti manno zaitu i kre nanghu na hi kakambe nghu shi na wa awu attach gblagbla. ⁷Ngri lundu bi bindi kukpa wu su ahe?"kugba indi ti tattu; i kre nanghu hi kakambe wu shi wa awu tsene. ⁸Iti-iri shonghu ngri hundi ribinghami ti kla mmyinhu mawu gbumitti masu na mmyi na nguma kra mawu killa. ⁹Mirikre nanu lu maka ni nguwu na ngnu gbumittin, nirlu myemye maa buwu ni gbugbu kachus. ¹⁰Ngri ti risheshen na nghu wuu riya lu risheshen na gbu unghu piye, nghu ni sa lu mma na wuu ungnunga, andi riya bi na ngna na ungnu ti gbangn. ¹¹Ni buba lu risheshenga na ungnu bahti gbumittii nga, andi riya bi na wu na ungnoboh tirisheshen.? ¹²Ni bu ba lu risheshe na unghu mangri nga andi riya nawu ti tawu?. ¹³Ba iti ti riya lundu ni iti-iri aha, re na raa na indi si na bii na indi, re na yingungu na ti ngabu si na raa na ngami, buu pye busa undu ni kpare si lu ni mgba nga. ¹⁴Bebein mba farasi ti mari so mgbo, hu ngho ngami ma shrunghu. ¹⁵I kre nama ku"buu ru hunguwu ku sii ni iyi mangri, re kpare hu mikkii wu na ngri ti ni bingunhu ku iso ngru ni mangri isu nghu ribii ni iyi kpare. ¹⁶Pla'mbe na mba huko ma ti ni indu, sa rukpu ti Yohaya ka ba rhi nga har beben, mari kre njokre risi ti kiri kpare, a gbu mangri mari kra ti ku ni kame. ¹⁷Esariya su na ringra ni kare na gbu mitti na zeyi nga na indi ni pla'mbe na zheyi. ¹⁸Ngri ti ni shi nghannhu sabo a lu ribla na nghan di iri kparikom, a ngri ti ni buu nga ti iblanghu shinghu sabo ri kparuko pye. ¹⁹Ngri ti ni su na ngho-bo a kru ittro ritsitsi a feh kulo ni mgbannghu. ²⁰Ngri kife, nden ungnu su liazaru, isu na ruko ni igannghu shrashra, irisu ni mgbu gahi kiri ngri ti su na gbu-ngho ²¹shi riki kife ti rii iri ti roku ni gboglo ngri ti ni su na gbu-nghu, Ari kabu pye ri ree rukonnghu. ²²Ngri kife ngaha tii a ma hinnghu ka geye Ibrahim, Ngri ti su na nghoybo pye bu, ma songhu ni koribii. ²³Ni kiri-kila iri wa rika, u wure iyi nghu si hu Ibrahim na laizaru ni kro nghu ²⁴I kii ruye kreku iti Ibrahim, luri na mi tu liazaru, na so ubonghu, miri wa ringra riya si na so na mi ni kangyu, miri wa ringra ni killangami. ²⁵Ibrahim kre nanghu ku, 'uwu mi gaa hu rukipi rhingha wa musu na gbunghu, ko laizaru ri wa rika beben nghu rife kalamikkii bu ga rika ²⁶Na ngaha, kinji ti gba isu ni katehteh yi na wu, ni ngri riso ti rhi nga ba mi sariya iyanga,nyimu ri bu bami wa ²⁷Ngri ti su na gbu-ngha gaha kre ku, iti Ibrahim miri kife hwu, tu laizaru ndu ni kiri iti mi. ²⁸Misu na mawani atta-shina gbuma nama ka ba kachu ringragami nga. ²⁹Ibrahim la na nghu ku, masu na Musa na mbatuhuuko na ma hu ma. ³⁰Ngri ti su na gbo-ngho yennghu ku enhei iti Ibrahim ni bu ngri rhi ko ribii ya na ma, mati yeimikkii ma. ³¹Ibrahim kre nghu ku "Ni masa hu musa na mbatuluuko nga, masariya huu masariya lunga re ngri ryu mi ka na ma.

Chapter 17

¹Yesu kre ni mawu ku du-nghu i gre ndi yati su kike ti gbu ho, na nyi a lu chu-gbu chu ni kachu igri ti ma ya zu kachu nghu. ²Iriya si mane kike ti gba shi ma bwa na-nghu ni ritoh si ma bi bghu ya chu ta bwa ni kame manyi i kra nu ti ma ya shi nghu, na su ughu ku gbu ho ni mawu chi-chi. ³Mro ngu wuna, ni waniwu gbu-ho ghu nghu ni ne ku trii iri miti, sibo ku tnrii nghu. ⁴Ni gbu ho nawu ho tamba ni no na si na uho tamba si kre ku miti na ghu na si bo ku irii lri miti nghu na. ⁵Nghu mba ti ni ma zeze du kpare, makre ni iti jeh. ⁶Iti yi krii ni bu su na rishe-she nghu wu gya to ti l she-mbe, bi ya kre ni lkpi ka-ku tini ba ruwa na-ghu nga na trii ya ti ni ka me manyi nyu mu ya ti su. ⁷Na-nghi l di ni kame yi na ni su na wu kiri ari ha naghu mubu, a la naghu rukpu ti ni ri kame ji ba na kri - kri ba su miti si ri?. ⁸La kre na nghu na ne ka ndu lu na nghu ti ya rhi ya hi, ita ti ru, trho bi ba ru trho na-nghu ni l thrii shi gonghu ti shi na ri rhi shi na wah manyi ko shi babu ma shi ri shi wa. ⁹Ba whrii ni uwu khrii nghu na ngho kre na-nghu na lu unghu ti ni makre, lku. ¹⁰Je na bubu ma, ni bi ka lu ngho ti ni ma kre na wu kulu, bi ka kre, bu su mawu ribii na, yi lu ngho ti ri siyi nghi yi. ¹¹I trii kachu ti ni lu uho rikri ka Urushalima, a ka trii unyu ti gbo nimi ti sama-riya na halilee. ¹²De ni ka kame wuni uko ndi, ni ka chunghu a fe mba kyemu magri awu, lu ugla na kachu ti ni te. ¹³Uma nya-de lu uvu si ri kre yesu, I gri ti gba tshurimiti na yii. ¹⁴A huma si la na ma bi risi yi ya krii lgri kaze kpare nai l ma ya nihi, kye-mu be rebi ni nga ma. ¹⁵Ndi ni kame ma hu l ganghu si rumur na kezi na lila ti gba nghu si rumur ni kpare. ¹⁶A su yi nghu miti ni ubo yeso si wrii na nghu l gri di l su gru Basamariya. ¹⁷Na ngami, yesu be kre mangri awu nimi chu rika nama ni lga magri a sesezunyi?. ¹⁸Ni kame ma, ba ti ni reka si ka whrii ni kpare l gri wudidi mu ngba lgri di su gri kanyu. ¹⁹A kre na nghu nya-nde si ya ri she-shewu i nawu kulo. ²⁰Ba farisaa ulu ku myeh shi ya ni keji kpare ru ba yesu bube na ma si kre kachu uwu kpare bre ba na rere nga. ²¹Ko sima kre huu l nghu mu mi hu nghu ni bo hu keru kpare iti gbe nawu. ²²A kre ni mawu ku du nghu, i nu ruba tini be yane ti fe ino uwu bu bafe nga. ²³Na nyi ma ya kre nawu, huu, nibhu!huu! ni me na nyi ka to ru na yi ka kre duma nayi. ²⁴Ka ti kachu ri kpako risisi ni seyi ni kachu ndi ni nga da-glu nikare nyumu yati su ni ino ti uwu kpare. ²⁵Ti wudidi be ya wa ringra na-nghu-ngho ma ya ra nawu nu rukpu na ghu. ²⁶To ti ni asu ni rukpu nuhu na nyu mu riya su ni rukpu ti uwu lgri. ²⁷Mari su wah su ka lu rubla su glu nguma ka di rubla ti rikpu ti ni nuhu ka ni kami kaze kaku manyi bu ba si ba ghuma shwrashwra. ²⁸Na nyumu i su ni rukpu lutu ma ka ri si kawa, maka ba sika yba naghu maka thrii si ka me kaze. ²⁹Asu lno ti ni lutu bwa sidon sa-bo Uma lu u-ku na kela ti ke nghyu rii kari a huma meme. ³⁰Na nyi yasu nyu-mu ni lno ti ni uwu lgre ri ti torii. ³¹Ni lno di, bobu ti beti kaze kare ka-ku bi ya shi ya meti siya grii l si wu kame ka ze yi na nyi bobu ti ni bi ti ni mala ka rii ya na keze yi. ³²Ga'a l ngha lutu. ³³I gri ti ni nai kulo ni si miki nghu ya ribi lgri ti ni na miki nghu rigrii ni krii kpare ya fe nghu. ³⁴Me la na wu ni uchu di magri aha yala ni kachu-la ma yahi wudidi si shi wudidi. ³⁵Ma-ngha aha ma ya kpe ni kike rukpu ma ya hindi si shi wudidi. ³⁶Magri aha ya kpe ni kachu ma ya hi wudidi si shi wudidi. ³⁷Uma mye nghu, "Nyi dada ala na ma ka-chu ni ruku la ishe rika ka-chu nghu.

Chapter 18

¹Na nyi, a kre na ma ngi, to ti ni ma ya ka klubo niyi, na kasu ku ma tabwa miki yi. ²A kre ni uko miti ndi malu wuni igri ti shrimo ndi, ba su na shwrishwri kpare nga, ba hu mangri na maju nga. ³Ma lu ngha ndi ni ukodi ya kre ka ba kachu Igri ti shrimo di si la na-nghu na greh nghu ni kachu maka i hi yi nghu. ⁴I hi rikpu ara ngunghu ti gre ngho a su rikpu ndi a mye risi nghu, ku mi sa ri lu shwrishwri kpare nga ko ba hu ugru na maju nisi nga. ⁵Muhu ngho wafudi, bari nami ku yi nga mi riya bo ka-ndu ti ni su tanghu na ngho sina kabi ba kachu me yi. ⁶Na nyi dada, yi bi kre, hu nghu tini igri ti shrimo ni sa su na miki ti si naghu kre. ⁷Na na-ghu, kpare ba hu kumur, miki mawu nghu ti ni mari ki uchu na ino nga? Ya be nama rikpu?. ⁸Mi khre ya ti bi keyi ba na kri-kri, na-yi rikpu ti uwu igri ya ba, ya fe rishe-she nghu ni khizi miti?. ⁹Na na-ghu a na-nghumu khre ti ni ma hi risima glati na mba di, kumma, ku masu ba ti bra mangri. ¹⁰Mangri a ha, ma ka, ni shakpa'a kpare fe I ndi su igri bafarisiye, i ndi su ugri ti bu ugba ruwa. ¹¹Igri bafarisiyen a nya-nde ti shi fe ngho mbami ni risi nghu, kpare mi whir mi sa ka mangri saga ga. Ughu basu ka magri ti ni ma hisi na ruba nga, ko basu ka mba tini bama na ma sa rilu ngho ma'a mba ti ne manngaha reka igri ti ni ma rubu ugba ruwa. ¹²Mu ruru kere, khre uho aha ni richu, mi ridi ididi ni kame awu ni ngho ti ni mi rife. ¹³Igri ti ni rubo ugba ruwa ati gbatata sa ya iyi nghu kare nga, I so risi nghu miti shi khre, kpare tchuri miti nami mu gbuho mimi su igri ribii. ¹⁴Mi khre nawu igri na-ghu reka kiri nghu na ku tre-miki kra na ngabo, na nghumu igri, tini kugba risi, ma ya shi-ughu ba mitewa, shi risi nghu ba miti, ma riya me-nghu bi a su ki igrii ti ni meh-nguhu bi ma riya ya-nghu ya kare. ¹⁵Magri ma bi ari mawu, wu cici ba kachu nghu kuma duma bo, mba udu nghu mahuma, mma gbuma. ¹⁶Yeso bi bima ba nanghu, shi khrema bwa mawu cici saboh ma ba katchu mi, ka zuma na yi, ku uko ti kpare su ti kru tama moh. ¹⁷Nyu mu, mi ri la nayi na, nigri babo kre kpare kati mawu ci nga, ba fe ku ka nga. ¹⁸Igri ti gba miti tini ribi magri, mye nghu ku igri ti kla tisi nghu, ku a ki ni yalu shi mi fe ka-chu khyi?. ¹⁹Yeso be la na-ngho, a ki lu ni bu bi mi ti si-nghu, ba igri ti singhu, kpare mo-gba. ²⁰A la na-gho, ku na hu kre ti no-nobo ngho. na kani ngha ugru yi, na ka wu ugru yi, naka i ugho ugru yi, na kamo kezi iri yi nabi iti wu na ma tigba'a. ²¹Igri ti gba miti bi kre, ku nghu lu ari mbame rikpu ti ni su na wusa nghu. ²²Nde ni yeso hu khre ngho shi la na nghu i shi ughu wudididi ni katchu ngho, i siwu ya-yba nama shi na mba ti ni sa su kadu, ba yafe kachu kusu ni kachu kpare ba, su ba dume. ²³A su ki igri ti gba miti hu khre gami, iga-nghu bufu, i lu riyi, pye i su na ngho-boh na nghu-ngho. ²⁴Ki yeso hu i ga igri iyi, khre a kre ku yalu rika mba tini masu na ngho boh maka ni mariya ka ni khiri kpare. ²⁵Riya lu rika na rakumi ka zu na kazu iyi iwrii kra na igri ti ni su na ngho naka ni kiri kpare. ²⁶mba ti ni hu nghumu khre i su di ni ya fe khiri kpare?. ²⁷Yeso ye, u ngho ti ni basi ni kachu magri nga ri si ni kachu kpare. ²⁸Biturus khre be kre, yi bwa u ngho yi na nghu ngho sa boh su duwo. ²⁹Na nyumu yeso bi la nama, nyumu me lila nawu na, bagru tini ya bwa kiri-nghu sabo, na ngha-nghu, mawani, ari mati, ari mawu ni khre khiri kpare. ³⁰Andi babu ngho ti brebre nghu ni rikpu na nghu nga na rikpu ti ni ri ba, khiiyi miki ti gbo-gbo. ³¹Na kezi a ka ni khize aha awu shi-aha lu na nguhu si la nama, hu, yi ri ya urushulima, ari ngho ti ni mba ti huko ma-wa risi uwu igri ya basu nghumu. ³²Ma ya runghu na mba ti ni ma sa hu kpare nga ma ya tshro si na-nghu rhiwhi, shi ta ngo lu-nghu su lu ugo na nghu. ³³Na nyumu, ma ya chi nghu, su wu nghu, ni kame i kprii tshra ya nyan-de. ³⁴Mma ba fe ku kpa-ko khre ti ni ma khre ikhre na ma, Mma ba fe ku kpa-ko I khre tini ma khre na ma nga. ³⁵U ba thru ka chu-ndi, yeso ya ni da gbi na yariko, igri ti pla-yi, a basu nihi ka fe na mangri. ³⁶A hu mangri ugbu ka kaya a mye a ki ri khri na. ³⁷U mala na nghu ku i su yeso banazare ika tchuta ka ya. ³⁸Mu, igri ti playi i lu nru si khre yeso, uwu Dawuda, tshurimitii churi-miti na-me. ³⁹Magri ti nima ji ihi yi, uma ru-gbu Igri ti pla-yi, ku nate na-ngbi i gri ti playi ari lu-lu-uvu gbah jeh na-nghu. ⁴⁰Yeso bi ti grih si khre kuma bi igri di ba na-nghu, ki mye nghu. ⁴¹Mu lu ki ni nawu? A khre, dada, ti fe ku hu iko mi. ⁴²Yeso bi la na-nghu, fe ku hu uko-wu, rishe-she wu nawu ku yi. ⁴³Na krei-krei nghu a fe hu uko yi nghu su du nghu, shi mur ni kpare. Magri shwrashwra ti ni ma hu-nghu, su mur ni kpare.

Chapter 19

¹Yesu ka si ka zu yariko. ²Na nyumu igri ndi ni kachu nghu i nde nghu su zakka isu oriye mba kubo ugba ruwa asu na nghu boh³I ka ne ti hu su kliki shi sa fe yesu ku hu nga mangri bri-bri ji u nghu usu kpuru igri. ⁴A ki ka l hiyi mangri si kato lkpe kaku sina durumi si hu nghu ni gahi ti ni ya zo yesu. ⁵Yesu ba tshru kachu nghu ane kare ni khre na nghu zakka shi b bebe nghu shi ni rengu miya ti shi ni khiri wu. ⁶A shi na khri khri su ba bu-nghuna khi tre. ⁷Mahu su ru ju ugri ku rika ni nghu ni ka ni khiri nghu igri ti lu ngho ribii. ⁸Zakka bi nyan-de si khre ni dada hu dada ringri isi ni na mna ni kame nghu ti musa na ngho miyu na mba ti ni ma basu na kandu nga mbati ni mi mbre ma mi ya re nama ku who ane ni risi nghu. ⁹Yesu bi la na nghu lri nghu kraa sabo ba keru wu nghu wa nyi i su uwu ibrahim. ¹⁰Nyumu uwu ingri ba ti bane sina kra mangri ti ma sa ihi risi nga. ¹¹Rukpu ni ma hui lkre di ate ri klrii si lila ma rikpu ngho mbami ngi du digbi na urushalima i ma yi khre ku kini kpare yati zeze ba ruh na krii-krii. ¹²A khre ni su ngumu lgri ndi ka miti ti na nyu ti yabo ni gu-nghu keru khiri shi wehreba. ¹³A bi mawu keru nghu awu shina ma ugba'a ti ni ma riya lu ritchu na-nghu awu ni ngha ya rikpu ti ni mi ya whir ba. ¹⁴Mawu miti umsra nghu su tu saga ni kame ma du-nghu ku ma babi nasu tigba ma nga. ¹⁵A su nyumu ni kare ba nika sika bo tigba a tun du kuma bi mba udu ti ni na ma mawu ti nda namamaba na nghu shi na hu nghu da ni mafe ni ugba'a risi ruchu to ti ni ma lu kame umgba ti ni nama malu richu na nghu. ¹⁶Ti wudidi aba si khre dada umgbaa ti bi nami mi fe awu jeh ni risi nghu ti ni bu nami. ¹⁷Iti keru bela na nghu buhu bulu risi bu suwu risi bulu rishe she nghu ni nghu wucici beya fe ti gba ti be ya bi uko awu. ¹⁸Ti aha buba si khre umba ti ni be nami dada me fe ata ni risi nghu. ¹⁹Bu yasu ti gba ti bu yabi uko ata. ²⁰Idi nghu ba si ba khre dada mibi u-nghu ti nibi nami bi ba. ²¹Mi tshri tshri wu beri ne mangri biri fe ni kachu ti ni bi bata nga beri ga ni kachu tini bata nga beri ga ni kachu tini buba tru nga. ²²Igri di bi kre ku mi ya shrimo nawu na ikrii tini bi kher basu wu ribi ngho bi klrii ku mu ru tshru ni kachu ti ni mi ba tru nga. ²³Aki lu ko bu babi ugba mi kalu ni kaze umgbaa rikpu mi whir ba si mi babu na mawu risi nghu. ²⁴Ti gba lti lal ni mba ti ni makpe na nghu mabo ugba ni kachu nghu mabi ya je ni ti ni suna awu. ²⁵Uma khre na nghu dada ti ta nghu su awu. ²⁶Mi la nawu na ingri ti ni su na nghu ma yaje na nghu ti ni basu na nghu nga ti nisu na-nghu maya bu. ²⁷Ari maka lhi yimi mbami ti ni ma babi musu tu gbama ngha, bi na ba su wuma ni lhi yimi naa. ²⁸Na khikhre mba mi shi du rukpu nghu kaya urushelima ti ni ka urushalima. ²⁹Ba ma kachu ndi l di gbi betafaji na betanya ni gashi ma ribi kachu nghu ku Zaitu a tu mba udu nghu aha. ³⁰A la nama ya kame uko ti ihi yi kana, biya hu mu-ngha na ti ni ma sa ni ma sa ye ri to nga nghu bi ba na. ³¹Ni nghu ugru mye wuna, aki ko bi ri nghu naa shi la nghu na ku dada isu na nghu ti ni riya lu na-nghu mye na. ³²Mba ti ni ma tu ma maka ma hu mu nghu ka ti ni yesu la nama. ³³Rikpu ti ni maka ri ingri mu nghu bi mye ma ku a ki lu ni bu riri mu ngha na. ³⁴Mma khre ku dada ri mye. ³⁵Mma bi ba na yesu uma ju ari utro ma chulu ni miti yesu bu zu risi nghu na mu ngha. ³⁶Rikpu ni maka si ka ju ari utro ma lugbwa nihi. ³⁷Rikpu ni digbi na kachu ti ni gashi zaitun te ari mawu ku du-nghu na nghu -ngho ma uma ru mur si rihi kpare na nvunvu kuma hu ndu bo kpoare. ³⁸Mma khre u-nghu ti si nghu l su oriye ti ni ba ni kame ndeh dada iti kalamiki ni kare ku mur tibri-nghu. ³⁹Mari bafriyawa saga ni kame mangri uma khre naghu igri kukla gbu mawu chuduwo wa. ⁴⁰Yesu yeh si khre mi la nawuna ni mbami ma kpi na nghi ari kike maya riya ki. ⁴¹Rukpu ti yesu digbi na kame uko a ki mayi ni ikhre nghu. ⁴²A khre ku ni kasu ti ni buhu ni kpri gami bubu pye, ari ngho ti ni bi ku kalamiki ba a su mata ruba ni iyiyi naa. ⁴³Rikpu ruba ti ni mari maka ihi yiwu maya meh kachu go wu su chu kachu go gare si shawu ni ari kachu na ngho ngho. ⁴⁴Maya mu wu chulu bwa miti na, na ari mawu wu naa ma sa riya bwa kika ndi sabo ni risi wani nghu nga bubu ga sa hu rikpu khi ya wu nga. ⁴⁵Yesu ka ni kame shakpaa kpare niyi su glu shi zu mangri ti ni maka bhual isi. ⁴⁶A la nama, ma wa kiri mi yasu kachu ku fe na kpare bi me na nghu na kachu kiri mba khilri. ⁴⁷Yesu ka kla ni shakpaa kpare ti mba tigba na mba ti wa ma ka ne nghu tiwu, Mma mu masu tigba ti mangri. ⁴⁸Na-nyumu ma sa fe ihi nga ari ugba mangri ma ko kpetu na ku so risi.

Chapter 20

¹I ba ni kpri ndi, ni Yeso ka klar ni kame kaza kpare na ku klar kre kpare, oriye tigba na mba ti wah rigangambe na mba Riku ni ma ba na Yeso. ²Ma kre Na nghu "La nayi na kushweru ndi ni bu lulu ngho bame re ndi nawhu Kutshweru na'a? ³Yesu beh, shi Myhe ma, Me riya myi wu shi La nami na ⁴Baptisma ti yohona, Iri kareh rii Iri na ngrii? ⁵Ma kre na nguma, ni yi kre kare, ta kre; Aikih sa bu ba bii na nghu nanga? Ni yi kre mangrii; mangrii . ⁶mariya tshre yi na kikye, ma la na mah ku yohona su ngrii ti huko ⁷Ma kre na nguma, ma sa whu kachu ni iriy ga. ⁸Yesu la na ma, mi ba ya la niye na kutshweru ndi ni mi lu ndu na ngho ⁹Yesu la ni mangrii ngbii" ngrii di tshru malah, shi di ni ngrii ti ni riya doh shi lu riicre ka miti kaye shi berukpu ni kachungh. ¹⁰Ni rikpu lu shi tuh uwu du na mba ti doh malah, ma na-ghu ari kuwah kakuh ti malah uwachi onghu, shi ba nanghu kandu ni boh ngah. ¹¹Shi bi tuh uwu ndu ndi, ma bi chi, shi na nghu riwhi shi ba nanghu kandu ni boh nga. ¹²Shi bi tuh ndi jeh ti attra, ma bi kye nanghu riko shi mu nghu tabwa. ¹³Dada ti malah kre' Aiki miya lu? miya tudu na uwu mi miri bii kila mariya dhi-rikii nanghu. ¹⁴Mba ku doh malah mahu nghu, ma kre na nguma, nanghu mu su uwu ngri malah, nayi wunghu shi na shina malah nasu tayi. ¹⁵Ma chu tabwa nanghi ni malah, shi wunghu. Aiki ni dada malah ya lu nama?. ¹⁶Ya ba shi djhii, mba ludu ni malah di, shi na mbasagah malah ndi ti mahu, si klrii naghu basu nyumu nga. ¹⁷Ka yesu huma, shi kre, aikin su ku kpako ugha tini mawa kikeh ti mba ku meh raa unghumu si ti kikih ti ni bi kirih di?. ¹⁸Du ngrii ti ni ryuroku ni rissii kikye yi djhii meme, na ti ni ryuku nanghu ya beh. ¹⁹Mba kuwa ganganmbe na oriye tigba ma nihyu ti chinghi na rikpu di, Ma whu ku kre ngbii di ni rissi ma. Ma ri lu shrishri mangrii. Ma ri dunghu rehre, shi mba ti hu na ruba to ti mari duh risisii shi ma ²⁰fehngbu na ongh ti bii, ma di nghu ni boh mba tibii na mangrii ti sheru ti bi mangrii. ²¹Ma myenghu, shi kre, ngrii kikla, A ndi whu ko ba ri kre shi re kla risisii, bi ba re lu ku ya risii ngah Biri kla kre ti ni ihii kpare. ²²I si na yi kpra umgba ruwah ni caesar ko ndi?. ²³Yesu whu ku mhye ma, shi kre nama. ²⁴Kla na mi tina kubu, iyi ndi na nde ndi?, Ma kre caesar's. ²⁵I kre nama," Nisu yemu na caesar ongh ti nisu ti ceaser, Na kpare ongh ti ni su ti kpare. ²⁶Ma a baya ti feh ungh na ongh ti biingh na kreunghu gah, ni khachu mangrii din gah, shi lu ni kre taungh, shi kpi na ngbei. ²⁷Ari mba saduki ba naungh, mba ti ma kre ku ba ku yande kpare ni fu: ²⁸Ma mye ungh, " Ngrii kikla, musa, wah na ma ku ngrii ti ni wani ungh fu; a so na ngha, ba ungh na mawu, Ngrii di ya hii ngha wani ungh, shi na fe wuh na wanungh. ²⁹I suh na mawuni tamba, ti indi hii ngha di, a fu ba wuh. ³⁰Na ti aha, ngumu. ³¹Ti attra hii ngha di na ti tamba ungh ma ba wu shi fuh. ³²Na kizi ngha di fuh. ³³Ni kpri ku yande kpare, ngha di ya su ti ndi? umma tamba mabi ughu usu ngha ma. ³⁴Yeso kree nama, mawu ti kizeungh mari ba man gha shiri di mangha ma buma. ³⁵Mba ti ni ma whuma masu bah tisii ni kize gahbu ti buh mba ti ma yande ni kpri kufu kpare mba ti mafu ma ba ya buh mangha ko ma di mandha ti buh gah. ³⁶Ko ma ya bi fuh, mari su mawu kusi kpare na mawu kpare, masumawuti yande kpare. ³⁷Ba ti ma fuh yande, musa kla yi, ni kachu ni khila ka ree ni kamaiji, ni kachu ni biy itiya tigha su kpare ti Ibrahim na kpare Ishaku, na kpare Yakubu. ³⁸Bebungh basu kpare ti fuh gah, i su ti mba ma gbe na riihye do pye su na riihye na ungh. ³⁹Mba ku wa ganganmbe, bhye," Ngrii ku kla bii bi nama risisi. ⁴⁰Maa babi mhyeungh kandu gah. ⁴¹Yeso kre nama, ma kre kikhe ku christi su uwu Dauda?. ⁴²ungh Dawuda na risiiungh kre ni ganganmbe zabura Itiya ti gba kre ni itiyi ti gba, su ni boh rikiya. ⁴³Me ya whra mba ka ihiyiwu ka chu su. ⁴⁴Dawuda nisu ni bii christi Iti i su kike na ungh uwu Dawuda?. ⁴⁵Ni kuhu igbu mangrii i kree ni mba ti duhungh;. ⁴⁶Lu kuhu na mba ku rombe, ti mari su ti krii shi kruu troh shi fe kutru ndi risisii ni richu na kachu su tisii ni shakpa kpare, na ni kachu ugba. ⁴⁷Ma marika ni kirii ti ni mangha wafu, Ni su rukpu tifeh mariya ku lu glo ti fe ku djhii tigba.

Chapter 21

¹Iyeso kayi ni, shi hu ma soh ngho bo lri bi mgbu ta ni kaze umgba. ²A hu ingha ti ni su wafu ni lu mite aha. ³Ni ngha a kre risheshe nghu ni la nanyi na ingha wafu ti ni sa su kandu nga ta ka na shwashwa ma. ⁴Bu bi tu na kire ti bu soh ni ndi brinbri. Nga woku mi bu ta pye ti nyo soh ni ndi. ⁵Ka ni ma kre to shakpa ka ti ma me ndi bu risii ni ma kike ni ngo ti ma biba, shi kre. ⁶Ni ka ti bu iri hu ndi pye, kprindi iri ba ti mari kike la kpi gha-aha ti mari djih ndi pye. ⁷Kah ma daka ni ndi ye" ungri kla, shiya nyho mi lalu? Yi li nanu yi rikpu ti nye mi ndi lulu. ⁸Iyeso udoh wah" mai lulu na ma bre wu. mangri brinbri ra ba ni nde mi si ba kre "usu mbi" Rikpu digbi: ku duh ma wa ngo. ⁹Bu la hutu ti rikoro ni kutai biya ngo, ka lohchri ngo, ma rah kujiji ba, amma rikpu la mire kyakaka rinyo. ¹⁰Uba kre na ma ndi miti koh la yande uwu ni miti koh mariku la ya kre in ma riku. ¹¹Miti ira gugru brinbri, rimye ni rikye ni ma iri ni kho gha gha. Bu la hutu ngo chrichri brinbri ni kurle. ¹²Asu ngomi ndi pye, ma la ruwu bi di ni bho, bi ira wa ringra na, Ma ira bi wu na kaze mari Yahudawa ni Azerhi, bi wu ba kpaze oriye ni ma riku miti ni nde mi. ¹³Ni rikpu ndi bi, hu la ta nju kre mi. ¹⁴Lri su ngyi, ku bii miki tu na ngo ti bu lu kre na go, ¹⁵mi bi da ni mye nawu na, ti ma marize gehe wunah ni yakre ni ba na, ma lra kawu miti ngo. ¹⁶Ma lra bi wu na matea, mawane, makawusa, ma ira bu taa ni ruku. ¹⁷Ma ira soh wu na kre nde mi. ¹⁸Manju risi ndidi ni risi tuna ira zeyi ngo. ¹⁹Ni gba miki, bu ira fe biya tunna. ²⁰In bulri ma ta riku bu gangelre urushalima, buyi ti ze koh yi digbi. ²¹Ma ti ma kpi ni Juda kri ya gbo ma ti ma kpi ni koh ruye, mati ma kpi ni aye, bo lre ba koh ngo. ²²Ni rikpu bubo wa, nyi la su na nyo ti kakambe wa na mlo. ²³Gbu chu wu nah, ni mugna ti ma kre ruhu, ni magna ti ma bi mawu ni boh. Mangri lra wa ringra gbulaka ni miti, ni wa ti mangri ta. ²⁴Mangri lra lruku ni kajiriku. Mawa bi ma lrifeh ni malri koh. Ka urushalima la klha ni boh ma ma lri soh wu nna ngo. Nagno ti ma wua so na mlo. ²⁵Bu lra hu gnu alama ni nu, ni uwaha, ni malri njika ni miti. Matri kho la ngya ma, zizi ka ti Nne lri glu. ²⁶Mangri lra kyeku kre ti gno ti lri ba lu ni miti. Ma rikku ti kare la juru. ²⁷Mala hu uwu ngri lri ba lru kare ni ku chre ru ni ugba. ²⁸In bu lri hu ma gnu di lri lu, yande ka sha risi tu alre, kre bu saba digbi ye. ²⁹Iyeso tanju kre na mandi Hu ti uboh ni ma kaku. ³⁰Ma lri toh oriye ni uwa, ³¹Bu yi nyuna ti shushu digbii. ³²Bu yi gaga bu hu ma gnond lri lu. Bu yi ti lrite ti kpare digbi ye. ³³Kare ni miti la gbo, amma gno ti mi kre la gbo gbo. ³⁴Me ti bu ngo na, kre na miki tu gla ni kuwuh brinbri ni kye, rigba ti ka lah miki, kre na rikpu. ³⁵Ngo ndi la ba na mangri ni mitimi pye. ³⁶Meti ni rikpu pye, feh, ti gbegbe she kra ngu na ti lri ba fe wu na, ka shi ni uwu ngri. ³⁷Ni rikpu ti ka kla ni shakpa, ni chu, u to ruye shi ka olive. ³⁸Mangri ba mbribri ni huhu ti hutu ta ni shakpa.

Chapter 22

¹Ni irikpu ti kaluh ti rikpri nze ribri digbi ti ma iri bri kachuta. ²Ma iri tigba ma wua iri ne ka ti ma iri ba wu pye na mba kuwah kakambe yesu kre ma iri lochri mangri. ³Kah shaitan ba kani yahuda tima iri bri iskariot na me ma awu she ha. ⁴Yahuza kafe riku friest ni riku hu koh, shi lu mye ka ti ma la bi Yesu nama. ⁵Ma wri ka shi bi mgba na. ⁶Gno bii shi fe rikpu ti bi yesu na mangri. ⁷kha rikpu ba ti rikpri nza ribri ti chugbye ti kachuta ti ta wii na kpare. ⁸Ka yesu tu Bitrus ni Yahaya ya mai khaluu na yindi ulri ti ka chuta ti yi la iri. ⁹Ma daka ni yinga yi la ya me ugba lu?. ¹⁰U doh wa na ma ndi hu in bu ka na meh koh bu la hungri di bi ugba wani la fe wu hoh zi ya iri ni ndi. ¹¹Kre na ugri iri oriye kla, kre na wundi kaze ti mi la kpi shi iri kachuta ni ma dume wu zenyi?. ¹²La kla wundi kaze iri ugba lahu meh ko ndi lu. ¹³Ma ka lu pye kati gno kre ku ma meh iri kachuta. ¹⁴Ni rikpu ndi lu, u ti mi tea na wundu ta. ¹⁵Ka u kre na mandi"me lu wri to ti ni kachuta mi ni bu nna irih she wa rika. ¹⁶Mi kre wundi na mi lu boo iri ngo shi na mlo ni riite kpare. ¹⁷Ka yesu hi gba shu lu wri ka u kre bu ndi ka gwa nna. ¹⁸Me kire wundi na me la wa anyo ne she wami lo har na rite kpare ba. ¹⁹Ka u hi rikpri nze ka shi lu wri u bu ndi na ma shi kre"timi usu uruh me ti ma bi no nna, lu ndi ti tairi ni me. ²⁰U hi ugba ndi ka tima lu she kre tini su ugba ti kudda rehe ni wayi mi ta ma ju lu wundi. ²¹Kpetu na kuboh ti ngri i ba biya ni me uti gbi lrita laka. ²²Uwu ngri iri yah tima me soh. Gbuchu ti ngri ti ma zoba ta shi bi mi ya. ²³Ka ma ka lu gri onyu ma ongu ma anga di iri ba kuh nyi?. ²⁴Ka ma kak tchremgbu onguma anga nameyi kra yi pye. ²⁵Uba klri mandi ma oriye ma irii gbra na mandi ka ma ti ma su riku ma su ma lilu gno risi. ²⁶Na ka su nyi ni bu nna ngo .Naa su nyi ngri ti iri soh na suh lakaka, na ti sho wuchichi, ka ngri ti gno so lakaka na tea soh ngri lundu. ²⁷Ka anga su ngri laka, usu ngri ti uti ni rite laka mi ti ni buna soh ungri ti li lundu. ²⁸Bu mbi na ka kri ni me ni rikpu warika mi ²⁹Mi bi wu sabon ni shakpa ka ti utimi so na mindi. ³⁰Ti bu la iri shi wa ni rite laka ni sa kpa tami, ka bu la ti rite riku shi shummu ire a wusheha ti israila. ³¹Sima Sima me lulu igrii ribii da ka ti bu wu na hah wu so shapa ribaba. ³²Mi ku kru na wundi na bimiki tu ruku ngo in bu iri yande na wane wu chre ru. ³³Bitrus kiri na ndi"mi meti ti du zi ya azeiri ni ruku. ³⁴Iyesu dohwa mi klri wundi Bitrus kami na kiki du bu la tchen gbu ku bu yi mi ngo ho ctraa. ³⁵Iyesu kiri na mandi mi tu wu ndu ka yea ba ko gnande mawagno ni lakpokru lagba ho bu krah nango in gi bi fe nna ngo? ma douwa, ko nango. ³⁶Gno ba kiri mandi gnogno, bu soh na hi, na bi nawangno ti ngo no kaji riku ngo na he ucho yuh shi yuh ndi. ³⁷Mi kire wundi gno ti mu waa ni risi mi, mgbigbi na mlo. ma kla gno na ma du plambe ka ngho ti ma kire ni meh na mlo. ³⁸Ka mma klre hu, hu! ga kaji riku kaha u klre mandi umaye. ³⁹Iyesu ruye ka ti li lu ka agbo olive ma wundi tya doozi. ⁴⁰Ni rikbu ti ma chru u klre mandi kru na wu kah ni nbre ruku ngo. ⁴¹U bwa ma sabo shi ka yea gyaa ka u shu mgbaru miti ka. ⁴²u klre utea in bubi ruye ni gba me ko me na su ulu mi ngo, na tutu ko luh. ⁴³Uwundusi ti kpare iru are ba nindi, ba bi tcheru na. ⁴⁴U tini ringra ta U teh ku kru u te ta u su so wayi li lu miti. ⁴⁵Rikpu ti u yande ni klu ta, uba hu ma do zi ta iri lalla klre chrichri. ⁴⁶U daka ni ma"bu iri lalla ngyi na? yande shi kru klre na wu ka ni mahu ngo. ⁴⁷Rikpu ti gno te ku lugri, mangri brimbri ba ni Yahuza ndi na me ma awu sheha bi ma ba. ubba ba tchen de. ⁴⁸Yeso klre nandi u Yahuza bu ba ti bi mi yah in tchind?. ⁴⁹Ma mmu digbii ni Yeso hu gno ti kaa luh ma klre utea, na yi kra ni kaji riku?. ⁵⁰Ka ndi ne me ma mri kutu to uwundu ti tigba riku. ⁵¹Yesu Klre umayea u du kutu ka kila na di. ⁵²Yesu klre na riku tigba ni ma riku sokpa ni ma matii ti ma sa be ni di ngo, Bu ba ni meh so ma riba ruh ngri iyi ni kaji riku ni mawanigno riku?. ⁵³Mi ti ni bu na ni shakpa kpri ni kpri bu ruh mi gno. ⁵⁴Timi su rikbu tu nna, ma riku ti uchu' ma roh shi bi ka iri riku tigba ku Bitrus duzi ni na nyu gya. ⁵⁵Ni rikpu ti ma ta ulla shi ti miti pye mma ni kpanze. Bitrus ti ni katete ma. ⁵⁶Wuna ndu ndi hu ti gno ti ni ko za ulla u neh ni riyi ku u klre,"ungri mi pye ti ni ma. ⁵⁷Ka Bitrus tru ka klre" gna, mi yingri mi ngo. ⁵⁸Ma kpi gyaa u ngri di ho ka klre u bu pye su ni ma"ka Bitrus klre"Ngri, umengo. ⁵⁹Ni rikpu ndi gyu ngri di tchi ka u klre,"Risheshe u ngri mi ti ni ndi u su ngri galila. ⁶⁰Bitru klre ungri, mi yi gno ti bu iri klre ngo gyaa ka ti gno teh ka lugri kiki duh. ⁶¹Wlre utiyi kayi ni Bitru ka Bitru thari gno u teh kire kami na kiki duh aremi bu la tru ku bu yi mi ngo ho tcha. ⁶²Bitrus to riyi ku ulungu mbrimbri. ⁶³Ka mangri ti ma iri gbee iyesu tchengho shi tchangno. ⁶⁴Ma klu nandi lriyi ku shi da ka klre! anga ka wu?. ⁶⁵Ma klre gri mbrimbri ti gno sii ngo na iyesu. ⁶⁶Gba ti kpri gna, ma riku koh hallu ni riku tigba ni ti ma, iri wa ngl. ma bye ku ni rite mmu. ⁶⁷Ma ti kre in bu su uwu kpare na yindi in mi klre nu wundi bu la be ngo. ⁶⁸In mi daka tu bu la do owa ngo. ⁶⁹Ni aremi uwu ngri la ti miti ni ubo iriya ti tcheru kpare. ⁷⁰Ma ti klre,"bu su uwu kpare?"Yesu do hwu na mandi, bu klre ku mi suu. ⁷¹Ma klre "yi iri ni regra kren gyi? uyee nguyi hutu ne angyu ta.

Chapter 23

¹Magbu mangri ma gyande shi bi yeso ka na pilati. ²Shi ri tunghu ku,"Yi fe ngringami ri mbre gbu koyina ku na masa kpra kaisar nga a ri kre ku nghu mu su kriti, iriye. ³Pilati mye nghu ku bu su iyiye mba Yahuda? yeso bi nanghu ku isu ka bu kre. ⁴Pilati la ni tigba na gbu mangri,"Musa nghu ti miya ruu ngrii ngami la nga. ⁵Ma kpe ka bii ku ngriui nanghu uglu mangri zeyii wa iri kla ni judea rhi Galili ba thru kachungami. ⁶N kuhu ngami pilati mye pilati mye re nghringah uso ba galili. ⁷Ni hu ku isu ni kame kibii ti hiridu, itu yeso na yana hiridu, nghu pye ti ni Urishalima ni kprin. ⁸Hiridu muru ti risheshen na khi hu yeso a rii ga ku yeso riya lu nanghu ngho majii rukpu ngabu iri hu krennghu a iri so ti hunnghu na yi nghu. ⁹Hiridu mye yeso gbu kimye yeso sa ye na nghu ngah. ¹⁰Mba tigba na mba ti wa kakambe ma gyende na khi tre ru shi nghu. ¹¹Hiridu na mba kpamu khila ma tuunghu shi shungghu ma khru nanghu uthro risi wure nghu ka na pilah. ¹²Hiridu na pilati masa su makangah nghu ma ngah ama rii kpri ngaha masa maka nghu ma. ¹³pilati bii mba tigba shrashra na mba ti bii na gbu mangri. ¹⁴Shi la nama ku,"Bu bi ngri ngami ba na, mi myenghu shi sa fe kandu ti ribi ti ni ya sa ma gbra nghu nga. ¹⁵Nyumu na Hiridu,Bu hu nanguwu na, nghri gami sa lu ngho ti ni tru lufungah. ¹⁶Miya chinnghu shi chunghu sabo na. ¹⁷Rukpu ngaha isu rukpu ti pilati riya chu nghri klri rii ndi sabo na ma ni rikpu ku mur mma ni rukpu (doh ki muru). ¹⁸Ima lu umvu ku na shi nama Baraba ti ni ma bwangri ni kaze khi rii. ¹⁹Baraba ta shra ni uko din shi wu mangri pyr. ²⁰Pilati kre na ma shi din shi wu na hu nghu riya ti chu yeso sabo. ²¹Mma lun nvu ku"Nghu gbra nghu. ²²Kre na ma uho ti attra,"Ni kre ki aki ti ribii mu ni nghu gami lu? Mi sa fe ngho ti ni tru na ma wu nghri ni tii sinangah ni mi chuinghu miya sanghuboo. ²³Ma raa na umuu shi ne na ma gbra nghu umuu ulu, Pilati a ye mikhi nghu. ²⁴Pilati ibi na ma nangho ti ni ma mye. A ²⁵shi nama ingri ti ni ma mye ti ni ma ta nghu ni khi rii nikre ni mirii ji kachu rizeyi shi rii wu mangri a sa yeso bo nama. ²⁶Rukpu ti ni ma binghu ruye uma gbi ingri ti mari bi nghu sima ti sirin, ti ni rhi kame uko ri ba, ima nanghu kaku ti gbra na bi na du yeso. ²⁷Ugbu mangri na mangha mari ki ni kre nghu shi rii du nghu ni khizi yeso nama,"Mawuna. ²⁸Na ku whre yi nema Urishalima,na ka ki nami nayi ki ninguwu na mawu yi na. ²⁹Humi rukpu riba ni mariya kre, ku madubo ni tambra ti ni ma sa whe nga na ebbe ti sa taba di kuwanga. ³⁰Mariya kre ni hashi na rioku ni risii yi shi kruuyi. ³¹Ni ma lu arii ngho ngaha rikpu ni arii kaku kpe na rii yi ni ma wu?. ³²Mangri saga, mba khibvi aha,ma bi ma rioye ti ya wuma na nghu. ³³Rukpu ti ni ma tru kachu ti mari bi ku kpanbru, ma gbra nghu na mba khibri aha indi ni ubo riya indi ni ubo riih. ³⁴Yeso kre iti, rembuki na ngho ribii ma masa hu ngho ti ni mari lungah,"Ma i ta kregbe shi gaa uttru nghu ni nguma. ³⁵Mangri nma kpi ri ne mba ti gba saga shi kpi rii tshonghu shi rii krenghu, l sa mba saga ubo, na sanghu nghu bo lyi hu ni su kriti ti kpare mba ti ni ma wa maa. ³⁶Mba tsha, uma tshonghu pye shi ba nanghu manyi ti ngraa ngbu. ³⁷Shi krenanghu,"Ni bu su iriye mba Yahuda bungu wu sabo. ³⁸Na nghla ni rii singhu,"Ngami mu ni su iriye Yahuda. ³⁹Ndi ni kame mba khi yibri ti ni ma gbra nghu ni ngha shi whenghu shi ri kre,"Busa su kriti nga? bu nghu sabo na yiyi pye. ⁴⁰Saga bu gbunghu shi rii kre busa lu shrishri kpare nga re isu ti ni ma gbra yi ni kame umo ti rufu na. ⁴¹Mbriinti yi kpi ni miti bu nghu ti ni ma nayi na kru nghu tini yi lu ngri ngami sa lu kanditi ri bii nga. ⁴²A kre na nghu Yesu gaa mi ni bu ka ni kiri wu. ⁴³Yesu bu kre manghu,"miri kre nawu ti risheshen ni rhenghu buya ti nami ni chi rii mi. ⁴⁴Bebein nghu usu mgba awu shi aha ka chu bi drahu. ⁴⁵Nnu wure ribihbi utro nghu hi ti kame shaakpa gvba lu. ⁴⁶Yesu khi na nvu shi kre, ltimi nu ubbo wu mi ta uhuu mi,"Na kregaha a fuh. ⁴⁷Ngri ti gba ti ta tsha ni hu ngho ti ni ma lu a shonde kpare shi rii kre mbrinti ngah mi l su uwu kpare ti rii sheshen. ⁴⁸Ugbu mangri ti ni ma ba ti hu ba arii ngho ti ni ma lu uma whre ka rii chi bo ni kpa fuma. ⁴⁹Mba ti ni ma hunghu na mangri ti ni ma dungho rii galili kpi na khi zizi si ka hu ngho mba mi. ⁵⁰Ningha isu nari ti ni mari binghu yusu isu indi ni kame mba ti gba khjiah isu mbrinsi ngri rii sisin. ⁵¹Ngri ngami sa bi na ungho ti ni ma so na ngno ti ni ma lu nga rii Arimatiya, uko mba Yahuda nghu ri ne kaku su kpare. ⁵²Ngri na ka fe pilati, shi miye igga yeso. ⁵³I hi shi na nghu shi kru nghu na uttro linin, shi ta nghu ni ukoribii ti ni ma kphah khikye, ti ni ma sa tanghru ngah. ⁵⁴Isu kpri kimeelu lkpri sati riba. ⁵⁵Mangha ti ni ma ba na yeso rii galili ma ka hu koribiingo si ma hu ma ta igga nghu khi kiki. ⁵⁶Ma whre ka ti ya me lu arii nghu ti kyengbi na arii mano ti ni kpri sati Uma yi, ka ti ni umo kre.

Chapter 24

¹ Na uwchuni ikpri ni ndi ti ridiu, ma ba uko ribii na ugho kyengbi ti nima medu. ²Ma fe ma djhwa kike ru ni ukoribii. ³Ma ka kame, ma fe igga Dada yeso nga. ⁴Rukpu ti mari gaa nganiwa mari aha thi ni krooma uttro ti rikpakoh. ⁵tshretshre ru mangha di shi ma shii risi ma so ni mitti, ma mie mangha ngaha, "usu kuki ko buru nne mba rinnga ni kame mba mafu"? ⁶Isa su ni minga, ma runghu! Gaahu, ni iri kre na yi na rukpu ti ni tee nayi ni Galili, ku mari ya ti di uwu ngri ni ubo mangri ribii? ⁷Mariya gbranghu ni kaku, ni ikpri ti attra riya bi yende". ⁸Mangha ngaha ma gaa shi hu ikre ngho. ⁹Ma rhi uko ribii shi ka la ni Awu shi ndi na ringri ma. ¹⁰Bebenin, Maryamu magadaliya, Joana, Maryamu inii Yakub, na mangha saga ka la ni mbati zezebo. ¹¹ko kutundu ma isu ka chakre ni mbati zezebo, a masa bi na mangha dinga. ¹²Bitrusu yende shi kri ka ko ribii, shi doyi ney kame nghu ihu uttro lini ti ma bwa nanghu nanghuma. Biturus wure ka kiringhu, shiri gaaungu ti ri kri. ¹³Humi, aha ni kame ma mari ya uko ti mari bii ku Emmawu, uglo nghu aso mil andra rhi urushalima. ¹⁴Mari tanjokre nghu ti ri kii. ¹⁵Mari tanjokre ri miye, Yeso ka doh ma riya. ¹⁶Ko iyi ma sa fuh ti ma hu nghunga. ¹⁷Yeso miye ma ku, "Buru kri shi ri tanjokre kii na?" ¹⁸Ma ti mari bi ku Kilopas yenghu ku, "Ira bubu mangba ni Urushalima ni sa hu nghu ti ri kri ni kame ipri ngami nga?" ¹⁹Yeso krhe nama ku "Aki ri kri?" Ma yehnanghu ku nghu ti kri na yeso ti Nazara nisu ngri tuhoo ko, ti lu gbogbondu na kre kpare, Ife kibii na kpare na mangri pye, ²⁰Ko ruku tigba na mba tibiya ma dingho na ma wunghu shi gbranghu ni kaku. ²¹ka yi na somikkii ku nghomu riya kre israila sao. Eih, nangaha, Babein usu kpri attra mu ti ugha na kri. ²²Ka mangha ti ma ti na yi nayi mayii, ma ka uko ribii na chuchu, shi sa ka hu ngho nga. ²³Ni maka hunghanga, ma wure ri kre ku ma hu mawundu kpare ni ma kre nama ku iyande isu na rinnga ngho. ²⁴Ringri mangri ti ma ti na yi ma ka uko ribii shi ka hhu ku isu nyinmu a musa hungho nga. ²⁵Yeso kre nama, "Buu abududu mangri, Busu na djwa mikkii bii nghamba tu huko ma kre! ²⁶Isu mbgimghi ni kristi na wa ringra ngami shi na ka ni ugbuungha" ²⁷Ningha, E'zeze na musa, ka na nbakuhuuko, Yeso kla nama ungho ti riya fe nga ka ti kambe-kpare kre. ²⁸Ni ma digbi na uko ti mariyaa, Yeso lu ka ngho riya. ²⁹Ko ma mujengho "ti na yi, hu ichu ru ru" Yeso do shi tsa na ma. ³⁰Ni su tirisii na ma ihi falafah, shi dubo, ah imbri ngho, a nama. ³¹Ningha iyi ma ifi, shi ma hhu nghu, ni ngha, I wurebi ni iyi ma. ³²Ma kre na nguma, "usu ngyimu rukpu ti ni ri kla nayi kanibe-kkpare mikii yi ri miyi?" ³³Mayende rukpukpun shi wure ka urushalima. ma ka deh na awu shi indi na mba ti ma ti nama. ³⁴Ma kre nama "Ti risheshen Dada yende i ruu ni Biturus pye". ³⁵Ma la na ma ugho ti ti kri nama ni ihi, na uto na ma hundho rukpu ti ni mbri flafa nama. ³⁶Ni mati re krenghongami, Yeso ngugnu ti ni katete ma, a kre nama ku, "khiyi mikkii ti na wuna". ³⁷Tshretshre ruma, ma ga ku usu uhoo. ³⁸Yeso mye ma, usu ki ri ngya wu? Buru miye ki ni mikki wuna? ³⁹Nee ubbo mi na uhho mi na, usu mi na nghumi. ⁴⁰Ikla nama ubbonghu na uhonghu. ⁴¹Masa biinga sobo na kuimmru, na ku gah. Yeso miye ma, "Bu so na irii ti ri?" ⁴²Ma nanghu inje ti ma ye. ⁴³Ibu shi re ni iyi ma. ⁴⁴Ikre na ma "Ngami mu usu kre mi ti mi kre nawu rukpu ti mi teh nawu, Ngami mu usu unghu ti ma wa ni plambe ti musa na mbati huuko na Zabura ti ni ba Kimulu". ⁴⁵Ningha i fuh nama kuhu shi ma huu kakambe kpare. ⁴⁶E' kre nama ku, ngami mu ma wa, ku kristi riya wa rika, shi riya gyande ni kpri attra. ⁴⁷Krekre yemiki na kulurii ti ughu ribii ya abu mitti shrashra rii urushalima. ⁴⁸Buu bu hu ngami na ritsitsiwu na. ⁴⁹Humi, miya ti tundu nawu ngho ti itimi tanghu. ko bu ti tsa ni kame koh se ma kru wu na riishwi ri kare". ⁵⁰Yeso bi bi maruye ka digbi na Bethani. E'rai ubu ngnu shi duboh nama. ⁵¹Ni nghu duboh nama, ma hinghu yha kare. ⁵²Ma Dourisi nanghu shi wure ka urushalima na ku muru. ⁵³Ma tsa ni shakpa, ri Dhou kpare wa.

John

Chapter 1

¹Ni rihrihi ikre te ikre nah teh nah kpare ikre na isu kpare, ikre na isu pkare. ²Nah mu zeze ti na kpare. ³Ngbo mu lu mawu ngho na ngho-ngha kandu nah so tini ngho mu nah nah lu ngah. ⁴Ni kame ngbo mu su rhingha asu rhingha nah mu su ku pkako mangiri ⁵kukpako nah pkate ni kame udjrwahu, udjrawahusa yi ti rhingho. ⁶matu ingri nde ndu rhu ko kpare nde su Yohona. ⁷Uba ti kre ikre kukpako ngho mu shi na mangri na ngho-ngho be nah kukpko ngho. ⁸U sa su Yohona mu na su kukpako ngho ngho mu. ⁹Kukpako risheshe tini ri kpate nah mangri na ngho-ngho, ka ya ti ba uzimeti. ¹⁰Uti ne uzimeti ma lu uzimeti ru kachu ngho uzimeti nah sa yi ngah. ¹¹Uba na mba tangho mba tanghu sa bu ngho ngah. ¹²Nyiemu gbakaka tini ma bena ngho ina ma gahe nama su mawu kpare. ¹³Sasu ni gahe mayi ni ma hweye mba na ngho ka ni khi beh igaa re khi somiki ingri bi ngah, ti kpare. ¹⁴Ukre nanghu re ingri shi sune kame yi. Yi hu tigha ngho, tigba ni ra na- nghu wundidi tini rhyu kachu iti, mlo na

khingrye na rishe she. ¹⁵Yohona la ikree ni risi ngho si lu nvu, kre koh, " Na- ngho mu su tini me kre ko; in ngho tini riya ba ni kizi me kra na me; ina zeze na me"¹⁶Ina su ni ku mlo ngho mu yi kibe ma kibe na kibe. ¹⁷Ma di pla-mbe zu kubo Yeso kristi. ¹⁸Ngru sa hu kpare ndi ngah; Kpare wundidi, tini su degbi na iti, ngho mu klah Kpare na yi. ¹⁹Ngho mu su ikree ni Yohona kre rikpu ni mba Yahuda tu mbari tigbagba na mba tigba ma ni kachu ngho na ma miye ngho ni urushalima koh, "Bu su andi?" ²⁰Ikree risheshe_ "I sa su me mu me su kristi ngah" ²¹Ni-ngah ma miye ngho, "Bu hbu, bu su ndi? Bu su Iliya?" A koh "Me sa su Nghu ngah". Ma miyi, "Bu mu bu su ingri to kparisi? A koh "O-o". ²²Ni-ngha me miye ngho, "Bu su ndi, sinayi hu ikree tini yi nya ti la na mba ni ma tunyindu? Bu kre ku ki ni risiwu?" ²³Ikree ku " me su rila tini ri be ni mangba: 'Me gahs lu ndendeh na Dada nah,' toti ni Ishaya ongrii ku nukoh kree"²⁴ Beben ma tu saga ni kame mba tigbagba, ²⁵Ma shi miye ngho, bu luku kikii shi ri shi mangiri manyi ni ba su Kristi ri Iliya re ingri ni bu sa su kristi re Iliya re ingarii kuhukoh ngah?²⁶Yohona doh nama koh, " Me ri shi na manyi ingree teh ni kame yi na, ne bu sa hu ngho na ngah. ²⁷Ingho mu riba ni kizi me, ni me sa ma ti ri isha dagba ukpri ngho nga". ²⁸Ma lu ma mawu ngho nah ne Betani ne gbabri Joda ti ngabu, ni kachu ni Yohona ka shi mangri manyi. ²⁹Na kpri ngah Yohona hu Yeso ka ba na ngho shi kre ku, "Itu uwumesoh Kpare ni ngho rihe ngho ribi ti uzimeti shu koh nah! ³⁰Kre Inghu mu ni me la ku, "Ingri ne ri ba ni kizime kra name, kre tini i kaji name. ³¹Me sa hun ngho na Israila mu ne me ba khi shi mangri na manyi"³²Yohona kre na mangri ku, "Me hu uhhu risi ri doshi so ungrumase rhu kaare shi ba ti ne risi ta. ³³Me sa koh hu ngha, ni-nha ungho tini tumendu name shi mangri na manyi kre namw 'Ungri tini bu rihu ugbrumase ri doshi shi ti ne risi ngho, ngho mu riya shi mangari na uhu Risi'. ³⁴Me hu na sheyi shi la na mangri ku na-ngha mu su uwu Kpare". ³⁵Nyiemu ne pkri ngha ne yohona te na mawu ndu ngho aha, ³⁶Mahu Yeso ka chuta, ni-ngha Yohona kre ku "hu, ngho mu su uwu meso ti Kpare"³⁷Mawundu ngho aha hutu i kree tini kre ngame shi duuzi Yeso. ³⁸Ningha Yesu reyi shi shi huma ridungho shi miye ma, ba riya uci nah?" Ma kree ku Rabbi (ne ma ribe ku ungri ukla) Bu riti ninyi? ³⁹I kree name "ba hu ningha ma bahu kachu ni ka teh; ma kpi nangho upkri ndi kreti ina su ongbah awu. ⁴⁰Ni kame mangri aha ni hu ngho tini yohona kree shi doh Yesu, su An drawu wani siman Biturus. ⁴¹Izeze ka ne wani ngho siman shi iah na ngho "yi feh ingree ukraa sabo (Ni mari bre : Kristi). ⁴²I bi ngho ba kachu Yesu, ningha Yesu ningho yi shi kuh, "Boh su Siman uwu Yohona. Ma riya ti be wu ko kike "(Ni maribri Bitrus)"⁴³Na kpringha, ni Yesu ka ne tiya Galili, ifeh Filibu shi iah nangho ko "Du kuzeme". ⁴⁴Beben Filibu rhu Batsaida, ukoh mbare andrawu na Bitrusu. ⁴⁵Filibu feh Nataniyel shi iana ngha " yi feh ingree tini Musa wa ni risingho ne pla-mbe na mbati huko! Yeso uwu Yusufu Nazarati". ⁴⁶Nataniyel miye nghu ko ngho ndi risi riya ti rhyu Nazarati?" Fibilu la nanngho, 'Buhu". ⁴⁷Yeso hu Nataniyel ka ba nangho shi kre ni risngho ko, Ahu, ingree israilati risheshe, isaso na kumbre ne kame ngho ngah!". ⁴⁸Nataniyel miye ngho " Bu lu kukiki shi hume?" Yesu duna nghu igree ko, me zeze huwu ni bu tini ikpikako shishs riwo ne filibu briwu. ⁴⁹Nataniyel yenangho igrie ko" Tigba ngho, bu su uwu kpare! Bu su Oriye Isra'ila!" ⁵⁰Yesu duna ngho igree ko, "Ni kree ni me la nawu " me huwu ne pki kako shisha, mu ne bu beh? Bu riya tihu mawungho tigba ma kraa ni risiwu ⁵¹Ningha a kree ko, "Ti risheshen me rila nawu, wu riya tihu ma fu kaare, na mausi Kpare riya tika to shi ka doshi ne risii uwangri

Chapter 2

¹Ukpri atrwa ka chuta, maso na kugbra piye tim kachunghu. ²Ma bri Yeso na mba wu kiringhu ka kachu riblan. ³Rikpu ni mate mere, inne Yeso la nanghu ko, "Ma sa sona mate nga." ⁴Yeso la nanghuko, "Ungha, bu riba name kuiki? Rikpu me sa lu nga." ⁵Luni ngho la ni muwundu ngho ko, lu ingho tini la nayi na." ⁶Bedeu Ari gbuga manyi ri ribe andraa kpi ne kachun nghu ni maka lu kainna mba yahuda, ma ra hi mbwatswi ahas re atswa kla risi ma. ⁷Iyesu la nama ta manyi mlo ari gbuga nghu na. Ma shi mlo ma tswu risi. ⁸Ashi la na mawundun tami kame nghu na lagri tigbaa nghu. ma ta bika ⁹Lugritigbaa re manyi timi marenghu ka mate wa, shi sa yi kachu ne ma bi riyo nghu {mba tini ta manyi nghu mahu}. Ashi bri ungri tini ma ka gbra riblan. ¹⁰na ranghu mari zeze gwako mate trisisi gah shi nama ti fyata nemari feh. Bubub bi mata tiri nghu sabo na kanozi. ¹¹Nghu ti kla zuma na ngho su ti tine su nkukun yesu loh ne kana ti Galili shi kla gbagba, mati dunghu shi be na ngho. ¹²Ni nah kachuta ga Yesu, luni nghu mawuni nghu, na mba ti dukuzi nghu ko gahe ka kapanawum shi ka kpi ni kachu nghu lukpri gya ¹³Beben, rikpu idi pasca mba Yahuda degbi, gah yesu kogahe ka Urushalima. ¹⁴Uka feh mba tiya na lando na ari meso na ari ogbrukiri ni shakpa kpare, na mbati kiye omgba kpi mete ne kachu nghu. ¹⁵Ashi ta wagba mefi shi djwra mazu piye ma ru shakpakpare piye na ari meso na lando. Otswa she langha ti mba ma ka ye omgba reyi shi re rite lakka krui. ¹⁶Ikree na mba tini ka yana ugbru kiri ko, "Glu mawungho mba me chuko ne me nah. Bwa kie na uri utime na su ko kuri richu saboh nah." ¹⁷Mba odusinghu, gah ko mana wa, "Someki kre korewu riya ti mryi me." ¹⁸Ninha, mba tigbaa ti Yahuda miye nghu ko, "Aki mu bu riya ti kla zuyo tini wu ri lu maningho hanghu?" ¹⁹Yeso la hama isu, "Djhi shakpa kpare nangho, ni kame okpri atswa me riya ti henghu so kandeh." ²⁰Ninhe, mba tigbaa ti Yahuda kre ko, "Ma me shakpa kpare nanghu ne iye awu-anne na anyu andra, bubuh riya ti he nghu so kandeh ne kpi atswa?" ²¹Nanyi, ika kree ikree ti shakpa ti ugah ngho. ²²Rikpu ne ma runghu ru riku mba wu kuduza nghu, gah ku kre nama igree nah, shi be na ikree kpare na ugree nanghu tini Yeso na Kre. ²³Bebeu, rikpu ninatimi Urushalima ti ma ka ha risilu ti ukachuta, mangri gbukaka be na nde nghu ne mahu mawunghu tini kla ma ni sheyi ma. ²⁴Inghu Yesu sa be nama ngah kre ni ihu ma na mamah; ²⁵Ni kre timi sa rini ungru tini riya kre ikree nguru nangho gah, kre ni ihu miki mangri na nghu- nghu.

Chapter 3

¹Nghe nghe mi ingree Farisii indi, ndeh nghe su Nicodemu, tigba mba Yahuda. ²Ingri ngami ba kachu Yesu na chu shi la nangho ko, "Tigbagba yi hu ku bu su ingri tikla ni rhu kachu pkare, nikre mgru sa riya ti lu mawunghao ti kla ni burilu ni Kpare sati nangho ngah". ³Yeso kre nanghu ko, " Risheshe n, mari ka kri hwyi ingree ngah sa riya ti hu khiri Kpare ngah". ⁴Nikodimu lana nghe ko, "ma riya tilu kukiki shi hwyi ingri ne nghe lu cho (ringre)? Sa riya kakri ka ne rihu inningho rikpu ti aha shina ma hwyi nghe ngah, ka riye yi tikah?" ⁵Yesu bi kree ko, "Rishshen ni ma sa bi hwyi ingri ne manyi na uhuu, ngah, isa riya ti ka ni kachu Kpare ngah. ⁶Nghe tini ma hwyina igah su igah, tini ma hwyi na uhuu su uhuu. ⁷Ka gaa ne mila nawu ko, " ma riya ti bi hwyiu! ⁸Uhu rita zu kachu ne sii nangho; Bi ri hutu Ogree nghe, shi sa hu kachu tini riyo na kachu ne riya ngah. isu nyi mu na ingri tini ma hwyi nghe ni uhuu" ⁹Nikodemu du nangho ko, "Mawungho nanghu riya su krikiki?" ¹⁰Yesu u du nangho ko, "bo su ingri kikla ti isra'ila, shi sa hu mawungho nangho ngha? ¹¹Rishshen, me la nawu yi ri kree ingho tini yi hu, shi ri lah nghe ni sheyi yi hu. Nanyi piye bo sa be kigree yi na ngah. ¹²Ni me la mayi mawungho izemiti, bo rati bi, bo lu khikiki shi ba be ni mela nawu mawungha to kare? ¹³Ngru sa ta kare ngah, ira na nghe tini doshi rhyu kare-uwungru nghe. ¹⁴Izi tini Musa hi muwah di kandeh ni mangba nyiemu ma riya ti he uwungru nghe di kandeh, ¹⁵Shi na mba tini somiki nangho piyema na ma ba fe rhingha ti kpatata. ¹⁶Nikre Kpare bii na kizi miti, mu ashi de uwungho wundidi, ko ingri ni bii nangho sa riya ti zeyi ngah, riya ti fe rhingha ti kpatata. ¹⁷Kpare sa tu uwungho ba izimiti na ba bo zeyi ngah, shi na ba me izimiti zeyi ngah, shi na ba me izimiti lu mu. ¹⁸Ingri ni somiki na ngbo, me sa ze ngbo yi ngah, tini ra ne somiki na nghe i zeze zeyi kre tini raa ni nghe ti somiki ni nde ti uwu ndidi ti Kpare. ¹⁹Nghe mu su nghe timi ni umuu ba: Ukpate ba izimiti mangri somiki na djrahu ne anyunga ukpate kre mawungho ribii maka lu. ²⁰Kre ingri tini rilu ribii ri raa nghe na ukpate, shi sa riba uko kpatate shina na sa fu ribii nghe ngah. ²¹Ni nghe sunyi, ingri timi re lu nghe risheshe riba ukoh pkate shine ma hu ne kayeye ku olu mawungho ta ne gahe Kpare, ²²Ne reme ka chuta, Yesu ne mawundu ta kohe ka meti Judiya. Ni bo uhii rikpu nema si shima ni manyi. ²³Beben, Yohona piye ka shimanyi ne Aenon digbi na Salim, kre mi manyi mbriimbri ne kachu nghe. mangri ka ba kachu ngbo maka shima ni kازه urhii ²⁵Ningha utswengbu ba ka ni kame mawundu Yohona ne ingri yahuda ndi ne risi tini ma rilu kina. ²⁶Ma ka kachu yohona shika kre na ngbo ko, "Tigbagba, ingri ni na ti nawu ni gbaryi umgbo ti Jodan bu, tini bo la ikre ni risi nghu, ahu iri shi manyi, ga ma riya na nghe piye ma" ²⁷Yohona du nama ko, a'ingri sa riya boh kandu ngah, tini ma sa bi na nangho rhya kaare ngah. ²⁸Bhubu riya ti kre ko meh la mayi na, me sa su Kristi ngah, 'Ninyu ngaha, 'Ma tume kaji gahe mangho. ²⁹Onghahe suti ublangho, beben, kawusa obla nghaha, ni riti shi kpetu ikre ngha, ri tremiki na nghe-nghe ni hu rila obla nghahe. Ni nangho mu utremiki me mlo, ³⁰ongho riya ti khu kaya memi riya tshwi ti na kizi. ³¹Ingri tini ru kare kra na mangri na nghe-nghe ingri rhyu kizi miti, rhyu miti shiri kre okree kizimiti ingri tini rhyu kaare kra na mangri na nghe-nghe. ³²ikre ikree tini hu na sheyin shi hutu, ngri sa be na ugree nghe ngah. ³³ingri tini be na ukree nghe, bo ugree ko Kpare su rishshen. ³⁴Kre ingri tini Kpare tu nghe rikre igri Kpare kre ni sa ri de uhuu na wugya ngah. ³⁵Iti be na uwu nghe, shi na nghe mahungho tswa tswa. ³⁶Ingri ni somiki na uwu ngha fe ringha ti kpatata; ingri tini mgbitu na uwur nghe sa riya ti hu ringha ugah. Kafu Kpare doshi ni risi nghe.

Chapter 4

¹Rikpu ni Yeso hu ku mba farasi hu kre ku u ke fe mawundu shi ka shima manyi krane Yohona ²(ina su ma wundundu mu ka shi manyi so su ingho na risinnguh ngah, ³Ibi Judiya sabo shi reka Galili. ⁴Ima na nguh na re zu samariya. ⁵Ashi ba ikondi ti samariya, ma ka bre ko saika digi na male ne Yakubu bi na uwu nguh Yusufu. ⁶Kinji Manyi ti Yakubu tini kachu nguh. Yeso kri ashi nya nguh, aka so digbi na kinji manyi nguh. Isu ka ma mgba andra, ⁷Ongha samariya nde, ba ti ta manyi, ga Yeso la na nguh ko, "Ta manyi name me wa". ⁸Ni ripku nguh, mawundu nguh ka kame ukoh tiya ya uni. ⁹Ningha nngaha sanariya nde la na nguh ko "Osu khikiki ko bhuhu, nisu ingri Yahuda, re miye me ni me su ongha samariya me nawu manyi uwah? kre mba Yahuhada sa ri ka risi lu ne ma samariya nga. ¹⁰Yesu doh nguh kre ko, "Na bu yi khide ti Kpare na ingri tini ri miye wu, "Na me manyi me wa; boh na ra miye nguh una ra manyi me wa: boh na ra miye nguh una ra na wu manyi ti ringha." ¹¹ingha nguh miye nguh ko, "Riko, boh sa so na bokiti ngah, kinji manyi nguh su mvro. Nenyi ko boh fe manyi ti ringha? ¹²VBoh su tigba kra na itiyi Yakubu, ngah tini nayi kinji manyi na nguh shi wa ni kame nguh na risi nguh, shi na mawu na mawungo-ho? ¹³Yesu lana nguh ko, " ingri tini wa manyi nanghu riya tibi hu kire, ¹⁴Ingri tini was manyi tini me riya di sariya ti bi hu kire ngah. Nanyi, manyi tini me riya nangho riya re kumgbo manyi ne kame nguh, tini riya ka rhu ya kame ringha ti kpata" ¹⁵"Riko, name manyi nangho, shi name ka bru hukire shi reba me te tamanyi yihi. ¹⁶Yeso la nanglio ku ya, bri obla wu shi ba ma" ¹⁷Ingaha nangho donghu ko; "Me sa so na ibla ngah." Yesu lana nguh ko, "Bo kre ma ni bo ko, 'me sa so ni obla ngah.' ¹⁸Kre ne bo na lu ribbla mangri ata, tini bo ti nanghu beben sa su ibla wun ngah. Onguh ni bo kre su risheshe. ¹⁹Ingaha lana nguh ko, riko, 'e hu ko bo su ongre ti Ngre ti hako ²⁰Mbari mati yi duze Kpare ne kagbo nanghu, bhuhu na kre ko urushalima mu su kachu ne mangri riya to duze Kpare. ²¹Yeso lana nguh ku "Be name ongha, ku rikpu riba ne bo sa ra do risi kpere ni kagbo ame re ne urishalima ngah, ²²Bo ri dorisii na nguh neyi yi, kre okraa sabo ru ne mba Yahuda. ²³Nanyi, rikpu riba, shi lu ye ne mba dorisii ra dorisii na uti ne uhuhu na risheshe, kre ni kpare rine ni mangri mba me ti na ma dorisii na nguh. ²⁴Kpare su uhuhu, mba tini ri dorisii nanghu nama dorisii na nguh ne uhuhu na risheshe. ²⁵Ongha na nguh miye nguh ko, "Me ye ko ongre otundu reba (ni ma ribre nguh ko kristi). Ni riba, ora me kre nayi na nguh-nguh." ²⁶Yeso lana nguh ko, "me mesu nguh mu ne me ri kre nawu" ²⁷Riku nanghu mawundu nguh reba. Ningha, ma ka gah ni miki ma kre ki ni kakre na ti rina, ongru sa miye ko, "Bo ri ya ki?" re "Bo ri kre nangho kre ki?" ²⁸Nanyi, ongha gaha bi mbwatswi saba, shi wre ka kame koh, shi lana mangri ko, ²⁹Bahuma ingri ni lama me mawun nguh ni me lo tswa-tswa. Sa so ingho mu so kristi ngah?" ³⁰Ma bi ukoh na sabo shiba na nguh. ³¹Ripku ngaha, mawundu nguh, kru nguh ko, " Riko, re ore." ³²Ashi lana ma ko, "Me so na ori ti re ne bo sa yi na ngah. ³³Ningha Mawrundu nguh kre na nghuma ko, "Ingru sabi kandu bana nghoti ri ngah, re khikiki?" ³⁴Yesu la nama ku "Ireme so name lo ongho ti ingri ni tume, shi me lu ondu nguh meme. ³⁵Bo sa ri kre ko, oshi ohwa anne mu mgba na ma tsew mawu rii nah? Merila nayi na doyi si huu ari kachu, ma mati tswe yeh! ³⁶Ingri tini ri tswe mari kpra nguh ari ha mawuri lu ti rin gha it kpatata, shina ingri tini tshu na ingri tini tswe riya ti wiri na nguma. ³⁷nanyi mu ikree nema ri kree ko, 'nde ri tshu, ga nde ba tswe, su risheshe. ³⁸Me tuwu shi tswe inguh ni bo sa lu indu ngah. Saga ma lu indu bhuhu kani kame rika tini ma zeze wa" ³⁹Mba Samariya ni ukoh ngaha mbr mbri beh na nguh ni kre ma hutu kre ngaha ni la na ma ko, "Ikre name mawu nguh ni me lu tswa-tswa" ⁴⁰Ne mba samariya ba na nguh ma miye nguh ko na ti ne ma, a shi tini ngaha lu kpri aha. ⁴¹Mangri mbri-mbri be nikre igri nguh. ⁴²Ma la ingha game ko, "Isa su kre tini bo la mayi mu ne yi ngah, kre yi hutu na risi yi, ko nanghu mu su ingri tini kra izimiti sabo" ⁴³Na ikpri aha na kachuta, asi bwa kachu nguh sabo si ka Galili. ⁴⁴Kre tini Yeso na risi nguh kre ko, ingri kpahurisi sa ri feh riko ni meti ma ngah. ⁴⁵Ne nguh ka kame Galili, mba Galili bongha na bo aha. Ma hu mawungaho ni lu ni ko harisi lu ne urushalima, kre tini mma piye ka kachu uharisi lu. ⁴⁶Beben iwre na ba kana ti galil kachu ni re na manyi ka manyi ribaba. Ingru tigba nguh tini ni kafarnawu ga uwu nguh sa so na piya ngah. ⁴⁷Ni na hutu ku Yeso re ru Judiya ka Galili, aka na Yeso shi ka miye nguh na ya uwunghu piya kre ni la rikye shi digbi na rufu. ⁴⁸Yeso la nangho ni ngaha, bo sa riya ti be ngah ni masa hu mawunghu ti kla na ki rukanyu bi ngah, ma sa riya ti beh rigah. ⁴⁹Ingri tigba la nangho ko "Riko, ba gbla nga uwu me riya tifu. ⁵⁰Yeso la nangho ku ya uwu wu te na yi ingri nguh be ikre tini Yeso la nangho, shi re ka ngungho. ⁵¹Ni re ka ya, mawu kiringbo, ba feh shi la manghu ko uwu nguh teh na yi, ⁵²A shi miye rikpu tini na feh piya. Ma la nanghu ko "Alah na mgba na mgba atamba shushu bwa nguh sabo" ⁵³Ningha itingho ko hu ko osu na rikpu nangho mu Yeso la nangho ko, "Uwu wu teh na yi." Nanyi nguh na risi nguh na mba kiringho tswa-tswa ma beh wa. ⁵⁴Nangho mu su nguh kikla ti kikla ti aha ne Yeso lu rikpu ni bi Judiya sabo shi ka Galili.

Chapter 5

¹Ti ngame kachuta, mba Yahuda so na kikka risilu ka Yeso kohe ka Urushelima, ²Beben ni urushelima ma so na kumgbo digbi na gahe meso, mari bengho ko Beytsheda na irey Aramayik, ashso nna kumba ata ni mahe ma. ³Mangri mbrimbri ni saso na ya ngah mba hoh riya ugruu re mba sayi ti kri ngah ma kala ni kachu ngho kagbye na manyi ngho jugri ⁴Uwusi ni zeze ka ni kame ngho ni riju kafe, kikla na rikye timi rinya ngho. ⁵Ongri ndi tini lurikye iye awu-atswa shi sene na lani kachu ngho. ⁶Na rikpu ni Yeso hungha shi gaa ko ko ıla ni kachungho tu nikpu mbrimbri, İla nangho, "Beri ne ti fepya?". ⁷Ougri rikyen lanangho ko, "Tigba, me saso na ngru ne riya ti hime su ni kumgbo ni mari ju manyi ngho ngah. Ni me ba saga ri zeze ka ni name". ⁸Yeso la ngho "Yande, he ngho ıla wsu, shi kri". ⁹Bebengho ongri ngho fe pya, ga shi he kachu kila ngho shi kri. Ukpri ndi su kpri sati. ¹⁰Ka mba Yahuda miye ingri tini feh pya, "usu ukpri asabar masa be nawu shi he kachu ıla wu ngha". ¹¹İduma ku, "İngri ni name pya mu kre name ku "os audi ni lana wu ku, shi ngho la wu shi kri." ¹²Ma miye ngho, "osu andi ni lana wu ku 'he nghola shi kri'?" ¹³Reni su ki ingri nife pya sa hu ingri tini klanyu ngah, Yeso kangho na ribaba, kreni mangri mbrembre. ¹⁴Ne rikpu gya ka Yeso hungo ni shakpa ugri Kpare shi lana ngho ku "Hume, be fe pya! ka lungho ribii yi, shi na ngho ribii ndi kra na ngho nasa fewu yi". ¹⁵Ngri ndi kangho shi ka lana mba Yahuda ko onasu Yeso mu ni nanghu pya. ¹⁶Beben, ikre mawunghu nanghu nanghu mba Yahuda na Yeso rika, nikre ılı mawunghu nanghu nikpri asabar, ¹⁷Yesu kre nama ko, "Utenimi ri lundu beben, ume piya merilu ndu" ¹⁸Kre tingame, mba Yahuda bi ne ti wu ngho nikre tini sa ze kri asabar yi mu ngah, shi bri Kpare ku osu itingho, shi he risingho mmama na Kpare ¹⁹Yesu kre nama ko, "Risheshen, Uwun sa riya tilu kando na risingho ngah usu ngho tini hun itingho rhi lu ngho ti uti rhi lu, ngho mu ni uwungho rilu. ²⁰Kre tini Uti bii na uwuu shi ri kla nangho mawungho tini rilu tswa-tswa, ishi riya ti kla nangho mawungho tigbagba kra na ngame shi gaa na. ²¹So tini uti rhi ryu mba rikuh shi nama ringha, nye mu uwungho ri deh ringha na mba ni hu isi nangho. ²²Kri İti sari shu umuu na ngru ngah. kre tini na uwungho gahe ti shu ummu. ²³Shi na kondi na na uwungho rikku so tini rina itingho tini tungo ngah. ²⁴Risheshen, ingri tini hutu ugri me shi be nangru tini tume sona nngaha ti kpatata masa riya ti zengho yi ngah, gah uka chu riku ta shi ka ne ringha ti kpatata. ²⁵Risheshen, me rila nawu rikpu riba ishi su beben, ni mba ni maku riya ti riya kpeyi. ²⁶So tini Uti so na ringha na risingho, inyi mu una uwunghao shiria so na ringha na risingho. ²⁷Ka Utingho una uwungho Rikku na na shu umuu nikre tini su uwungho. ²⁸Ka gaa ni kre ngame yi, kre ripku riba tini kondi nila ni risirikpri(ukoh ribii) riya hutu rila ngho ²⁹Shi ba rhuye: mba tini lu risi ti bwakiryu na ringha mba tini lu ribi ti bwakiryu ti umuu ³⁰Me sa riya ti lu kandu na risime ngah so tini me hutu, nyemu me riya ti shu ummu, ummu Kre tini mesa rine kibe ti risi ningha meri ne tingho ni tume. ³¹Ni me ri kre ti risi me, Ukre me sa riya su risheshe ngah. ³²Ngri tiwa ni ri kre ni risi me, me yi ku ukre ni rikre ni risi me su risheshen ³³Be tundu ka na Yohona na, ashi kre ikre risheshe. ³⁴ka okre nema bo sa rhyu kachu ongri ngah. Me la ikre mangho shi fe okra sabohna. ³⁵Yohona su khila ti ni ka mbhi shi kakpako, ka be somiki ti lu umruu ni kpako ta ti rikpu gya. ³⁶Nanyie, ukre tini me so nangho kra nati Yohona, kre ondu tini İti name me lo, onghu ondu tini me rilu, ri kre ni risi me ko uti mu ne tume ba. ³⁷İti ne tume ba mu kre ikre ni risi me. Be sa hutu rila ngho ri shi honghu rikande nangha. ³⁸Be sa so na igri ngho na ti ne kame wu nangah, kre ni bo sari be na ingri tini itungho nangah. ³⁹Be ri kla kakambe kre ni beri gaa ku be riya ti fe ringha ti kpatata ni kame ngho na, ka ngho ka kambe game mu ni kre ikre risi me, ⁴⁰Ka be sa be tibi name shi ba fe ringha nangha. ⁴¹Me sa ribu rikku ni kachu mangri ngah, ⁴²Me shi hu ko ba sa sona kibii ti Kpare ne kame tu nangah. ⁴³Me be ne kame nde itime, ka be raa ti bu me na. Na ingru ba ne kame indeh tanghu be ka ya ti bungo nah. ⁴⁴Bo riya ti lu kukiki shi somiki nah ubu tini buri bu rikku na nguyi nah shi sari ne rikku tine ryu kachu kpare wundidi ngah? ⁴⁵ka huuso me riya ti lugri wu ni kachu İtiyi. İngri ne la lugari wu ni su Musa ni bu somiki nangho nah. ⁴⁶Ni bu be Musa nah, bo kaya ti be nimi nah, kre iwa ni risi mi. ⁴⁷Ni bu sabe na ku wa ta nangah, bu riya lu nana shi ba be na igri me nah?

Chapter 6

¹Na mawungho mbame kachuta, Yeso ka ngunghu gbabhri ngabo onne Galili ne ma ri benghu ko onne Tiberiyas
²Ogbu mangri ka chunghu ne kri tini mahu mawunghu ne ikalu na mba tini larikye. ³Yesu toh ka gashi shi ka so
meti na ma wundu.⁴(Beben kekarisilu te kachuta ti mba Yahuda digbi) ⁵Na Yeso yayi shi hu gbu mangri kaba
nanghu, a lal Filibu ko, "Yiriya ti yah Falafa shi na mba me nama ri?" ⁶(Yeso na kri ti ma Filibu hu, kri tini hu ngho
tini riya ti lu na risinghu.)⁷Filibu ye nanghu ko, "Falafa ti nema aha sariya ti ma. kla risi mangri nama feh
wundrwe ngah" ⁸wundidi ne kame mawundu nghu, Andrawus, uwune di ne kame yi nema so na Falafa ti bali ata
na inje aha ko nanghu so ki ne kame mbri-mbri?¹⁰Yesu kre ku "Miye mangri nama kpimati meti. Beben,
kachunghu na lu mangba. Nanyi mangri ne trwu manyi ata makpi meti. ¹¹Ga Yeso bu Falafa nanghu shi lu
uwungha shi bi namba ni pki meti. shi bi lunyi na uyeh nanghu, tini ma mah. ¹²Na mangri na rhi, a shi miye
mawundu nghu ko, "Ha ringri Falafa ni kri shi lu na na kandu sa zoyi ngah."¹³Nanyi ma shi hama lu ma mlo
Kugru awu shi aha ma ringri ne mangri Falafa ma rhi. ¹⁴Ningha, ne mangri lu ngho tini lu kre ku "Risheshe
nangho mu su ingri kpareko risi tini riya ti ba ozimeti." ¹⁵Na Yeso kohu ko makya tini runghu na kitswi-tswi shi bi
ruye ne kame ma shi wrhe ka kagbo na bubunghu.¹⁶Na huriri lu, mawundu nghu, mawundi nghu rekka onne.
¹⁷Ma ka ni kame wasih, shi ba ka chu onne ta shi ya kafanaum. Ina drwa hu na ripkunghu, Yeso na sa ba nama
tingah. ¹⁸Uhundi ka ta na kitswi-tswi gah onne nde ka fuh. ¹⁹Ne ma ta bwasih tswru ukpri awu aha re awu atrswa,
ma hu Yeso, kaa kri ne risi onne shi ka ba kachu wasih ga twri-tswi ruma. ²⁰Ningha a shi la name ko, "Osu memi!
ka lu tswi-tswi na yih!" ²¹Gah ma shi be tina ka ne kame wasih nghu, na ki ka nghu ne kame wasih ash tswu
gbabryi Uko ne ma ka ya. ²²Na Kpringha, gbu mangri ne sakpi ne ne gbabri onne ko wasih ndi sa bi so ngah shi
wundidi ngba, ga Yeso sa ga ne kame nghu na mawundu nghu ngah, shi ko he na bubunghu ka ngunghu.
²³Ningha, mari wasih ndi maru Tiberiyas digbi na kachu nema na rih Falafa ne Dada na lu uwuri ne risi nghu,
²⁴Ripku ne mangri lu ko mba ri Yeso na mawundu nghu sa kpi ne kachunghu ngah, mma na risi ma ka ni kame
ari wasih shi ka kene Yeso ne kapanahum. ²⁵Ne ma feh nghu ne ghagbri onne, ma muiy nghu ko "Riko, shi ya mu
ne bu me?"²⁶ Yeso du nama ko, risheshe, bu rina me nah, sa su kre ni bu rih Falafa shi ri na mu. ²⁷Ka tswa mbra
kre ori ne riya lu ribe nangah, tswa mbra kre ori tini riya tswu ringha ti kpatata na ne uwun gri riya na wu nah,
kre tini uti kpare ta uwah ne risinghu.²⁸Ningha, ma shi miye ngho ko "yi riya lu kekiki, shi yi lu ndu Kpare?" ²⁹Yesu
jeh name ko, "Nanghu mu su ndu Kpare: shi beh na ingri ni utunghu ba."³⁰Ningha ma miye nghu ko, "Aki mu riye
ti lu ti kla nanyi yi hu shi be nawu?" Bo riya lu ki? ³¹Matiyi rhi manna ni mangba, sotini ma wa, Inama Falafa rii
kaare nama rhi."³²Ga Yeso doh nama, "Risheshen, i sa su Musa mu ne ri nawu Falafa rii kaare nangah, i su Itime
mu ne nawu Falafa ti resheshen ni kaare. ³³Kre Falafa ti kpare mu su tini ridoshi ru kaare shi ri de ringhaa na
ozimeti. ³⁴ningha ma la nanghu ko, "Riko nayi folofo nanghu ngbogbo".³⁵yesu la nama ko ime mu su Falafa ti
ringha;ingri ni ba name sa riya ti hu rimiye ngah, na ingri ni beh name sa riya ti hu Khire ngah. ³⁶me shi la nayi
ko nyimu bo hu me na shi raguwu ti beh na. ³⁷ingri tini lti name riya ti ba name ga ingri tini ba name, me sa riya
ti zunghu ngah.³⁸kre tini me doshi ru kaare ba meti, ti lu nghu tini itime be na nghu sa tilu ngho ni meki me mu
be nanghu ngah, shi me lu ngho ti ingrii tini tu me name lu. ³⁹Ngame mu su kibe ingri ni tu me, ko shi na ndi ne
kame mba tini name sa frebo yi, shi name rhu ma ne ikpri ti meme. ⁴⁰kre ngame mu su kibe ti itime, ko ingri tini
hu uwunghu shi be nanghu na fe ringha ti kpatata gah me riya ti rhu nghu so kandeh ne kpri ti meme".⁴¹Ningha
mba yahuda kpi kre nghu kre tini kre ku, "ime mu su Falafa tini doshi ru kaare".⁴²ma kre ko, "Nanghu mu sa su
yesu uwu yusufu, tini yi hu iti nghu na inni nghu ngah?" Ilu khikiki shi ri kre ko, 'me doshi ru kaare?'⁴³Yesu ye
nama ko, "Bi khi kre na nguwu sabo na. ⁴⁴Ngru sa riya ti ba name ngah tini sa su iti tini tu me mu drwa nghu ba
ngah, ga me riya ti rhu nghu so kandeh ni kpri ti meme. ⁴⁵Mawa ni kame ngabe ti mba kpako rishi ko, 'kpare riya
ti kla ni mangri na nghu- nghu'. Ingri tini hutu shi gbu ru kachu iti ri ba name.⁴⁶Isa su ko, ngru hu iti ngah ira na
ngho tini ru kachu kpare- ngho mu ne hu iti nghu. ⁴⁷Rishesheu ingri tini beh. so na ringha ti kpatata.⁴⁸Mme mu me
su Falafa ti ringha. ⁴⁹Matiyi na rhi manna nde ni mangba, shi fuh.⁵⁰Ngame mu ni so folofo tini doshi ru kaare, shi
na ingru na ri ru kame nghu shi na sa fuh ngah. ⁵¹Mme m me su Falafa tini so na ringha tini doshi ru kaare. Ne
ngru rhi ne kame Falafa ni me riya di isu ibeh me na kre ringha ti ozimeti."⁵²Mba yahuda re kafu na nguma shi ye
kanyu ko, "ingri nanghu riya lu khikiki shi ya nayi ibeh ngho nayi fu?" ⁵³Ningha yesu la nama ko, "Risheshen, ni
wu sa fa ibeh uwu ingri shi wa mayinghu na ngah, bo sanya ti so na ringha ni kame yi na ngah."⁵⁴ingri tini fu
ibeh me shi wa mayihme so na riga ti kpatata ga me riya ti rhu n kpri ti gbogbo" ⁵⁵Ikre ibe me mu su irhi ti rishe
nghu, ga mayih me su inghu ku wa ti rishe nghu. ⁵⁶ingri tini fu ibe me shi wa mayih me re teh ni kame me ga ime
ni kamenghu.⁵⁷Zi tini iti tini teh na she yinghu tu me, na ki ti me na she yi kre nghu, nyimu ingri tini fu me, riya ti
t na yi kre ime. ⁵⁸ngame mu su Falafa tini doshi ru kaare, sa su so tini ma tih mari shi fuh ngah. ingri teh na ruga
ti kpatata. ⁵⁹Isu rikpu tini yesu ga kla ni kapanawu mu ni kre ikre ngame idah kpare. ⁶⁰60 Ningha mawundun

mbrembri ni hu ikre ngame kre ko, tingame su kre tigba, andih mu riya ti hu nghu?'. ⁶¹Yesu hu ni miki nghu ko mawundu nghu ka nanyu ri ikre ngame maiye ma ko, "Ngame ze nayi miki nah?"⁶²

⁶³Uhu mu ni ri deh ringha; oru sa ri de khi fe kandu ngah. Igri tini me la nayi nah su uhu, ma shi su riugha. ⁶⁴Ne kame yi na sa ga so ni ma sa beh ngah." kre yesu zeze hu mbati ne ma sa kaya ti beh ngah; na inri tini kaya ti bo nghu zeyi. ⁶⁵Ikre ke, "kre nyimu me la nayi ko ingru sa ri hu ti ba name rigah ni iti sa zeze na nghu gahe ngah.

⁶⁶Kre ti ngame mawundu nghu mbri-mbri wreh kanguma shi sa bi dungo ngah. ⁶⁷Ga yesu miye Awuashih ahan ngame ko, bubuh piye sa rine ti ya ngwwu nangah?" ⁶⁸Siman Bitrusu ye nanghu ku "Dada, kachu andih mu ne yi riya ti ya? Bo so na ikre ringha ti kpatata,. ⁶⁹Ga yi beh shi ba ku hu bubuh mu su the ti kpare pye-pye. ⁷⁰Yesu la nama ku. "sa su me mu me zra yi awu shi aha nangh, ga ndi ne kame wu na su okpr ribe?". ⁷¹Beben ikre kre ti yahuda uwu siman isikariyotu, ina sa ngho mu ne kame awu shi aha tini kaya ti bo yesu zeyi.

Chapter 7

¹Na mawunga mbame kachuta, Yesu lu hu rikri re goh Galili, kre ni mba Yahunda ka ne ti wunghu. ²beben harisilu ti mba Yahuda ti kachus digbi. ³Mawuni nghu la nanghu ko, "Bwa kachu manghu sabo shi ya Judiya shi na mawundu wu pye nama lu undu tini bu rilu. ⁴Ingru sa rilu undu na hudrwa ngah ni ri ne nama hunghu tswa-tswa. Ni bu rilu mawunghu mba me, kla risi wu ni ozemite." ⁵Kre mawumi nghu pye sab beh nangha ngah. ⁶Yeso shi la na ma ku " Rikpu me sa lu tingah, rikpu tawu na ri lu kla bo. ⁷Ozemite sa riya ti ranghu nawu nangah, o ri ra name kre tini me re kre mawunghu ribe tini rilu. ⁸Be riya kachu ha risi lu na, me Sa riya kachunghu ngah kre tini rikpu me sa lu tingah" ⁹Na a kre Ikre mbame nama Shi teh ne Galili. ¹⁰Ga ripku tini mawuni nghu kohe ka kachu ha risilu, gah unghu pye ka na ribaba, ba su kaye-ye ngah. ¹¹Mba Yahuda ka nenghu ne kachu harisulu shi miye, "Uzonghi?" ¹²Ma kri lu ugbu Ongri ni kame mangri ni risi nghu. Saga kre ko, "Usu ingri ri si" Sago ko, "sa su ngah, irhi mbre mangri" ¹³Nanyi ingru sa ruye kaye shi kre ribe ni risinghu ngah kre tswi-tswi mba Yahuda. ¹⁴Ripku ne ma tswu ringri ti ukarisilu, Yeso ka ni kame shakpa Kpare shi kikla. ¹⁵Ga mba Yahuda shi rukanyu bi, ko, "Ingri nanghu lu khikiki shi hu mawunhu na nghu-nghu? I sa fe kikla risi ngah" ¹⁶Yeso doh nama ku, "kikla me sa su tame ngah, osu ti ngho ni tu me" ¹⁷Ni ngre riya ti lu ngho ni ibe nanghu, iriye ti hu khikla nanghu, re iru kachu Kpare, re Iru name ¹⁸Ingri tini ri kre ru risi nghu, Ingri nanghu su ti risheshe, ga ngho ribeh sa su ne kame ngah ngah. ¹⁹Musa sa nayi plambe nangah? pye yi na ingru sa ri du ozi plambe ngah. Aki lu bu ri ne ti wu me nah? ²⁰Mangri nde du nghu wa shi ko, "Bo su na uhu ribe. Andi gu ri ne ti wu wu?" ²¹Yeso du ma shi kre ko, "Me lu undu ndi, bo ru kanyu bi pye wu na ni kre nghu. ²²Musa nawu Ikyegbu(i sa ru na) , ni kre ipri ti asabar, bu ri kyegbu na. ²³Ne ma ri kyegbu na ngru ni ipri ti tamba ? shi nama ka kagla plambe ti Musa yi, akri lu ni bo ri lu kafu name nikre ni me na ngre pye ruh ne kre ipri ti tamba nah? ²⁴Ka shu umoh ti risisi nah." ²⁵Saga ma tini mani Urushalima kre ko, "sa su ingri nanghu mu ma ri ne ti wunghu ngah? ²⁶Hu, Iri kre ni kaye, ma sa yi ti kre nanghu kandu ngah. Sa ra su ko mba riko meti yi ku nghu mu ni su kristi mungah? ²⁷Ye yi, yiyi kachu ni nanghu ruyo wa. Ne kristi ru ba, ngru, sa riy hu kanchu ne ituyo ngah." ²⁸Ga Yeso ki mayi ne kame shakpa Kpare, ka kla shi kre ko, " Bo yi me shi bu yi kachu ne me ruyo nah. Me sa ba na risi me ngah, Ingho tini tu me su risheshen bo sa yi nghu na ngah. ²⁹Me yi nghu kre tini me ru kachu ngho ingu mu ne tu me." ³⁰Ma kane ti runghu ungru sadu nghu boh ngah kre tini rikpu nghu sa lungah. ³¹Mbri-mbri ne kame ma beh nanghu, "Ne Kristi riba, iriya ti lu mawungh kuhu kra na ti mi ingri nanghu ilu?" ³²Mba farisi hu tu igri ni ni mangri ka kre nanguma ni risi Yeso, ga mba mgbo-mgbo riko igri kpare na mba farisi tu mba undu nama runghu. ³³Yesu shi kre ku, "Me ra teh na wu ti rikpu gya na ga shi ba re ya kachu nghu tini tu me ba. ³⁴Bo riya ti mi nah, shi sa ru fe mi na ngah. kachu ne me riya bo sa riya ti ba nangah." ³⁵Mba Yahuda be kre na nguma. Ko, Ingri nanghu riya nyi tini yi sa riya ti feh ngho ngah? Iri ba ya ka ne kame khi tswa reyi ti mba Helenawa shi kla name? ³⁶Ogre okhikiki ri kre nangho ko, "Bo riya ti ne me shi so hu me na ngah, kachu ne me riya, sa ra ra yi ti bi ba na ngah?" ³⁷Ne kre tigba ti karisi lu nghu Yeso Yahuda shi be nvuh ko, Ingru ne ri hu khire, na ba name shi ba wa. ³⁸Ingri tini beh name, so ti ni ngha-ngba mbe kre kungbo ti manyi riba goh ruh rihu nghu." ³⁹Ina kre ngame ni risi uhu, tini mba ma beh nanghu riba bo; ma sa de uhu nghu tingha ni kre tini ma sa na Yeso riko tingha. ⁴⁰Saga ne kre mangri ne hu tu Igru ngame kre ko, "Nanghu mu risheshen ne su ingri pkako risi nghu." ⁴¹Saga kre, "Ngame mu su Kristi." Ga saga ko, "Kristi nghu riya ruyo Galili? ⁴²Mba ri nga-ngambe sako Kristi nghu riya ti riyo okru ti dauda shi ru baitalami, okoh tini Dauda teh ngah?" ⁴³Nanyi kotswengbu yande ne kame mangri nikre ngho ⁴⁴Saga ni kame ma na kaya ru ngho ingru shi sa dungho boh ngah. ⁴⁵Ga mba ndu reba kachu tigba ndu pkare na mba farisi ne miye ma ko, " Aki lu wu buba bi nghu ba nangha? ⁴⁶Mba ndu nghu be nama ko, Ingru sa kre sotome rikande ngah." ⁴⁷Nanyi mba farasi miye ma ko, buboh piye ma mbre wu nah? ⁴⁸Saga ni kame mba riko meti re saga ne kame mba farasi piye beh nngho? ⁴⁹Ogbu mangri mba me nisa yi plambe gah ma lu nama kanyu" ⁵⁰Nikodimu(ndi ne kame mba farasi ni na zizi ba nangho) la nama ko, /v 51 "plambe yi risi zizi shumoh na ngru ko shi ba kpetu ikree nghu shi yi ngho ni a ri lu?" ⁵²Ma du nanghu ko "Bubuh piye be ri Galili? Ya shi hu ko ingri pkakorisi ndi sara rhu Galilli ngha" ⁵³Kondi wre ka khiri nghu.

Chapter 8

¹Yeso ka kagbo ti olivisi. ²Na chuchu a bi reba shakpa Kpare, mangri na ghu-nghu pye ba. osu meti shi kla nama. ³mba kuwa na mba farasi bi ngha ndi ni ma runghu ni kulu klapka. Ma bi nghu so ne katete. ⁴Ga ma shi la nanghu ko "Ingri okla maru ngha nanghu ni kame kulu klapka. ⁵Beben ni kame plambe, Musa drwaji na yi ko nayi tsw zi mbame na kike, bu ko luki ni risi nghu?" ⁶Ma kre sotome shi nama fe shi na ikree, Yeso shi doh meti shi wa kowa na mgbebo nghu. ⁷Ne ma kpe ka miye nghu igri, a yande shi la nama ko, "Ingri ne kame mu na risa lu ngho ribe rikandi ngah ta zizi tswe nghu na kike." ⁸A shi bi doh meti shi wa kowa ne meti na mgbebon⁹Ni ma hutu riya, na mandidi ma kogahe rhu na mgbomgbo riko ma. Ni neme ma bi Yeso sabo na ongha ni nati ne kateten ¹⁰Yeso yande shi miye nghu ko, "I ngha mba ma ruwu zonyi? ingree sa nawu ribe ngah? Ingree sa nawu ribe ngah? ¹¹A kre ko, Ingri ndi ngah, Dada." "Ome pye me sa nawu rib ngah. Ya shi ka bi lu ribe yi"¹²Yeso bi la nama ko, "Meme mu ne su kpako ti Ozimeti; ingri ni dume sa riya kri ni drwahu ngah iri ti feh kpako ti ringha." ¹³Mba farasi la nanghu ko, "Bo ri kre ikree risi tawu, Ikre tawu sasu risheshe ngah." ¹⁴Yeso du na ma shi kre ko, "Ni me rikree ikre risime ogree me su risheshe. Me yi kachu ni me rii shi yi kachu ni me ri ya,, bubu bu sa yi kachu ni me ruyo nangah, shi sayi kachu ne me riya ngah. ¹⁵Bu ri shu moh na uru na. me me me sa ri shu moh na ingri ngah. ¹⁶Ni me ri shu moh, umoh me su risheshe, kre ni me sa su na bubume ngah me shi te na Iti tini tu me. ¹⁷Nyimu, ni plambe wu na, ma wa ko ukree mangri aha osu risheshe ¹⁸Me su nghu tini ri di ikree ne risi me, na Iti tini tu me ri kree ni risi me. ¹⁹Ma la nanghu ko, "Itiwu tini riya? Yeso la nama ko, "Bo sa yi wu sa yi me nangah, wu sayi Iti nangha. Na iwu na yu me na wu n ra yi Itime nah pye." ²⁰I klrii okree nangho ne asusu repku ni ka kla ne shakpaKpare. Ingru sa runghu ngah nikre rukpu nghu sa lu tingha. ²¹A bi kree nama ku "Me riya ngume, be riya ti nemi nah, shi ba fu neme riya wu sa riya yi ti ba nangah. ²²Mba yahuda kree ko "Iri ya ti wu risinghu? Nyi mu ari kre ko, "kachu n meriya be sa riya yi ti ba nanghah?"²³Yeso la name ko, "wu riyu meti nah, ime me riya kaare. Wu su ri ozimeti nah, ome me sa su ri ozemiti mengha. ²⁴Osu nyimu me la nany nah ko, "Wu riyu meti nah, ko wu riya ti fu ne kame ilu ribe yi nah ne wu sa be ko me teh, wu ku ni kame ribe wu na."²⁵ma shi miye nghu ko, "Bo su andi?" Yeso lama ko, ngho tini me zeze la nayi nah. ²⁶Me su na mawungho mbri-mbri ni me ya kre nawu ti shunmoh ni risi wu na ti shumoh ni risi wu nah. Ngho tini tu me su risheshe; ga ingho ni me hutu ni kachunghu, omo mu me rikre na ozimeti"²⁷Ma sa kahu ko ina ka la nama ikre ti Iti ngah. ²⁸Yeso kre ku, "Ne wu hi uwun grih di kande nah, mu ne wu riya hu ko ime me, ga shi yi ku me sa ri lu kandu ti risi me nghu nanghu. ²⁹Ingri ni tu me name, shi sa bi me sabo na bubume ngah.Kre tini me rilu ngho tini ri tre nanghu meki. ³⁰Ne Yeso ka kre igree nanghu, mangri mbri-mbri nima be nangho.³¹Yeso kre na mba yahuda ne beh nangho ko, "Ne bu teh ni kame igri me na bu su mawundu me ti risheshe nah; ³²ga wu riya yi risheshe na, ga risheshen riya bu wu sabo nah." ³³Ma dunanghu ko, "Yi su mawu ti ukru Ibahim shi sa su Ifih ti ngru Kprendi gah; bu lu khikuiki shi kre ko, "Ma riya riya sabo?"³⁴Yeso du nama ku "Me ri la nawu risheshe na, ingri tini rilu ngho ribe isu ifih ti ngho ribe. ³⁵Ifih sa ri tini kiri gbogbo(kpatata) ngah, uwu mu riti ni kiri gbogbo(kpatata). ³⁶Nanyi mu ne uwun ri riwu sabo wu riya ti feh irisaba ti risheshe nghu,³⁷Me yi ko su ukru ti Ibrahim na; wu ri ya ti wune na kre tini ogri me sa feh kachu ni kame wu nangah. ³⁸Me rikre ngho tini me hu na Itime, buhbu piye rilu ngho tini bu hutu ne kachu Itiwu na."³⁹Ma dunnanfgh ko, "Itiyi su Ibrahim." Yeso kre nama ko, "Nawu su mawu Ibrahim nah, wu kaya tilu ndu ti Ibrahim nah. ⁴⁰Nanyi, beben wu ri ne ti wu me nah, ngru tini la nawu ikree risheshe ne me hutu ne kachu kpare. Ibrahim sa lu toh nanghu ngah. ⁴¹wu rilu ndu iti wu na" ma la nanghu, ko ma sa fiyi ni kulu klapka ngah. yi so na Iti wundidi: Kpare."⁴²Yeso la nama ku "Na pkare na su itiwu na, wu na ra be name nah, kre tini me ru kachu Kpare shi ba me, kre tini m sa ba na risi me ngah, nghu mu tume. ⁴³Akilu wu sari ko igri me hu nangah? Isu kre tini wu sa ri hutu kre nangah. ⁴⁴Wusu ti itiwu Ikpre ribe, shi riya tilu mawunghu ti itiwu nah. Isu ti wu mangri kasasa shi sa ri lu risheshe ngah kre tini risheshe sa ti ni kame nghu ngah. Ni ri sari irik kreru krunghu kre tini su ti sari na iti kisari. ⁴⁵Piye manyi, kre tini me kri kre risheshen wu ranguwu ti beh name nah. ⁴⁶Andi mu ni kame wu na rume na kulu ribe? Me rikre risheshe, akilu be sa ri beh name nangah? ⁴⁷Ngru tini su ti Kpare ri hutu igri Kpare; wu sari hutu ari igren ngah kre tini wu sa su ti Kpare nangah."⁴⁸Mba Yahuda doh nanghu ko, " sa su risheshe mu ne yi na kre na wu ko wusu ingri samariya shi so na uhu ribii ngah? ⁴⁹Yeso doh mama ko, "Me sa so na uhu ngah, me ri n Itime riko ga wu ri name riwhyi na."⁵⁰Me sari ne riko ti risi me ngah. Ingru so tini ri ne shi ri shu moh. ⁵¹Risheshen, me me rila nawu nah, ne ngru ri bi igri me sa riya ti hu riku ngah."⁵²Mba yahuda la nangho ko, "Beben yi yi ko busu na uhu rebii Ibrahim na mbati kpakorisi fuh; buhbu shi kre ko, ne ngru du ikre me, iba riya fuh ngah. ⁵³Wu kra na Itiyi Ibrahim ni ku? Mbati kpako risi pye fuh. wu he risi wuko wu su khi?"⁵⁴Yeso du name ko, "Ni me ri na risi riko, ina ngume riko su gburudu, isu Itime ni wu kre ko osu kpare yi na mu ri name riko. ⁵⁵Bu sa yi nghu na ngah ime me lu nghu. Ni me riya kre ko, 'mesa yi nghu ngah, me ka ya ti su ingri rih ka buhbu nah. Ashi su, me yi nghu shi ri du igri nghu. ⁵⁶Iti wu Ibrahim whrii na kuhu Ihu me; ihu nghu shi tremiki"⁵⁷Mba yahuda la nanghu ko,

Chapter 8

"sa su'uwu iye awu shata tingha. wu shi hu Ibrahim?" ⁵⁸Yeso la nama "Risheshen me ri kre mayi nah, imeme me zeze na Ibrahim." ⁵⁹Ningha ma glu kike ka ya ti tswshe nghu, gah Yeso tariba na risi nghu shiruye ne shakpa kporen.

Chapter 9

¹Beben, ne Yeso ka kaya, a shi hu ingri ne whii nghu na kiplayi (rihoyi) ²Mawundu nga miye nghu ko, "Ingri kikla, ande gu ne lu ribe, ingri nanghu re mba ti nghu, nema whii nghu na kikpayi?" ³Yeso la nama ko, "Ingri nanghu re mba ti ku whii nghu sa lu ribe nga, isu tina kla ndu kpare ne risi nghu. ⁴Yi ralu ndu tini nghu tume na nuh uchu riya rhi tini ngru sa riya ti lu ndu ngah. ⁵Ni me tini Ozimeti, ime me mu su kpako ti ozimeti ⁶Ne Yeso kre ikre nanghu, ashi ta ngoh tu meti, shi bla ribeh nanghu shi chu ribe nangho ne sheyi ⁷Ikre nanghu ku "ya nayi ni inji siluwan" (nima reh ko "tundu"). Ingri nanghu ko gahе ka ngu nghu, nayi shi re ba na kuhu okoh. ⁸Ga mba tini la degbi nanghu na mba tini hu nghu ne krungho ka kre ko, "Isa su ingri nanghu mu kasu shi kakru ngah?" ⁹Saga kre ko "Isu unghu mu" mba ndi kre ko " sa su nghu ngah, irhu ngho mu." Ngho ga shi kre ku "Isu ime me". ¹⁰Ma miye ngho ko, "Riyi wu lu khikiki shi fuh?" ¹¹A doh ko "Ingri ne mari beh ngho ko yeso bla ribeh shi chu nghu ne riya me shi miye me, ko "ya siluwam shi nayi nayi". Ningha meka nayi, shi feh kuhu ukoh. ¹²Ma miye ngho ko "Izo riyih?" Iduma ko, "me sa hu nga". ¹³Ma bi ingri tini na hoyi ba kachu mba farisi. ¹⁴Beben, Isu ikpri asabar mu ni Yeso bla ribeh shi fuh nangho sheyi ¹⁵Ningha mba farasi bi miye nghu ko ilu kri shi feh kuhu koh. Ila nama ko, "I chu ribeh ne riya me, i nayi ga shi rihu kok". ¹⁶Saga ne kame mba farasi kre ko, "Ingri nanghu sa ru kachu kpare ngah kre ne sari du ozi asabar ngah" Saga kre ko "Ingri ne rilu ribe ra lu khikiki shi ba lu mawunghi nanghu?" Ningha ma ra na nguma. ¹⁷Uma mye ingri riho nanghu ku "bu ku ki ne risi ngho kre ne fuh nawu shayi?" Ingri riho nanghu kre ku "Isu ingri ti kpakorisi" ¹⁸Beben, mns Farasi ranguma ti beh ko ina playi shi feh kuhu koh ga shi bri mba ni fye ingri tini feh kuchu koh. ²¹¹⁹Ma miye mba tini fye ngho ku " Ngame su uwu ni be kre ko ma fye nghu na ki playi nah? Ashi lu khikiki shi ri hu?" ²⁰Ningha mba tini fye ngho doh ni nama ku "yi hu ku ngame su uwu yi a fe khifi na playi 21 Ilu khikiki shi ri hu koh, yi sa hu ngah, andi gu fu nawu sheyi, yi sa hu nga. Miye ngho, ilu cho, Iriya ti kre na risi nghu." ²²Mba timi fye nghu kre ikre nanghu kre tini ma lu tswe-tswe Mba yahuda. Kre mba yahuda zeze be ko ingri tini jkre ngho mu su Kristi ma riya riya ti riyo shapka klambe. ²³Kre ti ngame mu, mba tini whii nghu kre ko, "I lu cho, miye nghu nah." ²⁴Ga ma bi bre ingri ni na playi lu aha, shi bi miye ngho ku, "Na kpare riko. Yi hu koh ingri nangho su ingri ribe" ²⁵Nanyi, ingri ngaha duma ku, "Me sahu re isu ingri ribe ngah. Ngho wundidi mu me yi: Me na playi, beben me ri hu." ²⁶Ninga ma shi miye ngho ku, "Ilu ki nawu ? ilu khikiki shi fuh nawu riya?" ²⁷Ido nama ko, "Me la nawu na ye, wu ranguwu ti kpeku nah! wu bi ri miye ti lu ki nah? wu ri ya ti su mawundu ngho na pye mungah?" ²⁸Ma ngrakre na nghu ku bu su uwundu ngho, yi yi su yi ma uwundu ti Musa. ²⁹Yi hu ko Kpare kre na Musa, Yisa hu kachu tini ngame riyo ngah. ³⁰Ingri ngho doh ni nama ko, "Ngame su icho, koh wu sa yi kachu ne iriyo na ngah, ashi fu name sheyi. ³¹Yi hu ko kpare sa ri kpetu na mba ribe ngah, ne ingru so miki nghu shi rilu ngho tini be nanghu iri kpetu nangho. ³²Ma sa hutu ingri fu sheyi na ingri tini ma whii ngho na playi ngah. ³³Na ingri nanghu sa ru kachu kpare ngah, ina sa ka ya ti yi kando ti lu ngah." ³⁴Ma doh ni nangho ko "Ma whii wu ne kame kilu ribe na nghu-nghu, gah wu ri kla nayi?" Ga ma mwo ngho ta bwa ne kaye. ³⁵Yeso hutu ko ma zunghu chuta bwa ru shakpa klambe I ne ngho shi miye ngho ku, "wu beh na uwungru?" ³⁶Idu nanghu ku, "Ingho mu su andi, Dada, shi nema beh nangho?" ³⁷Yeso la nangho ko, "bu hu ngho, ashi su ungho mu ne rikre nawu." ³⁸Ingri nga kre ku "Dada me beh" gah shi mangho uko. ³⁹Yeso kre ku "Me ba ozimeti me kre shu 'mol, shi na mba tini sari hu koh ngah name hu, shi na mba tini ri hu nama hu, shi na mba tini ri hu nama playi." ⁴⁰Saga ne kame mba farisui ne kpi nangho hutu ikre nangho shi miye ngho ku "I ye pye yi pla yi?" ⁴¹Yeso kre nama ku "Na bu na playi nah, na bu sa riya ti lu ingho ribe ngah, beben wu kre ko 'Yi ri hu' na nyimu ribe wu teh nah."

Chapter 10

¹"Risheshen me rila nawu nah, ingri ni sa ka ne kaze meso zu gaho ngah, shi tozu odoh nde, ingri nanghu su ti kiyib na kiring mangri. ²Ingri ni rika zu gahen ngho mu ni su ingri tini hah ari meson. ³ingri ti gbye gahe ri fu nanghu, ari mene ri hu rila ngho ari bre ari meso na ndi ma shi bi ma yakaye wa. ⁴Niribi mba tangha ba kaye na nghu-nghu, irih kaji gahenama, ga ari mene ri chungho, kre tini ma hu ril a nghu. ⁵Ma ca riya du ingri kanyu ngah ma riya ti kri ngho mu, kre nima sa hu rila mba kanyu ngah." ⁶Yesu kire igri oyekre na ma. Ma shi sa ko ngho tini kre nama ngah. ⁷Gah Yesu la nama ko, "Risheshen me ri la nawu nah. Ime me mu sugaha ti meso. ⁸Kondi ni kaji name su ingri kiyib na kibrabu, gah ari meson sa kpetu nama ngah. ⁹Ime me mu me su gahe ni ngne rika zun kachume, rafek khi krasabo, ira kaya kame shi ruye kaye shi fah nghorih. ¹⁰Ingri kiyib sa riba nyimu ngah, iri ba ti kiyib shi wu shi zeyi. Ime meba shina mafe ringha shi feh ngho gbulaka. ¹¹Ime mu mesu ingri ihamawube. Ingri ihamawube ti irisisi ri bu riku na mari meso. ¹²Ingri ni ma hinghu nduh sa su ingri ihamawuba ngah, shi saso na ari meso ngah. Iri hu mire riba shi kringha bwa ari meso sabo shi rebi, gah mere ri ruma shi tswa mareyi. ¹³Iri kringha kre ni ma hinghu ne nduh a sa nyanghu kre mari meson ngah. ¹⁴Ime mu mesu ingri ihamawube, me yi mba ri ta me, gah mba tame ma yi meh. ¹⁵Itiyi me, ime me yi iti, gah meri boh riku kre ari meson. ¹⁶Me sona ari meso saga ni sasuti kaze ngame gah. Me riya tibima ba pye, gahma riya ti hu rila meshi name rigri wundindi na ingri ihamawube indidi. ¹⁷Isu nyimu iti bename: meri bu riku ku shi me-be highu. ¹⁸Ngru sa rahenghu namo ngah mene na risi me ru riba riku. Iso na gahe ti ringha me shi sons gahe ti bisah. Meboikre tilungame ni kachu itime." ¹⁹Ki tswembubi ka ne kame mba Yahudawa kre ire ngame. ²⁰Mbri-mbri ne kame ,a kre ko, "Isa na uhu shi ri tswa. Yiri kpetu ikre nghu naki nah? ²¹Saga ne kame ma kre ko, "Igri naanghu sasu ti drigri ne sa na uhu ngah. Uhu ri yi fu riya ingri tini pla? ²²Gah rikpu lu ti khi harisi ribidi neurushalima. ²³Isu rikpu shushu, gah Yesu toh shi ka kri ne sanza ti slemanu ne shakpa kpare! ²⁴Gah mba Yahudawa goh nhu re ta shimiye .nghu. Ko, "Wu riya biyisabo yi tshwa boh ho na shiya? Ni subuhbu mu su kristi, ru ye kaye shi la nayi." ²⁵Yesudoh namako, "Me ila nayi nah, boh ranguwu tibeh nah. Nduhtini me rilu nendeh Itime, luma mu riya tatswha ne risime. ²⁶Nany, wu sa beh nangha kretini wu sa su arimeso tanu nangha. ²⁷Ari meso me ri hutu rila me, me yima, imagah shi ri dume. ²⁸Me ri nama ringha ti kpatata. Ma sa riya fuh ngah, ingrusa niyati fla mabo ni kubo me ngah. ²⁹Itime ne bima name, igba kra nama na nghu-nghu, ingru saniya ti fla mabo ne kubo iti ngah. ³⁰Ime nah iti yi su wundindi. ³¹Gah mba Yahudawa bi glu kike gaga ti tswe nghu. ³²Yesu du nama ko, "Me kla nawu mawungho tisi mbri-mbri ru kachu Iti na-wu riya tswe me na kike nikre tinyi ni kame ma nah?" ³³Mba Yahudawa dunanghu ko, "Yisa riya ti tswe wu na kike kre kandu risisi nga. isu kre kimenyu kre ibu ingri bi, he risi wu busu kpare. ³⁴Yesu du nama ko, "Ma sa wa ni kame plambe yi nangha, 'I kre "wu suari kpare nah?" ³⁵Ni ribri ma ko ari kpare tini igri kpare ba nama [ga masaniya ti bo angaba zeyi ngah]. ³⁶Bo ri kre na ngho tini lti-me nghu so shi tungho ba ozimeti khizimiti ko, 'wu rimenyu,' kre ni me ko 'me mu me su uwu kpare'? ³⁷Ni me sarilu indu itine ngah ka beh name nayi!" ³⁸Ni risu tini me rilu mah ne bu sa beh name nangha, namari indu nghu shi yi shi koho koiti-tini kame ime gah tunikame ngho." ³⁹ma bi ne ti ru nghu gaga, afire-he kubo ma shi ko gahe nghu. ⁴⁰Ibi reka ngungu ne gbabri Urdu, ni kachune Yahaya na ka sihima mamyi shika tini kachu nghu. ⁴¹Mangri mbri-mbribanangho shi ko, "Yohana salu mawungkhi kla ngah, mawunguni Yohana kre ne nsi ingri nanghu sunisheshe." ⁴²Mangri mbri-mbri ni kacwi nghu beh nangho.

Chapter 11

¹Beben ingri ndi maka bri nghu Liazarus larikye. TruBetanya, okoh ari maryamu na wuni nghu marta. ²Ina su maryamu mu ne chu Yesuna mur shi ne ikpri ngho na manju risi nghu, ne uwunni ngho Liazarus Larikye. ³Mawunni rina mba me ga shitundu na Yesu ko, "Dada, aho ngho tini wu somiki nangho ila rikye." ⁴"Ne Yesu hutu, Ikreko, "Rikye ngame sa su ti riku ngah, l shi su ti ina kpareriko shi nauwu kpare ba feh riko ni gahe ngho." ⁵Beben Yesu somiki na marta nauwunni ngku rina na Liazarus. ⁶Na rikpu ne hutu ko Liazarus ta rikye, Yesu bi tilu kpri aha ni kachu ni na teh. ⁷Ninggme kachuta, ashi kre na mawundu ngho ko, "Yi bi reya Yahudiya." ⁸Mawundu ngho kre nangho ko, "Riko, beben, mba Yahudawa rine ti tswé wu na kike, wu bi re riya kachu ngho gah?" ⁹Yesu doh nama ko, "Isa su aha awu shi aha mungba ne inu ngah? Ni ngne rikri na nuh. Isa riya tadru ngah, kre tini rihu na kikipako ti inu ti khizimiti. ¹⁰A shi so, ne rikri na chu, riya tadru kre ti okpako sa su ni kame ngho ngah?" ¹¹Ikre mawungku mba me, ga shi bi la nama ne kizi mawungu mba me ko, "Kawusa yi Liazarus lakila, game riya shi meya rhu nghu ne kame kila." ¹²Mawundu nghu ga shi la nangho ko, "Dado, ne iri lakila, iriya ti kyila." ¹³Baben Yesu ka la nama ikre rifu ngho, ima ga shi huso ika kre ikre ula ti iyimbra. ¹⁴Ningha Yesu la nama rukaye ko, Liazarus fuh. ¹⁵Me ri whiri nawu nah, tini me sa te ne kachungu ngah shi ba beh na. Rhiya nangho nah. ¹⁶Toma ne maka be ngho ko Didaimu, kre na mago nghu mawundu ko, "Lye yi pye rhe ya shi ya fuh na yesu. ¹⁷Ni Yesu ba iba feh Liazarus fuh lu ikpri anne. ¹⁸Beben betanya digbi na urushalima, so iho kwu shi ata ru kachu nghu. ¹⁹Mba yahudawa mbri-mbri ba na marta na manyamu ti kala nama na miki nikre uwunne kala nama na miki nikre uwunne ma. ²⁰Ga ka ti gbo na Yesu ni ihu ko ika ba, gah Maryamu suni kiei. ²¹Marta shi kre na Yesu ko, "Dada, na wu na ti neme uwunni me na kaya ti fuh ngah. ²²Bebennangho me hu ko ngho tini wu kruh kpare, i nya ti nawu." ²³Yesu la nangho ko, "uwunni riya ti bi rhu." ²⁴Marta la nangho ko, "me hu ko lri yati bi rhu ni kpri irhu ti mba rifu ne kperi ti meme. ²⁵Yesu lanangho ko, "ime me mu su irhu ne rifu shi su iri fuh, iri ya toneyi. ²⁶Gah ingri tini te nayi shi beh name sa riya ti fuh ngah. Wu beh na ngame?" ²⁷Ikre nangho ko, "eh, dada, me beh ko buhbu mu ni su krists ndeh uwu kpare, tini riba khizimiti. ²⁸Ni ikre ngame, ire ka shi ka bri uwunni nghu Maryamu na ribaba. Ikre ko, "ingri ikla iba shi ri be wu." ²⁹Ni ihu kre ngame, i yande kyeka shi ka nangho. ³⁰Beben Yesu kane kame ikoh nghu tingha, ina teh ne kachu ne marta gbo naghoh. ³¹Na mba yahudawa ne kpine kame uri shi ka kala na Maryamu na miki hu ayande kyoka ka neye. kaye, ma dungu shi hu so ika ya reshih rikpri ti ya lu nvu ne kachu nghu. ³²Na manyamu ba kachu ne Yesu teh shi hu ngho, a riyoko ne kuho ngho shi la nangho ko, "Dada nawu na teh nimeh uwunni me na sa kaya fuh ngah." ³³Na Yesu hu ngho kaki, gah mba yahudawa ni ba na ngho pye kaki, ashi nya ngho ne kame miki ngame melaki mbri-mbri; ³⁴Ikre ko, "wu bingho ta ne nyi nah?" ma la nangho ko, "Dadaba shi ba hu. ³⁵Yesu khi. ³⁶Gah mba yahudawa "itu tini somiki na Liazaru!" ³⁷Mba nde gah shi kre ko, "ingri nangho ne fuh riya ingri riho, na sa ra zo ingri hangho na rifuh ngah?" ³⁸Gah Yesu na risi ngho ne gaki ne miki mgho, kachu risi rikpri. Iha su ilokike, kike na pla he risi ngho. ³⁹Yesu kre ko, brhi kike nghu nah." marta, uwunni rina ti liazaru, ne fuh kre na yesu ko, "beben uru ngho riba fra, kre tini ilu ikpri aha mu na rifu. ⁴⁰"Yesu nangho ko, "me sakre nawu ko ne wu beh wu ra hu riko ti kpare ngah?" ⁴¹Gah mashi bryi kiken Yesu reyi ne kareh shi ko, "iti me whiri nawu kre ni wu kpetu name. ⁴²Me yi ko wu ri kre nangho kre mangri mbri-mbri ne goh me rhe mu ne me ri kre ngame, shi na ma beh ko isu buhbu mu ne tume." ⁴³Ne ikee nanghu, ufu rila nghu shi bre mgbangba ko, Liazaru ye!" ⁴⁴Rhiko nghu ruye kaye; ma gbra iho na kubo ngho na ari troh, gah ma shi ngree ruji nsho shi na kohe nah. ⁴⁵Gah mba yahudawa mbri-mbri ne ba kachu maryamu shi hu ngho te Yesu lu, beh nangho. ⁴⁶Gah ari saga ma kohe ka na mba farisi shi ka knama mawun ngho ne Yeau lu. ⁴⁷Gah mba oriyo finistoci, na mba farisi bri mba riko halu shimiye mako, "yinya lukhikiki? lugri nangho ritu mawungu ti hu mbri-mbri. ⁴⁸Ne yi bi ngho sobo soto me, na nghu-nghu riya beh nangho; mba roma nya ti ba shi ba boh na uye na metiyi." ⁴⁹Nanyi, ingri nde ne kame ma ne maka bri ngho ko kayafa ne na so tigbagba ni yeh ngaha, la nama ko, "uni sa yi kandu nangah. ⁵⁰Wu sa gah ko isi kra na inril Wundidi fuh na ringri na kokoh riya ti Zeyi. ⁵¹Brben i sa kre nangho na ko hu ngho ngah. Kre ni ngho mu ne su tigba mba du kpare ti iye ngaha, a kre na kpako risi tini Yesu nya ti fuh na meti ma; ⁵²Shi sa na meti ma rangah, una su shi na mawu kpare nima kyereyi ni ba re halu shi su wundindi. ⁵³Gah ru kpri ngaha ka heyi ma ya gahe ne mara lushi wu yesu. ⁵⁴Yesu sa bikri ne kaye ne kame mba yahudawa gah ngah. Gah ashi bi kachu ngho sabo shi reka degbi na mangbo ne he okoh ne mari bri ko Ifraimu, ni ngaha mu it; nah ari mawundu nghu. ⁵⁵Baben khikari lu timba yahudawa digbi gah mbri maka urusha lima ru ukoh ma ti ya me ngume loh. ⁵⁶Ma kane Yesu, gah shi ka kre na nguma ne kame shakpa kpare ko, "wu ho nana? ko isariya ti ba kikarisilu ngame ngah?" ⁵⁷Beben ba omile mba riko na mba farisiyawa kre na mangri ko ingri tini hu kachu ne Yesu teh na la nama shi na ma rungho.

Chapter 12

¹Ikre andre na ba ikr khi rii, irii Yesu bu ba Bathany katchu ni Lazarus la, ti ni Yesu na nghu ni rufu. ²Ni ngha uma yeh irii ti uhu nari ni katchu nghu, ni nghu Martha bu ka nama irii. Asu ku Lazarus pye indi ni kame mba ti ni ma la miti ni katchu irii na Yesu. ³Ni ngha Mariyamu bi bi umgbu kuma wundindi ti mano ti kyengbi ti ni ma hi nghu na u-ngho ti si nghu, si chu ni uho Yesu na nghu si he uho nghu na manju risi nghu. Kame kaze bu yende mlo na khi kyengbi ti mano. ⁴Juda Iscariot ndi ni kame mawu ndu nghu, ti ni riya ti yibra na nghu bi kre. ⁵Aki lu masa yibva na mano rgami uso aha ti denarii si na mba ti ni ma sa su na kandu nga? ⁶Bebe nghu I kre ngami sa su ku ri kre ni ri ne mba ti ni sa so'o na kandu nga usu ni kre usu ingri khi yibvi. u-nghu mu ni su na ukru'u ti umgba; riya yibvi ni kame u-ngho ti ni ma lu ni kame nghu. ⁷Yesu bu kre bwa nghu sabo na so u-ngho ti ni na nghu gbe ikpri ti ni ma riya ti nami kit. ⁸Bu riya ka feh mba ti ni ma su na kanchu nga na wu. Asu bi sa riya ka feh mi nga. ⁹Behen ughu mba Yahudawa bi hutu ku Yesu fe ni katchu ughu uma ba, sa su kre Yesu kangba nga, usu ti hu Lazarus pye ti ni Yesu yende na nghu ri rufu. ¹⁰Ari mba ti gba ma ha nyu lu tshwachuwa ma si feh si ma wu Lazarus pye. ¹¹Usu ni kre u-nghu mu pye ni ugbu mba Yohudawa ma ka nguma si bii na Yesu ¹²Na kpri ti ni doo ugbu mangri ma ba katchu khi ha risi lu. Ni na hu ku Yesu riya ba Urushelima. ¹³Uma mbri ari embe rhirieh si ke ti ya feh nghu si kii gba'a Hasana khi Dubo ti si nghu ti ni ba ni nda Dada. Oriye Izarila. ¹⁴Yesu bi hu uwu mingha si to su ni kizi nghu, ka ti ma wa'a. ¹⁵Ka lu shishi yina mawuna Zion, hu, Oriye yina riba. Usu ni katchu su ti mingha. ¹⁶Mawu ndu nghu masa bu u-nghu ni ka kri nga na rihrih, Usu rikpu ni ma thru Yesu nde, si ka shonde, U-nghu mu uma kohu ari u-ngbo ti ni mana wa'a ni risi nghu pye na uma lu ari u-ngho na nghu. ¹⁷Ni ngha ari mangri pye ma kre kuna kpe na nghu rikpu ni bi Lazarus ruhye ri uko ribii si na nghu ringha ri rufu. ¹⁸Usu ni ngho na pghu mu ni ugbu mangri ruhye to feh nghu, Ni kre ma hu ku u iu ari u-ngho mba mi. ¹⁹Mbe pharasawa una ri kre na nguna "Lu, bu sa riya lu kandu nga, neh ugbu miti go gbu du ngho. ²⁰Bebe nghu mba Greek saya ma na su ni kame mba ti ni ma ka ya ti dourisi ni katchu risa. ²¹Mba ka na Phillip, ti ni ri Bethsaida ni Galilee, si mieh nghu ri kre "tigba yi ri ne ti hu Yesu". ²²Phillip ka, ka kre na Andrew, Andrew kri uma Phillip, si kre ni Yesu. ²³Yesu be'e na ma asi kre "Rikpu lu ti ni uwu ingri to bu tigba. ²⁴Rishe rishe me la nawu ushre ugho riya ku ni mita sifu ko ria teh nhemu; a su ki ni fu ria de mawu glati.rindjin Blrindjin, mi la na wu, ni ngreh she irii ruhku miti si fu, riya teh na wububu nghu. Asu ni fu, riya weh ugbu kuwa'a. ²⁵U-nghu ti ni bii ringha nghu sa riya feh nghu nga. Asu U-nghu ti ni bii miki ni kizi miti riya bii nghu su ho'o gbo'o. ²⁶Ni ungru ti ni lu ndu na mi na ba du me, katchu ni mi so ni ngha pye mba ndu mi riya kpe. Ni ngru ti du me, iti mi riya bu'u nghu. ²⁷Beben miki mi bih aki ni mi riya kre? iti mi kra'a mi saba ni rikpu ngami? Asu na u-nghu mi ba ni rikpu ngami ²⁸Iti yi nde wu su ti gba, "ngha lila bi ba ri kare si kre, mina nghu ti gba, mi riya bi na nghu ti gba. ²⁹Ni ngha ugbu magri ti ni ma na kpi si hu si kre ku i na thra mindjeh. saga ma kre uwu ndu Kpare kre na nghu. ³⁰Yesu bi beh si kre, lila ngami sa ba ni mimi nga, u ba na yi na. ³¹Bebe nghu mu ni su umo ti ugbu kizi miti, Bebe bghu mu ni Orye ti kizi miti miti ma riya thru nghu ta rhuye. ³²Rikpu ni ma ya, a mi ka kare shi kizi miti mi riya gbi mangri tshwatshwa ba na mi. ³³I kre ngami na kla ukru rufu ni u-nghu riya fu. ³⁴Mangri tshwatshwa bu beh na nghu, "yi hu ni umo ku Christo riya teh gbo'o khi bu ri kre, umu ngri ma riya hi nghu ya kare? Anoli ni ni su uwu ngri ngami? ³⁵Yesu bu kre na ma, " ku Kpako riya teh na yina ti rikpu wundje. Krii ni ku kpako teh, si na khi djahu na ka kra kishi nawu yi. U-nghu ti ni ri krii na uhuuh sa riya hu katchu ni u-nghu riya nga. ³⁶Ni bu feh ku kpako, bii na ku kpako sisu mawu ti khi kpako ti si nghu, Yesu kre ari u-ngho mba mi si bwa ma sabo ka lu riba nama. ³⁷Yesu lu ugbu khi ma ni yi ma, uma sa bee na nghu nga. ³⁸Si na ikre Ishaya ingri ti Huko na ma'a ni kre, Dada andi ni riya bii u-ngho ni yi kre, re na andi ni ubo Dada Ikla?"³⁹

⁴⁰I pla ma sheyi si re miki na tsheru, Ni su nye nga ma riya hu na sheyi ma si ko hu na miki ma si re ba miiya nama piya. ⁴¹Ishaya kre ikre mba ni kreh u hu ti gba ti Yesu si kre ni risi nghu. ⁴²Asu na nghu mu ari ugbu de-mbe ti ma ba na Yesu; Usu ni kreh ari mba Pharisawa, ma sa bee ni nghu si ma ku Zuma ni shaka Kpare. ⁴³Ma bii na ti gba ti ni rih na mangri kraa na ti gbaa ti ni rih na Kpare. ⁴⁴Yesu bi lu nvu si kre, " ti ni bee na mi, sa bee na mimi mangba nga a su ni u-nghu ti ni tu mi. ⁴⁵Ti ni hu mi, hu nghu ti ni tu mi. ⁴⁶Mi ba ka kila kizi miti, si na ti ni bee na mi na ka teh ni khi djahu yi. ⁴⁷Ni in gri ti ni hu Ikre mi a sa du ma nga, I sa tshu umo na nghu nga, mi sa ba ti ba tshu umo ni ugbu miti, mi ba ti ba kra'a ugbu miti sabo. ⁴⁸Ti ni ra-ngu nwu na mi na ti ni buu ikre mi nga, usu na ti ni riya tshu umo na nghu, Ikre ti ni mi kre riya tshu umo na nghu, ni kpri ti kru kpa. ⁴⁹Mi sa kre ni risi mi nga, usu ni iti ti ni tu mi ba, I na mi khi dikre na ari u-ngho ti ni mi riya kre na u-ngho ti kla. ⁵⁰Mi hu khi dikre nghu su kirii ti singhu nghu ti ni mi kre. Ka ti ni iti mi kre na mi nyi mu mi ri kre.

Chapter 13

¹Bebe nghu ina su rikpu, khihalu titchuta, Yesu zeze hu ku rikpu nghu iba ti ni riya bwa khizi mitti saboh ti riya ya na itiyi, A suki i bii na mangri nghu ti ni ma kpi ni khizi mitti, i bii nama ya tru ugbu. ²Na nghumu uhu ribii zeze ka ni sumiti ti yahuza Iskariyoti uwu ti sina ti ni di Yesu, ni rikpu khiriri ti hwunori, ³Yesu ni zeze hu ku Itiyi i na-nghu ngha shwrashwra ni uboh nghu, ku iri na Kpare ba shi riya wure ya na Kpare. ⁴Iyende ni iri hwunori shi tdra udtru ti kahye, shi hi tawulu shi bwa wure go ngu-nghu. ⁵Ki shi wure mayi lu khirah shi ka ni khina iho mba udu tanghu shi henghu na tawulu ti ni na bwah ni igaanghu. ⁶Shi ba na sina Bitrus, ki Bitrus, kre na nghu, Dada, Bubu riya naa iho na mi?" ⁷Yesu iyeh shi la na nghu, ku ingho ti ni nghu rilu sa me-huga bu riya ba, ba hu ni hiyi. ⁸Bitrus: kre nanghu, bu sa riya nahu miga "Yesu ye nanghu " Ni sa su mimi, naa ihu wu ga, bu sa su na ruku nami ga" ⁹ Sima Bitro la na nghu "Dada ka naa iho mu ra'ayi, pye na uboh na risii"¹⁰Yesu la nanghu," ku unghu ti ni suu ye sa bi lu ga, riya naa iho shi ka su pyepye shwrashwra, bu su pye-pye. sa su saga ga" ¹¹Yesu na hu ye igrii ti mi riya di nghu isu nghummu a kre, ku sa su shwrashwra yina ni yi rhu-pye pye na". ¹²Rikpu ti ni Yesu na. huma shi hi ari utroh nghu shi bi su miti, shi la nama, bu meh hu ngho ti ni mi lu na yi na? ¹³Ru bi mi ku igrii ti khla pye ku Dada: pye bu ri kre ri mamah na, Isu nghumu ni a su mimi. ¹⁴Nisu mimi, su Dada pye igri ti khla, shi naa iho wuma, bubu pye shi naa ihe ni guyina. ¹⁵Mimi nayi ikru ti ni bu ya luna, ki shi lu ka too ti ni mi lu na yina. ¹⁶Rishe shengho -Rishengho mi lila na-wuna, iwu khiri sa kraa na iti khiri-nghu ga, rhe igri ti kutudu riya kraa na igri ti ni tungu. ¹⁷Ni bu hu nghoo mbami, ngho rissi fehwu, ni bu lumma. ¹⁸I sa su shwrashwra wuna ni mi ri kre ga, mi hu mba ti ni mi shumma-sha na su ingho ti ni ma waa na mloo, nghu ti ni ri ngho ti ni brii, iyah rikpra iho ni risimi; ¹⁹Mi zeze ri kre nawu, ni rikpu riya ba lu ni ngho riya ba lu shi hu rikpu ti ni riya lu, bu ya beh ku mi su mimi. ²⁰Rishe-she Rishenghu mi kre nayinaigri tini bu idi ti mi tungu ibu mi igri ti ni bu mi ibu nghu ti ni tumi". ²¹Rikpu ti ni Yesu kre gami, a su na rikka ni uhu nghu, shi rhu kre; Risheshe Rishenghu, I la yina ku idi ni kame chunan yina riya dimi. ²²Mba udu Yesu ne nguma ni sheyi, shi gah asu adi ni rikre. ²³Idi ni kame mba udu, ti ni Yesu ibii nanghu, bu su ni kro Yesu. ²⁴Sina Bitro bi tri gri ka na mba udu ti ni su nikro Yesu shi la nanghu, mye nghu ri kre kre adu." ²⁵Nghu bre ni khizi ni ghe Yesu shi mye nghu, "Dada, isu di na?"²⁶Ki Yesu bi ye, Isu idi ti ni mi fere falafa nanghu." Ki shi fere, shi na Juda iwu sima Iskarot. ²⁷Yeh ni khizi, na ku bu Falafa igri ribi bi kaa ni gahnghu, ki Yesu bu la nghu, "aki ni bu ri lu, Lu gbla gblah."²⁸Bebenghu igri wudidi ti ni ma na kpi na nanghu ni gbaglo ihu ingho ti ni na la nanghu. ²⁹Saga ma gah ku, ine su Juda ni bi ikru ngbaa, Yesu kre nanghu, phwira ingho ti ni yi rine ti khihallu; re ingho ti ni yi riya na mba righra. ³⁰Rikpu ti ni Juda bu Falafa sa be rikpu ga shi rhuye. Asu chuu. ³¹Rikpu ti ni Juda ka, Yesu kre, ku iwu igrii ma riya hi nghu ti tigbaa rikukuu Kpare pye hi tigbaa rikukuu nanghu. ³²Ni Kpare su tigba'a rikukuu nanghu, Kpare pye riya hi tigba'a rikukuu ni iwu nghu ni nghonghuu, a ka hi nghu tigba'a rikukuu nirikpu wudidi. ³³Mawu chichi, mi ti na yina ya rikpu wugya, bu riya nemina, Pye ka ti ni mi na kre na Yahudawa, kachu ti ni mi riyah, bu sa riya ba na ga. bebenghu mi bi kre nawuna. ³⁴Mi ri nawu ingho rihe, kubii nanguguna ka ti ni mimi bii na yina, nghumu bii na guyina. ³⁵Na gami shwrashwra yina bu ya hu ku bu su mba udu mi na, ni bu bii na idi ti saga yina." ³⁶Sina Bitrus lah nanghu, "Dada, bu riya yi? " Yesu ye, "kachu ti ni mi riya, bu sa riya dume bebenghu ga bu riya ba doo ni rikpu ti riba ni hiyi." ³⁷Bitro ila nanghu," Dada, a ki lu ni mi sariya dowo bebenghu ga? mi riya di rissi mi ni risinghuu," ³⁸Yesu ye bu riya di risinghu ni risii wu? risheshe rishenghu, mi kre nawu, kikeh sa riya du ga, ni bubu riya truu mi uho atraa,"

Chapter 14

1

²Ni khiri itimi kازه ma bii bii. Ka su ye ga, mi ka lah nawuna, isu mi riya ti meh kachuu lu nawuna. ³Ni mi ka meh kachuu Lu nawuna, mi riya ba ti bu wuna ya na ngum. Ki shi na su kachuu ti mii teh pye bu riya Gbeh. ⁴Bu hu gahi ti ni mi riyah." ⁵Toma ilaa ni Yesu," Dada, yi sa hu kachuu ti mi bu riya ga, yi riya Lu khiki shi yi hu gahi?" ⁶Yesu la'a nanghu, "mimi su gahii, ti rishe she nghu na miiki pye; iggrii wudidi sa riya yah ha Itii mi ga, ya zu nami. ⁷Ni nasu bu nahu mi na, bu na kaya ti hu Itii mi na pye. A su rih bebe-nghu bu huu nghuna shi bwoh huu-nghu." ⁸Filibusi laa ni Yesu, Dada, khla'a yii Itii, ki aka mah nayii." ⁹Yesu la'a nanghu, " mumi kri ti nayi na ti rikpu Vvreeh gah bu sa huumi na ga, filibusi? igrii ti ni huumi ihuu Itii, bu ya Lu khiki, shi kre ku khla mi Itii?" ¹⁰Bu sa bii ku mii ti ni Itii, pye Itii ti' ni mii? ugbu ikre tini mi kre naghwuna sa su ti risii mi ga, Itii mu ni tu mi. Isu Itii ni ti nami shi ri Lu-udu nghu. ¹¹Bii nami ku mi tih ni Itii, pye Itii na mi, re bii ni ikre udu na risii ma'a. ¹²Risheshe nghu Risheshe nghu, mi kre nawunna, nghu ti ni bii namii riya lu udu ti ni mi riLu, riya Lu udu ti gbanghu ti ni krah na gami ni khi yah mi na Itii. ¹³Nngho ti ni bu riya mye ni ndeh mi-mi riya Lu ki shi na Itii nasu tigba'a ni uwu nghu. ¹⁴Ni bu mye mi khaadu ni ndeh mi, mi riya Lu nghu. ¹⁵Ni bu bii na mii, riya Lu ngha ti ni mi khlama Lu. ¹⁶Pye mi riya kre na Itii, pye riya na wuna idi ti kalah-mikii, ki shi na ti nayina ti rikpu ya gbuu. ¹⁷Uhu ti risheshenghu, khizi mitii ma sa riya bu nghu ga, Isu sheyi ma sa hu nghu, re mma sa hu nghu ga, Isu na yina pye riya ti nayina. ¹⁸Mii sa riya bwawu saboh na bubuwu ga; mi riya ti hwere ba na yinaa. ¹⁹Yeh ni rikpu ugyah pye khizi mitii ma sa riya bi huu mi ga, ma riya bi huu mi. Isu mi teh, bubu pye buriya kpee na. ²⁰Ni lkpri gahaa bu riya huuna ku mi ti na Itimi, bubu na ki na mii, pye mimi na-yina. ²¹Ninghu ti ni su na ikre ti ni mi khlaaLUu shi bima nghumu Isu idi ti ni bii nami, pye nghu ti ni bii nami Itimi riya bii nanghu pye mi riya bii nanghu shi di ngummi nanghu." ²²Juda sasu Iskaroti ga kre ni Yesu," Dada, Isu ni ikre ki bubu riya bi nghu ba di nayi, pye shi sa di ni khizi mitii ga?" ²³Yesu ye, pye shi kre nanghu," igrii di ti ni bii nami, riya bi ikre mi. Itimi riya bii nanghu, pye yi riya ti ba nanghu pye yi riya Lu khirii yi. ²⁴Nnghu ti ni sa bii nami ga, sa bi ikre mi ga, igbu ikre ti ni bu ri hu nami isu irhi na itii ni tumi. ²⁵Mi kre kre gami nawuna, ni rikpu ti ni mi na su nayina. ²⁶Ni su khikii, ti kalaah miki-na uhu rissii ti ni Itii riya tu-nghu ba ni ndeh mi- riya klawu ngho shwra shwra riya nawu ngha khi ga shwra shwra ti ni mi kre na-yina. ²⁷Mi bwa khiyimikii saboh nawuna, mi nawuna khiyimikii mi na, mi sa ri di ka ti khizi mukii ri di nga, ka bwa mikiiwu saboh na bii yi, pye ka Lu shwrishwri yi. ²⁸Bu huu ngho ti mi kre na yina, 'Mi riya ngumi, pye mi riya hure ba nayina! Ni bu bii na mi, bu riya bru, nikre mi riya ti yah na Itii, kre Itii Isu tigbaa na mimi. ²⁹Bebenghu mi zeze la'a nawu ni rikpu ya ba lu, shi hu ku, ni ba shi Lu bu riyabeh risheshe. ³⁰Mi sa riya bi kre kre mbribrii ga, mba ti bi khizi mitii ma riba sa su na khishweru ni risi mi ga. ³¹Na su ku khizi mikii na ma hu mi bii na Itii, mi Lu ka ti ni Itii klaa tah na mi. Yi yende pye yi bwa ni mi saboh.

Chapter 15

¹"Mi mi odrii risheshe, pye Itii Mi isu ti ri huu ngho ti ni idtru. ²Nnghu ri tdra gab oh nami ti ni sa ri wa'kuwaa ga, pye ri raah gaboh ti ni sa bi kuwaah ga, shi wa'ah jeh. ³Bubuna bu rhuu pyepye ye, isu ni huu kutudu mi ti ni mi kre nayina ye. ⁴Kpe namina, pye mi na yina, a su ka gaboh ti ni sa riya bi kuwa'ah na risii ngho riyasu ni iga ndri, sa su bubu ga, bu ya teh nami. ⁵Mimi su ndri, bubu su ari gaboh, ngho ti ni tih nami mimi na nghu, riya bi kuwa'ah bribrii, ni sa su na mimi ga bu sa riya Lu kadu ga. ⁶Nnghu ti ni sa tih na mi ga, ma tchunghu ta bwah ka gaboh pye a wuu brubru, pye ma hah gaboh Lu shi tchuma Lu ni Khila'a, pye Mma rhi khila'a. ⁷Ni bu teh nami, pye ni ikre ni teh nayina, mye ngho ti ni bu ri ne, pye ma riya Lu nawuna. ⁸Itumi ihi tigba'a ni gami, shi bubu bi kuwa'a bribrii, pye shi Lu ku bu su uwu-udu tami. ⁹Ka ti iti ibii nami, i ga bii nawu, teh ni kame kame kubii tami. ¹⁰Ni bu bi ngho ti mi khlaa Lu, bu riya teh ni kubii ti tami, ka ti ni mi hi ngho ti ma khlaa ti Itimi pye a teh ni kubii nghu. ¹¹Mi na kre kre mbami na shi na kubruu mi nati nayina, shi na kubruu na mloyi. ¹²Gami isu ngho ti ni mi khlaa ta, ku yi bii na ghyina ka ti ni mi bii nayina. ¹³Ngruu sa su na kubii ti ni khra na gami ga- ti ni idi hi risii ngho di ni kre risii makaah. ¹⁴Bu su makaah mina nibu Lu ngho ti ni mi khlaa yina. ¹⁵Sa bi su mi riya bi wanna ku mawuu khiri ga, nghu iwu khiri sa hu ngho ti ni iti khiri, nghu ri lu ga. Mi bi yina ku makaah mi isu ngho shwrashwra ti ni mi huu na Itii mi, nghumu ni mi Lu shi hu, Mmu shi bi kre nayina. ¹⁶Sa su bubu ni bu tchumina ga, i su mimi ni mi tchuyina pye shi hi wu ki shi ya pye shi bi kuwa'a shi na kpe. Gami isu ye, ni bu mye ngho ti ni bu rine na itii ni ndeh mi, riya nawu. ¹⁷Ngho mbmi mi khlaa yina, ki shi bii na nghuyina. ¹⁸Ni khizi miti raa nayina, hu ku ma na raa nami ye ki shi ra'a nayina. ¹⁹Ni bu nasu ti khizi mitii, khizi miti ka beh na yina ka ti ni bi soo, a su bu sasu ti khizi mitii ga apye a su mimi tchu wuna rhuye ni khizi mitii, nghumu khizi mitii bii ra'a nayina. ²⁰Gah khiri sa kraa na iti khiri nghu ga"Ni isu ma nemi ti wuu, ma riya Lu nghumu nayina ni ma ka bii ikre mi, ²¹Ma riya Lu nghombami shwrashurah nayina, ni ikre ndeh mi, isu ma sahuu nghu ti ni tumi ba ga. ²²Ni sa ka su mi ba pye shi kre nama ga, ma sa ka Lu ngho ribii ga, a su bebenghu Mma sa hu ku tchu risii ma rhuya ni ngho ribii ga, Mma sa su na ngho ti kre ni nghe ribii ma ga. ²³Nnghu ti ni ra'a nami, ga i raa na Itii mi. ²⁴Ni sa ka su mi Lu udu ti ni ngrii di ni kame ka Luu, ma sa ka Lu ngho ribii ga, a su bebenghu Mma huu pye shi ra'a pye na mi pyena Itii mi. ²⁵A su ni kame ikpoh ikre na mlou ti ni ma waa ni Debeh tama'a ' Ma ra'a nami mi sa Lu kandu nama ga. ²⁶Ni rikpu ti kalamiki riya ba-nghoo ti ni mi riya tu nghu ba na yina ri na Itii, a su, uhu risheshengho, ti ni rhu ni kaye ri na Itii- Nghu riya meh kre ni risii mi. ²⁷Bubuna pye bu riya meh kre, ni su bub kri teh na mi rih na riri

Chapter 16

¹Mi na kre ngho mbami na yina ki shi na su bu sa tri rhuye na ga. ²Ma riya muyina rhuye ni kame ari sha'akpa, Isu rikpu ri ba ni mma shwrashwra ti ni ma riya wuu yina maso riya ti ka ga ku Mma ri Lu udu ni Kpare. ³Mariya Lu ngho mbami shi kre ku mma sa hu Iti ga re mimi. ⁴Mi kre kre mbami nayina shi hu ki ni rikpu ma riya Luu, bu saa riya hwere bunki ku ni laa nawu ikre ma mi na sa kre ngho mbami na rhiri ga, a su mi na teh na yina. ⁵A su bebenghu mi ka nanghu ti ni tumi, ye idi yina sa mye mi, "ku bu riyayi?" ⁶A su mi na kre kre mbami nayina, khibi mikii a mlo simiki yina. ⁷I su risheshe ni mi kre nayina, riya sii krah ni mi ka ngumi, ni su mi sa ka ngumi ga ti khala mi ki sa riya ba nayina ga, ni su ni mi ka mi riya tunghu ba nayina. ⁸Ni nghu ba, ti khalamiki riya kre ni khizi mikii ngho ti ni sama'a ga ni ikre ribii, na ngho ti sii nghu pye na omoh. ⁹Na ngho ribii, ni ikre ma sa bii na mi ga; ¹⁰Ni ikre ti sii nghuu, a su mi riya na Iti, pye bu sa riya bi hu mi na ga; ¹¹Pye ni ikre omoh, a su mina shwruu mba ti bi khizi mitii ye. ¹²Mi su na ngho-nanghu-nghoo ti ni mi ya kre nayinaa, sa su bebenghu ni bu riya bi ma ga. ¹³Ni su ni, nghu uhu risheshe, ba riya ti haa-wu ni kame risheshe, sa su riya kre ti risii nghu ga, riya kre ngho ti ni hu, pye riya kre naghu ngho ti ni riya ba. ¹⁴Nghu riya himi tigba'a, ni kre ni su riya ne ngho ti ni su tami, pye riya kre nghimu nayuna. ¹⁵Ngho shwrashwra ti ni Iti su naghu ni miki nghu, ga ki ko, mi kre ku uhu riys hi sri ngho ti ni su titami pye riya kre nghu nayina. ¹⁶Ni rikpu wugya nyi, bu sa riya bi humi na ga, pye ni khizi rikpu wugya nyi bu riya humi ma, ¹⁷Nyemu mba udu nghu laa ni nguma, "Isu ki gami ti ni kre ni nayi ku rikpu wugya nyi?" yi sa riya bi humi na ga; pye 'A su mi ka na Iti;?" ¹⁸Nyemu Mma kre, "Aki su gami ti ni kre? yiyi sa hu ngho ti ni rikre ni risii nghu ga. ¹⁹Yesu na hu ku ma kaya ti mye nghu; pye a laa nama, "Isu gami mu ni bu ru mye guyina. Ngho ti ni mi ne shi hu na khikremi; ni ti rikpu mugya pye bu sa riya bi humi naga, pye jeh na rikpu wugya pye bu riya humi na? ²⁰Risheshe, Risheshe, mi ri kre nayina, bu riya kii na shi krena, khizi miti ma riya ti bru. Yiyina riya ka ni khibi miki ti bii nghu, ki khibi mikii yina riya hwere ya kubru. ²¹Ni nghaa hwye iwu risu na kubii mikii ni kre rikpu nghu i ba, Ni su ni hwye iwu shi ba hwerembuki khike nghu, ni kre kubru ku ma hwye igrii ka ni khizi mitii. ²²Ki bebenghu bu su na khibii mikii, a su mi riya bi hu yina, pye isimiki yina riya bru, pye ngru sa riya hi kubru yina ya ngunghu, nayina ga. ²³Ni kpri nghu bubu sa riya mye mi kadu na ga. Risheshe, Risheshe, mi rikre nayina, ni bu mye kohkii Iti ni ndeh mi, riya ti nawu. ²⁴Ba bebenghu bu sa mye kohkii ndeh mi na ga. Mye pye bu riya buuh, shi na kubru yina na mlo. ²⁵Mi kre gho mbami nayina shi khla ma ti khla-khla ni kame ikre, Riya su rikpu riba ti ni mi sa bi ya kre nayina'a ni khi khla ti khla ikre, riya su mi riya lah nayina'a kayeye ni risii Iti. ²⁶Ni ikre nghaha bu riya mye ni ndeh mi pye mi na sa la'a nayina ku mi riya kre na Iti nayina. ²⁷Isu Iti na risii nghu ni beh nayina'a a su ku bubuna na beh na mi pye a su bubu na bii na ku mi na rii na Kpare. ²⁸Mi ri na Iti, pye shi ka kah ni kame khizi mitii. A bi su mi riya ti bwa khizi mitii saboh pye mi riya ti yah na Iti. ²⁹Mba udu nghu kre, ku hu, bebehngghu bu ri kre ni khayaye pye bu sa ri Lu udu na khi-khla ti khla ikre ga. ³⁰Bebenghu yi hu bu hu ngho shwrashwra, pye bu sa ri ne Igrii di na mye wu ari kumye; ni isu yeh, yiyi bii ku bubu ri na Iti ba'a." ³¹Yesu iye nama, "ku bu bii naa bebe nghu?". ³²Hu, rikpu ri ba, isu nghumu, pye a ba, ni bu riya ti shagbayina, madidiyina riya ti ya'a khiri nghu, pye bu riya ti bwami saboh na bubumi ngami mi sa ti na bubumi ga, A su Iti ni ti namii. ³³Mi na kre ngho mbami ni nayina, ki shi bubuna feh khikalamiki na mi. Ni khizi mitii bu su na khimahu, ki su na kugba'a mikii, mi bu khizimikii.

Chapter 17

¹Rikpu ti ni Yesu laa na ma bgha mbami, a yah sheyi nghu ka kareh pye shi kre, Itrii, rikpu i ba, tigbaa ni iwuwu ki shi na iwu na nanghu tigbaa wu. ²Ka ti ni bu nanghu khishweru ni risii iga'a shwrashwra shi nanghu na di ni khizi kuizi kuhweye ni nayi ti kpe tru ti ni bu na nanghu. ³Gami isu ti kpe tni, ku Mma hu wu buh mogba Kpare ti risheshe nghu, pye nghu ti bu tu nghu, Yesu uwu Kpare. ⁴Mi nawu ti ni bu nami ti lu. ⁵Bebenghu, Itii, hi mi tigba'a jeh nanghu uwu na tigba'a ti ni mi nasu nanghu nanghwu ko i maba Lumitii. ⁶Mi hweye ndeh wu ni mangri ti ni bu na nami ni kame khizi mitii. Ma su ti tawu, pye bu nama nami, pye Mma bi ikre wu. ⁷Bebenghu ti ni bu nami irhi ba nawu. ⁸Mi nama shwrashwra ikre ti ni bu nami ma bu ma, pye risheshe Mma bii ku bu timi. ⁹Mi kre na Kpare ni nama. mi sa kre na Kpare ni ti khizi mitii ga, a su ti mba ti ni bu na nami, isu ma su tawu. ¹⁰nga shwrashwra ti ni su ti tami isu tawu pye tawu su tami, pye mi hi tigba'a ni mah. ¹¹Mini sa bi teh ni khizi mitii ga su mangri mbami ni khizi mitii, ga isu mangri mbami ni khizi mitii, pye mi ri ba nayina, itii risii, Lu ma ni ndeh wu kubu na nami ikishi na masu wudindi, kati ni yiyi su wudindi. ¹²Ni mi na ti nama, mi lu ma pyah ni ndeh wu, ti ni bubu nami, mi gbema, pye wudindi ni kame ma sa Lu ribii ga, asu ti mawu ti bii ngho ki shi na ngho ti ni ma wa ni nbeh na mloh. ¹³Bebe nga mi ri ba nayina, asu mi ri la nayina ngho mbami ni khizi mitii, ki shi su Mma ka fe kubru mi mloh ni nghuna. ¹⁴Mi nama su ikre wu pye khizi mitii ra'a nama asu Mma sa su ti khizi mitii ga, kah ti ni mimi sa su ti khizi mitii ga. ¹⁵Mimi sa mye na ku gluma 'rhuye ru khizi mitii, na su bu ya Luma rere na mba ti ni masu ribii. ¹⁶Mma sa su ti ni khizi mitii ga, kah ti ni mimi sa su ti khizi mitii mitii ga. ¹⁷Luma gvhaal ni risheshe nghu, ikre wu su risheshe nghu. ¹⁸kah ti ni su bu tumi ba khizi mitii asu mimi tuma ka khizi mitii. ¹⁹Ni kre risiima mi soh ngumi grha'al, shi na Mma na risiimanguma ma riya ne je ti kpi gvha'al ni risheshengwe. ²⁰Mi sa kre na Kpare ni ikre gami mahgha ga, asu je ti mba ti ni ma riya bii nami zu na ugbu kre ma. ²¹Shi ma su wudindi, kah ti ni bubu Itii, ti nami, pye mimi ni bubu. Nasu Mma je kpi na yi shi na khizi mitii mariya bii ku bubu Mma tumi. ²²Tigba'a ti ni bu na nami, mimi pye nama, shi ma su wudindi, kha ti ni yi su wudindi. ²³Mimi ni Mma, pye yiyina ni mimi-she na Mma ma bima ba mloh in khikarisiLu, shi na khizi mitii ma hu ku bubu ni bu tumi, pye ku bubu bii nama kha ti ni bubu bii nami. ²⁴Itii, mi ri ne mba ti ni bubu na nami ma kpi nami kachu ti ni mi teh, pye shi mi hu tigbaa mi, tigbaa ti ni bu nami ni kre bubu bii nami rih rikpu ti ni bu sokpi khizi mitii. ²⁵Nghorisii Itii, khizi mitii sa hu wu ga, asu mimi huwu, pye kuhu wu gami ku bu tumi. ²⁶Mimi Lu Mma hu ndeh wu, pye mi riya ti Lu shi ma bi hu, shi na su ku bii ti ni bu na bii nami shi na ti nama, pye mi riya teh nama.

Chapter 18

¹Ni Yesu na kre kre mbami, shi ka toriye na mba udu nghu, shi ka baye kugbo ti kidron, kachu ti ni khisa'a ti ni nghu na mba udu nghu Mma ka'a. ²Nimi mu Juda, ti ni ka ya ti di nghu, nna hu kachu nghu, a su kachu ti ni Yesu ri gbo ni kachu nghu na mba udu-nghu. ³Ki Juda, mu iji hi ki ugbo mba ti gbrah na mba tigba'a ni ma ri na ari oriye tigba'ama pye farisiyawa, duma ka na ri khila, ari Fitila pye na ari isii itshwra'a. ⁴mm⁴Ki Yesu ti ni hu shwrashwra ngho mbami ti ni ma ka krei nanghu, a ka ihiyi pye shi me ma, "Adii ni bu ri ne na?" ⁵Mma ye nanghu, Yesu Banarare; 'Yesu La nama, "Mimi, Juda ti ni di nghu a teh je na mba ti gbra'a. ⁶Asu ni na La nama, "Isu Mimi, "Mma dtri hurere ka na khizi pye shi rhuku ka'a mitii. ⁷Nghumu a bi mye ma, " Adi ni bu ri nena?" Nghumu Mma kre, " Yesu Banazare." ⁸Yesu ye Mi La nayina ku isu Mimi, ni su bu ri nemina bwa mbami saboh na ma ya". ⁹Gami na su ni gahi ti mloh ikre ti ni kre; " Ti mba ti ni bu na nami, Mi sa hwere-bi na wudide ga." ¹⁰Nimi mu sina Bitro, ti ni bi khaji dakrah, a idra'a nghu pye shi khra'a uwui uboh riyah, khiri ariye tigbaa nghu pye a mbri utu chu ti uboh riya, Nimi ndeh uwu udu na su malkus. ¹¹Yesu La na Bitro, so khaji ni kame ukru nghu, Re mi ka wa wura'a ti ni Itii na nami ga?" ¹²A su na igrhi mba ti gbrah pye na tigbaa ti ji ihiyi, pye ari tigbaa mba Yahusawa, maru Yesu pye shi bwah nghu. ¹³Mma zeze ta nghu ni ihiyi ka na Hanana, ina su-izoh ti kayafa, tini na su tigbaa ti iyeh nghu. ¹⁴Asu kayafa, na su nghumu ni ka ta mba Yahudawa ni gahi ku riya maa ti riya su igrhi di ya Fuh ni kre risii mangrii. ¹⁵Suma Bitro idu Yesu, pye na idi mba udu nghu, asu nghu mba udu gami ti ni oriye tigbaa ihu nghu na gbawah, pye a ka ni kame kubru nghu na Yesu. ¹⁶Ki Bitro bi na ti ni ugbo hi khaye Asu nghu mba udu Yesu, ti ni oriye tigba'a ihu nghu na gbawah, bu ruhye ka kaye shi kre ni igrhi ti gbbe ughu hi, pye a bi Bitro ba kame. ¹⁷Ningha mu wuna'a khiri udu, igrhi ti gbe ugbohi mey ni Bitro, "bubu gah sa su idi ni kame mba igrhi gami ga?" A kre, " sa su mimi ga. ¹⁸Nimi ari mba udu pye na mba tigbaa ma kpi na ndedeh ni kachu nghu, pye mma shu khila na ubrii, a kayi igaa pye Mma ka kpeh nguma, Bitro na teh na ma, na ndedeh nibu a ka kpe ngunghu. ¹⁹Nghu oriye tigbaa a mye Yesu mba udu nghu pye ni kre khikla'a nghu. ²⁰Yesu ye nanghu, "Mimi mi kre ni kayeye ni khizi mitii. Mi na khlaa yina ni khija'a pye ni shakpa'a ti ni mba Yahudawa shewreshwra ma haluuh. Mi sa kre kadu na rubabah ga. ²¹Yi mye mina ni kre ki? mye mba ti ni ma hu ngho ti ni mi kre. Neh, mangrii mbani, ma hu ngho ti mi kre," ²²Ni Yesu na kre yeh, idi ni kame mba tigbaa ti nadedeh ni kachunghu i satii na Yesu pye shi kre," I su nghumu ni ye ni oriye tighaa na?" ²³Yesu ye nama, " ku ni mi sa kre Ma'nga kre ngho ti ni sa ma'nga shi na su ti ni ima'a, Isu ki ni whrami. ²⁴Ki Ana bwa'a nghu shi tu nghu ka na ka yafa nghu oriye tigbaa. ²⁵Ni mi sima Bitro na teh na ndedeh ka kpe ngunghu. Ari Mangri ki bu la na nghu, " Bubu sa su idi ni kame, mba udu nghu ga?" A tru shi kre, " Sa su mimi nga. ²⁶Idi ni kame mawu khiri udu ti oriye tigba'a, ti ni na su wannu igrhi ti ni ma ke utu nghu tdrah ikre. " Mi sa hu wu ni sagla nanghu nga?" ²⁷Nimi mu Bitro bi tru: pye injiya'ah ari kikeh Mma du. ²⁸Ni nga Mma ta Yesu ni gahi rhi na kayafa ka sha'akpa tigba'a ti mba ti bi mangrii. A nasu na tchutchu, pye Mma sa ka ni kame sha'akpa tiger mba ti bi mangrii ga shi na ma ka lu irhi yi, shi ma ka fe ya rhi ku tchutaa yi. ²⁹Ki Bilatus rhu ka kayeh na ma pye shi kre, "Isu ku dtrurisi ki bu ri bi riba'a ni rissii igrhi gami na?" ³⁰Mma ye pye shi la'a nanghu, ku igrhi gumi ni sa su igrhi ribii nga, yi sa ka hi nghu di ba na wu ga. ³¹Bilatus i laa nama ku bi nghu ya na risi- wuna,, shi shrumoh nanghu nanghu ka ti ni Dembe ti mba Yahudawa La nanghu, " I sa na'ah nayi ti yi wuu igrhi ga: ³²Mma kre gami, ki shi na ngbu kre ti mama'a na ikrru rufu ti ni riya ³³Ga ki Bilatus bu ka ni kame sha'akpa tigba'a nghu ti mba ti bi mangri pye shi bi Yesu pye shi La'a nanghu," Bubu su oriye mba Yahudawa? ³⁴Yesu ye, "bu ri kre ti risii wu, re mba sagah kre nawu ni risimi?" ³⁵Bilatus ye, ku mi sa su Yahudawa ga, mi su? mangri yina pye na oriye tigaba'a i dii wu ni nami. A ki ni bu Lu? ³⁶Yesu ye, " oriye mi sa su ti khizi mitii gs. Ni kah su oriye mi su ti mbra'a mitii ngami, mba udu tami ka kro shi na ma ka dimi ni mba Yahudawa ga. A su kih oriye mi sa ri mi ga." ³⁷Bilatus ki laa nanghu, "Bubu na su oriye yeh? Yesu ye, " bu kre ku mi su oriye. Ni ngho gami mu ni ma hurye mi pye ni ngho gami ni mi ba khizi mi ti kre ti risheshe-ngho. Shwrashwrayi ti ni yi su ti risheshe ngho, hu wa'ah ikre mi. ³⁸Bilatus la'a nanghu, " A ki su risheshe nghu? Na khikre gami a bi toriye ka na mba Yahudawa, pye i la'a nama, mi sa fe igrhi gami na ku gbuho go. ³⁹A su ki bu su na ngho mitii yina ti ni mi sa'ah igrhi di boh na yina ni kutchuta ki bu ri ne mi ti sa'aboh oriye ti mba Yahudawa na yina? " ⁴⁰Ga Mma bi Lu'u ruh gba'ah shi kre, sa su igrhi gami ga A su Barabbas" Nimi Barabbas na su igrhi ti kuhyil.

Chapter 19

¹Ni ngha Bilatusi hi Yesu pye shi chi nghu na wahgba. ²Mba ti gbrah cha dahkla ti gugoh Mma soh na nghu ni risii Yesu shi kruu utro ti mayii rubaba. ³Mma bu ka nanghu pye shi kre, "Na mikii na teh vre oriye ti mba Yahudawa!" pye Mma kre shi ka kah nghu. ⁴Ni ngha Bilatusi bi rhuye ka kaye pye shi kre nama "Hu, mimi bi nghu riba kaye ni nayina ki shi bubuna bu riya hu na ku mi sa fe kugbuho nanghu ga." ⁵Ki Yesu bu rhu ba kaye, shi shi dakla gugoh pye na utro ti manyi karubaba Bilatusi ila'a nama, " Hu, Igrii ngho mu nimi!"

⁶Na ku hu ari oriya. Tigbaa pye na mba tigbaa ma hu Yesu, Mma Lu uvu gba'a pye shi kre," ku ma kri nghu, ku ma kri nghu"

Bilatusi kre ni nama, " Hi nghu guyina pye shi kri nghu, Isu Mimi sa fe ku gbuho na nghu ga."

⁷Mba Yahudawa ye nanghu, " Yiyi su na ngho ti ni ma'a, pye ka ti ngho ti ni ma'a nhabu riya fu ni ikre ti ni nghu hi ku ngho su uwu ti Kpare." ⁸Na Bilatusih ikre gami, Lu tritri kra'a, ⁹Pye a bi ka ni kame shaakpa dakrah ti mbati bi mangri, shi la ni Yesu," Bubu riya shi ba? Yesu sa ti khiye ga. ¹⁰Na nghumu Bilatusi bi la nanghu." Bubu sa ri kre nami ga? Bu sa hu ku mi su na khisuru ti sauboh, pye khitreruu ti wuu wu?" ¹¹Ki Yesu ye nanghu, bu sa su na khireruu ni risii mi, ni isu ti ni ma sa di nghu ni kareh ga" Ni Isu ye, nghu ti mi na di mi ni naghu isu na nghu ribii. ¹²Na khi ye gami, Bilatusi a ne ti tchungu sa'aboh, ki mba Yahudawa Mma ki gba'aboh, bu sa su ikah ti kaisari ga. Shwrashwrayi ti ni bu Lu risii yina ari oriye shi kre ni risii Kaisari."

¹³Ni Bilatusi na hu ugbu kre gami, a bi Yesu rhuye pye shi songhu ni miti ni gboglo ti shwru Umo ni katchu ti ni ma ri bii' Kpachi; ki na ire Yahudawa Gabbata. ¹⁴Ni ikpre a su ti hangholu ti kutchutah, ni rikpu ti atdra. Balatusi la ni mba Yahudawa, "ne, nimi isu oriye yina!

¹⁵Mma Lu Uru gba'a yah kaye nanghu, ya kaye nanghu, shi kri nghu!

Bilatusi la ni nama, " Mi kri nghu oriye yina? "

ngghu ori oriye Tigbaa ma yeh, yi sa su na oriye di ga irah na kaisarah,"

¹⁶A su ki Bilatusi bu si Yesu ni nama na kri nghu. ¹⁷A su ki Mma hi Yesu, pye a duma rhuye shi hi kaku ti tanghu, ya katchu ti ni mari binghu" katchu risii, Ti ni ire mba Yahudawa mari binghu" Golgatha' ¹⁸Mma kri Yesu ni katchungu, pye nanghu mangri aha saga idi ni bayedi na Yesu ni kateteh. ¹⁹Bilatusi jeh shi wa'a ihla pye shi so nghu ni kaku ti ni ma gra'a. Ni ngho mana wa'a Yesu TI NAZARATI, NGGHU ORIYE TI MBA YAHUDAWA. ²⁰Ugbu mba Yahudawa ma kla ngho ti ni ma wa'a, a su katchu ti ni mana kri Yesu na su ni ikro ukoh. Ku-wa'a na su na ire ti yahudawa, ti Romanci, nati Helenanci. ²¹A su ki oriye Tigbaa mba Yahudawa la ni Bilatusi, ka wa'a yi, ku oriye ti mba Yahudawa; ka su, gami ikre, Mimi su oriye Yahudawa,"

²²Bilatusi yeh," ku mi wa'a mi na w'a." ²³Ni khizi mba ti tatra ni ma kri Yesu. Mma gruu utro nghu, gahnguma igrih aneh, wudidi ti mandidima, pye je ngre idtroh nghuti ni zeh nglo Mma nonghu. ²⁴Mma kre ni nguma, yi ka gwval nghu yi. Yi beh na mba tini bii khra na saga ki shi yi bii riya ti su ti adi," Gami iLu shi na ngho ti ni ma wa'a na mloh, ti ni kre,

" Mma ga'ah idtroh ni nguma
pye ma ta mana'a ni risii idtroh mi."

Gami Isu ngho ti ni mba ti tatra malu.

²⁵Nyhumu a teh na dedeh ni kpi kaku ti ni kri Yesu a sau Ininghu, mawhuminghu mangha, Maryamu ngha kilofasi, pye Maryamu magadaliya. ²⁶Rikpu ti Yesu na hu Ininghu pye na mba udu nghu ti ni nghu bii na kukpi ma gbi, shi la ni imi nghu." Ingha, hu, iwu-wu!" ²⁷Ki shi kre mba udu nghu, " Hu Ini wu! " ri rikpu ti ni mba udunghu hi nghu ka khiri ti tanghu. ²⁸Ni khizi gami, kuhu ku ngho shwrashwra bu ba shi ba mloh, pye ki shi na ari ku wa'a ma mlah, Yesu kre khire ri wumi, " ²⁹A su ki ugbu mloh na manyi ti graah ma so ni katchu ngho, ki Mma so icha min na mayi ibre ni Kpala pye shi yah nghu ka kare ka kaiyu nghu. ³⁰Ni Yesu ka wah kuyru ti gra'ah, kre ku i meme," shi doh risii miti shi di uhu ngho. ³¹Ki asu mbo Yahudawa, ni kre ku isu ikpri ti manghoLu, pye shi na su

ku igah riya kpi ni kaku ga ikpri Tanba ni ikre sabbathi isu ikpri ma mye Bilatusi ti si ihoma pye shi shi na ma tdrama. ³²Ki mba ti gbra ma ba shi ba si ihama ri na ti wudidi yah igrii ti aha tini ma krime na Yesu. ³³Ni Mma na ba na Yesu, Mma hu a na fu ye, ki Mma sa si ihonghu ga. ³⁴A sa lu ga, idi ni kame mba ti gbra bu tru-nghu na khajah, pye gbla mayii pye na mayi bu rhuye. ³⁵Nghu ti mi hu gami shi kre, pye shi je na ngho ti ni hu isu risheshe, Ihu ku ngho ti ni nghu kre isu risheshe, ki shi beh jeh. ³⁶Isu ngho mba iLu ki shi na ikre ti ni ma wa'a na mloh, shi na su kpafu wudidi sa riya sii ga. ³⁷A bi do, ku wa'a di boh kre," Mma ku ma ri ne-nghu hu ti ni ma dtru nghu ns khizi, ³⁸Ni khizi ngho mbami, Yusufu ti Arimathea, a na su mba udu ti Yesu (a su na ribata ni ke shwrishwri ti mba Yahudawa), a mye Bilatusi, ku riya hi igah Yesu ya nghuu. Bilatusi na-nghu gahi, ki Yusufu bu ka hi igah Yesu ka nghunghu. ³⁹Nikodimu, pye na ka, nghu ti ni na ji hi ka na Yusufu na tchuu. Shi bi mur na al,ul zey'e kuma kugba wudidi. ⁴⁰A su, Mma hi igah Yesu si bwanghu na ukru utroh ti bwa ruku ka ti ni mba Yahudawa ri lu na ruku. ⁴¹Ni katchu ti ni ma na kri nghuu, ni katchu nghu a su saglah pye ni saglah gami, katchu ti ta mangri bu teh gbi ti ni ma sa ta ugroh ti ga. Mma ta Yesu ni kame nghu. ⁴²Ni kre isu ikpri ti me ngho lu ti mba Yahudawa, pye isu kre ku katchu ti ta mangri na teh gbi, Mma ta Yesu kami nghu.

Chapter 20

¹Ki asu de na tchutchu ni ikpri ti ririh ti ritchu, a su katchu bu na dtra hu teh; Maryamu Magaliya a ba ukoh ribii pye shi na hu kike brie ruhye ni ukoh ribii. ²Ki a kri, pye shi ka na sima Bitro pye na saga mba udu ti Yesu bii na ma, pye a La nama, " Mma bi Dada ruhye ni kamie khiji pye yi yi sa hu katchu ti ni Mma taa nghu ga. ³Ki Bitro pye na mba udu sagah rhu ka kaye, pye Mma bu kaya katchu ukoh ribii. ⁴Mma je shi kri shwrashwra mma pye mba udu sagah na Krikri shi kri ka jihiyi ni Bitro shi ka tru ukoh ribii ti riri. ⁵ Ki a satii, shi hu utroh lilin ni miti ni bu, nghu ki sa ka ni kame nghu ga. ⁶Sima Bitro ki a ba ni khizi nghu pye shi ka ni kame ukoh ribii. Nghu na hu utroh lilin la miti ni katchu. ⁷Pye utroh ti ni na ti ni risi nghu a sa la na utroh lilin ga a su ishishi na risii nghu. ⁸Ki mba udu sagah, ti ma na zeze truu ukoh ribii, je shi ka ni kame nghu, pye a hu, pye shi bii. ⁹A su ni rikpu mma bu na sahu kakambe ti ni ma wa'a ku na nyedeh ni kame mba ru fu. ¹⁰Ki mba udu bu hwere na khizi ka khiri. ¹¹A nasu Mariyamu na ti ni kaye ti ukoh ribii kahki, shi ti ni khiki, shi bwa saboh shi doyi ne ukoh ribii. ¹²Shi hu mba udu Kpare aha shi kpi na utroh riteteh, ndi ni risii, ndi ni iho ni katchu ti ni ma taa igah Yesu. ¹³Mma la nanghu, " ingha aki Lu ni bu riki?"

a la nama, ku Mma hi Dada, nghu rhuye, pye i sa hu katchu ti ni Mma ta nghu ga.

¹⁴Na khi kre ye, shi hwere goh shi hu Yesu a ti na ndedeh ni bu, a na su ki sa hu ku isu Yesu ga. ¹⁵Yesu la nangu, ku ingha, aki lu ni bu riki? " andi ni bu ri ne nghu? "

na hi ku isu igrii ti hwere ngho ki shi la nanghu, ku ni bu hi nghu, ka kanghu ra, igrii khiri, ni bu ta-nghu, pye mimi nya hi nghu rihuye."

¹⁶Yesu la nanghu, Mariyamu."

a hwere pye shi la nanghu nakre Yahudanci, Rabboni" (ti ni ma ri kre " igrii ti khikla")

¹⁷Yesu la ni nanghu" ka du ni uboh yi, mi sa ka kare na iti ti ga, shi ya na Mawonimi shi kre nama ku mi riya yah kare na iti mi, pye Iti tawu, pye Kpare mi pye Kpare wu "

¹⁸ Maryamu Magadaliya naba pye shi na kre ni mba udu, "Mimi hu Dada," pye a na la na nghu ngho mbami yeh.

¹⁹A su na hunori ni ikpri nghu, ikpri ti ririh ti ritchu, ari ugbu ghehi ma tchu, katachu ti ni mba udu ma kpe ni kre shwri shwri mba Yahudawa, pye Yesu bu ba shi ti ni katete Ma, pye shi la nama, " khiyi mikii na yina" ²⁰Ni khizi a la nama gami, i kla ni nama ari uboh nghu pye na ighe nghu, mba udu ma bru; ni Mma hu Dada, ²¹Ki Yesu bi la ni nama, " khiyimikii na yina, ka ti ni Iti na tumi ba mimi kiri tuyina, " ²²Ni Yesu na kre gami, shi ta rhingha nama, pye shi la nama. " buu uhu rissi na. ²³mba ti ni lu ungho ribii bu dtru irii ma riya dtru iriini Mma. ngho ribii ti ngru lu bu bi ni khizi, Mma riya bi ma kpe ni khizi. ²⁴Toma idi ni kame awushiaha, ti ni ma bi nghu ku uwu khahe, na sa ti na ma ni Yesu na ba ga. ²⁵Ari mba udu saga bi kre nanghu, ku Mma hu Dada,"

I kre ni nama, Ni mi sa hu ni ubo nghu rudoh ari kahwi ga, pye shi so nawu ubo mi ni kame khijih ti ari kahwi, pye shi so ubu ni ighe nghu ga mi sa riya ti bii ga,"

²⁶Ni khizi ikpri sene mba udu nghu ma na bi kpe ni kame, pye Toma na ti nama, shi kre khiyimikii na yina," ²⁷Ki a la ni Toma, " Tri bami nna mawu ubo wu shi hu ubo mi, tri ba na uba wu shi so ngho ni ighe nghu, ka su ti ni sa ri bii ga, shi bii,"

²⁸Toma ye, pye shi la nanghu, ku "Dada mi pye Kpare mi,"

²⁹ Yesu la ni nanghu ku isu ni bu humi ki ko shi ka bu. Ku duboh ti sii isu mba ti ni ma sa hu ga, pye shi bii.

³⁰Nimi Yesu Lu ngho nangho-ngho ni sheyi ti mba udu, ngho ti ni ma na sa was ni kame mbe gami ga. ³¹Ki gami ma wa'a kishi bubu ka bii ku Yesu su uwu Kpare pye a su ku bii yina riya su mikii ni nfeh nghu.

Chapter 21

¹Ni khizi ngho mbami Yesu hweh ngungho: ² sina Birto na teh namaje na Toma ti ni mari bii nghu ku uwu khahe, na Nata'ala ti Zabadi pye aha sagah mba udu ti Yesu. ³Sina Bitro la nama, " Mimi riya ti ne injeh"

Mma bu kre naghuu, na yiyi pye, yi riya duwoo." Mma do pye shi ka ni kame wassi a su ma sa ruu kadu nikatchu nghu ga.

⁴Ki, a su ikpri a nghu na tshutchu. Yesu bu ti ni ugbu mayi ye, mba ti udu Mma sa hu ku isu Yesu ga. ⁵Ki Yesu bu me nama, " Masana, bu su na injeh na? " Mma ye nanghu, yi sa ru kadu ga. ⁶Nghu la nama, " Ta taru yina ni ghe ubo ti ri khiya ti wassi pye bu riya fe saga na." ki mma tchuta taru ti tama pye akra nama kugbi nghu asu injeh bribrii. ⁷A su ki mba udu ti ni Yesu bii nama la ni Bitro, " Isu Dada." Ni sina Bitro ihu ku ina su Dada, a shi me utroh nghu ti kahye (a su na tchu utroh ye) pye shi shwro kuu ni kame mayi. ⁸Nghu mba udu saga ma ba ni wassi (a su ma sa kpi kpatata na kayeh iya) digbi na khi kla uho kugha wudidi tchuta ki Mma ,ka gbi Taru Mloh na injeh. ⁹Rikpu ti Mma toriye ka kaye miti, Mma bu hu khila ibrii pye injeh kpe ni nghu, na falafa. ¹⁰Yesu La na,a, bi ba injeh ti ni yiyina ruh bebenghuna." ¹¹Sina Bitro ki bi rhu ka shi ka gbi isha ba kaye miti, Mlo na injeh dakrah ma, 153 ma, asu ki na ku bribrima taru bi sa truke ga. ¹²Yesu la nama" ba pye shi riri tchutchu na."

Ni kame mba udu sa me nghu, bubu su di ? Mma nahu na su Dada.

¹³ Yesu bi na ba, ihi falafa pye shi di ni nama pye na injeh je.

¹⁴Gami bu na su ti atra ni Yesu bwe ngunghu ni mba udu ni khizi ti ni yedehe ni fu. ¹⁵Ni khizi ni Mma riri tchutchu, Yesu la ni sina Bitro, " Sima uwu ti Yohanna, bubu bii nami kra na gami?

Bitro la nanghu, " Isu nghumu Dada, bubu hu ku mimi bii nawu," Yesu la ni nanghu, na ari misoo mi irii.

¹⁶ Nghu bi la ni na-nghu ti aha nghu, " Sina uwu ti Yohanna bu bii nami?" Bitro la ni nanghu, mi bii Dada, bubu hu ku mi bii nawu." Yesu la ni nanghu, " Haa ari misoo mi

¹⁷Nghu bi la ni nagh uho ti atro nghu, Bubu bii nami?" Nghu la ni nanghu, Dada bubu hu ngho shwrashwra, bu hu ku mimi bii naghwu;

Yesu la ni nanghu, na ari misoo mi irii.

¹⁸risheshe, Risheshe, mi kre nayina, Rikpu ti ni bu na su wusaa bu ka bwah ngwu pye shi kri ya katchu ti ni bu riya yah Asu ki ni rikpu ti ni bu lu tchoo, bu riya choboh ari iboh wu, igrii ti yi gwval riya bwa wu ki pye shi hiwu ya katchu ti bubu riya ne ti ya. "

¹⁹Bebe nghu Yesu kre gami ki shi na mamah na kru rufu ti ni Bitro riya Lu, shi na Kpare nasu Tigba'a/ Rikkuu. Ni khizi a bi kre gami, shi la ni Bitro, "Do mee"²⁰Bitro hwer gooh pye shi hu mba udu ti ni Yesu bii nama ma du khizi maa, nghu ti ni bre khizi ni ghe ti Yesu ni katchu ti riri ti hunorii, pye nghu bi kre, " Dada, adi su ti ni riya ti ba, ti riya di wu?" ²¹Bitro na hu nghu pye ki shi la ni Yesu, "Dada, isu kih ni igrii gami riya ti lu?"²²Yesu la ni nanghu, "Ni mi ne na-nghu nateh shi mimi hwer ba, gami asu ki ni nawu? Du me, " ²³Ga'a asu iyoh gami bi la bwa na ari mawoni ku nghu mbo udu ngaha sa riya ti fu ga. Ga'a Yesu sa kre ni Bitro ye ga ku mba udu gami sa riya ti fu ga, A su ki, Ni bubu bu ri ne ti teh ni riya hwer ba, ti tawu su ki ?"²⁴Gami isu mba udu ti ni na kre nghu mbami ye; pye ti ni na wa'a ngho mbami, pye yi hu ku ngho ti ni na kre isu risheshe. ²⁵Asu ki je nangho na-gghungho ti ni Yesu Lu. Ni nasu ni ma na wa'a ma tah ni mitii, mi rihu ku khizi mitii na risii nghu sa ka riya ti mah ti hi ari mbe ti ni ma ka wa'a.

Acts

Chapter 1

¹Nghu ti khizi ti ni ma wah, Tiufelus, kre (sheshe) nghu tini Iyeso lu sii klar rii Irii riin, ²kpri tini ma hunghu ka karai, ni khizi tini nghu ti Lu rii kacho uhu-risi ni arii mma zezebo nibe ma, ³Ni khizi ringranghu aka kla ngunghun na riishwe nama na ugbu nghu tini ya klaku usu nyimu, Ni kpri awunai akla ngho nama, sii kpii kacho tini kpare su iriye. ⁴Nde Ika ti feh ma, a Lama Nama ka bi Jerusalem yi yi kunama gbe ki tanyu Itii, ti bu hutu na mi ⁵Ka Yohunnu so ma ni manyi, bohuna ma suyi na naa u hu risi ni kpri wugyayin", ⁶Ndi maba ha kpi na nghoma sii mie nghu, "Dada, nama ni su rii kpu tini biya ti rai mati nama Israel? ⁷A la nama " ba su na wu to hu nanga rukpu, na kpri tini Itii su ni tshweru nga. ⁸Yati bwa Kishwiruna ni uhu risi she ni riisi yina, na Yasu mba tini biya kwe ni riisimina ni Ureshilima na shwersher Yahudiya na samaria, na gbo khizi miti". ⁹Nde ni Dada kpre ngho bamu,

ma ya ti ni karai a Nyinde ka kari dagro bi klu Iye ma tima hu ¹⁰Nde ma ma kpi rini kare ni riya nghon. riggayu mangri a ba bu ti nama na tro ritete. ¹¹Ma klore yi yi mba ti Galileena, aki ni bi kpi iri ne ni karina? Iyeso tini ma hiinghu ri kachu yina ka kari, riya riba nyemu tini bu hungu riya kari. ¹²Ka ma ire Ureshelima rii gashe tini ma ribri ku olivet. ti ni ti digbii na Urishelima ikrii ti unu ndi. ¹³Nde maka chru ma ka kame khazi ti kari, chachu ku kpima. ma masu Bitrus Yohunna Yakubu Andrew, filibus Toma Batholomew, Matthew, Yakub uwu Alphas Siman ti zelot ni Yahuda uwu Yakubu. ¹⁴Shweshwe ma dii mikima ni nghundidi ti feh na manghu pye na Maryamu Ini Iyeso na mawunenghu. ¹⁵Ni kpri di Bitrus yende ni katete ma. mangri kugba ndidi na awu'aha. shi klore "mawaneyinu riya ti su Nghumu na igrii kpari na mla, ti ni uhu risi klore ni kanyu Dauda ti Yahuda, ti lama maku ru , Yesu, ¹⁷Usu Ndidi ni kama yi ti ni bu ruku ti kachu na" ¹⁸(Bebe ingrina ya miti mati) na ngba tini bua ni bo nikro nghu ti bii ni lu, ringha aka khle nghu, iganghu bi guha, iri hwin bi ru lo ni kayi. ¹⁹Mba ti ma kpi ni Ureshelima hu krii ngha na, ma bii kachun na irama ku "Akeldama", gaha mu nusu ("kachu mayi") ²⁰Ma waa ni kakanbe ti zabura ku mitinghu na su firii, kashe ungro nasu ningho ye., ungri gvhaa ni hii kachusungu ti ninakabi. ²¹Rii ya sungu ti lu, ni klore nghona, ku indi ni kame bati ni ma doya. Iri rukpu tini Dada Yesu ka su ru ni kamayi. ²²Rii kpri ti ma lu nu Yesu baptisma katu kpri tini ma hiin rikachuyi, usu ti ni hu nayi ku Nyande rii rufu Nghu, ²³Maglo mangri aha ba, Yusufu ti ma tri bri Barsabas, ti ni maribri ku Justus, na Mathias. ²⁴Ma lu feh ku, Dada, hu yimiki mangri pye kla indi ni kami mangri oha ti ni bu chu ti nahii kachu nu Ndu naa ma zezebo ti ni Yahuda kuchungu" ²⁶Ma ta ringbe ka uku kachu Mathias ma nanghu ni awu shi ndi kachu mu zezebo.

Chapter 2

¹Na kpri ti pentecost ulu, maka ha kpe ni kachu ndindi. ²Riingha igre rii kara ka uhu ti sherun, bi klooo kire ti ni ma kpe. ³Riingha ma hunghu iire kati kka ku ni ma kpe. ⁴Shweshwe ma bii mlo na uhu risi ma ka kire na iire guha guha, ni ka ti uhu nama. ⁵Ningha mba Yohuduwa ni ma riikpe ni urisheluma mba ti siima, rii uko guha-guha ni ulu kara. ⁶Nde igre lu, ugbo mangri bii ru ba kpi she ba hukandu nghu ti ni rii kringha gaa, kundi huma riikri na krii kiringhu. ⁷Ma rii shwer, a juurma risii "ma kla" kun mprinji, mba tini ma riikri mbami ba suma galili nga?. ⁸Aki lu ko ihu marii kire ko indi ma bo rii krii na iirey ikoyi?. ⁹Parthians na medes na elamites, na mba tini makpi ni meso potamia, ni Yohudiya na cappadocia, ni pontus na asia. ¹⁰phrygia na pamphylia, ni masur na ringre mba libya ti kayr cyrene, na mba kanyu ni marii rome. ¹¹Yohudiya na proselytes, cretans na arabian, ikpei tuu ma rii klve na ilrey ndu ti gban ni kpri lu. ¹²"pye ma rii shwer, a juurma riisii, ma kire nanghuma, akiguni na riyasu?. ¹³Mba sagama bo shwroo sii kirey "ma ree na manyi irehe. ¹⁴Bitrus bu yende na ringri awu shi-ndidi, sii ya lilanghu, sii kire na ma," mangri yahudiya na mba tini bii ni urishelima na, hu nanghu na, kpe yuu ni ikriimina. ¹⁵Mangri mba mi ba fehinga katini bu rii gana, bebenghu usu ngba a sane ti kpri. ¹⁶Na sunghu ti ni ma kire nigri ti ngri ti huko joel wa. ¹⁷Rii ya ti su ni kpri gaha "kpare kire "mila julu na uhwu me ni ugbo mangri. Mawu yina na mawunayina ma hu nghu ti ni ihiiyi, ma mangire ma la rakira. ¹⁸Imprinji ni mawundumi ma mangire ma la na mawunadumi ni kprii gaha mia ti ju na ma uhu me, mariya ti krii nghun ti ihii yi. ¹⁹miriya ti kla nghu ti gbangha ni kari na ngha ti khizi miti mayi, na kila na ihwe. ²⁰Unu ya resu uchu na uwaha ya resu mayi kami ikpri ti gh na ti kpri ti kpri ba. ²¹Ya tisu ko du ngri ti ni bri inde dada riya ti whreh. ²²Mangri israilana, kpetu ni ikrii nanghu na, yisu ti nazareth su ingri na kpri nayina na indu ti gba na ti mpre na iriingha ti ni kpri lu nanghu ni kame yina bunga yina . ²³Ma bi ungru ngmi na ma ni ku yi gno ti kpare kaji wa soh, nu kubo ma ribii, mawungo ni gra irigra ni kaku. ²⁴kpri bii yan de nanghu whreh nanghu na irike rufu, kire ya lu rika na rufu binghu ²⁵Dawuda kire ni riisiinghu, "muhu dada na iyimi, iti ni ubo riyami na nyimu mubariya ti lu shwershwer nga. ²⁶Na nyumu isii mikimi bii broo iireymi bii whre, na nyumu, igahma riya so miki. ²⁷Bu ba ti shimi so ni hades nga rii biya ti shi uhu ndi tu na fra. ²⁸Bu kla mi ihii ti riinga, be riyati mlo me na ke trimiki na heyi uwu. ²⁹Mawane na, i sii na kire nayina bana shwer-shwernga nghu ti ki whii Dawuda, i fu ma tabwa na nghu, uku ribengh tii na yi ba ku kprina. ³⁰Nyi ka, usu hukrehu kunghu riya ti su indi ni kame mawu ti ni rite oriye tu. ³¹Uhu nghu ti ni riya ti ba ni ihiiyi a krii ni riisii kuyinda ti yeso rii rufu, ku ma ba shenghu tabwanga ni uku ribenga, rii igahngbu na lu ribenga. ³²Yeso ndi kpri nyanda nanghu rii rufu, ti iyi pye yi su righra. ³³Na ngumu, ma hiinghu ka ubo rikiya ti kpri a boo uhu ti siinghu tini kpri na tanyu ni risinghu nghu mu a lubwa na ngho ti ni bu hu na su kpatu na. ³⁴Dauda ba yinde ka kalrenga ka ikire "kpare kire ni dada, "su ni ubo rikiya me. ³⁵Me riya ti bii maka ihiiyiwu ba uru uhuwo na ida ohowu. ³⁶Ninku nama israila shwar-shwar ma yi ku kpare shengh na sa dada na kristi, uwu kpare na ti ni kpanghuna. ³⁷Na ni ma hutu ngii ma klu isimikima, ma kire ni bitru na ringri ma, mawunina aki ni ya lu"? ³⁸Bitrus bu kire na ma ku "bwa unghu ti biin ghu sabo na su ma lu nawu baptisma na ko na ngri ni nde yeso kristi siina bwayi sabo ni kiey ribi tu no sii ma nayina kidi ti uhu risi. ³⁹Ku ta ngu na usu tayina na mawayina na mba tini makpi kpatatana shwarshwar mba ti ni kpare riya ti brima. ⁴⁰Na ugbo ringre krii a kla ma sii la ma ku, wher na riisiyina rii kiziha ti binnaghu na. ⁴¹Ma ti ma bii na ugri, ma lu na ma baptisma, ma kha lu na ma mangri menna achra ni kpri ndi. ⁴²Ma dinghuma ni ku kla ti ma zezebo na ku kpi nakuma, ni ku re falafa na ku feh. ⁴³Shwirshwir bo ba riisii kandi ma ku ungho ti da kra na arii ugbo nghu. ⁴⁴Pye ma ti ni ma bee bii kalu ni kachu indidi kukima bo su ndidi. ⁴⁵Ma rha na isiima su ga nghuma, kundi bo ga kru nghu ti ni riine. ⁴⁶Ikpri na kpri ma dii nghoma ni unghu indidi ni kazhe kpare ma ka gafalafa nikiri kiri na ga iri na ku kla ikrii kpri na ku thurisimiti. ⁴⁷Shonde na kpare, mafe kubo na mangri ikpri na kpri kpare buka jih nama mangre tini ma whir.

Chapter 3

¹Bitrus na Yohanna ma kiya kazhi kpare ni rukpu ku feh ni ngba tchra ti nnu. ²Ningha ngre di ni ma hii nghu ba kringa ma hiinghu kaso ni ngbohii ti kazhi kpare tini mairi bri ku ihiiti wayinghu, ma rii sungho ni kachu gaha ku wani ikpri siina kalu rife na mangri tini mariya ti ka ni kama kazhi kpare. ³Ahu Bitrus na Yohanna mariya ti ka ni kazhi kpare a mia ma ku ma giriinghu. ⁴Bitrus bu su iye nanghu, na Yahaya, kpii "niiyi. ⁵Ingredi mu ya ye ne ma, sii yi kpii ku mari ya nanghu kandu. ⁶Bitrus bii kire zinariya na azurfa mi sa su nanghuga, ungho tinimu su nanghu miriya nawu ni indi Yeso kristi ti nazarith yinde. ⁷Sii hinghu na ubo iriya Bitrus bi hinghu ka kare, mumgba uhonghu na gbrunghu bii tshreru. ⁸Su shwru ka kari, sii ti kakri sii ka du Bitrus na Yahaya ka kazhi kpare, ka kre, ka shrwru sii ka chu indi kpare. ⁹Magre shwershwer bu hunghu rii kre sii rii shonde na kpare. ¹⁰Ma hu ku usu ingi tini rii feh ni ngbohii kazhi kpare tina ma ribii ku nghohii ti waiyinghu ti kazhi kpare shwishwi bu ruma na nghu ti ni fen ninghu. ¹¹A bi Bitrus na Yahaya, magredin shwershwer ma kri ba kachuma ni kachu ni ma iribri ku solomon, na shwishwi. ¹²Bitrus bu hunyi sii la ma ku mangre israilana, aki gu su ti shwishwi? aki ni bu so na yi iye na, ka i yendi na ingre nanghu na ku shweru hi rii na unghu ti siinghu?. ¹³Kpare ti Ibrahim, Ishaku ni Yakubu kpare ti mateyi, nghumu ni lu ungho ti gbanghana ni uwundunghu Yeso unghu mu ni bii sanghu bama sii rananghu na ahiyi bilatus ti ni na so ti binghu sabo. ¹⁴Bu rana tini su risi na riisiinghu, sii bu boo ingre ti wu mangri na. ¹⁵Bu wu ingri ti ni ridi riishwi, tini kpare nyidanghu ni rufu yisu mba tini ihu na. ¹⁶Rii kachu kubii ni indenghu, ni ndinghu na ingri nanghu, tini bu rii ni sii ru hu nanghuna, ku shiru. ku bii ti ni ri kachu yesu mu ninanghu upye nanghu ni iyiyina shwershwer. ¹⁷Bebenghu, mawunina mu hu bu unghu ni kuhu wuna nga ni mbati gba yina. ¹⁸unghu ti ni kpare kire ni nyu mba ti hu ihiiyi shweshwe, ku kristi ya ti wa ringre, a bebnghu a ba su nghumu. ¹⁹Ye miki na sii ire, siina unghu ti biin ni bo lu mariya ti funghu lobwa. ²⁰Sii na rukpu kuyi ni kachu Dada, na rii ya tu undu na kristi ti ni sunghu nayina, yesu. ²¹Unghumu mungba ni kari yati bungu, yalu rukpo ni ma yinde na koki ti ni kpare kire kasasa ni nyu mba mati hu heyi risi. ²²Musa kire kpare riya ti yinde na ingri ti huko so me ni kame mawuniyina. biya kpetu ni ikriinghu shweshwena. ²³Yasu ku ungri ti ni ba kpe tu ni igrii ti huheyi nga riya ti be shweshwe ni kame mangri. ²⁴Usu nghu na ma huhiyi rii samaila na mba tini ma ba ni kizhinghu, ma kpii sii kla ikprina. ²⁵Bosu mawu mba huhiyi mbamena na ti ni kpare taungu ni mati yina, ila Ibrahim rii kame mawuwu miriyati tangu lu ni kiri ti kizhi miti yati dubo. ²⁶Ni khizi kpare yande na uwundu ta, u kaji tu ngho ndu nawu na kire na dubo na yina nayi ire na yi kpe ni gho ribii.

Chapter 4

¹Nde Bitrus na yahaya ma rii kpii na mangri di, priesty na riku ti shakpa, ma saduciyawa ma ba na ma. ²Ma biki miki na khre ti ni Bitrus na yahaya rii kla mangri tima tjrii kire ni riisii yeso ni yande nii rufu. ³Ma ruma sii bima ka chu katu kpri ti ahanghu, khre usu na hunurii. ⁴Ku ugbu mangri ti ni ma kpetu ni kpii ma bu bee, ma su menna attha. ⁵Ni kpri ti ahanghu mba iriye ma, na mba ruku na mba ti kla ma ba hakpe ni Urishelima. ⁶Annas tini so tigba friest ma ti tiwa, Caiaphas, na Yahaya, Alexandra na mawuni ruku friest. ⁷Ma be Bitrus na Yahaya ba Katetema, ma mia ma" na kuseru, ki rii na indimu ndi bu lu nghu nangho nanghoina? ⁸Ka Bitrus, bu mlo na uhu risi sii klore nama, "bu mba Iriye ti mangri mbamena, na mba hhrukuna. ⁹Nisuku ma ru shrumu na yi klore unghu tisii ni ilu ni ngri rike ngami, na unghu tini sa uungrina bu feh bia. ¹⁰Mu ruso sii ho shwer shweyina na mangri Israila shwershwerma ku ngri nati ni iyeyena na bia ndi yeso kristi ti Naazareth, ti ni bu kpanghu wuna, Ku kpare bu nyande nanghu ni rufu. ¹¹Yeso kristi mu nisu kike ti ni mba kume ranghu ama unghumu bu so kike ti singhu. ¹²Kraa-sabo bati fe nu Ko'ungro nga, Ma ba nde nu ulu kari nui madii ni kame mangri ti ni riya ti buyi sabo nga" ¹³De ni ma hu ku shweru miki ti Bitrus na Yahaya so hu kuma bii su mangri Kandu manga, Ma ba kla mbenga, anama nghutiba hu, na kuhu ti Bitrus na Yohona ma rii kpii na yeso. ¹⁴Ma whu ngri ti ni fe bia tih na ma, ma ba suna kandu ti kpii ti ben ni riisiin nanga. ¹⁵Nde nima lame Bitrus na Yahaya kuma wuye ni kame ku kpe ma din, ma klore nu nghuma. ¹⁶"Ku" aki ni ya lun. mangri mbeme? Iprenji munusuku ma'ngri mbeme lu'ngbu bu whu, I betiya ti ringhu klonga. ¹⁷Na ikpii na'ngbu na ti nghu sii na kaya ihii yiye ni kame manga. I gbe ma tu kuma ka bi kpii na nghro na inde ha'nga". ¹⁸Ma bema ba kame wa sii lama kumakabi klore ko kla na inde ha nga kumayi. ¹⁹Kari Bitrus na Yahaya bii klore nama isu ni ihi kpare nayi du izi tawu na re ugho. ²⁰Yi ba na ti kpe na mgbi, Bi khre ugho ti ni yi hutu na ti yi hu. ²¹Kuzhi tini ma gbe ma'utu Bitrus na yahaya, sii shima, ma ba fe ma na kandu ti ni ya na ma ihii ti bwa ma'nga, do mangri shashama mari di ugba na kpare ti ni ma lu. ²²Ngri ti ni fe pya din ikra na iye awune. ²³Nde ma shima sabo, Bitrus na yahaya bu ka kachu mangri ma sii lama unghu tini tigbo firisi na mba ruku kpii na ma. ²⁴Na rukpu ti ni mahu itu na lilama na kuki indidi ni kprii sii kpii, "Dada, bu lu kari na miti na ungho na ukru ngho pye ti ni ngho. ²⁵Bu kpii na uhu risi uwu ndu, iti yi Dada" aki ku mba ti kayi lulu uwu ndu, kafu, mangre bu riiga unghu ti ni ba nghu na risii? ²⁶Bu kpii ku arii oriye ti kezhi mati na-ngbu bee nguma ni risii Dada na kristi. ²⁷Nyumu, hirudus na bilatus babutus na arii mba kayi na mba israila, ma ba ha riisi lu ni miti nangho ni kpii yeso uwu-ndu riji ti ni bu do bo na-ngbu. ²⁸Ma hakpi ti lu arii unghu tini ubowu ha ku luma na ya ti lu ni ihii. ²⁹Bebenghu, Dada, ni ku-gbu ma sii na mawunduwu kugba miki ti ma kpii kpii. ³⁰Naa sii di pya, "Itasa na kugga ni nde isi tu yeso" wu yeso. ³¹De ma lu riifeh, kachu ti ni ma kprii a juruh, Na ngho-ngho ma, uma mlo na hu-riji. ³²Ugbu mbati ni ma fumikima uma kpii kre kpare na kugba miki. Ma su na isimiki indidi na yah. ba indima ti ni su na kandu ti ni kpii ku usu ti ta'unghoga, Na-nyi. ³³Na ku sheru ugho ti nima suna ngho pye usu ndidi zezebu dima bu kpii ungho ti ni ma hu rii ku yende. Dada yeso, tigba khigre ti nama pye. ³⁴Ba un-ghru ni kame mati ni sa-so ka kandunga ugba ma ti ni masu na keiri. ³⁵Subibalu ma yana nghu si bi ugba di ba, ungho ti ni ma ya nanghu, ni uru uha zezebo, ma gah nuguma ka kru ti ni kondi riine. ³⁶Yusufu ti ni awushi-ahadema rii biinghu ku Barnabas uwu lewi ngri tini rii cyprus. ³⁷Vha na mitinghu sii bo ungho dingho ba kachoo Awoshi-ahadima. Shi bi ugba di balu ni uho zezebo.

Chapter 5

¹Ingri ti ni mari biingho ku Hanabiya na ngha ta-nghu safaratu,ma wa ni miti. ²Su ta ruba na riigre ungho tini wa na mitidingho,A bii riingre ungha dingho ba kachu awu shi aha. ³Bitirus bu karii, Hananiya aki ku ingre shaita remikiwu ku sii sarii ni uhu riji sii taruba na riingre ungha ti ni bu uhu na miti? ⁴Rii ba su titawonga rukpu ti ni buba na wa nanghonga,na ni bu wa nangho rii ba su ni ku biiwunga? Andi-gu ni ta ndu nanghu ni isimikiwu? Buba sareh ni mangri munga ni kpare. ⁵Na ku hu ikrii mbami Hananiya a ruku su fu,tshri-tshri tighangho aru mba ti ni ma hutu. ⁶Masa sii yende sii klo nghona tro,sii hiingho ka naketii. ⁷Ni kezi ungha atthra nghangho be kaba su ba hu unghu ti ni krega. ⁸Bitirus bu karii nangho"La me ahemu ni bu uha na nuti nyumuna",abii"ku yemu. ⁹Bitirus karii nangho"ike ni lu ko bu haunyu kalu ti ma uhu ti Dada na?hu,uho mba ti ni nima hi bla wu na ketti ma kpi ni gahhi,nyumu ma hiwo ruye. ¹⁰A kuruku miti ni uhoongho su fu,masa dima dima bu kaba kame sii ba hungo a fu,ma hingho ka na keti ni ugru bla nghu. ¹¹Shasha tighanghobu kani kame kazeh kpare na mba ti niunghodinhoku ni utuma. ¹²Ma ka lu arii ugbo ungho na arii ungho ti mabahu mari illasa na ku-nga,malu bre-bre,ni bo mba ti ni ma zezebo,uma ndu pye ni Suleimanu porch. ¹³Bangru ni kame ma,lu miki tu duma ngah,na nyumu mangri bu ka hu ma na majuniriisii. ¹⁴Na nghumu ugbo mba tido bii jeh ni ku do kpari,ugbo mangha na mbalala. ¹⁵Ma sii ka klo mba ti ni ma ba suna pyangha buka kame uku sii kaluma ni rii kachu tila na gado,kuni Bitirus ba zu kachungho16 uhugho na klo mbasagama. ¹⁶Mba saga pya bu ba hakpe ugbo mangri rii uko urishalima,bu bii arii mba riki na mba ti ni uhu ti biinnggho fe ma,ma fe pya. ¹⁷Tigba mba ruku bu yende,na mba ti ni ma riikpe nangho ma lu kafu. ¹⁸Ma so ubo ru aha ni kame zezebo dima,sii biima ka chu ni kirii. ¹⁹Na uchu uwu kutundu kpari funa nama arii ihii ti kazeh kirii sii be ma ruye,sii karii. ²⁰Ya,ti ni kazeh kpare,sii la mangri ikrii ti ni simiki. ²¹Na ku jih nyumu,maka ka ni skakpa na sakaka sii kla.tigba mba ruku friesti ti mba israilawa,su toma ka kirii ti ma bii arii aha nikame Almajiri nghu bawa. ²²Tigba mba tigba ti na kati ya buma bawa bu ka su baka huma ni kiiriinga,ma ri ba karii. ²³" I fafe kazehkiirii kuchu na mba tigba ni gboihii,nde ni ifuihii ibahu kon-ngru ni kamenga". ²⁴Na ku hu ikriinangho ingre tigba shakpa na tigba friesti ku hu riisii ku ikegu na riya ti sunangho. ²⁵Ungro bu ba la ma,"ku mangri ti ni burchumana makpe ni shakpa sii rii kla mangre". ²⁶Tigbi mba tigbe bu ka na arii mba ndungho,siika bii ma reba,ba na rukrunga,ma lu tshre-tshre ku maka trama na kike. ²⁷Nde ni ma biima bawa,ma luma ni kachu mba ruku.tigba mba ruku bu nie ma nakafu. ²⁸Ku,yi layina ku ka kla indi nga mi nayi,Ama bu mlo urushalima na ku kla yina surusu ti bii mayi ngri nangho ba riisii". ²⁹Bitirus na riigrema bu yewa,yati du kpare kra na mangri. ³⁰Kpare ti matiyi nyende na yeso ti ni bu wungo sii krengho ni kako na. ³¹Kpare yangho ka su ni uborikiya ngho ti ni su uwu oriye na bu sabo,ya na ku riimiki ni Israila,na ku lurii na ma. ³²Yi su mba ti ni yihu,na uhu tisi ti ni kpare na mba ti ni ma fu mikima nangho? ³³Na ku hunangho mba rukudima kafu ma su ti woo arii almagiri zezebo. ³⁴Farisiyawa ti ni ma ribi ngha ku gamaliya,ingre ti kla ummo ti ni mangre rii nangho kugba,bu nyende ni kame kukpe mba ruku sii almagiri Zekebo dima ku maruyakaye wuntrenye. ³⁵Ikrii nama,"mangre Israilana,kpe utu riisii ni ungho ti ni burusu ti lu ni mangre bamina. ³⁶Kami rukpundi,Tiodas nyende sii karii kungo su kandu,mangre mbre-bre dunghowa,ma wungo,mba ni ma ka dungho shasha bu shayi meme. ³⁷Ni khize ngho,Yahuda ti Galili bu nyende ni rukpu ku ka-mangre sii gbi mangre basaga bi dunghowa.Ungho ma bu fu ugbomba ti ni maka dunghowa bu shayi. ³⁸Bebengho me li layina, bwa mangre mba mi sabo na.Ni nangho su ku lu rii undu timangre,riya ti ruku. ³⁹Ni su ti kpare bu bariyati sati namanga,bu riyayehuku bu rii kro na kpare na".ma biiwa. ⁴⁰Umbii arii almajiri zezezbo ba kame sii chima sii lama ku ma kla inde ti yeso yi,sii samaboo. ⁴¹Ma kan-guma sii kpo ku ma,ma mariya kama ni mba ti ni mawaringra ni inde yeso. ⁴²Ni-ngha ikpri,ni shakpa na kirenakire,ma khre ka kla sii ka karii ikrii tisinghu ku yeso so kristi.

Chapter 6

¹Ni kpri mbami,ti ni lamba mba ti du uwu kpare bu yhewa ikrii bu rii rii namba Helinawa yahudawa ni riisii mba ibraniyawa ku ma ba kayi rii ne mangha wafu ma'nga ni ku gah ire ti kona kpri.²Awu shi aha din bu bee re'ngre mba ti du dima sii krii,"bariya ti sii ti ishe ti kla ikrii kpare shi iya gah iringa.³Chu mawuni,taba ni kame yena,mba risiima,ti ni ma mlo ni uhu ti siingh na imhi ti ni yati nama ndu nanghu.⁴Yiyi,ya kpe ni ku lu rifeh na ku kla ikrii kpare".⁵Ikriiima bu loo ni gbu mangre dima.uma chu Istifanu,ingre ti ni mlu na uhu risi na kiibe,na Filibus,Prochoris,Nikanor,Timon,Parmems,na Nicolaus proslite mbami ba kachu almajiri ma lu refesh sii du ubo nama na uhu risi.

⁶Mbati du mba ni bu be mangre mbami ba kachu Almajiri ma lu refesh sii du ubo na ma na uhu risi.⁷Ikrii kpare kreka gogbu,ugbu mangrii urushalima bu jih wa na nghu nghu,na lumba ti arii Firisty tama bu bii na ku biidin.⁸Bebenghu Istifanus bu mlo na kulu kpare na ku shiru,siika lu nghu ti taisa na ngho ku ga ni kameme.⁹Ningha mangri saga bu nyande ti ni masu mba ti shakpa ti na ma riibe ku shakpa ti mba ni ma wher ti cyrenians na Alexandrians na mba saga re cilicia ma Asia.mangri mbami ma ka triingba na Istifanus.¹⁰Ma bayati kpe gbegbe nga na kru imi na uhu piye piye ti ni Istifanus krii nanghu gah.¹¹Ma na mangri ngba ku ma krii ku" Ikpetu ni krii ti ni Istifanus krii,a rii bin ni riisii musa na kpare".¹²Ma kuma igah,mba ti gbama,na mbati klama,ma ba kachu istifanus so rungh bii ba kachu mbati gbama.¹³Ma bi mba ti sare dema ba,ti ni ma krii"ingri na ba bwa ku krii rebiin nga ni riisii kachu na nu su piye piye na Nmu nga.¹⁴Ikpetu sii hunghu ka krii ku yeso nanghu riyati jih kachu nanghu siina rii na nmu ti ni musa nayi".¹⁵Mbati ni ma kpi ni kachu,bu sa iye ma nanghusu hu iyenghu bii suka iyhe mawu si kpare.

Chapter 7

¹Ti gba firist, krii ari ugho naughu su rishe nghu?. ²Istifanas krii, mauwuni na matih, wu kltre me kpare ti rikuku i ni ruu itiyi Ibrahim, rukpu ni ti ni miti Bagadaza kamin na isu Haran. ³A kre na nghu shi miti wu na mawani-wu shi ya miti ni miya kla wu. ⁴Yin mu abwa mitti diyawa sabo shi ka su ni har na nyumu nikezi rufu Itiunghu, kpare bu bihunghu ba miti, kachu bu so behbeunghu. ⁵Yinmu a ba naughu miti nasu isii wafu ti tawuu ngah, re, mana du ulu ngah, ningha a taanyu-koda ni su nyinmu Ibrahim ba su na uwu ngah-rii ya naunghu miti na su kachusughu. na mba ti wheti du ongho nogah. ⁶Kpare bukakre naughu nye, ku mba zuriya nghu mariya kpe-wughya ni miti kaye, yinmu mba ti ni masu ningah mariya rema ifii ma, mariya nama ringrah tru rukpu iye awa-aneh. ⁷Amina mariya shrimo nama, kpare kre, kezi naghunya maya ba Daurisi name ni kachu naughu. ⁸Ni ngha kpare bu taanyu krii ni Ibrahim yinmu Ibrahim busu iti ishaku, ku ke ugbu naunghu ni kprii ti sene Ishaku busu iti Yakubu, yinmu Yakubu su iti mati kizeh awo sheha. ⁹Mati kizeh ma luye na Yusufu, ma vhua na unghu ni mba masar, Amma kpare ti na ughu. ¹⁰A chuunghu whreh ni rikrah, A na Yusufu klar na imhi ni kachu ti frauna oriye Masar, ti ni na-nghu gomna nasu ti tigba miti ni masar, na rigrii mangrii kirii nghu. ¹¹Na nyi uma lu rimhe ni miti gbugbu ti masar na kariana, na gbu ringrah, yinmu mati ba ma irhi ngah. ¹²Da ni Yakubu uhu, akwai iri ni miti masara, a tuh itima ni rikre ti indidi. ¹³Ni hoo rigre ti aha Yusuf bu klar kuunghu ni mawuni unghu, nyumuu mba kerii Yusuf klar i gunghu ni kachu Fir'awna. ¹⁴Yusuf bu tuh mawuni ma rehya la ni iti ma Yakubu na rah ba masar na matina aho shi temba gbugbu ma. ¹⁵Yinmu Yakubu ka masar aka fuh, unghu na matiyi. ¹⁶Ma ka hii ma kah shekem ma taunghu ni ukoribii na Ibrahim buh ni ngban azurfa na mawu Hamor ni shekem. ¹⁷Rikpu ni taranyu kprii, ku taanyu ti ni kpare lu ni Ibrahim, mangrii bu gba shi ni masar, mbre-mbre. ¹⁸Ba thru rikpu ti oriye ndi ni bii masar, Oriye ti ne ba huu Yusuf ngah. ¹⁹A breh mangrii shi ni mati ma klar mawu ku whe rii hye ti ni sa ma ba kprii na rinhye ngah. ²⁰Ni rikpu idi ma whe musa, a wayi ni shiye kpare ma maiunghu bi ti uhwah attra ni kirii ityunghu. ²¹Da ni ma taunghu ni kayeh, wunah Fir'auna a hiiunghu si me nghu bi, ka uwu nghu. ²²Ma klar musa arii Imhi na ti masarawa, a su ngrii ti gba ni klar na ndu. ²³Da ni iyeh a woo-ane ru ba ti chuta na unghu a ba ni mikii unghu ti ni riya who mawuni, mba ti duh Isra'ilawa. ²⁴A rii who hu kan-da ni ma ri ngah Israilawa ringrah, musa bu tinaunghu shi klrii ngrii mari naughu ringrah a kaa bamasaren woo. ²⁵A wuu ku waniunghu ya lu ku huu, ku ni boo kparemi mariya fe ku chuboh na nghi ma ba hu ngah. ²⁶Ni ikprii ti aha a wuu mangrii aha rii kroh a lu ti glar mahama a kler mangrii na bu su mawunina, akisu bu ru kroh, na nguyi na?. ²⁷Amma ndi ni kamaima, ti ni lu ongho ti bii nuunghu tabwa a kltre, "Andi ni ti wuu ku suu tigba na ngrii nmo nayi?". ²⁸Bu ru ya wu me, krutini bu wu ngrii masar na lah?. ²⁹Musa bii kre da na whu kltre ngami; A kasu ngrii kanyu ni miti madayana, ni kachu ni whii mawu aha. ³⁰Da ni iye awone chuta, uwu risi kpare bu run naunghu ni kameji ni irsi gashi sina'i ni iree khila ni kameji. ³¹Da Musa wu khila di, a dtru miki ni shi unghu da ni kah ti wu khila, awu lilla dada re kltre. ³²Meme mu Musa kpare ti itiyi na, kpare ti Ibrahim, na ti Ishaku na ti Yakubu ni ngah Musa bu kalar, a ba ya ti wu kachu ngah. ³³Dada bu kltre naunghu chu hoo bagba uwu ka chu ni teh isu miti ti piye-piye. ³⁴Na risheshin uwu mu wu ringrah ti manrii mi ni masar, mu wu khi ki ma, mi ba ti chuma sabo be-be unghu ba merii ya tuuwu ya masar. ³⁵Musa naunghu ti ni ma rah, Da ma kltre, "A ndi ti tiwu ku suu tigba na ngriinmo nayi?-su ngrii ti ni kpare tu unghu na tigba na kuchu sabo. kpare tu unghu ni boo uwu kudu kpare ti ruu ni musa ni kameji. ³⁶Musa bu ruyeh na ma ni masar, Da ni lu arii ongho tigba na arii ongho tilu, ni masar. ni ungoo ti bahar maliya, na kameji pire ni iyeh awoo neh. ³⁷Isu musa di mu ni kltre ni mangrii Israilawa, kpare ya ruyeh na ngrii ti huko nayina, ni kame mawuniyi na, ngrii ti huko kamame. ³⁸Na unghu mu su ngrii ti ni ti ni kame gbu mangrii ni kameji na rii mawu duh ti kpare ti ni ma kltre nayina ni gashi sinai, ti ni na iti yi ti na bu kltre ba nayi. ³⁹Yinmu arii matiyi ma rah ti beh na, moo tabwa na nguma ni mikima uma reka masar. ⁴⁰Ni rikpu, ma kltre ni Haruna, lu nayi kpare wucee ti ni rii ya bii yi nisu musa nanghu ti ni bi yi ruye ni miti masar yio ba hu ongho ti ni fe nghu ngah. ⁴¹Na nyumu uma lu kaku ti ka lando, ni rukpu di shi bi hadaya bana gunki, uma mur ni ubo ndu ma. ⁴²Nyimu kpare bu rii ma a nama ma rii दौरिसि njika ni kare nima na'a ni mbe ti huko, ni iyeh awooneh ni kameji, kirii Isai'la. ⁴³Bu beh ni kume kachu molek na, ringrii njika ti kpare bih rahmfan, arii kpare boh bu melu shi दौरिसि nama. Me riya hi uwu ta ni kizeh babila. ⁴⁴Arii matiyi masu na kachu ti shaida ni kameji irii ti kpare di kltre de ni kre na Musa, ku ya luni ihii ti ni klar unghu a wuu. ⁴⁵Ma nyhi matiyi ni rikpu Joshuwa, ma bu ni kازه kpare ma bi ba nama rikpu ma buu miti kpare bu buu miti na boh gbu miti a zuma ni yi matiyi. Kازه kpare teh ni koh di har rikpu Dawuda. ⁴⁶Tini fe kubuii ni iyikpare, a myeh ko yafe kachusuni kirii Yakubu. ⁴⁷A su Suleimanu ni me kازه ni kpare. ⁴⁸A su kuki, itiyi gba ba rii su ni kازه ti ma maahna boh ngah, yande ni mba ti huko kre. ⁴⁹Kare su kachume, mitibusu kachu me ta hoh me, asu wande irii kaze ni bu ya maah na me? Dada yi mu kre, re ni nyih su kachu yih me?. ⁵⁰Basu ubo me ni lu ongho mbami ngah?. ⁵¹Bubu mba ti sheru rutoh na, mba ti ma ba gyegbu ni ngah, re itu, bu ri rah na uhu risii, bu lu irii ti matiyi na. ⁵²Isu ngrii ta huko di ni matiyi na ba nama ringrah ngah? Ma wuuh mba ti huko ti ni

ma ba ruu ni ihiiyi ku ba mba ti hu ongho risisii, byebye unghu bu su mba kurha na ku wuu unghu na.⁵³ Bubuh imangrii na ti ni bu buu ummo ti mawusi kpare ti ni ma buu ma ba mailu na ngah.⁵⁴ Behbeh unghu ni mati ti kijah wuu kre na ughu a bii nama miki ma lu kafu tini bii ni risii Istifanas.⁵⁵ Niyinmu a mlo na uhu risii, a neh kamerne kare a huu ugba kpare a bi huu iyeso ti ni boh ree kpare.⁵⁶ Istifanas krij hu me huu kare fuh, mu wuu uwu ngrii tendeh ni boh ree ti kpare.⁵⁷ Nyinmu mba ti khijah uma klu utu ma su lu vuu ni lilla ti gba uma kre ka kachu nghu na ku ga indidi.⁵⁸ Uma toti na nghu ni kame uko uma ttray nghu na kikhi. Mba ti ma kpe ma ju uttro ma ta'ni hoo uwusa ndi na ndeh shawulu.⁵⁹ Da ni ma rii ttreh Istifanas, a ka be ndeh dada yi shi ka kre, "Dada iyeso, buh uhu me.⁶⁰ A shu miti, a beh ni lilla tigba nghu" Dada, ka be ughu ti bii ughu nama yi da ni kre to ngami shi la kala.

Chapter 8

¹Shawaliu bu beh na ku wuh istifanas, nyrimu rih kprii di ma doh na ku ringrah ni arii kaze kpare ni urushalima, mangrii piye piye bu shresha ma ni kaye Yahudiya na samariya shishih mba mazedubu. ²mba ti doh risisii ma na istifanas khithi, ma kih ni refu unghu. ³Nyinmu shawalu lu ti djih a rii kaze kpare, A ka kah ni kaze na kازه, ka kprii omba luluh na mangha a tama ni khirii. ⁴Arii mba ni ma kri shi shrishra ma ka rii kre kre kpare. ⁵Filibus i kah miki samariya, ka rii kre kre kpare na ma. ⁶Mn neh mba gbu mangrii neh risisii na ogho ni filibus ka kre, na miki ndi ma kpitu ma hu arii ongho ni lu. ⁷Mba ti ni masu na uhu ti bii ma chu-unghu ma ka kiih ni lilla ti gbaunghu, na mba ti ni igah wah na mba ti ma ta ti krii ngah ma fe pya. ⁸Nyinmu mamuroh risisii ukoh di⁹Yinmu ngri ndi ni kame koh na ndeh saminu, na ka neh khithi, ka kprii ku huu mangrii ni samariyawa a ka hu guunghu a su ngri rishesge unghu. ¹⁰A rii mba samariyawa, rii wughi ya ti gba ma ka taa miki naunghu shi ka kre,"Ngri naunghu isu ngri kpare ti sheru ni mari be tigba. ¹¹Ma kprii tuh naunghu na nghumu a iwre ma na ongho khiti ni rii lu. ¹²Da ni ma beh na kre khirii kpare ni filibus ka kre na ndeh iyeso kristi ma lu ni malulu na mangha baftisma. ¹³Unghu saminu bu buh ma lu naunghu baftisma, a su na na filibus. Da ni hu a rii tasah na arii duh tigba ni rii lu, a kla nhyu. ¹⁴Ni ngaha arii mba ti ma zezebu ni urushalima ma kpetu ku mba samariyawa ma bu kre kpare, ma tu nama bitrusu na Yahaya. ¹⁵Da ni ma ba, ma lu kufe nama shi ma fe shi bu uhu risi. ¹⁶Har ba rikpu ngaha, uhu risi sa ba na ma ngah re ma rii lu ma batisma ni ndeh dadayi iyeso. ¹⁷Ni ngah Bitrusu na Yahaya Duboh nama ma buu uhu risii. ¹⁸Byebye unghu de ni saminu wu ku mari fe uhu risii ni mba zeze du kpare ta boh, a di ngban. ¹⁹A kre,"name kusheru naunghu, du ngrii mu duboh naunghu na fe uhu risii. ²⁰Nyunmu, Bitrusu kre na ughu,"fu na ngbanwu ngaha, buhu kuya fe ku sheru kpare na ngba. ²¹Baa wu na kandu na ongho ni ktre naunghu, du miki uwu ba su risii na kpare ngah. ²²Nisu nyemu yemiki na irii hi ti bii unghu na, shi fe na dada yi na rimiki na irii miki ku bii yi na. ²³Muhu na ku bu su na ubra ti kubii, bu rii bwa nguhu ni kame ongho ti bii. ²⁴Samini bye shi kre, feh na dada name na, kre ni bu krena na kafe me yi. ²⁵Da ni ma be, na kre ti dada bulus na Yahaya reeba urushalima, makakre kre kpare ni ukoh samariyawa. ²⁶Sai uwu tisi kpare kre ni filibus, yende shi ya ihii bati tini kah urushalima ga gaza. ²⁷A yende kaa, ga ngri ndi ni rii habasha ngrii ti gba ni tigba rhiti ni kandakatu, uwu sa habasha, unghu mu su ngri ti bi ngban. A ka tii ba urushalima, ti Dourisi. ²⁸Da ni ka rekaba a su ni risih mengha, a ka kla ni mba zezebu Ishaya. ²⁹Uhu risii kre na filibus ya kaye nghabu shi ya kro mengha unghu. ³⁰Mu filibus, bu kre kanaghu uwu ku kla mbe na kakanmba ti Ishaya a ktre bu wu ongho ni bu rii kla?. ³¹Unghu mu a kre miriya lu kuki me wuu mbah ni ngrii kla me ngah?"A bi filibus na su naunghu ni risii mengha. ³²behbe unghu, kachu ni kakambe ti ni ngrii habasha ka kla kre"Ma bi unghu kah kama muso ni ma riya shah a fu nghuu ngah. ³³Ma hii rishi unghu ruu ni kame ringrah unghu a ndi ya yoh tidi kre unghu ni mba ti ma whe unghu. Ma hii rinyha unghu ni miti. ³⁴Mu ngrii habasha mye Filibus, shi kre"Me fe nauwu, kre na me andi su mba zezebu duh ni bu rii kre risii ughu ire unghu?. ³⁵Filibus bu fara ku kre na kakambe ti ni rii kre kre ti iyeso naunghu. ³⁶Da ma ri ya ni hii, ma ba wuu mayin na la baban bu kre hu mayin la ni me aiki ya lu bu baya lu na mi bapstisma ngah?. ³⁷Filibus bu naunghu, ni bu bih na miki uwu, ma ya ya ti lu nughu batisma baban bu beh shi kre me beh hu iyeso kristi su uwu kpare. ³⁸Ngrii habasha bu sati na meyigha unghu. ma sheti gha mayhen, amme Filibus na baban a lu naunghu baftisma. ³⁹Da ni ma ruye ni kame mayin, Uhu ti Dada yi hii filibus ka ghnnghu, baban babi wuh nghu ngah, a kah gunnghu rii whre. ⁴⁰Ma wu Filibus ruu ni Azatos a gah zu arii ukoh, shi kre kre kpare ni kame arii ukoh hari a ba ttru kaisiriya.

Chapter 9

¹Nyinmu Shawulu, bu khre ka krekre ku wu arii mawu ku du awu sheha ti Dadayi, a kah na rii tigba mba ruku. ²A mie unghu kakambe ti ozi Yahudawa ni Dimashiku, na wuu ngrii ti ni rii doh, ko nasu lulu re mangha, ya bwa ma ba urushalima. ³Da ni kaya uhoo riikre, a su ti nidikpe na Damashiku, ningha khila ruu kare bu klru unghu. ⁴A ruu rokii miti, a wuh lilla ka kre naughu, "Shawulu, shawulu, akilu bu rii name ringrah?" ⁵Shawulu bu bi kre, Bu sii ndi, Dada" Dada bu kre, memer musa iyese, ti bu rii naughu ringrah. ⁶A sukii yende, kah ni kame koh, mari ya la nauwu kandu ni bu ya lu", ⁷Mangrii ti ma kree na shawulu ba ya ti kre kandu ngah, shi wuh lilla, ma ba wu nghru ngah. ⁸Shawulu bu yende ni miti, da ni fu yii, aba hu kandu ngah, ma bii unghu ni boh kah Damashika. ⁹Ipkri atthra ba hu koh ngah, ko na ririh ko na waa. ¹⁰Ni damashika, ingri ti doh ni ma ri beh. Hananiya, kpare bu kre naughu ni khilla "Hananiya" A kre, "Wu, mi teh ni me, Dada". ¹¹Da bu kre naughu, "Yende, shi ya ni kroh hii ti ni ma ribih gahi ti ma kroh ngah, ya kirii Yahuza shi mye andi ruu Tersus, ndeh su shawulu, ri lu kufeh. ¹²I wu ni kuwu unghu ndeh ungru ndi su Hananiya ni raya duboh ni risih unghu ti ni riya whu koh. ¹³Nyinmu, Hananiya bu kre, "Dada mu hu na gbu mangrii, ongho ni lu na mba ti doh kpare ni urushalima. ¹⁴A su na kusheru na oriye mba frist na tah mangrii ti ni beh ndeh wu". ¹⁵Dada bukri naughu, "Ya, isu ongho lundu titami, ti hii ndeh ya kame mba ti ma ba hu kremengah. na arii oriye na mawu israila. ¹⁶Meriya, kla nangnu yende ni riya waringra ni ku bii ndeh me. ¹⁷Ni nga, Hananiya bu kagunghu, shi ka kah ni kame kirii, A ka'a ta boh na unghu, na kre, "Wani shawulu, Dada kre, ti ni ruu nauwu ni hii ni ka ba, Itu me ku shi fe ku wuu koh, shi mlo na uhu risii". ¹⁸Riechuchu, kandu ni su nglu ruu roku ni shiye shawulu a ka wu koh, a yende ma lu naunghu Baftisma. ¹⁹A rihree, a shiru, A teh na mawu duh ni kpri aongho ni Damashika. ²⁰Richuchu, a ka krekre iyese ni kirii kpene, ka kre ku uwu kpare. ²¹Mba ti ma kpetu ma lu Nvu shi kre, "Ba su ngrii ti ni ka djhi mangrii ni urushalima ni ngrii be ndeh iyese? A ka bame ti gluma bwa shi bima yana tigba mba frist. ²²Asukii, shawulu bu sheru brinbri, a ka bi ku Nyekre ni kame yahudawa ni ti masu ni Damashika, shi ka kla ku iyese su christi. ²³Ni khize gbu kprii, arii yahudawa ma hakpi ti wu-unghu. ²⁴A sukii shawulu bu who kre ma. Ma ka neh gahi na kpri na ti wu-unghu. ²⁵A sukii, arii mawu duh, hi unghu nachu, ma ti unghu hi kame grugru zuh gbokoshi naunghu. ²⁶Da ni ba urushalima, shawulu kokari ti duh arii mawu duh iyese, a sukii, maka lu shrewshrew unghu, ma ba beh ku unghu su wu ti du ngah. ²⁷A sukii Barnaba hi unghu ka na rii mba ti tru kre kpare, a la nama kha ni shawulu hu Dadayi ni gahii na yinmu Dadayi bu kre na unghi, na khi kii ni Damashika. Shawulu kre na kugbamikii ni ndeh Dadayi iyese. ²⁸A te na ma, ka kah kame a ka ruyeh ni Urushalima, a kre na kugbamikii, ni ndeh Dadayi iyese. ²⁹A tshengbu na rii yahudawa ti ma kre Helenanchi, a sukii ma kpi kane ti wu unghu. ³⁰Da ni mawuni whu kre naunghu, ma hii unghu kah kaisariya ma chuta kah Tarsus. ³¹A su nyinmu arii kaze kpare ni miti yahudiya, na ti Galili, na ti Samariya ma fe bia, ma fe ku gahi risisii, ma ri kree na mikima na shrewshrew kpare. uhu risii klerma, ma fe gbu mangri bremgbrem. ³²A ba rikpu ni Bitirus kree ni gbu kachu, a ka ba ka chu ni uhu mangrii kpare ti ni ma la ni ukoh lidda. ³³Ni nga a fe ngrii ndi na ndeh ini yasu, ti ni ba unghu na bia har iyeh sinei, a su irii ka whaigah. ³⁴Bitirus bu la nauughu, ini yasu, iyese kristi naunghu pia. Yende hi kpachi unghu. ningha a yende. ³⁵Nyinmu, gbu mangrii ti ni ma su ni lidda na ti miti saronu ma hu ngrii di ma ireba na Dadayi. ³⁶Bebe unghu ni Yafa akwai uwu duh na ndeh Tabita ni maribi" Dokas". Nga naunghu mlo na kulu ongho risii tshurimitii ni rii lu ni mba ti ma ugru. ³⁷A ba ikpri buchuta a ba unghu na pia afu, Da ni ma su unghu gah, ma taunghu ni kaze kare. ³⁸A su lidda su na kruu na Yafa a tu mawu duh ma wu ku Bitrus te ni kachunghu, ma tu mangrii aha naughu, ma lu kufeh naunghu, "Ba gblah, ka tiyi". ³⁹Bitrus bu yende shi duma, Da ni ka ttru, ma bi unghu ka kaze kare, a rii mangha wafu ma kpi ka, ma rii kla arii uttro klu na rii uttro ti so ti ni Dokas ka lu ripku ni te nama. ⁴⁰Bitrusu bu zuma ni kame kaze ka kaye, Shumiti, a fe, a whre ka na igah, A kre "Tabita, yende", Ningha, a cla ye unghu, a whu Bitrusu a yende su. ⁴¹Bitrusu bu naughu boh unghu a yende naughu, da ni be mangrii ti ma kpare na arii mangha wafu, a di unghu na riiye nama. ⁴²I kre naunghu bu fa'a ni Yafa, ugbu mangrii bu bhre kre kpare. ⁴³A fe su nyinmu Bitrusu bu ndi ndeh su samina.

Chapter 10

¹Bebe nghu ingr ndi iteh ni ukoh ti kaisariya,ndeh nghu su karniliyas,isu tigba'a mba ti gbra ti ugril tigba Italiya.

²Isu igrii ti ri lu ngho ti ni mah shi ri lu shwrishwri kpare.shwrashwra na mba khiri tanghu,i ri na mangri ngho pye,shi ri feh na kpare gbigbi.³Digbi na ugba atra ti no,a meh hu ni simiki nghu ku uwusi" kpare ba ni nghu. Nnghu uwusi kpare la ni nanghu"ku karniliyas".⁴Karniliya ne uwusi kpare ni sheyi na shhrishwri,isu a ki,tigba'a?"

nghu uwusi kpare la nanghu"ku kufeh tawu pye na ku di ngho tawu i tru kare ti nghu khigah ni sheyi kpare.

⁵Bebe nghu tu mangri ya kame uko ti Yafa shi na ingrii ti ni ma ri bii nghu ku saminu ti ni ma ribi nghu ku Bitrus.

⁶Nghu ri ti na ingrii ti ze ita'a,ndeh nghu su saminu,ti ni khiri ngho su ni krokugboh",

⁷Rikpu ti ni uwusi kpare ti ni na kre nanghu bwa nghu saboh,karniliyas i bii mawu khiri nghu aha,pye na tigba'a mba ti gbra'a ti ni ma lu udu nanghu. ⁸Karniliyas la nama shwrashwra ngho ti ni na kri a tuma ka Yafa.⁹A su ni ikpri ti aha,digbi na uno tri ba katete,ni Mma kpi ni ihima pye shi ka digbi na kame uko.Bitrus ito kare risii kaze shi shi feh na kpare. ¹⁰Rimye bu ka wunghu a ka ne kadu ti ni riya ri,a su ki mangri ma kalu ari iri,lma nanghu kahu. ¹¹Pye a hu kare a teshifu pye a su nghu ti ni ma ri isi ishi ri kare ruba. kadu ka iprehhhhh ngho i doshi ruba ni khizi mitii,l doshi na ukru ane. ¹²Ni ari ngho shwrashwra a su mawu bbe ti ni masu na iho ane pye na ngho ti ni mari gbah ni khizi mitii,[yhe mawu mingha ti ni ma ri ka'a ni kare.¹³Ki lilah bu kre na-nghu Yende,Bitrus,wu pye shi fuw".

¹⁴Asu ki Bitrus,kre,sa si nga,Dada isu mi sa fuw kandu ka gami ga ti ni ¹⁵sa ma'a pye ti ni lu urhi".

Asu ki lilah bi ba nanghu ti aha; Asu ngho ti ni kpare lu ma'a,bubu sa riya bii nghu ku sa ma'a nga.

¹⁶Gami lu uho atra,ki ngho ti lu isi ma hi gblagbla whre na khizi ya nghu ka kare.¹⁷Bebenghu ni Bitrus ka shwre ni ikre ti ni ba sunikii nghu ti ni na hu l ne su,me hu Isu mangri ti ni Karniliya tuma ma kpi ni gahi dakra,ni khize Mma mye gahi ma ti ni ka khiri. ¹⁸Mma bii ni kaye pye shi mye ku re isu Saminu,ti ni ma jeh shi ri bii nghu ku Bitrus ni teh nibu.¹⁹A na su Bitrus na teh ka gah nghu ti ni rhu ni simiki nghu,ki uhu bu la nanghu wu. mangri aha ma ri ne wu remangri saga ma ri ne wu. ²⁰Yende pye ya batii,pye duma ya.ka ra nguwu yi ti duma ya,Isu mi tuma,"

²¹Ki Bitrus doo ka batii na mangri aha,pye shi kre,Isu mimi mu ti ni bu ri ne,a ki lu ni buba na?"²²Mma kre," A su ingrii ti ndeh nghu su Karniliyas,usu ingrii ti lu risi ni lochhi kpare,ma yi ngho ni koh na izhimiti ma Yahudawa ma na ngho ndu lru kpare ni ubo uwu risi,ba kre nawu ba kilri ta. ²³Ki Bitrus rih ma ba kame pye shi teh nama,

Na jeh na tchutchu ti ni do a nyende pye shi duma,pye mawunin ti ni ri Yafa khri na mama.

²⁴Ni kpi ti ni do,Mma ka kaisariya.karsariyas ka gbema,l bi ari mawuni nghu halu pye maka ti ni ma digbe.²⁵A ba digbi ni Bitrus na ka,karniliyas feh nghu si rhuku miki ni ruh-ho nghu si दौरisi na nghu. ²⁶A su Bitrus igre nghuo,si khre yende mimi pye mi su lulu.²⁷Bitrus ka khre na-nghu,a ka kame pye si fehugbu mangri halu na nguma. ²⁸Nghu khre nama,bu na nguwwuna bu yi sa ma'a ngah ti ni ingri Bayahude na ka ni kame yina re ti na ya na ingri ti mitii ndi.A su kpare bi klami ku mi ka bi ngru ku sa ri lu risi ngah re ilu rhi. ²⁹I su nyumu ni mi ba,si sa ttru ngah,ni ma na tuma ba nami,ki mye wu aki lu ni bu tuma na mi".³⁰Karniliyas khre,Ikpri ane ti ni tchuta mamah na rikpu gami,mi ka fe na kpare na ugba'a atra ni khiri mi,mo hu,ingri ti nami na utroh ti thre-nghu. ³¹Si khre,karniliyas,kufe wu kpare hu,pye na khedi nghowu ina kpare khigah na wu. ³²Ki tu ingridi na ya Yafa,pye bi ba ni nguwu ingri ti ni ndeh nghu su Saminu ti ni ma ribi nghu ku Bitrus.I ri su ni khiri ingri ti ze itah ti ni mari bi nghu saminu ni kro kugboh, ³³mbe saga ti kasasa je;Ni ngu ba,riya khre ni nawu Ki a su ni rikpu wudidi ni mi tundu ba nawu.bu su na rereh ni bu ba.Bebenghu ki,kpare ti hu ngho shwrashwra ti ni Dada,kla wu ku khre.* - ka su ku. ³⁴Ki Bitrus ifu nyunghu si khre,risheshe,mi hu kpare sa ri bi na ngho ti sari ngah. ³⁵Ki,ni ugbu mitii mba ti ni ma ri lu shwrishwri nghu pye si lu ngho ti ni ma'a ibeh nanghu.³⁶Buba hu kuturidu ti ni tuma ka na mba Israilawa,ni naduu ikkre risi ti khiyimikii ti ni su na Yeso uwu kpare,ti ni su Dada ti shwrashwra. ³⁷Bubu na risi wu nguwwuna hu njoh gami ti ni na lu,izu shwrashwra mitii Yahudiya,zeze na Galili,ni khizi Baftisma ti ni Yahaya ilu njoh. ³⁸I su njoh ti Yeso Banazare,Ti ni kpare du nghu uboh na uhu risi pye na khitshweru ikri ka lu ngho ti ni sii pye si ka di

pyah ni mba ti ni uhu ribii bwa ma,ki kpare teh nanghu.³⁹Yi yi hu ngho shwrashwra ti ni Yeso lu ahe ma,ni mitii Yahudawa pye na urushalima;Mma wunnghu si kpa ni kaku. ⁴⁰A su kpare yende nanghu ni kpri ti atra pye si ti ma hu nghu. ⁴¹Sa su shwrashwra mangri ngah,a su ti ma hu,kpare bu tchuma de-na yiyi ti ni yi rii si wawu ni khizi a yende ni na fu.⁴²A di ikre nayi ku yi khrekre nghu ni mangri pye ti bi kre ku gami isu idi ti ni kpare tehu ngunghu ti na su ti tshwru ummu ti mba ti ni ma kpi pye na mba ti ni ma fu. ⁴³I su ti tanghu ti ni shwrashwra mba ti huko kre,ki ku mba ti ni ma bi nanghu ma riya buku lurii ni ngho ribiinindeh nghu.⁴⁴A su Bitrus ba ka kre ngho mbami,ni maka hu tu ti kutudu nghu. ⁴⁵Ari mangri ti ni masu ti igrhil mba ti ni ma kyeigbu mba ti ni ma beh, shhwrashwra mba ti ni ma du Bitrus,ma lu khigah,ku ma na nah kuhu ti whu-risi jeh na mba ti ni ma sa su Yahudawa ngah.⁴⁶A su Mma hu ba ti ni ma sa su Yahudawa ngah si ri khre na lrey saga'a pye si ri sho kpare.ki Bitrus yeh, ⁴⁷Ngru ndi riya zoh na manyi ku si ma ka lu ni Mma baftisma yi,mangri mbami ti ni ma bu uhu risi ka yiyi. ⁴⁸Ki nghu bu khre nama ku ma lu Baftisma ni ndeh Yeso kristi ki Mma ki Mma mye nghu na ti nama ti ukpri sagah.

Chapter 11

¹Awoshiaha ma zezebuti mawane tini ma kpi ni Yahudiya aka ni tuma ku mba kaye pye ma bu ikrii kpare. ²Nde Bitrus yinde ba Urishilima a nma tini ma su mba ti kegbu ba bii na nghuga. ³Ma kre bu rii su namba ti niu ma sa kegbunga sii rii ri na ma. ⁴Ku Bitrus bu yinde sii rii kla na ma si kre. ⁵Mi kalu feh ni uko Joppa a mu feh ku kpayi dapri bu shi rii kari ru bi mati a suka mpringhu tigba ni she ri kari ruba mati na ige ane, ishe ba name. ⁶Me nenghu sii gah niriisiinghu su hu uho ane mari ibe chu ti kizhi miti ibe chu tini ma rii gba na arii mghingha ti kari. ⁷La bu krii name ku yende Bitrus wu su fuu. ⁸Me kre ku basuyemunga Dada, ba kandu ti ni su na ireerii nghu ti bii ti ni ka na kayuminga. ⁹Irilla bu bo Iru kare gaga nghu ti ni kpare lunghu piyepiye, ka binghu kunghu ti biiyi. ¹⁰ngahunan lu ho attra rinya ma hii ngho dema shwershwer ka kari. ¹¹Ni ngha, ni kachuchun mangri attra bu kpi ni nyu kiri ti ni ikpe, ma tuma rii kasiria name. ¹²Uhu bu kre name ku me duma, muka lu kandu ti ni riiya ti kla ku musu gvhu na manga. Mawani andra mbame bu ka na me yika ni ka me kiri ingrin nghu. ¹³A krii nayi ukru tindeni hu uwundu risi tini kiringhu sii kre "tu mangri ya joppa sii be simon ti maribinghu ku Bitrus rii bawa. ¹⁴Riia ti kre nawu kandu ti na ta fe kra sabo na kiriwa shwer shwer. ¹⁵Nde mi rii krii nama uhu risi bu ba riisiima ka ti ni banayi na iriiri. ¹⁶A mu ga ikrii Dada kru ti ni krii, Yahaya ku lu nayi Baptisma na manyina bubona mariya ti lu nayi baptizima na uhu risi. ¹⁷Toh ni kpare nah ma kru nghu ti nah ye ni ina bee na Dada Yesu kristi andi gu ni sumeme ti ni meriya ti sati na kpare. ¹⁸De ma jih nghu mbame. Maba kandu ni riisiiga sii ka ni ku shonde kpare sikre kpare bu na mba kaye yemiki pye. ¹⁹Mba ti ni mana shyi rii ringra ti ni na yinde ni risii Istifanus shayi katu phoenicia cyprusand cyrene ba antakiya sii ka krii krii kpare na mba Yahudawa mungba. ²⁰Mbasaga mba ti cyprusna cyrene bu ba antakia sii ba krii na mba helinawu sii krii nama nju ti risii Dada Yesu. ²¹Ubu Dada buti nama ugbu mangri bu bee sii re kaa na Dada. ²²Nju ma bu katu kazhi kpare ni Urishilima ma tu Barnabas ka antakiya. ²³Nde uba sii ba hu ku lundu kpare a trenghu miki sii nanghu a la ma shasha kuma kpea na dada na isiimikima shasha. ²⁴Usu ngre ti siinghu mu na uhu risi na ku bimiki, ugbu mangribu jih ni dada. ²⁵Barnabas bu yende ka tersus ti yane soul. ²⁶Aka ferghu, sii biinghu ba antakia Abanghuma ni iyendi pye ma kahakpi aze kpare sii kla ugbu mangri ma ku douzi ma kaji biima na nde kristi in Antakiya. ²⁷Na rukpu gaha mba hu ko buba rii Urishilima ba antayio. ²⁸Ndima ni ndenghu su agabas bu yinde sii krii nikame uhu ku rekpu riya ti ku ugbu miti a sunyumu ni rekpu daudius. ²⁹Ma douzi kondi nikame ma buyati tuundu na ngho ni sunanghu sii na kre mawuni ni Yahudiya. ³⁰Ma lu nghumu. Sii tuundu na ngba ni mba ruku rii uboo Barnabas na soul.

Chapter 12

¹Ni rikpu ngha oriye itirudus du uboh ni sagah,mba ti du khizi kpare si lu nama ngho ti ni ma'a nanghu. ²A whu Yakubu wani yakubu na khaji dakhra. ³Ni na hu ku gami isi ni mba yahudawa,a doo si ruh Bitirus jeh,Gah a su ni rikpu ikpri ti rih irih ti ni sa su yisti nga. ⁴Ni ma na ruh-nghu,a ta nghu ni khaze khiri,si di nghu ni ighil ane ti mba ti gbra'a na ma ka gbe nghu,a ka hi ku nghu riya bi nghu ba na mangri ni khizi idi paskal. ⁵Ki uma ta Bitirus ni khirih,mba ti doo ma feh na kpare ni na-nghu. ⁶Ni itchu Ai ni hurudus ka ya ti bi nghu ba ti na ma bwa nghu,Bitirus bi ka lakilah ni katete mba ti gbraa,aha na zinzre aha,ki mba ti gbe ni igbuhi ti ihiyi kpe ka hu khirih. ⁷Na nyi mawusi kpare Dada bi rhu ni kro nghu,pye khila'a bi kpako ni kame kازه khirih.Si ghu Bitirus ni ghe pye a dtru rhu pye si khre nyende gblagbla,pye zinzre bi rih ni uboh nghu. ⁸Yi mawusi kpare bi khre na-nghu,"bwa ushi wu si soh dagba'a ti tawu,"Bitirus ilu nyumu,Nghu mawusi kpare khre nanghu, khru utohwu ti kayeh si dome". ⁹Ki Bitirus bi du mawusi kpare pye ka kaye,si sa hu ku ngho ti ni uwu risi kpare na lu imama. Na ka gah ku nne su ma ri na-nghu kuhu. ¹⁰Ni Mma katchute,mba ti gbe ti indidi na ti aha,Mma be gahu ti gba'a ti zoh ka kame uko,a fu nama na risi-nghu,Mma rhu ka kaye,pye si do gahe ndi ka,mawusi kpare bu bwa nghu saboh gbla. ¹¹Rikpu ti ni Bitirus re ba iga nghu si khre,Bebenghu mi hu risheshe ku Dada itu ingrii ti huko nghu na dtra ni ni uboh Hirudus,pye tshwrashwra ni ngho ti ni mba Yahudawa ka gbe". ¹²Rikpu ti ni mehu gami,si ka khiri maryhamu ini Yahaya bi nghu ku markus,katchu ti ni ugbu mangri halu pye si ka klubo niyi. ¹³Rikpu ti ni ika gahe ti shakpa,ki wuna khirii ti ni ma ri bi ndeh nghu Rhoda ba ti ye. ¹⁴Rikpu ti ni hu lilah ti Bitirus,ni kumur a sa fu ihi ga si hwer kri ka kaze si khre ku isu Bitirus ni ti ni ugbu gahi. ¹⁵Ki ma lah nanghu,Bubu ri sha'a-ikhre" Nghu ira ku isu nyumu,Mmabi khre,isu mawusii kpare". ¹⁶Bitirus bi teh ka gbu gahi,pye si lu khi ga'a. ¹⁷Bitirus bi grhugrhu risi nghu ku ma kpi na gbi,pye si khre nama ngho ti ni Dada bi nghu rhuye ni khirih,si khre,ya khre mbami ni Yakubu pye na mawuni"nyumu a bwama saboh si ka katchu ndi. ¹⁸Bebenghu ki ikpri bi nghah,sa su ugho wugya ni mba ti gbraa lu ni ngho ti ni na fe Bitirus. ¹⁹Rikpu ti ni Hurudus kri ne-nghu si sa hu-nghu nga a mye mba ti gbe pye si khre ku ma ya wuma.ki a shika miti Yahudiya na kaisariya shi ka ti nibo. ²⁰Bebenghu Hurudus ilu kafu na mba taya na sidon,Mma ka nanghu na ngho wudididi ka rhya Bilastasa,ti ni du khizi oriye,ti ma gre ma,Mma mye khiyimikii si na miki tama na fe iri na oriye mitii. ²¹Ni ikpri ti ni ma so Hurudus kru isi ti mba oriye,pye si su ni katchu kusu nghu sidi ukhrehre ninama. ²²Mangri ma lu vhu,"ku gami isu lilah kpare,sa su ugrii ngah. ²³Na khrikri Mawusi-kpare sa na kpare tigba'a ngah,kpaji ma nghu a fu. ²⁴24 Na-nyi ikhrehre kpare bi jeh si bi jeh. ²⁵Ki rikpu Barnaba na shawulu,ma na lu ndu ma meme,Mma hwre urushalima,Mma hwre ka urushalima si bi Yahaya duma,ti ni ma ri bi nghu ku markus.

Chapter 13

¹Bebenghu ni shakpa kpare ti Antokiya ni boh ga a su mangri ti huko pye na mba ti khla. Mma bu su Barnaba na samina (tini ma ri bi nghu ku ribibi) na lukiyas ti bakurane, na manayan (ti ni su wani oriye Hirudus) pye na shwulu. ²Ni Mma ka dourisi ni Dada pye na ku ru khire uhu risi khre tchu na kro ni nami Barnabas na shawulu, na maya lu udu ti mi bi maa. ³Rikpu ti ni Mma ruh khire fe, pye na ku dubo ni mangri, Mma tuma ka. ⁴Ki Barnabas pye shawulu, uhu risi na tuma zu bati ka salukiya ni bu Mma toh wasi kubrus. ⁵Rikpu ti ni ma kpi ni uko ti salamis, Mma kre kre kpare ni ari shakpa ti mba Yahudawa. Mma je na Yahaya ti ni ri ghrema. ⁶Rikpu nghu Mma ka zu ugbu miti ti ni ikelah si ka bafusa, Mma feh ingri ti kuti imi mba ti huko ti irihti mba Yahudawa ti ni ndeh nghu su baryashua. ⁷Nghu igri kuti imi ikahrasi lu na igri ti ridu sarjiyas Bulus, ti ni nna su igri ti kukpako risi igri gami bu bi Barnabas na Bulus ku nghu rere ti hu ikhre kpare. ⁸A su ki Alimas, "Igri kuti mimi (Asu nghumu ni ma ribi ndeh nghu) sa bii nama nga, si lu ti hwer igri ti du-khizi shawalu na bwa risheshe nghu saboh. ⁹A su shawulu ti ni maje ri bi nghu Bulus na mlo na uhu risi ma hwre yi ne nghu. ¹⁰Pye ikhre, bubu wu igri ribii mikii wu i mlo na ari ngho ti khi sarii igri ribii, Bu su ika ihii ngho risi, bu sa riya bwa khi hwer ihi go na ya ruglo ti Dada, bu riya lu. ¹¹Bebenghu hu, uboh Dada ti ni risi wu, pye bu riya ti playi. Bu sa riya ti hu ono nga ti rikpu. Na khri khri da grhu na khidrahu, a khri hwre go ri ne mangri ti ni mariya khlanghu gahe na uboh. ¹²Na ku hu igri ti ni du khizi tigba a hu nghu ti ni na luu a beh-nanghu a su ku ilu shwrishwri na khikla Dada. ¹³Ki Bulus pye maka nghu nyende ri Bafusa pye si ka Baruyata ti miti Bamfiliya. Yahaya bwa ma saboh si ka Urushilima. ¹⁴Bulus pye na maka ngho rhi Bariyata pye si ka Antakiya ti miti Bisidiya. Ki Mma bu ka ni kame shakpa ni ikpiri asabar pye si kpi miti. ¹⁵Ni khizi ti ni ma khla plambe pye ti mba ti Huko, mba ti gba ti shakpa bu tudu nama si khre, Mawunina ni bu su na ti ni riya je khitshweru ni mangri ni mi, khre nghu. ¹⁶Ki Bulus ti nadedeh si ya uboh nghu mangri bu kpina gbi, si khre bu mangri Israilawa na pye bubu ti lu shwrishwri kpare hu. ¹⁷Kpare ti mba Israila khitchu ti matiiyi pye ti ni ma mangri bribri ni rikpu ti ni Mma kpi ni miti Masar, pye na khiya sukpu si kajiohi ruhye ni ngho. ¹⁸A su digbi na iye awu ane a ti nama ni jih ma khla mbe saga ti kasasa digbi na iye awu ane, a me ma hu ni kake jih. ¹⁹Ni khizi a jji katchu tamba ni miti kan'ana si mba tayi miti na na nghoma. Shwrashwra ma lu ungho mbami iye kugba ane na awu atta, ni khizi ari ngho mbami, kpare bu nama mba ti tshwruomo ba rikpu ti samuila ba su igri ti huko. ²¹Ki mangri mye khre oriye pye kpare bi nama saul uwu kish rigri irey ti mba Biliyaminu ku na su oriye ti iye awu ane. ²²Rikpu ti ni ma tchungu, a di dawuda na su oriye ma, isu ni risi Dawuda ni kpare bi hu, si khre, mi Dawuda uwu ti yesse, igrii ti mi nanghu ti risheshe nghu ti ni ri lu ngho ti ni mi khre na lu. ²³Ni ihwi igri gami kpare bi nghu ba israila ti kraa, Yesu ka ti ni na khre ti lu. ²⁴Ma ka gbe ku ba Yesu, Yahaya i khre khre baftisma ti bwa ngho ribii saboh ti shwrashwra mba Israila. ²⁵Yahaya na kumeme udu nghu, si khre bubu hi ku mi su ndi? Sa su mimi nga ki hu ndi ti ni riba ni khizini, Dagba ti ihu nghu mimi sa mahti ri nghu nga. ²⁶Mawunina, mawu ti ikru ti Ibrahim, pye na mba ti ni ma kpi na yina ti ni ma ri lu shwrishwri kpare, i su na yi ka ku tu udu ni ikhre ka'a sabo ma tundo. ²⁷Ki Mma mba ti ni ma kpi ni Urushalima pye mba ti bima ma sa hu nghu nga, pye Mma mlo lila ti igri ti huko ti ni ma ri khla ni ikpri Asabar si branghu. ²⁸Ki Mma bu sa fe nghu nangho ti ni ma riya wunghu nga, Mma bi Bilatus ti na wunghu. ²⁹Rikpu ti ni Mma meme na ngho ti ni ma wah ni risi nghu, Mma hi nghu rih kaku ba miti pye si tahngu ni uko ribii. ³⁰Ki kpare nyuende na nghu ni fu. ³¹Ma hu nghu ti kpri na nghu-ngho mbna ti ni ma na kri namama ri Galili riya Urushalima, Mangri mbami mu su mba ti ni ma ri khre nghu ni mangri. ³²Ki yi lilangho njoh risi, ti ni bu khre ku irhi na Iti yi ba. ³³I mlo na yi mawu ma ti ni ma nyende na Yesu, ka ti ni ma wah ni zabura ti aha bu su uwu mi, ni ire nghu mimi su Itiwu. ³⁴Ku nghu nyende na nghu ni rufu ti sa riya bi hwre ya nga, kpare khre ni gahi gamila mi ya nawu uhu pye Dubo tisii ni Dawuda. ³⁵Gami isu ngyemu a je si khre ni Zabura ndi la bu sa riya bwa tawu saboh na lu ribii bga. ³⁶A su rikpu ti ni Dawuda lu ungho ti ni mama na isimiki ti kpare ni rikpu tanghu, koh si lakila mata nghu na iti nghu pye igah ife kulu ribii. ³⁷Asu ti kpare hi nghu nyende sa riya fe ku lu ribii nga. ³⁸Ki si me hu na, mawuni, ku zu na igri gami ti ni ri khre nawuna ti ku lurii ti ribii. ³⁹Na nghu, shwrashwra ni ngho mbami ti pla-mbe ti Musa sa tchu wu nga. ⁴⁰Gah ki lu rherhe ni ngho ti igri ti huko khre, na ka lu ni risi wu yi. ⁴¹Hu bubu su ti braa mangri, pye bu riya lu shwrishwri pye ki si fu. I su ni bi udu riba ni rikpu tayina, asu udu ti ni bubu sa riya beh na nga, ni ngru idu nghu na yina. ⁴²Ni ma kaboboh ku ma bi khre khre mbami ni Asabar ti ni riba. ⁴³Rikpu ti ni khikalu ti shakpa ugbu, mba Yahudawa pye mba ti ni maka ni Yahudanci du Bulu pye Barnabas ti ni la nama pye si ri tama ni gahi ku ma kpi pya ni uboh kpare. ⁴⁴Ni asabar ti ni du a su ka uko shwrasgwra ni ba kaluu na nguma ti hu kre ti Dada. ⁴⁵Mba Tahudawa bu hu mangri Mma na khizeyi miki pye si khre ni risi ngho ti ni Bulus khre si tunghu. ⁴⁶A su ki Bulus pye Barnaba khre rhuye na gbamikii pye si khre, " ku uma ti ikhre ti kpare na ti wudidi ni ma riya zeze khre ni nawu, ni yio mu tchuta bwa na nguyina pye hi nguyina bu sa ma ti fe suikii ti ya gbu nga hu yi hwer riya na mba ti ma sa hu kpare nga. ⁴⁷A su ngyumu ni Dada ikhre nayi ku nghu hi yi ku yi su khila ti mba ti ma su hu kpare nga

ku bubu riya bi kraa sabo ya ugbu katchu ni khizi miti.⁴⁸Ki mba ti ma sa hu kpare hu gami si hi ikhre ti Dada ma bribri ni ma hi ma ka isimiki ti ni gbu ma bii. ⁴⁹A su ki ikhre Dada bi zu ugbu uko.⁵⁰Ki mba Yahudawa ma tcho mangha ti ni ma ri du kpare pye je na mba tigba ti uko. Mma ne ti wu Bulus na Barnaba pye si muu ma rhuye ni miti ma. ⁵¹Ga ki Bulus na Barnaba bu kah rhubru ti dagba ma ni iho lubwa na ma. ⁵²Pye mba ti lu udu ma mlo na khithre miki pye je na uhu risi.

Chapter 14

¹A ba ni konium ku bulusu na Barnabas na ka ni kame kaze kpare ti mna Yahudawa si kre ni ukru ihi ndi ni ugbu mangrii je na Yahudawa na niba Adinawa bee. ²Asu mba Yahudawa ni ma mgbhi-tu ni ta miki mba kanju asama ku ke kafe na mawoni. ³Uma kpi ni asama ku ke katchu ngabo na ngho-gbo siri kre na kugba miki ti ku sheru Dada a di ti kla nikre ikre ti khi khi greh kpare. ⁴Magrii ti uko uma shayi saga ma kpi na Yahudawa ringrima ma kpi na mba mazani. ⁵Uma mba barii na Yahudawa ma luihi to nama ringra si na ta ma na kike. ⁶Asu rikpu ni ma hu kre ngami uma krii ka uko lycanian ti iystra na darte na ringri ari. ⁷uko uma krii ka kre, kre kpare. ⁸Ni miti lystra ingri su si so bi su na kutsheru nga ni ubo nghu. I gru ri rihu, sa yende krii nga iti rikpu ni ma whe-ghu. ⁹Ingrii ngah uhu Bulusu ka kre unghu Bulusu bi so iyi nghu ni risi-nghu si hu ku usu na khi bee ti ni ma riya-nghu kulo gah. ¹⁰Ni ngha a kre na nghu na lila ti gba nghu, yende ti ni uho wu "Ni naha Ingri ngaha bi tshwo ka kare si kri kabu si reba. ¹¹Ni ugbu mangrii hu ungho ti ni Bulusu lu, Uma kre na lila ti mbri ngbu si ri kre na ireh mba lycaonia, "Ari kpare su ka mangrii si shi ba miti nayi. ¹²Uma bi Barnabas "Zeus na Bulusu Hermes' ni kre ughu mu na su ti gba ti katchu ni ma kpe. ¹³Ti gba ti Zeus, ni shakpa kare ti kaye ti uko a bi ari mingha na wreaths bi ba gabi ti gba nghu, Unghu na ari ugbo mangri kane ti di hadaya. ¹⁴A su rikpu ni ari Almajira Barnaba, na Bulusu hu kre it-ngho ti ni kri, uma gabra ari utro ma si kri na krii-krii rhu-ye si ka ni kame ugbu mangri si ki rhuye. ¹⁵Mangri aki ni sa ko yi ri lu ari u-ngbo mbami na? yiyi pye yi su mangri na ukru kulu ka yiyi na ri kre na yina kre tisi aghu ku re bwa ari u-ngho ni sa si na-nga si ba na kpare ti risheshe nghu ti ni lu kare na miti ughu manyi na ari ughu ngho ti ni kpi ni kame nghu. ¹⁶Ni unghu ige ti ni chuta i bwa a miti go-gbu ma ka krii ni ihi ma. ¹⁷Asu sa bwa ngu nghu sabo mangri sa hu nga ni ngaha, I lu risi. ¹⁸Pye na ari kre mba mi Bulusu na Barnabas sa hu ti lu ari mangri makalu hadaya nama yi. ¹⁹Ni ngba mba Yahudawa ri antioch na Irnnium ba si kre ni ari ugbu mangri uma ta Bulusu na ari kike si gbi-nghu ka kizi uko si ka hu ufu. ²⁰Usu ku mawu ndu uma kpi go-nghu, Ayende si ka ni kame uko ni kpi ti ni doo a ka derbe uma Barnabas. ²¹Ni ma kre, kre kpare ni kame uko nga-ha si fe ugbo mawu ndu, uma re ka lystra na iconium na antioch. ²²Uma kpe kana mawu udu ku tshwera miki na si ma ru miki ti lu ndu ni kibii, "si ri kre usu ritshwi yi ka ni kiri kpare zu ugbu ringra. ²³Rikpu ni ma nama mba ti gba ni tshwa-tshwa ari shakpa kpare si fed na khu ibu khire uma dih nghu ii Dada, tini ma bee na na-ngghu. ²⁴Ni ngha uma zu pisidra is ba pamply lia. ²⁵Rikpu ni ma kre ni perga ni ngha uma ka Attalia. ²⁶Rikpu uma ka ni kame wasi si ka antioch, kachu ti ni lu ari u-ngho tini ma fe khigry kpare ti ari undu ti ni ma lu meme. ²⁷Rikpu ni ma tchu antioch si bi ari kaze kpare ba katchu u-undodi, uma kre ari u-ngbo ti ni kpare lu na ma si kla ukru ni fu gahi ti khibii ni ari mba kanyu. ²⁸Uma kpi ari mawundu ho'o Almajirai.

Chapter 15

¹Mangri saga ba ri Yahudiya ka Antonkiya si ka kla mawooni, si kre nama ku ni ma sa kyegbu nawu nga ka ti ni Musa kre, bu sa riya fe kukar sabo naga. ²Na nghu bu bi Bulus na Barnaba uma fe bii miki na khi ye kre nama ni ngbo Barnabas na mba saga ni kame ma, ima tu ma, maya thrushelima na fe ingri ti hu uko na mba ti gba ni kre kumiye. ³Uma tu na ri na kirii kpare zu na ari phoencia na samariyswa uma kre ku bwa ughu ribii ari mba kanyu. A bi ingri kumur ba ni mawoni. ⁴Rikpu ti ni ma ba Urushelima, mba koze kpare uma bii na risii na mba ti gba na uma ka kre ungho ti ni kpare lu na ma. ⁵A syu ku mangri saga bee, ni su indi ni kame mba farashira, a yende si kre " Usu u-ugho ti ma si ma kyegbu nama si ma la nama du kizi khi pla mebe ti musa. ⁶Ni ngha mba ti gba na mba riku ba risi lu ti kre u-ngho ni risi ungho ti ni ri krii. ⁷Ni khizi ugbu kre Bitru yende si kre nama mawoni na yi hu na rikpu wundje ti ni chuta kpare kla ni kame yi na, ku ni kanyii mi mba kanyu ma hu ikre ti ti a-nghu si ma bee. ⁸Kpare ti ni hu miki i kre nama shi nama uhui risii ka ti ni lu nayi sa kla kandu gabra ri yi nama nga a zeze ta miki ni ihi risi na khi bimiki. ¹⁰Bebe nghu nisu yimu aki ni lo gi ri ma kpare, ku yi ya u-ngho ni rito mawu ndu ti nigiyu re mati yi re yi kaya ti ma hu. ¹¹Usu ku yi bebe yi riya ti fe kire ni khi grey kpare ti Daob yesu ka ti ni na su. ¹²Tshwashwa ugbo magri ma lpi nze si ka kpa ti na Barnabas na Bulus uma kre ikre ti ihi kla kandu na u-ngho kla ti gba kpare ti na lu ni kame mba kanyu ta nama. ¹³Rikpu ni ma bwa ikre sabo Yakubu bn bee si kre, "Mawoni na lu u-ngho ti mi riya kre na. ¹⁴Simon la na ma ukru ni kpare zeze gry mba gentrie si na glu ri kame ma mangri ni kre nde nghu. ¹⁵Ikre mba ti huko be na yimii ka ti ni mawa. ¹⁶Na u-nghu mba mi chuta mi riya ti re ba, ni ngba mi bi riya ti meh kirii kpare ti Dauda ti ni dji lu bwa mi riya meh so si bi meh lu ari u-gbho ti ni na bhi. ¹⁷Si na rigri mangri si ma re ne Dada je na mba kayu ti ni mari bi ma na inde mi. ¹⁸Na nghu mu su u-nghu ti ni kpare kre andi ni lu ari u-ngho mbani ti ni ma hu ri rikpu ti kasas saga ari ringri kakanme ti haleniyawa shi kp ti ni masii na kaye wundi ni kre Na nghu mu ni su ni kpare ti ni mohu tsioatshwa u-ngho ni lu ri kpu ti kasasa. ¹⁹Ni su yiomu mi lu khi ga ku yi sa riya ti na mba kanyu ringra nga mba ti ni na bu lkre kpare. ²⁰Yi riya wa kakambe na nama ku na bi si du masa riya na khi ne ma ngha na ibe ti ni ma wu nghu na khish na mayi. ²¹Musa ri klrii kre kpare ni uko tigba nghu ri kasa sa nyi ari ta klrii ni shakpa ni ari uno sati. ²²A si ni mba ti huko na mba rukuki na kirii kpare tshwatshua ti ma chu Yahuda tima ribi nghu Barnabas. Na sila ni ma su mba ruku ti mawuni si ti ma ka atakiya Bulusu uma Barnabas. ²³Uma wa na ubo ma ri na ari mba almajiri na mba rukuku na mawuni ka na mawuni mba kanyu ni ma kpi ni atakiya syria cilicia na kutchunde. ²⁴Ni kre ni yi hu ari mangri saga ma rhuye ni kame yi, si sa bu kanyu ri nayi nga, uma ri bii yi miki na, na ikre ti ni mla yi miki. ²⁵Usu ka riya si nayi ni ma ba nayi na miki wundindi si yi wa'a mangri si yi tuma ya nama na Barnabas na Bulus ti ni yi be nama. ²⁶Magri ti ni ma di miki ma nikre nde Dada Yesu christo. ²⁷Ni su yimu yi tu Yahuza una sila na ma riyo ba si la nayi na ari u-ghu ukro ni kri na kanyu ma. ²⁸Usu ka isi ni uhu risi na yiyi pye si yi ta ni risi yi ka ta ingri rika kre ti na ti ni sasu u-nghu risi-ngho nga. ²⁹Ku si bwa ari u-ngho ti ni mari la ni ari u-ngho ribii mayi, u-ngho ni ma wu na ku tshurru na khi la na mangha, ni yi ru ghiyi bi na mba mi na ari u-ngho riya si nayi na ya risisi na. ³⁰Ni ngho rikpu ni la ku ya nguma a ba atakiya ni kizi ni ma ba Ugbu mangri lu uma kla na kakambe. ³¹Da nima kla ugho ti ni ma wa uma tremiki na ku tanyu risi nama. ³²Yahuza na sila pye mba ti huko di kubii miki ni mawoni na ugbu kre ti ni nama kusthweru. ³³Na ku kpi ma wugya ni katchu nghu, uma la nama ma ku ma bwa katchu-nghu sabo ni khi yimiki ri na mawoni ti mba ti ni ma tuma. ³⁴Kakambe mba ti si ma ti kasasa ma sa sii na nga, Asu ka isi ni silas na teh ni katchu nghu. ³⁵As Bulus ima Barnabas ma kpi ni atakiya ka kla na khi kre ikre ti Dada. ³⁶Na ikpri saga ma chuta Bulus bu kre ni Barnabas yi rhe ya bebe nghu si yi ya na mawuni ni ugbu ari uko ni yi kre ikre ti Dada si yi hu ukru ni ma su. ³⁷Barnabas ka ne ti bi Yohanana duma ti ni maka bi nghu markus. ³⁸Usu Bulusu gah ku sa si ma bi markus nama nga ni na bwa ma sabo iri pamphylia si sa ka nawu ni kame ndu. ³⁹Ni ngho a ba u-ma fe u-ngho ku bii miki nio sa si nga, Uma zu ihi ma gbra gbra, ni ngho Barnabas bu hi Markus na nghu si du manyi ka cyprus. ⁴⁰Ni Bulus bu bi silas si bwa katchu nghu sabo, Ni ngho ari mawoni uma na-nghu kandu ti ni khi greh ti Dada. ⁴¹Ni ngha a ka zu sijria na cilicia na ku sheru ni ri na ari kazee kpare.

Chapter 16

¹Nyenmu Bulusu bu kah Darba,na Listira,ndi ni kame mawu duh na ndeh Timoti teh ni ngha,uwu ti ngha Yahudawa ti ni su ngrii ti beh na kre kpare,a sukii iti unghu su Bahelene. ²Ma uwu ni ti ni kpi ni Listina na lkoniya ka kre risisi ni risih unghu. ³Bulusu so Tomoti na kree naughu,a hi unghu shi kyegbu naunghu don arii Yahudawa ma kpi ni kachu unghu whu ku iti unghu su ngrii Bahelene.⁴Rikpu ti ni mariya arii ukoh,ma ka kla arii ngho na mba ti mazezeh duh kpare,na mba tigba ti ni ma kpi niurushalima nama ma duh. ⁵A su Nyinmu arii kaze kpare ma sheru na ku Bimiki ma ka brinbrin ni kprii ngha.⁶Bulusu na arii mawuni unghu ma ma zu a rii miti Firijiya na Galatiya nayinmu uhui risii bu ba bwa ma sabo ma krekre kpari ni miti Asiya ngah. ⁷Ki Mma ba misiya,ma lu mikii ti zau miti Bitiniya, a suki uhu risii ba beh nama ma zu ngha. ⁸Ki Mma zu kaye misiya,ma ba miti Taruwasa.⁹Bulus bu raa kirahna chu,ngrii miti makidoniya yende ni ngah,ka fe naungha shi kre "Ba miti makidoniya shi ba rhighhreyhi" ¹⁰Da ni Bulusu whu khirah,richudin ma neh ti ya Makidoniya,ma whu nyinmu ku kpare rii na gahi ti ya krekre kpare nama.¹¹Asu yinmu,ma nyende ka'a ni wasii mangyi kaa Toiruwasa,ma duita kaa kayeh Samutaraki,na kprii ngha ma ka'a Niyabolis. ¹²Rii ngah ma kaa Filibi ni kaye di,ni su miti Romawa,ni miti di mu lu kprii brinbrin. ¹³Ni kprii Asabar yi kaa hii kachu mangyi teh,ma wu ko kachu unghu Ya sii ti lu kufeh,yi kpi miti shi kre na mangha ti ni ba hakpi.¹⁴Ngha ndi na ndeh Lidiya,ti rii bvha na uttru rubaba ni miti Tayatira,ti ni Dorisi na kpare,a kaa wu kre yii. Dadayi fu mikii unghu na wu kandu ni Bulusu ka kre. ¹⁵Da unghu na kirii unghu lu baftisma,a feh nayi,shi kre, "Ni bu uttru umo me ku me rii lu risheshe unghu na Dadayi,ba shi ba kpi ni kirii mena" A rumikii ma.¹⁶A ba rukpu ngaha,ni yi kaya kachu kufeh,wuna ifii ni su na uhu ti bii unghu fe ma. Na ndu kuhu unghu iti kirii unghu. ¹⁷Ngha na unghu bu du Bitrus,na yi aka lunvu,ka kre na unghu ma su mba nduh gbuyi kpari. Mari krekre na uwu na ihii ti krayi sabo na". ¹⁸A lu nyinmu ni kprii nghongho,A sukii, Bulus,a fu mikii ribiibii na unghu,a whrii shi kre na uhu ribii unghu, "Me Dekre nauwu ni ndeh Yesu kristi ruuyi na unghu" Yinmu a runyi naunghu ni rukpu di.¹⁹Da ni iti kirii unghu wu ku ruchu ma ti lu ugban fu,ma ru Bulusu na sila, shi kpi ma kachu ruchu ni hi yi mba ti gba mati. ²⁰Da ni ma bi ma ba na mba ti thw-ummo,ma kre, Mangrii mbame ma ri dyekre ni koh. Ma su Yahudawa mu. ²¹Ma ka krekre ongho ti bii unghu ti ni mba Romawa ba ya bu ma lundu naungha ngah.²²Ni ngha ugbu mangrii ma nyende klu arii Bulusu na sila,mba ummo bu gva uttro ma Dekre na ma,ma Chima na Nbrengban. ²³Rikpu ti ni ma chima risisii,ma chuma ta ni khirii,ma Dekre ku mba ti khikii ma dyema risisii. ²⁴Ki a fe Dekre naughu,mba ti khirii ma chuma ni kameme khirii ma bwa arii hoo ma.²⁵Na ka tchteh chu Bulus na Sila ma kafe na kuta shungba ti kpare,a sukii ringre mba kirii ma ka kpi. ²⁶Na yinmu ni ngah,Miti bi gluglu ti ni lu lkpi kaze khirii bu gluglu,na ningha mu arii gahi ma fu a mangrii ma bira ma ree.²⁷Mba khirii ma ruu ni khila ma hu gahii kaze khirii Nyohwo, A tra khaja unghu ti wuu wuu kuunghu, Nayinmu a ka wu ko ma juwhre. ²⁸Ko Bulusu lu nuu ni lilla,ka kre, "ka wu kuunghu yi yi kpi ni ma,"²⁹Ngrii khirii bu kre ma bi khila ba,a nyende gbla ka kame,a kalu shreshe,a rukuku miti ni Bulusu na sila. ³⁰A bi ma ka kaye a kre, "mba riku na,a ki miya lu me whreh?" ³¹Ma kre, 'Bih na Dada Yeso,ma bu riya ti whreh,bubu na khirii unghu"³²Ma kre kre ikre kpare ti Dadayi naunghu,na gbu mangrii ma kpi ni khirii unghu. ³³Ngrii khirii bu gluma ni rikpu ti chu,a nah a rukoo ma na unghu na mba khirii unghu ma lu nama baftisma richuchu. ³⁴Ki a bi arii Bulusu na sila ruu khirii unghu a so irih nama,a whreh risisii na mba khirii unghu,unghu be na kpare.³⁵Da nisu na kprii,mba ummo bu tu dun kaa na ngrii ku hu khirii a kre "Bwa mangrii ngaha ma ya". ³⁶Ngrii ti gbe khirii bu ka ni Bulus,ka kre, "Mba ummo ma tudun nami gu mu bwa sabo shi ya na,Bebenghu ruye na,ya ni kalamikii na".³⁷Ku Bulus kre nama, Ma chiyi ni sheyi mangrii ba na ummo ngah, ki yiyi su mangrii Romawa ma chuyita ni khirii.Bebe unghu ma rii ya ti zuyi na rubaba? Uma ma ba na risih ma chuyi ruye" ³⁸Ngrii kuhu khirii bu ka kre ni mba ummo,ma hu ku Bulusu na sila ma su mba Romawa,ma lu shreshre. ³⁹Mba ummo ma fe kulu ree na ma,ma chuma ruye,ma la nama ma bwa koh naunghu Saboh.⁴⁰Nyinmu,Bulusu na sila ruye ni kame kaze khirii maba kirii Lidiya. Da ni Bulusu na sila wu mawuni,Ma zhimikii ma a bwa kame koh saboh.

Chapter 17

¹bebengho ma chuta ni kame Amfiboli na Aboloniya, ma ba uku Tasalonika kachu ti ni shakpa mba Yahuza ni natiwa. ²Bulus na kru ungho. A ka nama ni Asabar atra sii gah nama rii lkrii kpari. ³Sii ka klaa nga nga mbe kukpa risii kristi na wariingra ka klama ku usu myimu na kristi na wariingra sii na yende rii rufu. A krii, "Yesu nanghu tini mi la nayuna ungho mu ni su kristi. ⁴riingrta mba Yahudawa bii re sii du Bulusu na sila, na ugbo mba Itelenawa ti ni ma diimikima, ba su na wuchichi igri manghanga. ⁵Mba Yahudawa ti ni ma be na Yesu nga ma lu kafu sii glo mba riibinga saga rii ruchu-wa sii ha agbo mangre kalu sii kani kulu unvu ni kame uku sii ka lu lu unvu ni kiirii Yason ku na ruye na ma na Bulus na sila. ⁶Ki ma sa ma nga sii gbii Jason na mawuni mba saga ka kachu mba tigba ti uku, sii ka kii "mangri mbame ti ni ma re khizimiti krunaiye ma bame pia. ⁷Mangri mba me ti ni Jason buma ma lu ungho tinu su gbva na lkrii kisar, ma krii ku na oriye ndeh-Yesu. ⁸Ma zheyemiki mangri na mba tigba uko tini ma jih ungho mba me. ⁹Nde ni ma hi mba tigbe rii kachu Yason na riingre ma, ma shi ma sabo. ¹⁰Uchungaha mawuni bu too Bulusu sila ka Berea nde maka tru ngha, ma ka shakpa mba Yahudawa. ¹¹Bebengho mangri mbame bu su na kuhu kra na mba ti Tasalonika, ma bvo ikrii du ungho na miki ma, sii kla nga ngambe ni kpri kpri sii ma hu rii unghu ti ni ilama so nyuma. ¹²Riingha ugboma bu be na mangha mba tigba rii areek na mba lulu. ¹³Nde kia ka ni utu Yahudawa ti ni magba ni Tasolonika ku Bulus rii krii kpare ni biriya, ma ka nga sii ka ni rukro sii Zhimangre ye. ¹⁴Riingha mawuni bii ku Bulus na ya unghoo sii na sila na Timoti makpi nime. ¹⁵Mba tini ma bii Bulus ka yawa ma biingho katru miti Anthens, Nde ma shingho ningha a nama kutundu na sila na Timoti ku maba nangho gblagbla. ¹⁶Ndeh ni Bulus ti rii gbema ni Atina uhungo ni kame bu ka ni kafu. Nde ni hu uku dingho bu mlou na arii kpari tini mangri lu. ¹⁷A ka gah ikpri kpri ni shakpa na ari mba Yahudawa na mba saga ti ni ma bii na kpari ni ka me ruchu na mba ti ni makpi ningho. ¹⁸Mangri Abikuruyawa nan mba tigba ni ku kla mbe ma gbongho mba saga bu krii "aki ni ikpre nangho rii su ti kra? "Mbasaga bii kre usu ka indi nikame mba tini ma rii be mangre ku ma du kpare. ¹⁹Rihiima" ma hu Bulus sii biingho ka na Arasa sii miye ika hu ungho riishingho tini bii rii kre nangho? ²⁰Bu be ungho riishingho ba utuye na nyumu lrii su ti hu akiyu niungo bamesu. ²¹(Bebengho mba Atinawa Shwrashwra na mba kanyu tini makpi ni nga ba ba rukpu ni kandunga sii ni ku kre rii ku kpi ulu ni ungho riihema. ²²Bulus bii yende ti ni katete Arasa sii kre "Bubo mangri Atinawa mu hu ku bu su mba ti du ni riisii lhii Shwrashwra. ²³A su ni mi katchuta sii ru hu arii ungho ti ni bii rii do riisii nama na me fe ma wa ni riisii bagadi ku" ni kpari tini ba hungonga" ku duyena usii ni kame uhu melilaye manghoma. ²⁴Kpitiini lu miti na arii ungho tini makpi ni ka mengho ungho mu ni su kpari ti kari na miti, ba rii su ni khize ti ni mame na uboonga. ²⁵Rii kugrengho niyu ti ba re ubo mangringa ka i shre kandu, usu unghomu ni na mangri riingha na kuke. ²⁶Rii kachu ingri indidi nilu mangri tini makpi ni khizi miti unghomu ni du rukpu na kachu ti ni mariya tikpi wa. ²⁷Na ma ne kpari rii mariya ti fe ighimaya nangho ungho ba naunyu nayenga. ²⁸Ni unghomu ni irii kpi rii kre na shashaye kruti ni shungba krina kuku yeye ma isu mawungo. ²⁹"Na nyumu ni isu mawu kpari ba rii yati sii iga ku kapri suka kpanzi ti shaye rii kpanzi ti glo eye rii keko ti ni mangre kpa na kugahti isimiki mangre. ³⁰Ni rukpu uhwu kpari reiye tabwa ama ni rukpu nangho ikrii ku mangre kuninye ku ma rimikima. ³¹Ni ungho so ku ungho su ikpri ti ni riya ti shruummo ti riisii ngho ni khizeh miti na ingre ti ni ungho chu ngho kpari kla ingre nangho ni kundi na hu sii yende nangho rii rufu. ³²Nde ikrii ku mba tini mafu riyati yende ka ni utu mba sagama bii kre ku "Iriiya ti kpi utu nangho ni ikriinangho. ³³Nikhizingaha Bulus bu shima. Mangre mba saga bu benangho su dunghowa, masu Diyonisuyas ti Arasa nghadi ndehngu Damarisa mbasaga mye.

Chapter 18

¹Ni khize ungho mbame Bulus bu shi Athen sil ka korintus. ²Ningha a kafe ingre Yahudawa ti dehngosus Akila ingre pontus, tini rii Italiya ba unghona na nghango Briskilla ne rii siiti ni claudius karii ku mba Yahudawa ma bwa Roma sabo, Bulusu bii kanama, ³Ni karii ti ni udubongho su ndisi nangho, ati nama su lu undo, ma su mba undo ubo. ⁴Bulusu ba ka tshengbu ni kame shakpa kpare ni arii kpri sati Lulu ti zu mba Yahudawana Heliniyawa. ⁵Nde Ni Silas na Timotawas she rii maki doniya, Bulusu riisii ni ikri kpare sii bamba Yahudawa kuYeso mu nisu kristi, ⁶Nde ni mba Yahudawa ma ran-nguma siitungho, Bulusu bu kpukpo ukurungho nama siikrii ku "mayiyi, Nati ni riisiiyina, mu su piyepiye, rii bebengho ya Ihiiyi meriyati ya na mba ka-nyu. ⁷Ashe nengha sii ka kirii Titus Justus, ingri ti ni rii doriisii na kpare kiriingho ti nikro shakpa kpare. ⁸Krispus, tigba shakpa kpare biini kpare na mba kiriingho shasha; na ugbo mba korantiyawa ti ni ku ni uluma ma beh sii Lu Batisma. ⁹Kpare bii karii ni Bulusu na chu ni kera, "kalu shwii-shwii nagbe yi. ¹⁰Meti nawu, ba ungro ti ni riya ti lu nawu kandu ti biinghonga, musu na ugbo mangrini ukunangho," ¹¹Bulusu bii su ningha ti iye indigba na uhwa andrai sii ka kla kpare ni kamema. ¹²Nde ni Gallio basu tigba miti ti Achaia, mba Yahudawa bii yenda na miki indidi ni riisii Bulusu sii biingho ba gboglo ku shrumma; ¹³Ma karii "ingre nangho lila mangri kuma do riisii ni kpare gvhana ummoye". ¹⁴Nde Bulusu riyati karii, Gallio bu karii ni mbaYahudawa, "buba mba Yahuda na ni kasu kandu ti ni bama-nga rii ungho ti biingho, mika mukizhi yena, ¹⁵Nangho usu ungho ti Lu na Ikrii na inde, na ummoyena, ya me karii na ngiyena, basu meme miriya ti shruummonangho naga," ¹⁶Galliyo bu lama ku mashi gboglo ummo. ¹⁷Ma ru sosthenes, oriye ti shakpa kpare chingho ni iye gboglo ummo. Galiyo bu shima sabo, ma lu ungho tinimarisu. ¹⁸Khize tini Bulus tiningho ti rukpu saga I she mawuni sii ka syria nangho na Briskilla na Akila kaya ti she. ¹⁹Ungbio mayi-dingho, Cenchrea, A koo maju riisii-ngho na ku tu tumangri ni na hi. Nde ni ma ba Afisa, Bulusu bii she Briskilla na Akila ni kachungho, unghobu ka kame shakpakpare siika lukuga na mba Yahudawa. ²⁰Ma mie Bulusu ku na su ti rukpu saga aragungho. ²¹Nde ni yande shima, a karii."miriya ti ruba nayina nusu kolo kpare siika ni mayi rii Afisa. ²²Nde ni Bulusu ka shi ni kaesariya, A to ka kازه kpare ti Uri-shalima sii ka thru madii sii shii ka Antiyok. ²³Nde usu ti rukpa wuginye ni ngha, Bulusu bii yenda zu uku Galatin na phrygia sii zrimikii mba tidu tshriishrii. ²⁴Ngri de Ni Ndiingho su appolos, ku wha miti Alexandria, bu ba Afisa usu ngri karii na tigba ni karii kpare. ²⁵Appolos fe ku kla ni karii kpare, na ke ti riisiiisii Ni uhu kpare A karii sii kla riisiiisii ungho ni riisii Yeso, A hu bafisma ti Yahaya mumgba. Appollosbu ka ni ku karii ba Ishrii-shwe shakpa kpare. ²⁶Nde ni Briskilla na Akilla kpe ulu ni kriingho, ma hungo ka na kro sii kla-ngho Ihii kpare riisiiisii. ²⁷Nde kasu ti ya Achiaa, mawuni bii zrimikiimgho sowa ni mbati du ni achaia ti na ma bu ngho, ni ba tu. Igraa ugbo mba ti na bee na ku graa kpare. ²⁸Appollos Na ku sheru a babe na Yahudawa nga ni ku triungbo ni kame Mangri sii kla rii Ikrii kpare ku Yeso mu ni so kristi.

Chapter 19

¹Ki,ni rukpu ti afolos bii ti ni koranti, bulus bu ka zu karerengho sii ka ba uku ulo afisa sii fe mba tidu saka ninghai. ²Bulus bii mie rii ma fe uhu kpari,ni mana be?" ma kpii nangho ku "oo iba hu kandu hi riisii kpare nga"³Bulus bii mie ma ku "nake gu nimalo niyi baftisma na?"⁴"makrii ku" ni baftisma ti yahaya mu" ⁴Bulus bii kpii," yahaya lu baftisma na baftisma ti rimiki, a la mangredima ku me be na unghoti ni riya ti bani khizih ugho, ngala mu ni su yeso"⁵Ndeh ni mangredima ji tungala, ma lu va ma baftisma ni inde dada Yeso. ⁶Ndeh ni bulus do ubonama, uhu kpare bii ba nama, ma ka kpii na ire mbasaga sii ka kre ikrii kpare. ⁷ masu awushiaha. ⁸Bulus bii ka kame shakpa sii kpii kugba miki ti uhwa, ka lukuga na ku re mikima ni riisii miti kpare. ⁹Mba yahudawa saga bii ngbe utu sii raa ti bii, maka ni ku kra unghu ti biingho ni riisii kpii dinho na kame ugbo mangri bulus bii shi ma'a sii klo,awu shi aha dima biyawa sii ka gah nama kpri na kpri ni kازه ti kla ti tiranas. ¹⁰A kre katru iyeh aha,sii na kondi tini su ni asia bii ji ikre kpare na mba yahudawa halenawa.¹¹Kpare bii ka luarii ungho tigbama rii ubo bulus. ¹²Ti na dede utra ti hii ita na utrongho ti ni duni igangho ma hi ka na mba ti ni bama na pla reke ma bii meme na arii ti biingho bii rio shima.¹³Na mba yahuda mba saga ti ni ma ka ni uku na ni ka me miti diangho, maka bei ndi dada Yeso ku siima fe khithweru ni riisii ari uhu ti biigho ni ma kre" na indi Yeso ti bulus lu kriinanho,mu zuwa ku riqyi." ¹⁴Tgba mba firist,indingo su siva usu na maiou tam ba ti ni ma kaha.¹⁵Uhu ti biingho bii yeh nama"Yeso ni mu hu, bulus ni mu hu bubu busundi?" ¹⁶Uhu ti biingho ni ingri dingho bu shrukru mawa dima sii sheru kra mama sii ehima ma kre ruyi ni kame kiriidingho ngbekre na arii ruko ni igba ma. ¹⁷Mba yahuda na greek tini makpi ni affisu ma hu,ma lu shasha,sii na indreso dauda Yeso kugba.¹⁸Na, ugbo mba tidu bii ba sii whii sii kpii shuarashwa ungho ti biingho ni ma lu. ¹⁹Ugbo mba khali immi bu bii ngangambe ma ba kalu su ta khila ni iye kundi, ma ka ugbangho, asu mina awuta ti kpanze ti shaye. ²⁰Ikrii kpare bii ka ni kunyi na khithshweru.²¹Be bengho na undo bulus meme ni afisa a ma na uhu ti siingho ti kunyu zu makidoniya na achia'a ni kunyu kachuta riya urushelima, ti ya roma" ²²Bulus bii ta aha ni kame mva tini mari dunghowa, makidoniya,timoti na arastus, ungho na riisiingho bii wungingye ni asiya.²³Na rukpu ngaha nyaha ba koti unyu na na ikrii ihiga. ²⁴Na igrity nahndi ni idingho so dimitiriyas ti ni nah uhu artmas bii ugbo ruchu bana ingri ti nahdingho. ²⁵Aka mba ti nah kalu sii kpii, mangrina buhu ku undo nangho ife ingbana.²⁶Buhu sii jina ku, ba su ni afisa mungbanga ku ni ugbo uku asiya, bulus nangho imbre sii re mangri, irri kpii ku"kpare ti ni malu na basu kpare nga. ²⁷Ba su ku ruchu ye mungba rii ya ti biinga, na pia kazhe kpare timgha tigba artimas su kandu manga, na nyumu kugbangho ruyati bi,ungho tini asala ahaaha ni khizeh miti rii du riisii mangho."²⁸Nde uku ni utu ma, ma lu kafu sii lu nvu, ku "artimas bii su,tigba afisawa." ²⁹Uku dingho shwrashwra bii zeyi, mangridima bii kree na miki indidi ka kame shakpa ndinghu maka ruu makaa re kree ti bulus, gayus na aristarchus, ti ni makisoniya. ³⁰Bulus bu su ti ka ni kame ugbo mangri saga maka'a bulus i ni ma dungho. ³²Saga ni kame mba tigba ti kaye asiya ti ni masu makangho pla bii tu undu mangho na kefeh nku na kayaka ni shakpa dinghoye. ³¹Mba saga bu ka lu nvu nanhu, saga bu ka lu nvu kugabu, azeh mangri iye. ugboma masahu kandu tini kamangri lunga.³³Mba saga ni kame mangri mbami buka kre na iskandari ti ni mba yahudawa trii ka ba kachunghu alexander bii lu na ngbka bungho ka gbeh ti moo khizeh mangredima. ³⁴Nde ni konama ku iskandari su bayahude lunvu ti ungba aha na lala indidi, ku,"tigba sutitawu artimas ti afisawa."³⁵Nde ni ingre ti daoni uku la ma ku ma kpe naingbii, akare" babu mba afisawa, andi gu ningha ni bahu ku uku afisawa usu na shakpa ti artimas na ti uhwa ti ni ku rii karenga? ³⁶Nakuhu ku ungbu bame su imbrenji, ti na ngbii ka lu kandu ti blinghu ni miyi. ³⁷Bii bimangri mbama ba shakpa ummo, ma basu mba kevha ti shakpa rii ma kre kandu ti biigho na riisii.kpari ti nhanga.³⁸Ni dimitriyas na mba udonubo ti ni makree nangho ni masu kandu ti ne ma ri yeh ngro nangho, shakpa ummo ti nyuwu na mmba atigba ummo, ningha mariya tiya ti ye nguma. ³⁹Ni bu rii ni kandu ni riisii ikrii nangho, inya ti krengho ni shakpa. ⁴⁰Nanyumu ma kpe me rii ngra ni ma rii yehye ni riisii rukruti kpri ti ni riinghu. ba kandu ti ni rukru nanghu banga, ibe yati kpii unghu ti ni bii rukrudingdu ba'anga. ⁴¹"Nde ni kpii kru ngha sii khre gami ni mangri ku ma shayi.

Chapter 20

¹Nde nuu dingho meme, Bulusu bii tuundu ti ma bii arii mba ti duwa sii zhrima sii krii nama reingha a ka misidoniya. ²Nde ika zu kame arii uku mba me i krii ugbo ikre ti zhrimiti na ma, Aba greece. ³Nde i su ti uwaha atra ninghaa, ni kaya tiya Syriya mba Yahuda ka ungu lo ni riisii nghu a re kazu masidoniya. ⁴Mba ti ni ma du nggho ka tru asaia uma mu sa sopota uwu ti pyrrhus ti ni rii berea Aristarchu na secundus, shrashra ma su mba ti du ti ni mari Tasalonikawa Gaius ti derbe Timotawus na tyichus na Trophimus re Asia. ⁵Mangri bame ma katru sii kpi ka gbeyi Troad. ⁶I nyende shi filibi na wasii ni khizeh kpri ti rhi falafa ti ni ba yi na ikpri ata i ba name ni trias. Ningha yi kpi ti ikpri ta mba. ⁷Na ikpri ti indidi ti sati nde ni i ba kpi shrashrayi ti iya rhi falafa Bulusu bii kre ni mba ti du kaya ti shima ni kpri ti ahangho a krii kriingho ka tru kpukpu chu. ⁸Na arii ugbo kela ni kazhe kare ti ni igbe shra shray. ⁹Wusa indi bii su ni riisii rundo indingho su eutyclus kela ti shirungho bu run. Nde ni Bulusu ti ka krii kriingho, wusa nangho, bu suka lakela, sii ku rii kazez kari ti atrungho ma ba hiingho asu ruku. ¹⁰Bulus bii shika miti sii wuuhanghohu su rungho ringhangho. ¹¹A re ka kazez kari sii ka rhi falafa nde sii krii na ma ti ugbo rukpu katru unure sii shima. ¹²Ma bii wusa dingho bona reshrengho a na ma kukala ni miki tigbangho. ¹³Yiyi na riisiiye i Juihii ni Bulusu na wasii ti manye sii ka assos ti ni iriya ti hii Bulusu ni wasii manga ungho ti ningho na risiigho ma su to lu usu ti kree na miti. ¹⁴Na ni feye ni Assos i hi ghu ni wasii manye sii ka mitylene. ¹⁵Inyenda renya sii ka tru kpa bre kungbo ti chios. Ni ikpri ti ahangho ibii ka tru kpabre unghoo ti sa mos na ikpri ti ni iba tru uku miletus. ¹⁶Bulusu gah ti zu afisus sii na ka bii rukpu ni Asia; Ka Yauhu ti yatru Urishilima du i kpri pen ticost ka wayi ni kasu nyumu nangho. ¹⁷Ni miletus a tu mangri ka afisus sii bii mba rukuti kaze kpared. ¹⁸Nde ma ba mangho a kre "Bubu na riisiiyena hu ku rii ikpri ti ni muba asia, krundu ni miri wu rukpu mi nayina. ¹⁹Mu kre rii lu undo kpari kpare na kuga na kuki na ni ka me rengra ti ni fe me ni mba yahuda ma haunyu lu. ²⁰Bu hu kande ni ma ba tamba nakandu ti ni riya ti kra yenanga na kande ni mi kla ye na ni kaye na kiri na kari. ²¹Ka krii na Yahudawa na greck ni krii keyemiki yana kpare na ku su miki ni Dada Yeso. ²²Bebengho me riya Urishilima, uhu kpari rii fume mu ba hu kandu niti rii gbemenenghanga. ²³Sii uhu kpare lame ku ni kuweni ukru zhrenzre na rengra rii gbe. ²⁴Na nyumu mu ba hi re nenghame na su kandu namenga, Ni miri ya ti lu meme ku kree na sii me lumeme undo ti ni mu bu rii kachu Dada Yeso, na kulu kpare ku me krii krengho. ²⁵Bebenghu hu mu hu ku shrashra yena bu su ni kame mba ti ni me ka kree ka kree ikre kpare nayena bu bii riya ti hume nanga. ²⁶Ni kpri tini rangho, me li layena ku mu su piyepiye ba mayi ungro ni riisimenga. ²⁷Mu ba taruba nayina na isimiki kpare nanga. ²⁸Lu rere ni riisiiyina, na arii mangri tini uhu kpare nawu ti ka huma lurere na ku ha mangri kpare tini vhua ma na mayingho. ²⁹Mu huku ni me kagume na arii muku mariya ti ba kameyina ma bariya ti sha arii mubu'nga. ³⁰Mu hu ku ni kameyina mba saga riyati yenda sii krii unghu ti biingho du sii na gbe arri mba tiduu dumawa. ³¹Kpi na yena ga ku na iyeh atru mu ba bwa ku krii na kuke na uchu na uno na indidiye na'nga. ³²Bebenghu me hiye na dii ni kpare na ikriikugrengho, ti ni riya ti mewu ya kare sii na nawu ungho ti ni su tawu ni kame mba ti ni ma nanama piyepiye na mayi uwa kpare. ³³Mu ba klo iye na kpanzi, tisingho riikpanzi ti glo iye rii ni utru ti ungro-nga. ³⁴Bubu na riisiiyina bu hu ku uboo nangho name ungho ti ni me riine na ugho ti mangri ti ni ma kpi na me rii na pia. ³⁵Ni kame unghu shrashra me layena ungho tilu sii gra mba ti ni ikre Dada Yeso, ikrii ti ni kre na riisiiingho isii glati na ti dii na ti bu. ³⁶Ni khizeh ikrii mbame i sho na ngbru sii lu ku feh na kpare na me na ma shrashra. ³⁷Ma ka ni ku kii nangha sii ku ni ga Bulus sii wha ungungho. ³⁸Ma bii miki na ungho ti ni krii ku mabariya ti hu iyengho ku ma'nga ma duungho ka kachu wasii many.

Chapter 21

¹Nde ni shima sii kul hii, ukru hii ka uko ti cos, ikpri ti ahangho ika uko ti rhodes, ringha ika ika uka patara. ²Nde ni ife wasiitimanyi bre kaya phoenicia, ika du, ³Nde i ruhu cyprus, ni ubore i kama ihii ka, ka syria sii ka shi ni tyre, kachu tini wasii ti gbangho ga ya ti shi na wasii winchichima. ⁴Nde ni ife mbati duu, ikpi ningha ti kpri tamba riikachu uhu kpare ma ka fe na bulus ku na kaya urishelima ye. ⁵Nde ikpriye ningha meme, i shima sii ku ihii, uma na manghama, na mawuma, ma duye ru ni ungbo ma'anye sii lu kufeh na kpari. ⁶Sii kpii ku doo shipia ni ngiyi. i ka ti ya ni wasii ma'nyi ma re ka keru. ⁷Nde ni rekpreee meme rii tyre ika tru ptolemals, ningha ika tru mawunidi sii kpi nama ti kpri wundindi. ⁸Na kpri ti ahangho i yenda sii ka caesaria ikani keru felib, ingri ti kre kpii kpare usu ndi ni kame mba ta'mba a ikpi mangho. ⁹Ingrenangho na mawuna aneh ti ni ma sa hu mba lulu nga, ti ni mari huungho ti ni ti ni ihiiyi. ¹⁰Nde ikpi ningah ti arii i kpri, ingritihulhii ye ni indingho so agabus bii she rii judea ba. ¹¹Iba nayi sii ba hi ishatishi ti bulus sii bwa uho nghu na ubo nybu sii kpii ""uko kpari kpii, nyumu ni yahudawa ni urishelima riya ti bwa ingriti ni su na isha ti ishi mangho, marya ti hiingbo na mba ti ni ma be na kpari nga. ¹²Nde ni jih kri nangho, na yeye na mba tini makpi ni kachun ifeh na bulus ku na kaya urishelima yi. ¹³Bulus bii kpii nama" ku iki ga ni bu laluna ku kiye na zime mikina? mu ba lulu shre shre ti mabwane mungba pia ti metu ni urishelima ni rii sii dada Yeso" ¹⁴Nde bulus rangho i kpi na ngbe sii kru, " ungho ti ni ti ni miki kpare na su yimmu". ¹⁵Na kpri ti ahango i glo arii ukuye si ka urishelima. ¹⁶Mba ti duu mbasaga rii caeserea ma duye, sii ru mnason ingri cyprus ti ni bu kpaina iri rii pia dumawa na ma na yatiya kpi. ¹⁷Na kutruye urishelima, mawuni bu buyi na kumur. ¹⁸I kpri ti ahangho bulus bu duye ka na yakubu, na mba ruku shrashra ma bu bakpu. ¹⁹Nde utrumande, a lama ma ulngbo wundmndi ti ni kpere la ni kame mbati ni ma babungho nga rii undo ungho. ²⁰Nde ni ma bu ngho, na sho nde kpari sii kre nangho bu su ndi ni ma bu kpare ni kame mba yahudawa. ma su ni mikima du unmo musa. ²¹Ma lama na ikpii ni rii sii wu, ku bii kla mba yahuda ti ni makpi ni kame mba ti ni maba lu kpare ku ma labuwa na musa. na ku bii lama ku ma ka kegbuye ni mawuma na ku ma kaluungho niti mateyeyi. ²²A ki ni yalu? ma riyati hu ku bii ba. ²³Luungho ti ni ilawu. isu na mangari ane ti na ma trumangri. ²⁴Mangri bo me sii nanguwe nama, sii kpra umgba nama, sii ma koh rusu ma sina kundi riya marya ti ni makre ni rii sii wu su ukru mariya ti hu ku, ku suwu mah na ummo. ²⁵Na rusu mba kaye ti ni ma bu kpari i wa ungho ti ni ibe ku ma ka ttreh sha irii ungho ti ni ma hu ka na kpari ti ni mangre lu, rii mayi na ibe ti ni ba shrengonga, na ku la na nguma". ²⁶Bulus bii glu mangri dima, na ikpri ti ahangho a ka na'ngungho na ma ka kame kazeh kpare sii ka ri kpii ikpri ti ni ikpri ku nah riyatimene, na ungho ti ni mariya ti dii kundima. ²⁷Nde ni ikpri ta'mba dingho kameme, yahudawa mbasaga ti ni ma rii asia ma chu iye hu bulus ni kame kazeh kpare, ma zi mangri iye sii so bo ru bulus. ²⁸Ma ka lu nvu, "mangri isra'ila na, greyeh na, nangho mu ni su ingri ti ni rii kla mangri kuninye, a rri ungho ti biingho ni rii sii mangriye, ummoye, na kachu na ungho na nyumu, a ka bii mba greeks ba kame kazeh kpare sii ba nghoo kachun ungho ti ni su piye piye? ²⁹Ma na ku ye ni iga trophimus ingri afisa nangho ni kame uko ma yekpii ku bulus biigho ba kazea. ³⁰Kame uko ngata shrashra ma ka whri, sii kree ba bulus sii gbii ungho ruye rii kazeh kpari sii klooo ngbu ihii kazeh kpari dingho ru chunchu. ³¹Ma kalu ti wungho kre ngbu bu katru utu tigba, mba tigbe ku meti urishelima shasha tulu nvu. ³²Ruchuchu ningha aglu mba shra na mba tigbe sii kree kana mangri pye nde ni mangri di ma hu ungho tigba mba tigbu na mba shra, ma bwa kichi bulus sabo. ³³Tigba mba tibii dingho bu tre ka sii ka ru bulus sii la ma ku ma bwangho na a rii zinzreh sii mie ngbu su ndi na nghu su ndi na unghu ti ni lu. ³⁴Mba saga ni kame mangri ma kalu nvu gvha gvha tgha mba tigbii ba hu kandu n ma ka kriinga du nvu glati, i ku ma bi bulus ha ba ti ni kachu mba shra. ³⁵Nde ni ba kru igre ti hii mba shra bu yangbo shi kachu mangre lulu nvuwa. ³⁶Ugbo mangri bu duwa sii kre ka lu nvu" wungho na. ³⁷Nde ma tru kachu ti ni ma riyati shi nangbo, a kpii ni tgba mbatigbe bu ya shi me ti kpii kundu na wu?" tigba mbatigbe bii mie ngho ku" buri kpii greek? ³⁸Basu bubo mu ni basu ingri masar na iyendi ni bu yenda na rukra sii glu mangre mina ane tini mari wu mangri bika kame yehnga? ³⁹Bulus bii kpii, musu ingre yahuda rii mku tarsus ni cilicia, mu su ingra uku gbangho. me refe nawu, shimemekpii na mangri" ⁴⁰Nde ni tigba shra naagho kachu ti ma kpii, bulus bii toh ti, sii wu ubo ni mangri. nde kachu biii ti na ngbu akpii nama ibraniyawa ku.

Chapter 22

¹Mawani na Matina,Wu kre mina unghu ti mirii ya la naunghu na'.

³Mi su bayahude,Ku whe tarsus, miti kili kiya, mi gba ni miti naunghu,ma kla mi ni hoo Gamaliyal,makla mi hii risheshe ni kre mati. miri na kpri ni kpare,lkru ni lulu shrewshrew ni ireh unghu. ⁴Mi na mba ti duh ringrah ni hii nanughu,miri wu ma,miri bwa mangrii lulu na mangri, ⁵Tigba Firist na arii mati ruku beh na kre naunghu,Mi bu kakambe,na ma rii mawani ni Damashika,mi kaa urushalima ti ya bwa ma rhema ba minama ringrah.⁶Da ni fe mi kaya ti lu hoorikree,da mi digbi na Damashika,na noo khila tigba rii kare a kha kpako ni kachu mi. ⁷Mi ruku ni miti shi wu kre na lila re kre nami," Shawulu, Shawulu,aki ko bu rii nami ringrah?" ⁸Mi beh,bu su ndi Dadayi? A kre nami,me su iyese ti Banazare ti ni bu rii naunghu ringrah.⁹Mba ti ni ma kpio nami wu khila di,ma ba fe kuwuhu lilla ni rii kre nami ngah. ¹⁰Mi kre,Aki mirii ya lu,Dadayi?Dadayi bi kre na mi,Nyende shi ya kame Damashika, Nibo ma riya la nawu ongho piye piye ni biriya lu; ¹¹Mi ba ya ti whu ikoh ngah na kpako khila ni sheyi me. Mbatu ni yi kre nama,ma gbi mi ni boh ba Damashika.¹²Ni ngha mife ngrii ti na ma ri beh Hananiya,ti ni rii duh kre kpare na ummo,ti ni arii Yahudawa ti ni ma suu mari beh naunghu ningha. ¹³A bah nime a suu digbi ni me,a kre; Wani Shawulu,buh ku huuwu, Ni ruku ngah ha,me wu unghu.¹⁴Nyinmu,a kre, kpare ti matiye,mi chuwu shi hu srii ongho unghu,ti hu mba ti mari lu ma,shi hu tu lilla ti ni ruhu ni kanyu unghu. ¹⁵Bu riya tayi na ughu na gbu mangri ni ongho ti bi hu na kpi tu. ¹⁶Bebeunghu kuki bu rii gbe? Nyende,lu Baftisma,shi nah ongho ti bii lubwa,shi ka be Ndehunghu.¹⁷Da ni mi reba urushalima,ni mi ka feh naunghu ni kaze shakpa.a su kama ri nami kera. ¹⁸Me hu nghu a kre name, Kkreela shi bwa urushalima sabo na krekre,ma ba riya ti buh krekre ni bi kre ni risiime unghu ngah.¹⁹Meme me kre, Dada,uma ma hu ku me tama ni khiriishi chu mba ti ma beh na uwu ni arii shakpa. ²⁰Ni shiye ye na ni ma lubwa na mayi Istifanus me teh ni nyha shi beh sukii me ka neh a rii ttro mba ti ma ka wuunghu. ²¹A kre name, ya, me riya tuu uwu ya kachu ti lu uglo nghu na mba kanyu.²²Ma kpiu na unghu na arii kreunghu,ni ngha ma yende na lilla ma shi kre, "Chuko na irii ngrii ngah ha ni gba miti,ba lu ma ngah nasu na ri ngha ngah. ²³Da ni mari lunvu,ka lubwa na rii uttro ma,ka lubwa na ruhbru ni uhwu. ²⁴Ngrii tigba Dakre Bulus ku ma bi unghu ya kame kachu arii mba ti kpri.A de kre ku ma mye unghu ma naunghu ringrah, Na grunghu ya wu ongho ti ni mari lunvu na unghu too ngha na.²⁵Da ni ma bwa unghu na gugoo,Bulusu kre na ngrii ti sheru ti ni teh ni ngha. uma na yi na shi chi ngrii ti su na kubeh ni Roma,a su"ummo ba ru unghu ngah?" ²⁶Da ni ngrii ti sheru hu kre naunghu,a kah na tigba Firist a la naunghu,kre "Aiki bu reso ti lu? Ngrii naunghu isu ti mioti Roma".²⁷Ngrii ti gba ba shi kre na unghu"la na me bu su ngrii miti Roma? Bulusu bi kre. ²⁸Ngrii tigba bu beh,Isu na ugban ti brinbrin unghu ni me bu ti su ngrii miti"a sukii bulusu kre,ma weh me me su ngrii miti Roma. A su ti mangrii ma ka so ti myenghu,ma bwa unghu sabo richuchu. Ngrii tigba bu shrweshrwe,da hu Bulusu so ngrii miti Roma,rukpu arii bwa unghu ye.³⁰Na kprii Nyah,Ngrii tigba rii so ti hu risheshe unghu na mba Yahudawa ni risih Bulusu na kubwa unghu. A ree unghu sabo ni isha ti ma bwa unghu, A bulusu ba nama shi ta unghu ni kateteh ma.

Chapter 23

¹Bulus bu uso yea na ma makpi si kre mawuni mi di mikimi ni kre kpave ka rikpu rufumi. ²Ingri tigba Ananias khre ni mba ni makpi nanghu ku ma ka ngho na kanyu. ³Bulus kre nangho kpare riya ti zriwu,bubo ingri ire bu sa ti shru-mmu name,sii lama kuma ka me,ma kre nyi mungha. ⁴Mba ti ni ma kpi ni kachun,ma kpii"nyimmu bu rii ttmba tigba ndu kpare?

⁶Nde ni paul huku nbasa ni ku kpeidi su saduciyawa mbasaga bu su Farisiyawa.ma tha miki ni kame ku kpe denghu,"mawunina,ni yende rufu ni ma shrummu nami. ⁷Nde ikrii nyi ngaha,ku triinghu yende ni kame farisiyawa na sadusiyawa ngbo mangri na shayi. ⁸Arii sadusiyawa kpii ku baku yende,re rufu,ba mawundu ba mba uhu, ma farisiyawa bii ma shwrashwra. ⁹Na nyumu Nuu buti ringri mba kuwah ti ni ma su ni kame farisawa bu yende kuma bi binga yi ba hu kandu ti bii na ingri nanghu ga.Anga yi ko uhu ko wundu su luyri na nghnu? ¹⁰Rikpu ti mu yende na kre shwrueru,iriye ruke lu shrishri ma lri yati lre Bulus shreyi,ku ma ya ne ngbo na kushiru ni kame ku kpi ma bi nghu bu upu ma kpala. ¹¹Uchu ti ahanghu kpare bu ruu ti nanghu sii kre "Gbamiki,ayende ni bu kpii ni riisiime na urushalima nyumu ni buriyati kpii ni riisii ni Rome"¹²Nde ikpri ngha mba yahudawa mbasaga bu kanyulu su tchumangri ku ma bariya ti iri ni wa sai ma lri wu Bulus. ¹³Masu mangri owu ane ti ni ma ka nyu lu gre nangho. ¹⁴Ma ka chu ma friest tigba na mba ruku sii kpii" Yi chrumangri ibariya ti ri kandu sii yiwu Bulus. ¹⁵Bebeghu mba rukuna ma tigba mbasha ti na binyuba,ka bu ti binghu bu ti shrumu nunghu risisi.Na titayi ima kpi rigbe ti waungu kame na ba mi. ¹⁶Ka uwu wani Bulus hutu ku ma klu iriba ka uwu wani Bulus hutu riigbe,Ikaka ni kachu ti ni ma ta Bulus sii ka langho. ¹⁷Bulus be indi ni kame mba ti ni gbenghhu sii kpii"ni wusanmi ya kachu ingre tigba mbasha,usu na kandu ti ni riya ti nanghu. ¹⁸Ingri tigbenghu dinghu bu hi wusa dinghu bika kachu tigba ma,sii kpii"Bulus ti ni ni khirii bii me ka kachungu,sii ku mui bi wusa nanghu ba nawu.Usu na kandu ti lawu". ¹⁹Tigba mba sha dinghu bu bi wusadinghu nu boo kachunde sii mia ngho" Aki buri so ti kre namiyi. ²⁰Wwusa dinghu bu kpii"mangri yahudawa ma hanyu nghuma riya ti mie wu ti ni Bulus biba kachu mba ruku,rii yeso ka ma riya yi mienghu kandu ni riisii umonghu. ²¹Ka sanghu ka bi nghu na mayi nanguma kre mangri ti ni makra na awune ti ni ma klo kpengho.Ma shrumangri nanghuma kuma ba ri ni wa kandunga sii nima wungu.Bebenghu ma,makpi regbe wu ti be nama". ²²Tigba sha dinghu bu sa wusadinghu na yanghonghu,sii langhu ku na kalangro ku ba langhu mbe me nanghoye. ²³A be mba tigba aha baa sii kpii fe mbasha ugba aha ni mariya bi ya caesarea,na mba ti too myha a wutamba pia,na mba ti ta bye kakji ugba aha bu riya ti nyende na ungba Senai ti uchu". ²⁴A lama ku ma feh ningha ti riya ti hi Bulus biya she pia ni kandu Filaku ingri tigba miti. ²⁵A waa kakambe kru nanghu. ²⁶Kaladiyas Lisiyas ya kachu nghu tigba miti Filikus,Kukjur nde. ²⁷Ngri nanghu mba Yahudawa ya ti wungu mu ba na mba sha su ba bongha saboo,Ika ni utume ku usu ingri Roma. ²⁸me na su ti hu aki ni ruungu nanghu,sii me hinghu ba kachu mba ruku ma. ²⁹Ma hu ku ma ru tungu ni kpii Nmu ma,Ama ba kandu ti biinghu ni riisiinghu ti ni ma wungu rii ma chunghun. ³⁰Ma ba la me ku ma hanyu lu ni riisii ingri nangho,mu me tungu gblagbla ba.nawu,sii la mba ti ma bii Nmunghu ku ma pia ma bi kpii ma ba ni kachuwu shepia". ³¹Mbasha ma bu he kpii dinghu nyumu.Ma hi Bulus nachungaha ka kachu Antipatis. ³²Ikpri ti aha,ringri mbasha dima bushe mba mingha ma bengho yawa Mma bu rekanghoma. ³³Nde mba mingha na ka Caesara sii na ingri tigbamiti kakambe sii nanghu Bulus pia. ³⁴Nde ni ingri tigba miti kla kakambe sii mie ku Bulus su ngrinye a hu ku iri Cilicia. ³⁵A kpii"riiya ti hu shasha ni mba ti ni ma bi Mmu wu maba me" I lama ku ma bengho yata ni kiri ruku Hiridus.

Chapter 24

¹Kpri ti atta, Ananiya tigba mba ruku, na mba ruku saga, na Terlullus ingri ti juukrii, ma ka nga, mangri mbame bii ummu ki sisiinnghu ni risi Bulus ka na ingri tigba miti. ²Bulus bii yende ti ni iye tigba miti, "Ni riswumu yife ku kala miki tigba, na kuhu mu ni bii kuye ba na mikiyi. ³Na ku whiir i bu ngho ti ni bulu, tigba filakus. ⁴Sii mika bii nawa rekpuyi, mu rii fehinawu ti ulurisi sii kpe utu naye wugya. ⁵I fe ingri ngami iri ze koyi ti ni rii nikrii sii uba su ndi ni kame yahudawa ni gbo miti nama yigwva usu ingri tigba ti Nazerene. ⁶Usa ti na bii shakpa mu irungho. ⁷Ama lysiya, ingri tigba ba bungho na kusharu ni baye. ⁸Ni bu mie Bulus ungho bame shasha, buriya ti hhu ungho ti irii yi ningho. ⁹Mba Yahudawa pye maka ningho ikla ku unghu bame uso riisheshenghu. ¹⁰Nde ni tigba miti la Buluis ti na ingri Bulous bii yaa, "mi yi busu ingri ti shruummo ti miti ngho nakasasa, mu na kukpo ti kla riisiime nawo. ¹¹Buriya ti hu na riisiwu ku ba kra ikpri awusha ahanga ni mika ti doriisii ni urushalima. ¹²Nde ni ma fe me ni shakpa mu ba yenyu na ngronga, mu ba zemangri yi ni kaze Yahudawa rii ni ukonga. ¹³Ma riyati klawu kandu riibii ni risi mi nga. ¹⁴Mu krii timi nawu, ku ungho ti ni mari bii ku mangri ngaha na ungho mu ni mari do kpare ti matiye, mu bii na ungho ti ni bii na ummu na ungho ti ni mba huko wa. ¹⁵Mu su na ku somiki ni kpare so ti mangri mbame, ku matisii na tibii mariyati yende. ¹⁶Na nyemu mu rii nyera isiina isimiki me na su piyepiye ni kachu kpare na mangri. ¹⁷Ni khizi ugbo iye mu ba ti bi kre miti me na dii riisii. ¹⁸Nde mu lu nangho, mba Yahusawa Mbasaga ti ni mari Asiya bu bu fe me ni kame ti ku suga. Ni kame shakpa ba ugbo mangri rii urunga. ¹⁹Mangri be me ma ka ba kachuwu be beme na ungho ti ni mari yame, ni ma su na kandu. ²⁰Rii, mangri mba ma kre ungho ti biingho ti ma fe me nangho na me ti ni kukpe ti mba ruku ti Yahudawa. ²¹Ni ba su ni riisii ungho indidi ti mu luvu ni kame ma usu ni riisii krii ku yende mba ti ni mafu mu ni me ti ma shruummo na me ni kachu wu aremi. ²²Felisi ti ni su na kuhu ni ahi risii bu sati na igrii sii kre "Ni lysiya tigbasha rii re urishalima ba, mi yati hu ungho tilu ni ummowu". ²³A la ingri tigba ku ma bii Bulus yata ni kirii, sii nangho kachu ti na hu makamussa nghu ti ni mariso ti nungho. ²⁴Ni khizi ikpri gyaa Feliku bu reba uma Drusilla nghanho, ti ni su Yahudawa, Aku ma bi Bulus bawa, kunghu kpe utu ni krii kusu miki ni kristi yeso. ²⁵Bulus krii nanghu niriisii ku lu risiisii, ku bii riisii na ummo ti ni riya tiba, Filaku loshri shi kre reya nhowu, ni me fe rukpu me riyati bewu". ²⁶A sumiki ye krii ku Bulus riyati nangho umgba a ka tu ma biingho ba rukpu na rukpu a ka krii nangho. ²⁷Iye aha bu ka, porcius Festu a su tigba miti ni khize Filakus, filakus bii kani kubu na arii Yahudawa, sii bwa Bulus sabo ni kirii.

Chapter 25

¹Festu, bu kani kame mitidinghu, Na ikpri attra, a ka re Kaesarea si ka urushalima. ²Ingre ruku tigbanghu na mba tigba ti Yahudawa ma bi umo ma ni riisii Bulus bawaa, ma mie Festu na kre blringji. ³Ma mienghu ku na grema sii na mbre Bulus ya urushalima. Ma re su ti ya taruba kpi niji su ma wunghu ni ihii. ⁴Festu bu yeh ku Bulus ma binghu ni kasariya, unghuma kunghu re ti nyi ba na ku bii rekpu nga. ⁵"A kpii ku mba ti ni mba ti ni ma riya ti duwo ya na ye, Ni na kandu ti bunghu ni risiinghre dinghu su ma kpii"⁶Festu bu tikra na kpri sene re awunga sii shi ka kasiriya. Ikpri ti ahangho a su ni gboglo umo sii ku ma bii Bulus ba nanghu. ⁷Nde niba tchru mba Yahudawa makpe ni urushalima ma ba kpe na kro, sii bii ikpii ti biinghu ti ni ma nangho ti ni ma na riisima ba kandu ni riisinghunga. ⁸Bulus bu yende ti sii kre ku mu balu kandu ti biinga ni riisii mmo ti mba jew nga rhe ni shakpa mba Kasiriyanga. ⁹Festu bu rii ne kubu rii namba jew, a yee ni Bulus ku, "Bu yi ne ti ya mba ti ya urushalima su mu shru mmo nanghu ni riisii nghu bame nenghaa?" ¹⁰Bulus kpii ku "me ti ni ihiiye kuglo umo ti Kasar kachu ti ni shrumo na me. Mu ba lu kamdu ti biinghu ni mba Jews ka kru ti ni bu resisi."¹¹Ni mika lu kandu ti biinghu rii ni mika lukandu ti ni ma ti ma wume, mu be kara ti ifunga, Ama ni kriima ni riisime ba su kandunga, Ku ungro ba hhi me na ma nga. Me feh na kisar" ¹²Nde ni Festu kpii na mbe ruku, a Ye, 'bu feh na kisar. kachu kisar ni be yatiya". ¹³Na kpri aha, Iriya Agrippa na Barnice ma ba tuu Kasiriya ti ba hu Festus. ¹⁴Nde ni ma kpe ne ngathi ikpri na rukpu, Festu bu bii ikpii Bulus ba na Iriye ku" Felix si ingri ndi ni khirii nime. ¹⁵Rukpu ni miti ni urushalima, tigba mba ruku na mba ruku ti Yahudawa bii ummo ni riisii ngre nanghu ba na me, ma mia ku mu shru mu rufu nangho. ¹⁶Me ye nama ku isa su nghu ni malulu ni miti Roma nga ti ma hii ngri ti ngo ni ungho ti ni ma rii yangho kpii ni iye mba ti ni ma rii yangho su fe lhii ti bo ngho nghu sabo ni unghu ti ma kpii ku lu. ¹⁷Nde maglo nghoma bamewa, mu ba ti gbenga, Ikpri ti ahangho mu too gboglo ummo sii kumabi ngre dingho ba, kame. ¹⁸Nde mba ti ni mari yangho bu yende, su kpii kandu ni riisingho nga ti nisu ungha ti biinghonga. ¹⁹Sadi, ku ma rii kro na ngho ni riisii kudu kparima na ikpii Yeso ti ni fu, Bulus bu kpii ku bi fuhnga. ²⁰Me sa hu kru ti ni me riya ti mu irii dingho hunga, me mie ngho rii riya ti su tiya urushalima ti ma shrumu nangho ningha ni riisii ikriina nangho. ²¹Nde Bulus feh na tangho ni khirii gbe ungho tini iriye riyati kpii, me kuma biingho yata ni khirii yatuu rukpu ti ni miya tungo ya kisar. ²²Angaribas bu kpii na Festu" me riya ti ne ti kpetu ni kpii inge nangho", "Kuku" Festu "bu kpii ku bu riya ti hu ungho"²³Ni kpri ti ahangho, Angaribas na banisi bu ba na ugbu mumui maba kame shakpa ti ngho na mba sha tihgba na mba tigba ti miti dingho Festus bu bu kpii na tigba mbasha, ma bii Bulus ba na ma. ²⁴Festu bu kre "Oriye Angaribas na ugbu mangri ni bii kpe naye ni ma na, bu hu ingre naunghona" Ugbu mba Yahudawa bii me ni urushalima na nime pya. su lu nuu na ka me kashengho sabo yima wungho, ²⁵Mu hu ku sa lu kandu ti ni ma wu'ngdonga; a su ifei na oriye, ²⁵Mu me tungo ba, ²⁶A ma mu ba su na kandu ti wa ni oriye, ni riisii nangho nga, me bungho ba nawu, Ni bu bubu, oriye Angaribas sii me fe kandu ti ni miriya ti wa ni riisii ummon nangho. ²⁷Bariya ti wayi nga ti me tuu ingri khirii ba su ba wa ungho ti ni ma ri yangho ni riisinghonga.

Chapter 26

¹Agaribas bu la ni Bulus,"Buriya ti ya ti ya ti kpii na riisiwu" Bulusu bu nyende sii nuvhangho sii kpii kriingho.
²Mu hu riisii na kukpru,Oriye Agaribas,ti me kpii ummo me nikachuwu ni riingho ni riisii ugbo ungho ti ni mba Yahudawa rii yame ni riisingho,³Musama ti ni bu su Goni ni na kuhu ti jew. me rii fe nawu lure sii kpe utu ikrii me.⁴Npreji,mba Yahudawa Shwrashwrama kati su re wusa me ni miti me na urushalima.⁵Ma hu me rii iriirii,ni ma riya ti kpii npreji,musu Farisiyawa ngha nama ni su unghu ti sharungho ni kame kudu ti tayi.⁶Bebenghu me ti ni me tima shaummo name nikrii ti ni me bena ki taunyu ti ni kpare lu itiye.⁷Usus ki taunyu naunghumu,Ni ireye awu shi aha demiki ma ti buu ni ma duriisii ni kpare na npreji chu nanyu,usu ni riisii ku de miki nanghumu,oriye,Ni mba jew mari yeme.⁸Ike gu ti ni su ni be hiigho ku kpare riiru na mba ti ni mafu?⁹Meme na riisiime gaah ku meriya ti lu kandu ni riisii nde Yeso Banazare.¹⁰Mu lu nanghu ni urushalima. mu chu ugbo mangre ti ni rii du kpare ti npreji ni khirii na ku shiru ti ni mefe rii na tigba mba ruku; Ndi ni ma wuma mu duboh me ni riisiima.¹¹Mu na ma riingra ni ugbo rukpu ni kame kazhe kpare na mu lu ti ma kpii unghu ti biinghu ni risii kpari mu lu kafu su bii mioki na ma sii na ma ringre katu miti kayi.¹²Ni mika lu nanghu me ka Dumashku na kushiru na ku bu ti tigba mba ruku.¹³Ni hunigha na katiti nu oriye mu hu kila rii kari ti ni kpaku kra na unu a shaa go meme na mangre ti nima kakre na me.¹⁴Shwrashwra ye i ku ni miti me kpeutu ni lila, a rii kro na me na ire mba Ibraniyawa shawulu shawulu, bu rii name ringre ni kpii ki. Ya lu wu rengre ti ka mubii.¹⁵Mu kpii bubu mu ni bu suindi Dada? Dada bu yeh naungho me mu ni me su Yesu ti ni bu rii name ringre.¹⁶Ikru ti na ni riisiunghu nangho mu ni mu ruu na wu ti hiwu so su uwu kutundu na ingre ni reya kpii ni riisiime ungho ti ni bu hu ni riisima na iriungho ti ni miriya ti kla ni ihiiye?.¹⁷Muriya ti bowu sabo ni uboo mangri na mba kaye ti ni miriya ti tuu wuya nama.¹⁸Ti fu iye ma su rema reuhuu ba kila na sii bu ma sabo re uboo ingri ti biigho ba na kpari su ma fe ri na kpari ku lure rii na ungho ti biingho na sii ma fe isii wafu ti ni me ri na mba ti ni fe ku napiyepiye rii ku fu mikima na me.¹⁹Na nyumu agaribas me sa ngbutu na unghu ti ni mu hu re karinga.²⁰Na irii mbati ni makpe ni Dimashklus na Urushilima na shwrashwra miti ti ni makpe ni Yahudawa, pye mba ti kaye mu kpii na ma ku ma bwa ihii ti biinghu sabo su ba riiba na kpare su ma lu ungho ti ni riya ti kla ku ma bwa unghu ti biingho sabo.²¹Ungho ti ni sa mba Yahudawa bu ruume ni khizeh kpare su riisu ti wume.²²Na nyumu mu fe ku graa ti ni rii kachu kpare ma tu kpri ti ni riin gho na. Miti sii la mba ti gba na mawuchi ungho ti ni bii kra ni kandu ti ni mba kutundu kpare na Musa kpii ku riya ti banga.²³Ku kristi riya ti wa rengra unghu ni su ti irii ti ni yande re rufu riya ti kpii ikrii ti kpa kungho ni mangre ye na mba ti kaye.²⁴Nde kpii ikriiunghu mem fistu bu kpii na lila tigba ngho " Bulus bu rii shra ku mbewu ti ni gla ti gaha u Djuwu riisii.²⁵Bulus bu kpii "festu ingri ti gba mu sa rii shranga mu rii kpii ikrii ti npreji na ummo ti siingho.²⁶Oriye hu ungho mbamw na nyumu mu ni mu rii kpii ba shwrashwra nga na ungho ina me ni igah me ku unghu bame shwrashwrama uhuma ma ba lu ma na rubabanga.²⁷Oriye bu bii na mba ti kuhungho ti ihiiye? Mu hu bu biinama.²⁸Agaribas bu kpii ni Bulus bu niyatireme mu su kristi ni rukpu wuchichi?.²⁹Bulus bu kpii mu lu refeh kpare ku ni rukpu wuchichi rii rukpu tigbangho, basunibubo mungbanga na mba ti ni makpe utu ni kpii me ni ringhu ma su kameme Ama basu ni kame zrenzren nga.³⁰Oriye bu yande na ingri tigba miti na bernice pia mba ti ni makpi na ma.³¹Ni ma shi kame shakpa ma kpii na unghoma ku, "ingri nangho balu kandu ti ni mariya ti wuungho nga rii na chu'unghonga.
³²Agaribas bu la festas ingre nangho maka usu na ungho uboh iba ku unghu sa riya ti fe kaiser nga.

Chapter 27

¹Da ni ma beh ku na wassi ya miti ittiliya,ma Bulusu na ringre mba khirii na ngrii ti sheru na ndeh Yuliyhas,ni ugreh Augustas. ²I kah ni wassi rii Adaramitiya,ti ni riya yenda ya arii miti ti ma digbi na Asiya,Nyinmu yi kah unyo. Aristarkus ni su ngrii Tasalonika ti miti Makidoniya du ma. ³Na kpri nga yi ba ni miti sidon. Yuliyas bu lunghu ti siiunghu ni Bulusu msa beh naunghu na ya na makaunghu ma maiunghu bi. ⁴Ni nga yi kaa ni manyin shi duh wassi kaa kaye kubrus ti ni digbi ni kroh manyi tigba uhu a brinbrin. ⁵Da ni kaa manyin shi kah kaye kilikiya na Bam Filiya,yi ka ttru mira ti miti likiya. ⁶Ningha,Ngrii ti sheru fe wassi rii lskan dariya ti ni riya kilikiya. A ta yi ni kame unghu. ⁷Da ni ma doh na gree,na gbu kpri,ma ka ttru na ringrah dekpi na kiniodas. a sukii,uhu ba bwa yi sabo i ya kaye di ngah. I doh manghrin ni kanye karita digpi na salmoni. ⁸I duh kaye manyi na ringra,da ni yio ba kachu ndi ni mari bii kachu ti kalla risisii,ti ni dikpio na miti Lasiya. ⁹Bebeuhgu,i hii rukpu brinbrin,rukpu ti mba Yahudawa ma runyu mehme a sukii bebenghu isui na kubii ti doh manyi. Bulusu bu kre na ma. ¹⁰She kre,mba lulu,ma hu rii kree na lunghu yesu na ringrah na rikah,ba su ti ari sih ti Wassi ti kiriki,djukru na riinyeyi. ¹¹Asukii ngrii ti sheru wassi ta mikii ni tigba na ti ngrii nsu na wassi grah na ongho ni Bulusu krekre. ¹²Ka chu ngah sa riya si,na wabi na feh arii wassi,mangyi ni ngah,Shaga ma bi nghu,kre ba ,na yende ni mi, Niya su khikhiki ma ya Fini kiya,kachu ku shi wassi mangyi ti karita,ti ni re neh. ¹³Ni uhwu bati zezeh rii taa rereh, Na kuhu ma ma hu ma fe ongho ni ma ri so. ma reh ba anka shi zu kaye karita,ni gbu ngyu unoo. ¹⁴Na rukpu na gye uhu ta dagrah,ti mari be Yurokili don ti ni gbakaye ugbnu mangyin. ¹⁵Da ni muwhi ruu wassi ma ba ya ti ku gahi ngah ni kame uhwu di ngah. Yi na miwhi gahii,uhwu bu zu yi. ¹⁶Da ni yio feh kpih wassi wuchichi ni kame wassi ti gba,Yi lun imhi shi bwa isha ni kpi wassi tigba unghu,ma be gbegbe,na ka chuwhri. ¹⁷I kah ni rinkhi ti sirtis ti ni rii waya ruhu ongho,ma shi a rii uiboh wassi shi duh wassi di nyinmu. ¹⁸I ni ukroh ti gba unghu na miwhi,ka ttru na kpri ngah i chu lubwa na arii isih ti ni wassi glu. ¹⁹Ni kpri attra mba ti wassi chulubwa na rii arii isih ti wassi na boh ma. ²⁰bDa ni noo na njkah ba wah ngah ni kpri brinbrin ngah,na miwhi ti gba ba glu yi,yi chu mi kii na ku whrih yi. ²¹Da ma kpi na kpri nghunghu ba irih,Bulusu yende ni kame mba ti du wassi,shi kre. Bi ka lu kre mi na,shi ka kree zu karitayi na ku feh rukoh na kuriibih a rii isihyi. ²²Bebeunghu,hi kugba miki na,ba arii ongho ni ma riya rebih ni kame yi ngah. Sai na su kubii wassi yi. ²³Na chu na lah uwu duh kpare bti mi ri doh,na ti meri Dourisi uhu duh ti ni keh me. ²⁴A kre,ka lu shrewshrew yi, Bulusu.biya ti bgbegbe ni hii kasar,shi hu,ku kpare ni hii ti siiunghu a beh na ku feh ughu na rii mawuni ku kree whu ba kandu feh mangah. ²⁵Na ngyinmu buih kugba miki,lulu! Mi beh na kpare ugho ti ni riya feyi ya su ongho ti ni la na me. ²⁶Na sukii ya kree yi zu gahi ti ikehugbu mangyi. ²⁷Na kpri ti awu shi neh ba,de ma ka zu yi ni kpi kah gaye unoo Adariya ya,na katete chu mba ti whi wassi ma hu ku ma nangyu na miti mariya. ²⁸Ma mah bdji mangyi,ma feh ingre awooha,ni rukpu wugye ma bi maa ndji mangyi,ma bi feh igre awoosheta. ³⁰Mba ti whi wassi ma neh ti bwa kuwhi sabo,ma bi shi uboh wassi ti kize,ma ka lu imih ti chu ta bwa na rii anka rii gaye mangyin. ³¹A sukii Bulusu kre,ni mba kpoh na mba ti gbra, "Nmba ni mangyi nguhme kpe ni kame wassi ngah,yi ba ya chuwhri ngah". ³²A rii mba ti gbra ma trukeh lsha ti wassi a ku zu mangyin. ³³Da ni noo ku ba,Bulusu uzreh mikiima ku ma ririih. A kre, "Ni reunghu isu kpri awooshi nah,ti bu kpi rii neh kachu na bu kre na rimye bu ba rii kandu na ngah, ³⁴Nyinmu,me kre ku ririh nan, naunghu mu su kukraa sabo yi na,ba,ba ngru ni manjuwe risih unghu ya rebih. ³⁵Da ni kre ganha,a hii falafa shi fe na kpare ni shiye ma. ³⁶Azreh ma mikii shrashtra ma,ma ririh. ³⁷Yisu mangrii Deri aha na awoo tamba shedra ni kame wassi. ³⁸Nde ni ririh riih gbegbe,Wassi di bu ba hii kunuih ngah na kulu bwa na rii irih ti kame uhoo. ³⁹De kpri bu nga,ma ba kihre yi na miti di. ma hu ulo kachu ndi na ringe ma kre ku re wa whi wassi ya kachu unghu. ⁴⁰Ma brin arii aka shi bwa ma sabo ni ummo di. Na richuchu,ma rih a rii isha ti uboh wassi shi ya kpri unghu kah uhudu. Na yinmu ma kaa kaye ringe di. ⁴¹A sukii wassi di ka kaa gunughu shi bwa ngyu ni ringe di,a ka sati ba kukree. ⁴²Mba ti gbra ma hangyu lu ti wu arii mba ifi ma ka ku mangyi ma kree yi. ⁴³Asukii mba ti ma ri gbek risoti kraa Bulusu sabo,shi bii unghho ni ma kaso ti lu, A de kre na mba ti ni maya ti ku mangyin ma tro yan kaye miti ngah bu. ⁴⁴Ni nga,ringre mangrii ma duh,saga ni risii kaku,saga ni arii ongho ni ma kpi ni kame wassi,Ni hii naunghu mu yi juwhri ruye bia ni kaye miti.

Chapter 28

¹De ni abashi bia iba hu ku katchu ti ni khela ribii ngho ku malta. ²Mangre kachu ungho bu ba buye mungba nga, ma sho kela piye na yeso na irii uku na shiou shwu. ³Nde ni paul go kaku balu ni kela, whewhe bu ru krii gbanji su ru ungho nu boo. ⁴De mangre kachu ungho bu hu tende ni muwa den kleti boo ungho, ma krii ni guma" ku inprenganhu su mba ti wu mangre tini ma bounghe sabo rii unghoo, umo rungho bati naabonga." ⁵A feri muwaden ghu ta nikela kandu bu ba lunghunga. ⁶Ma kpe ka gbii ti hunghe ka ni ku shashaga rii riya ti rioku fu. ma kprii nenghu ti wini rukpu sa hu ba kandu lunghunga ma yemikima sii krii ku mango su kprii. ⁷Na miti inde nikru kachunghu ti mi ti ingre rukuti kachunghu ti ni indinghu su pubius a booye rii sii sii ti ikprii atu. ⁸Ungho iti pubius bu la babianga ku shwrashwra ga na ku doo nde ni paul bu ka nango su lu refeh na kpare doboo nangho afe bia. ⁹Nde unghu kru game lu regre manyee island ti ni ba na bia uma piye bu ba su bafe bia. ¹⁰Magre dima bu nayi arii ugbu nghu, nde i kasu ti pre ma na yi ungho ti ni i shar. ¹¹Uwha atu ka i yendi ku pre na munya manyi ti ni kre na manyi ni wabi kameme, mungha manye ti iskandariya "kahe kpare ni ihhiyingho. ¹²I ka she ni uko sirakuusa, sii kpe ningha ti kprii atu. ¹³Riingha i nyende sii katu uko rigyeyen ilu ikprii indi uwhu bu yende, nalkpiti ahangho iba miti puteoli. ¹⁴Ningha iba fe maouni mba saga ma biye ku iba kpe nama ti kprii tanba na nyumu ibatu rome. ¹⁵Riingha aka ni utu mawuni ma ba feye ni kachu ruchu tiapppius na kachu atu ti la manyi rubabanglu . nde paul hu mamundema, a whir ni kpare sii zrim ikii. ¹⁶Nde ni ika ni roma, ma she paul ti na su na riisiingho na irii mba kpamukila tini mari gbenghu. ¹⁷Asu ni ka ni kprii ti anengho paul bii mba ruku ni kame mba yahudawa ma ba kalu, a krii nama "mawununa", me ba lu kandu ti benghunga ni mangre na umu maltiyenga, ma bime ka ingre kari ri urishelima ba meli roma. ¹⁸Nikho ti ni mieme so su ti sameboo, don masfe mana kandu ti ben niriya nama ihii do wumenga. ¹⁹Nde ni mba yahudawa ti du mikima, a mu wa ni kaesar, basu ku mu krii kandu tibengo niriisii mitime ga. ²⁰Na nghuma mu ni mu biyena ti huyena sii mi krii na yena usu ni riisii ungho ti ni ti ni ihiyiti isra'ila nanghu. ²¹Ma krii nagho ku" ibe fe kakambe ri yahudiyani kriiionga rii ngro ni kame mawuni ba layi kandu tibenghe ni riionga. ²²Ku isota layi miiki ni rii si unghonachu i hu ma rii krii ni riisingbu ku ninye. ²³Maso ikrii nangho ugbo mangre bananghu ni kachu kprii su luti lama ikrii uwu kprii Yeso, rii nmu musa na rukpu mba kutu du kprii, rii chuchu ka funo. ²⁴Rigrema bu bii na na ngoh ti ni ma krii mbasaga bu ba benga. ²⁵Nde ma ba benagumanga, ma shi kachan ni kezeh ti ni bulus krii krii ndiditundungho ni mati yena. ²⁶A ka kachumange ngame sii krii" na ku kpe utu riyatiku nu utu yena ku bu bariyati hu re usu kenangai naku ne biya huna ku bu hunanga. ²⁷Isimiki mangri bome ulu riye na uluma lulu ma rengra ti ikrii nakawa, ma klo eyima, umba nghomanga maka huna iyema je nautuma sii ka huna isimikima sumare, mu ka na ma bia" ²⁸Ninghomu huna ku ikrii ti boo sabo nagho ti kpre ma bika na mba tini ma sa hu kpare nga. ²⁹ki uchre khre dema bu kaguna rii siima bu sabi su indidiga. ³⁰Bulus ba su ti iye aha ni krii ti ne kpra bulus sii bu mba tini kaba nangho shwrashwra . ³¹A ka krii kpare sii ka kla ungho ti uwu kpare Yeso krisiti na kugba miki ba shersher shwrashwra.

Romans

Chapter 1

¹Bulusu, ti su Uwundu ti Yeso Kristi, ma bi na su Ngriti zezedo, ti ma wanghu ni Kre kre Kpare. ²Ngami mu su Krekre Kpare ti ni Tangyu tu riiri ni ubo mbatihukoh ni kambe Kpare. ³Usu ti Uwu, ni ma fyenghu rii kiri Dawuda ni iga. ⁴Na ki gyendenghu reh kachu mbati ma fuu, ma ku isu Uwu Kpare ti riiswi ti UhuKpare ti piyepiye bi- Yeso Kristi Dada yi. ⁵Ri kachunghu mu yi bu kisheru na nghi ti meenayi mbatimazezedo tidourisi ti biinamiki ni kame gbu mitti ti ndenghu. ⁶Ni kame gbu mittingami mu bu pye ma bi wu ku busi ti Kristi. ⁷Kakambe ngami isu ti bubu shrashra ti bu ti Roma, ti Kpare bi na wu, ti mari bi wu Mangri Piyepiye na. Na kisheru ba na wuna, na kalamiki ti rhi kachu Iti ti Kpare na Dada Yeso Kristi. ⁸Ti wudidungu, mi wuri ni Kpare ni kachu Yeso Kristi ni risi wuna, ti binamiki wuna ti mari kre ni gbu mitti shrashra. ⁹Kpare mu bey na mi, u hu ti miri lundu ni Uhu ti KreKpare ti Uwunghu, ku miri bi nde wu. ¹⁰Miri feh shiri mye shi mi fe kiba na wu ni Kpare bi. ¹¹Mi Khikriiyii ti mi ba hu wu, shi na wu kpayi ti Uhu Kpare, si naso kisheru wu. ¹²Mi lu Khireh ti ba shi mi su khizrimikii ni kame wu na, ni biimiki tayi na, ta wu na titami. ¹³Bebein Me misairi su na busu na kihunga, ku mi miri lu Khireh ti ba na wu, (ko ngho di isa lunga ha bebein), ngami isu ti me fee kitse ni kame wu na, ka ti me su na nghu ni ringri mba-aluma na. ¹⁴Mi misu ngri kukpa ti mba Heliniyawa na mba ti kaye, na mba imhi na mba gbudud. ¹⁵Ni ka su ti tami mu, mi di risi ti kre kre Kpare ni nawu bu ti bu ti ni Roma na. ¹⁶Mi sa ri lu rihwii ti kre kreKparenga, ngumu isu

kishweru Kpare ti Krasabo ti kondi ti Binamikki nghu, ti Mba Yahuda na ti Mba Heliniyawa. ¹⁷Isu ni nghu mu mari hu Kimma ti Kpare ri Binamikki ya Binamikki, a ti ma wa, "Ngri ti Mma riya su na benimikki."¹⁸Kafu Kpare iribakaye ri Kare ni mba ti mba masa su ti Kparenga na mba ti masa mmanga, ni kame reshi kumma ma ma raa ti di risheshenghu. ¹⁹Ngami isu ni nama ku ngho ti su ti Kpare ma ribanama kayeye. Kpare nama kuhungaha. ²⁰Ko kuto ti Kpare, kisherunghu ti-nghlo na kinenghu ti ni su Kpare, ma binghu ba kayeye shi yi hu, rhi rukpu ti ma me Gbumitti, ni ari ngho ti ma me. Ni ngami masa su na ngho ti Krenga. ²¹Tunda ma hu Kpare a masa shonghude ka nghu usu Kparenga, shi sa wuri na nga. A ma wure su gbudud ni kigaa ma na ni mikki ma ti drahu. ²²Mma ma ku ma su na Imyi a ma wure su gbudu wa. ²³Ma wure Shonde ti Kpare ti sari djibiinga ka ti ukruu ti ngri, ti ningha, ka ti ari mubu na ti ari ti ma ri ju ni mitti ti ri djibii. ²⁴Ningha Kpare shi ma sabo khikriyii ti ni ti ni mikki na ti luri, shi na ma ka hu kugbanguma nga. ²⁵Mma mu ma wure risheshenghu ti Kpare a su rii, ma ri दौरिसि शि रि लुन्दु नि न्घो ति क्पारे मी इये ना लु नि न्घो ति मी मा, ना मा शोन्घुन्डे ग्बुग्बु. Nasungyimu. ²⁶Ni krengami mu, Kpare shi ma sabo ni soumiki ti sa shondenga, ma wure ngho ti ni so mma ti kishe mangha a mangha mari la na nguma. ²⁷Ngyimu Mba Lulu ma shi ngho ti su mma na mangha ma shi mari shukilla na khikriyii ni mba lulu. Mangri ngami ma lu ngho riwhii a ma buu ngho ti mma na ma, kibii. ²⁸Tun da masa bi shi bi Kpare ni kame kuhu manga, nghu piye ishi ma na mikki ti bii, na ma lu ngho ti sa si nga. ²⁹Ma mmulo na ngho ti sa mma nga, na ngho ti bii, na khidayi, na kafu. Ma mmlo na kafu mangri, shi ri wumma, ma ri shrummo, ma ri mbre mangri shi su na mikki ribii. ³⁰Mari Kenyuu ni mangri, shi ri wuma na ngyu, shi raa na Kpare. Ma su mba kishra, mba gbariisii, mba ti djuriisii. Ma ri bi ngho ribii ryuba, ma sa ri दौरिसि शि नि इति ना इन्नि मा न्गा. ³¹Ma sa su na Kuhunga, ma su mangri ti masa bih na manga, ba kisis mikki nga a masa su na kiluri nga. ³²Ma hu ku Nmu ti Kpare, ku mba ti ma ri lu ngho mgami mariya ti fu. Ko mma Masari lu ngho na Mamgba nga, ma bi na mba ti ma ri lu ma pye.

Chapter 2

¹Buba su na kre ndo ni buya kre nga, bu ngri ni buru shrummo ni ngru, bu bu wunguwu ye. Ni su bu ti buru shrummo ni mangri buru lu ngho nagaha. ²Yi yi hu ku Kpare ri Shrummo ti risheshe ni ba ni kre nba mari lu ngho na. ³Gaa ngho na shi hu, bu ti buru shrummo ni mba ti mari lu ngho na, a buri lu ma pye. buru gaa ku buya kri ruye ni kishrummo ti Kpare? ⁴Re bu ru gaa ku Ngho-bgu ti si ti Kpare engyire, kuwu rukpu ti Kpare ri lu ti nawu rika, na ki luri nghu isu ti binghu? Busa hu ku tisii ti nghu ri lu nawu isu ti reya bi wu yemikki? ⁵Ko isu ni ngbitu wuna na raa ti yemikki wu ni buru halu ni ngiyi kafu ni Ikpri kafu, ikpri ti ma biruyi na ringra ti mmah ti Kpare. ⁶Ngho mu riya kpra ko ngru ngho ti ni lu ti ma na nghu; ⁷ni mba ma ne ngho ti si, ti shonde na ti kigba, na ti sa djizeyinga, riya nama rhinnga ti-nglo. ⁸Ni mba ti mari neh ngho ti su ti tama, i mari ngbitu na risheshen shi ri bi na ngho ti sa mmahnga, kafu Kpare riya ba na ma. ⁹Kpare riya bi ringra na ku wugga ni uhu mangri ti ma lu ngho ribii, ni Mba Yahuda na ti Mba Helini. ¹⁰Ki Shonde, na tigba, na kalamikki riya ba ni ni mba ti ma lu ngho ti si, zeze na Mba Yahuda, na Mba Helini Pye. ¹¹Kpare issa su na so-risinga. ¹²Shrashtra ti ma lu ngho ribii ti sa su ni plammba nga mariya djizeyeba ni plambe nga, mba ti ma lu ribii ni plambe mma plambe riya shrummo na ma. ¹³Isa su mma ti ma hu plambe mu ma su ti mmama ni iyi Kparenga, isu mba ti mari lu ngho ti plambe kre mu masu mma. ¹⁴Ni mba aluma ti masa su na plambe nga, mari lu ngho ti su ti su ni plambe, mma ma su plambe nguma, ma sa su na plambe nga. ¹⁵Na ngami ma kla ku ngho ti plambe ri lu ma wanghu ni mikki ma. Mikki ma ri bi na ma, kigaa ma ri tuma re ri buungyu nama ¹⁶na Kpare pye. Ngaha riya su ni kpri ti Kpare riya shrummo ngho ti mangri ma taruba, ti kre kre-Kpare ti miri kre ni Yeso Kristi ¹⁷Ni bu bi nguwa ku bu su BaYahuda shi re dosu ni plambe shi ri gbarisii na Kpare, ¹⁸shi hu kitangyunghu na ngho ti nghu bi nanghu ku isi risi ni kre ku bu su na kikla ni plambe na; ¹⁹ni bu hu na risi wu ku buru kla ihi ni mba tima pla iyi, kikpako ni mba ti ma su ni kachu drahu, ²⁰ngri ti ri kla mba ti masa su na myii nga, ngri kikla mawuchi, bu su ni kame plambe kihu na risheshen, ko nigyi ngami su ukru mu su ni bu su? ²¹Bu ti buri kla mangri, buri kla ni Nguwu pye? Bu ti buri kre nama sa yiwvi nga, buri ywvi? ²²Bu ti bu kre ku ungru na ka sheh nga re ubla ngrunga, buru she ti ungru? Bu ti bu raa na Kinga mati, buru yiwvi ni shakpa mati? ²³Bu ti buru gbarisi na plambe, buru shii-Kpare-so ni buru raa ti lu ngho ti plambe kre? ²⁴"Mba aluma mari shi-Kpare-so-miti ni kre bubu na," ka ti ma wa nghu. ²⁵Kikyegbu riya su na wu kandunga ni buru gbitu na plambe, ko ni bu raa na plambe kikyegbu wu isa su kikyegbu nga. ²⁶Ni su ngyima, ngho ti sa kyegbu ngho nga ni ri du ngho ti plambe ri kre, ngaha sariya su nanghu kikyegbu nga? ²⁷Ngyimu riya su ni ngri ti sa kyegbu nga shiwu so ni nghu ri du kre ti plambe? Ngami isu ni bu su na plambe ti ma wa na kikyegbu, a buru du plmabe di nga! ²⁸Isa su Ngri Yahuda nga ti ni su ti mari hua ni kaye; re nghu ti kikegbu nghu. ²⁹Ngri ti su Ba Yahuda isu ngri ti kame, kikyegbu nghu isu ti mikki, ti Uhu, isa su ti kakkanmbe nga. Ki shonde ngringaha riya rhi ba na Kpare.

Chapter 3

¹Aki mu isu ti si ti feh Mba Yahuda? Aki mu su ngho tisi ni kikyegbu? ²Isi ni kowane ihi. Zeze ya kachu Yahudawa ti ma su Mba ti Kpare bi ruye nama. ³Aki mu riya su, ni saga ni kame mba Yahuda masa suna Bina mikki nga? Kira ti bi-na-mikkima riya wure bi-mikki Kpare na su irhii? ⁴Na ka su ngyimunga. Na Kpare na su risheshe shi na mangri shrashra ma su Mba rhi. Ka ti ni ma wa, "Na bubu mamgba su ti Mmah ni kre wu, shi krashri ni bu ba kishrummo." ⁵Ni kimma yinga ikla kimma ti Kpare, yiya kre ku ki? Re yi ya kre ku Kpare isa Mmah ti bi kafunghu ba ni risi yinga? (Miri kre na kre mangri.) ⁶Na su ngyimu nga! Riya so kiki ko Kpare riya shrummo ni gbumitti? ⁷Ni risheshe ti Kpare ti ni ryu ni irih mi di ki shonde na nghu, ko isu kiki ko mari shrummo na mi ku misu ngri ribii? ⁸Aki lu busa kre ka ti mari tsari lu na yi ku yi kre ku "Yi lu ngho ribii, shi na ngho ti si na ba"? Kishrummo ni rishi ma mma. ⁹Aki mu? Mariya shi yi sabo? Ow owh. Yiyi zeze tuu mba Yahuda na Mba Helini, imma shrashra ma su ni ilo ngho ribii. ¹⁰Ngami isu ka ti ma wa: "Ba ngri ti su Mma, reh wudindi." ¹¹B ugru ti hu nga. Ba ungru ti ri ne Kpare. ¹²Ma wure kize lungu. Ma su ribii shrashra ma. Ungru sa ri lu risi nga, ko wudindi. ¹³Rutto ma isu ka Uko-ribii ti ma fu. Irey ma isu ti irhi. Ukpra ti muwa ti ni kangyu ma. ¹⁴Kangyuma i mlo na ngyuro na kuttu. ¹⁵Uho ma ri kri ti fah mayi. ¹⁶Djizheyi na ringra isu ni gahi ma. ¹⁷Mangri ngami masa su na kala miki ni ihi. ¹⁸Ba shrishri Kpare ni iyi ma nga. ¹⁹Bebein yi hu ku ngho ti plambe kre, iri kre na ungru ti su ni ilo plambe mu. Ngami isu ti kru ngyu ko ndi, shi ma ru gbu mitti la ni iyi Kpare. ²⁰Ba ungru ti riya riisabo ni ndu ti plambe ni iyi Kpare nga. Ngho ribii ba nayi ni kihu plambe ti hu na. ²¹Bebein raa na Plambe, ma kla nayi kimma ti kpare. Plambe na Mba-ti-huko mu ma di-kre ni ngami, ²²Kimma ti Kpare ti ba na bimikki ni Yeso Kristi ya na mba ti bi. Ba ki somikki nga. ²³Mangri Shrashra ma luribii, shi ma ngyire na Kigba Kpare, ²⁴ma yima sabo na kiseru ni yi fe ni kikrasabo Kristi Yeso. ²⁵Kpare di Kristi Yeso na hi kachuyi nibi-mikki ni mayiinghu. E di Kristi na su shrummo ti mma, ni kre ti ni tabwa na yi ni ribii yi ti chutta ²⁶ni kame luri nghu. Ngami isu ngye si yi hu kimma nghu ni rukpo na. Ngami isu ti kla ku nghu mma kra ko ugru ni bina-mikki ni Yeso. ²⁷Ki djourisii izungyi? Ma zu nghu ruye. Ni kre ki? Indo? ow ow, ni bi-na-mikki. ²⁸Yi bi ku ugru sariya riisabo na bina mikki shi sa lundu na plambe nga. ²⁹Re Kpare isu Kpare ti Mba Yahuda mamgba? Isa so Kpare ti Mba Aluma nga? Ein, isu ti Mba Aluma pye. ³⁰Ni su Kpare isu wudindi, riya ri-sabo mbati lu kikyegbu na binamikki, na mba ti masa kikyegbu nga na bina mikki. ³¹Nga isu ku djizeyi na plambe na binakki? Na sa su nyimu nga! Ra yi me plambe bi.

Chapter 4

¹Aki mmu yiya kre ku Ibrahi, Itiyi ti iga ife? ²Ni ma risabo Ibrahi ni indo mamgba, iriya fe ngho ti gbarisiwa, ra ni kachu Kpare. ³Aki mu kakambe-Kpare kre? "Ibrahi bi na Kpare, a ma kikla nanghu ku Immah."⁴Bebein nghu ti lundu, ngho ti ma Kpranghu, ma sari bi nghu ku isu Kpayi nga, ko ngho tisu tawu. ⁵Ni nghu ti sa lundunga, shi bi na mikkinghu ni nghu ti ri mba ti ma bii sabo, binamikki nghu ma kikla na nghu kimmah. ⁶Dawuda pye tangyu ni ngri ti sa lundu nga a Kpare kla ku immah. ⁷E kre ku, "Ma duboh ni mba ti ma lurii na ribii ma, ti ma kru na ma ribii ma. ⁸Ma duboh ni ngri ti Kpare sa kla na nghu ribii nghu nga."⁹Ki duboh ngami isu ti mba ma kikyengbu mamgba, re isu ti mba ti masa kikyengbu pye? E kre ku "Ma kla binamikki ti Ibrahi ka kimmah." ¹⁰Ko ma klanghu kiki wa? I su rukpu ti Ibrahi kyegbu re isu rukpu ti isa kygbu nga? Isa su rukpu ti kikyegbu nga, isu rukpu ti ni sa Kikyegbu nga. ¹¹Ibrahi bu nghla ti kikyegbu. Ngami isu ngho ti diboo ni ngho ti mmah ti bi na mikki ti ni raga su nanghu rukpu ti ni isa Kikyengbu nga. Ngami mu nanghu nghla ti kisu iti ti mba ti ma bi na mikki ma re ma sa Kikyegbu nga. Ngami isu maa ti kla na ma ku ma mmah. ¹²Ngamu pye isu ku Ibrahi isu iti Kikyegbu ti mba ma kikyegbu na mba ti ma doh uho bi-na-mikki ti iti Ibrahi tu nghu sa kikyegbu nga. ¹³Ki tangyu ti ni ma na Ibrahi na mawunghu ku iriya su ngri ti ni riya bu gbumitti isa ba na nghu ni kre plambe nga, esuni kame kimmah ti ni ba na nghu ni kre bi-na-mikki nghu. ¹⁴Ni mba ti ma ri kri na plambe masu masu mawu ti fe, kibina mikki sa su kandun nga, na Kitangyu isu kreuhu. ¹⁵Plambe ibi kafu bawa, kachu ti plambe isa tehnga, ba killu ngho ribii nga. ¹⁶Ni ikre ngami isu ni bimikki, shi na kitangyu na shi so ni kisherupare shi na su ni mawu Ibrahi shrashra - isa su ni mba tima su ni illo plambe mamgba nga, na mba ti ma gah ni bimikki ti Ibrahi. Nghu mu isu iti ti tayi shrashra, ¹⁷ka ti ma wa, " Mi maiwu iti gbu mitti." Ibrahi e ti ni ihiyi ngri ti nghu bi na nghu, ngaha isu Kpare, ti ni di rhingha ti mbati ma fu shi ri bi ngho ti masa sunga ka ma su. ¹⁸Du na kikyegbu ti kaye, Ibrahi bi na Kpare na rukpu-ti-riba. NIngha isu iti gbumitti ka ti ngho ma kre, "Mbami ma su Mawuwu." ¹⁹Nghu isa bi gloglo nga, Ibrahi hu ku iganhu isa mma ti fwye mawu nga (ni kre nghu thru iye kugba ndi ye). E bi ku ruhu Saraya isa riya ti bi mawu pye nga. ²⁰Ko ni su kitangyu Kpare, Ibrahi su ni raa-ti-bi nga. Ife kisheru ni kibinghu shi shonde ni Kpare. ²¹Nghu bi kpata ku ngho ti Kpare tanyu, iriya lungu. ²²Ngami pye ma kikla nanghu ku is Mma. ²³Bebein ma sa wangami ni kre nghu nga, ku ma kikla nanghu. ²⁴Ma wa ngho naa ni kre yiyi pye, yi mba ti ma kikla nayi, yi mba ti yi bi na Nghu ti gyende na Yeso Dadayi ri kachu mba ti ma fuu. ²⁵Ngami mu isu Ngri ti riya-sabo ni ngho ribii-yi shi hi yi ku yi mma.

Chapter 5

¹Bebein ti ma ku yi mma ni bi-na-mikki yi, yi su na kalamikki na Kpare ri Dada Yeso Kristi. ²Ri Nghumu yi fe gahini bi-mikki ti ka kisheru nghu ti kpi. Yi muru ni nghi ngamu ti Kpare nayi ti rukpu ti ri ba, ngho ti yi ya gaa ni kishondenghu. ³Raa nan ngaha nga, yi pye yiri muru ni kame ringra yi. yi hu ku ringra ngami iri nayi kilurii. ⁴Kilurii ri nayi Kubu, kubu ri nayi ki so-mikki ni rukpu ti riba. ⁵Kiso-mikki ngami sa riya shiyisonga, Kpare ju lonayi kibiinghu ri Uhu-risi ti ni nayi. ⁶Tu rukpu ti yisa su na kiserunga, na rukpu ti mma, Kristi fu ni mba ti ma sa su na kparenga. ⁷Na rika na ungru na bi ti fu ni ngri ti si. Ni ngaha piye, ine ungru riya ti gaa ti fu ni ingri ti sii. ⁸Kpare kla kibii nghu ba na yi tu rukpu ti yi na su mba ribii na, Kristi fu ni kachu yi. ⁹Dje na ngaha, bebein ti feh kimmah ni mayii, ma ti krayisabo na nghu ni kafu Kpare. ¹⁰Ko, tu rukpu ti yi su kahiuwu, ma me rikri yi lu na Kpare ni kifuu uwunghu, Dje nangaha, ni kize merikri yi, maa ti krayi sabi na ringhanghu. ¹¹Isa sungami mamgba nga, yi muru ni kame Kpare ni Dadayi Yeso Kristi, ni nghumu yi bu meikri. ¹²Ngho-ribii re ngri ndi mu ka gbu mitti, ni gahingami mu rufu ika ni kre ngho ribii. ¹³Rufu ka ni kame mangri, ni kre ngho ribii. Tun rukpu ti plambe isa ba tinga ngho ribii ka ni gbumitti, ko ma sa ri kla ngho ribii rukpu ti plambe sa banga. ¹⁴Rufu bi mangri rhi Adam ka thru Musa, na mba ti masa lu ngho ribii ka ti Adamu ti sa dourisii nga, nghu mu isu utto ti nghu ti ri ba. ¹⁵Kpi na ngaha, kpayi isa su ka ngho ribii nga. Ko ni Ngho ribii ti ngri ndi gbu mangri fu, ti kra ngaha kisheru Kpare na kpayi ti ba na kisheru ngri ndi, Yeso Kristi riya su ni gbu mangri. ¹⁶Kpayi nghu isa su ka ngho-ti-di-kizhi ngir ti lu ngho ribii nga. Ni ubu ndi,, shrummo ti wumeme ti ni ba ni kre ngho ribii ti Ngri ndi lu. Ni ubu ndi, kpayi ti ni dunikizi kimma ti ba ni kizi ngho ribii. ¹⁷Ko ni ngho ribii ti ngri ndi, rufu bi mangri, dje na ngaha mangri ti ma buu igbu-ngho ti kisherukpare na kpayi ti mmah ti ni bimangri ni ringhanghu, Yeso Kristi. ¹⁸Ngyimu, ni ngho ribii ngrindi magri shrashra ma ba kachu ti tama myemye, ngyimu ni kre ngho timmah ti ngri ndi krasoba ti ringha ba na gbu mangri. ¹⁹ka to ni su ni gbarisii ngri ndi gbu mangri masu mba ribii, nyimu ni dourisii ngri ndi gbu mangri ma fhe kimma. ²⁰Ko plambe ba na nghu, shi na ngho ribii na ti gbu. Ni kachu ti ngho ribii ti gbu, kighre-ti-Kpare ti gbugbu. ²¹Ngami su ngye shi na ngho ribii na bi ma ni rufu, ngyimu kighre-ti-kpare riya bi yi ni kimmah ni rhinnga ti-nglo ni Yesi Kristi Dadayi.

Chapter 6

¹Aki yi ya bi kre? Yiya lu ka yaya ni ngho ribii shi na kigre-kpare na ti gbu? ²Na su ngyimu nga. Yi ti yi fu ni ngho ri bii, yi ya lu kiki shi kre ni kame nghu? ³Re bu sa hu ku yi ti ma shiyi-mangyi ni Kristi Yeso ma Shi mangy nayi ni rufu nghu nga? ⁴Rukpu ngaha, yi yi na su ni Kame Ukoribii na nghu, ni shimangyi ti rufu. Ngami ikri ka ti Kishonde Kpare igyende na Kristi rii ukoribii, ngyimu pye yiya kri nirhingha riheh. ⁵Ni yi su wundindi na nghu ni irhinghu ti rufunghu, yi ya bi su wundiindi na nghu ni kigyende nghu. ⁶Yi hu ngami, ku ma gbra ngri rikpi-yi na nghu, shi na iga ngho-ribii na dji-zeyi. Ngami isu ngye shi yi sa ga bi su ari-iffi ni ngho ribii nga. ⁷Ma kre ku Mmah ni nghu ti fu ni kre Ngho ribii. ⁸Ko ni yi fu na Kristi, yi binamikki ku yi ya kri na nghu pye. ⁹Yi hu ku ma gyende na Kristi ri mbatimafu, nghu sa bi teh ni kame rufu nga. Rufu sa bi su na kibi ni risinghu nga. ¹⁰Ko ni kre rufu ti ni fu ni ngho ribii, efu uho wundindi ni gbu mangri. Rhingha ti ni nghu su na nghu, iri kri na nghu ni Kpare mu. ¹¹Ni gahi ngami, bu pye hi nguwu ku bu fu ni ngho ribii na, shi kri ni Kpare ni kame Kristi Yeso. ¹²Raa nguwa na ngho ribii na bi iga wu shi bu dourisii ni kukloyi nghu na. ¹³Ka di arigaboiga wu ni ngho ribii nga, ti su ngho indu ti ngho ti sa mmah nga. Di nguwu ni Kpare, ka mba ti ma fu a bebein ma su na rhingha. Di arigaboiga wu ni Kpare ka isindu ti mmah. ¹⁴Raa ti na nguwu ni ngho ribii na bi wu na. Buba su ni ulo plambe nga, bu su ni ilo kigre-Kpare. ¹⁵Aki? Yi ya kri ri lu ngho ribii ku yi ba su ni ulo plambe nga, ku yi su ni ulo kigre-kpare? Na su ngyimu nga. ¹⁶Bu sa hunga ku ngri ti ni bu di risi wu mawundu nghu nghu mu bu ya dourisii nanghu? Kre ngami isu risheishein re bu su mawundu ngho ri bii ti bi ya rufu, re mawundu ti dourisii ti be ya kimmah. ¹⁷Ki wuri ti na Kpare! Bu ti buna su mawundu ngho ribii, ko bu dourisii rhi mikki wu ito ti ma kla wu. ¹⁸Ma riiwu sabo ni ngho ribii, shi ma mai wu mawundu ngho ti mmah. ¹⁹Ni kru ti ni busu na, mu mi kre ka ngri. ka ti ni bu di arigabo iga wu ka ifi ti ungnu ti bii, ngyimu bebein, di iga wu na ka ari-ifi ti mmah ti kinna piyepiye. ²⁰Rukpu ti bu su Ari-ifi ni ngho ti biina, ngho ti sii ba su na kandu ni risii nanga. ²¹NI rukpu ngaha, kiwa kaku ki mu bu su nanghu ni ngho ti bu ru lu riwhi bebein? Ngho ti ni doh khize ngami isu rufu. ²²Ko bebein ti ma riwusabo ni ngho ribii shi bu su ari-ifi ti Kpare, bu feh kiwa kaku ti su-piyepiye. Ngho ti du-kize isu rhingha ti nglo. ²³Kikpra ngho ribii isu rufu, kpayi Kpare isu rhingha n Kristi Yeso Dadayi.

Chapter 7

¹Re busa hu nga, mawani (miri kre na mba ti ma hu plambe), ku plambe ri bi ngru ni su na ringha nghu na?
²Ngha ti lu ribla ma bwanghu na plambe na iblanghu ni isu na ringha nghu, ni iblanghu fu, ma ngha ngahu ma ringhu ni plambe ti ribla. ³Ni ibla nghu ti na ringhna nghu, ni ika su na ngrindi, ma ti binghu ku iri la na ibla ngru. Ni iblanghu fu, isa su ni illo plambe nga, isa ri la na ibla ugru nga ni ka luribla na ugru. ⁴Ni ngami mu, mawani bubu pye bu fu ni plambe iga Kristi. Ngami ngyimu shi ma ka wu luna indi, a nghu ti gyende ri kachu ti mba mafu, shi yi di kuwa kaku ni Kpare. ⁵Ni rukpu ti yi ti ni iga, khireh ngho ribii ti ni iri ni plambe, ri lundu ni arigaboiga yi shi ri di kiwa kaku ti rufu ⁶Ko bebein ma riya sabo ni plambe. yi fu ni ngho ti ri biyi gbegbe. Ngami isu shi yi lundu ni Uhu rihe, na ti rikpi kakambe nga. ⁷Aki mu yi ya kre? Isu plambe mu isu ngho ribii? Na su ngyimu nga. Ni sa su ni kre plambe ngam mi sa hu ngho ribiinga. Mi na sa ka hu khidayinga ni plambe sa kre ku "raa ti khidayi." ⁸Ngho ribii ilundu na nmu a bi kukloyi ni kame mi ba kaye. Ngho ribi ifu ni ka su ni kre plambe nga. ⁹NI rukpu indi miri kri ni kaye plambe, ko ni rukpu ti nmu ba, ngho ribii i rumila, a mi fu. ¹⁰Nmu ti riya bi ringhna iwure bi rufu ba na mi. ¹¹Ngho ribii ilundu na nmu shi mbre mi. Iwu mi na nmu. ¹²Plambe isu piyepiye, nmu pye isu piyepiye, mmah na risii. ¹³Ngho ti si iwure su ngho rufu na mi? Na sa su ngyimu nga. Ngho ribi na ma kla nghu ku isu ngho ribii ni ngho ti su risii, ibi rufu ba ni kame mi. Ngami isu ni kre ri nmu, ngho ri bii riya su ngho ribii kra kimma. ¹⁴Yi yi hu ku plambe isu ti Uhu, mimi musu ni iga. Ma yibva na mi ni ilo ngho ribii. ¹⁵Ngho ti miri lu, mba hunga. Ngho ti miri so ti lu, isa su nghu mu mirilu nga, ngho ti miri raa nanghu nghu mu miri lu. ¹⁶Ni miri lu ngho ti mi sa ri songa, mi bi ku isu plambe isu risi. ¹⁷Bebein isa su mi mu ri lu ngho na nga, isu ngho ribii ti ni su ni kame mi. ¹⁸Mi hu ku ni kame mi, ni iga mi ngho ti sii sa tenga. Miri so ti lu ngho ti sii a misa hu ti lunga. ¹⁹Ngho ti isi ti miri so ti lu mi ba lunga, ngho ti bii ti miri raa nanghu, ngaha mu mirilu. ²⁰Bebein ni mirilu ngho ti miri raa nanghu, ma isa su mi mu ri lunga, isu ngho ribii ti ni su ni kame mi mu. ²¹Mi fe nmu ndi ti ni kame mi ni miri so ti lu risii, ribii iteh na mi. ²²Miri muru na Plambe Kpare na ngri ti kame mi. ²³Ko miri hu nmo indi gibva ni arigaboiga mi. Iri Kro na nmo riheh ni miki mi. Iri himi ifi ni nmo ribii ti ni ti ni arigaboiga mi. ²⁴Misu ngri yirika! Nadi riya rimisabo ni iga rufu? ²⁵Mi wuri ni Kpare ni Yeso Kristi Dadyi! Miri lundu ni plambe ti Kpare na mikki. Ko na iga mi miri lundu ni nmo ti Ngho ribi.

Chapter 8

¹Bebeiin mba ti ma ti ni Kristi Yeso masa riya dju ma tabwa nga. ²Nmo ti Uhu rhingha ti Kristi Yeso i riya sabo ni nmo ti ngho ribii na rufu. ³Ngho ti plambe isa lunga ni kre iba sherunga ni kre iga, Kpare lu. Itu Uwunghu ti ni su ni ku riyu ngho ti nibii ti iga na su ngho ti ddi, a fumeme ngho ribii ni iga. ⁴Nghu Ilu ngami shi na ngho ti plambe ri ne ma mulo nayi, yi ti sari kri ni iganga, yi ri kri ni Uhu. ⁵Mba ti ma ri kri ni iga mari so ngho ti isu ti iga, mba ti mari kri ni Uhu, ma riya ti so mikke ni ngho ti su the Uhu. ⁶Ki so mikki ni ngho ti iga isu rufu, mikki ti ma so ni Uhu isu rhinghna na kalamikki. ⁷Mikki ti so ni iga iri raa na Kpare, isa dourisii ni plambe ti Kpare nga, isa hu ti lu ngaha nga. ⁸Mbati ma su ni iga ma sa hu ti na Kpare kullonga. ⁹Ni su kikii, bu busa su ni iga nga, bu su ni Uhu, ni isu risheshenghu ku Uhu ti Kpare ti ni kame yi na. Ni ungru isa su na Uhu Kristi nga, isa su ti tanghunga. ¹⁰Ni Kristi ti ni kame wu, iga ifu ni ngho ribii, uhu iri kri ni ngho ti mmah. ¹¹Ni Uhu ti ni riyu na Yesi ri Mba ma fu ti ni kami wuna, Nghu ti gyende na Kristi rii mba ti ma fu riya na ari iga yi Ringha ni kame Uhu, ti ni kri ni kame wu na. ¹²Ningha, ma wanu, yi su mba kpukpa, ti iga ku shi yo lu nghu i iga nga. ¹³Ko ni bu kri ka to ni iga ri so, bu digbi ti fu mingha, ni bu kri ni Uhu bu wu ari ndu ti iga, buya fe rhingha wu. ¹⁴Mba ti ma fe kikla ti Uhu Kpare, Nma mu masu Mawu Kpare. ¹⁵Bu sa bu uhu ti ma gbra manga ti lu shrishri. Nin gami bu bu uhu ti su mawu, ti buru ki, "Ada, Iti!" ¹⁶Uhu risii nangunghu ri bei na uhuyi ku yi su mawu Kpare. ¹⁷Ni yi su mawu, a yi su mba ti ma ti buu ngho ti Iti shi, mba ti ma ti buu ngho ti Kpare. Yi su mbati ma ti bu na Kristi, ni yi wa ringra na nghu, ngiyimu ma a ti shoyinde na nghu. ¹⁸Mi gaa shi hu ku ringra ti yi ri wa ni rukpu na isa maa ti mati klanghu na kishonde ti ma bi ruye nayi nga. ¹⁹Ki so-mikki ti ngho gbu mitti mari lu gbe kibiruye ti mawu Kpare. ²⁰Ma bi gbumitti so ni ilo ngho ti su kandu nga, na kiso manga, ko isu nghumu bi ma so. Ngami isu ni so mikki ti ma su na nghu mu ²¹ku ma ti rii igbumiti ni ilo nghu ti ri bii, shi ma binghu ba kachu ti nghu riya tife kisheru ti shonde ti mawu Kpare. ²²Yi yi hu ku gbu ngho ti mitti mari ki ni rika na nguma bebein pye. ²³Isa su ngaha mamgba nga, na yiya pye, yiya ti yi zeze su kuwa-kaku ti Uhurisii - yi ri ki ni ruhu yi na, shi ri gbe himawu-na-su-tawu, na krasabo ti iga yi. ²⁴Isu ni Somikki ngami mu, ma krayisabo. Ko ngho ti yi yi hu ku riya kri, yi sa hunghu tinga, ko andi riya sati ka gbe ngho ti iriga hu ye? ²⁵Ko ni yiri gbe ngho ti yi sa hunga, yi gbe na kilurii ²⁶Ni gahi ngami pye, Uhurisii ri gre yi ti yi ba sherunga. Yi yi ba hu ti fhe na kpare ka yi ka lu nga, Uhurisii na ngunghu ri greyi nvu ti ba ngru ti hu nga. ²⁷Nghu ti ri ne ari mikki ihhu mikki Uhurisii, iri fhe nayi mba ti yi binamikkiyi ka ti ngho ti Kpare ri so. ²⁸Yi yi hu ku mba ti ma bina Kpare, nghu ri lu ngho ti si ni mba ti bi ma ka ti nghu so. ²⁹Mba ti ni nghu zeze hu ma, e so na ma kachu ti yawa, shi ma su na iryu Uwunghu, na Nghu na su Uwutiriiri ni kame mawaninghu. ³⁰Mba ti nghu shi kachu so nama, ibima. mba ti ni ibima nnama kimmah. Mba ti ni immah ma, nghu ishomande. ³¹³²Aki mu yiya bi kre ni kame kre ngami? Ni Kpare su na yi, andi mu riya su kahiyi yi? Nghu ti sa shi Uwunghu sabo nga, ishi nghu sabo ni risi yi shrashra, riya lu kiki shi na raa ngughu ti nayi ngho shrashra na Nghu? ³³Andi riya tuu mba ti Kpare wama? Kpare mu Mmah ma. ³⁴Ndi mu riya wumeme? Kristi mu ifuu na yi, shi bi gyende. Iri bimangri na Kpare ni Kachu tigba, Nghu mu iri fhe nayi. ³⁵Andi riya lugwva na ki bi Kristi? Rika, re ringra, Kichi re rimye, re mgbefre, re ngho shrishri, re Kaji? ³⁶Ka ti ma wa, "Ni kre bubu mu ma wu yi ni ikpri nglo. Ma hu yi ka yi su Muso ti ma shre-rito." ³⁷Ni kame ngami yi kra ti ma biyi ku yi Kraruye ni kame Nghu ti bi yi. ³⁸Mi mi hu ku re rufu, re ringha, re MbaUhunda, re Mbatibi-maangri, re ngho ti bebe, re ti ri ba, re kisheru, ³⁹re karere, re mittiti, re ngho ti ma me, mariya ti lu yi gwva na kibi Kpare, ti ilu nayi ni kame Kristi Yeso Dadayi nga.

Chapter 9

¹Miri kre risheshenghu ni Kristi. Mi sa ri saringa, miki mi ri bei na mi ni kame Piyepiye Uhu risii, ²Misu na gbu ngho mayii, na ruko ti sari mye myenga ni mikki mi. ³Miri nee na su ka ma lu-mi-nyu ni gwva na Kristi ni kre mawani mi, ti ma su mba kiri mi na iga mi. ⁴Mba Isra'ila. Ma hi ma ku ma su mawu, ti tigba, ti kudruubo, ti kpayi ti plambe, ti shonde Kpare, ti ari tangyu. ⁵Ari-matimati masu ti tama ti Kristi ni kre iga iri riyu ba - Nghu musu Kpare ni risii Ngho shrashra. Na ma shon-nghu-nde nglo nghu. Na sungyimu. ⁶Isa su ka tangyu ti Kpare isa-lunga. Isa su kondi ni Isra'ila mu riya su ti Isra'ila nga. ⁷Re mba ti ma su Mawu Ibrahi mu ma su mawunghu ti rishesheinga. Ko, "isu ni Ishaku mu ma ti bi mawuwu." ⁸Ngaha isu, Mawu ti iga masa su Mawu Kpare nga. Isu mawu ti tangyu mu ma su mawu. ⁹Ngami mu isu kre ti tangyuL: "Ni rukpu ngami miriya ba, a mariya na Sara Uwu." ¹⁰Isa raa nangaha nga, ni kizi krie Rifkatu ruhu ni ngrindi, Iti yi Ishaku - ¹¹masa fwye mawu tinga, re mma mas lu kandu tinga, ti si re ti binghu, shi na ngho ti ni mikki Kpare na ti, ni kilundu nga, ko ni kibinghu - ¹²ma kre naghu, "ti gbanghu riya lundu ti wuchinghu." ¹³Isu ka ti ma wa: Yukubu mi bi na nghu, ko Isuwa mi raa na nghu." ¹⁴Aki mu yi ya bi kre? Kpare sa lu mmah nga? Naka su ngyumu nga. ¹⁵Ikre ni Musa, "Miya lurii na nghu ti miya lurii, shi mi kemikki na ngri ti miya kemikki." ¹⁶Isa su ti nghu ti ri so-nga, re ti nghu ti ri kri-nga, ko ti Kpare ti ri kla kilurii. ¹⁷Kakambe kre ni Fir'auna ku, "Ni kre ngami mu mi bi wu ba kare, shi mi kla kisheru mi ni risi wu, shi na ma kre kre nde mi ni gbu mitti shrashra." ¹⁸Kpare kla kilurii ni ngri ti ni riso, shi so na ndi na ngbiitu. ¹⁹Bu ya mye mi ku, "Ko aki sa nghu ri ne ngho ti bi? Ko ndi riya shrummo na nghu? ²⁰Ni gei indi, Ngri, busundi shiri shrummo na Kpare? Ngho ti ma lu riya kre ti ngri ti lungu ku, "isu ki ko bu maa mi tonaa?" ²¹Ngri ti ri mei Kashri isa su na ugho ti tanghu ti lu na ribe ti ma ryu ni kachu ndinga, na bu lu konngo ti gbu ngho na mbasaga ti indu ti kpri-na-kpri? ²²Aki riya su ni Kpare riso ti kla kafunghu shi nakla kiseru nghu, ti na bi gbu kilurii ti ma mei lu ti ma dji-zeyi? ²³Aki mu riya si ni nghu lu ngami shi na nghu na kla ngho gbu ti tigba nghu ni nghu kilurii ti ni kameti ni melu ye ti tigba nghu? ²⁴Aki riya su ni nghu ti lu nayi, yi ti isabiyi ni kame mba Yahuda nga, ra ni mba aluma? ²⁵Ka ni kre ni Hosiya: "Miriya bi ma ku mangri mi ti a sa su mangrimi nga, nghu ti mi bi, ti masa bi nanghu ga. ²⁶Ninha riya su ni kachu ti ti mari kre ku "Bu sa su mangri mi nga' maiti bi ma 'Mawu Kpare ti ni su na ringha." ²⁷Ishaya kyi ruye ni kre Isra'ila, "ko ni su kikla mawu Isra'ila isu ka ringye ti niti ni geye kungbo, isu wu ringri mangba ma ti risabo, ²⁸Dada riya lu kishrummo nghu ni Gbumitti, shrashra sariya ti-nglo nga." ²⁹Ka ti ni Isaya kre nabe, "Ni ka su Dada ti ri bi gbugbu mangri sa shi nayi mawunga, yi ka su ka Sodoma, shi yi ka su ka Gomorra." ³⁰Yi ya bi kre ku ki? Ku Mba Aluma ti ma sa ri kri ne kimmah nga, ma feh kimmah, kimmah ti ba na bi mikki. ³¹ko Isra'ila ti mari kri ne kimmah, masa fehnga. ³²Ni kre ki? Masa kri ne nghu na somiki nga, ma ne na arindu. Ma gbu ihu ni kiskye shi roku, ³³ka ti ma wa, "Hu, miri shiso kikyete ti gbu hu agboh to kafu. Nghu ti somikki ni nghu sa ra lu riwii nga."

Chapter 10

¹Mawani, khikriiyii Miki mi na ki mye mi ni Kpare isu ni mma, ni ki krasabo ma. ²Mi su nama kihui-yi ku ma su na mikki ti du Kpare, ko isa su ni kihui nghu nga. ³Masa hu mmah ti Kpare nga, mari ne ti so mmah ti su ti tama. Ma sa dourisi ni mmah ti Kpare nga. ⁴Kristi mu isu ki mmlu plambe ti mmah ti ko ngru ti binamikki. ⁵Musa wa ni kre mmah ti ba na plambe: "Ngri ti lu ngho ti mmah ti plambe riya kri ni mmah." ⁶Mmah ti ba na somikki ikre ku, Ka kre ni mikki wu, ku andi riya toh kare? (ti bi Kristi ba miti); ⁷shu ka kre, 'andi riya do shi ya kinji ti sa so na miti-nga?" (shi bi Kristi ri kachu mba ti fu ba kare). ⁸Ko aki mu ikre? "Ikre digbi na wu, ni kangyu wu, ni mikki wu." Ngaha isu kre So miki ti yi kre kre. ⁹Ni bu bi na kangyu wu bu bi ku Yes isu Dada, shi bu bi na mikki wu ku Kpare gyende na nghu ri mba ti ma fu, bu ya ti krasabo. ¹⁰Isu na Mikki mu mari bi ti mmah, na kangyu mari kre ti kikasabo. ¹¹Kakammbe ikre, " Ugru ti bi na Nghu sara lu riwhii nga." ¹²Mba Yahuda na Mba Aluma masa so gwva nga. ¹³Nghu mu su Dada ti Dada yi shrashra, isu gbugbu ni mba ti ma bi nanghu. Ngru ti ni bi nde ti Dada riya krasabo. ¹⁴Ma lu uki shi bi nghu ti ma sa bi na nghu nga? Ma lu kiki shi bi ni nghu ti ma hu kre nghu nga? mariya ti hu kiki ni ngri ti kre Kpare sa kre na ma nga? ¹⁵Ko ma a ti krekre Kpare kiki ni masa tundu manga? Ka ti ma wa, "Kiwayi ki isu ni uhu mba ti mari kre kre Kpare ti Ngho ti si!" ¹⁶Mma shrashra masa hu krekre Kpare nga. Ishaya kre, Kpare, andi bi na Kre yi na?" ¹⁷So mikki ri ba ni hu ni kre, kihui ni Kre Kristi. ¹⁸Ko mi kre ku, Masa hu nga?" Ein, Ngyimu, "Lila ma ru ka mitti shrashra, Kre ma ka gbo mitti." ¹⁹Na ngami, mi kre, "Mba Israila ma hu?" Musa zeze kre, "mi ya so ma kafu na mba ti masa su mitti nga. Na mitti ni masa su na ki hu nga, miya ti so ma kafu." ²⁰Ishaya gba mikki ti ni kre ku, mba ti ma sa ne minga ma fe mi. Mi ruye ni mba ti sa myi minga," ²¹Ko ni Mba Israila ikre, "Nno shrashra mi di ubo ni mba ti masa dourisi nga na mangri ti ma mgbetu."

Chapter 11

¹Mi kre ku, re Kpare iraa na mangri nghu? Na sa ngyimu nga. Mi misu Ngri Israila, uwu Ibrahi, ti iry Ben-yami. ²Kpare sa raa na mangri nghu nga, mma ti zezehu ma. Buba hu ngho ni kakammbe kre ni risi Iliya nga, ti ni fhe na Kpare ni Israila nga? ³"Dada, ma wu mbati huko shrashra, ma dji kijambariku ti Kpare. Ma shi mi mamgba, mi pye mari ne ringha mi na." ⁴Ko aki Kpare ye na nghu? "Mishi ni ngumi mangri minna tama ti ma sa taba dourisi ni Baal nga." ⁵Ngyima, ni rukpun ngami pye, ringri kpe ni kre kiwa ti Kigrekpare. ⁶Ko ni isu kigre-kpare, isa su kre ndu nga. Kigrekpare na ka su kigre nga. ⁷Aki mu? Ngho ti Israila ri ne, isa fehnga, ko ngri ti ma wa ifeh, shi ringri ma ngbetu. ⁸Isu ka ti na ma wa: "Kpare di nama uwu-pepe, na iyi ti sari hu ukonga, na uttu ti sari hu kre nga, shi na ma sa hu nga ri ba ikpri ngami." ⁹Ningha Dawuda kre ku, "Na riti tigba ma na su taru na itra, kikyegbu uho na Ngho ti lu ma ummo. ¹⁰Na iyi ma na drahu, shi na ma ka hu ko yi, shi na kizima na kroh ndrandra." ¹¹Mi kre ningha, "Ma gbu uho shi roku?" Na ka su nyimu nga. Iye, ti ki roku ma, krasabo ba na Aluma, ti so ma kafu. ¹²Bebein ni kiroku ma isu ngho-gbu ti gbumitti, na ki wure bi ma isu ngho gbu ti Aluma, ki mlu ma riya su ki ki? ¹³Bebein miri kre na wu Aluma, miri gbarisii ni indu mi. ¹⁴Ine miya bi ma lu kafu, mma ti ma su mawani mi ti iga. Re miya kramasabo. ¹⁵Ni ki raa ma isu kimei gbumitti lu, aki riya su ni ki buma, sariya su riingha ri mba rufu nga? ¹⁶Ni ma mei lu kiwakaku ti zeze, nyi mu riya su na gbu falafa. Ni Ikpra isu na tisi, ngyimu riya su kabu kaku. ¹⁷Ko ni ma tsa mba saga ni gaboo ruye, shi bu ti bubu ti su zaitun ti kame ji, ma bi wu gbra ni kame ma, ni buru ga na ma ni gbu-ngho ti ikpra ti kaku zaitun, ¹⁸ka ka gbarisii ni gaboo nga. Ko ni bu gbarisii, isa su bu mu bu bi ikpra nga, ko ikpra mu bi wu. ¹⁹Bu ya kre ku, "Ma tsi gaboo ruye shi mma gbra mi ni kame." ²⁰Ngaha isu risheshe. Ni kre raa ti bii titama, ma mbri ma ruye, ko bubu bu tigbegbe ni kre bi yi na. Kar ka gbarisi yi na nga, lu shrishri. ²¹Ni Kpare sa shi gaboo ti risheshe nga, isa riya shi pye nga. ²²Ne ngami, ndu na ngho ti shrishri ti Kpare lu ni mba Israila. Ni ubo ndi, Kpare bi ngho ti sii nawu na. ni bu kri ni ngho ti si ngami. Nisa su ngyimu nga ma mbri tabwa. ²³Mma pye ni masa kri ni raa ti bi tama nga, ma bi gbra ma ni kame. Kpare riya ti bi ma gbra ni kame pye. ²⁴Ni ma mbri wu ni kaku Zaitun ti ji shi ma gbra wu ni kame Kaku zaitun ti risi, riya su kiki na Mba Yahuda, ma sa bi gbra ma ti kaku zaitun mmati ma su gaboo ti risheshein? ²⁵Miri so na bubu na su na kihunga, mawuani, Ngho ngami ti ma tariba, ngami isu shi na ngru na hu ku nghu isu na imyi nga. Ngho ti ma tariiba ngaha isu ma so ni nama mgbitu igyayi, shi na aluma na ma ka mulo. ²⁶Israila shrashra ma ti krasabo, ka ti ma wa: "Ri Sihiyona Ngri ti risabo riya ba. Riya riyu na ngho ti sa su ti Kpare nga riyu ni Yakubu, ²⁷ngami mu riya su kudruubo mi na ma, rukpu ti miya hi nama ngho ribi ma." ²⁸Ni ubu ndi, ni kre kreKpare, mma ma hi kachu wu ti kahiiyi. Ni ubu ndi ni kre ki wa Kpare, ma su mbabiKpare ni arimatiti. ²⁹Kpayi na ki bi ti Kpare masa ri yenghu nga. ³⁰Na ben bu su mba gbitu ni Kpare, ko bebein bu bu kiluri, ni ngbitu ma. ³¹Ngyimu, bebein Yahudama ngbitu. Ngho ti zu kizi isu ni kiluri ti bu fe, mma pye ma fe kilurii. ³²Kpare kru ma ni ngbitu, shi na nghu na kla kiluri ni mangri shrashra. ³³Ah, nji ti ngho-gbu ti nmyii na kihu ti Kpare! Masa ti hu shrummo nghu nga, na gahi nghu ikr ti yiya fe! ³⁴Ko andi mu ihu mikki Dada re isu ndi mu riya su ngri ti riya kronghu? ³⁵Re andi mu zeze na Kpare, shi Kpare na kpranghu?" ³⁶Isu ni kachu nghu na nghu mu shi ya kachu nghu mu ngho shra shra ma ti ka. Yi shonghu de ti Nglo. Na su ngyimu.

Chapter 12

¹Miri feh na wu na, Mawani ni na kulirii Kpare, ku yi di iga yi ka kiddirisi piyepiye ti isu na ringha ti ni Kpare riya ti bu. Ngami mu isu indu wu ti isi. Ka su ka mba ti gbu miti yi, ye mikki wu. ²Lungami shi buya hu ngho tisi, na ngho ti ma bu ku isu ti mamma na Kpare. ³Ko mi kre, ngami ni kigrepare ti ma nami, na ngri ka hin ngunghu ku ikra na ngrunga. Iye na ma gaa nia kimyii, ka ti Kpare ni ko ngru umah ti binamikki nghu. ⁴Ka ti su na gbu igwva ni iga, isa su igwva ti ngyi mu su na ndu wudindi nga. ⁵Ngyimu, yi ti yi mbrimbri ni iga Kristi, yi su mawani ingiyi na. ⁶Yi su na kpayi gwva gwva ka ti ni kigrepare na kondi na, ni ngri su na kpayi ti Krekre-ngho-ti-su, na lunghu ni ruku ni bi-mikkinghu. ⁷Ni ugru kpayi isu ti lundu, na lundu. Ni ungru kpayi isu kikla mangri, na nghu na kla. ⁸Ni ungru kpayi isu ti kidi khizrimikki ni mangri, na lu khizrimikii. Ni ungru kpayi isu ti na mangri ngho, na lunghu risheshen. Ni ugru kpayi isu ti klagahi, na lunghu na kimelu. Ni ngru kpayi isu ti kilurii, na lunghu na simikii. ⁹Na kibii so na sa su imyii nga. Raa na ngho ti su ribii; bi ngho ti su risi. ¹⁰Ni kre kibii na mawani, na su risheshe ni ngiyi na. Ni kre tigba, di riku ni ngiyi na. ¹¹Ni kre kilu ngho na iga, ka yi iga yi. Ni kre Uhu, so risi. Ni kre Dada, lundu nanghu. ¹²Muru ni somikki ti bu su na nghu ni ngho ti ri ba. Lurii ni rika. Ti ka feh. ¹³Ga ni ngho ti ife mba saga ti mari beiwa. Ne gbu gahi ti gre mangri. ¹⁴Dubo ni mba ti mari na wu ringra, dubo, lu ma kangyu nga. ¹⁵Muru na mba ti mari muru; shi Ki na mba ti mari ki. ¹⁶Su na mikii wundindi na ngiyi na. Ka bu gaa ka mba ti ma gbarisii nga, hi kidourisii ni mangri. ka bu su na imyii ni mikki wu nga. ¹⁷Kar ka kpra ngho ribii na ngho ribii yi. Lungho i sii ni iyi mangri shrashra na. ¹⁸Ni su ngho ti riya lu kri ni kisimikii na mangri shrashra. ¹⁹Kar ka ye ni mangri ngho ti ma lu wu, Mba ti mi bina ma, na ngho kafu ni Kpare. Ka ti ma wa, "ki Ye ngho ti ribii isu tami; miya kpra' Dada Kre." ²⁰"Ni kahiyiwu ri ji rimye, na nghu irii. Ni iri ji na kira, na nghu mangyi ti wa. Ni bu lu ngyimu, buya su naghuga kila ni risi." ²¹Ka ka bi na ngho ribi na krasheru nawu, krasheru na ngho ribii na ngho ti si nghu.

Chapter 13

¹N ko ndi dourisi ni mba-ti-ma-su-sheru, be Kisheru nga raa ti ni riba ri Kpare. Kpare mu soo mbatisheru ti ma kpe. ²Ni ngri raa na ti-mba-sheru ire raa na umo Kpare mu, a mbati ma raa na ma, mariya bu shrummo ni nguma. ³Mba-ti-bi ma sa su ngho ti lu shrishri nga ni mbati ma ri lu ngho ti sii, sa ni mba ti lu ngho ribii. Bu su na shrishri ungru ti su ni Kisheru? Lu ngho ti sii, buya fe kibi. ⁴Nghu isu ngri-undu ti Kpare nawa ni kre ngho ti si. Ko ni buru lu ngho ti sa maanga, lu shrishri; nghu sari hi kaji runho nga. Nghu isu uwundu ti Kpare, riya kpra ngho ti kafu ni ngri ti lu ngho ribi. ⁵Bu dourisi, ni kre Kafu mangba nga, ko ni kre mikki wu pye. ⁶Ni kre ngami bu ru kpr mgba ruwa pye. Mba-tisheru ma su mawundu Kpare mu, ti ma kpe ri lu ngho ngami. ⁷Kpra ni kondi ngho ti su ti tanghu: Mgba ruwa ni ngri ti ri bu Mgba ruwa, dourisi ti ngri ti dourisi su ti tanghhu, shrishri ti ngri ti shrishri isu tanghu, shi ruku ti ngri ti ruku su ti tanghu. ⁸Bi kpukpa ni ngru nga, raa ti bimikki na giyi na. Nghu ti bimikki na ngri uko nghu ri mmlo plambe. ⁹Umo ti kre ku: "Kar ka buboikpi yi, wu mangri nga, yiwvi nga, kra ngho mangri nga," na ni su umo indi gwva, ma kla ngu ni kame kre ngami: "Bimikii na makoyi ka na risiwu." ¹⁰Bi mikii sa riya lu ngho ribii ni ngri uko nghu nga, ningha bimikii mu isu kimlo plambe. ¹¹Ni kre ngami, bu hu ku isu rukpu ti buya runi killa. Bebein kirkasabo yi idigbi kra rukpu ti yi zeze beiwa. ¹²Ichu riga chu ta ye, ikpri ri nghaa ye. yi ka ngho ti drahu lu ni geindi, shi yi kru isi ti shra ti kila. ¹³Shi yi kri ka ti mmah, ka ti nno, yi sa ka ti ni mba ti ri kubru re ti mba mate nga, yi sa ka kri ka mba ti mari lu ngho ti bi ti kishe nguma, mba ti su na kukloyi, na mba ti ma ri kru shi ri lu kafu na nguma. ¹⁴Kru Dada Yeso Kristi ni iga wu, shi ka na ibe iga wu rukpu ti kukloyi nga.

Chapter 14

¹Bu mba ti masa su na sheru ni somikii nga, shi ka shrummo na ma nga. ²Ngri ndi isu na somikii ti rii ngho ko ki, ndi isa su na kisheru nga shhi ri rii arimbe mamgba. ³Na ka ngri ti ri rii ngho shrashra raa na nghu ti sa ririi nga, shi na ngri ti sa ri rii nga, na shrummo na nghu ti ri rii koki. Isu Kpare mu bungbu. ⁴Bu bu su'ndi, bu ti shrummo ni ngri undu ti su ti ungru? Isu ni kahiyi dada nghu mu e gyende re iroku. Ma mei nghu ti tiendede, Dada mu riya me nghu na tii. ⁵Ngri ndi hi ikpri ndi kra ringri kpri. Ndi bi hi ari ikpri masu indindi. Na ko indi na bi ni mikkinghu. ⁶Ngri ti ri neh ikpri ri ne ti Dada nghu mu, iri neh nghu, nghu ti ri rii, iri rii ni Dada nghu, shi ri di Kpare Iwri. Nghu ti sa ri rii nga, isa ri rii nga nit Dada nghu, shi iwri ni Kpare nghu. ⁷Ba ngru ni kame yi ti su ti ris tangha, ba ungru ti fu pye ti risinghu ga. ⁸Ni yi su, yi su ti Dada, ni yi fu pye , yi fu ni Dada. Re yi su re yi fu, yi su ti Dada. ⁹Ni ngami mu Kristi fu shi bi su, shi na nghu na su Dada ti mba ti ma fu na mba ti su na ringha ma. ¹⁰Ko bubu, aki su ti buru shrummo ni wani wu? Na bubu aki ko buru bra wani wu? Yi shrashra yi ti sati ni riti Shrummo ti Kpare. ¹¹Ka ti ma wa, "Ka ti me su," kre Kpare, "Na mi mu rigba shrashra ma ti doh, shi irey shrashra mati shonde ni Kpare." ¹²Kondi ni kame yi riya ti kla ngunghu ni Kpare. NI su ngyimu yi ka shrummo ni ngiyi nga, ¹³Ne ngami hu, na ugru ka so kikye ti gbu hu re itra ni iyi mawani nga. ¹⁴Mi hu shi bi ni mikki mi ni Dada Yeso, ku ba ngho ti sa su tiluri na nghunghu nga. Isu ni nghu ti hunghu ku isu na ri. ¹⁵Ni su ni kre iri ka ta ruko ti wani wu yi, busas bi ri kri ni bimikkinga. Ka djizeyi na ugru ti Krsiti fu na iri wu. ¹⁶¹⁷Ka shi ngho ti bu gaa ku isu risi na ma kre ku isu ribii. Kiri Kpare isa kre iri na mangyi mamgba, isu kre kimmah, na ti kalamikii, na kimuru ni Uhu-Rissi ti Kpare. ¹⁸Ngri ti ru lundu na Kristi ni ihi na, riya fe Kibu na Kpare na mangri pye. ¹⁹Na yi duu ngho ti su ti kalamikii na ngho ti riya gre yi mei ngiyi lu. ²⁰Ka djizeyi ndu ti Kpare lu ni kre Iri yi. Ngho shrashra isu pyepye, konisu ribii ni ugru ti ri ri shi ri so nghunghu ti gbu uho. ²¹Isu ti bu ririi nga re shi wa magyi-kilo, re ko ki ti wani wu riya gbu hu. ²²So mikii ti bu su na nghu, bi nghuwu na Kpare wu na. Ma dubu ni ngri ti sa wungunghu memye na risinghu nga na ngho ti ngu riso. ²³Nghe ti raa ti bi, shi dji nghu wu isa su ni somikiinga. Ngho ti isu ni somikkinga isu ngho ribii.

Chapter 15

¹Bebein yi ti yi su na sheru, yi bi mba ti ma sa su na kisheru nga, shi yi raa na kijikulo ni ngiyi na. ²Na kondi ni kame yi na ne ti nghu riya na makonghu kilo ni ngho ti si, shi na meinghu lu. ³Kristi pye isa ne kilo ti risinghu nga. Re, ma wa mamgba ku, Kitu ti mba ti mari tu wu uwure ba isi mi." ⁴Ngho ti ma na wa ma wa ti kikla yi mu, shi na su ni fre kiluri na kidi sheru ti kakambe yi fe gbamikii. ⁵Bebein na Kpare ti Kiluri na ti gbamikii na nawu, shi bu su na miki wudindi na ngiyi ni kame Kristi Yeso. ⁶Na nghu na lu ngami shi bu na shi shonde na mikii wudindi na kagy wudindi ni Kpare na Iti ti Dada yi Yeso Kristi. ⁷Ni ngami, bu ngiyi na ka ti Kristi bu, ti kishonde Kpare. ⁸Miku ma mei na Kristi Ngri-undu ni kikyengbu ni risheshein ti Kpare, shi na tangyu ti ma na mati na su gbegbe, ⁹shi na aluma ma shonde ni Kpare ni kre kiluringhu. Isu ka ti ma wa, "Ni ngami miya ti shonde na wu ni kame aluma shi i ta shingba ni nde wu." ¹⁰Ma bi kre, "Muruu, bi mba Aluma, na Mangri nghu." ¹¹Shi ma bi kre, "Shonde ni Dada, Bu mba Aluma shrashra; na mangri shrashra shonde nanghu." ¹²Ishaya ibi kre, Riya ti su ku ikpra Yessi, na nghu ti riya gyende shi bi mba Aluma. Ari aluma mariya ti gbamikii na nghu." ¹³Bebein na Kpare ti gbamikii mulo wu na kimuruu na kalamiki shi bi na ngho, shi na gbamikii wu na ti gbu ni kami kisheru Uhu Risii. ¹⁴Mi na Ngumi mi bei na wu, ma wanimi. Mi bei ku bu mulo na ngho i si, si ti gbu na kihu. Mi bei ku bu riya hu ti disheru ni ngiyi na. ¹⁵Ko miri wa na wu na kigba mikii ni ari ngho ku ka rembuki yi, na kpayi ti Kpare nami. ¹⁶Kpayi na isu ti mi su uwundu Kristi Yeso ti ma tundu ni aluma, ti ma riya di ka Firist ti krekre Kpare. Mi lu ngho ngami shi ki di risi ti aluma na fe kibu, shi na na-piyepiye ni Uhu Risii. ¹⁷Ki tremikii mi isu ni Kristi Yeso na ni ngho ti Kpare. ¹⁸Misa yi ti kre ni ngho ndi gwva nga ra ngho ti Kristi lu naa mi ti dourisii mba aluma. Nghonagami mari lu na kre na indu piye, ¹⁹na kisheru ti nghla na ari nghoti-ba-hu, na kisheru ti Uhu Risii. Ngami isu ti rhi Urishelima, na geyi nghu ri ka Ilirikum, miya ti fe bi kre kre Kristi ka wa. ²⁰NI gahi ngami, ki so miki mi isu ti kre kre-kpare, ko isa su ni kachu ti ma hu Kristi yeinga, shi mi ka mei ni risi ikpi-kiri ugru nga. ²¹Isu ka ti ni ma wa: "Ni mba ti masa hu ikre ti sien ti tanghu sa na manga ma hunghu na iyi, na mba ti ma sa hu na itu manga ma ti fe kihu." ²²Ma raa na ni gbu rukpu ti ba na wa na. ²³Bebein, mi sa su na kachu ndi ni geyingahanga, mi su na khireh ti ba na wu na. ²⁴Du rukpu ti mi ka Asibaniya, miri so ti hu yi gyangyi, shi bu tumindu ni gahi mi, ni kizi ki ji kulu na wu ti rukpu wugyani. ²⁵Ko bebein miri ya Urishalima ti lundu ni ma wani. ²⁶Isu ngho kiji kilu ti si ti Makidoniya na Akiya na ma ha mgba lu ni mba ti ma sa su na gbu-ngho nga ni kame mba ti biina mikii ni Urishalima. ²⁷Ein, isu ngho ti ma ri so ti lu, ngyimu ma su mbakukpa ni ngho nanghu. ni Mba aluma ma gaa ni nghu Uhu ti su ti tama. Ma su mba kukpa nama na ma lundu na ni ngho ti gbu mitti. ²⁸Ni su ngyimu, ni mi lundu ngami myemye, miya hu ma bu ngho ti ma ha luu, miya ya Asibaniya shi ba na wu ni gahi mi. ²⁹Mi hu ku ni mi ba na wu miya ti ba kimlu duboh Kristi. ³⁰Bebein Mawani mi, miri miye wu ni Dada Yeso Kristi, na bimikii ti Uhu, ku bu kra na mi ni kifhe na Kpare ni nami na. ³¹Fhe na ma rimi sabo ni ubo mbati ma sa dourisi ni Yahudiya nga, na undu mi ni Urishelima na fe kibu ni kame mba tidoh. ³²Fhe shi mi ba na wu na kimuru ni kame ngho ti Kpare, shi mi fe yii na bubu na. ³³Na kala mikii ti Kpare tii na wa shrashra. Nasu nyimu.

Chapter 16

¹Mi bei na Fibi uwani yi, ti su ngha ndu ti Mbadu Kpare ti ni su ni Kankiriya, ²shi bu bungu ni Dada. Lungami ni gahi ti su ka ti mba ti mabi na Kpare, shi ki na nghu ni kame ko ki ti nghu riya ne na wu. Nghu na nghungu ri gre gbu mangri, na mimi pye. ³Thru Bilkusu na Akila nde, ma su maka ndu na mi ni Kristi Yeso, ⁴ma di risi ma ni kre mi. Mi na Mba-ti-dohKpare ti aluma. Thru mbatidoh ti ma kpe ni kiri ma. ⁵Thru Abianatus ti mi bi na nghu, ti ni zeze su kuwa ni Kristi kaku ni Asiya. ⁶Thru Maryamu nde, ti lundu gbu na wu. ⁷Thru Andaranikus na Yuniyas, ma su mawani mi na mba ti kaze-khirii. Ma su ugbu ni kame Mbatimazedeh, ma zezenami kpi ni Kristi. ⁸Thru Amfiliyas, ngri kibii mi ni Dada. ⁹Thru Ubanas, ti ni su kaayi ni Kristi, na Istakis, ti biinanghu. ¹⁰Thru Abalis, ti ni Kristi bi nanghhu. Thru mba ti kiri Aristobulusu. ¹¹Thru Hirodiya, wanimi. Thru mbakiri Narkissa, ti ma su ni Dada. ¹²Thru Tarafina na tarafosa, ti lundu ti risisinghu ni Dada. Thru Barsisa ti mabii nanghu tiri lundu ni Dada. ¹³Thru Rufus, ti ma anghu ni Dada, na inninghu na mi. ¹⁴Thru Asinkiristas, na Filiguna, na Hamisa, na gbu mawani ti ma su na ma. ¹⁵Thru Filologusa, na Yuliya, na mbati bii ti kpi na ma. ¹⁶Thru nghiye nde na kidourisi piyepiye. Mbakiri Kpare shrashtra ri thru yinde ni Kristi. ¹⁷Bebein Miri Mye wu, mawani, gaa hu na mba ti mari bi kishra na gbu hu ni kame yi na. Mari kla ngho ti bu sa hunga. Wure kizi na ma. ¹⁸Mangri ka naa masa ri lundu ni Dada Kristi nga, mari lu ni ruhu ma. Na kilo ikre ma mari mbre mangri risi. ¹⁹Ki dourisi yi ti si ithru mangri shrashtra. Mi muru ni risi wu. ku miri so bu lu imyii ni ngho ti su ti si, na ngho ti sa su ribinga. ²⁰Kpare ti si riya wu Shatan ni miti uhuwu. Na sheru Kpare ti Dada Yeso Kristi kpi na wu na. ²¹Timoti, Ka indu mi, ri thru wunde, Lukasi, na Yason, na Sasibata, mawani mi. ²²Mi Tatiyas ti wa kakambe ngami, thru wunde ni Dadayi. ²³Gayis, ti miri shi ni kiringhu na mbatidu Kpare, thru wunde. Arastu, ti ri bimgba ni Uko, thru wunde, na Kwatus wani mi. ²⁴Kigre Dada yi Yeso Kristi na kpi na wu shrashtra. ²⁵Bebein Shonde ni Kpare ti su na sheru ti maiwu kpi ni kre nad kikre ti Yeso Kristi, ka ti ma bi ruye ngho ti ma taruba ti ma shi ruba tun ka kachuchu, ²⁶ko bebein ma bi ruye, ni kiwa ti Mbatihukoh, ma kla na gbu miti ka ti nmo ti Kpare tigbu, ni dourisi ti somiki. ²⁷Biya Kpare ti nghu manga isu na riwhii, ti Yeso Kristi, na su kishonde ti-nglo. Nasungyimu.

1 Corinthians

Chapter 1

¹Bulusi ti kristi Yesu bri ngho ti ma su zezebu ni kubi kpare na sastanisu waneyi. ²ti aze kpare ni koranti ma bri nas ma su mangri risi kakpi ni tshwrashwra mangri na malri ko ti ma lri bri ma ni nde Dada Yesu kristi ti usu Dada ma na tayi. ³Na khi grey na kalamiki ti na wa na ni ko kpare uti yi na Dada Yesu kristi. ⁴Mi lu whri ni kpri pye na kpare mi kre ti khigrey kpare ti kristi Yesu bi na mi. ⁵U meh wu su ni ngo ba ni ko na ahe ni igri pye ni kukparisi. ⁶Nika ti igre ti kristi ti ma bi nangho ti su risheshe ni kame wu. ⁷Nyi bu so na uhu kpamburu ti bu loo ti gbe ni kla ti Dada Yesu kristi. ⁸Nyi pye lri ya na yi bi gbee ya ni ribo kre na ma ka fe yi ni ngho ti si ngo ni kpri ti Dada yi Yesu kristi. ⁹kpare is na bimiki ti bri yi ni kakpi ti uwuta yesu kristi Dada yi. ¹⁰Bebe nghu mi kpe wu mawani ni nde ti Dada yesu kristi na yi pye bi ka na ya ga nghuyi na nga mi kpe na yi kakpi lu ni miki nghuyi na ngho ti yi lu ni miki ndidi. ¹¹Kre ma la na me na bu na mawani ni mangri kibba ku bu ri ga nghu na. ¹²Mi kltre ndi ni kame wu na mandi ri kltre "Mi su ti Bulus, "Mandi, mi su ti Afolos madi mi su ti kayafa, mandimi suti krist. ¹³Mi ga kristi? ma gra righra Bulus na wu na? Ma lu na wundi Baftisma ni nde Bulus?. ¹⁴Mi whri kpare mi sa lu na ko ngri Baftisma Kirisbus na Gayus. ¹⁵Ti mi su nyi tr na ngri sa kltre ku bu lu Baftisma ni nde mi. ¹⁶(Mi lu na khristifana Baftisma nyi ka mi sa yi ti mi lu na manyi baftisma. ¹⁷Kristi mi du na sa lu Baftisma rah ti duu ugri ni uda igri nga kre na righra ti kristi na su ba kandu ni tchreru ta. ¹⁸Nye undu ti rigra usu ti bwa ni mangri ti ma yati lraku ka ni ame ti ni ma bu krasabo, usu ti ku tchreru ti kpare. ¹⁹Nyi mati wa "imi ti ida mangri mi la ze ngho yio mi yati na ma rika ni kohu ni kuyi kpamburu ma. ²⁰Anga su ingri daa ? Angi su ingri kla? Anga su kutchremgbu ti khizi miti ko kpare lre imhi ti khizimiti na su ba malamwa. ²¹Kre izhimiti na imhi ta ma su yi kpare uhu whri ni kpare na kre ma ti ni bi ni ma lamwa ti igri mi. ²²Ni ma Yahudawa mi da ka ni ngho ba hu na ma hehnawa lri ne imhi ²³Ye ye lri kltre igri kristi gra righra asu lraku na ma Yahudawa na lamwa na ma Itelenawa yi lri di igri kristi ti su ku tchreru na imhi ti kpare. ²⁴Ki ni mangri ti kpare bri ma pye ma Yahudawa ni ma hehnawa, yi lri kltre igri kristi ti su kutcheru na imhi ti kpare. ²⁵Kre ti lamwa ti kpare i kra idda ti mangri na kutchreru ngo ti kpare kra tchreru ti mangri. ²⁶Hu ni bri wu mawani sa su pye wu na so na idda ti igah nya sa su pye wu ni su na tchreru sa su pyewu ma whi ni ahi ngho bo. ²⁷Ka kpri ba hi mangho lamwa ti khizimiti ti na ma idda ehiwi kpare hi ma matchreru ngu ni khizimiti ti na ma matchreru ehiwi. ²⁸Kpare hi ngho ti ngyre na naa khizimiti ehiwi u ba hi mangho ti sa su

Chapter 1

kandu, ti bi ti bakandu mangho ti ma hi iti su ti si. ²⁹U lu nghpo nyi kre na ko igah na fe ngho ti kpo ni ahi ngho. ³⁰Kre ngho ti kpare lu, bebengho bu su ni kristi Yesu ti na ba su imhi ti ni kpare uba su resheshe tirisisi na kre sabo. ³¹Na nyi ka ni ka ti ma wa "Ni ingri ti ni kpo na kpo ni Dada.

Chapter 2

¹Rikpu ti mi ba na wu mawani, mi sa ba ni kuyi lgri lu re ni imhi ti ktre ma riba risheshe ti kpare. ²Mi sa ye ti yi ko kandu rikpu ti mi ti na ane wu rah yesu kristi na ngho ti gra rigra. ³Mi kpi na wu ni kisho iga, na shrishri na ju iga. ⁴Ikre Mi na kikre ti Mi ri kre masa su na mmyi tinga. Ma su na kikla ti uhu na kisheru, ⁵shi so mini wu na kã su ni immyi mangringa, ko kisheru Kpare. ⁶Ko bebeghnu yi kre na myi ti MBA ma gba, ko iba su immyi ti khizimiti na nga,nre ti mba kibi ko, re ti rukpu iyengami, ti mari chu ta. ⁷Yi yiri kre na nmyi ti Kpare bi kami rhisheshe ti ma taruba, mmyi ti ma taruba ti Kpare soh run rhirii ti shonde nghu. ⁸di ni kame mba biko ti iye-ngami masa hunga, ni kã su ma hu ni rukpungaha, masa ka wuu Dada ti shonde nga. ⁹Ko ka ti ma wa, "Iyi isa hunga, rey utu hu, mini mangri isa gaa nga, ngho ti Kpare shi so ni mba ti bii na nghu." ¹⁰Ngami mu masu ngho ti Kpare kla nayi ni Uhuu nghu. Uhuu ri he ko ki, na nghu ti ma taruba ti Kpare. ¹¹Ko andi riya hu kigaa ti ngri ra uhu nghu? Nyimu, ngru sariya hu nghu ti Kpare nga raa Uhuu Kpare. ¹²yi sa bu shu ti khizimiti nga, yi bu Uhuu tu ri na Kpare, shi yi hu ngho ti ma nayi ngyimu na Kpare. ¹³Yi ri kre ari ngho na ni kre ti immyi mangri sariya hu ti klanga, Uhuu mu kla nayi. Uhu mu ri kla ikre uhuu na immyi. ¹⁴Ngri tinsa su na uhuunga sa riya ri bu ngho Uhuu Kpare nga, ma su nanghu chakre. Nghu sariya hu ngho ti uhuunga. ¹⁵Nghu ti isu na Uhuu riya lu umo na nghu shrashra, nghu masa riya shrummo na nghu nga. ¹⁶"K andi hu mini Dada shi na kre na nghu ngho ti lu?" Ko yi yi su na mini Kristi.

Chapter 3

¹Mauwni, mi misa kre na wu kã mba uhuunga, mi yi kre na wu kã mba ti ma kpi ni iga ti, kã mawu chi ni Kristi.² Mi ya na wu ibe misa na iri ti sheru nga, misa ma ti nga; har bebengh.³Bu busu mba iga. ni su ishra na rukro ti ni kame wu na, bu sa ri kri ni iganga, busa ri kri ka ti mangri nga? ⁴Ko ni ndi kre ku "misu ti Bulus," shi kre ku "misu ti Apolo," busa ri kri ka mangri mamgbanga? ⁵Ko andi mu su Apolo? Andi ga isu Bulus? Mawundu ti bu mai duu wa, Dada mu na kondi ndunghu.⁶i mi tru, Apollo pla mangyi, Kpare mu nanghu kiriyu. ⁷Bebengh, is a su nghu ni thru re nghu ti place mangyi usu kandu. Usu Kpare ti su nghu na rhiyu.⁸ebenghu nghu ti ni thru na nghu ti bwa mangyi usu wudindi, kondi riya bu ngho kã ti ni nghu lunch. ⁹Yi yi su mba ndu na Kpare. Buubu bu su kachu Kpare, bu su kazenghu.¹⁰ ti kigre Kpare ti ma nami, kã ngri ti ni ri maukiri ritsisi, mi mi so ikpi kaze, ngrindi mainghu lu. Na kondi na mai hu kã nghu ri mai kaze. ¹¹Ngru sariya su ikpi kade ndi igwva na ti nima songa, nghu mu su Yeso Kristi.¹²Bebenghu ni ugru mai kaze na zinari, reh azurfa, reh na kikye tisinghu, reh na kaku, re na ringye, ¹³ndunghu riya riyu ba Kaye. Mariya binghu ba kaye na killa. Killa mu riya mma kitsi ndu kondi.¹⁴ ndu ingri ti ni te, nghu mu riya bu shaakpa; ¹⁵ni killa ri nduwu shrashra, buya wa rika, ko bubu maya riwu sabo kã ngri ti ni du kame killa.¹⁶ as hu ku busu kaze Kpare na a Uhuu Kpare ti ni kame wu? ¹⁷Ni ngri zeyi na kaze Kpare, Kpare Rita zeyi na nghu. Kaze Kpare usu piyepiye, a bubu pye.¹⁸Na ugru kã mbre wu yi. Ni ndi ni kame wu ga ku nghu su ba mmyi, na nghu na su kã sa su ba mmyinga si na nghu na su ba kpamburu. ¹⁹Ko mmyi ti Gbumitingami usu change na Kpare. Kã ti ma wa, "Nghu ruu mba ti ma su ba mmyi ni ngho ma." ²⁰Ko ma bi kre, "Dada huu ku kigaa ti tama usu rungho."²¹Ko ba ki hi ritsi na mangri! Ngho shrashra usu ti tawu, ²²reh usu Bulus, re Apolo, re Kefas, re gbumiti, re ringhaan, re rufu, re ngho ti Bebenghu reh ti ri ba. Ngho shrashra usu ti tawu, ²³bubu bu su ti Kristi, Kristi usu ti Kpare.

Chapter 4

¹Na ngri na hu yi ku ti su mba ndub Kristi na mba ti ma nama kibii ngho risheshen ti ma taruba ti Kpare. ²Ni ngami, mba ti ma nama kibii na ma su mba ti mariya bi na ma. ³i mi usu ngho wugyangyi, na bubu shi shrummo nami. Ko mi miss shrummo ni nguminga. ⁴misa su ba ngho ndi ti mari tuhmi nanghunga, ko misari kre ku mba su ba ngho kituhnga. Kpare mu su ti riya shrummo na mi. ⁵Bu kā shrummo ni kandutun rukpu as thrunga, ni Dada sa ba tinga. Nghu mu riya di killa ni koki ti ma taruba ni drahu shi na ruyewa kā ngho ti mikki. ningha mu ko ndi riya bu kishonde na Kpare. ⁶Bebenghu, mawauni, mi ni ngho na ni ritsi mi na Apolo ni kre yina, shi bu kla na yi ngho ti mari kre ku, "kā ku kra ngho ti ma was nga. " Ngami usu shi na ngru kā gbaga ni ritsi ndi kra ndi nga. ⁷Ko andi riya hu gwvagwva ni ritsi kra mba saga? Ko aki bu sunghu ni mba saga masa sonanghunga? Ni ma nawu mu, usu kiki ko buru gbaga, ni sa su bu ma bu lungho naanga? ⁸Bu bu feh ngho ti bury neyeh! Bu bu su na gbu ngho yeh! Bu su kā iriye raahna yi! Ni risheshe mi mi ri so bu su kā iriye shi na yi muru na yina. ⁹Kpare mu so yi kā mbatizezedoh kā ti mba ti su ni kizi, kā mba ti mariya wuma. Yi su ngho ti hu ni Uhuundu, na ni mangri pye. ¹⁰Yi su gbudud ni kre Kristi, ko bu bu su mba nmyi ni kame Kristi. Yi Yi su mba ti ma sa su na sherunga, ko bu bu su na sheru. Ma na wu gba, ko yiyi ma biyi so miti. ¹¹Ri ba rukpu ngami yi riji na rimye na kira, yi sa su na utro rishisinga, ma chiyi, shi yi sa na kiri piyenanga. ¹²Yi ri lundu ritsisi na uboyi. Mari tuyi a Yi ri duh nama ubu. Ni ma na yi ringra, Yi ri gba miki. ¹³Ni ma kre ugnho ribi na yi, yi yiri kre ti singhu. Yi yisu kuhwauko, har Bebenghu marihuu yingyimu, ku yi su ngho ribii shrashtra. ¹⁴Ni sa ri wah ngho ngami ti na wu riwhinga, ko shi mi gbi wuutu kā maeu timibii nama. ¹⁵Re bu su na mba ti mari neyi Kugba ni Kristi, bu sa su na ari itti ti ma mbrimbringa. Mi mu musu ittiwu ni Kristi Yeso ni KrekreKpare. ¹⁶Mi ri ku na yi, kl na mi ¹⁷krengami mu mi tu tu Timoti ba na wu na, Uwumi ti mibiinanghu ni Dada. Nghu riya kla wu gahi ni Kristi, kā ti mi miriya kla na wu ni kaze doh. ¹⁸Bebenghu mbasaga ni kame wu na mari gbaga, mari ku kā misa ri ba na wu nanga. ¹⁹Ko miriya ba na wu, ni Dada ni. Ningha miriya hu kre mba ti mari gbarisii, shi mi hu kisheru ma. ²⁰Kaze Kpare isa ni krenga usu ni kisheru. ²¹Buru nehki? Mi ba na wu na wagba, re na bimikki na uhoo tirereh?

Chapter 5

¹Yi hu ku buru la nangiyi na, ngho ti masa kre iti ni kame mba aluma nga. Ngho ti yi hu ku indi ri la na ngha ittinghu. ²Buri takhina! Bu sa kinanga? Ngri ti lu nghogami na ruyu na ngha ni kame yi na. ³Ni su misa the na yi ni iganga, uhu mi ri na yi na, mi shrummo ni igringaha ye, kã mi teh na wu ningha. ⁴Ni bu halluna ni Dada Yeso, uhu mi ri na wu ni kisheru Dada Yeso, mi shrummo ni ingri ngaha ye. ⁵Mi ri lungami shi mi hinghu di ni Shatan na zeyi na iganghu, shi na uhungu na risabo ni kpri ti Dada riba. ⁶Khidrawu sasiinga. Re musa hu ku yisti wugyangyi ri doh kame falafa shrashra? ⁷Nanguwuna ni yisti ti rikpi shi su falafa ti sa su na nghunga. Kristi, Mmuso tayi ti paska, di nghughu. ⁸Na yi tamgba na muru, ba na yisti rikpi nga, yisti ti ngho ribii. Na yi lu shingba na falafa ti sa su na yisti nga ti su risheshe. ⁹Mi wa nawu ni kambe mi ku kã Ti na mba mari lannaguma na. ¹⁰Misa ri kre na mba ti gbu mittinga, re na mba ti mari la namangha, re na mba ti mari du gbasha, ni mi kre ku kã digbi na manga, ni mi kre ku ru ni kame ma, ma buriya ruye ni khizimti. ¹¹Bebenghu mi ri waa na wu ku kã ha lu na ngri ti ribingughu ku usu wani a shi ri la na mangha, re mba ti mari hunguma, re mba gbasha, re mba ti mari tu mangri, re mba ti mari wah mate, re mba ti tsari. kã ri iri na ngringahanga. ¹²Miriya lu ki shi shrummo ni mba ma ti ni Kaye? Ni su ngye, bu riya shrummo ni mba ti ma ti ni kame kaze dohKpare? ¹³Kpare mu riya shrummo ni mba ti kpi ni kaye. "Dra ngri ti su ribii ni kame yi na."

Chapter 6

¹Ni ndiwu su na ummo na ndu, usu risi na nghu na ni kre kã kaze umo ti masa ri doh nga? ²Bu sa hu ku mbatidoh mariya shrummo ni khizimtti? Ni bu buriya shrummo ni khizimmitti, bu sa mai ngho na nghuwunga? ³Bu sa hu ku yi riya shrummo ni mawundu Kpare nga? Aki kra na nyeh, yi riya shrummo ni ngho ti rikri na yi? ⁴Ni su bu riya shrummo ni ngho ti ni rikhri na yi ni irengho na kuku, ski bilu tini bu hi ikre kaa na mba tini masasu na kanngho ni khiziKpare nga? ⁵Mi khre nyeh ti nawu rhiwhii na. Ndi ni kame wu na su na immyi ti mai wu so kã mawaninanga? ⁶Ko kã tini su, wani ni wani ri kã kaze umo, shi ummo ngaha usu ni ubo mba ti masa su mbatidohnga! ⁷i ni su Ku bu su na umo nanghiyi ni kame yin Krista usu ngho ruwinayi. Aki mu bu sa bi shi wa ringra nga? Aki mu bu sa kã bwa kimah wu sabonga? ⁸Ko bubu na ri sa lungiyi ti sa manga shi ri mbre nghiyi na, a mbami masu mawaniwuna! ⁹Buba hu ku mba ti ma safilu timanga masariya feh khiri Kpare nga? Na ngri kã mbre wu yi. Mba ti neh mangha, mba ti dourisi ni ngho ti ubo ma lu, mba ti lay na mangha ti masa us titamanga, na mba lulu ti mari phval na iguma, ¹⁰na mba yiwvi na mbati wa mateh, na mba ti mari tumangri masa ka khizi Kpare nga. ¹¹Ngaha mbasaga wu su. Ko ma na wu, shi bi wu gwva, shi su wu ku bu su mah na Kkpare ni nde Dada Yeso Kristi na Uhu Kpare tayi. ¹²"Ngho shrashtra usu mma nami," ko ngho shrashtra isa si na minga. "Ngho shrashtra usu mma nami," mi mi sa su ufii ndi ni kame manga. ¹³"Iri isi ri ruhu, ruhu ni iri," Kpare riya lubwah na ahama. Iga isa su ti lah na mangha nga. Iga usu ti Kpare, Kpare mu riya di ngho Ni iga. ¹⁴Kpare mu gyende na Dada, nghumu riya ngyende na yi niankisherunghu. ¹⁵Bu sa hu nga ku bu gabo iga Kristi? Miri ya hi gabo Kristi shi bre na mangha ti mari she ti mgba? Na ngaha kã su ngyimu! ¹⁶Bu sa hu ku nghu ti hi iga nghu bre na mangha ti mari la nama ti mgba? Kã ti ni ma wah ni Kammbeku, "Mma aha masu I've wudindi." ¹⁷Ko nghu ti gbra nghunghu na Dada usu uhu wudindi mu na Nghu.Kringha shi ngho ti la na nghu sabo! Ngho ribii shrashtra ti mangri ri lu iti ni kaye iga mu, ko kila na mangha usu ngho ribii ti ni ti ni kame iga nghu. ¹⁹sa hu nga ku iga wu usu shakpa Uhu Pye, ti ni su ni kame yi, ti ni bu ri Kpare? Bu sa hu ku bu sa su ti tawunga? ²⁰Ma bu wu na gbumgba. Ni ngami di Kpare ruku na iga wu na.

Chapter 7

¹Bebenghu ni kre ti bu wa na: "re itsi na Lulu na du ngho." ²Ko ni kre kilu ngho ribii, koindi na su na nghanghu, shi na ngha na su na iblanghu. ³Ni ibla na Lulu ngho ti mma ni nghanghu, ngyimu na ngha na Lu ngho ti mma ni iblanghu. ⁴Ngha sasu na tisheru na iganghuanga, usu iblanghu mu. Ngyimu ibla isa su na tisheru na iganghunga, nghanghu mu. ⁵ah ni ngyi nanga, ra ni bu bubi ni rukpu ti bu sungiyi. Lungami ni kre rukpu ti bu ya nagiya ti feh na Kpare. Shi wure ba na ngyina, shi na Shatan kã mbre yi ni kre kibingiyina. ⁶Ko mi ri kregami nawu isa su mmonga. ⁷Ni kasu ngho ti mi ri so, na kondi na su kã mimi. Ko kondi usu na kpayinghu ri Kpare. Ndi usu na kpayi ti ndi, ndi usu na tin ndi. ⁸a ti mba ti masa lu riblangu, na mangha ti mablama fu, mi ri kre ku riya si na ma sungyimu, na maka ku rubla yi. ⁹Ko ni masa riya bi igamanga, na ma lu rubla. Riya si kra ni ma lu rubla na ti ma so ri kukluyi. ¹⁰Bebenghu na ti mba rubla mi ri di mmo - isa minga, usu Dada mu - na ngha na shi iblanghu nga, ¹¹(ni ishi iblanghu na sa bi lu rubla yi, re na nghu na wure ba na iblanghu) - Ni mu na ibla na ka wurubla na nghanghunga. ¹²Ko ringringho mi mu ri kre - isa su Dadanga - Ni wuani ndi usu na ngha ti sa ri dunga, ni nghanghu risk na ti nanghu, na nghu ka zunghu yi. ¹³Ni ngha su na ibla ti sa ri dihnnga, ni ibla nghu riso na ti na nghu, na nghu ka ru shinghu yi. ¹⁴Ibla ti saridohnga riya feh kitigva ni kre nghanghu, na ngha ti sa ri dohnga riya feh kitigva ni kre wuani. Ni ka sungyimunga, mawuyina maka su na rhi, ko ma su ma lumagva. ¹⁵ni nghu ti sa su Kristanga ri so na yangungu, shi nghu na ya. Ningami kitangyu sa biwunga. Kpare bi yi ti Kri na kalamikki. ¹⁶Buya lu kiki shi hu ku bu mu buya ri ibla wu sabo? Re bu lulu mu buya ri ngha wu sabo? ¹⁷kondi na kri ni ka ti ni Dada binghu. Ngami mu usu ngho ti mi shi so ni Mba aze Kpare. ¹⁸Ma kyegbu na wu rukpu ti ma bi wu ti doh? Ka mai na nguwa ka masa kyegbu nawunga. Bu sa kyegbunga rukpu ti ma biwu ba somikki? ka kyegbunga. ¹⁹Isa su kikyegbu reh kikyegbunga usu ngho. Ngho ti ni su gbungho isu mi dourisii ni ummo Kpare. ²⁰Kondi na su na uto tini nghu su rukpu ti Kpare bii nghu. ²¹Bu su ifi rukpu ti Kpare bi wu? Na ngami ka ni mikiwunga. Ko ni ma sawu boh, bingaha ristisi. ²²Nghu ti Dada bi tini su ifi, usu ngri ti Dada risabo. Ngyimu nghu ti ma bi rukpu ti ma risabo usu uffi ti Kristi. ²³Ma buwu na gbu mba, ka su uffi mangringa. ²⁴Mawuani, ni ti bu su rukpu ti ma biwu. Kpi ngyimu. ²⁵benghu ni kre mma to masa lu rublangu, mi sa su na ummo ri na Dadanga. Mi mu kiri di ngho ti ni ti ni miki mi, ko kiluru ti Dada usu ngho ti bii. ²⁶Ni sungyimu, ni kre shrambra, riya ritsi na konugru na su ka ti ni nghu su. ²⁷gbra wu na ngha? Ka ne nama riiwusaboyi. Ma riiwu sabo na ngha? Ka ne ngha nga. ²⁸Ni bu bungu, bu sa lu ribiinga. Ni ngha ti sa lu rublangu lu rubla, isa lu ribiinga. Nagaha mba to ma ri lu rubla ma su na gbu ringra ni kisuma, mi miriso nanngho ngami na ka feh wunga. ²⁹Ko ngami ti mi ri kre, mawuanina: rukpu ngyire. Ri Bebenghu, na mba ti ma su na mangha kpi ka masa su na mangha. ³⁰Mba ti mari ki ka masa ri kinga, a mba ti ma ri muru ka masa ri murunga, na mba ti ma buy ngho ka ma sa su na kandunga; ³¹mba ti mari lundu na gbumitti ka mari lundu na nghu shrashra. Gbumitti riya ba mye. ³²Mi ri so ti drangumi sabo na kibiimiki. Ngri sa lu rublangu iri so mikinghu ni ngho ti riya na Dada kullo miki. ³³Ko nghu ti lu rubla ri so mikinghu ni ngho ti gbumitti, na ti na nghanghu kulu miki - ³⁴isa su ba miki wundininga. Ngha ti sa Ku rublangu riya hi mikinghu so ni ngho Dada, ti ni nghu riya bi iganghu na ringhanghu. Ko ngha ti lu rubla ri soh mikinghu ni ngho ti gbu mitti, ti ni nghu riya na ublanghu kulumiki. Mi ri kregami ni ngho ti riya tsi nawu mu, mi sari so ngho ti risa nnowubohnga. Mi ri kre ni ngho ti mma, shi na bubu shi son miki yi na Dada. Ni ngri uhu kã nghu sari lu na wunagu ti manga- ni nghu tri iye ti lu rubla, shi na su ngye- na lu ngho ti ni nghu so. Isa lu ngho ribiinga. Na ma lu rubla. Ko ni mikinghu uhu kã nghu ti gbegbe, shi ri bi mikinghu gbi, shi Ku nghu hu Ku riya bi nghanghu ritsitsi, na lu ngyimu, ulu mma. Nghu ti lu rubla na nghanghu lu mma, nghu ti sa lu rublangu I kra. ³⁵Ngha ni su na ku bra na iblanghu ninghu as fuu tinga. Ko ni nghu fuu, ma rinsabo na ku rubla ungru ti ni unghu ri so, ni Dada. ⁴⁰Nangami, ni ummo tami, riya tsi kra nanghu ni nghu sohngyimu. Mi ri ga ku mi son na uhuuKpare.

Chapter 8

¹Bebenghu ni kre irii ti ma di ni ari gbasha - "yi yi hu ku yi su na kukparisii" Kukparisii ri gba ritsi, biinamikki ri mai lu. ²Ni ugru ri hu kã nghu hu kandundi, ngringaha isa hu ngho ti ni nghu na hu tinga. ³Ko ngru bi na Kpare, Kpare hu ngringaha. ⁴Ni kre kiri-irri ti ma di ni gbasha-yi yi hu Ku "gbasha isa su kandondinga" "a wundindi mamgba usu Kpare." ⁵Ni su Ku ngho ti yi ri bi Ku arikparen ma so, re ni kare re ni gbumitti, kã ti "ari kpare ma su gbu, na "ari dada." ⁶Ko ni nayi yi su na Kpare wundindi mamgba Utti, ngho shrashra ma ri na nghu mu, a kukri yi usu ni nghu mu, na Dada Yeso Kristi, ni nghu mu ngho shrashra ri kri, na ni nghu mu yi soh."Re ni su kiki, kukparitsi ngami isa su ni mangri shrashra nga. Ni kizeze mbasaga ma ri duh gbasha, shi ri rii irri kã usu Kandu ti ma di ni gbasha. Miki ma ri wurebii. ⁸Ko irrin sariya bi yi kã na Kpare nga. Yi ba su mba ishenga ni rin reh yi sa ringa. ⁹Ko maihu, shi na kiriwu sabo na kã su ngho gbu uho ni ungru ti kisomikinghu sa sherunga. ¹⁰Ni ungru hu wu bu ti bu su na kukparisii, ri rii irri ni kiri gbasha. Nghu piye ni su ba kisheru ni mikinghu riya rii irri ti ma di ni gbasha?¹¹ mi ni kuhu wu Ku gbasha isa su kandunga, nghu ti su na Sheru, ti Kristi funaghu, na djuzeyi. ¹²Ni bu lu ngho ribii ni wani wu shi kye na nghu ruko ni mikinghu sa sherunga, bu lu ribii ni Kristi mu. ¹³Ningha, ni iri riya so wani na gbu uho, misa riya bi rii ibbehnga, shi mi kã so wani mi kugbu uho yi.

Chapter 9

¹Masa rimi sabonga? Misa su to zezedohnga? Mi sa hu Yeso Dadayinga? Bu buba su undu ubominga ni Dada? ²Ni misa su tizezedoh ni mbasaganga, mi su nawu. Bubu mu bu su khla tizezedoh mi ni Dada. ³Ngami mu usu ikre mi ni mba ti mari mehmi hu: ⁴Yi sa su na kisheru ti ri shi wanga? ⁵Yi sa su kisheru ti yi kri na nghanga ni yi su mba ti ma bi, kã ti ringri mbatimazedoh, na wuani yi ni Dada, Kefas ri lu? ⁶Re usu Barnabas na mi mamgba yiriya lundu? ⁷Andi mu riya lundu mba irhi na nghunghu? Andi mu riya thru ni mala shi sa ringa? Re andi mu riya shwe mubu shi sa wa mayibhnga? ⁸Miri kre ngami ni kisheru mangri mamgba? Plambe isa kre ngahinga? ⁹Ma wa ni plambe Musa, "kã kru nu lando ti ri kpa kandyu." Usu lando mu Kpare re kre ni Mi? ¹⁰Isa su ni kre yi mu iri krennga? Ma wa ni na yi mu, shi na nghu ti ri doh na doh na kisomiki, na nghu ti kpa na kpa ri gaa kunghu riya ti feh ni ma ri tshre riyu. ¹¹Ni yi thru ngho ti uhoo ni kame wu, ni miye ti tshre isiitiga? ¹²Ni shaga ma su na kimah ninrisi wu, yi yiba su na nghu kra manga? Yi sa ku yiri hi kimah na su kandunga. Yi ya wa rigra na koki shi na kikre Kristi na kã yinga. ¹³Bu busa hunga ku mba ti mari lundu ni shakpa ma ti feh iri ma ni shakpa? Busa hunga ku MBA ti ma ri lundu ni heyi shakpa mari gah ni ngho ti mari di ni heyi? ¹⁴Ni gahingaha piye, Kpare ta ummo ku mba ti mari kre krekpare na ma feh ngho ti lu rikri ni kikreKpare. ¹⁵Mi sa hi kimah ti ngyinga. Mi sa wa ngho na si bu llu nami kandunga. Miya zeze fuh ko na ungru na krenghu na ngho ti mi ri krongbu nagu. ¹⁶Ko ni Mi kre kreKpare, misa su na ngho Ti gba ritsinga, isu ngho ti mi riya lu. Gbucha na mi ni misa kre kreKparenga! ¹⁷mi lunghona na mikki ti singhu, misu na ngho ti mariya nami. Ni misa lunghu na mikki tisinghunga, mi su na ngho ti ma na ti bi. ¹⁸Aki mu su ngho ti ma nami? Ni mi kre kreKpare misa ri neh mgbanga shi sa ri hi kumma ti tami ni kikreKpare. ¹⁹Ko ti ni su ma rimisabo shrashra, mi su uwundoh nama shrashra, shi mi feh mbrimbri. ²⁰Ni mba Yahudawa mi su ka Yahudawa shi mi feh ma. Ni mba ti ma su ni ulo plammbe, mi su ka mi su ni ulo plammbe shi me feh mba ti ma ti ni ulo plammbe. Midi lungami ni su Mimi piye mi su ni ulo plammbe. ²¹Ni mba ti ma ni kaye plammbe, mi su ka mi su ni kaye plammbe, ko ni su misa su ni kaye plammbe nga ni kame Kpare, mi su ni ulo plammbe ti Kristi. Miri lungami shi mi feh mba ti ma su ni kaye plammbe. ²²Ni mba ti sa sheru nga, mi su ka kisherunga. Mi su ko ki ni mangri shrashra, shi mi feh risabo saga. ²³Miri lu ngho shrashra ni kre kreKpare, shi mi feh ga ni kudubo ma. ²⁴Busu hunga ku ni kikringha, shrashra mari kringha, ko wundindi mamgba riya bu ngho tisi? Kribti bu ngho ti si. ²⁵Ngri ti krii ri mainghunghu bi shi ri lundu risisi. Mari lungami ti bu ngho ti si ti riya djizeyi, ko yiyiri kringha ti bu ngho ti si ti sa zeyinga. ²⁶Mi misa ri kringha runnondga re miri kro runnondga shi ri chi uhunga. ²⁷Mi mai iga mi bi shi songhu ifii, shi ni mi kre kreKpare ni mbasaga, misa su ma raa na minga.

Chapter 10

¹Me ri so Ku hu na, mawani, na kā ti ni matiyi kpi ni dagru si bri umbu. ²Uma ma suma na mangyi ni inde Musa ni dagru na ni umbu, ³na mma pye ma rhi iri ti Kpare. ⁴Si wa manyi ti Kpare pye. Uma wa ri maha (kike) ti Kpare ni duma, kike ngaha unwu ku su Kristi. ⁵i ma ki Kpare bi as tremiki na saga nga Ni kre ngami mu ari ruku ma shayi Ni kameji. ⁶Unwo Ni feh mangri mbami mu ma wanwu shi na kla yi utu si yi kā dayi na nwo ribi ti Ni mangri mbabu ni ma lu ⁷Yi kā su kā mba ti ni mba rushumiti ni klunga kā ti saga lu. Ngami su kā ti ni ma wah, "Mangri ma kpi miti si rhi si wah si gyande si tagba." ⁸Yi kā kri ne manya teh yi kā ti ni saga lulu, ni kame uno wundidi mangri mina awu aha na attra ma fuuh. ⁹Yi kā ma Kristi whu yi kā saga no ma lu, unwu mu ari muwa kri tsama Uma fhu. ¹⁰Yi kā su kā mangri mba ti mari kre righa kā ti saga ni ma lu, si kā bu rufu na mawu ku tunduKpare. ¹¹Ari nwo nagami kri su nyumu si na su nayi ngho kigha. Ma was ngho na shina greyi - yi ti ni kimyee iye ri ba ni risi yi. ¹²Ni mi mu unгри ti ni nghu hu ku nghu tih na nde na lu rere ya ka ryouku. ¹³Ba ku mma ti ni riya ba nawu ti ni masa lu ni mangri nga, yumu Kpare su na miki. Riya grewu si na nghu ngami bariya kra na risiwunga. Na ku mma ngami Rita klawu gahi ti ni biya wre si ti gbegebe. ¹⁴su ngyimu, mba ti mibii nawu, kri chukwo ni kachu khinga. ¹⁵Miri kre nayi na kā mangri ti ni ma su na miki ti kuhu si shu umo na risi wu na. Ni nwo ni mi kre. ¹⁶Wurah ti dubo tisii ti ni yi dubo su mayi Kristi ni yi riga ghiyi nga? Falafa ni yi ri freh sa su iga Kristi ni yi ri ga ngiyi nga? ¹⁷Falafa ngami usu rubru wundidi yi ga yi mbribrinsi bisu iga wundidi. ¹⁸h mangri Isra'ila: masa su mba ti ma ri rhi ti madi mu mari lu na ma ni shakpa nga? ¹⁹Miri kre kuluki ti? ku nwo ni sa su na rihya nga usu kandu? Re iri ti ni ma nanwu usu Kandy? ²⁰Asu nghumu miri krekre nwo ni mangri ri na mba njouku ba su Kpare nga. Mi bari so ku lu Kanduu na njouku nga! ²¹Bu sa was mangyi ni ware ti Kpare si bi ya wah na mba njouku. Bu says su Ni riti na Kpare si bi yasu na njouku pye. ²²Re ya mu Kpare si na luyi na ndi, ko yi tsheru kre na nghu? ²³Ko ki su risi, asu ngyimu basu ko ki ni ri greyinga. Ko ki su risi, ki a basu ko ki ni ri mey mangri bi ya chiyi nga. ²⁴Na ngri na kā he nghonti ni ya grenghu manta na he ngho ni riya grey ngri ti ni digbi na nghu. ²⁵Rhi ngho ni ma na wu ni richu, kā mye yi, ni kre miki wu. ²⁶Ko "ugbu miti su ti Kpare na ngho ni kpi ni kamenghu". ²⁷Ni ngri ti bari du Kpare nga e biwu ku ya ri iri na, a luwu ti ya, ya shi ri ngho ni nawu si kā lu kumye yi. ²⁸u ki ni ngru kre nawu, "ku ngami ma lu khinga na ngho" ni hya kanri yi ni kre ngri ni la nawu basu ni kre miki wu nga. ²⁹Nimi usu ni kre miti ngri ni kre nawu kre iri ngabu sa ikre miki wu nga, andi ya shu umo nawu. ³⁰Ni mi ri iri si whiri, ko andi rhi tumi ngho ti millu ku whirri? ³¹Ni su ngyimu, ni bi ri re buwa na ngho ni bu lulu nawu ti ni ya shonde Kpare. ³²Kā su ngho kugbuho ni mba Yahudawa re ni Heleniyawa, re ni mbatidoh. ³³Miri so ti thrambra a kondi ni ngho shrashtra. mi sa ri ney kandu nga, na su ti ugbu mangri. Mu lu ngye si nama feh risabo.

Chapter 11

¹Lungho ti mi ri ku kã Ti mi ri ku ti Kristi. ²Bebenghu mi shonde na wu kre bu gaa ba mi ni ngho tsra tsra. Mishonde wu ni kre bu bi gbegbe ni ku day ni kã Ti mi ni Mi biiba nawu. ³ Bebenghu mi ri so bu huu ku Kristi mu usu ritsi kongru, Ku na ngri na su ritsi ngha shi na Kpare na su ritsi Kristi. ⁴Ni ngri feh reg kre krekpare shi kru ritsin nghu, isa su ngho tighanga. ⁵Ko ni ngha to ri feh re kre krekpare shi sa kru ritsi nghunga sa di tigba ni ritsi nghunga. Usu ngho wundindi ka ti na ko ritsi. ⁶Ni ngha sa riya kru ritsighu nga, Baku manju ritsi nghu na su ndriyi. Ni isu ngho riwi na ngha nasu na manju ritsi wundriyi, na ngha ngaha na kru ritsi nghu. ⁷Ngri lulu sariya kru ritsinga, nghu usu kishonde Kpare. ko ngha usu ki shonde ngri. ⁸Masa mai Ngri ni nghanga. ngha mu ma maini ngri. ⁹I su ma mai Ngri ni nghanga. Ma mai ngha ni Ngri ngyi. ¹⁰Ngami mu isa ngha na su na di rukku ni ritsinghu, ni kre mawundukpare. ¹¹Ni kre ngami mu ngha sariya su nghunghunga ra na ngri, re na ngri na su nghunghunga ra na ngha. ¹²Ka ti ni Ngha rii na ngri, nghyi mu ngri ru na ngha. A ngho shrashra ru na Kpare. ¹³Shrummo na nghuwu na shi hu reh itsi na ngha na feh na Kpare shi sakru ritsinghunga? ¹⁴Re ngho ti gbu mitti sa kla na wu ku ni ngri su na manju ritsi ti zeh usu ngho riwhe na nghunga? ¹⁵Ngho gbumitti sa kla wu ku kizhe manju ritsi ti mangha usu na nghu ngho ki shonde? Manju ritsi nghu usu ngho kukru. ¹⁶Ko ningru ri so tu shrummo nangami, yi yi sa su na ngho ti lu igwva nga, re ari-mba kaze Kpare. ¹⁷Ko ni kre kudu Ummoh, misa shode na wu-nga. Ko ni bu ba na ngiyi usu ti si re ti ribii. ¹⁸Ngho ti ndi mu hu ku ni bu ba nangiyina ni kaze Kpare, bu gwva ngiyi na, ah mi behna ngami. ¹⁹Nghi mu Ku gwva isu ni ame wu na, shi na mba ti ma binama ma ti ni kame wu na. ²⁰Ni bu ba na nghuwu na isa su kre rii Iri Dada nga. ²¹Ni buru ri, shi kondi ri zeze rii iringhu si rah na nbasaga ti ma sa fenga. indi su na rimye ah indi ri-rii. ²²Bu sa su na Kiri ti buya ri-iri shi wa nga? Buriya zeyi na Kaze Kpare shi bra mba ti ma so na nghunga? Aki mu miya kre nayi na? Buru so mi shonde wu? Misa shonde nayi ni ngho naa nga! ²³Ngho ngami ti bu na Dada mu mibi ba rinawu, ku Dada Yeso, ni Chu ti ma bashe nanghu ihi filafa. ²⁴Ni kizhi ti ulu uwirii, iga shi kre "ngami mu su igami ti ni ma di nawu. Lu ngami shi gaa nami." ²⁵Ngyimu ihi ugba wa mangyi ni kizi irii a'kre ku, "Ngami mu su ugba ngami isu ti kudah rihe ni mayii mi. Lu ngamisi gah na mi. ²⁶Rukpu ti buru rii shi ri wa, bu ru lu njo krerufu Dada har rukpu ti ni riyaba. ²⁷Kongru ti rhi falafan shi wa ugba ti Dada ni gahi ti sa maanga, riya su na laifi ti nghurebii na Iga na mayi Dada. ²⁸Na ngri na me-ngunghu hu shi na rii shi wa ni Ugba ngami. ²⁹Ko ni ngru rii shi wa ba ki-ma shi hu ritsinghunga, iri shi wa shrummo ni ritsinghu. ³⁰Isu ngyimu ni kame wu na mbasaga masa su na kisherunga and rikiye, ah mbasaga ma ku-la. ³¹ni maingiyi hu ma sa shrummo na yinga. ³²Ni su Dada mu shrummo na yi, mari kla yi mu, shi yi ka zeyi ni kikpi yi ni gbumiti nga. ³³Gyi mu, Mawani, ni bu ba ti rii, gbe ngiyi na. ³⁴Ni rimye rungri, na nghu na riiri ni kiringnu, shina rukpu ti bu ba ka kpi sariya su ngho umo na yi-nga. Ni kre ungho saga ti bu na wa na, miriya na wu kudah rukpu ti mi ba nawu.

Chapter 12

¹Ni kre Khuhu Uhu, mawani, ni sa ri so na bubu na rashi ku hunga. ²Bubu na bu hu ku rukpu ti bu na su mba dou Ugno ribii, bu wurebi ni kame kpire ti masa su na nvu nga, ni gahi ti ma bi wu ka. ³Bebein mi ri so bu bu hu ku ba ngri ti ri kre na Uhu Kpare ti riya kreku "Yeso ibii." Ba ngri ti riya kre, "Yeso usu Dada," rah na Uhu Ritsi. ⁴Bebeinghu matri Khuhu masu gwvagwva, uhu Pye usu wundindi. ⁵Undu usu Gwvagwva, ko Dada usu wundindi; ⁶Undu glati, Kpare mamgba ri so kondi na fe ti lu ma. ⁷ebebn ma na kongru ndu tu lu ti Uhu Pye ti riya gre mangri shwashwa. ⁸Ni ndi Uhu Pye na Mmyi, ni ndi kre Kukpariitsi ri nghhu Uhu Pye ⁹Ni ndi gwva ma nanghu bimikii ri na Uhu Ritsi, ni ndi ma nanghu kidi ti na piya. ¹⁰Ni ndi ma nanghu ndu kisheru, a ti ndu ma nanghu kuhuuko. Shi tindi ma nanghu ti hu ari uhu gwva'gwva, tindi usu ti hu irey gwva'gwva. ¹¹Ko usu Uhu Piye mu ri lundu ngami shrashra, a ri na kondi ngho kidi ka ti ninghn so. ¹²ti su Iga isu wundindi a shisu na gabo brimbri, ngyi mu usu na na Kristi. ¹³Uhu wundindi mu iri lu nayi Baptisma ka iga, re bu su mba Yuhuda re ba Haline, re mba ti ma gbra remba to ma shi sabo, ma so ma ti wa ri Uhu wundindi. Ko kati iga sa su na gabo wundindi nga, ma mbrimbri. ¹⁵Ni uho kre ku, "mi misa su ubonga, mi sasu niiga nga," isa su ni iganga mungha. ¹⁶Ni uttu kre ku, Mi sa su iyi nga, musa su ni iganga," nghu sa su i iganga. ¹⁷Ni su iga shrashra usu iyi, ko ku hu sungyi? Ni iga shrashra usu uttu, ku hu-utto izingyi? ¹⁸Ko usu Kpare mu so nghu ngye. ¹⁹Ni kasu ma wundindi, iga riya zingyi? ²⁰Ko bebenghu ari gabo ma mbrimbri, iga usu wundindi. ²¹Iyi sariya Kre ni Ubo, "Misa ri sowunga." Re Ritsi nakre ni Uho "Misa riso wunga." ²²Ko gabo ti iga to su ka masa sheru nga ma su na ukpo ndu, ²³shi ari gabo ti ma ngyire, yi ri na ma shonde shi mba ti ma sa tsi ti hunga yiri biima na tigba. ²⁴Bebenghu, ari gabo ti ma si yi kla masu ri ne ki-shonde nga, mma ma su na shonde nguma. Ko Kpare mu ha ma lu na nguma, shi na shonde ne mba ti masasu nghunga. ²⁵Ulu ngyimu shi na Kyeku na ka su ni Iganga, ko shi na ari gabo na ma me hunguma na mebii. ²⁶Shi rukpu gabo wundindi riwa rika, na mma shrashra mawa rika; ni gabo indi feh kishonde namma shrashrama frh kishonde, ari gabo shrahshra ma mru. ²⁷Bebenghu bu mu bu su gabo Kristi na gabo mandindi na ²⁸Kpare mu so na su ngyimu ni kazedoh Mbatimizezedoh masu ti wundi, ti aha masu mbatimahuuko, ti ane ma su mba timarikla, shi mba ti mari lundu kisheru, shi na mba saga Kpayi ti na piya, na mba gre, na ti ma ri bi mangri, na mba ti ma su na irey gwvagwva. ²⁹Mma shrashra masu Mbatimizezedoh? Mma shrashra ma su Mba Kuhuuko? Ma su mba ki kla shrashra? Ma su mba kulundu naKisheru Shrashra? ³⁰Mma shrashra ma su na kpayi ti na piya? Ma ri kre rey irey? Mma shrashra mati iya wure na irey? ³¹Ne Kpayi ti krana. Ko miriya kla wu gahi ti ni itsi kra.

Chapter 13

¹Ni ka su miri kre na Ireya manri na ti mba uhuundu. Shi sa su na mebii nga, mu su nvu ti gongo na ngho ti ci manbga. ²Ni ka su ku musu na Kpayi ti Kuhuuko shi sa su na kuhu ngho ti risheshenghuti mataribanga, shi hsa su na bi-mikki ti riya dra gashinga. Ni mi sa su na mebii nga mi sa su kandunga. ³Ni su ka mi na gbu ingho ti mi su nanghu shrashra ni mba ti masa su nanghunga, shi hungumi na kila. Ni mi sa su na Mebiinga, mi sa su kandunga. ⁴Mebii usu na truri. Mebii sa su na khidayi re na chikparu nga. Isa suna gbaritsi nga ⁵re mgbitu. Isa ne ngho tanghunga. Isari lu Kafu na gblanga. Isa ri kla ngho ribii ti ma lu naghhunga. ⁶Isa ri muru ni kre nghu ribii nga. Ra iri muru na nghu ti su ri sheshenghhu. ⁷Mebii iri luri na ko ki, isu na so miki ni ko ki, shi ri bi ko ki. ⁸Mebii sa ri miye nga. Kuhuuko, riya bajuta. Kachu ti ari irey te, riya mye, kachu to kuhu te wa, riya cuta. ⁹Ko yi hu ngho Igyaghyi mumgba a shi ri huuke gyangyi. ¹⁰ko ni unghu ti usu gbu ni ba, nghhu ti ni sasu gbungariya cuta. ¹¹kpu ti mu su wuci, miri kre ka uwu ci, shi ri gaa ka uwuci. Bebengh ti mu su ngri, mi shi ngho mawuchi. ¹²Ko bebengh ye sa ri ngho shrashra nga, ka yi ri hungiyi ni madubi. Rukpo ngaha yi ya hungiyi iyi na iyi. Bebenghn mi hu ngho gyayin mamgba, rukpu ngaha miya hu ma shrashra. ¹³Ko bebengh ngho atra ngami maya kpe: Bi-mikii, so mikii, na Mebii. Mebii mu usu Ggu ni kame ma.

Chapter 14

¹Ne mepii shi shrambra ti ne kpayi Uhu, tu kre Kuhuuko. ²Nghu ti ri kre na ari Irei sa ri kre na manringa, iri kre na Kpare mu. Ngru sari hu nghunga iri kre nghho ti ma tariba ni Uhu. ³Ngri ti ni re Huuko ire kre na mangri na mai ma ya kare, shi na nama gba miki, na miki mana kala. ⁴Nghu ti ri kre na Irei iri mai na nghunghu mangba na gba ya kare, nghu ti ri huuko iri mai na mbakaze Kpare ma gba ya kare. ⁵Bebengh mu ri so na bu shrashra bu na ri kre na ari irei. Ko kra nangami, miri so bu na rihuuko. Ngri ti ri huuko isu gbu kra nghu ti ri kre na irei (ra ni ungru ri wurenghu shi na sa mba Kazedoh ma gba). ⁶Ko bebenghu, mawani, ni mi kre na irei, nga mi riya tsi nawu ti kiki? Misa lu ngahanga, sai ni su miya kre na wu na ngho ti ni ti nikayiyi, re na ngho ti ma hu, na kuhuuko, re na kikla. ⁷Ni ngho ti ma sa su na rHINGHA nga ma ri di nvu- ka kanga re kangi -maya lu kiki shina ma ha ku mari di nvu ti nisu gwvawgva? ⁸Ni su ma sa firi umo lila ni gahi ti riya di nghu ritsisi nga, ngru riya shi hu ku usi rukpu tshwra? ⁹Ngyi mu na yi. Ni bu kre ngho ti mangri ba huunga ma riya lu kuki shi huu ungho ti bu kre? Buya ti kre, ngru sariya huu wunga. ¹⁰yimu yi su na ugbu irei gwva gwva ni gbumitti, a ma su na ngho ti kla. ¹¹Ni mi sa hu ngho ti irei ri kla nga, miya su khayu ni ngri ti ri kre, ngri ti ri kre piiye riya su khayu na mi. ¹²Ngyi mu na wu na. Bu ru somiki na ki-ruu Uhuu, lu ngho ti riya mai kazedoh na. ¹³Shi na ngri ti ri kre na irei na feh nanghu na wurenghu wa. ¹⁴Ni mi fe na irei, uhu mi mu fe, miki mi sa fehnggho ti riya lu mi kandunga. ¹⁵Ko aki miya lu? Miya fey na uhuu, miya fey na miki. Miya tashingba na uhuu, shi mi tashingba na miki mi. ¹⁶Ni sungyi munga, ni buru shonde Kpare na uhuu, Nghhu ti ni su ngri aye riya lu kiki shi ku "Nasungyimu" rukpu ti buru wuvri nghu sa hu ngho ti buru krenga? ¹⁷Ko bu wuri ri tsi, a ngri ndi is a fe mi me ya made nga. ¹⁸Mi wuri ni Kpare ku mi ri kre na irei kre wu shrashra. ¹⁹Ko ni make kazadoh itsi kra mi kre kre atta to mangri ma ti hu na kre minna na irei. ²⁰Mawuani, yi ka su mawuchi yi ni kame kigaa yi. Ni kre ngho ribii, ko yi su mawuchi. Yi su mangri ti ma lungre. ²¹Ma wa ni plammbe ku, "Na ireybandi miya kre na mangri ngami. Ngaha pye masa mi nga," Dada mu kre. ²²Ningha irei usu nghla, ni mba as bii nga. Ko kuhuuko usu nghla ni mba ma bii. ²³Ni su mbakazadoh ma ba nanguma shi kondi ri kre na irei, ni mba ti masa biinga ri Kaye ba kame, masariya kre ku busy mangri kirshra nga? ²⁴Ko ni bubu shrashra ri huuko shi ngri ti sa biinga ri Kaye ba kame, ni hu kre Riga runghu ni Mimi. Riya feh kushruumo na shrashra ti ma kre. ²⁵Nghu ti ni nghu taruba ni mikkinghu riya ru ba Kaye. Na nghaha riya do iyinghu ni mitti shi ku khiwuri ni Kpare. Riya kre ku Kpare ni make wu na. ²⁶Ishi mi na mawuani mi? Ni bu ba na ngiyi, kondi su ba shimgba, na ngho kla, na ngho ti mai ni ruye, na irei re na wurey. Lu ngho ti riya mai gba ni kazedoh na. ²⁷Ni ndi ri kre na irei, na su aha re atra, shi na ndi na kre shi na ndi na, shi ngrundi na wurey ngho ti ma kre. ²⁸Ko ni ba ngri ti riya wurey ba kre ma, na ma kpingbi ni kaze doh. Shi na kondi na kre na ngunghu na Kpare. ²⁹Na mbati huuko aha re atra ma kre, shi na saga ma kpi uttu shi hu nghu ti mari kre. ³⁰Ko ni ndi feh kukpako ni ngri ti na su mitti, ngri ri kre na songbi. ³¹Ugbu yi na riya iya ti kre ku huuko mandi mandi shi bu hu shi kondi na gbamiki. ³²Uhu mbatihuko usu ni kisheru ma. ³³Kpare isa su Kpare dji zeyinga, usu ti kalamiki. Ngami mu usu ngho ti doh ni kaza mbatidoh shrashra. ³⁴Na mangha ma songbi ni kazetidoh. Masa nama ihi ti kre nga. Nama di ritsi ya miti ki plammbe kre wa. ³⁵Ni ma su Na ugho ti mari so ti hu, na mye mablama ni kiri. Usu ngho riwhi na ngho Na kre Ni kazedoh. ³⁶Re kre Kpare rina mu ba? Re iba thru na wu mamgba? ³⁷Ni ngri gaa ku nghu su ngritihuuko re ngriuhuu, na bii na nghu na ti mi wa nayi ku usu umo ti Kpare. ³⁸Ni nghu sa hungami nga, ka hu nghu yi. ³⁹su ngyimu, mawuani, he ku huuko, shi raa na kre irei yi. ⁴⁰Ko shi lu Loki ni gahi to itsi a mma.

Chapter 15

¹Bebenghu, mawuani ni make kre tisi ti miri lla nayi na, ti bu na buh shi sati ni risinghu. ²Usu ni kre risingami mu ma yiwusabo, ni bu ruh gbege kre ti mi kre nawuna, bu sa bii runonga. ³i zeze bi ba na wu ngho to su ukpo ti ma nami: Ku Kristi fuu ni kre ngho ribii yi kã Ti ma wa ni kakambe Kpare, ⁴ma songhu ni ukoribbi, nghu gyende ni kpri attra kã t kakambe Kpare kre. ⁵Kristi rhyu nghu ni Kefas, shi bu rhyu ni ari awu shi aha; ⁶shi rhyu ngungnu ni mawuani ti ma chuta kugba attack ni rukpu wundindi. Ugbu ma ma suso had bebengh, ringri ma lalla ye. ⁷Ibi rhyu ngungu ni Yukub, na mba ti ma zezedoh. ⁸Ti kizii ma shrashra, i rhyu na mi, kã uwu ti fhye tu rukpu ba lungs. ⁹Mi mu musu wuci ni mbamazezedoh. Mi misa ma to mairiya ni mi ni mbatizezeduu nga mi na mba kazekpare ringra. ¹⁰Na kigrey Kpare mi su ngho ti mi su, kigrey nghu ni kame me is a su runnunga. Mi lundu kra na ma shrashra. ngaha piye isa su kings, kigrey Kpare mu ti ni ti nami. ¹¹Ningha, reh us Mimi reh mma mu, yi ri kre-kre a bu bei na. ¹²Bebenghu ni mari kre ku ma gyende na Kristi rii mba rufu, riya ku kiki shi bu na ri kre ku ku gyende rii rufu isa tehnga? ¹³Ko ni Mi gyende rii rufu isa songa, Kristi piye isa gyende na mu mi; ¹⁴ko ni masa gyendenga na Kristi nga kikrey yi usu cha-kre, a somiki wu piye. ¹⁵Na ngami piye, Maya reh yi ku yi su mba mari tsari ni Kpare, ni yi kre ku ma gyende na Kristi ni masa gyende na nghunga. ¹⁶Ko ni masariya gyende na mba ti ma fungal, Kristi piye isa gyendenga; ¹⁷a somiki wu usu cha a bu titey ni ribii wu na. ¹⁸Ningha mba ti ma fhu ni Kristi ma wureybi. ¹⁹Ni kã su ni ringha ngami mamgba yi su na gba miki ni ngho ti ruba ni Kristi, ni name mangrin shrashra maka luri na yi. ²⁰Ko Bebenghu ma gyende na Kristi ri mba ti ma fhu, nghu mu su kuwa kaku ti ririi ni kame mba ti ma fhu. ²¹Ka ti rufu ri na ngri wundindi ba, ngyimu mi gyende ri kachu mba ti ma fhu. ²²Kã ti su mangri shrashra ma fhu ni Adamu, ngyimu gbu mangri ma Ti feh ringha. ²³Ko kondi na ti tanghu su: Kristi mu su kuwakaku ti rhiri, a mba ti su ti tanghu mariyansu na ringha rukpu kibanghu. ²⁴Ningha mu kizinghu riya ba, ni Kristi riya hi miti-iriye nghu na Itti Kpare. Ningha mu nghu riya djizeyi mbatisheru na mbariishwi. ²⁵Nghu mu riya ti nghlo shi nan kahiiwu nghu shrashra ma ba ilo uhunghu. ²⁶Khahiwu nghu ti kizi ti djizeyi mu usu rufhu. ²⁷Ko "nghu dju ku gbu nghu ni ilu uhunghu." Rukpu ti ni ma kre "Usu ngho shrashra," nghu isa su ni kame nghu ti ni so ari ngho shra ni ullunghu. ²⁸Rukpu ti ma so ngho shrashra ni ulonghu,ningha Uwu na ritsi nghu riya dohshi ni nghu ti ni so ngho shrashra ni ullonghu. Ngami riya su ngyimu shi Itti na ngho shrashra. ²⁹Ni kã su ngyimunga aki riya su na mba ma suu ma ti rufuu? Ni kã su mba ti fuu masariya gyendenga, usu kiki ko mari suu ma? ³⁰Aki ko, yi su ni ringra ni rukpo shrashra? ³¹ri huu rufuu naniyi ko kpri! Ngami mu usu chibbo ni kpafumi na wu na, ni mi su ba nghu ni kame Kristi Yeso Dadiyi. ³²Aki mu miriya feh ni iyi mangri, ni mi kraa na minji ni Afisa, ni mba ti fuu sariya gyendenga? "Yi riya rii shi was, shi yi fuu kuku." ³³Na mama mbre wu yi: kikri na mba ti mari ku ngho ribii ri ribii na mikirisi." ³⁴Kri rere, ku ngho tisi! Ka ti lilu ngho ribii yi. Mba saga wu masa su na kihu Kparenga. Mi kre Ngami ti nawu rihwi mu. ³⁵Ko ndi riya kre ku, "Kiki ko mari gyende na mba ti ma fuu, na igga tingyi mariya ba? ³⁶Bu sa su na mmyinga! Ngho ti tru sariya riyunga sai ni fuu. ³⁷ho ti bu thru isa su iga nghu mu Riga ryu nga, riya su ishe. Nne riya su alkama re kandundi. ³⁸Kpare riya nanghu iga ti ni nghu so, ishe masu na igama. ³⁹Isa su iga shrashra mu ma su wundidinga. Iga indi usu ti mangri, shi iga ndi usu ti ibee, ndi ga usu ti nyenga, ah ti ndi us ti injeh. ⁴⁰Ari iga ti made su na ti miti piye. Ko kishonde ti iga ti made isu gwva a kishonde ti iga ti miti usu gwva. ⁴¹Nno usu na kishonde nghu, uhwa piye usu na ti tanghu, ndi usu ti njika, kishonde ti njika ndi usu gwva na ti ndi. ⁴²Ngyimu usu ku gyende ri rufhu. Ngho ti ma thru riya djizeyi, ngho riya riyu sariya zeyi nga. ⁴³Ma thru nghu raa na kishonde; ma riya gyende na ni kishonde. Ma thru nghu ba kisheru; ma riya riyu nghu na kisheru. ⁴⁴Ma thru nghu ni iga ti miti ma riya ti gyende na nghu ni iga ti ringhna. Iga ti miti the, iga ti ringhna teh piye. ⁴⁵yimu ma wa, "Adamu ti ririi mu su na ringhna ti iga." Adamu ti kize iba su ti di ringha ti uhuu. ⁴⁶Ko Uhuu is a zeze banga, usu iga mu, shi uhuu bi doh. ⁴⁷ri ti ririi iri mitti, ma lunghu na ribe. Ngri ti aha iri kare. ⁴⁸Kã ti nghu ti ma mee na fine usu, ngyimu mma ti ma mai na ribe, ngyimu kã ngri ti ri kare usu, ngyimu mba ti su ti kare. ⁴⁹Kã ti yi su na ukru iga ti ngri fine, yiya bi fe ukru ngri ti kare. ⁵⁰Mawuani, Bebenghu mi kre, ku I've na mayi as kã ni kiri Kpare na. Re ngho ti Rita zeyi na su ngho ti sa zeyinga. ⁵¹Humi! Miriya kre nayi ngho ti risheshenghu ti ma taruba na: Yi sa fun shrashra nga, ko Mariya wure yi shrashra. ⁵²Mariya wure yi ni rukpo wunindi, ni ku whure iyi, ni rukpu fee gburu ti kizi, mba ti ma fuu mariya ti gyende ba na kizeyinga, mariya wure yi. ⁵³Iga ti ribii ngami mariya ti junghu shi ma nayi ti sa ri biinga, iga ti ri fu ngami Rita su ti sari funga. ⁵⁴rukpu ti iga ti ribiingami riya hi ti saribiinga, shi iga ti ri fuu hi ti sari fhunga, ningha mu ngho ti sa kre ku, "ma mmri rufu ni shingba." ⁵⁵"Rufu, kuri wu zingyi? Rufu kutru wu zingyi?" ⁵⁶tru rufubusu ngho ribii, kisheru ngho ribii usu plammbe. ⁵⁷Ko Yi whri ni Kpare, ti ni nayi kuri ni Dadayi Yeso Kristi! Ni su ngyimu, mawuani, ti gbege shi ku shrishri yi. Kpi kã lu undu ti Dada, bu bu hu ku ndu wu ni kame Dada isa su runnunga.

Chapter 16

¹Bebenghu ni kre kiglu mba ti bii, kā ti mi kla ni mbakazedoh ni Galatiya, bu piye lu ngye na. ²Ni ikpri ti wundidi ni sati, ko ndi ni kame wu na so ngho ndi ni gehye kā ti ni nghu ri so. Lu ngami shi rukpu ti miriya ba ti ni mi ba. ³Ni mi ba, ungru ti bu bi na nghu, miya ti tundu na kakambe na bi ngho ti bu di shi na bi ya Urishalima. ⁴Ni isi mi piye mi ya ma mariya du mi. ⁵o miriya ba na wu rukpu ti miriya chu ta kā Makidonayi. Mi chu riya Makidoniya. ⁶Miya ne ti na wu shi mi ku wabi na wu na, shi bu gre mi ni uhu rikri mi, rukpubti miriya. ⁷Mi sa ri so ti hu ni rikpu igyangyinga. Mi ri so ti wu rukpu na wu na, ni Kpare bi. ⁸Mi ya ti ni Afisa thru Fentikos, ⁹ma fuh gahi ngyoho na mi, raw kahiyii ma glati. ¹⁰Bebenghu ni Timoti ba, hu ku na nghu na lu shrishri ni kame wu na yi, nghu ri lu ndu Kpare ka ti mi ri lu. ¹¹Na ngru na kā bra nghu yi. Grenghu ni gahinghu na kalamiki, shi na nghu na ba na mi. Mi ri so iyi na nghu na ba na mawuani. ¹²Bebenghu ni kre wani yi Appolo, mi kre na nghu na ba na yi na na mawuani. Ko isa ni mikinghu Ku na nghu na ba bebenga. Nghu riya ba ni rukpu ma. ¹³Meti, shi ti gbege na kibimki, lu kā mba lulu shi sheru. ¹⁴Shi ko mi ri bulu lu na su na kibii. ¹⁵hu Ku mba kiri Sitifanas mu ma zeze wureya ba gahi ni Akiya, shi ma dinguma ti lundu ni mba ti dohwa. Bebenghu mi ri fye na wu, mawuanina, ¹⁶yinguwu ni mangri kangaha na mba ti mari gre na indu na ringra na yi na. ¹⁷muruu na kiba Sitifanas, na Fotunatu, na Akikus. Mma ma mmlu kikipkewu nanga. ¹⁸Ma ri na uhu mi kilu na ti tawu na. Me hu mangri kā ngami na. ¹⁹a ti doh ni Asiya mari thru wunde na. Akila na Briskila mari thru yinde ni Dada, na mba ti doh ni kiri ma. ²⁰Ma wuani shrashra ri thru yinde na. Thru ngiyende na ki bi rhitsisi. ²¹Mi, Bulusu, mu was kakambe ngami na ubo Mi. ²²Ni ungru sa bii na Dada, na nghu na su gbuchu. Dadayi ruba! ²³Kigrey Dadayi Yeso na kpi na wu na. ²⁴Kibii Mi na kpi na wu na ni Kristi Yeso

2 Corinthians

Chapter 1

¹Bulus ti zezedo Kristi Yeso na ki bi Kpare, na Timoti, wani yi, ya na Mbatu mari du Kpare ni Koronti, na mba ti ma bi na Kpare ni gai Akiya. ²Na ki gre Kpare te na yi na, na kalamikii ti Kpare Itiyi na Dada Yeso Kristi. ³Na Kpare na Iti ti Dadayi Yeso Kristi na fe ki shonghu, ngho mu nisu Iti ti Luri na Kpare ti kalamikii. ⁴Kpare ti ni ri kala nayi na mikii ni ugbu rika si yiyi piye yi riyati kala ni mikii ni mba ti ni maka ni rika. Yi ri kalanamikii ni mba ti ni maka ni rika ukru ti ni yi ri kalamikii ka ti ni Kpare ri kala nayi na mikii. ⁵Ka Ukru ringra ti ni Kristi wa ni risii yi isu gbu, ngyimu kalamikii yi risu gbu ni Kristi. ⁶Ni yi wa ringra usu ti Kalamikii yi na, na ku kra'a sabo yina, ni yi fe kukalamiki isu ti kukalamikii yi na. Ku kalamikii yi na ri Krii risisi ni ngho ni yi riluna ikra rika ti ni yiyi piye yi wa. ⁷Ki so mikii ni risi yi na sa riya gughru nga, yi hu ku yiyi piye na wa rika, yiyi piye na yi fe kukalalmikii na. ⁸Yi sa riya bi sisu mba ti ni yi sa hhu nanga, mawuani na ni kre ringra ni yi buni Asiya. Yi na su na inghre ringra ti ni kraa kitshi nayi, ni ngho yi rhu na miki ni ringra yi. ⁹Ma di umu rifu ni risi yi. Ngaha na su ti djii ku gbaa mikii na nghi-yi, ni ngha Kpare ti nin gyende na mba ti ni ma fu. ¹⁰U kra yi sabo maka ya ti lu nayi. Ngho mu riya chuma ruye. Ni risi ngho mu yi so mikii riya ti krayi sabo. ¹¹Riya lu ngami ka ti buya gre yi na kufe yi na, ningha ugbu mangri riya lu ku whhirii ni risii yi ni khi gre Kpare ni nayu ni kufe ugbu ma. ¹²Yiri gba risi ni ngho naa, Mikii yi ri bi na yi ku yiri lu ngho tisi ni gbu miti na Piye iye na rishenghu ti Kpare si sa do igha yi na imi, su lu na khigre Kpare. ¹³Yi sa wa nayi ngho ti yi sa yiya kla sibi na nga, mi sa somikii ku yi riya ti rubi a pye. ¹⁴Ka ti ni bu huu niye ni ringrii, yi riya ti gbamikii nayi ni kpri Dada Yeso ka ti niyi gba miki na wu na. ¹⁵NI kre ki somikii ni ngho ngami, miri so ti zeze ba na yi na shi bu fe buu kpayi ti aha nghu. ¹⁶Mi su na miki ti ba nayi na, nni gahi mi ti ya Masidoniya. Ni ngha miri so ti ba na wa ni gahi mi ri masidoniya, shi bu bu tumi ni gahi ki ya Yahudiya. ¹⁷Ni miri ga ngye, isu ti mi raanghumi? Re miri mei ngho ka mi ti iga, shi mi kre ein, ein re oo, oo ni rikpu ndindi? ¹⁸Ka ti Kpare su ti ma songhu mikii, ngyimu ikre yi ni kame wu isa su "ein" na "oo" nga. ¹⁹Uwu Kpare ti ni Silasi na Timoti, na Mi ri kre ni kame yi na isa su 'ein' na 'oo' nga, ra isu "ein" mamgba. ²⁰Kitangyu Kpare isu "Ein" ni nghu. Ngyimu ti nghu yi ya kre ku "Nasu gnyi" ya uгаа ti Kpare. ²¹Bebein isu Kpare mu bee na yi ni bubu ni Kristi, a isoyi Uhu Risii. ²²A so nayi kudubo shi nayi Uhu Risii ni miki yi na su kisomikii yi ni ngho ti ri na. ²³Mi bi Kpare ti ni su niagha na uhu mi, ku ngho ti sa mi sa ba Koronti nga isu ti mi shiwu sabo na. ²⁴Ngami isa su ni kre ku yiri so ti bi yi ni so mikii wu nanga. Yiyi su maka ti lundu na wu na ti kimuru wu, ka ti bu ti ni So mikii na.

Chapter 2

¹Mi hi gaammi ku mi sa riya ba na wu ni ihi khike nga. ²Nimi na wu khike. Andi riya muru nami, ti mimi lu Ngho ribii nanghu?³Mi wa ka ukru ni mi lu, rikpu ni mi ba nawu mi sa riya fe ngho ribii na mba ti ni ma riya nami kumuru. Mi su na kibee na shwa shwa, yi na ku tremiki mi, Uma na ku tremikii ni yi su na nghu na. ⁴Mi wa na wu na ringra, na kughaa miki na ugbu mahyi. Mi rine ti bi ki kye ba na wu na nga. Na nyi mi ri ne si hu na kubu ti gbaa-nghu ni mi sa na-nghu ni mi sa nanghu nabu na. ⁵Ingru ti ni di kye, sa lu ni mimi kangba nga, yimu sasu ti biyu nanga nawu shwashwa na. ⁶Umo ti ngri na ugbu ngho uma. ⁷Bebenghu ti ku bu umo, lurii na ki kalana mikii nghu. Lu yimu sina Kumuru miki glati yi. ⁸Mi kroyi na si bee na kibii yi na nghu. ⁹Ngho ti li mi wa, si mi mayi huna re yi ri lu tshitshi ni ungho yi gbana. ¹⁰Ni yi lurii na ngiyi na, Mimi piye mi riya lurii ngho ingri piye. Ngho i ni mi lurii nanghu. Nimi lurii na koki, ma lurii na ngho ni risi wu ni aheyi Kristi. ¹¹Usu yimu sina ngri ribii na ka mbre yi. Yi ti hu ngho ti lilo. ¹²Dada fu gahi na mi rikpu ni mba kame uko ti Trawus simi kre ikre Kristi ni katchu nghu. ¹³Na ngami piye Misa fe ki la miki ni mi sa hu wani mmi Titus nga. Ningha mi bwa sabo si ka Makidoniya ¹⁴Ki whirri na ya na Kpare Ni Yeso ti bi yi gloawa. Ri yiyi kla yi kula ti Kukparisii ku hungho ko niyi. ¹⁵Yi su ni Kpare ngho kulo ti si ngho Kristi ri na mbati ni ma bu ikrenghu na mba ti ni ma riya ti lu ribii ¹⁶Na mangr ni ma riya lu ribii usu ki khengbii ti rufu ka na rufu. Mba ti ma bu Kraa, Usu ki khengbii ti ringha tisinghu mbami? ¹⁷Yi sa su ngho mangri nana yibra na ikre Kpare si bu isi. Na kusi ti ngho, yi kre ngho Uwu KPare kre ni ma tu yi ri na Kpare, ni kuhu Kpare

Chapter 3

¹Yi bi ri zeze shoo ghiyi nde? Yi sa ri ne kakambe ni wa nayi na re na ri nayi na, ka mba saga, re nye nga? ²Yiyi na risi yina yi su kakambe ti ku bu ni wa ni miki yii, ni mangri na kla si hu, ³Bu kkla na ku Yi su kakambe ti ni ri na Kristi Urhu ngho ti kla undu yi ma wangho sa su na ngho ti wa nga, usu ti Huh-risii ngho ti Itiyi Kpare . Masa wanghu ni risi kike ti wa nga, Usu miki ti mangri⁴Ngami mu su ku gbaa miki yi ni yisu nanngho. Ina Yeso ni iyi Kpare. ⁵Yi sa su na Kisheru ti risi yi yi ti bu koki ti niri nayi ngha. Kitsheru yi suti Kpare. ⁶Kpare mu ni lu yi yi su mawundu. Uдах ti rihe. Ngami kudah sa su ti kuwa kakambe nga usu ti Uhu risiingho, kuwa kakambe ngo usu ti Uhu risii nghu, Kuwa kakambe ngo usu ti Uhu risisngho, Kuwa kakambe ri wu, Uhu risiingho ri di ringha.⁷Bebein katihu ti kpi rufu ma wa ma ni risi kikyе - a ba na tigba ni mawu Iraila sa ma ti ne sheyi Musa nga. Isu kre ti ni iyingho ka kla, ti gbaa ti ni ka shayi. ⁸Tigbaa katchu shi khiki ni uhu riya su?⁹Ni tigba katchu ti bi su nantigba, riya su hiki ni tigbaa ti mba ti lu ngho ti mah riya su na kisi! ¹⁰Ngho ti ni mana lu ngho tigba sa bi ti gbaa ni ihi Ngami ni kre tigba ni ba kraa nanghu. ¹¹Ti ni ka reti sa na tigba khiki niti ni su na tigba ya su gbugbu¹²Yi su na somikii yi su na kugbaa mikii ¹³Yisa su so Musa nga, ni hi Utrro kruu sheyi-nghu si na mawu Israila sa riya ne ngho sheyi na sheyi si hu ngho ti ni ka reshii¹⁴Isimiki ma tseru glati ri kre na nghu, ni ma kla kuduh ti kasasa. Ungho uttro ha bu te. Masa tchu nghu nga ni Kre Kristi uma hi ruu. ¹⁵A su yimu ire nghu ni ma kla ikre Musa, ma kruu rhiki ma. ¹⁶Ni ngri na Duda, mari hingho chuko¹⁷Bebein Dada yi su Uhu. NI katchu ti Uhu ti Dada te. Kubu sabo te. ¹⁸Bebein yi shwashwa ni yi sa kru iyi yin-nga, hu kugba ti Dada. Mari rhe ye yi ni tigba ukruu ti kru kudu tigba ya indi, Ka ti ni rii na Dada, ni su Uhu.

Chapter 4

¹Ni su ngyimu, ni yi su na katchu ku lundu, ka ni yi bu tshure mikii. ²Yi sa fe ku rhuna mikii yi ka karii ni ihi ribii nga, si sa ri bi ikre K[are rihihii nga, sirikre ikre tisinga, siri kla risi ghiyi risisi ni yiKpare³Ni su niyi khru ki kla yi, I klu ni mba ti ni ma riya ihi rufu. ⁴Ni ngami, kparer izhimiti khru miki ma ti ni masa ribii nga. Na yimu masa fe hu kila ti ikre ni gla ti Kristi ni su ihu Kpare.⁵Yiyi sa ri kla risi yi nga, isu KristiYeso ni su Dada mu yiri kla na ngiyi mawundu yi ni kre Yeso. ⁶Kpare mu kre, "killa riya ti kpako ni kame djahu." E kla ni miki yi ku yi di kila i kukpaaarisii ni ti gba ti Kpare ni yi Yeso Kristi⁷Asu ti ni yi lu ngho ti si mbami ni ari gbaga ribe, si na shi kla shwashwa. Kugba suti Kpare sa su tayi nga. ⁸Yi fe ngho ri bii ni ugbu hi, ni ruyi bi nga. Yi su na kubii miki ti a sa shayi ribibi nga. ⁹Yi fe ringra ti ni sa re mbuki, shayi ka miti ti ni sa zeyi nga. ¹⁰Yi ri bi nighayi rifu ti Yeso ni iga yi ko na shiya, si na miki Yeso ka kla nayi ni ngho yi¹¹Yi ti yi kpe na ringha yi yiri hi rufu Yeso ni Iga yi, shi na ringhanghu na ti ni iga yi. ¹²Ngyimu, rufu ri lundu ni kame yi, ko ringha ri lundu ni kame wu.¹³Asu yi su na ukru uhu na ku bimiki usu ti Kpare, in miki yi su ti risi usu ti kre wu na. ¹⁴Yi yi hu ku nghu ti ni gyende na Dada Yeso riya bi gyende na yi na nghu piye. Yi hu ku riya bi yi na bubu bi kahiiyi nghu. nghu. ¹⁵Koki su ti tayi na, sina khigreh Kpare ti ni ri tchu mangri gboo na fe ku whirii na mbriimbrii ni kugba Kpare.¹⁶Siyi ka su na ku bii miki nga. Ni kay yi bii riy, ni kame yi rife kigbe ikre na karii. ¹⁷Nrikpu ngami, ki hu ikreKpare ri me yi rilu ti fe kirii ti nghu ni fe kagba ti ni kraa kuma. ¹⁸Yi sa ri ne ari ngho ti ni ma ri hu nga, usu ngho ti ma sa ri hu nga mu yi ri ne, ngho ti mi ri hu usu ti gbu

Chapter 5

¹Yi hu ku ni kiri yii ti miti rubru ni dji yi su na kirii na Kpare. Usu kirii ti ni sa su ngri ni mhe na ubo nanga. Usu kirii ni kirii ti gba ni kiri ti kare. ²Ni rubru ngami, yi kpi na rika si ri ne utro na kirii yi ti kirii Kpare. ³Yi gbe hoo niyi kre ma sa biya fe yi mgbe nga. ⁴Ukru ni yi kpi ni kame ribru, yi bii miki na ringra yi sa yi ti kpi so yi sa su na utro nga, yi ne ti klru utro, siyi si na igah yi na yati miri ngho na ringha. ⁵Ti ni meyi lu ni kre ngho mbami su Kpare, ina yi miki ti si ngho na doo nayyi na ngho ni riya ba. ⁶Nisu yimu gbaa bimikii ko na shiya na yi hu ku niyi kpi ni kirii ni iga ngri yi kpi nagyu na Dada. ⁷Yi ri krei na bimiki sa su na ku bu nga. ⁸Yi su na ku gbaa miki, y riya ra ti kpi ni igah ni mi si yi kpi na Dada ni kirii⁹Yi riya ti lu nghu na su ngho ta yi, re yi kpi kirii re ni kaye si na si nanghu. ¹⁰Yi riya ihiyi nghu ni ko katchu umo ti Yeso, si na ko-ndi na bu ngho. Ngho ti ni lu na iga nghu re ti si ngho re ti bii. ¹¹Ni su yimu yi hu tshitshi Dada, yi kre na mangri, ngho ti ni yi ri lu Kpare ri hu. Mi ga hu ku iklo na yi piya na ni miki yi na. ¹²Yi sa ri kre yi na ganga si ne yi ka mba tisinghu. Yiri kla yi na si muru na yi na, ma riya ti fe ngho ti kre ni mba ni ma ri ke na ngho iga sa su na ngho ti ni ti miki¹³Ni yi sa ru ni miki yi nga, usu ti Kpare ni yi kpi ni miki yi ti singho, usu ni riisi-wu. ¹⁴Kibii yi na Yeso rhu yi bi ni kre yi gboo, ku ngri ndindi fu ni riisi yi tshatsha, ngyimu yi fu tshatsha. ¹⁵E fu ni tshatsha, shi na mba ti ni ma kpe na ringha maka kpi ti risi ma nga, na su na nghu ti ni fu ni risi ma a bi gyende. ¹⁶Ni ngho ngami ri bebe nghu ya ihi yhi, yi sa ya ti hu ungru ni ibe iga nga, yi na hu Kristi ni iga, Ri bebe- nghu yi sa bi hu nga. ¹⁷Ni si yimu ngri ti ni ti na Kristi usu ngri rhihe nghu ribii ma wure bi, hu ma re mba rhihe. ¹⁸Tshwatshwa ngho mba mi ri na Kpare, I rhe yi ba na ngunghu ri na Kristi a na yi katchu kuluma ti rhi yi ba. ¹⁹Ngaha su na Kristi, Kpare rhe miti tsatsa ba na ngunghu, si sa rine ari ngho ti ni ma lu nga. Ri na yi ikre ti ehr ba na-nghu. ²⁰E na yi yi su mba ndu Yeso, ka Kpare ka fe na yi yi fe na wu, ni kre Yeso, Re ba na Kpare. ²¹U lu nghu sa hu ngho ribii nga na su ngho ribii nayi, si yi su ngho ti si ngho ti Kpare na nghu.

Chapter 6

¹lundu na nghu, yiri kre na yina ka bu khi greh kpare rhino nayi ²Ikre, rikpu ti si nghu mi rho nhe yina. ni kpri kraa sabo mi ghre ye na, hu, rikpu ti si nghu ba hu bebe nghu ti kida sabo ³Yi sa riya ta u nghu ti gbaho ni ihi ngru nga. Ni khri yi sa ri nhe katchu ku lundu yi na fe inde ti bii nga. ⁴Na nyhe yi kla risi yi na ungho niyi lu, ku yi su mawu ndu kpare, yi su mawu ndu nghu ni ughu khi bii miki, na rika khi bimiki, na ringra. ⁵Itchi, kirii khihii, riikro ni kame ndu rika, ni ichu ti ni baa kila, na rimiye. ⁶Ni ku bu ti si nghu la na miki, khi grei ni uhu tisi nghu ni kibii miki ti si. ⁷Yi su mawu ndu nghu ni kre risheshe nghu nia khi bii kpare, yi su na khi tsheru ti kibii ubo rii ye na ti ubo rhi. ⁸Yi lu ndu ni kugba na ni khi bii miki, ni wundhre na ku shande, ka mba mbreh si su ti risheshe nghu. ⁹Yi hundu su ka mba ni masu hu ma nga, ¹⁰yi su mba ni ma hu yi glati, yi lu undu ka riya fu, hu, yi kpe na ringha, yi lu ndu ka mba ti ni ma ri nama ringra ni khre ungho ni yi lu sa su ka mba ni soo ¹¹Yi kre na yi na risheshe tshatsha, yi, yi mba Corronti miki, yi kla tshtsha. ¹²Yi sa zuyi ti lu ungho na nga, usu yiyi ni yizu nghiyi na ni miki yina. ¹³Ni khi yi sinnghu, mi kre ka ni mawuchi kla nghiyi na piye. ¹⁴Ka djhu nghiyi bi na mba kulu ribii, ungho ti ni djhu su ti si nghu na tsheru risii? ¹⁵Ni ibi ti nyi ni ku kpaho riya ya na djahu? Khi bi ni kristi riya fe Beliar? re ukru ungho ki ni riya bi ingri ti doo na ingri ribii? ¹⁶Ukru khi bii ki riya su na shakpa ti Kpare na ari ungho ni nga? Asu ye ye mu su shakpa ti iti yi Kpare, ka ukru ti ni Kpare kre, mi riya ti su Kpare ma, uma piye riya su mangri mi. ¹⁷Ni su yimu, ruye ni kame ma na, si kpi gbva Kpare in kre ka du ubo ni ungho ti bii nayi, mi riya, mi riya bu yi na. ¹⁸Mi riya ti su iti wu na bu riya ti su mawu mi na mawuna mi na Dada ti rikuu mu kre

Chapter 7

¹Mba kibii mina yihu yi su ari ungho ni yi bee yi na nghiyi ri ari ungho ti bii nghu ti iga na uhu yi du unghu ni tshitshi Kpare.²Me katchu sabo nayi na, yi sa bii ni ungru miki nga, yi sa kla ungru ungho ti bii nghu nga re ti ni sa si ni ungru nga ³Sa su ti bii yi na ni mi kre ngami, ni zeze kre na wu na ku yi kpi ni miki yi na, na yi, yi riya pye fu nghuyi si yi kpi na nghiyi. ⁴Mi su na kugba miki na yi, na, ti gba ni mi ri mur ni risi yi na, mi su na mlloh ni kih ni kih bii, kumur mi kra khi tschi ni ugbu ringra yi⁵Rikpu ni yi ba Macedonia, iga yi sa feh khiyi nga. Asu yi feh rika ni ugbo na rikro ni kaye na tshitshi ni kame. ⁶Kpare ti ni nayi khiyi mba rika, a nayi khiyi na kuba Titus. ⁷Sa su na ku ba nghu mu ni Kpare ta khiyi nayi nga. Usu na khiyi ti ni Titus na bu ti na yi. Ikre na yi na yi ti gba ni bi fe, ringra wu, na miki ku lu wu na mi. Mi ri wir glati⁸Kakambe ti ni mi tundu na yi na i bii yi miki na, sa mla mi miki nga, i ba mi miki ni mi hu ku kambe mi bii nayi miki na. Asu ti rikpu wunde⁹Bebe nghu mi wir, sa su ku yi lu ka ni rika na, asu ku khi bii miki yina bi yi ba ihi Kpare na yi hu ungho ribii ti Kpare na yi sa wa ringra rhono na nga ni khre yi ¹⁰Ringra Kpare ribii ku hu ungho risi nghu ti ni ri bii khi kra sabo ni sa su na ku bii miki nga ni miti gboo rika, rii bi tifu¹¹Hu ungho ti gbaa miki ni rika Kpare rhu nawu ku gba miki ngaha ns su ku khi nawu, ti kla ku bu su ti singhu ku gba wu su ti kre mangre je na tshitshi, ku gbe wu, ku soo miki na ku nhe ti hu ku ma lu retshetshe nghu ni ko ukru ungho ki ti ni bu lu tisi nghu na tehuwu ni kare ikre ngami. ¹²Mi hu mi wa nawu, mi sa wa nikhe mba ti lu ungho ribii, rhe ni khre maba ti ni ma wa rika ungho ribii, sina unghon tisi nghu yina nayi na kla nayi na ni yi Kpare.¹³Ni kre ngami mu ni yi ri mheyi kizi na je na khi kpi kisi yi, yi ri wir piye kru ni khere kumui Titus, ni kre ugba miki nghu bu wayi ni khre yi na. ¹⁴Ni mi kpo na nghu, sa bi mi ta ni nga. saa su nyi mu nga, ka ko ki yi kre nayi na su risheshe unghu ku kpe yi ni risi yina na Titus kla i su risheshe nghu.¹⁵khi binghu nayi naa ni ghaabu khi bii yina ka rikpu ninbinghunubonahaaha na tshitshi na ku gugruh ga. ¹⁶Mi wir nikre mi suna khi bee tshwatswa ni risi yina.

Chapter 8

¹Yi ri ne si hu na mawonina ikre khi grey ti Kpare ni mana ari kaze Kpare ti Macedonia. ²Rikpu ingreh kuma tinringra, ugbu kumur ma na rita ti ungho lu ma rhu na ti ungre kufe na kungrey. ³Mi lu khibee nama ti ma di mbri mbri ka ukru ni ma hu ti lu, kra na u-ngo ni ma hu ti lu; na khi bii miki ma. ⁴Ma ta yi kabobo na ku baa khi grey na ku fe ihi ti ka dii ni ndu ni mangri ti Kpare. ⁵Nga mi sa ba ka ukru ni yi ka so miki nga uma zeze na risi ngu-ma ni Dada ki nayi na khi grey Kpare. ⁶Ni ngha yi fe na Titus, ni zeze kadji ni kulu ndu, na mhe ni kame yina ti lu ti khi grey. ⁷Asu ku yi glati ni ko ki ni miki, ikre, ni ku kpariisi, ni tshwatshwa ko khi na ni kibii na yi, ni ngho lu si kraa ni aya. ⁸Mi kre ngaami sa su ku khi dekre nga, nga usu ku mi kre si mi ma khibi miki yi si mi hu kibi si ma nghu na ku lu ti ringri mangri. ⁹Yi hu na ku khi grey Kpare ti Dada Yesu christo. Asu i na suna u-nghobo, ni risi yina a ba su na kandu nga, ni ihi na-nghu ti rika yi riya fe u-ngo bo. ¹⁰Ni u-nghu ngami mi riya na wu kre ti si ti ni riya greh ye na, iye ndidi ti ni tihuta yi zeze kalu kandu, yi kpe rhine ti lu nghu na. ¹¹Bebe- nghu mhe-nghu na ka ti ni yi su na khineti lu na miki ti lu nghu rikpu ngabu, bi-nghu ba na ku mhe-nghu lu na. Kati ni yi hu ti lu na. ¹²Ni yi su na miki ti lu u-ngo ngami. Usu u-ngo tisi-nghu na ngho kubuu. Nasu.u-ngo ti ni ingri su na-nghu, na ka su unghob ti ni sa su na nghu nga. ¹³Ngami sa su ungho ti ma ni saga si su ringra na wu. Na su ti singhu tshwatshwa. ¹⁴Ku fe glati ni rikpu ngami dii ungho ni ma rhi nhe. Ngami su nyi mu si kufe ma ti ni glati riya nayi ungho ni yi rhi ne na si na si tshwatshwa. ¹⁵Usu ka ukru ni ma waa, ti ni su na na nghu mbrimbri sa bi su na kandu nga. Ti ni su na wundjeh sa bi rhi ne kandu nga. ¹⁶Usu ungho ti ku wir ni Kpare, ni na miki Titus ukre khi gaa ti si nghu ti ni mi su na wu. ¹⁷Sa su ku bu fe yi rha nga, I risheshe nghu ni kre nghu. Uba na yi na, na kibii miki nghu. ¹⁸Yi tu nghu una wani ti ni ma ri sho nglu nde ni kame ari kaze Kpare ni kre undu nghu ti kre ikre Kpare. ¹⁹Sa su nyi rah nga, kaze Kpare, uma tchu nghu na su ingri ti ti krii na yi, na kri grey Kpare ti ni ma ri lu undu na yi ni khi grey Kpare na risi nghu ngu nghu na ni khi si yi ²⁰Yi mhe ri ne si yi ka lu nghu ti ni mangri sa riya kre kandu ni kre ngho risi ni yi ri lu. ²¹Yi hi ngho si yi lu ugho risi, sa su na Dada mongba nga na mangri piye ²²Yi ri ya ti tu wani ndi nama yi ma nghu ni ugbu nghu si fe i si ni ugbu ngho ti lu. Bebe nghu i su na ku gba miki ni khri ku fe a ku gba ku bu ni su na nghu nayi na. ²³Ni khre Titus usu wani rikri mi ma ike ndu nayi na. Ni su ti ari mawoniye, masu mba ku tundu rhi kaze Kpare, ma su gba ti kristi. ²⁴Si kla ma kibii wuna, si kla ma ari kaze Kpare ungho ti rii su niyi ri kpo na yina.

Chapter 9

¹Ni kre ku lundu ni mangre si ti Kpare ti ni mi riya waa nayi na nga. ²Mi bu ngho ti ni yi somiki na, ni mi kpo ni khre nghu ni mangri ti Macedonia, mi la nama ku Achaa usuna ku gbe rhi iyhe ti ni tchuta ku so miki na i ta ugbuma ju ti ne ku lundu³Bebe nghu mi tu ari mawuni si na ku kpo yi ni risi yina sa riya su rhinho nga, si yi kpi na na ku gbe na. ka ukru ni kre riya su. ⁴Ni su nye nga ni ungru ri Macedonia duma si ba hu yina yi sa kpi ni ku-gbe nanga, rhiwhi riya ruyi mi sa kre kandu ni risi yi nanga ni yi kpi na ku gbe miki na. ⁵Ungghu mu mi gha ku isi mi kre na mawuni ma ba nayi na simba kpi gbe unho ni kre bu riya nama. su yimu si na ngho na kpi si su dubo tisii⁶Ugho ti ni su mu mi: ungru ti ni tchru sheunggho na ku sabo riya fe na ku sabo, ungre ti ni tchru ku na si na fe kubo ti si riya fe kubo ti si. ⁷ko andi na di ukru ni na so ni miki, sa su na ka su na ku bii miki yi re na mgbingbi, Kpare suna kubii ubo wir miki. ⁸Kpare riya lu khi grey nghu na ubu na mlo lubwa na wu ko na shiya ungho tshwathwa si fe unghu ti ni bu ri ne ngami riya su yimu si fe ku mlo ari ungho risi nghu ni yi lu. ⁹Usu ka ti ni ma waa i di ungho bo nghu si na mba ti ni masa su na kandu nga kulu ma nghu ti gbogbo¹⁰Ingre ni na mba do itehe unghu ti tschu, a tschu ma si fe ungho ti ni rii riya dii piye si fe ku mlo iteche ungho ti tschu. ¹¹Riya fe irii mbri ti ku lu risi. Bu riya ti fe ungho ni vgbu ihi si su ingri ti ka grey saga. Na nghu riya bi ki wir ni Kpare rhi na yi¹²Na ku lu undu ngami sa su ku ife mba mangri ti si ti Kpare umlo si ri lu bwa rika ugbu kaldu ti khi wir ni Kpare. ¹³Ni kre ni ma, mawa hu a kla na undu gami, bu riya ti na Kpare ti gba na ku lu unho ti yi kre na, ti kre kristi yi riya ti na Kpare ti gba na, ku dhi unho ti ni bu riya nama na ugbu gbo. ¹⁴Ma gbe fumbra, uma ri feh nawu. Ma ri lu nyee ni kre kugba ti khi grey ti Kpare ni risi wu. ¹⁵Kuwir na ya na Kpare ni khre ungho ti mbri ma ni ri nayi.

Chapter 10

¹Bulus, na mimi kre nawu, na khi zuniiki na khi lu ngho mati Christi mi ri she na risi ni ti nayi na, mi ri fe khi gba miki nawu ni mi ka ²Mi fe na wu ku, ni mi ti na wu mi beriso ku mi bu kpafu nga na ngumi nga. Asu ki ko mi gba miki si mi ra na mba ti ma rihu yi kpi ni iga³Ko ti na yi kri ni iga na, yi sa riya ti ta riku ni ahi ti iya nga. ⁴Isi ti ugro yi sa su ka ti mba tshrwa nga. Asu ma so na ku tshweru ni ri ge kinge ti tshweru ti Sata ti ni ba su ti kandu nga.⁵Yi be ge ri kinji ni ma ri kpi ni iyi yi kre Kpare. ⁶Yi hi ku tschru risi miti na kre Christi. yi ri kpi ni ku gbe ti di ringra ni tshwatshwa ungho ti ni su ti ribii, ni ku dourisimitii yi na umlo.⁷Ne ungho ti ri kla ni ihi yi wu ni ngru bee ku ka ti ni su ti Christi yi piye. ⁸Nimi ni kpo rhu mbri gyaa ni kae batshweru yi, ni Dada nayi si yi mhe yi lu na sa su ti dji yi na nga mi riya ti fe rhiwhi nga.⁹Mi sa ri ne nasu ka mi ri nayi tshitshi na, na kakandu ni wa mi. ¹⁰Mangre sa ga kre, kakambe nghu na ku tsheru, ti gha ungh ikre ne nghu ni iga, i re ne ukru ndi, ikre nghu sa su ti bu nga¹¹Ukre mangre mba lo ma hu ku ughoti ni yi kre ni kakambe yi nu sa kpe nga. Usu ungho ti ni riya su ni kulu yi ni ka nama. ¹²Yisa ri kana nggu ti kpi si ha nghiyi lu re kla nghiyi na mba ni ma shoande ni risi ma. Ni su ni ma, ma ngunre, na nguma ma sa su na ungho ti lu nga.¹³Yi sa riya ti kpo kraa khi a shi yi riya lu unho ukru ti ni Kpare kla yi, tschu ti ni ba nayi na. ¹⁴Yi sa gla ka kraakhi tshi ni yi te hu nayi na yi zeze tchu na yi na ikre Kristi¹⁵Yi sa kpo kraa khi tshi nga na ndu ti saga, yi so miki ku ni khi bhimiki ti ri gba, undu yi ni kame yi na riya gba kraa tshi. ¹⁶Yi ri bee na nghu mu, si yi igri tchu yi ta na. yi sa riya kpo ni kre undu ni yi lu ni uko ndi nga.¹⁷Ti ni riya kpo na kpo na Dada ni Christi. ¹⁸Basu ungre ti ni kpo nghu ni mangre ma ri bee na nga. Asu ungre ti Kpare bee na ri fe kubii.

Chapter 11

¹Mi kaso ka wu kpi nami na mi riya t ni kame na ni sa manga. Asu bi kpi nami na. ²Mi ri ne ko misu yiya na mi su na khi ne ti Kpare na yi na, mi na kre nayi ni ribla na wu wundidi. Mi kre ta mi riya ti dhi wu ka ingha ni so hu lulu nga ni Christi. ³Mi suna tshtshi ku ungru ka ingri ni su ka shaitan mbre Hawawu na imbinghu ti bii ki gaa yina riya bi yi zu ibi ti bii si bwa ungho ti ritshetshe nghu na ti si nghu ti du Christi. ⁴Nisu ku ungru ba si ba kre ku Yesu ndi kraa ti yi kla ni risi nghu re bu fe uhu ndi gbwva na ungho ni yi bu. To miki wu ni ari ungho ri sisi. ⁵Mi hu mi sa su ti krupa ni sa ma nga na mba ni ma ri bi ma ku zezebu tigba. ⁶Ni su misa fe khi kla ni kre nga, Ni ughu gahi na ni ungho tshwatshwa, yi kla yina ari ungho. ⁷Mi lu ungho ribii ni rhu risi mi si fe ku bu na? Mi kla kre Kpare na sa shi kandu nga nayi na. ⁸Mi rhu ari kaze Kpare saga la, na kudu ungho na si bi ba lu ndu na nghu nayi na. ⁹Ni mi na teh nayi na mi ne khi grey, mi sa miye ngrfu nga. Ungho ni mi ka ne mawuni ti Macedonia ma ne mi. Ungho tshwatshwa mi bi ni miki mi si ti na wu rika nayi mi riya ti ni teh lu nyi. ¹⁰Ka ni kre ritshetshe ti Christi ti na mi ku kpo ta misa riya ti su nzhe ni miti Achaia nga. ¹¹Aki sa? Ni kre mi sa bii na yi na nga Kpare yi. ¹²Ungru ni mi ri lu mi riya teh ka lu, si mi shi mri gabi ni mba ti ni ma ri ne gahi ti ni ma su ka yiya ni ari ungho ni ma ri kpo na nghu. ¹³Mangre ngama ma su zezebu tirhi su mba ndu ti ni mari sari. Mari mbrenghu ma kuma su ma zezebu ti Christi. ¹⁴Na ungho sa su ti rukangho bi nga shetan piye mbre ku nghu su uwundu risi ti kpako. ¹⁵Sa su ti gba ungho mayi ni mawu ndu piye ma mbre nghma ka mawu ndu ti risheshe. Unduma riya su ungho ni ma riya bu, ¹⁶Mi bi kre ka ne ka nu ungru hu ku mu su lamwa. Asu ni bu lu, bu mi so mi su tuma si mi fe ku kpo wugya. ¹⁷Ungho ti mi ri kre na miki ku kpo mi sa ri kre ukru ni Dada riya lu nga. mi ri kre ka ni so mi su lanwa. ¹⁸Ni su ugbu mangre ri kpo ni ihi ti iga, mimi piye mi riya kpo. ¹⁹Yi mur si ri kpi na mba ni ma lamwa na bu lu imi na risi na. ²⁰Ni yi kpi na ungru a re nawu ka ife a re nawu ka a hi risi nghu so ni risi wu, a hi mu nghu kre na wu re a chru wu ni mgbu. ²¹Mi riya kre ungho rhiwhi ni yi na su na ki wu iga ti lu yimu. Nisu ni ungru ri kpo. ²²Masu mba Ibraniyawa? mimi piye su yimumasu mba Isreila? mimi piye su yi mu masu mawu ti Ibrahim? mimipiye su yimu. ²³Masu mawu ndu ti Christi mi ri kre ka mi sa su ni miki mi nga kraa ni undu ti mbrima, mi kraa ni kiri khirii ni khi chi kraa ti kla, ni khi ka ni ugbu katchu rika ka ti rifu. ²⁴Ri na mba yahudawa mi bu itchi ho utu ti awu ane si chu ndidi ni. ²⁵Ho atschra ma tchi mi na ungba, ho wundindi ma ta mi na kike Ho atchra ma ndjimi ni manyi. Mi lu tchu na ikrii wundindi ni ugbu manyi. ²⁶Mi krii rikrii uho rikrii ni ukru ni sa sin nga ni kimgbo, ringra na mba khiyibvri, ni ringra ri na mawuni mi, ni ringra ri ma Heliniawa ni ringra ni kame uko, ni ringra ni kame ghi, ringra ni kame inghre manyi, ringra na mawuni ribii. ²⁷Mi lu ndu ni rika na ni ubomi na ughu ni misa lakhilan nga, na rimiyie, na khire, na ughu khiru khire, ni tshwutshwu na ba ungho ti khru iga. ²⁸Na ugbu ungho mbami, mi rife riko ikpri na kpri ni mi ni risi ari kaze Kpare. ²⁹Ni mi riya kpo, mi riya kpo na ungho ti ni i kla ari kurhukumi. ³⁰mi ri kpo mi ri kpo ni nghu ti mi sa tsheru nga. ³¹Kpare ti ni su iti Dada yi Yesu unghu ti ni mari ya nghu kpatata. ³²Ni Damascus ungre ti gba ni ri gre urie ni kame ku ti Damascuc ku na ma ru mi. ³³Asu ki ma hi mi ta ni ugrugru zu tiga a tabvire ni bo nghu

Chapter 12

¹Uma mi kpa, koni sa su na u-ngha ti fe nga mi riya kre na ari u-ngha ri na Dada. ²Mi hu ungru na Kristi Iye awu shi ane ti ni chuta ni ri ni iga re sa su ni iga nga mi sa hu nga, Kpare hu. Ma ru-nghu ni kame kiri Kpare ti atcha. ³Mi hu ku ingri ngami re ni iga re sa su ni iga nga, mi sa hu nga, Kpare hu. ⁴Ma ru-ngha ni kame paradise a hu ari ikre ti ni sa hu risima nga kusa si mangama kre. ⁵Ni kanyu ukru ingri ngani mi riye kpo. Nisu ni risi mi, mi sa riya kpo nga, ni su riya su ni ku rbukumi. ⁶Ni mi ne ti kpo, mi sa riya lu ribii nga, asu mi ri kre ti ritsheyshe ni sa yimu mi sa riya kpo nga, si ma ka hu mi kra na u-ngbu ti nami re ungho ti ni hu mi kre. ⁷Ti bi mi, ka mur na ngumi ni khre ari u-nho ti gba ti ni riya kla ku tchu ti gba ni iga ma na mi ingri ti fumdu ri na shaitan na nami ringra, si mi sa ka mur na ngumi yi. ⁸Mi fe na Dada ho atscha ni khre u-ngha ngami si na hi nga bwa mi sabo. ⁹Akre nami, ku khi greh i ma nawu. ni khre khi tshweru su na kulu ti si-nghu ni ku rhuku. mi riya ne ti kpo ni khre ku rhuku mi, sina khi shweru ti Kristi riya ti na mi. ¹⁰Ni su yimu mi su na ku mlo ni kre Kristi ni khi rhuku ni kuthu, ni rika, ni ringra na na rikpu kbi biimikii. Na ri kpu ni iga mi fe khi rhuku ni nga mu tsheru. ¹³¹¹Mi su ka ingri ni su hamwu! Bu saa mi, mi ka ngami, ka su nyhe nga yi ka ri shomide na mi, Mi, na sa ai u-ngha ti ni sa siti ne nga na ari mba ni ri bi ngu-ma ku zezebu ti gba, asu mi sa su kandu nga. ¹²Ri tshetshe khi kla ti zezebu ma ka lu ma ni kame yina na inghre khi bimiki, khi kla na u-ngha ti di tshitshi na u-ngha ti ni kra khi tshi ti lu. Khi ki ni yi sa ma na ringri ari kaze Kpare, mi na sa su u-ngha rika na yina? Luri nami na, na ari u-ngha ribii mbami. ¹⁴Hu mi ri ne ti ba nayi na ho ti atcha, mi sa riya ti su rika nayi na nga mi sa ri ne u-ngha ti ni su ta yina nga mi ri so yina. Mawu sa riya ti fe u-ngha Lu ni mati nga, usu mati ni ma riya fe u-ngha lu ni mawu. ¹⁵Mi riya whir na gbawa ti wu na si ma wu ni khre miki yina. Ni mi bii nawu glati yi riya bii nami wundhje na? ¹⁶Ka ni su, Mi sasurika nayi na-nga Nisu mi sa su na kulu nga ribii, mimi wu ni rhu yina na kumbre ¹⁷Yi hu na ku mi hi ihi ni risi yina rhe na ungru ni mi tu na yina? ¹⁸Mi lu na Titus na ya na yina, si bi ti ringri mawoni na nghu. Re Titus ba hi ihi ti kra na yina? Yi sa karii ni ukru miki wundindi nga? rhe yi sa karii ni ukru rhikrii wundindi nga? ¹⁹Rhe yi hu na ari rikpu ngami yi ka kre aii u-ngha ni risi nayi na? ni kuhu ti Kpare, mba ni mi bii nayi na, na Kristi yi ka kre ko ki na nayi khi ishweru na. ²⁰Mi lu tshitshi ku ni mi ba mi sa riya fe yina ukru ni mi rine nga. Mi lu tshitshi ku yi ne sa riya ti fe mi ka ni yi re na Mi lu tshitshi ku yi sa riya ti kruoh, khi ne ribii, kafu na rhu, khi so sheyi. khi kenyuu, re ndjwa' risii na kulu u-ngha ni sa su ni ihi nga. ²¹Mi lu tshitshi ni mi re ba Kpare mi riya mhe mi bii ni iyi na. Mi lu tshitshi ku mi ka fe khi bii miki na ugbu mba ti ni ma lu u-ngha ribii kasosa si sa ne khi fe rhi u-ngha ribii na khi la na ma-ngha na khi lu bu bokpi ni ma ka lu

Chapter 13

¹Mi ri ba nawu ho ti atchwa, Ari u-ngha ti ni su yi riya ha ma la na khi fe aha re atchwa ti ni ma riya kpi si hu. ²Mi zeze kre ni mba ti ni la aii u-ngha ribii ni tchuta na ringri ma tshwatshwani mi na ka nawa ho ti ahai ni ngha mi bi kre nama; ni mi bi ba, mi sa riya bwaa ma sabo nga. ³Mi kre na wu ngami ni khre bi ne u-ngha ni riya kla ku Kristi ri lugri ni me iga nghu sa ku riya na yi na nga. I su na khi tshweru ni ri si yina. ⁴Ma gra righra ni khi rhuku miki Asu I su na ri-ngha na khi tshwenu ti Kpare yiyi piye yi suna khi rhuku miki na nghu yiyi piye yi riya ti kpi na nghu ni khi tshweru Kpare ni kame yi. ⁵risi yi ne na si hu re yi kpi ni kame ni bimiku, Ma nghiya na, yi sa hu u-nghu mbami ni risi yina, ku Yesu Christi su na yi na? ka su nyimu yi rhuku kuma na. ⁶Mi ri ga ku yi hu ka yi sa rhuku na. ⁷Bebe- nghu yi ri fe na Kpare ku yi sa riya lu u-ngha ribii mi sa ri fe ku yi ruu ka yi ri kuma rhe mi fe si lu u-ngha risi, ko na yimu yi ri ne ka yi ruku kuma. ⁸Yi sa riya lu kandu ti ni sa ma-nga ni ri tshetshe nghu. ⁹Yi ri wir ni klo yi iga ni ngba bi tshweru, yi ri feh si fe ku mlo. ¹⁰Mi wa ari u-ngha mba mi ni mi sa ti naye na yi Rikpu ni mi ti nayi na mi sa riya kre na yina na kafu nayi niki ni khi tsheru mi ti ni Dada na mi, si mi meh yina, si mi ka djih yi nayi. ¹¹Piye piye nghu mawanina wirna Lunduna ti meh ngho lu na khi rumiki na, khi ga yi nasu wundindi na, kpi piya, Kpare ti kibii na khiyimiki riya ti na yina. ¹²Tchu ghiya nde na khi wabo tisi-ngha. ¹³Tshwatshwa mangri Kpare tisinghu ma ri tchuyi nde na ¹⁴Khi greh Dada. Yesu Kristi na kibii ti Kpare na khi kakpi ti uhu risi na ti na yina tshwatshwa.

Galatians

Chapter 1

¹Bulusu nghri ti sokpi kre pare ku sokpi kre Kpare ti Bulusu sa rhi na manghri ngah. Irhi na Yesu uwu Kpare na Itiyi Kpare, ti ni hinghu yende ni riifu. ²Ishwtshw na maweninghu, ni khazeh Kpare ti mba Galatiya. ³Khi grey' Kpare na khi yimikii ti ni rhi na Kpare Itiyi na Dada yi Yesu uwu Kpare, ⁴Tini di riisin ni kre ngho ribiyi shina kkrayi sabo ni kame arii yeh ti ribin ngahmi, na nghi mu Itiyi Kpare bi tanghu, ⁵Nghu mu su ungho ti rikukuu. na su yinmu. ⁶Kpa fumi ku, ni bi rii whre na kri-kri na nghu ti ni bi ni kre khi grey uwu Kpare Kpafu mi ku ni mi hu bu whre ka'a na Kpare ti wucicin, ⁷ku ba Kpare wucicin ngah, manghri mba sagah mu marii bi rika na riinghra rii be ni kre umo umo uwu Kpare. ⁸yi yi, rhe mawundu ti si ti Kpare ti ni ma rii kpini kare shi bi kre Kpare indi gbba ba na tini yiyi lu na yi na, a Lu nghu nanghu. ⁹kande ni yi na kre ni rikpu ngah bu, nghu mu bi bii rikre bebenghu, ni nghru gbha bi ba rii kre kre Kpare na wuna kra ti ni bu buv na ye, na fe ku lunghu" ¹⁰Rhe mi rii ne ku gamikii ti manghri rhe mi rii re ti Kpare? mi rii ne khi tre miki ti manghri? ni mi te rii tshw mbra, shi na manghri ma fe khi kre miki, mi sa su uwundu ti uwu Kpare ngah ¹¹Mi rii so shi hu, mawanin nah, Kpare ti ni mi kre nayinah sa su kre manghri ngah ¹²Ba sa bu ni bonghru ngahrhe mi klanghru ngah Yeso itiyi uwu Kpare mu ni whe ta na mi ni kaye. ¹³Bu hu kre ringha mi ti rii-rii ni kame mba Yahuda na, mi ka nama mba ti ni maka ka ni khadzhe Kpare rhinghra ti ni ka khra khi Ishi na ma, mi ka so ti bii ma. ¹⁴Mi rii ka Ihiyi ni kame arii mba Yahusa mi khra na arii khize mi. Ni khi tshi mi khra na sagah ni kre ti ni mi lu ngho matini na miki wundindi. ¹⁵I si ni Kpare chumi ni ruhu inimi shi bi mi ni kame nde Kpare. ¹⁶I bi uwunghu ba kla mi shi mi ya kre-kre nghu ni mba ti ni ma sa bi na kre Kpare ngah. Mi sa ne khi gah ti ibe na ma yi beben ngah. ¹⁷Mi sa ka Urushelima cha chu mba ti ni mazhe-zhe tru kre Kpare ngah .Ni su yinmu miya yah Arehiya, ni bu mu ya ya Dimashku. ¹⁸Iye atra chuta mi kah Urushekima ti ya hu Kefas, mi kpi iyi nghu shi ti Ikpri a wushi a taa, ¹⁹ Mi sa hu ko wundindi ni kame a rii mba ti tru kre Kpare ngah a rah nghu Yakubu na bu bungu mon mgba, wamin iti yi. ²⁰Ne hu ni gaba Kpare, sa su rhi ni mi lii sa ngah ni kame ngho ti ni mi rii wa'a na wuna. ²¹Ningha mu mi ka uko mba syria na cilicia. ²²Bebenghu ba sa hu mi na yi ni a rii khi rii Kpare ni judea ni ma kpi ni kame uwu Kpare tingah. ²³Ma hunghu irii kre mongha, Nghri ti ni ka'a nayi rika beben nghu mu ba rii kla-kre rishesher ni kaia bin ni khizi. ²⁴Ma rii sho Kpare ni kre mimi.

Chapter 2

¹Khizeh iyeh awoshi anni mi na Barnabas I ni tooka Urishelima, se hi Tikikus biwa, ²Mitoka ni kreh ungho ti ni Kpare whii na mi, se la nama ikreh Kpare tini mikla mba ti ni mababo Kparenga, mu bre kre na mba tigba, na kasu ku mi-kre mi re ke-kre mi na su ruunonga. ³Ngho Pitus tinisu ingre Greek, ma ikyeh ugboo. ⁴Mawuni mba tibiingho bo bre na rubaba ti bahu kru tini wu Kpare buyi sabo, mani ti renayi ti isu mati. ⁵A iba di ruto ye namanga koti wuntra'nga. ⁶. Mba tigba dima (kuni masuki gaha basu kandu Nami'nga, Kpare ba ru wanga) Mba tinimi beh ma ku mbatigba, maba su kandu ni kachu minga. ⁷. Ni Ihiindi bia, mahu ku ma na mi ikre Kpare ti mina mba ti ni maba kye gbu'nga ka kru ti ni ma na Bitrus ikre Kpare ni mba ti ni ma kye' gbu. ⁸. Kpare tini lo ndungho na Bitrus ti na be kre Kpare ya na mba ni ma kye' ogbu Ngho ma lo ndu ba mi na mba ti ni ma basu yahodawa'nga. ⁹Nde ni Yakubu, Kefas na Yahaya mba ti ni masu ka klag, bii beh na ndu Kpare ni resii mi, ma du khizeh Barnabas na mi, ma beh ku yiyi iya kachu mba tinima basu Yahudawa nga, si na mma maya kachu mba tini maba kye' ughu'nga. ¹⁰Ma la ye ku ika re'umbuki na mba ti ni bama nakandu'nga, ngho ni na ti ni mikimi ti lo mu'nga. ¹¹Nde ni kefas ba Antikiya, mu gbongho iye na iye na ngho ti ni lo. ¹²Kefas na ka re-ire na mba ka'nyu, ku mba tini ma re kachu Yakubu ma ba thru, na ku thru ma, a chuba si shi kachuma ulo shrii shrii mba tini ma kpe gbege ne kre ku kyegbu. ¹³Re-ngre Yahudawa bia bu yende lo kru ngaha. ¹⁴Mu hu re-kree ma basu ni ihii ti mpreji ti ikru Kpare'nga, mi kre na Kefas ni iye ma shrashra " Ni bu su Yahudawa si lolu ka mbakan'y, biya lokeki si re mba ka'nyu masu Yahudawa"? ¹⁵Yeyi na re siiye i su mba Yahudawa na ku whii, ibaaasu mba ka'nyunga. ¹⁶Ihu ku Ngre bariya whrii na Kapre ni Ihii kuda umoh'nga, yiyi biye I beh na i hii uwu Kpare, si i feh ku whrii ni I hii ku beh na uwu Kpare, basu na kudu umahnga, na kudu umoh ba uwu'ngre tini ya whrii ni kachu Kpare'nga. ¹⁷Nisu Nyuwu, ni yi rineh ku whrii ni Christi ngrii ti biiunghu? sa su rishishi-unghu ngah! ¹⁸A su ni mi meh arii ongho ni mi djah luu, mi kla ngumi ku misu ngrii ti bii. ¹⁹Ni umo mu mi fuh ni umo, na su kumi su ni Kpare. ²⁰Ma tami ni khaku rigras na Kristi, sa su meme mi sungah, su Christi nisu nami. Rinyhe ti misu nnaughu ni gah, mi su na bih ni uwu Kpare, ti ni bih na mi a di nguwu na mi. ²¹Mi ba ta khi grey Kpare bwa bgah, na kulu risti ba feh ni gahii umo ngah, nefu Yesu ya su rungho.

Chapter 3

¹Gbududi mba Galatiya na, andi mbreyi na, usu ni sheyi yi muna ni ma Kpa Yeso Kristi ni kayaye na. ²Na ngho mogba, su u-gho ti Mimi rine ti kla ni kachu wu, bu bo uhu ni kre ti ndu umo re ni ki bu ngho ti bu hu na? ³Busu gbudud na? Be zeze ni kame uhu risi, si re yati meme ni igah? ⁴Bu wa rigra ni ugbu nghu ti runo, na nghumu usu ti Ibre. ⁵Ughu tini nawu ari uhu'risi su lu ugho ti dru'ga ni kame yina, na ndu ti kre meti re na kuhutu ti rishe-she ngho? ⁶Toti Ibrahim nibe na Kpare a renghu su ngri ummah. ⁷Na nghumu, mehu mba tini masu na rishe-she nghu masu mawu Ibrahim. ⁸Ka-kabe kre, Kpare ya shrumo ni mba ka-nghu na rishe-she ngho, Ta-njuo kre ti sighu nibo Ibrahim, yiyi ugbu meti na yiya dube-tisina. ⁹Mbati nima su na rishe-she nghu, ma subo'tisi na Ibrahim, ngre rishe-she nghu. ¹⁰Mba ti nima kpa lu-lundu na kre meti, makpi ni uloke zezeyi, nghu-mu nima wa, ke zezeyi su ngre tini badu ugho tini mawa ni ka-kabe ti meti su lu ngho nga. ¹¹ngbu ukpako, masa shrumo ni ugru kame Kpare na kre meti naghi mba ummah maya kpi na rishe-she nghu. ¹²I kre meti sasu kre rishe-she nghu nga, nghumu igre tini ba lu-ndu na kre meti ngha, ya kri na rishe-she nghu. ¹³Kristi meyi lu ri kezeze yi kre meti siyi ke zeze yi di nikre yiyi, toti ni mawa, ke zezeyi su ngre tini na kli-nghu ni kaku. ¹⁴Sina dubo' tisii ti Ibrahim na ba kachu mba ka-nghu ni Kristi Yeso, na rishe-she nghu yi yabu tanghu uhu'tisi. ¹⁵Mawani na, mi ya ti kre toti magri, ni uhru bu ugho kulu, shi lu-nghu, baugru mo ritabwa, shi naje kan-ndo. ¹⁶Bebe-nghu Tanghu ma kre ni Ibrahim na mba kugba keya nghu, I sa kre, ku magrii kugba keya nghu, na ghi su ngri Ididi mo-ngba, na kugba keya wu, nisu Kristi. ¹⁷Bebe nghu, Ikre tini mi rikre ughu musu, I kre meti tini ba iye 430 ka-nghau-nghau bu, masa chuta bwa na nghu nga na ku tanghau nga na Kpare. Shi ma Tanghu risii. ¹⁸Ni Isii wafu ba na kre meti, to, ba-ba na Tanghu nga, nghumu Kpare na Ibrahim na ku tanghu. ¹⁹Aki mu ni su ndu meti, maje ni kre nima za, ko kugba keya Ibrahim ya ba kachu ngre tini ma tanghu, mashi Ikre di zubo mba hu'risii ba ngri ti katete. ²⁰Bebe nghu Igri katete lu kra na ngri idindi, se Kpare isu wudindi. ²¹I kre meti lulu ihii na ku tanghu Kpare? o' o! ni madi kre meti shina mfai kuyi, to, ummah ya kaba na kre meti. ²²Na-nghi ka-kabe u go-go ari ngho balu ni-ulo ugho ribi, Kpare lu mbami shina ku tanghu tini krayi sabo na rishe-she nghu ni Yesu Kristi yana mba ti ni ma bena-nghu. ²³Ka-mi rishe-she nghu na ba, yi na kpi ni ulo kre metii, ni kachu kaze keru (kaze ti chu magri) ko rishe-she ngho bu-ba bu ru. ²⁴Rukpu di, I kre meti mu ka biya, ko Kristi ba, shima lumo ti ri-she-she nghu. ²⁵Bebe nghu ni rishe-she nghu ba, yi ba kpi ni ulo ugru nga. ²⁶Na-gho-gho yi Kristi Yeso. ²⁷Na-gho-gho yi tini masu yi ni kachu Kristi na, yi cru itro na risi yina, na Kristi. ²⁸Basu Yahudawa re Greek, basu mawu ndu keru re mba ma sama-bo nga, I su lu-lu re ma-ngha, yi su wudidi ni kachu Kristi Yeso. ²⁹Ni busu ti Kristi, busu kugba keya Ibrahim, su hu toti ni ma tanghu.

Chapter 4

¹Mi rikre ugu, uwu udu keri, wuni rukpu yasu uwu, I sa su ukro nawu ndu keri nga. ughu mu su tigba kachu. ²Na-nghi, I su ni ulo kugbe na ngri tihu kachu dede rukpu tini ite nghu yana-nghu. ³Ni rukpu tini yi su mawu, yi su ka mawu kufai ti kezi meti. ⁴Nde ni rukpu lu, Kpare bu tu uwu-agh, I nga be hwel-nghu, ni ulo kre meti. ⁵I lu ngami, shi-na me-mba makpi ni ulo kre ruwa, si yi fe uhu toti mawu. Ni ku busu mawu. ⁶Ni ku busu mawu na, Kpare bu tundu ni meki yi ni kachu uhu risi ti uwu nghu tini be iti" (ngri ti gba-nghu). ⁷Bu babi su wawu ndu keri na-nga, naghi busu uwu, ni busu uwu to, busu uwu ndu keri ni kachu Kpare. ⁸Na rukpu tini be bahu Kpare nga, uma hiwu busu bayi, mba ndi, ni kushe ruma sasu ti Kpare nga. ⁹Ni bebe nghu ti ni bu bahu Kpare, re ti ni Kpare huwu, aki ko bere Izi su wu reti ni ari ugho ti Izi meti, beri ya ti resu uwu ndu kaze? ¹⁰Ne unoo, ushwa rihe, rukpu na ari iye. ¹¹Mu rudru iga nawu, rikami ni kachu- wu ya su ti ibre. ¹²Me fei nayi mawani na, su ka meme na, shi meme ma mmusu ka yi yina. be sa lu name ngho ribe na-nga. ¹³Bu huna usu ni ikre rike ti Iga mu, me ba ta kre Kpare nawu ni rukpu ngabu. ¹⁴Na nghi, I gami ita wu ni kumma, bu ba brame si ra name nga, nanghi bu bame kati musu ku tundu uwu Kpare toti musu Kristi Yeso na rishingu. ¹⁵I zu nghi dubo tissii tawu bebe nghu? me la nawu ku nisu keki be re iyiwu shi nememe. ¹⁶Musu I ka I hiyiwu ni kre ti nimi la nawu rishe-she nghu? ¹⁷Ma lulu meki ti reyi bana, tini basu ti si-nghu nga, ma rine ti zuwu chuko, shi re duma na. ¹⁸I si, sei di meki ni nghu ti si-ngho na kasu ni rukpu tini mete namu mu-gba nayi. ¹⁹Mawumi ma wucici na, me rike miki na ku hwu yina, sa ni Kristi ti nawu na. ²⁰Me ne ti, ti nawu bebe nghu na, sime hwure ngumi, do mu niga busu. ²¹La nami bubu tini beri nai ti su li ulo umo, be baru kpe utu ni umo nga? ²²Mawa ku Ibrahim suna aha ndi suwu nga ti lu ndu keri, ndi su ti nga rubla. ²³Ndu ma whwe nghu na nga ndu uwu keri, ni ti Iga, ti aha ma hwe nghu na-gha rubla ti ni ma Tanghu. ²⁴Ari ughu mbame ma klrii ni ihi na-ghu-ghu, ma-nga mbame masu ku tanghu aha, ndi ri gashi sinayi a hwe uwu asu bayi, ughu musu Hajaratu. ²⁵Hajaratu ti ni madadi gashi sinayi ni arabia, ati ni madadi Ureshelima ti bebe ngho, asu bayi na ari ma-wu-nghu. ²⁶Urushelema tini glati na ugbu gnggho i fe kusabo, I su iniyi. ²⁷Mawa, Tremiki, bubu tini be su riyo, tini be ba hwe nga, kii shi kavu ti Tremiki, bubu tini be ba wari gra kuke ku hwe nga, mawu nga ti ma su nabo kare ma bre-bre kra na ti nga tini su na-bla. ²⁸Bubu mawani, toti Ishaku, masu mawu ku tanghu. ²⁹Ni rukpu di, tini ma hwe ngho ti iga, na tini ma hwe ti uhurisii rigra. I su ngumo beb ngho. ³⁰Aki ni ka-ka mbe kre? zu wuna bayi na uwu nghu, uwu nga na bayi ba bu Isii wafu na uwu nga ti kaze nga. ³¹Na-nghi mawani na, yi basu mawu nga bayi nga, yi su mawu nga ti kaze.

Chapter 5

¹Ni kibu sabo Kristi i riya sabo, ti gbegebe, nigami, kã bwa nghuwu n kame iffi nga. ²Neh, mi Bulus, kre nawu ni bu bwa nguwu ni kame ku kyehgbu, Kristin isa su nawu kandunga. ³Mi bi ri kre ni kondi ni shi nghunghu na kyehgbu usu ni ulo umo shrashtra. ⁴Ma mbri na Kristi, bu to risabo ni umo; bu ba riya feh kigreKpare nga. ⁵Usu ni kame Uhu, na kubimikii, yi riih gbe na ni kusomikii ni kimmah. ⁶Ni Kristi Yeso re kikyengbu re kikyengbunga isu kandu, Ko ni somiki mangba ri lundu ni kame Bimikii. ⁷Buru kringha risiina, ndi ruuwu bi na ku ka du risheshe nga? ⁸Ngami sa ba na unghu ti ni bu wunga! ⁹Yisti wugyangyi ri gyende na waru ti mbrimbri. ¹⁰Mi su na ku gbamiki ni Dada ku bu sa hu gahi indi nanga. Ugrii ti ri newu na rukro riya kpra ko ni sundi. ¹¹wani, Ni miri kre kre kyehgbu, aki mu mi ti ri wa rika? Ni kã su ngyimu ikre ku gbu uho ti kakutigbra ma dranghu chu. ¹²Ni mma ti mari ngyawu kre, miriya feh na ma chinguma! ¹³Bye mu ma biuwu na kusabo, Mawuni, Aasu kã hi ku sabo nawu nawu orgho ku kpoh ti igah yi; Na bye tisiunghu lu kusii na ngiyi. ¹⁴Na ugbu umo I mlo ni kre ndi: "Biiriye na mawoniuwu kru ni big na risihuwu". ¹⁵Ko ni big sari rih mreh waniuwu na ngah. ¹⁶Ko ni kre, kree ni kame uhu ko big bays hu arii ongho igah ngah. ¹⁷Ku feh arii ongho igah kubii na ongho igah. Masu na kubii nghuma, Nyimmu bi as ya lu ongho tini bih naghunghu. ¹⁸Akasu ni birii kree ni kama uhu, big ba kree ni kame umo ngah ¹⁹ebye unghu ku kree ni igah isu ni kayeh ku sheribii, kulu irhi, kloyi, ongho ni ngrii hii ku Kpare unugh, kheti, mi yenyu, lu iyeh, kafuh, sorisih, dyahzeiye, kuyenyhu, ²⁰na mba ti mari du gbasha, mba shrekinga, mba ti ta shrambra, na mba kugoyi, ²¹na mba ti ma gbla ri lunkafu, na mba ti wa mate, na mba ti ma ri khro, na ari ngho kã mbami. Mi ri bi na utu na, kã ti ni mi gbiwu tu kizeze, mba ti ma ri lu ari ngho ngami masa kã hi khizi Kparenga ²²Ko mawu kaku ti Uhu usu biimikki, kulomikki, tsimiki, ²³kuluri, kururisibi, ni ngho ngami umo sa so nga. ²⁴Mba ti ma ti Kristi ma gbra iga ngho ribii na kukloyinghu. ²⁵yi su ni UhuKpare, shi yi kri ni Uhu Kpare. ²⁶Shi yi kã su mba ti ma riya mbre ma nga, shi yi kã jujungiyi nga.

Chapter 6

¹Mawani, ni ngho ribii RU ngrinla, bu ti bu su ni Uhu, maingyu ba gahi na kuluri. Mainguwu kā hu, si kā ku yi. ²Hi ringra nghiyina, shi lu ngho ti umo Kristi kla na. ³Ni ngru gaa ku nghu usu ngho ndi, ni nghu a risinghu isa su kandunga, iri mbre nghunghu mamgba. ⁴Kondi na mah udunghu, shi na kabo ni kpfunghu na su ni nghunghu na kā su ni ngrunga. ⁵Kondi riya hi isinghu. ⁶gri ti ma kla ikre Kpare, na ga ngho ti ma su nisi na ngri ti klanghu. ⁷Ma kā mbre wu na yi, masa ri mbre Kpare nga, ngho ti bu thru, ngho ngaha mu bu ya feh. ⁸Ko ngho ti ni thru utoh ti ngho ribii, riya feh ngho ti bii ti riya djinghu zeyi. Nghu ti ni thru utoh ti Uhu Kpare, riya feh righnaan ti riya tinglo na Uhu Kpare. ⁹Yi kā fumbra na kulu ngho ti si nga, ni rukpu lu buya feh ngho ti nisu mmah, ni bu sa yinghu sabonga. ¹⁰Ni su ngyimu, ni yi su na rukpu, ni kā lu ngho ti si ni mangri shrashra, run mba ti ma su mba kiri kisomikki. ¹¹Hu igbuu kakambe ti mi wa nayi na boh mi. ¹²Mba ti mari so ti kichikafu na iga mari su ti su wu ti kyehgbu. Mari lungami ti kri ni ringra mu ni kre kaku gbra ti Kristi. ¹³Ko mba ti ma kyehgbu masa mai bi ummonga, a shi mari so ku bu kyehgbu piye, shi na ma feh ngho ti chibu ni kpafu na iga. ¹⁴Mi mi sa ri soh ti chi bu hi kpafuhnga, ra ni kakukigbra ti Dadayi Yeso Kristi, ni ngho mu ma gbra khizi miti na mi, a mi ni khizi miti piye. ¹⁵Ko re ki kyehgbu usu kandundi re kikyehgbunga usu Kandu ko ki may rihe mu. ¹⁶Ni mba ti mari kri na ngho ngami, kalimikki na luri riya su ni risi ma, ni risi Isra'ila ti Kpare. ¹⁷Rhi Bebenghu na kā ugru na nya kre na minga, mi ri hi ni iga mi ighla ti Yeso. ¹⁸Na kigre ti Dadayi Yeso Kristi na kpi na uhu wu na, mawani. Nasugyimu.

Ephesians

Chapter 1

¹Bulusu uwundu ti risii ti kristi Yeso na kubi Kpare ka na magri tisii ti Kpare mba ti ni ma su risheshe ni Yeso kristi. ²Khigru Kpare nawu na kalamiki ti ni mba itiyi Kpare na dada yi Yeso kristi. ³Na Kpare naiteyi ti dadayi Yeso kristi ma shonde ngen mu ni dubo ti sii-sii nayi na kru bo tisii ti kare ni kristi "Kpare chu yi ni nghonu ri kuzimiti ti ri-ri ku si yi su mbati ni ja lu iri ngah ni ko tawun ni kame ku bei. ⁴Kpare chuyi na Kpare kajimelu ri-ri ni kulu yi ka Yeso mawun ni ihe Yeso kristi ni ka mu ihe tisii na kube nghu. ⁵heyibii ti ni Kpare beyii ti Yeso mawun mu ni bi ku shonde ti sii ni Kpare ni greyi tagba nghu i na yii luno ni igri tini bii na nghu. ⁶Ni kami Yeso kristi ba kraa yi sabo na mayi nghu ti ni luri na kugbuhu ti ni yi lu na nghu ni kama ngho ubo ti Kpari grey. ⁷i je khigree nayi na kukpakorisii ti tshrwa tshrwa. ⁸Kpare kla nayi ngho ti ni luruba ni miki nghun nghown ti ni sii nghon miki, tini kla neyii ni kristi. ⁹Na urii ti mehu rigbo ti ni riya gbu nghon ba kaku wudindi nghon ni kare na miti ni dambrii wudindi ni ruhu kristi. ¹⁰Ni kristi man klayi shi chuyi ni kajimelu ta nghon ti ni ludon ruyi ni gbu nghu ni ikre ti ni nghu be. ¹¹Kpare chuyi ti si su mariwafu nghu. ku yi yi ti ni yi na zizi so miki ni kristi, yi ri ya so ti shinde ti ku sii miki nghu. ¹²Ni kristi bubu ga ti ni bu na lu ikre risheshe ikre kpre ti si nghu ti kraasabo u bu bei nghun ma klu u na tanghu na uhu risii. ¹³Nesu khi meyii isi wafu ka gbhe kuchu sabo ri usee wafu yi yi ku shonde tanghu ti gban. ¹⁴Ni kre risi nghun, regbu gabu, yi hu kre ku so miki wu ni dada Yeso na ku bii wu na gbu mangrii Kpare tini masu piye-piye. ¹⁵me ba bwa ku wuri ni Kpare ni kre risiu ga lugbu tini me ri feh me ri bii nde u ni kama ku feh ri ka kpre wa. ¹⁶Me feh sina Kpare ti dadayi Yeso kristi na itiyii gban nawu uhu ti hu ikowa si fuyii ni ku hun. ¹⁷Me feh na she yii mikii wuna na hu kukpako shi hu su mikii tini be u na gho wafu na ngho-ngho ti ni bu feh ni kame mba Kpare ti ni ma su pye pye bi. ¹⁸Ni kama arii keifeh mi mei u buriya hu tigba na ku tshweru tini nayi mba ti ni yi bii na undu na tigba ti kiitshweru nghu. ¹⁹Na kiitshweru ngame mu ni Kpare lundu ni kristi ni ana ru ngho ri riifu shi soh ngho ni ubo rii kiya ni kaku tisii ni kare. ²⁰I sao kristi ni kachu tini chu ugbu mba ti ni bi oriye kezu miti nenghu na kusairu na ku bii, na ndeye ti ni soa ma. Kristi riya su oriye, ba su ti ni riba piye. ²¹Kpare gru ugbu ngho lu ni uru uho kristi ni kaze ti doo kristi mu su risi ti ugbu ngho shwa-shwa. ²²mba ridoo mu so iga ngho nghonmu ni mlo ni kame nghu na nghu-nghu.

Chapter 2Ka bubu, bu na fuye ni kamai ku gbu uho u na arii ngho ribii

²Ti ni buna kre ni kezei ti kiziimiti nangho. Buna su kattoo ti ngri tini ribi uhu ti ni lu undo ni kamai mawu timi ma bari hu ikre ga. ³Yi na kpi na ugbuyi ni kame mangri mba me shi ka lundo ti uhru shi ka du ki kri yii ti iga yi ka ru nangho ti du kozimiki yi na su mawu ru kufiyhi kati ringri mangri. ⁴Kpare isu na ngho nibo ti luri nikre ti gba ku bii tini bii na yi tshwa tshwa ⁵Ni yi na fuu ni kugbuhoyi, awre ba nayi na ringha kalu nah kristi na khigrii Kpare mu nema krawu sabo ⁶Kpare rhuu yi na kristi, Kpare bu su yi na meti ngho ni kare ni ko ti Kristi Yeso ⁷Shina su rikpu ti ni riba riya wayi ugbu mawu ngho mba ti gbagba ni kame tini Kpare griiye wa. ni ulu risi ti ni nayi ni kame kristi Yeso. ⁸Na khi grii Kpare a kraa ni saso ni ihe ku somiki sa ri nawu nga, Kpare mu ni nawu ⁹i sa su ni kre ndu nga na ngree sa chi kpafu ngah. ¹⁰Yisu nho uboh Kpare, i huyi ni kame kristi, yeso shi ji lu ngho risu ti ni Kpare lu kachocho shi yi kre ni kame ma hanyi mu bana su mba kanyu ni gah na ma ka bre wu ku ¹¹"mba ma sa kyegbu ngah" Ni ikre ti ni ma ribii ku kyegbu ti ni ingri hu na bo. ¹²Ni rukpo ngabo buna ti ghba ni kristi, kambghu ni mba meti israila, kanghu ni kame Tanghu ti plambe ni Kpare lu sa so na somiki ngah shisa so ni Kpare ni kezimeti ngah ¹³Beben ni kame kristi Yeso bu na louglo na Kpare, ma bii wu ba digbi ni ihyi mayi kristi. ¹⁴nggho mu su ku yi miki yii i lu aha na su wudindi. Na gangho I ndje igba kaze ti kafu ti ni tshrwa yi lu re ahaa. ¹⁵i ngji plambe rikpi, shi riya hu ngri rihingho ni kamenghu na risingho na ku lu kalamiki ¹⁶kristi ha risii zi mangrii aha ma su iga wudindi ni Kpare ni ihe kaku rigra shi wuu mekiribe ¹⁷Yeso ba shi ba kre injo kre risii ti khi ji mikii nau bubuti ni buna bi kpata - ta na kuyi mikii ni mba tini mapki gbii. ¹⁸Ni gahi Yeso mu ni yiyi na gbuyi yi fe kuka ni uhu udidi ti itiyi ¹⁹so yi mu bubu tini buna su khayu bu ba bi su khayu gan ga isu yinmu bu su mawani na mangri Kpare ti pye-pye na mawu kamai khiri Kpare. ²⁰Ma maiwuna ni risi ikpi kaze ti ni ma hwu doo ikre Kpare na mbati huko na Yeso uwli Kpare na risi ngho ni su keke ti kroo kazu. ²¹Ni kamainwn mu ni gbu kumai ma ba gbu na gunma shi su shakpa risii ni dada ²²isu ningho mu bubu ma, ma maiwu na mamana bu su kachu kusu ti Kpare ni uhu.

Chapter 3

¹Ni kre nghonmu mee Bulusu ngri khirii ti Yeso kristi na ti tawu mba ndi ghbaa na ²Me hu ka bu zai zai hu ikre ti ku lu ndu ti khi grey ni Kpare nami nawu³Meme ri wa na wu ni kre ti ni ma wa ni mi. Na nghomu ni su risheshe ti ni lurub taruba ni mi ri wa nawu gyunyi. ⁴ni bu ne ni ikre nawun, bu riyati hu ni kame nghu ko su ikre tini luruba/taruba nangho iso ikre kristi. ⁵Ni khize saga risheshe naghon ma ba kla ni mawu mangri ga. beben ma kla nui mba ari ndo Kpare na mba ti huko tini si pye pye ni kpako risi Kpare⁶Rishishe tini luruba/taruba naghon, mu ku mba urii ndi ghbaa masuti du na rigri inga ti ni ma fe ni ku tanghu ni kame kristi Yeso ni ihe ikle nghu ti lunghn me su ifii ni kle ti sii unna kubii Kpare ni griime shi nami na ku lundongha ni ku shwrunghu.⁸Na meme, me sa so klu gba ni ringri mangri ti su ti Kpare ga khigree Kpare ni nami ku mi kre nghon ni mba urii ndi-ghbaa nghon bo ti kristi ni ma ba hu ga. ⁹shi mi bingho ba kukpako wa ni gbu mangrii kuhu nghon ti ni luruba/Taruba kasasa ni Kpare ti ni lu ugbu nghon.Ku lu nanghon ma kla nghon ni ihe shakpa shi na mba tigba na mba ti tsheru nu kare ma riya ba hu ugbu nghon ti ni Kpare lu ni kama ku Kpare nimeme ni kristi Yeso dada yi¹²Ni kame kristi yi fe abamiki na ihi na kushiru miki ni kre kuso mikiyi na ghon ¹³Ni su yimu, mi miwu si ka lu shre-shre ni kre ringrami na wu nghonmu ni so uba wu.¹⁴Ni kre nanghonmu mi shu mgbaru ni itiyi. ¹⁵Nanghonmu ni kiri kondi ni kare na ni miti ma nanghon unde. ¹⁶mi fye shi na nanghon ni kame nghon uboo ti ugbo tanghon na tshreru riishwi ni hi uhu.mi feh shina kristi na ka ni arii mikii wuna, ni ihi ku somiki na arii ukpra na takpi ni kibii nghu. ¹⁸Bubu shi mai kasasa yin gbu magri Kpare ti ni masu pye pye a ki gu nu so dabun uglongho ti ya kpatata, uglongho ti ya kare na unjiun ¹⁹Shi hu kibii ti uwu Kpare, ti ni kacuta kuhuyi shi bubu mlo ni ugbu umlo ti Kpare²⁰Beben ni yuun ti ni hu kulun, cuta ugbu ngho ti ni yi miye raa yi ga ni ihe riishwi ti ni lundo ni kame yi ²¹Na nghonmu ugba ni shakpa na ni kame kristi Yeso na ugbu keze ti gbugbu ti ya mai. Na sunyi mu.

Chapter 4

¹Yimu me ti ni musu ugri khirii ni dada me tawu kabubu kre ni ihi ti ni sii na ku ke ti ni mana be wu. ²mi tawu kububu shi su ku su wu ni ti gba tshurisimiti na rere na kuluri. hu naguwwuna shi bii na guwuna ³Lu na ku hu wu ti sii kpi ni uhu wudidi tini buwa ni khiyi mikii. ⁴Iga iso wudindi uhu ga su wudindi, ka ti ni ma na be wu ni ku somikii wudindi ti kebuwu ⁵Nayinmu dadayi so wundidi bimikii wundidi, kashwuga wundidi, ⁶Kpare wundidi na itiyi tigbangho nangho ngho ti ni su ni risi ugbu ngho ni kamai ugbu nghin shwra shwra ⁷Ni ko ngayi Kpare greyi i na kushuru yi ni nayi ni kristi ⁸I su ka tini kakambe kre, ni ana shite ri kare a bi bati ni ma gbrama ka uko kugbrawa, shi na mangri ari nghon ⁹Akimu ni su "I shiti" ma wungho shite ka ka mai mai mititi ¹⁰nghu ti ni shiti mu ni bwo to ka kare kpatata ku shi yi mlo ughon ¹¹kristi na saga masu mawu undu, saga masu mba ti huko, saga mba ti bi ikre nghu yana mangri, saga mbati kre Kpare. ¹²i di ari undu nawu tini riya yende na mangri ti sii ti Kpare shi ma lu undo ngho na ku mai iga kristi. ¹³Iteh rime igahngghu ho nayi tshru khi ha risi lu nah khi somiki nah khi kparisi ti uwu kpare shina yi tsru khi miyi ku mlo kiima ti kristy. ¹⁴Kristi maiyi ka kare, ku shi yi ka bi su mawu ci gayi ti ni uhu riya hi ma ya ihi yi na wuze khizi na ku kla uri umbre ti ni mangri rihi. ¹⁵Ni su yimu yi kre rishe she ni kami kibii yi gba ni ga hi ti ya nangho nghon ti ni risiin, nghonmu ni su kristi. ¹⁶Kristi mai gbu igayi, shi kayilu. Shi bi yi ni kachu wundidi ti ni ggle yi ari gaba gahi ma lundu na guma nghonmu ni igagba shi mai ngun ni kibii. ¹⁷Nisu yinmu, mi kre kagbegbe ni kre naghon ni Dada shi ka bi kri kato ti ni mba urii ndi ghbaa mari kri, ni ku duu miki ma. ¹⁸Masu ribibi ni ku hu ma, Kanyuu ni ku kri ti kpare ni kre ti ni ma ba kpaiko nga, ni kri ku shwrisii na mikii ma. ¹⁹Ma ba su mba ti ni ma lulu rewii nga, ma ta risi ma ni ku ne mangha na ku lu nghno ribii ma, na soumikii. ²⁰Ina basu nghumu ni bu kla ni kre kristi. ²¹Mi na lu ka buna zeze hu ukre nghun yi, ka mana kla u risheshe ti iyese. ²²Ma na kla u ku bi tagbwa na ugruu ingri na unghun, lsu ugruu igri ribii ti ri bii magri na kubiinghun. ²³Mana kla u ku shi ye uhu ti mikii. ²⁴Shi klu ngri Riheun, ti ni ma lunghu na hu kpare ni kamai kuwayi ti risheshema. ²⁵Nisu yi mu bwa irii sabo, na ko anga wuna kre rishe na waniwu ni kre ti ni bu su iga aju wuna. ²⁶Lu kafuu na, ka lu nghun ribii nayi. ka bi na unon na fuu ni kafu una nayi. ²⁷Ka fu gahi ni ingri ribii nayi. ²⁸Ti ni ri whri, na ka bi whri ga gayi. Na lundu ti siin na ubo taunghon, shi na fye Kan-du ti riya ga na mba ti ni ma ba su naghungah. ²⁹Ka bii na ikre ribiin na ru ni kayuun nayi. Na kre risiinghu ti ni riya mai magri, mu na ru ni kayuun wuna. Shina ubu kre ikuna yana khi grey kpare ni mba ti ni ma riya hu kre wuna. ³⁰Ka na uhu ti siin ti kpare kafuu nayi, ni kre naghun mu bii wuna ni no ti mariya bu u sabo na. ³¹Cutabwa na ariye ku ngyuro, kubemikii, kukro, kutuu na ariye nghun ribii nghu. ³²Bi nguwwu na rishi shi nan na mikii tisii nghu lurii naguwwuna, kati ni kpare ni kristi lurii nawuna.

Chapter 5

¹Krenyie na yi su mba ti duho kpare, so mawu ti kibii ta. ²Na yi kri ni kibii, so ti kristi bii nayi shi dii risi ta nayi, nghhho kyemgbi ti kuloh ni dii risi ni ukoh kpare. ³Koh na ma ka fe ugri ndi ni ameh wu na, ti ngho shi rhe ngho ribii, rhe ti yaa risiiwu, kre ngami sa sii ni mangri kpare ti ni masa pye pye.

⁶Na ngri ndi ka mbre wa ne ukre Gbudulu ngho, kre nyiemu ni kafuh kpare rhi ba ni risi mawu utsheru risi.

⁷Krenyie, ka haa risi lu na ma ngho. ⁸Bhi su udjwahu rikoh, bebe ngho bhi su ukpako ni kameh Dadayi, lu rikri soh mawu kpako. ⁹(Kre waa ti kpako usu uduzi ngho kpare rhi yaa, kulu ngho risi ni risheshe) ¹⁰Shi kla ngho ni Dadayi rhe huu uloh. ¹¹Ka haa risi lu ni ngho djwahu ti ni sari yaa heyi ngho, Yeeh shi hwe Mata ni kayeh. ¹²Usu ngho riwhii namah kre ngho ni marhi lu ni ribaba. ¹³Koh ni marhi hwe nghondi yaa ayehkre ukpako, koande la huu ngho. ¹⁴Ngho ti ni marhi huu nasheyi usu kpako. Krenyie ma kre "Yende ubu ni rhi lalah, shi yande ni rifu, ka kristi la kpako ni risi wu. ¹⁵Me lu aka ti bi rhi kri kasu soh mba djwahu risi ngho, usu ka mba kpayi risi. ¹⁶Nayi kra, kre ma ukpri ndi su ribi. ¹⁷Krenyie, ka sumangri gbudulu yi, koh, me kohu ngho ti ni Dadayi rhi ya. ¹⁸Ka feh ni mate ngho, ngho mi ni la na rikri tu su ris ngho. Krenyie na uhuu ris ti kpare na mlo wu. ¹⁹Ka lugri ni ngu na ni rila risi ni kre shingba shi ka chi ngah na Dada yi ni mikitu pye. ²⁰Kalu uwhrii ni mawungho pye, ni nde Dadayi Yeso kristi na kpare utiyi. ²¹Nayi dii risi na ngiyi shi dhi rikku na kristi. ²²Mangha, dii risi na mabla wu na, oka ti bi la lu na dadayi. ²³Ubla mu ni su risi ti ngha, aka ti kristi mu ni su risi ti kazeh ukruu kpare, ngo mu la kraa igaa yi saboh. ²⁴Aka ti kazeh ukruu kpare Di ris si na kristi, aka mi mangha pye dii risi na mabla wu na ni mawungho pye. ²⁵Mabla na, Bii mangha wu na, ka ti kristi bii na kazeh du kpare. Shi dii risi ta kre ngho. ²⁶Kre ti ku naa ti wami ni ukre ta. ²⁷Kre na dii kazeh ukruu ta na risi ngho ni rikkuku, na ma sa fe ngho ribii rhe ngho she rhe nghondi so nyie, Koh na su pye pye ni ngho utuu ngho. ²⁸Aka mi ni mabla pye la bii na mangha ma so ti igaa ma Ngri ti ni bii na ngha ta bii na risi na risi nghu. ²⁹Ba ngri ti ni raa ni risi ngho, koh shi ni ureh risisi na risi yashi dii rikpu na ngho, aka ti kristi dii rikpu shi yaa urch risisi na kazeh ukruu ta. ³⁰Kre ti yi su igaa ndi na ngho. ³¹Kre nyie ngri la uti ngho na uni ngho sabo shi bre na nghha ta, Mma aha ndi la su igaa ndidi". ³²Rishshe ti ni tariba me usu ukpo kre, memi miri ingri ni risi kristi ni kazehh ukruu ta. ³³Rhisu nana, na ko ande bii na nghata aka ti ni bii na risi ta, Ngha ndi na dii rikku na ubla ta pye.

Chapter 6

¹Mawu kpetu na mati riko wunani ti dada yi na nghon mu ni su ti si nghu ²Na iniwu na utiwu tigba (Nanghon mu ni su plambe ti ririi naku tanghu ³Nyimu shina ya risii sii nawu bu riya lu iyeh mbre mbre ni keze miti nanghonMati na, ka na mawu kafuu nayi ni su nyi mu mo ma ni kame rumiki na ikre Kpare⁵Mafee Kpetu ni mba mati wu khiri na tini ma iti igah na uyi dhi riku na shwii shwii na rishe-she ni mikii wu. kpetu na mana ka ti ni bu riyha luu ni kristi ⁶Na ma na ba su ni mari newuna ko bu ka kpetu kre ma na ga ni ma ba kpi ga, na mba ti ni ma yayina ti gba. ni su yimu kpetu kre ma na ka mafii kristi ti ni ri lu taangu Kpare tini ri mikii wu. ⁷Di mikii wu shwr-shwr shi lu udu ka ti ni bu lulu ndu ni dadayi sa su ti mangrii nga ⁸nyimu yi hu igbu nghon ti ni su ti si nghu ni ngri lu riya fe rekuu nghu ni ko dadayi. ko is ifii ko basu ifii nga.⁹Bubu mba khiri nani bi mafi wuna ni ihi risii nghu ka na ma rigraa nayi bu huna unghun ti ni su ingri khiriya na ti tama piye iti ni kare, ba lulu ku bii risii ngah¹⁰Ni ka nghu gbamiki ni dada yi ni kame tshreru tanghun ¹¹Klu gbu isi tshwa ti Kpare shi ti mgbe mgbe na imii ti ungri ribii¹²Ku shrambra yi ba su na ibe ga na mayi nga, i su na mba tigba ti kizi mitii ti bi uko mba uhuu ribii ne kare ¹³Ni su nyimu yi klu isii tshwa ti Kpare i ngho mu riya grii wu shi ti gbe gbe ni kpre ribii nghu ni bu lu ugbu nyho ti ni bu riya tigbe-gbe.¹⁴Tigbe gbe na isha ti ni bu riya ruh nghuw ni isii klu nghowu na idjruh risii ¹⁵shi na uho wu na ti gbe-gbe ti ka gbii tini rii ikre risii ngho ti kalamikii ¹⁶Ni kame ugbu lukpo hi nghon ti klu nghu wu ti bimikii, na nghonmu rii khila ari biye ti ingri ribii¹⁷Hi iturisii ti kraa sabo na rigbu zaza ri uhu risii ngho mu ni su ikre Kpare ¹⁸Na gbu kufe na kukru fe ni gbu rikpu ni kame uhurissii, Ni ba gbu mi ka gbye na gbu ku tigbe-gbe ni bu ri fe na gbu mangri ti Kpare ti sii.¹⁹Fehna mi wanyi shi na mana ikre ni mi fu yuu risheshe nghu na mi gbamikii mi kre kre Kpare ²⁰I su nu kre ikre Kpare mu ni mi su ngri ku tundu ti ni ma nbra mi na zrinzre, shi mi kre ikre na kugbamikii toti mi riya kre.²¹Takikus wani ti kibii na ife tiri she she-she ti dadayi, riya la nawu ugbu nghon shi bubu ga hu ife tini mi su. ²²mi na tunghu na wu ni kre nanghu mu shi hu piya yi, riya nawu kutsheru ni miki²³Na kalamikii na su tawuna mawuni na ku bii na bimikii tini ri na Kpare utiye dadayi iyesu kristi. ²⁴kalamiki na su ti ugbu wuna bubu tini bu bii na dadayi Yeso kristi naku bii tini ba lulu ribiinga.

Philippians

Chapter 1

¹Bulusu na Timotawu, mawundu Kristi yeso ni shashama mangri to no ma Rudy kpare piyepiye ni make Kristi yeso ni Filipi, na mba ti ni ruwhyma na mba ti ma lulundu ni khiri kpare. ²Na khigrey'kpare na ti nawu na kalamiki ti ni rhi na kpare tiyi na dada yeso kristi. ³Miri whrii ni kpare ni kpri ti ni mi gaowu. ⁴Ni nakpu ti ni mi rife nayina, mi rulu khite mi na khiwhrii. ⁵Nikre kujhuubo wu kre kpare na riiriinghu ba thuu bebenrghu. ⁶Mi su na khii ni urghe ngam, ku unghu ti ni zeze lu undu riisini kameyina iriya teh kalunghu ya meme ya thuu ikpri ti yesu kristi. ⁷Isi nami mi gaa nyumu riisiyina nikre ti ni mi su nawuna ni mikiimi, yisu makandumina ni khigrey, kpare na ni khilaami ni khiriina ni khishambra ti bu ngumi sabo na kubi na kre kpare. ⁸Unghu kpare whu khireh ti ni mulu ni riisiyina na khikemikii to kristi yeso. ⁹Nanghumu ni su kutemi khihiimikii wuna iriia te kayaya ngumu ni kuwuhu na kumewhu. ¹⁰Nyumu bu riia bi na ungho ti niisiima, ti ni bu riia su riishenghu na baa takpanga ya thuu ikpri kristi. ¹¹Ri na kuwa piye-piye tini ri kachu yeso mlo na kuwa kusu piyepiye tini ruuba ni kame yeso kristi tini riina kpare kumlogaanghu na kushonde. ¹²Bebenghu, mawunina i riia tisi su whuna ku ungho tini fe mi ighrey muu ikre kpare ka ihiiyi wa. ¹³Na nyumu, arii mbatigbe khiriijriye na riingri mangri, mawhu arii nzinzremi ni kristi. ¹⁴Nanghungho ni kame mawoni masu na kubi na dada ni kre arii nzinzremi kroowo naru nasu, uma su na khizrimikii tini ma salulu shishinga. ¹⁵Mbasaga ma krekre kristi ni kame kuluyii na khihimikii, arii riigri mbasaga ki usu na kubi mikiimo. ¹⁶Nga-nga be su ni kame mebi, hu mi tanghu mba ti khizi mba mi ma lulu ti tama ni kame khihimikii, na kuwuhu ku matami nimi ni kre kumi ti gbegbe ni kre kpare. ¹⁷Uma ti ihiiyi ma kre ikre kristi na kunghoyi ti gaa, sasu na riisheshenghu nga, ma whu ka uma riia te riisimi nimi ti ni nzinzre. ¹⁸Nati nyi? ni kachu ihi, ni ku ya iri je aki ga? Ni su gahii ukruki-re ti gahii iri na ti resheshenghu kristi ye kuwuhu, ni kame kuga risi ngh, ikre kpare ri krii na timi ngami mi mru. Nyumu mi riia mru. ¹⁹Mimu whu ku nanghu riia ti bi khihwre mi bawa nikre khiteyina na khigrey uwhu yesu kristi. ²⁰Usu kusomikimi ku mi sa riia wa riwii nga, na kurur miki bebenghu ko ti arii rukpu saga, kristi i riyo te khiya karee ni igami na tini misu na riingho re na rufu. ²¹Ti mi musu na riishwii usu kristi na ti mi mufu usu kunyingbu. ²²Na timisu na riingha ni iga, mi riia ti lu undu riisii usu tinyini mi riia ti hi? mi sawhu nga. ²³Mu ru gba miki mi ni kame ma aha, mi kimi isu indi nyi ni kamema iti nami ni mikii ungho ti ni ti nami ni mikii unghmu na mufu simi ya na kristi unghu mu nisi kraa. ²⁴Ti miti na riingho isi kraawa ni kre riisihyina. ²⁵Na kubimi na nangami mu whu ku mi riia shwashwana,

nikre khiya ihiiina ti teh simi la ariingho nayi. ²⁶Sini mimi bume riiyati fe ariingho tini bu riya ti chi kpetu nanghuna ni kame kristi yeso nimi hwerba nayina. ²⁷Bi ngiyi riisina ni gahi tini riya ti maa naikre kristi, na nimi ba na nimi sabanga, mi riya whu ikre ni riisiyima, ku yi sati gbagbana na uwhu wundindina mikii wundidi si rii shambra shashayina ni ikre ti ni yibi si hina nikre kpare. ²⁸Ka bi mba tini masu maka ihii yina na ma nayi shiishii nayi ni gahi ti ukruki. unghu mu usu upe nama ti kundhu riisima, tayi naki ti khikrayisabona ni riya na kpare. ²⁹Uma nayi ruuno na ni kre riisih kristi isasu manyi ruuno na kre riisih ti bi nanghu, momgbanga, usu ti wa riika nikre riisihrgu na ti ni bu whu nami na utu bebenghuna. ³⁰Wa ringra ukru ti ni yi whu nami na sheyi na, na tini yi whu nami bebenghu bebe nghu buhu na mi na utu na.

Chapter 2

¹Ni su kudu kpare rii greye, ni kudu kpare rii di kulo ni irii di kudhu riisi ni uhwu riisih, ni kumro mikii na khisi mikii makpe, si su na ungho wundindi ni mikii na. ²Lu sina kumru mi na mlo ni mikiiyina na su wundindi, si su na khihi mikii na haa riisi lu ni uhwu. ³Ka lu kandu ni kame kuso riisi yi, na nyiimu ni kame khishi riisi, hwwu mbasaga ka ma kraa na yina. ⁴Na ngu ni kame yina na kane ungho ti riisinghu yi, nasu ti riisi mbasaga. ⁵Su na kru miki ngami ni riisiwuna ukru ti ni nati ni kame kristi yesu. ⁶Ni hruu ka kpare, la ki i sa hi kumama na kpare la ka kandu ti ni nghu riia ruu bi nga. ⁷A ye basu uwukhirii, u ma whenghu ka mangri. ⁸Ishi riisinghu si ba tu rufu, la kufu rufu ti ni ma kpanghu ni mbrekaku. ⁹Na nyumu kpare bu yanghu ka kariwa. Inanghu indi tini kraa na arii ndi shasha. ¹⁰U lu ngami sina ni kame indi yeso arii mgbaru shasha ma riya shu, la mgbaru mba ti ni kpi ni kare na ni miti na nikame miti. ¹¹U lu ngami si na arii ire shasha ma riya kre ku yeso kristi usu dada, la ti ni riya na iti yi kpare kugbanghu. ¹²Nyumu mawoni na, ukru ti yi rii dukre na, sa su ni teh momgba nga na ni mi sa teh nga pye, lu ndu khite khiyi yina na shishi na khishisga. ¹³Unghu kpare mu ni riilu ndu ni kameyina ti kuso miki na kulundu ti ni riia na nghu kumru. ¹⁴Lu ariiungu shasha si ka gbu kulu yi. ¹⁵Tini bu sa riia su na takpa nga na tini bu riia su piyepiye, mawu kpare tini ma sasu na ta kpanga ni katete arii khize mbati ni ma su riibi, ni kame nghu bu rii kpako ka khila ni ugbumiti. ¹⁶Bi ikre kpare riisisi no, ti ni kpri kristi mi riia kpo ku mi sa kri ti runonga re lundu ti runonga. ¹⁷Ko ki ni ma lumi bwa kaka hadaya ni ikre kusomikiyina mi hwiri si mru miki na yina shasha. ¹⁸Na nyumu, yina piye yi riia hwiri si mru nami na. ¹⁹Ki mi so miki na da yeso kiki i riia tu timotawu na gbla nayima, iriia ti nami khisheru ni mi hwu ariinghu mi riisihyina. ²⁰ko mi sa su na ungru ka unghu ti ni bi nayiina ni mikinghu. ²¹Koma rii ne ariinghu ti riisima sasu ariingho ti yeso kristi nga. ²²Ki yi hwu ukrungu na ka uwu na itinghu u lu ndu nama ni kame ikre kpare. ²³Ki mi so ni mikimi ku riia tungu gbla ni mi hwu ukru tini ariingho ma riia su nami. ²⁴Mi su na kubi mikimi ku mimi piye isa riia hi rekpu nga ni mi riia ba nayi na. ²⁵Ki mi ga ku isi mi tu Epaphroditus hwrey ba nawu na. Usu wanimi na ika ndumi na ija sha, na uwu kutundu na iti ti ni mai mi ruhwi. ²⁶I sa su na kunoga, si ne ti ba nayina ni kre tini yi hwu na ku unghu sa su na piyanga. ²⁷Na riishenghu ina sa su piyanga ti ni shinghu gya ti na tu. Kpare in enghu na sheyinghu ti khikemiti, na mimi piye, nyumu tini mi sa fe khibimiki ni riisi khibimikinga. ²⁸A su ni kame kuso miki ni rii tinghu ki ni bu hwunghu bu riia mru na, ti ni mimi riia fe khibimiki wunshenyi momgba. ²⁹Bi na kuba epaphroditus na kumrumru na whu ukri mangrima na manju riisih na. ³⁰Ina su ni kre undu kristi mu ni na digbi tifu. Idi riigbanghu ti undu nami uthuu kachu tini yiyina bu sa thuu nanga.

Chapter 3

¹Ti krukpa, mawoni mi mru ni dada na ti mi biwu arii ungho mbami na yina i sa su khine kre nga, i rii ghreyena ti kpi piya. ²Lu rere na arii kabu na. Lu rere na mba tini ma riilu ndu riibina. Lu rere na kubiingho na. ³Ko yiyi mu ni yisu khikegbu mba ti ni ma rudowa na uhwu ti kpare, ni yi rukpu ni kristi Yeso, yi sa su na khibih ni ibega nga. ⁴Na nyumu mimi mi kabi na ubega. Ni ungru kre ku unghu su na khibi na ubega, mi riya su nanghu krawa. ⁵Ma ke ugbu nami ni kpri ti sene, ni kame mba Israila, ni kame ire tiBenjami, ingri mba ibru; ni kame doda, mi su ingri farisa. ⁶Na khinakpra mi thuu church riisi si na ma riingra ni kre kusu piyepiye ti doka misa su na ngho riibinga. ⁷Ki ariingho tini mana su ti khife nami, mi hwuma ka kuruuku ni kre kristi. ⁸Ti riisheshenghu bebenghu mi hwu ariigbungho masa su kandunga nikre khisi kre krsiti yeso dadayi andu ni ko tami nga, ku nu bo, na ni kre su kandunga- simi fe kristi. ⁹Mi sasus na piyepiye ti riisimi nga ni kame doka usu ti ni ba ni kame kusunmiki ni kristi-kusu piyepiye na mba nga, mu fe nikre rishe-shi nghu ni rii na kpare ti yi so miki. ¹⁰Bebenghu mirii na ti hwunghu na khishi ni ruunghu ni rutu na kushu riisi ti arii ringra timi wa na kusu ukru tanghu ni rutunghu. ¹¹Ti ni mimi piye mi riya ruuni rutu. ¹²Mimi mi sa te aringho mba mi tinga re misu piyepiye, mi rii kpatu ti ni ungh ti ni kristi yeso urumi nanghu ki ungho tini mi lu, khirembuki ungho ti khizi si rii ne. ¹³Mawoni na misa ga ku mimi mi runghu bi tinga, ki ungho tini mi lulu; Rembu ki ungho ti khizi si soyi ni ungho ti ihiyii. ¹⁴Minakpra ikre ungho ti ni ihiyii na ungho tini yi riya te ni kare tini kpare ni kristi Yeso ibiyii. ¹⁵Yi shasha tini yi remangri yiga nye; ni bu ga katundu gbra, kpare i riya kla ngaha. ¹⁶Nyumu ungho tini su yibi nghu riisii. ¹⁷Du uhornino, mawoni hwu mba tini ma du uhoyina ukru tini yiyi hwuna nayi. ¹⁸Ma mbrimbri tini riikri-mba tini ma lulu iyii na imbrekaku tini makpa kristi wa. ¹⁹Kugbo ti tama usu rutu. Unghu kpare tama usu ruhwi kugbama usu ni riihwii. Ma riiga ikre ariingho ti ugbumiti. ²⁰Yiyi yisu mawu kare, kachu ti ni yi riigbe unghu tini riya buyi sabo dada yeso kristi. ²¹Unghu riya ye igayi tini riya tu ya iga ukru ti tangh, tini ulu na khisheni tini ariingho shasha ma riya kpi ulonghu.

Chapter 4

¹Nasu nyumu mawani mi na, ti ni mi mu lu ughu ti huyi na ku mur mi na dakla, risi ni kachu naghū ti gbe-gbe na Dada mari ma kami naa. ²Mi rufe na Euodia, si ri fe na syntychē, bi miki wu didi ni kachu Dada na. ³I su nyi, mi miye wu, ma ka ndu mi ti ri she-she nghu, ma gre maghau wa rika nami ni ma glreh me bi kre kpare ka "ugbu" niti. Ikrii Kpare, I nghu clement, na regri ma-ka ndu ti ni ma wa nde ma ni ga-nga be ti ta ri ngh. ⁴Mur na Dada ni kpre-kpre na mibi kre mur na. ⁵Na kusu wu bre na magri ma huna, na kuba Dada yi i ndigbi. ⁶Ka soyi ni kandu yi ngaha mu ughu nghu na su ku feh na kpare jena ku kla, na brii na nghu ku fe wu kpare na hu. ⁷Kala miki kpare ti ni krana ku hurisi ingri ya me miki na ku gawu lu ni kame kristi Yesu. ⁸Ugboo mawani, ari nghu ma su rishe-she nghu ari ugbu nghu ma su ighu kubu, ari igbu nghu ma tre, ari nghu masu kubii ari nghu masu inju ti singhu nati ku shonde ku hi-nghu ya karte, si gaari nghu mba mi. ⁹Ari nghu ti ni bi kla ti ni be bu huna itu su hu na mi lu nghu mba mi kpare ti kala miki ya ti nawu. ¹⁰mulu ti gba ka mur ni kame Dada to ti bebe nghu be me miki wu lu nami na nghu mu bi khi gah iri lu ni kre mi bebe nghu rukpu ti gremeh nga. ¹¹Mi bari kre naghū ni kre ku mi su kandu nga mi kla to ti mi ya rumiki ni kachu ba ri kre ni sisi nga. ¹²Mu hu unghu ti ni lu nagri na ka su na kandu yi, su hu hghu ti ni ya lu nagri nasa na ungho na bre-bre, ni nghu na nghu-nghu, mi kla su hu ri ughu ti ni ya su ni ingri ya ri iri ma ngu-nghu na ti ya ri iri wugya na toti nigri yasu na iri wugye na ti yasu na iri bre-bre. ¹³Mi ya lu ughu na-nghu-nghur ni kre ughu ti ni ni nami keshiru. ¹⁴Bulu nghu ri si ni be ti nami rukpu ti mi fe gumi ni kame rika. ¹⁵Bu bu mba filibi na, hu na khi zeze ti kre ti si nghu na rukpu ti ni mi sabo ba kaze kpare ti ni ma me, na nga ma ba bu nga greh na kandu i su bubu na mongba. ¹⁶Na rukpu, ti mi na ti ni tasolonika yi tundu na ughu na mi, Iglati ho wundidi. ¹⁷I ba su ku mi fe ughu ti ni bi nami ngha, na nyi mi ne kuwa ti ni ya je nawu na, sidi ungho ti si-nghu nayi na. ¹⁸Mu bu ari ughu na ku mlo, I gla tima, bebenghu i si, mu ru be ughu ti ni be tu-ndu nami rii kachu tpaphroditus. Ughu ti ma lou si ri kyemgbi ku dirisi di, i su ughu ku ni kachu kpare. ¹⁹Kpare mi ya nawu ughu ti ni su tawuna, to ti ni rii kachu ku mur kristi Yesu. ²⁰Be be nghu ite yi na kpare mahi ku mur na gbo-gbo, na gbo-gbo na su nyu mu. ²¹Thru kpare nde na nde na, ni ka me nde kristi yesu mawani ti ma kpi nami thru ma nde na. ²²Uhu risi magri kpare ti ni ma kpi nimi thruma nde na i frii nghu ba kerī caesars. ²³Ku lu kpare Yesu kruisti na ti na yi na, na su nghu mu.

Colossians

Chapter 1

¹Bulusu, risu mba ti mazeze du Kpare Yeso kristi ni bo itiyii Kpare, na Timotawu waniyi, ²mba uhu Kpare na mauwuni risheshe ti kristi ni ma kpe ni Kolosi, na khigrey Kpare ti nawhu, na khiyimikii ni ru koh itiyii Kpare. ³Yi whrii na Kpare, itiyii ti gba Yeso kristi, na irii feh nayi na. ⁴Yi huto nayi na bimikii ni kristi yeso na kibii ni bi soh nawhu ni mangrii Kpare miki risii. ⁵Bi su na khibii na nyamu so mikii ni tii nawu ni kare. Bi hutu kre ku somikii bukajii hutu ukre risheshe ngho. ⁶ti ni nawhu kre rissii nghame rii di kuwa na rii gba ni gbumiti rii lu ngho gami nayi na shi rii kpri ti bi nu na gbu ni kigrii Kpare ni risheshe. ⁷Na musu kre tisii ni yi gbu ree Abafarus, nisu wani yi ni undu nisu whu du risheshe ni kristi ni nayi. ⁸Abafarus la nayi izi ku somiki ti uhwu. ⁹Na ku somikii nawhu, rii kpri ni whu kre yi ba bwa ku feh na uhwu gaa. Irii miye shi mlo na kukparisii ti nisu na kukpakorisii na ngho ni Kpare bi nangho. ¹⁰Yiri feh nayi na, shi kyre ni hii ti gbayi risisii yiri feh nayi na shi fe kuwa tisii oghn na ti biya gba ni ku kparisii Kpare. ¹¹Yi feh shi fee kushuru ni inhi ni hii ti ugbu yi ti ya biyi ya kukpamiki na kulure ¹²Yi feh nawhu ti ni bi ya fe tremiki na itiyi, ti ni nayi isii-wafu ti mangrii Kpare ni kpako. ¹³Ichuyii sabo ni trahu ti ukpre ribii shi reyi ka khiri uhwu ngho ¹⁴Ni ngho yi feh kraasabo, kulurii ni ribii. ¹⁵Isu uhwu Kpare ni ma ba rihu nga, uhwu ti ni ma fweh ti indi. ¹⁶Ni ngho muilu ngho mii, ni kare namiti, tima whu ni ti ma whu ngaa, shilu rhiti oriye, ba rikuu, ba kubi mangrii, ba tshweru, nghu mu lu ongho shwashwa na ubo ngho. ¹⁷Ngho na risu ngho ikaji na mawungho shi hama shwashwa. ¹⁸Ngha su risii ta iga ti mba kuduzi nghu mu su ti indi, ti indi ni ku hweh ni kamai baa ti ma fuh yi i su ti indi ni kamai ngho shwashwa. ¹⁹Kpare wirii na kulu ngho ti ni lu kumlo ngho ni risii ngho. ²⁰Ni uhwu mu ni mekre ni mawungho ngho lu na risii ngho, ni kochu uwungho Kpare lu khiyimikii ni mayii taonghu ni khaku rigrāh Kpare krelu ngho ni risii nghu re ngho ti miti re ngho ti kare. ²¹Bu nasu ingri kanyu na Kpare na mba ribi ni miki na ikha ti bii ²²Bebough i krelu na whu abebe mi ubi wu reba ni ikahongh ni jhii rufu, i lu na ni risi ta na ni gehe riku ni uruta, diwhu risisii, ba takpa, na duongh ti ulu sotomi ti chuwu pye pye shi sa lu ba muh ni kamai ribi nga, shi biwu nangho. ²³Nibi duh hii bimikii, na tigbegbe, ti nibu ba ya bwa hill ti somikii ni kre Kpare ti ni buh bu gaa Nauwh mu su kre Kpare ni ma la mangrii na ma bi ma ba uzi miti ngho musu kre Kpare ni meme Bulusu suu uhwu du ti Kpare. ²⁴Bebemi, mi whre ni ringra me lu nayi na na yande me ree who ni

Chapter 1

gami ringro to kristi hi ni ga ngho masu mba uduzi. ²⁵I su kre mba duzi mu mu su uwhu du yanda mu su ngrii du ti Kpare ni nami mu lu nayi na mu mlo kre Kpare yi. ²⁶I su ngho ni tariba ni kasassa ti makru bebengh ma kla mba ti mari duh Kpare risisi. ²⁷I su nama mu Kpare ka ya kla ma ti ugba ti ngho tarhiba na mako mangrii ngho mu nisu kristi ni ka mewu, somikii ti gbah ²⁸Ngho mu yi li lanawu na, shi ree kre ni mangrii ma hu shwashwa, shi yi fe mangri ma hu kristi risisi. ²⁹Na ngho mu mi na ringra shi ree gbra ukubo ni tsambra miri lu ni utsweru ta.

Chapter 2

¹Mi ru ne shi huu izi tsambra miri wa nawu, na mba ti ni ma kpi ni tudikia, na mba ti ma sa humi na igah ngah
²Mi wundu na miki mi mi feh kustwheru, ti niya bima haluh ni kibii ma, ma feh Kparisi nhi ngho ti tariba Kpare ti sii na kahu ngjho mu nisu kristi. ³Ningho ma tariba ni mawungo risii ti imhi na kukparisii⁴Mi kre ngho ma ka prhe wu nayi na kre ti bii ⁵Mi ba ti nayi ni igah nga mi ti nayi ni uhu, mi whri to who yina kikpi risisii na ku tshwaru bimikii ni kristi⁶To ti ni bi boh dada kristi Yeso khree ni kame ngho na. ⁷ti gbege na ngho, mea guongh na ngho, ti risii ni ku somi kii ni ma klar nangho na kulu uwhree⁸whu na mangrii ti bii, ma yawhu na kre ti bii na ti ni su ti kasa sangh ni klarisi ti bin na kre gbumiti ti bii ngho, ni ba mo na ti kristi nga. ⁹Ni igah ngho muku mlo Kpare iti¹⁰Ningho mu yi feh mlo, ngho mu su ti gba na mba bimitina tshweru. ¹¹Ningho muyi kyebuh na kyegbu ti ni basu ti mangri ni igah ngoh isu ni kyegbuh ti kristi ¹²Ma nyiyi na ngho ni kishishi manyi na nghu, ningho mu ma hiyi so kande ni ku so mii eii ti kutshwru Kpare ti ni yande nawhu ni rufu¹³Rekpu ni buh fuh ni hii ti bi na ba ku kyegbu ni gah inawu ringha nawhu shi rimikii na kibiiyi ¹⁴I zeh kuuwa ikpa ni na ti ni risiyi na plambe ma. i hima chuko, shi bi gbaa ni kaku rigrah. ¹⁵i tjuree na mba ti gba na mba tshiru shi lu ma bur, shi lu Ermur nama ni khaki rigrah.¹⁶Nisu yinmu ma ka mawhu na igrii ka shumo nawu na kre irii re ngho ku wah, re na karisilu ti re ewah ikre Asabat ¹⁷Mbamisu uhutu mawungo ni riya ba nan yeh rishe kre ngho i su kristi.¹⁸kabii na mangrii ti mari be na igah na ku duh mawusi Kpare ma lu umo na wu shi mbreh-wushi ka fe ngho risi ngho yi igrii ngho ri hi risi di na deh mawu ngho ribiiti ni ngho huhu ¹⁹Sa breh na risi nghongah ri risimu igah na ari gahbo ngho ti bi ma hahu, ri gba na igba ti ni Kpare ri fe nahu.²⁰Ni bi fuh na kristi na ree oghu ti bii gbumiti usuki ni bi rikre ka magbrawu na khizi mitii ²¹ka buh yi, re ta rhe ka hi yi, ka duboyi ka tare yii ²²Gbu ma ya bii na khi ludu na ma. ²³Ikre mbami ma su ka mahuu kukparisii, kulah ku du Kpare ku doshi risii na ku du igah Nayumu ma ba su na rissi rikre ti gah.

Chapter 3

¹Nisu Kpare Kpare hiwu sokandeh ra kristi. nnii ngho ti ni masu ti kare, kachu ni kristi sumiti ni ubo rekiya ti Kpare. ²Ta miki ni nangho ti kare na sa su ngho ti gbamiti gaa ³Bu na fuh, riyha ti ribah na kristi ni Kpare ⁴Ni kristi ba ti ni su riiyhe, rikpu nanghu bi riya ti ba nanghu ti gbahu. ⁵Ta refu ngho ti ni ma kpi ugbamiti kisheribii, tshwori, nangho ti bii, na soumiki ti mba ma ridu khite ⁶I su ni nangho mu kafu Kpare re ya ba ni mawu tini ma gbetu. ⁷I su ni nangho bame, bubu na kri ni kame ma na piye ⁸Na bebengho bu ya lubwa na ngho bame, kafu, zeyiimiki kremangrii ugbo ti bii kre kayu ti bii ⁹Ka sare ni guyi nayi, bu rigaa ju igah ngrii lubwana ngho ti bii ¹⁰shi so gah Ngrii rihe ti ni su rihe ni kpakorisi ti nisu ize ti ni Kpare luyi. ¹¹I su ni mi mu ba mba alumen na mba yahudia ku kjegbu, na khi sa kyegbu nga, makomangrii, na mba anyu, uwu na efii, kristi mu su gbuma shi ti ni kamema. ¹²Ni su ye, yi ti Kpare djrayi pye-pye na kla gunwu na khi bii, yi ta mikii tshurimitii, tshurisimitii, yimiki na mba oduzi wu Kpare, kuluri. ¹³Bi nanguyi na, luree naguyi na, ni indi suna kre na waniwhu, shi na bi nghu to ti Kpare luri nayi ¹⁴tshwatshwa nghu, lu ku bii nghumu ni hayi bii ¹⁵Bwa khilamikii ti kristi na ti ni mikii yi na. i su ni khilamiki mu ma beyi ni kachu indi shi lu kuwhir. ¹⁶Bwa kre kristi na ti nayi piye piye, na kuwhri ni mikii yi na kukparisi, khla shi gbu nguyina, na zabura na uji, na shugba Kpare. Ta shungba na kuwhri ni mikii yii na Kpare na. ¹⁷Ni nghu bu lu, ni kre, re ni ndu, lu ma ni nde dadayi Yeso na Kpare itiyi lu kuwhri na ngho ni Kpare itiyi. ¹⁸Mangha, bi na mabla yina, risisii, na itiyii ti gba. ¹⁹mabla mee mangha bi na shi twhri ka ze miki nama nayi. ²⁰Mawu bye na matiyi na piye piye, Nghu mu su ngho tisii na itiyi ti gba ²¹Matii ka bye mikii mawu yi na yi shi ma ka triga yi. ²²mafii bhe na matiyina ti igah tshwashwa ba su indu shiyi gaa ti ni mangrii ma whu, na su ni mikii tisii ongh, lu tswetswe itiyi ti gba. ²³Ngho ni bi lu, piye piye, nasu twri mikii ka ti bi rilu ni itiya Kpare, na ka su ti mangrii ²⁴Bu whu yinmu bu riya bu khikpare ti wafu yina nikoh itiyi ti gba. i su itiyi gba kristi mu ri ri doh. ²⁵Ngrii ti ni lu ongh ti bii ya fe ungho ti ni luh yi ka bra gunyi yi.

Chapter 4

¹Matina na ifi ongh ti sii na ti ni wayi, shi wu ku buu su na iti tigba ni kare²Ka kpigbegbe na kufeh risisii, tigbegbe ni kame nghu ha ku whrii. ³Shi feh nayi na Kpare na fhu gahi ni kre Kpare na lundu ti ogri ti kristi ti tariba ba. Niko nghomu ma gbrami ta ⁴Feh shi mi kre kre risisii ngho to ti ma mikre.⁵kree ni kukpakorisii shi na mba ti kpi kaje shi luridu na rikpu. ⁶Bwa kre whu sabo na igrii Kpare, shi na si so kuwa shi whu to ti ni biya yini mangrii risisii⁷Aringho naghu name Tychicus ya kre nayi isu wani tisii, Uwu kirii tisii na iguyi ifi ni iko itiyi. ⁸Mi tundu na ba nayina ni kre ti na la nawu ikre yina, reya kre nayina, shi na yi ku ta mikii na ⁹Mu tungo du ma Onisimus, wani risheshe na wani tisii ti nisu indi na ya na mareya kre nayi na mawu ongho ti ni lumeme. ¹⁰Aristarkus, wani ni khirii, djruwunde na wani makii ti na su wani ti Barnaba ingrii ti mi na kre ne risii, ni ri ba nayina bu ¹¹Na yasuwa ni maribe Yustus ma me ra su mawani ti ma kyegbu ma su magu udumi idu ni iko Kpare, masu mangrii ti ma nami khilamikii. ¹²Aba faras re djrhwude na, i su wani na ifi ti kristi Yeso re feh nawuna shi tigbegbe ngho ti ni Kpare bi nangho. ¹³Mi riya kre nawuna re ludu brebrii ni mba tima kpe ni lawu di kiya, na mba ti hirafolis. ¹⁴Luku nisu ngrii nghungha ti ni ma be nangho na Dimas ma ri djtrwude na. ¹⁵Dtrwu mawoni ni kpi ni lawudikiya nde na Nimfa, na ba uduizi Yeso, ni ma karisi lu ni khiri ngho. ¹⁶Ni ma kre ngangambe nayi na, nabi ma kre ni shakpa ti Kpare ti mba boh na piye, ya kre lawu dikiya ngagambe mba lawudikya. ¹⁷Lar Arikibus ni kre itiyi ti gba ni bi ba, na lu udu ni kochu utiyi tigba¹⁸Ku djtwurde nagho isu na bomu Bulusu ta rii na nzree mina, na Kpare wuna.

1 Thessalonians

Chapter 1

¹Bulusu, sila na timotawu oma mu marikre na ba ti ɗau ti tasolonikani ncfɛ kɓare ti uti na ɗaɗa yesu kristia na kugre na pya ti nawuna. ²Ye ri fe na kɓare na wung na ni rikpu ni ye rife kɓare ³Ye-regah ni ukou ti kɓare ndu ti ni yelulu na, ringra ku bi gbamiki kurminki na so miki ni ɗaɗa ye yesu kristi⁴Mawune ti kɓare bi na ye na iyi ku uzra wuna⁵Ngho ti su mu ukre ti ts yi be ba na ye ni ugrii na ra gah i ba ni kishiru ɓyu ni uhu ti tsi, mela nawu reshen ka, ni mi rikre bu hu ukru magre ni su kame ma ukre rvsii na. ⁶Qsu ki buru gru ye na rigpu ni buh kreya ne rekpu run gra na trimiki ti ni re uhu te tsi. ⁷A su kre gami mu bu su nhotisi ni ba ti ɗu ni macoɗonia na Achai a ti ma bi. ⁸Asu nawu mu ukre kɓare urio ka kachu gbagba abasu ni macedon, a na Achaia mungbaga Asu ki Bi wu na kɓare ta yi na ika kachu nanhonho usu nyemu ku ye baria kre kanɗu nanhonon ga. ⁹Uma piye mahn ku bu yi ni ka me wuna, ni ma shi mba khiga su bu kɓare ti reshen'n. ¹⁰ka ti ni buru gbe uwu kɓareriya ti ri kare, ti rhuwirgho ri rufu-yesu ni (ria ba) yreyerna ringra ti ni ruba.

Chapter 2

¹Mawuni ɲa bulu ɓye bulu ku kuba yi sasu riibi jaa. ²Iki bulu ɲa, yiɲa wanɲeɲgra ɲa riwi ɲi filiɓii, yi gbamiki ɲi kɓare sii kre ɲawu uikre ti tsi ti kɓare ɲi ki shrambra. ³Kugbu ni ye gbu wuna sasu na gbuho nga, sasu riibi nga zasu na miki ribiiga bii yi ananyi ukre ti isi sasu ka ɲa mangre ma mru nga ki ɲa kɓare mu na mre unghu mu ni hu miki yi. ⁵Yi sabii ukre ti riawu ga, ka nubuhu, kɓare pey hu ku yi sabi kre ti sarii nawu nanga. ⁶Basu ku na mangre ma sho yi nga, bubu na rengre mangre. yi ka bu ku yayi ti ba tini mazeze ka bu banga. ⁷Asu ni gyngyimu yi du woo reer ka ti ni re doo wawaungu ⁸Ni gahie gamemu yi sa bi kre ti si pye ra rihayi, kre su na risisi na yi ⁹Mawoni meɲa bubu uyru ria yi ringra yi na mayi ni yi lu sushe ke yi be kre ti si ti kɓare banayi na yi lulu ɗu ɲa uno ɲa chu shi na yi su ɲɲi wu ɲa gah sisihi bi kre kɓare ba ¹⁰Bu hu ɲa kɓare na hu ka ni pier-pie yi ba ben giyu ga ni ɗui yi nawuna ¹¹ɲymu buhu kati ni yi kpe na yi na katini itii rusu na wawu ngu ¹²Me ri kroyimiki na, ɲa kula mikikrii ni gahi ti ni riya tre ni kɓare miki ti ni wu bu khiri ra riku ngho ¹³Ukre gam mu yiwrii ni kɓare nawvuna bubu kre yi bubun ka ni su kre kɓare ti ri udu ni kame yi nati su miki ¹⁴Bubu pye na mawuni na bubasu ba ti ni maru du kɓare ne miti Juɗiya ri keime nde kɓare. Bubu pye bu warika na mawuni wu kani yiyi pye wa na mba yahudiya ni kristi yesu. ¹⁵Mamu ite yi uwa kɓare na man gre ti kuhu ni ma zuyi maba tre ni kɓare miki ga maru kroh na mangre shra-shra. ¹⁶Mababi nayi yi kre kɓare ni regrii magre shina uma pye ma hutu ga, Asu ki maru kru mawuni ma mba ti ni malwlu ngho ti bii kafuvkɓare ri yaba ¹⁷Mawunina mana gayi ti rikɓu wugya (ni mu chu yi mi kaze kirii) ¹⁸Memi Buluslu na kaso ti huwu asu ki ko ungre ti bii bebii ba bii ga. ¹⁹ɓki mu usu ku muru yi na kii yabo ta ni iyi wu kpareni kuba ngho? I sasu bubu na gq? ²⁰Bubu muna busu (ki yayi) gahi tigba na utre mikii yi.

Chapter 3

¹itchruu-rikpu tini nayi ringra ti bimiki ayilanama ma shi yi sabo no Atina nabubuyi.² Yi tuu waniyi na ika yi to kre kpare tisii Timathawus nawuna naabna kalamiki sins shi greye na.³ Na nghimu yi bariso ungru ni kame yina na gbuho ni kre ringra niyi wa nga bubu Pye buhu ku usu kre gami mu wayi.⁴ Rishen, rikpu tini yi kpe yina yi na la nawuna Ku yiriya waringra abasu nyimu, bubu Pye bubuna.⁵ Kre gami mu ra nibu bwamiki ga mitu Mandy Ku maba hu re bu gbuho na kre kpare re bu bi gbegbe.⁶ Asuki Timothawus bala nayi kretisii Ku bubi kre kpare gbegbe la nayi kre tisii Ku buribe na ti hu yi kani yiyi Pye yi ri ne ti huwu gblagbla.⁷ Ikre gami mu na, mawunina, miki- klala kre ni yibi kre kpare gbegbe no ringra na mbra.⁸ Yi riya-kpe niyi be kre kpare gbegbe na.⁹ Yi riya wirii ni Kpare kuki na tremiki ni yife nina ni iyi Kpare.¹⁰ Yi riya FEMA Kpare ugho chu Ku yi sheyi wuna sii¹¹ Naitiyi Kpare na risingho na khla nayi Kpare gahi ba nayina. ¹²Na ute yi Kpare na jeh na wuna na kube miki na nawuna tshra-tshra kati ni yi lulu na wuna. ¹³Ye fe Ku na nayi kutshrru miki na pye-pye miki ni iye utiyi Kpare ni kuba Dada yi yesu na mangre risisi

Chapter 4

¹Tshra-tshra na mawunina mi re crowuyi na so ri fe nayi na ni Dada yi Yeso ka tini kukre tini kre nayi shi kri shi tremiki ni Kpare Pye ni hi gami MRI shi lu nghumu bribrii.² Bihu ngho tini yi krowuna zu na Dada yeso³Ti game isu Ku lu Kpare. Rere shigra ngho ni udu khishe-khishe.⁴ Shina na mandidi yina nahu to tini riya fe tangho ugbu rii uhurisasi na ti nghu tigba ringho ugbu rii uhhurisasi na ti nghu tigbe na kasu ni khi tayi ti ni buriga ti lu.⁵ Na kasu ni ki tayi ti ni buh riga ti lunch ika ba ti ni ma sa hu Kpare nga.⁶ Na gru na ka chuta shi na bii wanima ri ngho gami, Dada mu su ti riya bii ngho mbami shwraahwara, ka ti ni zeze gbu wu shi bi kre sash Kpare sa bi yi ti irhii⁷Ikre gami mu nanghumu, ti ni bi rah na gami bi sa rah na .⁸ Na nghumu, ngho ti rah gami sa rah na mangri ga, usu Kpare ti ni uhurisi ngho ni nawu⁹Na yeh wani kibii boh sasu nangho ni ngru ga ti Na wa nawuna, usu bubu nghumu ima kla wu na Kpare ti kibii nghuyina.¹⁰ Rishengho, bu sa lu gami ti shwra- shwra ti mawuni ti mba ti ni makpi ni shwra-shwra makidoniya.¹¹ Ni nghumu, ni ri krowu shi tamiki shi suna ze, shi ni kpi ni ubowu shi lu udu na ubowu, ka tini mikhre nawu.¹² Ye shi melee ni sheyi mba kaye risisi, shi kane ngho kandu yi.¹³Ye sa rinewu ti shi ka hu yi wani, ni kre mba ti ni ma kala, shi ka kiyi ka ti ringrima ti ni ma sa so iye ni ihi yi ga maba hu Kpare nga Ikre mba tini ma fu, ka ki ka mba tini ma fu ka ta maru ka ta ma me nga.¹⁴ Ni yi bi Ku Yeso fu shi bi riu, nisu ye Kpare ya bi Yeso na mba ti ma ka kalahila .¹⁵ Ni gami mu yi kre nawu na lila ti Dada shi, yiyi ti ni yi kpi na yii, ti ni yi shi ni kuba ti Dada sasu yi ria zeze ya ni mba ti ni ma zeze kala nayi.¹⁶Nisu ti Dada nghuu riya yhende ri kare. Ngho riya ba na grih, na lila mawusi Kpare. na gburhu ti Kpare Mbatu ni fu ni Kristi ma riya zeze yehde. ¹⁷Nye yiyi mba ti ni yi kpi nayi, ti ni yi shi, pye yi na ma ya hi yi ya kare ni dagru shi yi fema na Dada ni uhu,ni ihingami yiyi ka kpi na Dada. ¹⁸ Nangami, luri ngiyi na krengami.

vre ku ukpri Dada riba ugrii kuvhirina chu. 3 Ni ma kre, "khiyimikii na khikrati" na nghumu Khiji riya ba nama, riya tisu ka khike rihwu khiwhi manha, ma sa riya whvi ni gahi dinga. Nisa su nghumu ga.4 Ni sa nghumu, mawuni, masa kpi na hu ga, shi na kpri ba chumata ka ugrii kuvhiri. 5 Bubuna bu su mawa ti kpakohn na mawu ti kpri. Yiyi sa su mawuti chu riti khidjrahu. 6 Na ye, yi ka lakla ka saga lu yi; nasu. yi kpi ka ne na khigaa. 7 Ti mba ti ni ma kala, ma fve, ma lu na chu.

Chapter 51 Bebein, mi ikre, na ripku ari ngho, mawumi, bu sa su ngho ti nia wa nawu. 2 Bu bu hu na risiina vre ku ukpri Dada riba ugrii kuvhirina chu. 3 Ni ma kre, "khiyimikii na khikrati" na nghumu Khiji riya ba nama, riya tisu ka khike rihwu khiwhi manha, ma sa riya whvi ni gahi dinga. Nisa su nghumu ga.4 Ni sa nghumu, mawuni, masa kpi na hu ga, shi na kpri ba chumata ka ugrii kuvhiri. 5 Bubuna bu su mawa ti kpakohn na mawu ti kpri. Yiyi sa su mawuti chu riti khidjrahu. 6 Na ye, yi ka lakla ka saga lu yi; nasu. yi kpi ka ne na khigaa. 7 Ti mba ti ni ma kala, ma fve, ma lu na chu.

⁸Nisu yi nasu ti ikpri, yi riya kpi ni khga na khi-bimikkii, nakibii ka bi kru-kpaffuwu, na khi-tamikkii ti kraasabo ti titah. ⁹NiKpare sa hiuti rigra ga, a su shi feh kraasabo zu na Dada Yeso Kristi. ¹⁰Nghuma nifu nayi, asu, re yi Kpe re yi Kala, yi riya kpi yiyi nanghu. ¹¹Nghumu, kalamikii ni guyina shimeh guyi bina, ka to ti ni bi kalu na'a¹²Ye, na Kristi, ta wu nabo, wani, ti su na Khuhu, mbati ni malu rigra na yi naa-na mba ti ni ma kpi ni risiyina ni Dada na mba ti ni krowuna ¹³Yi pye Miyee ni ikre ma nagbawa ni kibii ni kre du ma. Su ti khiyimikii ni kame yina. ¹⁴Yi ngbu wu, ma wuu nina, kokro na khizeyingho, khitriru mikii, na khivhre na mikii, khighr mbati masa shwvreruga na ma dtyruri ni shwra-shwra. ¹⁵Hu, na wudidi yina na lungho ribii na ribii ni ngru yi, shi na su, du khizi nghoti nisu risi ni guyina na ni shwra-shwra. ¹⁶Mbru ni rikpu-rikpu ¹⁷Fe kayaya shi ka bwa sabo yi. ¹⁸Ni ngho shwra-shwra lu kuwhvri. ku gami mu isu kubi Kpare ni Kristi Yeso ni Yi¹⁹Ka rhi uhurisii yi. ²⁰Ka braa ngri ti huko ²¹ma ngh shwra-shwra. Bi ngho to ni su risii ²²Tchuguwu ruye ni ari ngho ti biingho²³Na Kpare ti khi yimikkii biwu risisi shwra-shwra. Na uhu u shwra-shwra, miki naigah na mewubi na khisisi ti ku ba Dada yi Yeso Kristi ²⁴Risheshe ngho muso bubu ti ni ma bi wu, ti idi ti mi pye ilunho. ²⁵Mawunina fe pye na yi. ²⁶Tdruma mawuni nde shwra-shwra na ku ruboh ti risii. ²⁷Mi kre shi ta wu kaboh na Dada ti feh ngangabe gami kla ni mawani shwra-shwra. ²⁸Na khigre ti Dada yi Yeso Kristi nati nawu.

2 Thessalonians

Chapter 1

¹Bulusu, Silbanu ma Timoti mba di du Kpare ti mba Tasolonika me gbri nawu, ni kre nde uwu Kpare. na ni itiyi Kpare na Yeso kriti. ²Ughi tisi na piya ni kame nde yeso kriti. ³Yi rumur nawu ni kachu Kpare na, toti risheshe (somiki) yina, rugba, be ribi nguwu risisi na. ⁴Yiyi yi ri kabo kpafulu nawu ni kaze Kpare to ti bu rumiki, na risheshe Nghu na uwa rika kutu na uvu bu rumiki bina. ⁵Ngame ri lanayi umo Kpare ba toriso nga bubo pye bu warika toti ni uwu Kpare wa. ⁶Ommah ni usu Kpare mu ya halu ningri ti nulu ngho ribi, ⁷shi grii bu bo ti ni bu wa rika nayi, ni ikiji yesu re ri kare ni mawundu risi. ⁸Kpare riba tiya shumo nimba ti nima ba du nghu nga. ⁹Maya warika ni kila ti gba nibo Kpare nanyu ni uko itiyii Kpare piye ni riko to gba nghu. ¹⁰Lalu nghu rupku tini yaba, babi mbati ni. ¹¹Ni kre naghu yi ri khrubo niyi nawu, rukpo rukpu na Kpare nabiwu na kube, tini biwu ni kame Tshreru ni ndu ti ri sheshe nghu. ¹²Yi ri kluboniyi sina nde itiyi yeso na fe kugba ni kachu nghu bubo ma ni kachu nghu ni kame nghu tisi ti Kpare na itiyi Yesu Kristi.

Chapter 2

¹Ni kre ku ba itiyi yeso kriti ti ya ba halilu ni iheyi nghu yi rife nayina mawani na. ²Ka juju miki yi nayi, kubemiki, uhu ti yari kachudi, iklarii, na ngangabe ti ni makre iru kachu yi nema hu, imo ri kre ko itiyi uwu Kpare ibaye. ³Kabi na ma mbrii ya nayi, basu bebenghu nga, na nghu-nghu maya tsiyi na kizi. ma ya fu kre ribi nghabu ni kaye. Uwu ribii ti ya wu mangri meme. i to kre ti si nghu ni kanyu saga, ku igrii ti gba nghu ibaye. ⁴ingrii ngho mu ra nghunho ragu nghu si hi risi-nghu toti Kpare. ika-sun kachu su Kpare toti ingrii ti gba. ⁵Be ga rukpu ti miti nawu mila nawu ikre mba me. ⁶Bebe-nghu, bu ti nghu ti ni yaba bate nghu kayeye ni rukpu lu. ⁷Ughu ti taruba ti shweru risi, i luye ni ngrii di ibi-nghu bebenghu, yati hi nghu bi. ⁸Rukpu nghu shweru ti ni hiyi yeso ruye, itiyi yeso ya hu-nghu na wun nghu na ringha kanuu. ⁹Ku ba lugrii ti shweru risi, ya su ni kirii (ikre ndu ingrii) ndu igri ti ru-rikpri, na kugba nghu kusiyi, na arighu ti iri (basu risheshe nghu gah). ¹⁰Ari-bgu ngho ti be, na kubrii mangrii tini ma ri lu ribe, ma ba bo ikre risheshe nghu slina fe kyin nga. ¹¹Na, naghau, Kpare ya tundu nama na igrii ti isharu tibe, ti ni maya du nghu wa shi na ma be na irri. ¹²Na, na-nghu maya ti luribi shi ra ti bi na rishe-she nghu-ngha ma hi kulo ni risi kandu ti be. ¹³kato nghame, yi ka mur ni Kpare nayi na mawani ni utiyi bi nayii na Kpare ichu-wo, toti kuwa kaku tini zeze mi to krayi sabo na ni kre ti ni di risi nghu na uhu na kubi rishe-she nghu. ¹⁴I biwu, ni kachu ngami ni kre indu tisi ngho fe ku gba ni kachu iti yi Yaso kristi. ¹⁵Na naghau mawani na kpi na rishe-she yina, bi injo tini fe gbe gbe, ti kanyu nati ngan-gabe. ¹⁶Bebe nghu, iti yi Yesu kristi, na risi nghu, Kpare ti, iti ni nayi igrii na uglo miki, na ku ga ti si. ¹⁷Yi mikiwu shi ru miki, na kpafulu na ari ndu, na ikrii kanyu.

Chapter 3

¹Bebe ngho ma wani fe nayi na, ina kre Kpare nafe riko toti kachu tayi nan. So ni ma ri yi sabo ni kachu miki ribi na tibe, Isu tshra-tshra nima bu mangrii kre Kpare ngha. ²Nanyi itiyii su na rishe-she nghu ³na ke nanyi itiyi tsweru ti ya namu kitswi ru shi chuwu ru ribe. nibo ba tibe. ⁴Yisu na ke gbamiki ni itiyi ni kachu Kpare ni kre wu. ti biyalu site kalu ikre ti yi la nawu. ⁵Na itiyi na mu, miki wu ni kibi Kpare su gbuni na kristi. ⁶Bebe nghu ma wani na command ni kame nde itiyi Yeso kristi, runa ni-kame bati ni ma barikri risisi na-nga, toti niyi wanayi na. ⁷Bubu na nisiwu bu huna, i si ti bi kadu kezi yina, yi ba kpe runo rukpu tiyi kpe nayi na-nga. ⁸Yi sa ri, iriyi na, su ra, ti kpr wu na nga, yi lu ndu ichu na ino si yi kasu nawu isi nanyi. ⁹Yi lu ngami, bu ti ti basu na ku gba ti ya la nayi kulu nayi na-nga yi lu si yi shi su nghu kikla nika chuyi na. si bubo pye lu izi ti iri tayi na. ¹⁰Rukpu ti yi kpi nayi na, yi nawu ikre na, ingri ti ni balu ndu nga maka naghui iri yi. ¹¹Yife ikre ki ni kame yi na, mbadi ma lulu sabo saga ri ra ti lundu ma, ri ze riku nayi ba ndu kan-ndu. ¹²Bebe nghu, yi ri du Uju sari fema ni kachu Yeso kristi, ma lu ndu na boma si na mafe kiya ti. ¹³Ma wani na, ka funbra na kullu risi nayi. ¹⁴Ingri ti ni ba du ikre nganga be tayi na-nghu nga, so yi na-nghu na si ka karisi lu na-ngho yi, sina wa rubi. ¹⁵Kahi nghu nasu ika, i hiyi wuna yi, hi nghu nasu wani, ni ka chuwu na. ¹⁶Bebe nghu, Kpare ti ridi kuyi, na risi nghu na, nawu kuyi ni rukpu rukpu, Kpare nati nayi na. ¹⁷Meme Bulusu, mu wa gani na bomi isu nghla ni, ari Nga-Nga be ti ni muwa. ¹⁸La itiyi Yeso kristi nati nayi na, Nasu nyimu

1 Timothy

Chapter 1

¹Bulusu Ti nizeze du Kristi Yesu, ni ksme tugba njoh khre iteh, tini kraa yi sabo na Kristi Yesu ti ke tamiki, yi. ²Na Timoti uwu rishi nghu Bimiki, khi grey Kpare, Luri, na Khiyimili Ini kachu Kpare ti Iteyi na Kristi Yesu nada yi. ³Kati ni mi gbewu kulu nimi nasu ni makidonya, ti ni Afisa sila ni magri saga kuma ks Ida Ikri ndi- ngbuyi. ⁴Nhumu mala di mikima na ari ingin na ari Ngbei klrii tini basi nga yi, naghui riya bi rukro, ni khre ti ni ya gre magri ni ndu kpare, ti nisu ti Bimikii; ⁵Bebe-nghu, Isha tigbaa khre dakra Ughumu su kibii i ri kutri kpafu, ni rikuya ti si nghu, nati nini kameme miki. ⁶Magri na nghu-nghu ma shayi ni kame nghu nanghu, uma re rikle-kle nbi (Iblrii). ⁷Mane tusu mba tigbu ti pla-mbe, na-nghi mam ba fe nga mma ba fe ku kpa-ko ughu tini ma riklrii nga mma so ku shreru kpafu ma. ⁸Na-nhi yi hu pla-mbe Ise, nigri lu-ndu naghui nihi tisii nghu. ⁹Yi hu naghui, pla-mbe ma balu ni kre ngri onmah Isu ni mba tini mara na pla-mbe na mbama ri shri-shri risi, nari mba ni mawu ari matima. ¹⁰Mbati lu uhu, mbalulu tini ma lila nama rika mba lulu toti ma-ngha, mbati nima ri ybe (yii) magri kari nama rika, bati sari, mba tini mari klrii unghu tini Iyi ma bahu nga, na rigri nghu tini lulu ihiya na kukla tisi nghu. ¹¹Ku-gbetu naghui, isu ni risi kugba Kpare ti se-nghu, ni ku dubo Kpare tini ka nyu-nyu nyi mife ku-gbetu. ¹²Mi-uhi ni Kristi Yesu dada yi, ni nami Khitshweru, I-gami na rishe-she-nghu, a shime kumu lu-ndu. ¹³Mina su Igri ti sa magri ku gbuho, si to kati ni magri, si ka glrii rukro, na-nghi mife uchuri miti, a ni nghu tini milu, masu ni kame hu, ba ku Kpako risi. ¹⁴Na nyi kulu iteyi, umul nami, na rishe-she nghu, na kubiyi, tini su ni kahu Kristi Yesu. ¹⁵I klrii naghui, I su ngho kubu, na rishe-she nghu na kodi nabo, Kristi Yesu ba kezi miti, ti ba kraa ba ribi sabo, meme musu ribe-be glati ¹⁶Ni kame naghui, mife ku churimiti, ni kachu mi, Igri daghra, Kristi Yesu ti gba-nghu I klrii kurumiki na-nghu ngho, I lu naghui si na sugho ku klrii ni mba tini maya be naghui suma fe ringha ti lu uglo. ba. ¹⁷Bebe nghu, hu oriye ti rukpu na-nghu, tini baru fu-nga, ita ruba Kpare mogba su tigba na ku mur ndre-ndre. nasu nyumu. ¹⁸Miri nawu ukpo klrii naghui uwumi Timoti, na nhyi mana lu wuni ujou I hiyi ndi ni risiwi, sulu ushre tisi nghu. ¹⁹Lu naghui shi su na rishe-she tisi ngho, na miki ti royi, magri mbandi mara ti kpetu umalu ubwa na rishe-she ma. ²⁰Toti ari Himiniyas na Askandari mba ti nimi na Igri rikpri na druma, kalu ku kla ribe nghu yi.

Chapter 2

¹Nisu ghumu, wudidi ni kame tshri-shri, mini fe, malu kufe na ku kluboniyi, malu kufe ni ari ugbu magri, na kudi ugho ku whirii nikre ugbu magri. ²Mba Oriye mba tigba miti, yi so yilu kukpe pyi na Isimiki tisi nghu Iri ti Kpare na ku kpako. ³Naghu I se na ughu kubu ni kachu Kpare tini krayi sabo. ⁴Ruso magri maka fuyi, na-nghi, mafe ku'kpa risi rishe-she nghu. ⁵Nyumu Kpare su wudidi, Igri tini ti ni lu yi Isu wudidi, Kpare na Igri, Igri di Kristi Yesu. ⁶I di risi nghu, Iklrii risiyi, tshri-shri, sina su ughu klrii tisi nghu. ⁷Ito Klrii naghu, I maso mi nari simi misu gru klrii Kpare na uwu ku tu ndu, Rishe-she nghu nimi ri klrii basu iri nga, muu.su igri ku kla ni ugbu magri rishe-she nghu na rishe nghu. ⁸Na nghi mu so ari ughu magri tshri-tshri ko ni nyi ma kluboniyi sina ma haboma ti trenghu, ba kafu na rukro. ⁹Nanghumu ma-ngha ma klu utro tini ma na ku mai luma, na ku ru risima, maka bru risi na majubi keke ti treyi nghu yi (zinariya na azurfa) na utro tu lu ugban yi. ¹⁰I si ma klu utro tini ya si nama kati ngha ti ni maru rikri ti Kpare, ka ni ku kla khre. ¹¹I ngha na kla na igbi-ngbi na ku shi risi miti ni ugbu nghu. ¹²Mi badi i hi, na-ngha na kla lrii na ni tigba ni kachu lulu-nga, se na wusu¹³Ma zeze lu Adamu ni Hawa'u. ¹⁴Basu Adamu ni ma mbre nghu nga i su ngha ni ma bre nghu ni ku gbho. ¹⁵Na nyhi, yati fe ku kra-sabo ni mawu tini shwii, ni ma kri ni kame rishe-she nghu, na mabi, na ka tre, na kulo miki.

Chapter 3

¹I khre naghū usu na rishe-she nghu, Ni lgri rine tusu tigba kaze Kpare nasu na ndu risi nghu. ²Na nyumu ise llgri ti nuru risi nghu bi, nisu na rere, tini hu kubu mba kanyu, tini hu ku kla. ³Na kasu lgri tini ruwa mateyi, na kune rukro, na naghū nasu lgri ti ru risi nghu, na kuyi nga basu lgri tini risoyi ni ugba nga. ⁴I si na hu kubi kiri nghu risisi. Mawu nghu masu ba ti dourisi mitti na ku di tigba. ⁵Ni lgri bahu ku ma keru nghubi nga. Yalu ke ki su me kaze Kpare bi? ⁶Basi nasu lgri tini bwa ughu ribi sabo bebe-be nghu nga, ya lu nghu ku kpo, na ku gba risi, na ka ba ruku ni kame rika ka ti ni malu ni lgri ribii. ⁷I si, nasu ngho kirii tisi nghu ni ka nyii mba ti nima basu mba ti du wu Kpare nga, si na kaku kame ribwii yi na i sha lgri rikpri. ⁸Na nghi mari dkinoni masu namiki ti si nghu ma ka su mba klrii ungyu aha yi, basi masu mba kuwa mate re mba ku soyi ni gri ugho nga. ⁹Masu mba ti ni ma ribi khre miki na rishe nghu na ku tre kpafu. ¹⁰I si ma zeze huma na nimi su maya ku lu ndu Kpare ma basu ughu ku tu nga. ¹¹Nyumu ma ngha masa mba ti ma ke ru-ru yi, ma su mba mabi risima na rishe-she ma, na koki. ¹²Mari Dkinoni masu ba ma-ngh ma didi, ma su ba tini mahu kubi mawu ma na keru ma wangi. ¹³Ari ba tini ma lu ndu ri sisi ma fe kuti risi na miki ma wudidi ni kame rishe-she ma ti niti ni kame Kristi Yeso. ¹⁴Ari ughu tini miwa mnami, mu so mikimi ti ba kachu be-be nghu. ¹⁵Nimi be rukpu, mu ruwa naw su hu ughu ti ni be yalu ni kaze Kpare, ughu kaze Kpare ti ni su na ri-ngha. i nzra tini bi nghu. ¹⁶Yi be tshri-tshri yi ku doyi na rishe-she yi ugba, i kla nisi nghu ni kame nga uhu nghu ta ruba, mawu ndu nghu ma hu nghu, ma kr wrii nghu ni kezi miti ni ghu magri, magri uma ba ni kezi miti, uma hi nghu ka kare

Chapter 4

¹Tou, uhu risi la nayi kayeye, rikpu ti klugbu ruba, magari na ngho-ngho ma ya kri ni rishe-she nghu, ma ya di risima ni ari uhu tini ma ribre magari, na ku kla ti ari mba uhu ribii. ²Ni ku sari, na ku bwa miki, na ku ghama, ri ya nobo kpatata. ³Ma riya zu na kulu rubla na ari lrii tini kpare luma, si yi bo na ku tremiki na mba tini ma di miki su hu rishe-she nghu. ⁴Ugbu ngho tini Kpare luma isi, ba ugho tini yi bo na kutremiki tini yi yarana-nghu nga. ⁵Ma zaza nghu ni kame klrii Kpare na kuklu-boniyi. ⁶Ni bi riga mawani na ari ugho mbame, ba ya su uwu risi ti Yeso Kristi. Nyumu ma mewu ari klrii rishe-she nghu na ku kla ti si nghu ti ni be dowa. ⁷Na nghi ra na ari ito khre ribi tini ari mangri ma-ngha ma ni naii na nghi be gbeutuwu na khre Kpare. ⁸Ku gbetu ti iga, ndu nghu su wu gya, ku gbe-utu ni kachu Kpare, ndu nghu bre-bre, ni kachu nghu i lu nayi tangbu ti bbebe nghu, na tanghu tini ruba ni i hiyi. ⁹I kirii na nghu i su kirii ti si ngho, asi yi bo khre di. ¹⁰Ughu tini sa yi lulu ndu di na nghu-ghu, yi ni so mikiyi ni Kpare tini ba rufu nga, lgri tini kra-magri ri sabo, tut mba tini madi rishe-shema. ¹¹Lu uvyu si kla ari ughu mbami. ¹²Kabi na-ugru na bra rukpu wusa wu yi, na nyumu bu su ughu ku ka niba ku du khizi wa, ni khre miki, kubo igri, rishe-she nghu, na pye-pye. ¹³Nimi yaba, ti gbe-gbe ni ku kla nga-nga be kla klrii Kpare, na ku di khre. ¹⁴Kalu i blrii na ku Kpare tni ba su na-nghu yi, tini ma nawo iri ughu tini ya su ni lhiyi ari mba ti gba uma klowu na boma. ¹⁵Hu ari ughu mbami, ti-gbe ni kame ma, sina ku kri ndu di na si ni iyi ughu magari. ¹⁶Me risi wu bi, na ku klawu, lu ari ugho mbami, na ni bolulu ma, be ya kra-nguwu sabo je na mba tini ma kep utu ma nawu.

Chapter 5

¹Ka gbu utcho Igri yi, na nghi ta ikhre naghu ka ti iti, khize mawusa khre nama ka ti na woni. ²Macho ma-ngha totimawuna, ari mawuna ma-ngha ka mawoni mawuna, ni kame ku tre miki. ³Meh ma-ngha wafu hu, ma-ngha wafu ti rishe-she nghu. ⁴Ni nghu, si mazeze kla ku shi risi ba miti ni khirii ma, su mare khla matima na-nghi Kpare ribu kulo ngho ka ngmi. ⁵Ngha wafu ti rishe nghu, tini su na babu nghu, u so miki ni kachu Kpare, si khre lulu kufei ni kachu Kpare uno na chuo. ⁶Ngha tini rine kulo ufu, ko ni su na ringha. ⁷kreh nama, ikhre Kpare, su maka su ugho ku tuyi. ⁸Ni Igri tini bari gre mawani nghu nga, tutu mba ke ri nghu, i ra na rishe-she nghu miki nghu ibe kra na mba tini ma baru du Kpare nga. ⁹I ngha tini maya be nghu ku ngha wafu yasu ngha tini iye nghu su awo-andrra ngha ubla wudidi. ¹⁰Ma fe nghu na ndu ti si nghu, na kume mawu nghu bi, na hu kubo ka-nyu, na hu kuna uho mbati do Kparewa, na ka gre mba tida ni ma rinama rigra, nasu tini ri di risi nghu ni ari ndu ti si nghu. ¹¹Ari ma-ngha wafu ti ni ma su na khitshweruma na ka nama ndu yi, kulo iga ya kanama maya lu ihiyi na Kristi, maya so miki ma ti ya lu rubla. ¹²Ni ihi naghu, uma ri mu na kizi do ma bwa ihi ma tini ma zeze sabo. ¹³Shabo ka nama ni iga, uma kni ri do khiri-khiri. Basu shabo ma-ugha nga, na ku ke ruii ruii, ma ba ri khre nda nu su nyumu nga. ¹⁴Na nghi, mu so mawuna ma-ngha wafu malu rubla, su ma hwe mawu, su ma me keru mabi, suma kana ika i hiyi ruho yi tini yaka si bi ikhre mititi bawa. ¹⁵Nyumu mba ndi mare du Igri ribii ye. ¹⁶Ni ngha tini ru do, su na ari ma-ngha wafu, sina ge ma, si na isi na ka bre-bri ni kaze kpare yi. Ikilisiya ri glrii ma-ngha wafu ti rishe-she ma. ¹⁷Ari mba ti gba tini ma lu ndi risisi, isi ma nama tigba ma risisi ku sho aha, tutu mba tini ma lu ndu na klrii ko kla. ¹⁸I khre Kpare khre ma ka bwa nyu me-ngha rukpu tini so nyu ni iri yi na nyi igri ti nu ndi isi mana nghu righra ndu nghu. ¹⁹Ka bo ikhre iri ni risi igri ti gba yi ni mba ti ni ma khre ma ba thru aha ka khre nga. ²⁰La ni igri tini lu ugho ribi ugho tini lu ni kame ugbu magri, sina ri-gri magri malu tshwritshwri. ²¹Mi la nawu ni lhiy Kapre Kristo Yeso na mawu ku tundu Kapre, bi ari khre mbame ka be na saga, si ra na asga yi, na nyumu ka be na mbadi si ra na mbadi yi. ²²Ka gla lu na kri kri ti dubo ni Igri yi ka hi ugho ribi ti Igri ndi yi, ta risiwu ni kachu ti tre-nghu. ²³Kabi wa manyi yi, na nyumu wa manyi ku waho whgya ni kre lga ni gra'a. ²⁴Ku gbu ho mba saga rusu kayeye, ru дума rika kachu mo, saga ridi ma ru дума kezi. ²⁵Nyuma mba saga ndu ma tisi nghu rudu ma kezi, saga ma bari ta riba nga.

Chapter 6

¹Ari mba ti ni masu mafi ni kame meti (karkiya) mahu ari matema na maju, na ku nobo. Malu nyumu suma ka gbu ho ni nde Kpare yi na ku kla lklirii nghu. ²Ari ife ti ni ma ridi rishe-she ma, ni mba ti gbama, ma ka brama yi masu mawani. Nanghi ma lu ndu nama risisi ka mb ti gba lama si kla ma tini ma gre mawu ndu m masu mba ti dowu, na memabi, lama si kla ma ari ugho mbami. ³Ni ugru kla ikhre ndi a basu to ti ikre ite ye Yeso Kristi nga, na ku kla ikreh tisi nghu nga. ⁴Usu na ku gba risi a bahu ko kandu nga, na nyi, i su na kune lklirii na rkro na kutu, na ari khre ribe. ⁵Rukro nyumu na-bo-bo ni kame magri ti nima su na miki ribe nghu, ma chu ta bwa na rishe-she nghu, uma riga ku, kudowa mu su ihi ti ne ugba na nghu-nghu, ari ucho ngha-ngha be saga maje ari ikhre, lu uglo na ari ngho mbami, na ngame, ucho ngha-ngha ti si nghu ba nghu nga. ⁶Bebe nghu, ku du Kpare, na ku bre-nghu usu ugho ti si nghu. ⁷Yi ba bi kandu ba khizi miti nga. ⁸Na nyhi, i se yi rii na keya na ari utro. ⁹Mba tini maku ku ma rine ughu ubo, ma ruku ni ihi ma-ngha, na i sha tu ru mawube, ma ruku ni ari ngho, na ngho-gho, na ari ugho ti ni risa magri uma shi rika ni keji rufu. ¹⁰Ku ne ugba, ughu mu su ukpra ari ugho ti be nghu, mba ndi ni kre ku ne ugba. Uma bwa rishe-she ngho sabo. Si ne ni risima miki ribibi na ngho-ngho ¹¹Bubo, igri, Kpare, kri ni iri ugho mba mi. su du ughu ti si ikre Kpare, rishe-she nghu, benami, ti gbe-gbe, shi risi ba mitiwa. ¹²Lu ruko ti si nghu, rukro ti rishe -she nghu, bi mikiwu nyumu ni kube tini ma bewu si di ikhre ti si nghu, ni i hiyi mba tini ma hu. ¹³Mi nawu ukpo khre nagh ni i hiyi Kpare tini di ri-ngha ni ari ugho, ni i hiyi Yeso Kristo ti ni khre ugho tini su rishe-she nghu ni a hiyi Bilatus. ¹⁴Du i khre ti seru di, ka be nghu yi katuyi ya rukpu ti ni ite yi Yeso Kristo ya shi ba. ¹⁵Kpare riya kla kuba Kristo ni rukpu Kpare lu, ta nyu tisi, igri ti bi ugbu ngho, oriye tini bi tini ribi meti, ite yi tini bi kezi meti. ¹⁶ughu mo- gba ba rufu nga, rusu ni kachu ti kpako nghu ba ugru tini ru hu nghu nga ko na khre i kre ngh, ughu mu ma ni hi nghu na tugba ti nyu mo-mo na su nyumu. ¹⁷La mba tini masu na ughu ubo ni kezi meti, maka ya risi yi, maka su meki ma nu ugho-bo tini ya me-me yi, na nyumu maso miki ma, ni kachu Kpare ti ni rinayi u-gho bo ti rishe-she nghu ti yafe kulo. ¹⁸La nama, malu risi ma lu ugho be ni ihi ti si nghu masu mba tini ma ya fubo ni kudi ughu. ¹⁹Na nyumu, ma ri so ni guma ughu tisi nghu tini yaba, suma bo ughu tini su ti tama. ²⁰Timoti, me bi ughu tini ma nawu, lu uglo na lklirii ribi, na khrii rukru tini mba ti sari ya klirii nawu. ²¹Magri saga ma klirii uto khre nagh su bafe rishe-she ma nga. na khi-gre Kpare na ti nawu.

2 Timothy

Chapter 1

¹Bulus, uwu ndu Yesu Kristi kre miki Kpare, usuu aka ti utangho ti ringha yi, tingho su ni Yesu Kristi. ²Na Timoti uwuu kibimiki mii kigreys Luri ni kalamiki tingho ryu uke Kpare, utii Dada yi Yeso Kristi. ³Mi whirii na Kpare ti mirhi dungho ryu rikpu matiyi ti ugruu, ni miki pye pye, miri taryi tu rikpu ti mirhi kruu Kpare nichu ka ninhuu. ⁴Mi taryi wayi riyi tuu. Miri somiki thi huu wuu, shi na mi fe tremiki. ⁵Mi hutuh kre kibii tuu ti rishe she, tingho kadjhi ti ni nanaa tuu Lois, shi teh ne uni tuu yunisi, ka mii bii ni miki mi, ubuu pye so ni miki risii. ⁶Kre nyumu miri so mwu taryi ni nghe risi ti Kpare nawu rikpu ti mi bi kubomi gra ni risitu. ⁷Utiyi Kpare sa nayi uhoo ti tshue tshue ngo, unayi uhoo ti utshweru ni kibii miki ni uhutwere. ⁸Krenyie ka huu riwhi kibii tibi bii na Dadayi ngo, rhe umeh Bulusu ngri azeirhi ti Yeso, so risii ni uwa rika kre ugri risii kre utshweru Kpare. ⁹Usu Kpare ni krayi saboh shi brayi ni kubii ni su pye pye. Ulu nyie kre ndu yi ngo. na-nys kre Usommiki ta ni kigrey ta Kpare nayi mawungho mi rikho riupu tshuboh. ¹⁰Nghonghomi, kakraa sabo ti Kpare ba feyi kre Yeso Kristi ba hweyi taaye kre kubaa taa. usu Kristi mu ni kra tshe na rikuu shi bi ringhaa tingho sa la gbo ngo na di ukra ko ni ukre Kpare tisii. ¹¹Kre nyiemu ma nami ndu mba kla ngri Kpare tisii, shi su uwu ndu Kpare, ni ngri ukla ti mba djwahurisi. ¹²Kre nyiemu mme pye wa rika kre mawunghomi. Ka misa huh riwhi ngo, kre meh yi ngho ti mi bii nandi. meh bii ni mikimi ku la bi nghe tini ti nandi ya rikpu ta. ¹³Na mangri huu ngho risii ti bi gbu ti bu butoh nimi, ni somiki ni kibii tinghe su ni Kristi Yeso. ¹⁴Ngho risii ti Kpare biso ni kubo tuu, meh mroh risisi ni kugri uhoo risii tingho ti niyi. ¹⁵Biyi ku mba tima kpi ni asiya rhe kudzhi tami ni kame ma su figelus ni Hamogenes. ¹⁶Na Dadayi Kpare tshurimitii ni kuri onesipherus, kre rikpu ngho rhi lu grimeh ka saho riwhi kinzre mi ngo. ¹⁷Krenyie, rikpu tingho ti ni Roma, Ikah nimi kohoh-kohoh shi femih. ¹⁸Na Dadayi gre na fe tshurimiti ni uko ta ni ukpri ndi. Rikpu pye ngho grimeh ni Afisa ni bu yi pye.

Chapter 2

¹Bubu pye uwumi, lu kushiru ni khigrey ti niti Christi Yeso, ²Aringho ni bu huh utu nami, ni kame ugbu hi ma huh a, na mba ti Gsheunghu ni ma riya kla mba sagah pye. ³Lu rigrah nami irii ti mba ti gbra ti Christi Yeso. ⁴Ba mba ti gbra ni lundu sih tagba na riyhe unghu, si na fe'a ku mor mikii na tigba unghu ngah. ⁵Nyhemu, ni ngru rii tawyhe na mba ta tagba, baya fe'a oriye ngah sai ni du i hii ti umah. ⁶I wa yi unyemu na ngrii ti dooh malah na fih arii ungho ni dooh, ni malaughu. ⁷Mor na ariungho miri kltre, Dada yi ya nawhu kuhuu ni koki gbugbu ungho, ⁸Gahu na Yeso Christi, ni ruyeh ni ruwu Dauda, ti ni yanda ni kame rufu. Isu nymu na kltre kltre Kpare tisii unghu, ⁹Ni mi rii waringhra ti ni mariya bwami irii ti ni ngri luungho ta bii. Aasu kltre Kpare ba ruu ngrill ngah. ¹⁰A su nyhemu me rumikii ni ugbu ungho na mba ti ni ma feh ma, sii ma mafeh kraa sabo ni Kristi Yeso, na kufe kihri Kpare. ¹¹Na nghu su kltre rishishi ugho; ¹²Ni yi Rumikii bi, ya kpi na ughu, ni yi raanaughu, unghu ma ya ra'anayi, ¹³Ni yi ba lu resheshe ughu ngah ya lu risheshe ughu. ¹⁴Ka kama ni mikii na arii ungho naughu; Gbu ma na arii kltre da bii unghu; ba ugha tisii unghu, rii na bii mba ti mari whu kltre dii. ¹⁵Lu iya imi ni ughu, sii su ngrii duwe . Kpare ti ni baya na nghu riwii ngha, ti ni klar kltre Kpare ti rishi ughu. ¹⁶Bwa kltre ti bii ughu, mba ti ni sa singah. ¹⁷I kltre ma ya faa kamar rikyeh ri koh. Ni kame ma su Himinayas na Filitas. ¹⁸Mba mi masu mangri tini masu hu ikre ti rishe she nghu, umakre ku ruku kuyan de ya kiri Kpare chuta. ¹⁹Asu, ikpi kre Kpare bi ti gbegbe. Uma wa: " ku Kpare hu mba ti ni masu ta-ngnu" Ba ti ni maribii ndeh Kpare ma bwa ihi ribii- nghu sabo." ²⁰Ni kiri mba umgba sa su ungho ba ti lu mba moongba ni bi riya feh nga. Masu na ugbu isi ti kaku na ribe piye. Ari u-ngho mbaha sa ga su ti mba t-gba sa ga bu-su ti mba ti ni ma sasu na ka'andu ga. ²¹Ni ngru na ngu-nghu ni undu ribii-nghu usu u'ngghu du risi-nghu. Riya su u' ngho ndu, ti si ni ngrii kiri kiri-nghu, Riya si ti ndu ti si ma. ²²kree ni arii unghu ti juh shiye, Duh arii ugho ni ma ma'a, Rishoughu, Kibih, na khiy mikii na mba ti mari bi Nde Kpare na mi kii tisii unghu. ²³Ni sukii ranguwu na ku iriye tii biiunghu. Bu huh ku ma ri bi kukor ba. ²⁴Ba sii uwu duh Dadayi na kroh ngah, sii na su ngrii ti nisu na rehre, ti niya klar na ku lu rii. ²⁵I su na ughu dole na kla mba ti ma ba rii ki bii na ughu ngah; Kpare nea ya nama kuyemi kii ni gahii ti Risheshe ughu. ²⁶Ma riya ya ti rimikii lu sii bwa hii ti binughu sabo, nisu na rii ruma bii ti luu ongho unghu.

Chapter 3

¹I su yinmu Whuu naughu: ni kpri ti meame arii ugho mariya lu ringrah. ²Mangrii mariya kibii na nguhma, ki bii na ungba, kugbamikii Gbarii sii, mba ti mbre, mba ti mgbitu na matih, mba, Baku whrii na uhu ti bii. ³Masa riya fe khubu risinhgu na mangre ngah ma su mba ti ni masarine khipi piya ngah si sa hu khi bi risi-ma ngah, sisu mba ti ni mari ne rikro sisa su na miki un-ghno ti sin ngah. ⁴Ma riya su mangri bi nghu, bati tsheru risi, namba tini marhuku ne ihikhre, si bi su mba tine ughno kulo, sisa rine ihi Kpare gah. ⁵Mari ya su na iyii ti mbre ti luu ongho tisii, rii masa yabii na shwruun nga. Ree gahii na irii mangrii ganha. ⁶Saga masu mba lulu ni mari kha ni khiri Mangrill rii kruu magha ta bama ni imin. Masu magha ti ni ma mlo na ihii ti bii rii masu magha tii ni hii ti bii unghu krun ma mari zuw arii ngho ti mikii ma. ⁷Irii magha di ma klar ye rii sa ya ti whu imin ti risheshe ughu ngah. ⁸Ni irii gahu nghamu Yan'su na yambirinsu ma shrambra na Musa mba ti klar ree Ima ma shrambra na risheshe unghu. Masu mba lulu na mikii ti bii unghu, rii ma klar bimikii ni ma rineh ku ba mba lu-lu. ⁹Masa riya krii na 'nghuga. Nwroo miki ma riya mbi ma niyi mangri, kati ringri mangri mbabu. ¹⁰Ko bubuh, na ku bimi kii, na kuree, na kibii na kuru mi kii me. ¹¹Ringra rikah na ngho ti ni fee me ni, Antakiya, na Ikoniya, na Listira, me rumi kii ns ringra ni kamema pye Dada chumi ruu ye. ¹²Pyepye mangri ti ni ma du hii Christi Yeso ma riya waringrah. ¹³Mangrii ti bii na mba ree ma riya bii gbughu nghamu, sih. be sagah na nguma. ¹⁴Ko babuh duh ihill ti ni buh uwu risisii sih be gbegbe. Buhuh nandi bu klar. ¹⁵Bu huu me rih uwuihi bu huu arih ngho ti ni ma wa'a masu ti ni ma saiwu imhi ni kraa sabo ni bimi kii ni Christi Yeso. ¹⁶Shwashwa khakanmpe ktre Kpare I whri na Kpare. I ktre Kpare suna riba, na ku ree, na kumelu, ¹⁷I su nyinmu na ngrii Kpare na mlo, lu na ndu ti sii unghu.

Chapter 4

¹Me di ugu Dekre ngami Kpare na Christi Yesu, tini riya uma mba ti kpi na rinyhe na mba tima fu', na nghumu natikiklar nguhu na kachusungu. ²Krekre Kpare, sii tigba ni rukpu ni wayi rii ba wayingah. Mailu, gbu kulami khii na kuwrii naku klar. ³Rugpu rii ba, ni mangrii ma baya rumikii bi ni kilar tisii Unghu. Na gamimu mariya kruu a rii mba kiklar ti tamah ti ni yasu kurson mikii ma, ti ma riya klre klre ti ya kah ni Ituma ⁴Mariya ruuh na ku huu klre ma ti risherishe ughu, mari ya rea duh ongho khiti. ⁵Ko bubuh, mai mikii ughu be ni ubgungho, waringrah, lu Duh ta ngrii ti klre klre Kpare, lu duh uwu risi sii. ⁶Ni sui titami mi rii lubwa ye. Rugpu ti ya gunme dikpi ⁷Me rii lu tshengbu ni ongho ti sii unghu. Me meame ku kreeh, me riga ta risheshe uhu. ⁸Itourisii ti oriye tilu risii rii gpi me, tini Dada, ti rii shumo risisii, ni riya name ni kpri ti ruba, basu meame na buhbuungha ngha, rii na mba ti ma bii na ku ba nughu. ⁹Lu kokari uwu sii ba na mena. ¹⁰Ni Dimasi rii gah bwame sabo, I bii na a rii ongho gbumiti a ka kha Tasalonika, Karaska kah miti Galatiya, Titus piye ka kah miti Dalmatiya. ¹¹Luka manbbe ni yeh nami, ya hii Markus sii ba unghu, Isu na rihsii ti ya lundu nami. ¹²Titikus, me tuunghu kah Afisa. ¹³Ni biya riba bi utruh me, me bwa sabo nii karbus ni Taruwasa, na arii kah kanmbe me a rii ti masu na a rii Itah ni ma wah ni risiih unghu. ¹⁴Iskandari nisu ngrii ti nah arii Itah lu nami kubii risisii, Kpare niu ya kpra unghu Ndum boh unghu. ¹⁵Bubuma lu rahrah naughu, don ba bii na arii klre yi ngha. ¹⁶Rukpu mi di kre mi ti ndi, ba ungru ni du kazeme, piyepiye ma maa bwame sabo, me feh ma baya kah ku bii ni risii ngah. ¹⁷Amma Kpare ti na me, a nami kushiru me klar klre Kpare risisii unghu, do gbii mangrii ti gbumiti ma whu, maka feh ti chu uboh ni Nyuh ¹⁸Kpare ya chume sabo rii gbugbu kubii, ya kreh nami sii ya name ni kachu su unghu ti kare. Nanghu mu su ugba gbugbu na gbu, nasun Nyinmu. ¹⁹Druh nami Bilkisu, akila, na mba kihrii Onisifaras, ndeh ²⁰Aratas na teh ni koranti, Tarofimas mi bwa unghu sabo ni Militas, unghu baunghu na pya. ²¹Lu iya ni pya ya sii ba kafi ku. Aubulus rii tchuwu nde, na Budis, na Linas, na kalaudiya, na piye mauwuni. ²²Dada yima teh ni mikii uwu, na khii krey Kpare na teh na undu.

Titus

Chapter 1

¹Bulusu (IFFI) Kpare (isu) mba tini ma zrese elo yeso kristi ni kre kpare yesu kriiti ti rishe-sher ti ai ma wa mangri ti ma hu kre risheshen ai bi la ker unyu kpare ²Ku so miki ai kre kpare ti ni sa ri saringa, i kre in gre, ina, tangyu ai rikpu. ³I ba fu lila klenghu ni rikpu ti ai su Nghimu. I ba ka kre umo kpare ti ai yi bil la-ghu krayi sabo. ⁴Inghu yi wa Tutus uwuyi ai uso miki wundidi uwudin tutus Isu na rishe shen. Ingho risin la khi lamiki na itiyi kpare ne yesu kriti kristi ti ni bi ringha ba. ⁵Ni kren Ngha mi mu ni mi bwa wu sabo ni miti (crete). shi glu mgho ti ni ma sa lunga ba kalu shi gru mba riko g'u mba ti ni ma kre na wu ku glu. ⁶Na ma fe Nku ne so ne inde risisi, na Ngha wundidi na ma wu ti ni ma su na tshri tshri, kpare ni miki ma na ma sasu ne ohe risi si ma ni yam bri. ⁷Itiyi ni de kande ngha. Su sheyi yi ni ku ti kpare ya si na ma ka fenghu kafu ngha na ma fenghu ka hi risi di kande ngha na miki ribin ga, na wa mate yi na ka ru ka fu yi na ku su ngri ti ni rii bi la risin Ngha yi. ⁸Na su ngri ti mi bi risin kper kpee na maka mase mba ri sisinghu ma ma su ja lmi, mba rishe shen, ku rul risi bi ti rishe shen. ⁹Na bi kri ti ni ma klanghu gbe gbe, na ayinmu ya hu ti gbi itu mba ti ai ma si bi na kreghu ngha. ¹⁰Sagah ni kame yi ma nghitu na nghu ngho, mma mbni ti kegbu Ikru kre ma i sukre ishe, ma ri ta mangri ni khi ngbiti ribi. ¹¹Yi ka bi na kre ma yi, ma ru kla kre libi rti ni sa singa, ma krl bi a rii kameklri yi na nghu ngho. ¹²Ndi ni kame ma su la Imhi mba creta ma ri sari, mba shabo, ma rili ri na nghu ngho. ¹³I kre ngaha su risho shen memalu shi na ma kpi rissi ai kre rli she shen. ¹⁴Ka bi na ngi ti ni mba yahds ma ghru la su rishe shen yi na. ¹⁵mba ti ni ma su na uhu kpare, I su uhu risin mba ti ni ma sa su na uhu kpare ti rishe sherga, ka ki ti tama su ri bi, miki ma, na kri ghama M' yi kpare isu ribi. ¹⁶ma ri kre kuma hu kpare aduma sa bi na kre kparenga. Ma rii shi ma, masu su na risinga, (ma sa bi na ndui risin ti ni ma rilunga) masa ri lu undu risi ngha.

Chapter 2

¹Kre kre rishe sher ti ɔi ma ɔa kree ɲawu. ²I si ɔa ma ngree mangri, shi na ma me ɔguma bi, ɲa ma ka ku ngho risin, na rish shen, ɔa mki wundin. ³ma ngree mangha, ɔa ma bi risin ma ri sis, ɔa ma ka hi risima na ma kyenyu yi na mate yi shi na ma te kli kla risin. ⁴Ma ɔgha rihe, ɔa ma me mabla ma, ɔai mawuma bi re re. ⁵ɔa ma bi muki ti singhu, ma bi kni rima risisi ɔa ma ka kpetu ɲa kre mablama, shi ma masa na (yi) ɔa ikre kpare. ⁶Gree masa tu rere ɲa ni na ma lu rere. ⁷Lu rere ni kame ndu wu, rukpu ti ni biri kla, yi ku ma rii hu wu. ⁸Lu Ndu ti ni ma sa fe kughu ho ni ka menghu nga, ka nu mba ti ni ma sa bqi ɲa kre kparenga, na ma wa rii whi. ⁹Ari ifi ma kpetu ɲi kre mati kirii ma ɔi ɔgho to ni ma rii klama, ɔa ma ɔama khi. tre miki. na ka su khi bi miki yi. ¹⁰Na ma kayi na ma u yi yi, ɔama tu rishe sher shi na kpere na fe iriti ni miki ma. ¹¹ɔa nyimu mangri kpare ɲ'ya ti khra mangrii sa bo. ¹²Ikre ku yi bwa ihi ribin sabo ni khizi miti, yi lu rere ɔa khi kpi yi rii ku du kpare ni renghu. ¹³Yi rii gbe rukpu ni ya fe ku gree kpareni miki yi shi yi fe riingha yesu kristi. ¹⁴Iyesu di risinghu shi yi fe ringha ni kre ku gbuho yi, Imenghu lu ni mba ti ni ma di risima. ¹⁵Gbi mangri tu shi ɔama hu birii kre kpare kar mangre ka yi wu gbu du du yi

Chapter 3

¹Kre, na ma kpetu shi na ma di risi arii ariye, na mba ti ni ma bii riti kpe ni kre ngho risi. ²Na ma ka tun-ngru yi, ka gbi kre na yi, ko adi na me hu, shi na ma shiri-sima (ba) Mlteh ni kondi. ³Ni rhi-rhi mi-mi na bubu yi na sa su na risghitu, yi sa ka ganga, yi ka nghitu, yi na bwa hii sabo shi na su mafi, ni kre ku loo klrizi miti na ringrima. Hu na, yi kpi ni rikpu ngho-ribin na ku mro miki, yi sa rii binanghi yi ga, yi bi risyl'i ye, yi sa ka hungghi yi na manjuluhin ga. ⁴Ri-kpu ni kpare bi kre riingha riisin ba'a ni Adamu. ⁵I sa su kre adi risin ni yi lunga, I su ni kre ngho ti ni kpare hu i si na-agh, a layi ringha kafhwe riheh. ⁶Kpare layi uwunghu tini bi uhu kpare ba nayi tini yi fe Ni gahee yesu kristi ne krayi sabo ringha'a. ⁷I lungaha ni rilkpui tini yi Hwre ni bon ghu. shi ba fe ringha. ⁸I shee kre gami usu-nyhi mu, kre namiki wunqindi, mba tini ma bi na kpare, ma lu ndu iti sin tini kpare la ma. A rii ngho mbi su ngho risin ni ma ngree. ⁹Ka ye kangyu na ngi na ishri ni hi ribin shi ba yi ka risi lu na. shi na kpaale na ghree ye. ¹⁰ka bii na ngrii ti ni ya ba bii wu la yi, ni bi na, gbu-nghu na. ¹¹Hungrii gaha, I bwa rishe-shen sabo, shi lu lu ngho ribin shi ruku. ¹²Mi tuu Arti mas na TIKIKUS la ma ya fe wuu shina kre na yii na'a, kre agbla seri fe mi ni Nikobotis na, mi so ti ti mu bu ni rikpu mbru. ¹³Zinas hu umo risisi, nghn la Afolos Tuu ma ndu la, shi na ma ka shre kandu yi. ¹⁴Ya si na magree na ma kla ungho ti ni ya ghre ma na ti ni mare kpi runo. ¹⁵Mba ti ni ma kpi laam ma rii tsuwunde na, yi yi ma yi tii tsu mba ti ni ma bii la yi nde ti ni ma buyi ti rishe shen.

Philemon

Chapter 1

¹Bulusu ngri aze uri ti Yeso kriti, ni wani mi Timoti, Bulusu ni Filima wani ndu yi. ²Ni wani yi rina Filima Affiya, ni Akripu wani ti tariku ni Yeso kriti, ni kaze Kpare ti kiri wu. ³Na ubo-risi ti Kpare ti ni bu, ne kalamiki ti utiyi Kpare, ni ingri kiri yi Yeso kristi. ⁴Miri weeri na Kparemi. Rhikpu ti mirifeh na Kpare nawu, ⁵Nikre ti mihutu kre tawu, ti khibii ni ungri uri-yii Yeso ni uwhiri miki, na mangri ti ma so ni miki titre. ⁶Mife na Kpare ni bimikii tawu na sheru, nhu fe ukla risi ni ndu tisi ti Yeso tshra tshra. ⁷Mife tremiki na ngho ngho na miki pya kre khibu wu miki mawani ti mabi na Kpare ri griyii nawu wani. Kre nyi⁸kre-nyii meso ni gbamiki ni uwu Kpare ti dii-kre nawu nuluu kandu. ⁹yiso, kibi yeso ni nami khruwu, ume Bulusu ungri riku, misu ngri azeirhi ti kristi iyese. ¹⁰Miri ludaka kre uwumi Onisimu ti misu intingho ni aze urhi. ¹¹uwangami ilu ribi nawu, bebe-ngu isi nhawu na-mi. ¹²mi tu ngho ndu nibu, uwu miki mi. ¹³Mi taryi na uwumi-gami na ti si lu nami ndu rikpu me la ni aze urhi kre undu Kpare. ¹⁴Mena ya lu kandu na bomi nga, ukre ndu Kpare na rhyu miki wu. ¹⁵kre nga-mi nna biwu sabo rekpo gya shi nhu fe ngho gbugbu. ¹⁶Bebemi, usasu ifi nga, nna kra na ifi usu wani. Uwugami su uwu ne igah tawu kre ndu Kpare. ¹⁷Nii bu bii nami, bii na wani ndu uwugami. ¹⁸Kandu ti uwugami lu nawu, rhe ubi nawu kandu, memi mi ya. ¹⁹Ume Bulusu wa kakambe mi na ubomi, mi riya ti kpra na risimi, ubu na risiwu su tami. ²⁰Wani mi, grime ni nde uwu Kpare nami fe miki pya ni ndu Kpare mi. ²¹Mibi na wu kre ti bu ri du ugri Kpare, nami wa kakambe nawu, burelu kra undu ti me wa. ²²Hwa nami kaze tiila, miri so miki nama bimi sabo ni kaze urhi. Feh na Kpare nibilu miri ba kiritu. ²³Epararas, wani ni kaze irhi, kre kristi Yeso ri chuwunde. ²⁴Pye ni mawani Makii ne Aristaku ni Dema ni Luku maa-ndu Kpare nimi. ²⁵Na ugrii kpare ni Yeso ni griiwo. Nasu nye.

Hebrews

Chapter 1

¹Rukpu ni khizi kpare uzubo mba tigbaa ti ni ma krekre kpare ti ihiiyi mu si kre na mangri matiyi arii uho nanghungho na ni gahi na nanghugho. ²Ni rukpu ti gboogami, ikre nayi zu kanyu uwu ni unghu mu riia glu si bi ariingho shwashwa ti itinghu. Ni gahinghu mu piye ni kpare lu ugbumiti. ³Unghumu su kukpako ti kpare na foto ungho ti ni kpare su. Unghu mu ubwa ariingho bi na ikre khishhhherunghu. Ni khizi ti ni hwa aringho riibi, a su miki ni uboriya ti unghu ltinghu tigba ti kahre. ⁴Unghu usu tigba ikra na mba kutundu kpare ni kre ku inde ti ni bafe isi na gbawa kra na ti tama. ⁵Asu tinyi ni kame mba ti kutundu kpare ni kpare na kre nangho ku, "Bubu bu su uwu mi, irenghu misu itiwu"?

Re asu tinyi ni kame mba ti kutundu ni kpare na kre,
 "mi riia su iti nanghu,
 unghu riia su uwu nami"?

⁶Koh,na ni kpare bi uwunghu ti riiri ba ugbumitiwa,ikre ku, "mba kutundu kpare shasha na ma kala miti nanghu". ⁷Nikre mba kutundu kpare,ikre ku,

"unghumu ni me arii uma mba kutundu titanghu na masu arii uwhu,
na arii mati tanghu arii ireh ti khila.

⁸Ni uwunghu ikre, "kachusuwu,kpare,usu ti ugburukpu na rukpu. kpala tiluriye ti mitiwu unghumu usu kpala ti kre riishenghu. Bu himikii ti ni su piye piye si raa na ariingho ti ni makre ku ma kacluyi. unghu kpare,kparewu,itabo nawu ni riisi na mano ti kumru ti ni kraa na ti maka riikriyina"¹⁰Na riiri,Dada,buso ikpi miti. kahre usu ndu arii bowu. ¹¹Ma riya djhi,ki bu riya kayaya. shashama ma miya ti gba ka uthro. ¹²"Bu riye ti shinghu ka uthro ti kaye, uma riya ti ye ma ka uwu thro. ki bu ukru windindina, arii iyeyina masarii memenga". ¹³Ko indi tinyi ni kame mba kutundu kpare ni kpare kre shiya ku, "su ni uborriyamu thuu rukpu ti ni mi riya lu makaiyii na ma su gboglo ti arii uhowu". ¹⁴Uma arii mba kutundu kpare masa su uwu ti ni ma rulundu,si riighrey mba ti ni ma riyyati fe kubusabo ti ugburikpu na rukpuriga?

Chapter 2

¹Nyiemu yi riya di mikii riisisi ni ungho ti ni utu whu,ti ni yi sariya zu gahindi gbvanga.²Ni ikre ti ni makre zu kanyu mba klutundu kpare yi whu usu nyiemu,ku ungho riibi ti ni yilu na kumgbitu ma ruuya fe riingra nyiemu mama na ma,³Khiki gu ni gu yi riya hwrey ni yi ranghuyi ti bu kubusabongami? kubusabo ngami mu ni Dada zeze kre mba ti ni whu natu mabeh sikre nayi ku usunyiemu.⁴Na rukpunghu kpare bewa kusunyumu si klanghu na ariingho ti ni mangri riya whu,su lu ariingho mba ti dakrakrama,na khiga ariingho ti uwhtisiinghu ukru tini ma nanghu.⁵Nikre ugbumiti ti ni riiba kpare sa na mba kutundunghu na ti ni ubomanga.⁶Nyemu,unghru kre ni kanyu kukre, "Aki usu ingri,ti ni bu riinganghu ni mikiiwu? Reuwungri,ti ni bu menghu ruwhu riisisi?"⁷Bu me ngri s sa maa mna mba kutundu kpare nga, bui kruunghu na thro riisi na ariingho tio arii iriye. ku bu songhu ni riisindu arii bowu.⁸Bu lu ariingho shasha ni uriihuo tanghu".usu unghumu ni kpare ughungho shasha lu niuriiuhonghu.ki bebenghu yi sa whui ariingho ti ni makpi niuriiuhonghu. ki bebenghu yi sa whu ariingho ti ni makpi ni uriiuhongri nga.⁹Ako yiwhu unghu ti ni ma menghu ti nasuwucici ni arii mba kutundu kpareti rukpu wugya, yeso, ti ni ma kruu nghu na thhoriisi ti mba ariiye nikre kuwa riingra na rufu,sina khighrey kpare l riya fu wunahenyi ni kre riisih mangri shasha.¹⁰Ungho ngami uma ni kpare,tini ariingho shasha whu ni ngunghu unghu mu piye uluma,ti ni mawu na nghogho ba kukpako ti kyanana. Ina ma na unghu na lu ingri ti ni bi khikrasabo ba na mloyi ni gahi ti arii kuwa riingra.¹¹Na unghu ti ni kro mangri piyepiye na mba ti ni makro ma ma rii kachu wundidi. Nyumu isa su ungho riisii nanghu nga ti ni riibi ma ku mawoni.¹²Ikre, "mi riya kre ndewu ni mawoni, mi riya ta shumgba ni kre riisih wu ni kame mangri ti ni mahal".¹³Piye, "miriia bi na nghu". Na nyumu, "whu, gamimi na mawu ti ni kpare nami".¹⁴Nyumu,ukru ti ni mawu ma riiganguma ni igah na mayi,unghu piye igah ni kame ariingho mbami,nyumu ni kame rufu i riya ji unghu ti ni su na khisheru ti rifu,unghumususu, ukpre ribii.¹⁵Ungho ngami usu nyumu ti ni unghu riya sabo arii mangri ti ni kre tshetshe rifu ma rii kpi ka arii ifi.¹⁶Ti riishenghu isa su arii mba kutundu kpare ni unghu riighrey ma nga,usu mawu Ibrahim.¹⁷Ina si ti na unghu na whreh basu ka mawori nghu ni arii gahi shasha,ti ni unghu riiasu tigba ti ni su na kumro mikii na riishenghu ni ariingho ti kpare,na ti ni unghu riya bi kulurii ba ni kre ariingho riibi ti mangri.¹⁸Usu ti ni yeso uwa riika na kufe kuma,nyumu a hwu gahi ti ni riya ghrey mba ti ni mafe kuma.

Chapter 3

¹Yimawoni ti ni yi su piyepiye na,yisuni kame mba ti ni mabima rii kare. Gah ni riisi yesona,ni unghumu ni su ba ni ma zeze du kpare.unghoni yikre na kanyuyi. ²Ulu riishenghu ni kpare,ti ni hinghu so,ka ti ni Musa na su riishenghu shwrashwra ni kame kristii kpare. ³Khiga usu ku unghu yeso usu na kumloyi kra na Musa,asu nyumunga unghu ti ni meh khiri usu na kumloyi kra na khirii ti ni unghu meh. ⁴Ingri mu ni meh khirii shasha,ki kpare mu ni meh ariinghho shasha.⁵Unghu Musa uwu kutundu kpare ulu riishenghu ni khiri kpare shwrashwra su ruwhu ariinghu ti ni ma riya ti krekre ni riisima ni gahiya. ⁶Unghu kristi uruwu khiri kpare. yisu khiriinghu ni yi bi gbegbe khisheru mikii na kusohmikii ti ni riichi kpafo nikre nghu.⁷Nyumu,usu ka ti ni uwu riisi kre; "lrehnghu,ni buwuh lilanghu. ⁸Ka bwa mkikiyi nayi ka ti kuchukulu ni rukpu ti ni ma mahma kawhu ni kameji. ⁹Ngami nasu ni matiyina ti kasa ma chukulu kuma kamah mi, na ni kame iyie awuane umawhu ariingho ti ni mi lu. ¹⁰Nyumu,mi sa wuh kulombakhize ti rukpu ngabunga mina kre, "ku uma ma sari kri ni gahinga ni mikiima. masa wuh ukru arii gahi ti ni mi luluunghominga". ¹¹Usu ukru ti ni mi thrumangri ni kame kafu 'ma sa riya ka ni khiyiminga"¹²Lu rere na mawonina mbaluna,ti ni kameyina ma sa riya fe indiyina ti ni riya su na mikii ti kubinga,mikii ti ni hwrey khizi na kpare ti ni su na khishi. ¹³Su mba ti ma kumwo khizi nghiyina ikprina kpri,ti ni ma bi"bebenghu", indi ni kameyina sa riya fe khizri mikii ni kre kumbre ti ngho riibinga.¹⁴Yi su maka kristi ni yi bi mikiiyi gbegbe na khibiyi nanghu ti khiriirii ya thuu kacu ru gbowa. ¹⁵Ni kre ungho ngami make ku, "lrenghu,ni bu hwi lilanghu, ka bwa arii mikii nayi, kati kuchukalu". ¹⁶Andi gu ni hwi lila kpare si chukulu? Ina sasu shwrashwra mba ti ni ma ruurii miki masar nubo Musa nga? ¹⁷Na andi gu ni nalu kafi ti kri awuane? Ina sasu na na mba ti ni malu nghoriibi,ti ni ruukuma ruuyoku ni kameji? ¹⁸Uthuu mangri ni mbarii ku ma sariya ka ni khiyighu nga,lsa su mba ti ni masa hwi krengunga? ¹⁹Yi hwi ku ma sa fe sika ni khiyighu ni kre ma sabi nanghunga.

Chapter 4

¹Nyumu, na nikre khika ni khiyi iteh, yi lu rere sina indiyi na kahu ka isa riiya fe ka nga. ²Yi pye ma kre nayi ikre ti siinghu ka tini makre nama. unghu ikre ngaha sa ghrey mba ti ni ma sa harii silu ni khihi ti ni mikii na mba ti ni ma bewa. ki ikre ngaha sa ghrey mba tini mahwu si sa, ihe khihi ti mikii ni riisinho nga

³Iye mba ti ni yi bewa yika ni kame khiyi ngaha, ukru ti ni nakre,
"ukru tini mi rathuu mangri ni kame kafu,
m, a sariya ka ni kame khiyimi nga".

Na nyumu arii ndunghu ma meme rii rukpu ti ni manaso ikpi ugbumiti.

⁴Unghu ni kanyundi kre ikre ti ti ikpi ti tamba;
"unghu kpare yhih ni ndunghu shasha ni kpri ti tamba".

⁵Pye, ni kachu niyi rii kla umbe ngame unghu kre ku,
"ma sa riiya ka ni kame khiyi mi nga".

⁶Krenyie mba saga ni ma riiya ka ni khiyi ndi mba ti ni ma zeze hwu ikre tisinghu ma sa ko ni kamenga ni kre ti ni masa hwutu krenga. ⁷Unghu kpare ibi si so kprindi, ti ni binghu "Irenghu", ti ni kre zu kanyu Dada ni ikre ti ni ma mbringhu ye;

"Irenghu ni bu hwu lilanghu,
ka bwa mikiiyi nayi".

⁸Kasu ni Joshua nama khiyi, kpare saka kre ikprindi nyumu ikpri ti tambo teh ti ni ma shi so mangri ti kpare.

⁹Nyumu ikpri ti tambo teh ti ni ma shi so ni mangri ti kpare. ¹⁰Unghu ti ni ka nhi khiyi ti kpare ife khiyi ni ariingho ti tanghu ti ni riilu, ka ti ni unghu kpare iyi ni ndunghu. ¹¹I riiyasi si yisu na kumromikii ti ni riiya ka ni kame khiyi ngaha, si na ngru na kaka ni gahi ti kumgbitu ti ni ma lu. ¹²Unghu kre kpare usu na ringha si rulu ariingho si riiriinyu kra na kaja su na kanyu aha. Ufru si krelu aha ringha na uhwu ti mgbafuti ayehni ameh si hwu khiga na ungho ti ni mikii inetilu. ¹³Ariingho ni kpare lu indi salu mba nonghunga. Nyemu, ariingho makpi mgberemgbere ni kaye ni sheyi unghu ti ni riiya ti nanmghu khiklo aringho ti ni yi lu. ¹⁴Nyumu na ni yisu na tigba ingrehnghu ti ni hwu karee, yeso uwu kpare, yi bii ariingho ti ni mikiiyi bi nama gbege. ¹⁵Yi sasu na tigba inghreynghu ti ni sa riiya mro mikii ghreye ni kre kushogayinga. yi su na ingrindi ti ni arii gahi shasha ti ni unghu pye ma mbringhu ka ti tayi, ki unghu so lu ungho riibinga. ¹⁶Yiya na khisherumikii ni kachus khighrey kpare, unghumu riiya lu ti ni kpare riiya mromikii gheye na khine tio khighreye ni rukpu ti ni yi su na khine.

Chapter 5

¹Unghu tigba tigbanghu,ti ni machunghu ni kame mangri,ma nanghu ndu ni kanyu mangri ni ariigho ti kpare,si na di ni kpare ariingho ni mangri madi na ni riya hwwu ni khila ni kre ariingho riibi. ²U hwwu tilu rere na mba ti ni ma sa kpakoyi nga na mba ti ni mambre ma,tini unghu pye usu na kushoga ukru ti mangri. ³Nyumu,unghu pye uma ti ni riya lu Hadaya ni kre ariingho riibi ti tanghu,ka ti ni unghu lulu ni krer ariingho riibi ti mangri.⁴I sasu ni kre riinghungunghu mu ni ingri hi ungho ti si ngaminga. kpare mu ni binghui ka ti ni bi Aruna. ⁵Ni gahi ukru ngami,unghu kristi sa ne ungho riisi ni riisihnghu ti su tigba tigbagbanghu. Unghu ti ni rikre nanghu ikre ku,

"Busu uwu mi,
Ireenghu misu ltiwu"

⁶Usu ka ti ni unghu na kre pye ni kachundu,

"Busu tigba ti gbagbanghu ti rukpu ti ni so riya memenga kati melchizedek.

⁷Ni arii kpringhu ti ga,kristi ukrubo niyi si mie na arii khiki na mayii kpare,ni unghu mu ni ma ti kre ku isa riya ti fu nga,u ma hwwu nanghu nikre riikringhu ka ti kpare. ⁸Na unghu ni nasu uwu,ikla khidi riisi na riingra ti ni wa.wa riingra ni riisinghu.⁹Ma yende a su maa sisu,ni ingri ti ni bii manghu,kulu ti ni feh khiyi ti rukpu shasha.

¹⁰Kpare lunghu na su tigba kaze kpare melchizedek. ¹¹Yi su na ngo mbribri ti kre ni riisi yeso,ki a su na riingra ti yi mekre ni yiyina yi sa rukwu kre riisisi na nga.¹²Na rukpu ngami usu ti ni bu kasu mba ti kla na,ko ki bu ye riine ingri ti ni riye klayina aringho ikre kpare ti ni ma sa lu khinjinga. Ba rii ne mayibeh na,sa khiya ti sherunghunga.

¹³Ti unghu ngri ti ni rii wa mayibeh i sa hwwu kre kusu piye piye riisisi nga,nikre ku usu wuci. ¹⁴Ko khiya ti sheninghu usu ti mba ti ni ma gba.uma mu ni kre kumayi ma kla kuhwu ngho ma ni gahi ti ni ma riya hwwu riisi na riibi.

Chapter 6

¹Asu nyumu,yi riya bwa ikre yeso ti iriiri sabo si yi ya ikrenghu ti ni nghrey. yi sa bi riya sokpi kre khiyemikii rii undu ti ni mafu na kubi kpare, ²Na kusokpi khikla nikre arii batisma,khita ariibo ni riisi,kurhuu rii na mba ti ni mafu,na kushumo ti rukpu ihayi shasha. ³Yi riya lu ngami pye ni kpare nayi rukpu.⁴Isa riya lunga ti mba ti ni ma hwu,mba ti ni mana hwu kulo arii ngho ti kare,mba ti ni mana su na uhwu Tiisinghu, ⁵Na mba ti ni ma hwu kulo ikre,kpare tiisi na arii khedheru ti rukpu ti ni lu nga ti na ma hwreyma ba si na ma ye mikii ma. ungho di su nyumu nikre ku ma bi ruu uwu kpare kpa ni gba mbre kaku nikre riisih ti tama,si bi nanghu riwii mgberegere. ⁷Unghu miti ti ni lulu ni riisinghhu,ti ni unghu mu ni rii hweh arii ka ti ni masu na nghotisi ni mbo ti ni ma do nama-miti kpare udubo-ngho ni riisinghu. ⁸Ni hweh arii gugo na kashi yawo i sasu na ndunga sisu ka ma lu nyu nanghu. Iriya hwuu ni khila.⁹Nikre ti yiyina,mawoni na,yi su na arii riisisimo ni riisiyina,arinngho ti kraa saboh na kru khikre ni yi kre ngami. ¹⁰Unghu kpare sa rulu kiibinga. Isa riya rembuki na nduwunga na khihimikii ti ni bulu ni ndenghu,ni kre ti ni bu lu ndu ni mba tanghu ti ni masu piye piye,bu teh ti lulundu nama.¹¹Iti ni mikiiyi na khisheru ku bu riya su na rere ya gbu,ti ni riya greh kusomikii na su riisheshenghu. ¹²I riya ti ti ni bu sariya su mba shabo nanga,bu riya lu ka ti mba ti ni maso mikii na kurumikii si glu arii khitanyu.¹³Rukpu ti ni kpare tanyu ngami ni Ibrahim,uthruu mangri na ngurighu,ungru saso ti ni kraa nanghu ti ni nghu riya thruu mangri nanghu nga. ¹⁴I kre ku, "Mi ti riishshenghu riya tango lu nawu nubo si riya nawu khihweh nanghungo". ¹⁵Na nyumu,Ibrahim fe ungho ti ni ma tanyu nanghu nikre ti ni rumikiinghu si ti gbe.¹⁶Arii mangri ma rii thruu mangri na ngri ti ni kraa nama. Ni kachu ti ni arii rukro ma kameme wa kachungu mu ni kuthruu mangri ruu dowo ti nanghu khisheru. ¹⁷Ni kpoare bi ni mikiinghu ti kla kayeye ni mba ti ni ma riya glu khitanyu khiisi ungho ti ni unghu so ni mikii ti ni sa rii memenga,ti ni unghu mu na nghu khisheru na kuthruu mangri. ¹⁸Ulu ungho ngami si na ngho ahakpu ti ni ma sa riyenga na uma mu ni sa riya saringa yi,tini yi kri kalu ruuba,riya fe khisheru ti bi gbegbe kusomikii ti ni ihayi yi.¹⁹Ngami mu su kachu ti lu ruuba na ti riisheshenghu ti ni riishi yi riya ru bi, kusohmikii ti ni ka kameme ni khizi uthro kluu gahe.

Chapter 7

¹Ina suh melchizedek muh, iriye salem tigba ti kpare ti kareh, ni gboh na ibrahim ni rhe ka ba rukpu ni kah wuh ari iriye si dubo nanwu ni risii. ²usuh unwu mu rii ibrahim nanghu awuh ni kame unwo tshratshra, na rhirhii, i yeh inde uwu ku nasu, iriye shurashura nwu, ni nabi suh, "iriye ti Salem", woto " iriye khiyimiki." ³Ba sah suh na iti ngah, na irih, na malhi ti kasasah, si sa suh na ikpri ti rhirhi nga ko ikpri ti rufuh. ni mi muh a suh kah uwu kpare, i ter tigba gbugbu. ⁴Whu ukrih tigba ni ingri nagmi shu ni itiyi tshratshra ibrahim na nwu awuh ni kame mawunwo ni ghu ni ka chu ni tah tshwa. ⁵Pla'mbe na mawu levi' ken' tshreru tigba nin kachu naul na ma bug ndidi ni kameh awuh zakah na mangri, woto mawani ma ni kre wmah pye masu mawu ibrahim. ⁶Mechizedek, ni ma sa whu ku-whye nwu rhi na ma ngah, i buh zaksh ni boh ibrahim, si tango lu na nwu ni uboh, unwu ni su na tanghu. ⁷Ba khi sa iri tigba ya dubo tisri nwu ni wuci. ⁸Ni nwo ngha ni mangri rhi buh zaka (wundidi ni awuh), a bhi su ki a ter na rhinhya nwu. Nii bi su ikre yi, levi (lawi) ni nwu buh zakah, unwu pye u prah zakah zu boh ibrahim. ¹⁰Ni kre ku lwvi na su ti gha,, matinwu ti kasasa rukpa ni melkizedek gbu na ibrahim. ¹¹Bebenwu ni kah lu risii, ma fe lu ndu meme ni kame mba tigba ti mangri lavi (usu na u mah mu ni mah di pla'mbw) doka ba bi su risi ngba na tigba ndi na bi bah ni risii melkizedek si sa dunde haruna ngba ¹²Rukpa ni ma yeh mba tigba, nwumu ma ya yeh pla'mbe pye. ¹³Ingri ti ma ri krekre ngha mi ni risinwu usu ireh mba nai ni bah undi ni kame ma ni taba lu ndu ni shakpa. ¹⁴Ngha mi usu kayeye, dada yi i rhi khiri yahuza, ireh mangri ti ni musa sa taba bi nde ma ni kame mba tigba ngha. ¹⁵Nwo ni yi rih kre usu kayeye, ni su ngru ni ka ba na uwu melkizedek ¹⁶ngami usu tigba ti gahi ti yi mangri nga, usu tigba ti ni su na igha na rhinya ti ni bari meme ngha. ¹⁷Ka ni ma wah ni kakambe ti kre risi uwu," buh suh tigba ti ndrandra ni risi uwo ti melkizedek me lu. ¹⁸Ni kre plambe ti ririh ni sa su risi nga. ¹⁹Usu nyumu umah sa riya meh nwo lu ngha. ni mu somiki ti sinwu te ni itiyi na unwu mu ni ya fe gahi ya kpare. ²⁰So miki sinwu ba ri ba na kutruhu mangri ngha usu nwunu tigba sa li kutruhu mangri ngba. ²¹Asu nyumu kpare bu tiumargri na yesu si kre." dada yi trumangri si sa ye miki ngah u su tigba ti ugburukpu na rukpu. ²²Ni kachu nghami yesu bu tanghu ti tshreru. ²³Risheshe nwu, rufu sa bwa mba tigba na ma lu ndu ughurukpu na rukpu ngah. Ni mimu a su mba tigba ma mbribri si kpe mandidi. ²⁴Aasu ni yeso ya soh ya ugburukpu na rukpu ku suh nwu ti tigba ba ngru ni kra nanwu. ²⁵Nisu nyimu usu na mlo gbamiki ti ya buh mangri ti mari feh na kpare ni ma zuh na nwu, uchu na uno yeso ri feh na kpare na ma. ²⁶Nye ah maa nayi yi su na iriye tigba nwu, ni su pyepye, su lulu nwo rihwi ngah, su gbva na mba ribhi, si nwu ka kare. ²⁷Ba bi su na kandu tu lu nhga, ka mba tigba ni ma rhi di risi, na riri ti risi mah, si bi lu ti nwo ribi ti gbu mangri. Ni mi yeso di risi nwu hwo wundid ni kre risi mangri tshratshra. Nye mba ti ni ma sa tshreru ngah. Aasu ikre kuthru mangri, ni ba rukpu plambe, si hi uwuh soh si me nwu lu pyepye ti ugburukpu na rukpu.

Chapter 8

¹Bebenghu ungho ni ri shrambra ti kre ungho mu su,yi,suh na itii tighbanghu ni su ni riti ti ubo ti ri khiya ti Dadayi ni kareh. ²Ungho bu su uwuh khiri ni kachu ngabu ni su pyepye,kaze ti risheshe nwu ti ni kpare na risinghu melu l basu mangri ngah. ³Tshwatshwa mati mba tighba mari dih ungho uwhirri na khi di risi. Asu nyumu na ko andi na su na ungho ti di risi. ⁴Ni ka su kristi ti ni gbumiti,ba ka su tigba ngah. ⁵Ni su nye mu mba ti mari di risi ma kpye ni kre plambe. Maa lu lundu na mawu ngho ni ma kpi ni dambri kare,ka ni kpare djwa kutuh musa ni rukpu ni ka ya ti meh kaze kpare; "kpare i kre, "lu koki ka ti ni ma na kla wu ni Ghashi⁶bebenghu undu ti ni kristi buh i kra na ti tama thwathwa,si ri fey ngho ni sii kra ti ni yi bi na nghu ti ni su tanghu ti ni bii si kra. ⁷Ni ngho ti niyi bii na ngho isii ngunghu,ba bi su yi neh ngho ni bi su guvwa na ti riri. ⁸Rukpu ni kpare hwu mangri lu ngho ribi,i kre ku ungho ya ye miki rehe na khiri israila na khiri Yahuza. ⁹Babi riya su ka ti ni mi lu na mati ma kasasa nye nga,ka ni mi bima ni boh si chu ma ruye ni miti masar. masa bi tanyu ni yi lu na ma ngah,mi chuma sabo,Dada yi kre.¹⁰Ngami su ikre ni mi ya tah miti ni khiri Israila ni rukpu ngami,kpare kre,ku ngho ya umoh ni kanyu mah si ngho bi waa ni miki ma. si riya bi su kpare ma,uma pye riya su mangri ngho.Mma sa riya kla mba ti ma laa digbi na ma na mawani ma kuu, "huu Dada," ni mi thwathwa ma,ma ya huu nghu,mawuchi na mba tigba. ¹²Mi riya rumiki ni ngho ti makri lu ni sa su risii ngah mi sa bi gha ngho ribi mah gangah.¹³Mari kre ngho rhihe rii meh na ngho ti na su ti rhirhi rhikpi.Ngami ti ni Mma huu ni su ti rikpi riya rebii.

Chapter 9

¹Tanyu ti rhirii na su na kachu kufeh na kpare,si su na ihii ti feh ni gbumiti nghami. ²Nye uma meh kaze kpare,ni kamenwu,kaze ti rhirii ma sabnwu nde pyepye. Ni kamenwu ma lu ari Fitila,na Tebur,na falafa.³Kaze ti rhiri ni ma krunwu,ti ni bhi dow,ma ri binwu pyepye ti ni kra pyepye. ⁴usu na shakpa ti ma menwu lu na kpanze ti ni rhi sha-sheyi ni ma lu nwo ti rhi Kengbii. Na ukru ti tanyu ni ma chu ighanwu na kpanze ti iri sha-sheyi. Ni kamenwu ma soh dazee ni ma lu mana waa,na kpala Aruna ni lu chooh ye,na ari umbre kike ni ma wah tanyu. ⁵Ni rhisi ukru tanyu,a rhi uwhu kerubi ma khru. Dada yi ni ma ri dourisi na nwu,na bebenwu yi sa whu nwu ni ya kre mandi mandi ni rhisi mah.⁶Rukpu ni ma meh kachu ngami lu,thrathra,mba tigba ri ka ni kaze ti rhiri si ya lu arhi undu ma. ⁷Usu tigba Firisti ni rhi kha ni kaze ti aha uho wundidi ni yeh,a su tilas na bi mayi ti ni ya di ni risinwu na ti nwo ribhi ni mangri lu ni sa su ti righaa ngha.⁸Uwhu'risi i kla ku masa tanjo ihi ni riya kachu ti ni su pyepye,ni kre kaze kpare kpare iteh na ndede iti. ⁹Nwo ngbami usu unjo ni ma ta'a ni nwu ni rhi kri bebenwu. Na ari kpayi ni yi rhi dii na dirissi thrathra sa meh miki ingri lu ngha. ¹⁰Irii na nwo ti wah ni ma jeh na khuharisi lu ti nna nwo gbvabva. Nnwo mbami ma lunwu si na greh igha se rukpu ni maya meh nwo rihe lu.¹¹Kristi bah ka tigba Firisti na mawunwu tisima ni ma bah,si zuu kaze kpare ti gbagbanwu ti ni sa su uboh mangri ni meh ngha,ndi ti ni sa su ti gbumiti nghami ngha. Kristi bah ni rhiti ti tigba Firisti ti mawunwo ti sinwu ma ri ba bah. ¹²Bah su mayi ari mubu na ti ari ikha lando nghha, Aasu na mayi tanwu ni kha ni kame kachu ti risu piye piye hwo wundidi si bu yi thrathra sabho ti gbududu.¹³Ni su mayi ari mubuh na iti ari lando ti rhina ni igah usu ma ni nwo ribi ma si lu ma na kro ni kpare. ¹⁴Ya su khiki koh mayi kristi uhu kpare ni dih risinwu gha kpare ba irhii ni ghanwu i nna irhi ni mikiyi na undu yi ni su rukhu si yi dourisi ni kpare ti ni su na rhingha. ¹⁵Ni kre ngami mu ni kristi sui nwokhingha ti tanyu ti rhihe. Nghami su nyumu ni kre ma lu rufwu ti nio buh mba ni ma na kpi ni tanyu ti rikpi saboh, ni kre nwo ribhi ma, ni kre ti kpare bi ma na ma babu tanyu ma ti ugburukpu na rukpu.¹⁶Nni uhnguru tanyu su bwa sabo,ni ka ba fwu mangri ni ma kpe in rukpunwu maya kre nwo ni suh. ¹⁷Se ni ma lu rufwu ko ma ya lundu na itanyu, Nwo ngami sa lundu ngah ni ingri ti ni tanyu teh na rhinyanwo.¹⁸Nsu nyumu tanyu ti rhiri ba ya lundu ngah se na mayi. ¹⁹Rukpu ni Musa na mangri de'mbe ni ti ni umoh,i hi mayi ikha lando na ti ari Mubuh,manyi,na uboh uthro rubaba na ghabo kaku si free igha mangri na kambe ti de'mbe. ²⁰Rhimi a kre,nghami mu su mayi ti tanyu na de'mbe ti ni kpare nawu na.²¹Ni mih pye a freh mayi ni kaze kpare na ari mawusi ni mba tigba rhu lundu na ma. ²²Ni su nyumu kre de'mbe,mawu nwo thrathra se ma ya Hhe mah na mayi. Ni ma lubwa na mayi ngha ba u lurii.²³Nyumu unwo ti ni ma mu su mbre unwo in ma kpi ni kare maya Nnamah na ku wuh mawu ibe. Nnusu nyumui,isi ni ma kpi mni kpare uma pye maya lu nama unwo ni kra na nye. ²⁴Kristi sa ka kame kaze kpare tigbanwu ni ma mehriwu na boh,ti ni hru ti risheshe nwo. Ni mi i kha kare na risinwu ti ya kla ngunwu ni kpare ni kre risiyi.²⁵Ba sa kha bu uhwo na nwunwo ngha,ka mba tigba Firisti ni mari ka kachu nghabu iye na yeh na mayi sagah. ²⁶Ni kah su nyumu,ka wa ringra na nwunwo rukpu ni ma soukpi ugbumiki. Bebenwu idiyi ni iyeh ti meme si hi nwo ribiyi tha ni risinwu.²⁷Kha nwu su nwumu na ingri na fuh uhwo wundidi,ti ya dwo wa usu umoh. ²⁸Si bhi su nwumu,kristi ma dhi nwu uho wundidi ti na hi nwo rhibiyi,si riya rheba Hhwo ti aha,ba su ti riya ba kro na nwo ribi ngha,usu ti ba buh saboh mba ti ma kpe rhi gbenwu.

Chapter 10

¹Plambe su uhuu mawungho ti ngho ni riya bah mba ari ngho masa su ti risheshe ngho ngah. mba ti ma tshi ba na kpare ma meh lu pyepyer na i di risi ka ti mba tigba firisti ma rilu iye na iyeh. ²Ka sunnye ngah kahi di risi ka bwa sabo ti dii? Nye mba ti doh ma ka su ma uho wundidi si sa bii ghaa ngho ribii mah ngah. ³Na ku dorisi ngaha ma kpoe riga rhibi ma iya na yeh. ⁴Riya su na ringra na mayi ari mesoh na ti ari mubuh na ma buh ngho rhibiyi lubwa. ⁵Rukpu ni kristi ba gbumiti ngahmi, lkre, dorisi na khi di ngho ti kpare ba su nghu mu ni biri ne ngah, usu igha ni bi meh lu na mi. ⁶Na ngho ma ya hwu khilah. na nwo ti ma di ti ngho ribih yi ti ni sa loa nawu ngah. ⁷Ni mi kre, huu mimii-kha ni ma wah ni kre risimi ti lu naho n si nawu. ⁸Ti wundidi ikre "Ba su दौरिरी, ko ngho ni mari na kpare ko ngho ni mari hwu khila, ko ti ngho rhibiyi ni si nawu. Mbami ni ma rilu ni kre plambe. ⁹Si bhi kre, "Huh, gah ti lu tanyu wu" ihi chukoh ngho ni ma ka na rhiri si bi ngho ti aha baa. ¹⁰Na Tanyu ngahmi, ma suyi pyepye zu udourisi ti yeso kristi ho wundidi. ¹¹Ukpri na ukpri mba tigba firist mari yande si ba lu ndu mah ni kpare. Kowani kpri ri lu hadaya nwu ukru hondidi, ti ni sa ya buyi sabo ni ngho rhibiyi ngah. ¹²Ni ihindi, kristi dih risinghu ho undidi ni kre ngho rhibiyi, l suh ni riti ti uboh rhiya ti kpare. ¹³Usu rigbe rukpu ni mba ti ma lu ihiyi na ngho maya rhe gboglo ti ughonghu. ¹⁴Nyumu khi di risi ho wuindidi i meh wu lu risisii ti ugburukpu mba ti ma pyepye ¹⁵Uhuw kpare piye kre nayi. Ti ririi ikre, ¹⁶"Ngha mi mu su tanyu ti miya lu na mah ikpri ndi, Dada kreh, Me ya plambe mi na miki ma, si mi wah ni miki mah pye. ¹⁷Ni mi ijeh" ngho rhibi mah na kugbitu mah, misa la tarhi ya ngah. ¹⁸Bebenghu ni kachu ni kulurii teh ni kre ngho nghami, दौरिरी ni kre nwo rhibiyi ba bi soh ngah. ¹⁹Ni su nye, mawani, yi su na kuttreru miki ti ni ya kha ni kachu ni glatih ni kre mayi yeso. ²⁰Ngami mu su ihii rhahe ti ni fuh nayi ti ngho zu mbre uttrwo, ni mi usu ibe igaanghu. ²¹Ni kre yisu na tigba firist ni khiri kpare. ²²Yi tshri ya na miki ti rishenghu na miki ni ma frenghu pyepye ni ngho rhibi na ighayio ni ma nha ngho na manyi ti sii. ²³Yi bhi na utsheru ngho ni yi huu ni yi ri nneh na ka su na tshetshe ngah, ni kre kpare ni tanyu, haya sari ngah. ²⁴Ni huu ngho ni ya lu si yi moh khizi ni ghiyi na ku bih ghiyi na uboh aha na undu ti sii. ²⁵Yi ka bwa khi harisi lu yi, ka ni saga luluu. yi gre ngihyi na kra ti rhiri ni kre ukpri digbi. ²⁶Ni yi kpe luluu ngho rhibi ti riga rukpu ni yi na huu rhisheshe, दौरिरी ni kre ngho rhibi yi sa bi teh. ²⁷Nna ni ka su nyumu, se miki yi rhe manyi ni kre tshe-tshe umo, na khila ti nio shu, ti ni rhiya whuu mangri ribii. ²⁸Mbati ni ma rha na plambe ti musa rhiya fuu ba ulu'risi ti mangri aha ko athra. ²⁹Usu ukru umo ti nyi ni maa ni maya lu mba ti ni ma mre uwu kpare, mba ti ni ma hi mayi ti tanyu ka basu pye pye ngah, mba ti ni su nikre mayi nghami mu uma shinghu so gha kpare, mba ti ni ma tuu khi greyi-ngho. ³⁰Nye yi huu ingri ni kre, Romako su tami, miya lu namah nyumu "Dada yi rhiya shu umo ni mangri ngho. ³¹Usu nwo thrithrii na yi kuh ni ubo kpare. ³²Iki ghaa ikpri ti khizi rukpu ni bu fe kukpako na, ni bu gbamiki na ringra ni bu fe na. v 33 Uma na yi rhiwhi ni sheyi mangri, si shwowuna si wa ringra ti ni sagah ni ma fe. ³⁴Bhu su na ulu risio ni mba ni ma kpi ni khiri, na tremiki, yi bii whriina isiwu ni ma ruwula, buh su na ngho nio kra na nghami ni si kra. Buh lu risi nama rukpu ni mi lah ni khiri. ³⁵Nyumu ka tabwa na ugba miki wu na, ni su na khikpra. ³⁶Isioi si su na ugbamiki si fe ngho ni kpare plambe rukpu ni bu lu ngho mikinghu. ³⁸Mba tami maya kpe na bimikii ma. Ni rhe ba kizi, mikimi riya zeyi na nghu. ³⁹Yi sa su ni kame mba ti ni ma reba khizi ti ba zeyi, yi kpi ni kame mba ti ni ma su na bimikii. si rhi kula na ngumah.

Chapter 11

¹Bimikii musu hi nghu ni yiri gbe riya baa. nghu mu su bi na nghu ni sheyi sa whu ngah. ²Usu ni nghami mu matiyi ti kasasa ma ma feh ku bi kpare. ³Na Bimikii yi hu ugbumiki su ni kpare kre na su,nyumu ngho ni yi hu ma lunwu na ngho ni sa su kayeye ngha. ⁴Nasu kre bimikii mu ni Habila mna kpare ngho ti ni krah ti Kayinu. Nghami ma hi nghu ngri ni na miki risi. kpare bi na ngho ni kre ngho ni di. A su nyumu na bebenghu Habila rhi kre ko da dai ufuh ye. ⁵Usu kre Bimikii mu ma Anahu kha kare si na ka hu rufu yi. "Ma sa hu nghu ngah kpare hinghu ma hi ma kre ikre ni kpare miki. ⁶Bebenghu ni baa bimikii bu saa tre nghu miki ngah.Usu risi ingri ni ri ba na kpare,na hi ni miki nghu ku kpare teh ya nanghu ngho ri neh. ⁷Usu bimikii mu ni nghu bu kre rhi na kpare ni ngho ti masa hu gah na ku dorisi na shhwishwi ga;a,a meh Wassi manyi ti na bu mba khiri nghu sabo. Ni ngho ngahmi mu kpare bi djhi ugbumiki,Nuhu bi ye su glubo ni kre bimikii nghu⁸Usu bimikii ma lbrahim,ni ma bi nghu a durisi si kha kachu ni ma kaya nghui na su isi wafu. A ruye,si sa hu kachu ni nghu ka yanngah khibii mu alah ni miti tanyu ka ingri kanyu. Ila ni rubru nghu na lshaku na Yakubu,mba Glubo in miti tanyu. ¹⁰Ka neh ihii ti hu ukoh ni ma sokpi ingri ti meh mu su kpare. ¹¹Usu bimikii lbrahim i feh ku whe ka da nghu na inha nghui Saratu ko da ma lu choh Saratu pye ruhwu nghu chu nyinmu pye chuta ti ya fe. Uma bi na ngri ni tanyu na ma usu na bimkii. ¹²Nyumu na ngri wundidi ni digbi ti fuh uma fe mawu mbribri ka jinka ni kare na ka ringe ni umbu. ¹³Ina su ni bimikii mu tshw-tshw ma fuh si sbuh tanyu ngah ma wu si thwruma nde na kpatata,si bi kuma su mba kanyu ni gbumiti ngah mi. ¹⁴Mba ti ni ma kre ukru ikre ngah mi ma rhine kachu ni ma ya lah. ¹⁵Ni ma ka rihii ga'a ukoh ni ma rhiye,ma ka rheya nghuma. ¹⁶Asu khrii ma neh ukoh ti ni sii kpare sa lu riiwhi ti ma binghu kpare mah,ni kaji meh ukoh tigba nghu lu nama yeh. ¹⁷Ina su bimikii mu lbrahim ni ma mmah nghu wu ku na di uwu naha lshaku,ti ni ma tanyu na nghu. ¹⁸Nghu mu su uwunwu wundidi ni ma tanyu, "Na nghu mu maya fe mawu ni khizeze. ¹⁹Ibrahim ga'a si kre kpare su na ku tshreru yande na lshaku ni rufuh,ku isu rhi rufuh mu ni nghu bungbu bah. ²⁰Usu kre bimikii mu ni lshaku tanyu ni Yakubu na lsuwa ni kre mawu nghu ni ria su ni ihii. ²¹Kre bimikii mu Yakubu ni kaya ti fuh a tanyu ni mawu Yusufu uma aha. Yakubu dourisimiti si bre ni kpala nghu. ²²Na su bimikii mu Yusufu, ni rukpu nghu kha a kre kre ku ruye mawu lsraila ni miti Masar si kre na ma ngho ni ma ya lu na ari kpafuh igah nghu. ²³Usu bimikii mu Musa,ni mana whe nghu,mati nghu taruba na nghu har uwah attra ni kre uwu din u wayi glatti,si sa lu shri-shri ni kre kpare ngaa. ²⁴Usu bimikii mu ni Musa a;a,l ra nghu na ma ka bi nghu uwu wuna Fir'auna. ²⁵I bih ti wa ningra na mangri kpare na ni yaa wa kulo ti ngho ribi ti rukou wugya. ²⁶I ga'a ku ringra ni nghu ya wa ni ku du kristi si kra na nhghu na o ti singhu ni miti masar. u so sheyi ni ngho ni nghu ya fe²⁷I na su bimikii mu ni musa bwa masar sabol,sa lu shrishri lruye ngah,gbamiki ka ri hu ingri ni taruba. ²⁸I na su bimikii mu gla na ku vra mayi ni mgbu gahi si na mba ti ni ma rhi wu mawu ti riri ti lsraila. ²⁹Usu bimikii mu uma bri umbu ni risi ringe,rukpu ni Masarawa kuma ya lu nyumu,manyi bu wah ma biye. ³⁰Usu bimikii mu ni ganuwar(Katanga) yeriko rioky rukpu ni ma gnongare nghu ho Tamba. ³¹Usu bimikii Rahab nu su nya kparuko sa fuu nghah na mba ti ni ma ti ni ma,Mgbitu,ni kre ni buu mba ni mari nneh kona rubaba lu ni khiri nghu. ³²Aki ni ya kre,rukpu riya nyer nami ni miya kre kre ni risi Gidiyon,Barak,Samson,Yefta,Dauda,Samaila,na mangri ni mari hu koh. ³³bimikii mu uma rii utsha ni ari uko,si lu ndu na shri shri kpare sii bu tanyu. si kru kanyu ari mukuh. ³⁴Si wuu khi shreru khila,si whre kanyu kaji,si fe pya ni arii rike shre ru ni tshwa,ni nya uma shreru ni shwa si rhii mba ti ta tshhwa ni ma su mba anyu. ³⁵Mangha buh mba ti ma fuu ni tshwa. uma na saga ringra si raa na ma chu sabo,ni kre ku ma ya nyende ni rufu risisi. ³⁶Saga wa ringr na na ichi na wangba,saga ma bwa ma na isha mgbu si lu ma ni khirii. ³⁷Ma fah saga na kike,si gra saga igri aha na reza. si wuu saga na kaji ti gba uma kru shwushwu na itah ti musoh na ti mubuh,ma wa ringra glati. ³⁸Ugbumiti pye sa hi ma ka masu kandu ngah.ma kri ka kri teh ni kameji,na ari kike gbon-uro,na gashii. ³⁹Ko na mangri mbami ma su ti kpare ni kre bimikii ma,ma sa buh tanyu ngah. ⁴⁰Kpare meh kandu risisi luluu nayi,ni ba yi,ma sa me ngho lu risisi ngah.

Chapter 12

¹Nisu nyinmu ni ma ghoyi nghare na mangri ti ma mbre mbre,yi lu na kro mawu ngho ti ribiyi ni sha yi,yi krei na kurumiki ni ma kre yi lu. ²Yisoh sheyi ni yeso ni nghu mu su tigba bimikii yih,ni kre Tremiki ni ma tah ni itiyinmu,l rumiki ni kaku rigra ni ma khri nwu na riiwhii si su ni ubo..rhiya ti kpare. ³Ne whwu na unwu ni rumiki na ungho ni mba rhibi luy na wu ni kre ka fumbra na yi.⁴Bu sa uhra shramba na ungho rhibi ka thwu lubwa na mayi. ⁵Si rhembuki na umo khizi na ni ma gbwhu ka mawu;Uwu mi,ka hi ugbuu Dadayi na ugbu yi ni kla wu kachu ni buh gbuho. ⁶Dada yi rhi gbuu uwu ni rhi nghu miki si rhi chi mma mba ti ma ba na nghu.⁷Rumiki na rhingra ni feh wu riya grewa ni ihiyi. ⁸Ni buh sa su na rere ngha,ni mangri su na nghu,bu su shena ba sui mawu na ngah.⁹Nyinmu pye,yi su mali ni gbumiki ngah mi ni ma rhi tah yi ni ghahi yi ru na ma dhi-riku. Asu kuki ko ni yi sa lu nyinmu ni Dada yi ti kpare si yi hwe? ¹⁰Mati yi rhi gbuyi ti rukpu wugya ti ni ma hu isi. kpare ru gbu yi ni ungho ni si na su pye pye kh unghu. ¹¹Bah kichi ni lo rhikpu ku lunghu,l ri keh si ba bi yimikii ni ingri ni ma lu na nghu.¹²Ni su nye na uboh whuna na tsheru ni shi ba miti na mgba ru whuna. ¹³Na gahe tu su trii kree koho tui,kre koho ti ni su uhgruu shina fe pya.¹⁴Ne khiyimiki na mangri si na miki whui na su pyepye ni bio sa su na mbami ngah bi sa whu kpare ngah. ¹⁵Lu rhere si fe khi-grey'kpare na ku nyro miki na ka su na yi si na buh saga zeyi. ¹⁶Lu rere na si ka ney mangha tee ka mba ni ma ru du kpare ngah ka isuwa ni kre rhumiye a yiwwa na rhukuu nghu ni kre rimye. ¹⁷Buh whu na khizi,l neh ti fe tanyu,uma rha na whu,ni kre sa fe rukpu,ti yemkii,ko na inne nghu na matii ni sheyi.¹⁸Nye bu sa ba ghashi ni mari du boh iti ngah gashi ni ti rhiri na khila,djwahu na daglu,na uwyi. ¹⁹Bhu sa ba kachu ni ma fri mbgurwu ni. lila nghu ri na.mangri ni mba ti mari hutuh mari fe umakha bi hutuh yi. ²⁰Nye uma sa rhumiki ni ngho ni ma plambe ngah. ²¹Usu nghoi shwishwi na gbawa,musa kre,"ulu mi shwishwi si didrumi pye".²²Iye su bu ba kike sihiyona na ari ugbu mawundu kpare na umruu. ²³Bu ka ba kachu ku harisilu ti mawu ti ririi ni ma wah ma ni kare. Bu ba na kpare ni rhi shru-umo ni mangri na uhwu ni ma luma pyepye. ²⁴Bu ba na yeso,chukpu ti tanyu rihe na ku fri mayi ti ni ri kre kra na ti Habila.²⁵Huu na ka rha na ti rhi kre. Ni ka su masa hwre rukpu.ni rha na ti ni gbu ni gbumiki,ko yi ya hwre ni yi re khizi nio ti rhi haa yi rii kpare.²⁶Ni rukpu ndi,lila ngjhu grugru gbumiki Bebenghu i tanyu si kre, 'ku ba su ugbumiki ma bubunghu ni ya grugru ngahje na kparfe pye.²⁷Mgbu kre "uho wundidi" nu su ya chu ruye ngho ni ma ya grugru ngha na ngho ni ma lunghu na ngho ti ma ba iya ti grugru gah ya kpare. ²⁸Nisu nyumu khi fe khiri ti ma sa grugru nghu ngah yi whrii ni me si yi dourisi ni kpare. ²⁹Kpare yi su khila ti ni rhi rii ukoh.

Chapter 13

¹Na khibii mawani na kri ka ya. ²Ka rhembuki na ku bu mba kanyu,na nyumu saga rubu ari uhundu kpare ba.na kuwuhu ma ngah.³Gaa mba ni ma kpi ni khirii,ka yi kpi nai mah pye . Si bi gaa mba ni mari wa ringra ka yi na pye. ⁴Na yi bi ribla risisii,na kachu lah na su pyepye,kpare ya lu umoh ni mba ni ma mari laah na ko mba lulu ni ma masa su mabla re mangha ma ngah.⁵Ka hi miki whu tah ni kre mgba gla ti yi. Hwre na ungho ni bu su na nghu,kpare na risinghu kre, Ni sa bwa wu saboh na ngah,si sa rhembuki na wu na". ⁶Yi su na ku hwre na ngho ngho nik yi su na nghu,si yi fe uttreru ti kre, " Dada yi mu ni rhi greme,misa lu shwishwi ngah. Aki ni ingri ya lu na mi?⁷Meh mba tigba huu na bi risisii,mba ti ma kla yi ikre kpare ,si huu ku kpi ma usu khiki.si gru bimikii mah. ⁸Yeso kristi su wundidi,nala,lrenghu,na ugburukpu.⁹Ka kri du ughu kre ni bi sa whu risi ma ngah isi na miki na meti na khi grey klpere,si sa su ni kre plambe ti irii ngah,ni sa gre mba ti ni ma kri na mah. ¹⁰Yi su na khija mba rukuh ti kpare ni mba ti malu lundu wa ma sa rhi irii ni nghu ngah. ¹¹Tigba firisti rhi ka ni kachu nghami na mayi ari ibe ni ma shwe ruto si dih ni krte ngho rhibii,ikhi ma rhi bi ibe ma ya khize ukoh si whunghu khilaa.¹²Usu nyumu yeso wa ringra ni klhize ukoh sisuyi pyepye na mayi nghu. ¹³Nusu nye yi ya na nghu ni khize ukoh na rhivwe nghu. ¹⁴Nye yi sa su na ukoh ti ni yatyiho,yi rhi neh ukoh ti rhiya bah.¹⁵Yi zu na nghusi yidi di mawu ngho na shungba ni kpoare,shungba ti ni su ugri risii ti kanyu yi ri bii nde rghu. ¹⁶Yi ka rhembuki na ku lu ngho risi na khi gre nghiyi,Nye usu dirisii nghami mu ni kpare rhi trimiki. ¹⁷Dourisi ni mba tigba si na ma mruu ni miki,ba khibi miki,ni ba ya su nsi nawu ngah.¹⁸Feh na kpare na yi na,Nye ma kre ngho ni bhi na nghu ku yio su na miki ni su pyepye na miki ti ngho risisi. ¹⁹Ni nawu utshreru si bhi lu ngho nghami,ni rhe rhuba gblagla.²⁰Bebewu na kpare ti khiyimiki,ni rhe ringha mba ni mari haa ari ibe ni ma guo,Dada yi yeso, Na mayi tanghu. ²¹I meh wu lu na ungho risi su lu unwo ni ti ni miki nghu,na ndu ni kame yi ngho ni si nanwu,ni zu na yeso kristi,na rikku su tanghu ugburukpu na rukpu,nasu nyumu.²²Bebenwu,mi nanwu khi tsheru mawani,si bhi ukre tsheru ni mi wah na whu. ²³Huu na wani yi Timoti ma chu nghui ruye,ya hakri iyi nghu ba huu yi na ni bah na krikri.²⁴Mba tigba whuna,na mangri kpare tshuu ma ndeh,mawani ni ma rhi italiya ma ri tshuu whu nde na. ²⁵Na khi grey kpare ti na yi na.

James

Chapter 1

¹Yakubu uwuh khiri kpare na Dada Yesu kristi na mangri ireh awuh shi aha ni ma gruma shaya ni ugbu miti ku tchu nde. ²Mawanu na hi ruwu na ku tremiki rukpu ni bi kha ni rikha (ringra). ³Buh whu ni ma Mmawu whu mu ma ya whu ku tshreru miki whu.⁴Na ku rumiki whu lu ndu nwu tsra tsra si na gre woh gboh meme na ku whu nwo pye. ⁵Ni ndi wu na rhi neh kukpakorisi, na feh na kpare ni rii di na miki wundidi ni mba ti ma mye ri ya na nwu.⁶Nyu mu na mye ni Bimiki na ka aghaa kandu yi ingri ni rhi ghaa kandugbruruwa usu ka uwuh ni rhi tah ni manyi rhi goganre. ⁷Nye ukru mangri ghaha ku ma ya fe kandu na Dada. ⁸Usu na miki kru aha si rhi kri ringra. ⁹Na wani ni sa su na kandu ngha na chi kpafu na kachusuwu ti gba. ¹⁰Nyumu na ingri ni su na boh na kachusuwu wucici rhiya ka chuta ka fure kameji. ¹¹Nyumu uno rhi rhu na khila si ba wuh magba bubunwu rhiya ryoku khi si nwu rhiya rhebi usu nyumu ingri mgba rhiya rhebi ni katete rekri nwu.¹²Udubo usu ingri ni ti gbegbe ni ma mah awu whu rukpu ni thrufyer ni ku mah ngaami rhiya fe kushi dakla ti iriye kpare ni ma tanyu ni mba it ni ma bhi na kpare. ¹³Na ngru kha kre rukpu ni ma Mmaa nwu whu si na kre ku kpare mu, "Ma sa rhi Mma kpare na nwo rhibi ngha kpare pye bari mma mangri ngha.¹⁴Ikhi ma rhi Mma mangri ni kre nwo ni miki ma su ni rhi mbre nwu ya kayeh. ¹⁵Rukpu ni miki mlo na mawu nwo rhiya fye nwo rhibi ni nwo rhibi gbah rhiya fye rufu. ¹⁶Na ma kha mbre whu na yi mawani nah.¹⁷Unwo rhisi na ko ki ti ni si irhi kpare i rhi na itiyi nwu su kokpah sa rhi yeh ngha uhu nwu pye ba rhi gogare ngha. ¹⁸Kpare waah ti fye yi na lkre nwu ni su rhisheshe, si yi su kuwah ti rhiri ni khame nwo ni nwu lu.¹⁹Buh whu ngha mi mawani na ko na kreela (keka) ti hwu tu (kpetuu) lu rhere ni ikre na rhere ni kafuh (zeyi miki). ²⁰Nye kafuh ti ingri sa rhi lu ndu rhisi ti kpare ngha. ²¹Nisu ngumu tabwa na nwo ni irhii na nwo rhibii nah दौरिसि नति बुह क्रे नि मा वाह ति नि याा बुह वुह सभो.²²Suh mba ni mari lu ndu na kre nah kha su ku whu kangba si rhi mbre nghiyi. ²³Nye ngru ru kuh nwu rhi whayu kre kangba si sa rhi luu ngha isu kha ingri ni rhi neh ngunwu ni madubi. ²⁴Rhi meh igha nwu neh si ba yongunwu bebenwu rhiya rhebnbuki na ukru ni nwu su. ²⁵Nyumu ingri ni neh rhere de mbe ti ma yi sabo krge luluu nwu si sa su ku whutu si rhewhu bi (rhebibuki), ingri nghami ma dubo ni nwo ni lu.²⁶Ni ungru gha ku nwu rhi du kpare kra sagah si sa meh ireh nwu rhi bi nga rhi mbre miki nwu na ku du kpare nwu ba su kandu ngha. ²⁷Ku du kpare ni su pye pye

Chapter 1

na ni ma sa ze nwu yi ni kpare na itiyi usu ti ya areh mawu wafu na manga wafu ni rhingra ma si bi gre ma na gbumiti na ka bii ma yi.

Chapter 2

¹Mawani na kha bi miki ni Dada yesu kriti Dada rukukuu si lu ni sagah risisi sagah ribibii. ²Ni ingri ndi kha ba kachu harisi whu na kpada ti kike kpanze ni rhi shayi si kru uthrow te wayi ingri ndi gha ka ba na dagba uthrow ni shwo. ³Ni bi neh ingri ti ni kru uthewo ti ni wayi si kre na nwu ku ni bii na ba su miti ni kachu risisi nghami bi kre ni ingri ti ni kru dagba thrwo. ⁴Buh ti na nde nwu buh ko "su miti ni wru no mi, "Ba su umo ni yi ru lu na nghiyi na ngha? Bu sa su mba ni mari shu'umo na miki rhibii na ngha. ⁵Kpetu na mawani usu nyumu ni kpare chu mba ti ni masa su na nwo ti gbumiti asu na bimiki si bi su ti rhirii ni shakpa ni ma tanyu ni mba ti ni ma kibii?. ⁶Aasu buh na ni bu na ti hi sa su na boh ngha rigra ba su mba ungha wu ma rhi nawu ringra na ngha. Ba su Uma Mu ni mari biwu rika kachu umo ngha. ⁷Masa rhi tu whu ni kre nde rhisi ni ma biwu na nwu ngha. ⁸Nisu bu lu nwo ni de mbe ini ikre kpare bu ya kibii ingri ni lah gbu na whu bu lu mah. ⁹Amma khi ni bu so sagah kra bu lu nwu ni sa ma ngha umo ya ruwhu. ¹⁰Ni ingri dourisi miti ni de mbe si gbuho ni wundidi ma ya hi u gbuho ni ma thrwa thrwa. ¹¹Nye ndi ni kre kah laa na manya ko mba lulu ni sa su nhya whu ko ubla whu ngha si bi kre, "ka wuh ngri yi, ni bu lah na nhya ko lulu amma khi buh wu ngri buh gla de mbe. ¹²Nyumu kre si lu kah mba ni marhiya shrumo na dembe ti rhi gah sabo. ¹³Nye shumo rhi su bah kurumiki ni mba ti ni ma sa su na kurumiki pye rumiki kra na ummo. ¹⁴Aki ni sii mawani na ni ungru kre ku nwu su na bimikii si sa su na undu ngha? Bimikii ngh ha hiya bu nwu sabo. ¹⁵Na su ku wani whu lulu ko nhya sa su ni isi ti kru igha ngha na irii pye. ¹⁶Nasu ku ndi whuna kre na mah ya na kalamiki na igah whu ru kila si rhirii ni bu sa namah nwo ni su rhisisi ti igha usu kli rhisi ni buhlu. ¹⁷Nyumu pye bimiki na rhisinwu ni sa su na ndu ngha u su rhukuh. ¹⁸Nyumu ngru ndi ya kre, "Buh su na bimikii mi ki mu su na ndu kla mi bimikii whu ni sa su na ndu ngha me pye miya kla whu bimikii mi na nduh. ¹⁹Buh bi ku kpare su wundidi buh lu maa nyumu pye mba loukwu pye mah bi si lu shwi shwi. ²⁰Buh ru so ti whu gbududu ingri ku bimikii ni sa su na ndu ngha usu ribii. ²¹Sa su Ibrahim itiyi ni lu ma'a ni undu rukpu ni hi uwunwu Ishaku di na rhisl sakpa?. ²²Buh whu bimikii lu ndu na undu nwu na ndu nwu bimikii nwu u mlo. ²³Ikre kpare u mlo ni kre, " Ibrahim bi na kpare uma hi nwu ingri rhisi si bi nwu ikha kpare. ²⁴Buh whu usu na ndu mu ingri ru lu ma'a sa su na bimikii mwongba ngha. ²⁵Ni bi su nyumu pye Rahab nhya kparuko (uwahoo) lu ma'a nghaa rukpu ni buh mba kanyu ni ma ba ti whu ukoh na ribaba si bi ma zu gahi ndi gbwva?. ²⁶Nye igha ni miki teh ngha u fuh nyumu pye bimikii ni ba ndu u fuh.

Chapter 3

¹Mi babe na ngho-ngho yi su mba ti kla mbe na-nga mawaniu mina huma mbati ni mari kla umoh ma riya su na kesheru. ²Yiri kgbu uhani na ngho-ngho, ni ngri ba gbu uhu ni nyu kre nga i su ngri ti hu kulu yahu kandu ti ya bi na iga nghu. ³Beben nghu ni yi tasha ni mu-ngha ni kanyu ku shi ma dourisimiti nayi shi ri kla nama ugu nga ma. ⁴Hu nyi wassi ko-nda shike magba asu uhu ti shrerunghu ni ri whii ma uma ru mu-nghu na kaku wucici rika kachu ti ni ngri ti whii riiso. ⁵Nyumu ka ngami ire usu wucici ni kame iga nyumu ari lu ugho mbati gba ma, nyumu kella ni su wucici ni ku nijih, shi ba nyande ri ugbu kame uru. ⁶Ereh yi su ka kela ke zimeti ni mlo na ughu ribii ni kame mangri lrre ti ni ugbu nga ni ku ni kela yari si miki ughu narisi nghu maya tanghu ni keru kella. ⁷Ko wune ibe tigba ngho uwu mi ngha ari ngho ti kame manyiu ma bwama shi bwama na lgri. ⁸Ba lgri rini ya iyi ti bwa ire l su ugho ribii ni mlo na ruku samu. ⁹Na unyu yi ri ta shumaba dada yi na itiyi na ughu yi ri ta unyu ni magri ti ni ma luma toti kpare. ¹⁰Na unyu dimo ni ri dubotisi shiri tanyu tibii mawani me, mari ugho mba mi maka luyi. ¹¹Pope ba ya whru na manyi ti lo nati nyru nghu?. ¹²Ko lkpi kaku, mawani me lu Olivisi? Ko igravevini kaku re manyi ti ni lu kuwa riya whii manyi ti lo nghu. ¹³Andi ni kpako risi shi hu ni kame wuna? na ngridi na lu ughu tisi ni kushi risi na kukpakorisi. ¹⁴Ni basu na kungru miki ni ngho waniwu na ku ga ribii nghu ku babo kpapu na, ku sari ni rishe ngho. ¹⁵Na nghu basu kukpakoriri ti ni ri kare nga nanyi i su ti kezi miti basu uhu risi nghu nga ari uhu ribii, ¹⁶Kachu ti ni akwa kunyurmiki na ku ga ribii, maya fe ku zezeyi mariya ti fe ari ungho ribii. ¹⁷Shi kukpako riri ni ri kare isu pye pye tini zeze na piye kibii ba rere na kuga tisi ughu mlo luri kudi mawu risi nghu buba lu su risi na risheshe nghu nga. ¹⁸Kuwa umah ma ruhu ni piye ni kachu mba tini malulu khiyimiki.

Chapter 4

¹Ni nyi rukroh pye na ku lu ihii na nguyina ba? Mma sa ri na khidayi yina ti rukroh na mawuniyina nga?.

²Khidayi pye bu sa su nanghu nga bu wu si sa fe nga pye ga bu sa tru ti bu nga bu kroh si sa bii na nguyina, Bubu sa su nanghu nanga a su ki bu sa mye nanga. ³Bu mye pye si sa fe nga a su ki bu mye ribiibii ki si lu ndu nanghu ti miki tayuna. ⁴Bu mba ti mre na bubu sa hu ku khiri-khika na ugbu miti isu ku lu lhiyi na kpare? rih-khika na ugbu miti ilu kulhuyi na kpare. ⁵Re ba hu kuwaa lkhre rhuno nghu uhu ti ni teh nayi ri lu shwrishwri yi glati. ⁶A su ki kpare ri di khigrey kpare ki kuwa'a bi khre kpare ri lu kaffu na mba ti gba ti gba risi ki ri di khigrey kpare i su ti mba rhre rhre ni khigrey kpare. ⁷Ki di nguwu ni kpare ka bi na ingri ribii yi pye riya khri wu zu na kro. ⁸Thri ba gbi na kpare pye nghu riya ti thri ba nawu si hey ari ubo wu bubu mba ribii pye miki yuna na kurhu bubu mangri mba miki aha na. ⁹Ringra khibimiki pye khiki na su kutra ihwre khibimiki pye kumbuyina ya hwre khidtrahu. ¹⁰Doshi na risi yina ya na Dada ki nghu riya hi yina. ¹¹Ka khre ngho ti ribbi manguyina yi mawunina Nghu igri ti ni khre ngho ribii rii risi wani nghu re i tshwruomo ni wani nghu lkhre khre ni risi plambe pye i tshrunomo ni plambe ni bi tshwruomo ni plambe bubu sa su ti du omo nga ki bu su igri tshwruomo. ¹²Nghu wudidi su ti ni ri di plambe pye khitshwruomo. I su nghu mu ti ni ma ti ma ti kraa sabo pye na khiji bubu su di bu ti ni bu tshwru igri ti ni digbi nawu. ¹³Bebenghu hu bu ti ni bu khre, "Ku irenghu re kuku yi yiya ti ya uko gami si yi lu iye ni bu lu rutchu pye si fe ngho je. ¹⁴A ndi hu ari ngho ti ni riya khri kuku pye aki miki wu? A su bubu su mayi ti ni rhu ti wugya yi pye si riya hwrebi. ¹⁵Ni su ye bubu riye khre ku ni Dada ne ti lu ngho yiya ya kpi pye si lu gami na ngabu. ¹⁶A su ki bebenghu bu hi risi wu glati na ku braa mangri ni hiwuna tshwasshwas kubra i su ribii. ¹⁷A su ti ni ngrudi ti ni hu ti lu ngho mba tisinghu ki si sa lu nga ni nanghu i su nghu ribii.

Chapter 5

¹Ba bebe nghu babu mba ngho na ke shi whri iye rika ruba nawu. ²Ugho-bo wu malu rebii mari uthro wu masu masu uri mbre. ³Zinariya hu risiwu ya hwuu lgawu ka killa. Bu so kandu ti uno ti meme. ⁴Hu ugba ma lu ndu nawu buba kparama nga malla (kachu) wu lu luvuh nawu kuki mba ku shrew u thru ukoh Dada ti gba nghu. ⁵Bu riso ugho ti lunghu ni ke zimiti shi ri tini kame nghu na ta miki wu ni ngho tini maya shre. ⁶Bu zu shi wu mba umah aba ra nawu nga. ⁷Mawani na ya rukpu kuba dada, hu yanda ni ngri doh kuwa kaku risinghu ni meti aturi na nghu ka rukpu ti ni bu uku ti ni zeze nati kezi. ⁸Bobu ma luri na si miki wu na tsheru llere kuba dada yi l digbi. ⁹Kaju lgree na yi mawani ni kre nguwu naa ni klrii shi maka she umuu nawu yi hu igri ti shre muu ti ni umgbu hi. ¹⁰Hi ngho ku hu mawani naa, ri mba ti ni mawa rika na kuluri ari mba ku ti huko mba ti ni maklrii na nde dada. ¹¹Hu yi bi mba ti ma tsurimiti ba dubo buhu kuluri Ayuba bu kuma hu miki dada kan de ni su na miki kega na lyi rika. ¹²Na ngami mawani na ka tsuri mangri na kare rhe na zimiti ko na kan-du ndi yi nanyi na e tawu nasu e na oo tawu nasu oo-do shi ku ni ulu ummol yi. ¹³Indi ka wu ringri na? na lu kufeh lndi ka mewu ri tremiki na shi na tashu mgba kumruu. ¹⁴Indi ni kame wuna saso ni piye? shi mabi mba tigba kaze kpare shima lu naghu kufeh shima klu nghu na mano ni kame nde Dada. ¹⁵Kufeh ngri risheshe ngho riya na ngri riki piya Dada ya nyande na nghu nina lu kandu rebii kpare ya luri na nghu. ¹⁶Na nyi kre ugho rebii wu ni nguyi na shi feh ni nguyi na nayi beya fe piye kufeh umah ngri i su na ku sheru na kulundu wanyi. ¹⁷Iliya l su ngri kati tayi a feh na risheshe ku maakalu uku yi uma balu uku nga lye attra na uhua andra. ¹⁸Na nyi lliya bebi feh kare be di manyi meti be di ari kuwah kakuh. ¹⁹Mawani me ni indi ni kame wu nghla yi na rishe nghu ugru be nghu ba. ²⁰Na ugru di na hu ni ngri reh ingri rebii ri kuwa rika riya kra nghu sabo na rufu riya kluu tigba ugho rebii.

1 Peter

Chapter 1

¹Bitru Ti-qa zezze du kpare ya mba nyu te makere, mbah ni ma wa ma Ni pontus cappadoca galatia, Asia na Bithynia. ²Ngami usu ni kukpakoriitsi Itir kpare, ni indu ti kisuu ti uhu-Risii, te bewa na kifa mayii yeso kriti shi na kugre-kpare te na wu, shi na kala miki brimbri. na wu. ³Na kpare, iti uti yeso kriti shun-đu. Nghu mu nnayi i fwe ya somiki Na gree ku ryu yeso kriti rii ko ribi ⁴Ngami isu Ngun ti tayi ti sa rwa ui'rrbin nga ma shi so la wu ni kare. ⁵Kpare kruwu na Riishwi ti bii-miki ti kukraasabo ti ma kla ni rukpun gami. ⁶Bu su na tre mikii ni ngami, ko da ina su ngno kibii miki na, rigbu. ⁷Ngami, usu ngbrinji bi-mikii ti saribinngai ti kra zinari tima maa na kila. Ngami usu Nye shi na bi-mikii wu nasu ti kugba yeso kristi. ⁸Bubu hun nghu nga ama bu mebiinguma. Buba hun nghu ga amm bi bii na ngbu shi muru na tremiki bu mulo na kugba. ⁹Beben bw boo ni nguwu ti duh bi mikiki na kukraa saba ruhuu wu ¹⁰Ikre ti kraasabo ti mbate luko bi ba no wu, ma maa-hu shi la nayi, " ma nee ti hu ingri na rukpu whu kriti ni kame ma laa na ma tu dufuyi onikre kiwarika kriti na kugba tiriya doo ¹²Masa ka huntngho ti ritsi manga, ama ti naayi ni mari kle, kre-risisi naayi rhi Uhu Risi ti ma tun du rhi kare-Ungo ti da mba tuhudu-kare ma ne tu hu. ¹³Gbra miki wu bi shi tu rere. somiki wu shwāshwā ni Alheri ti ma bi bawa rukpo ti qa riya ti hu yeso kriti. ¹⁴Ka ma uwu ti ma dji ritsi, ra ti djo ughno ti biri doowa rukpo ti bu ba su na ku hun ga. ¹⁵Yi su na tsareki ka Nghu ti biiyi su na tsareki, su na tsareki li koki Bulu lu ¹⁶Ka ti ma wa, "ti na tsareki ka ti mi ti na tsareki". ¹⁷Ni boobii ku 'Iti" Ngho ti ri shrummo risheshein shiri na koinđi timma na Nđungho, lu uho rikri wu na kititugba. ¹⁸Bu hu ku masa bu wu na Ngho ti nlya bii ka zinari na Azurfa rhi ngho ti ribi ti mati wu. ¹⁹Ma bu wu na Royii mayii ti kriti, Ngu mu muso ti sa su na Ringyenga. Ma chu kriti tu rli wpi kizimiti, Bebein ma bingnu so yeyye ni rukpun gami. ²¹Rhi Ngju mu yi so miki na kpare, Ngu mu run Ngna rhi ukoribii á nangnu kugba, shina Bi-mikki na somikki wu na ti ni kpare ²²Bu miye na uhuuyi pye pye, Ngami so mawani ma mebiinguma ni uhu. ²³Masa bii fuye yi na ngho ti qa riya biinga, ma yina kre kpare. ²⁴"koinđi su ka mamgba, kugbs ma su ka mamgba nijii. Mamgba riyawoo, riyakuu miti, ²⁵ama kre Kpare riya titewa" Nghami mu su kre Riisi ti yi lanawu.

Chapter 2

¹Ni su yu mu ye Bwa ulwn Ribí sabu na ku bre, imi ku lh yi na kubii magre ²Ka mawu luba yi ns mayibe risiyur, Ni mi, bu ri yi gbaah ³Ni buna hu ku dAda yes:⁴Ba na wyn in yum Ti ni su keke ti ni su miki magiri bu na na yum. Kpare bu hi wuma so Tisis na yum ⁵bubu ga bu sa ka keke ti ni suna miki ti ni ma main kakai ná uhu risi Ti mbati nayunn na iheyi yeso karih. ⁶ikle kparit sewn, shwá shwa ti ni ma be na wan ma sa hya wa rii whi ga⁷Ti gba so ta wuna, ti ni bu be na uwana mba ti ni ma ba be na wnnga. keke ti ni ba ku mai ma raa guma uwun mu ba su risi kro kazai.⁹Ma chwu na shi su ba irye miti siun. magn ti ni kpare chuma si ma du udu ngri ti ni be ma ruye ni kamai uhuu. ba ku kpa kow. ¹⁰Bu na basu magri na bebe bu so ba ti kpari na. Bu na ba bu luri na ga, Beben kpari nawu na "mbatini mi' be nuwa mba raa na wu bu so kanyun na gs bwa ku bi na unwan ti gah na yi. Ta ishwa na mikii¹²Ku kre wu ni ka miu mbati ni ma ba hu kpare ga na su ti seewu ni ma kle nawu ti be un ni ma mbro ngho uw ti sii ma ri ya na kpare ti gba ni nui ti ni riya ba¹³Be na tigba ti kize na mbo kli kpare. na mba oriye ti gba na mba ti ni ma tun ma du, ¹⁴ma gbu ba ti ni ma lundu ri bi ma shongho mbati ni ma lu ngho riisi nawu ¹⁵Na ngho mu iso ngho ti ni kpare be ni bu lu ngho ti ngho ti ni kpare be ni bu lu ngho ti sii ngho magri ma bari ya kle-kle ribi ngho ga. ¹⁶Yiyii ma ngari ti ni yi ba sumatin ga, yi khruundu ti rbe ngho ga. yi su mafi kpare ti sii. ¹⁷Na mangri shwa-shwa kugba ma bii shwe-shre kpare. Na oriye kugba.¹⁸Ifi du mba ti ni ma yuwrawuna yah wwna ti gba ka hra ma ni yi lu ndu risii re me kpe re masa kpenga raa nawu nghon. ¹⁹Na uwnmu ni so ku shwoade ti siin. uhu kpare ngri ti ni rumikini kame ringra ²⁰Bu riya bu ke ni ko lu nwa ribi si hu kolu ringra ? Ni bu lu ti sii shi wa ringra isu ko shwande ri na kpare.²¹Ni kle na uwn mu ma bi uw. kristi wa rigar ni rissi uw ko su duu uhu uwn. ²²U lu Ngho ribinnga, Ngho ²³Ni toruye. ba wvwe ka nga na warigar a ba nvere na kizii nga.²⁴Nghu Nghungho hi Ngho ribii ti tayi gara ni kaku wa shi yi ka lu ungho n'bi gayi shi yi kre kre ti sii. ku dru ga uwn mu ni fe piya. ²⁵shwar-shwa yi mu yi kri wa rika ka musso ti ni ni bi Beben bu wure ba na ngrrr tini r'e hu yi si r'l biyi si miki yi.

Chapter 3

¹Nyernu, yi mangha rubeana d̄isi ni mablawuna lu ngami na nyumu mablo tini ma tsrweru risii ma riiya bi ra kre k̄pare ni kre ungho ti yi luna. ²Ma riiya whu ikre k̄hid̄irisiti ni bu lu na. ³Krid̄irisi tawuna na kasu ti kaue yi so uta risi te m̄gba m̄gba, rhe mari ucho risisi ngo ka risi ti brunghu. ungho m̄gba na arii utrogo. ⁴Nasu ti ingrii kame mikii krissi ti ni su rere ungho mu ti ni si ni k̄pare. ⁵Ngami mu su ungho ti ni mangho ti khizizi ti ni maso miki ni k̄pare ma khruu nguma, na krid̄irsi ni mabeama. ⁶uto ngami mu saratu nađi risi ni ibrahim si binghu ku đađanghu. Bebenghu busu mawuna saratu na ni bu lu ungho ti ni sii na ri bu saeu shwishwi k̄hinghrakre nanrga. ⁷Nyumu, yi mabla na yi riya k̄pi na mangho yi na na kiga na kuwhu ku mangho masu ka ungho ti ni sa shweru nga. Na mangho kuwhu risisi na mba ti ni yi riya ti bu riswi kare na mama na. Kufeyina na te kubu. ⁸Ti kruuk̄pa, shwa shwa yina, suna miki ukru wund̄iq̄ina kriga riisisi, kribi su atom na, su ra gamiki, layi bii la nguyi layi so ka mawoni, krikala miki, ŋa kuđa iisi miti. ⁹Ka k̄pra ribii na ribii nayi re kutu na kutu. sasu nyemu nga, ka đubo na, ¹⁰Ungru ti ni riya bi na rishui na kuwhu arii k̄pri risi nairenghu ka kre ribiyi na mbetenyu nghu ka sari yi. " Na whre krizi đi (na) ungho ti ni sasinga na na-lu ungho tisi. Na ne krikala miki si na zurghu đoowa. ¹²Ariisheyi k̄pare ma rhuwhu mba ti ni masu piye piye, arii utunghu ma rhwri kutema. ungh sheyi đađu iri raa na mba ti ni ma rulu (lulu) riibi" ¹³Arđi gu ni riiya lu nawu urgho riibi ni bu ri shwambra ti lu ungho riisi? ¹⁴Ni su ni bu wa ringra ni kre kusu piye piye ti ni ma lulu shwishwi yi. kafe kubimikiyi. ¹⁵Nyunmu, so đađa yeso ni mikiwena ku su piye piye. me k̄pi na na arii ruk̄pu shwashwa ti ni bu riya bi kurmie su nanghu ra. lu ngani na kutshuisimti nakuwhu na manju riisi. ¹⁶Mikiiwu rasu tisiagh̄u sina mba tin, ma tun rikriwu tisinghu ni kristi ma riya tuwu kre ŋđurisii tibi lu mari wa riwhi kre wa riiwhii ti ni ma k̄kre mi riisiwu. ¹⁷Usi kra na ni k̄pare uso ni nukiiighu ku wa riiko ri kulu ungho tisinghu na riibinghu. ¹⁸Kristi p̄ye uwa riika uho wund̄inq̄i ni kre riibi. unghu ti ni su pyepye uwa riika ni riisiyi, ti niyi nasu mbba riibi, si ra biyi bunanghu riishwi (ringha) ¹⁹Na uwhu riisi aka si ka kre ikre k̄pare ni arii uwhu ti ni mak̄pi ni khirii ²⁰Ma la m̄gbitu ruk̄pu ri kuluri k̄pare ka ḡbe la ruk̄pu Nuhu, ruk̄pu ti la ma ka meh girgi manyi k̄pare, unghu k̄pare biwhreh mangri wugyanyi-mangri sene-la ihii manyi đii. ²¹Ngho ni su soku Batisma ti ngho kraa wu Ngami munisu ka batisma tiri whrehwu beberghu-sasu ka khina irii ni igga, usu khiki saboo nghonghomi, sasu kusunurhiiti igaa ra ti isismikii ti singhu ni k̄pare ni ibii kurhu yeso ni rufu. ²²Kristi ti la uboriya ti k̄pare. Ika kare. mba kutunđu k̄pare mba ti ni ma riikre uncho uma rhuhu, na mba khuseru ma riiya ti k̄pi ri ulonghu.

Chapter 4

¹Na yunmu, kristi wariika ɔɔɔɔ, ngree ti ni wariika ni ga sa ya su ngree rii bi nga. ²ukni ngree nga ha ni me rukpu ngho sa bi ya su ni kame iga nga na yumu a rii su ku sii kpare, ni khi miti. ³Bu wu rikpu na nghi ngho ri tu ngho ti mawu mba ti ni ma basu mawu israila nga ti ne ti lu na, ku lo ti khizi miti, ku wa mate, ku ta arii ngb, ma rii shii arii ka risii lu ti ribi. ⁴Ma rii ga ku a kilu yi sa rii karisii tu na ma bebben nghuii nga, shi chli risinghi riio, shi lu.lu ngho tibbinna ma na nma ri tu yi na ⁵Ma rii kre kre ngho ti ni ngree ma riya kre na nyunma na mba ma kpe na ringha na mba tini ma fu. ⁶Na yunmu mma kre kre kpare ni mba ti ni ma fu. ni su yinmu ma shwu ma nama ni kamc iga mangree, ma ku ringha ni kre uhu kpare. ⁷Rikpu ti ni ma wungbo na nghu ngho ma rii me. na nyinmu, mi ti gbe-gbe ti ni miki ku fee. ⁸Ni kame nanghun'-ngun náa,ki bii na nghi yi na, ri khlu ngho ribin na nghu nghoo ɔɔ. ⁹Yi Bu mba kanyu na khi tre miki ka kanyu na káa su na khi bii miki yii ree na khe ɔɔɔ yi. ¹⁰Na mandiqi wuna, ni fe kukpako risi, lunɔɔ ɔɔ ɔɔɔ na, shina greye na, mba ti ni ma rii kri ni yi kpare ti rishe-shen, bi risisi, ni gahe nángbu nghu. náa. ¹¹Ni nghu ri kre-kre kpare, na rw usu kre kpare ni rii kre, ni gru lulunɔɔ kpare na hu na ku shreru ti ni kpare na nghɔ, na yesu kriti riko naa. ¹²Ma' wanina, ka ga ku rika ti ni bu rii wa ɔɔ su ngho rihe na yii, re na su ngho rii ree ni ti kri ni ka me wuna. ¹³Ni bi ka risi lulu na, kristi ni kame rika wunc mru na, shi tre miki na, mru na rikpu ti ni ya ba'a ni kame tigbaan. ¹⁴Ni ma kre yii na, ni kre nde kristi, ma ɔɔ wu bo ti singhu na whu ti kpare na wuna'a. ¹⁵Na nghru ni kame yina ká warika ni kre ti ni ya wungre yi, re ngree kibwir re ngree ribi, re ngree ti ni ri lu teh. ¹⁶Ni ngru rii wariika ni kre nghu su ti ɔɔɔɔ wu kpare. na sho kpare na nde nga ha. ¹⁷Ru kpu lu ɔɔ umo ya ti zeze ni khirii mawu kpare, ni ma ya zeze shru umo na yi ke aki ya ti su ngho tiru mba tini ma ra ma umo kpareɔ. ¹⁸Ni ra ngri ti ni suna risheshe riya shrambara, re shi whire re riya su kpri na ngri tini sa bii na kpare nga, na mba ti ni mari lu ngho ribii. ¹⁹xli su ynumu mba ti ni ma ni wariika ni ku ɔɔ miki kpare, na ma ɔɔ miki ma ni kpare ti ni lu yi, seri na ma ka lunɔɔ ti sirghu.

Chapter 5

¹Mi ri kro mba riku ti ni ma kpi ni kame yina, mimi ni me' su wami wu rikuku na, nghri rigre ku ku warika uwu kpare, ni yati ya fe rukuu ni, kame ku shon de ti ni ma: ²ni rii krn bu mba ruku na, ughe nó ugrii kpare ni ma k̄pii ʌa wuna, ne ma birisisi, na ka su yi, na su ku k̄pare hu ma naa, ni kre ku lu k̄pare hu ma re sisi na ka su ni ri hi ribiri yi na bi na mikin. ³Ka su, ka mba ti ni ma bi wu so na yi isu ngho ku kla ni mangrii. Ma riya whe eriye hu haa, bya bu ganvhu ngri rukuku na irhiti ʌa. ⁵Na nyimu na, masana, lu rere na mba rikukuna. tshwa-tshare yi na. lu rere na ku bwa ishi wuna, shi ka do risi na nghu wuna, kpare sa. rii bi na ngri ti ni su ka ku tshreru risi nga. ku gre k̄pare, rii tshru risi muti. ⁶Na nyin'mu, shirisi ba mite ni boo k̄pare na ku tshre jaa, ni na sho wu nde naa, ni rikpu ti ni su nyinmu. ⁷Bwua ku so muki wuna saboh nghoo tshwa, i rii hu wu risisi na. ⁸Me ti shi k̄pi na ri she-shen naa uhu ngri nbi, i su ka gbaji ti ni ri gbra, i kri, rii ne mba ti ni ya ngho ⁹Lu yi na nghu na, ni kame rishe shan. Huna a rii makau ti ni makpi ni khi zinuti náa rii gbanuki na ringhra ti ni ma ri wa náa. ¹⁰Ri kawuna i su ti rikpu gyan, ku tu risisi k̄pare sa ri me nga. ma bi wuna ni kre ti ni su yin mu ni kame ¹¹Ri ku ku ti kristi, yame wu lu shi me wu na, sabma na shi na kre ma kpi na k̄hishri. su tanghu mangba, k̄patata na su nyinmu. ¹²Khi bi ti ʌi mi bi na isu ti wani, ku wáa sila ti nii rii wa'ʌ Uzu bohn. mi rii kro wuna, ni wa ʌa yi ʌa, ku lu k̄pare ti sisi nginmu na me. K̄pii ni ka menghu na. ¹³nga ti ni ti ni Babila ma chu nghu na yiyi na yi rii tshru nde na makii, uwu ni na ri shrunde na. ¹⁴Tshru nghu nde na ku waboh na nghi yi na, k̄pi ʃya ni kame khi yi miki na nghi yi na, ni ka me kristi

2 Peter

Chapter 1

¹Sima Bituru, ifiina zeze du itiyii Yeso kristi, mati ti ni ma bu royi na bimikii indigba, bimikii ni ummah ti kpare na wu iyesu kristi. ²Kuglree Kpare na kilamiki na mbrii ni ummah ti Kpare na itiyi Yeso itiyi. ³Na kulu boungn, nanghu rinnga na ku du Kpare inayi shwasha na Kparisi ti Kpare ni biiyi ni kugba na kisi ngho. ⁴Ni ngho inayi royii na kugha kutannwau sina yi yife ti taya ni ihi Kpare, ibuyi sabo ni ngho ribii ni bo mba ribii. ⁵Ni su yimu gbara miki su lu ngho tisi ni isimikiwu ni isimikiwu jhe kugbarisi, ⁶Kugbarisi jhe na kuhu risii, kuhurisi jhe na kugbamikii. Kugbamikii jhe na rikri ihii Kpare, ⁷Riikri ihii Kpare jhe na kuhha riisii mawoni, kuha riisi mawoni jhe na khibe. ⁸Ni baami, ma kpenawu, shi gba nawu, bu baa su nglo ni kuhu itiyi Yeso kristi. ⁹Ngri ti ni safe ku hu risi ngah ingrii ti ni playii i remikiku suu nwugah ni ihii ribi gaa. ¹⁰Ni suyimu, mawuni, lu risi ti bu ku buwu na ku biwu, ni bi lu ngho mbami ma bi saya riku ngah. ¹¹Ni ihi nagbo bu riye fe ka ni kiri Kpare itiyi Yeso kristi. ¹²Nisu yimu, miriya ti ghlewu mbami, i su ngho ni buhu hu ku bu sheru ni risheshe ngho ni bi fe. ¹³Mu whu, isi nami na kusu ni kame igha si gaa hu isi si kalu ni ihi ku gaa mikiwu ¹⁴mimi hu, ku djih igami idigbi, itiyi Kpare Yeso kristi i lanimi. ¹⁵Mi riya lu shi, rukpu ni mi ka gumi, si ka rembuki na ngho mimi la nayi na. ¹⁶Yiyi yi sadu ihi ku gluu ngye, niyi la nawu ku sheru na kuba utiyi Yeso kristi, yi su mba niyi huna sheyi yi ti ititi dada. ¹⁷Ibu ti gba na ku shonde na itiya Kpare ni lilla dadayi ni kre. Nasu wumi ti ni me bi ngho. ¹⁸Yiyi hu lika wu ni rii kare ni yi pki na ngho uhu gashu. ¹⁹Yiyi ti niyife, klar mati ti nisu rishasha ngho mu riya ti miki shi su ka killa ni kachu ti trahu ya Nghakpri ni ya nga na njikah ti chuchu ni mikiwu. ²⁰Shwashwa ngho, ba kuhu ni kre mati nisisu titamaa gha. ²¹Ba kre mati nisu kulu mangrii, kre Kpre rii na mangrii ni fe uhu Kpare

Chapter 2Mba tini ma ri re ikre Pkare ti iri ma ba kachu mangri, uma mba ti kla tiri pye ma riya ba nayina. ma riya bi ikre ni sasu Kpare nga tini ma riya bi ngho, pye ma riya truu nghu iti khiri ti ni yibya ma. Ma bi khidjhi riba risiima gblagbla.

Chapter 2Mba tini ma ri re ikre Pkare ti iri ma ba kachu mangri, uma mba ti kla tiri pye ma riya ba nayina. ma riya bi ikre ni sasu Kpare nga tini ma riya bi ngho, pye ma riya truu nghu iti khiri ti ni yibya ma. Ma bi khidjhi riba risiima gblagbla.

²Ugbeema ma riya ti duuyi ti gaa, na nyumu gahi ti rishenghu riya ti bi. ³Na miki ma ma rii ya ti bre mangri na kre rii, ni kame ungho ti ni maruwu risiima momgba ma riya ti bre yina na ikre rii. ihi rukpu ni umoma kri ruba, unghu khidjii ma sa riila khila nga. ⁴Ko Kpare sa bwa mbadinghu ti ni ma zaiyinga malu ngho ribi ibi ma sabo na Tartud i gluma na Tartarus ti na luma ni ziinzre kachu uwu wucicinghu riigbe kpri umo. ⁵Pye i sa hwa ugbumiti ti kasa sabongo. I ye bwa Nuhu sabo ni unghu mu ka kre ikre issimiki riisinghu, na mangri tamba saga ni ibi uku ti mlo ni riisi ugbumiti ti mba ni ma sarii duu Kpare nga. ⁶Pye Kpare ighjii sodom na Gomora na khila ti wa ni mangri ungho ti ni riya feh mangri ti ni ma sarii duu Kpare nga. ⁷Unghu lotu ni na su na mikii riisinghu, ma ka sha nghu na khiga riikri khine mangha ti ni mangri tini ma sa kaduu Kpare nga ma kalu. ⁸Unghu lotu ni na su na mikii riisi, ni na teh ni kame ma, u wa riika ni mikiinghu tisi na unghu ti ni whu na sheyi na tuu. ⁹Kpare u whu gahi ti ni rhhuye na mba ti ni ma rudungu ni kushumo na ti bi mangrii riibi ti ni ma riya wa riika ni kpri ni kpri ti ni ma riya shuma nama. ¹⁰Ngami usu risheshenghu ni mba ti ni kpe rulu arii ngho ti gaa na mba ti ni ma rii raa nguma na mba ti ni ma kpi ni ihiiyiima. usu ni magba mikii na kuduu ikre mikiima, ma sa rii lu shwishwi ti kre ikre she ni mba ti doo nga. ¹¹Mbandu Kpare ma su na khisheru na kuwuh gani ti lu ngho kraa nama, uma ma sa ha si rii tuu ma ni yi Kpare nga. Uma mangri rikpu unguh masu koi ari ibe kachu uma mangri mbami, na khigama ka ti arii ibe kachu, ma ruyati ruu si dhjii ma. ma sa whu ungho ti ni ma rii tuu nga. Ni kame khidhiji ma bi riya ti dhiima. ¹²Ma riya ti feh kukpra ti ungho riibi ti ni ma malu. ma whu ka kuwuh kulo na uno isi. Masu kachu na takpa. Ma ruwa kulo arii ngho iri ti ni ma nulu ni mokpi riirii nawu. ¹³Masu na arii sheyi ti ni ma rii duu si rii la na mba riiba, lengho ribii sa riima ma nga. ma riimbre mba ti ni ma sasu na mikii ti sherungu nga u ma ruhu ungho riibi, uma su na mikii tama ti ni kla khadiya. Masu mawu ti ni malu nama kanyu! ¹⁴Ma bwa gahi riisi nghu sabo si ka duu jii ti duu gahi ti balaan uwu beor, ti ni riibu kuchunya ni risii ungho riibi. ¹⁵Ko ife kugbu ni kre ungho riibiti ni unghu lu Jakitini sari kre nga mu ni kre na lila mangri si sati na kujuriisi unghu ingri Kpare tini rukre unghoti ni ihiiyi. ¹⁶Mangri mbami mosu kachu tini manyi riyyha ti riyyowa ki manyi sa rii riyyongo masu umbru ti ni uwu dakra ita riiglu ma. Ungho ribi ti uwu dakra shikpe rii gbema. ¹⁷Ma riika na kugba riisi ti iri. Ma ru mbre mangri ni ihi kukoyi ti igaa. ma ru mbre mba ti ni ma riina ti hwreh ni bo mba ti ni ma riikri ni ihi ti ni sa su riisingo. ¹⁸Ma tanyu khisabo nama, uma, ingri use ifi ni ungho ti ni kroa na nghu. Ni ma hwreh ungho ti ni sasu rii sheshenghu ti ugbumiti ni ihi kuwuh dada na unghu ni buyi saabo Yeso kristi uma bi bwa nguma ni kamema si rhuku, khikpima ti bebenghu usu ¹⁹Kaa si kra nama ni ma saka whu ihii ti mbriinji nga na ti ni ma whu si bi reh khizi ni ungho ti ni su piye piye ni Kpare kre ku na ma kalu. ²⁰Ikre imi ngami usu riishenghu nama: "kabu u hwreh ka re kukpanghu, na miirii khiri ti ni suu kukpa ngoh. pye mirii kiri ya re ka ibi hwrehka dabre"

Chapter 3

¹Wamuni ngami, musu nganghambe ti aha mba ti ni nayina isu kuwa to aha ni mi waa nayina nikamema aha isu ti khiga simiki ti risheshe.² Shi whre ne go ti kihizi ni mba uhu ti tundu Kpare, je na ikre ti utiyi tigba ni di ni mba ti ni ma zeze buu kpare.³ Zeze whu ti wudidi, mba ti shwro magri ma riya baa ni ukpri memeh, ma riya shwro shi cuta ya lu ikru tii ni mahu.⁴ Ma ya kre ikre ti tuannu wureba iziyi rhi rikpu ti ni matiyi lakila, ugbu ngo kpei yunmu, rhi rikpu ti ni ma lu gbu mitii.⁵ Na kuhuma ma wrehabwuki na ziizi na ikre Kpare ni ma lu mitii na kareh, kaijeh manyi a zu manyi, nizuh gbu miti ni rikpu bee.⁶ Miti mlo zeyi na manyi biglu pye.⁷ Na ikre di muu kareh na mitiyya ti na khila ma shi maa ti ikre shwromo na mba ti ni ma sa huu Kpare ga.⁸ Na ka wrehabwuki mawumina, ikpri wudidi ni koh to Kpare isu iye na iye minaa wudidi isu ikpri wudidi,⁹ Kpare sa rikri rere ni ikre huu gaa ka ti ni saga ma hi. yeh ilu rii nawu. sa rinewuna ti jizeyi nagaa, magri ma ye mikiima¹⁰ Umu ikpri di utiyi ri ya ba ka urgi khirii. kare ya cuta na lillah tigbaogho ari isii ma ya truma khila, na miti na ngho ri ya meme.¹¹ Ari nghu bami ni maakrii magri ki ni biya su naa, Lu ngho risii shi bi ghuwuu gbegbe.¹² Ne huu shi krela ni kpri khi ba Kpare ni kpri gahaa maya ta khila ni kareh, ngho ma riya shaayi na khila.¹³ Ni ku taauu iya gbre kare rehe na mitii rehe, kacuu ti ni mah maya kpee.¹⁴ Nisu yimu mahwuni umu ni su bi ri gbe rigo baami, lu brii shi kafe takpa yi shi su pye,¹⁵ piye gaah ku truri utiyi ti ni kraa yi saabo ka ni waniyi Bulusu wa na yi na kre ni imni ma ngho.¹⁶ Bulusu i kre tratra rii khii wa ngangambe ngho ni kamii ngho maluu rika ti huu. yi ta nakro, magri ti ni bo sakri ma igrityi djwahurisi na griiti ni sa ti ni kachu wudindi gaa ka ti ni malu ni ringrii nganbe ti du, a bima ka, ku djhii risii.¹⁷ Nisu yimu wawunina, yi hu ngho na whu na, hu ngho risii ni sariya bi yi ya ihiti bi na mankri ni ma sa rilu ongho ti sii gaa.¹⁸ Gbah ni kame kla Kpare ni nde uwu Kpare. Na kugba Kpare na teh unghu gbogbo. Na su yimu.

1 John

Chapter 1

¹Ungho ei riirii tinde ni utuyi whu, na sheyi yi whu, tinde niyi whu na ti niyi duu nabo-nikre ikre rishwi.² Ma kla yi ikre rishwi (ringaa), ni yi whu a su nyumu.³ Ungho tinde ni yii whu na sheyi na utu yii kre nawuna, siiyina (bubuna) bu riya hariisilu nayina kushwuriisiyi na iti na uwunghu, Yeso kristi.⁴ Piye, yi ruwa ariingho mbarni nayina sina khitremikiyyina na mlo.⁵ (yi ruwa ariingho mbarni nayina sina khitremikiyyina na mlo) ngami musu ikre tinde ni yi whu na ngho ti ru yi riikre nayina: Kpare su kukpako, ni kamenghu khishwhi sasongo shwashwa.⁶ Ni yi kre ku yi rii shwi riisi yi na Kpare ki yi riiki ni khishwawhu, yi rii sari si sa riidu riishenghu nga.⁷ Ni yi kri ni kukpako ukru ti ni nghu riikri ni kukpako, yi rii haa riisi lulu nana nghiyi, mayi Yeso uwunghu inna, ungho riibiyi shwasha.⁸ Ni yi kre ku yi sasu na unghoriibinga, yi rii mbre nghiyi, riishweshwe nghu a sasu ni kameyings.⁹ Ni yibi ariingho riibi ti ni yi cu uwunghu su na biimiki ti sayiba na ariingho riibi nati nayi shwashwa na ariingho ti nima sasinga.¹⁰ Ni yi kre ku yi salu ungho riibinga, ya kre ku usu ngri rii, ikre nghu sasu ni kameyiinga

Chapter 2

¹Mawu, noiri wa ariingho mbami nayi na tini busariya lu ungho riibinghu nanga. Ni ngru lu ungho riibi, yi su na ungru ti ni riya feh nayi na iti, Yeso kristi, ni uwunghu ni su piye piye. ²Unghumu riiti nayi ni kre unghoriibiyi, a sasu ni kre yi momgbanga, usu ni kre ughu miti shwshwa. ³yi whu ku yi bati whu unghu, ni yi duu ariingho tinde ni kre kuyi kaluma yi. ⁴Ingri tinde ni kre ku "Mi whu Kpare" sisa riibi ariingho tinde ni kre ku ma kaluyi usu ingri ti ni rii sarii. ⁵Unghu ingri ti ni ri bii na ikre ngho, ni kame ruuwunghu ti riisheshenghu kubimiki kpare ufe khisi. Na nyumu yi whu ku yi kpi ni ruuwunghu: ⁶Ingri tin de ni kre ku unghu teh ni ruuwu Kpare na kri nyumu ka tinde ni Kpare krii.mawoni na, mi sa ruwa ungho riie ti ni bu riya do nango, usu ungho ti riikpe ti ni yi su nanghu rii kpikpi na. Ungho ti riikpi ni ma kre ku kalu nayi usu kre ti ni bu whu na utu na. ⁸Ki mi ruwa nayi na ungho ti riie tinde bu su riya tilu nangho, ti ni su riishe shenghu ni kristi na bubuna, uwu rii shayi ku kpako ti riisheshenghu irii kpa. ⁹Ingri tinde ni kre ku unghu ti ni kame kukpako si rangunghu na waninghu iti ni kame khishwawhu tshru bebenghu. ¹⁰Ingri tinde ni biimiki na waninghu i teh ni kame kukpako kandu sa teh ni kamenghu ti ni riya gbu uho ngo. ¹¹Ungho ti ni rangunghu na waninghu iteh ni kame khishwawhu si siiki ni kame khishwashu, unghu sawhu kachu ni unghu riiyango khishwawhu khru nghu yi. ¹²Mirii wa nayina, mawu usu ku ungho riibi ti ni lu na ma khruu ma nikr inde Kpare. ¹³Mi rii wa nayina, mati, yiyina yi whu unghu tinde ni rii riikpikpi. Mi rii wa nayina massa, bu kraa na ingri riibi kushweru na. miwa nayina mawu, yi whu iti na. ¹⁴Mi wa nayi na mati, yi whu unghu ti ni rii riikpikpi mi wa nayina, masa yi su na khishweru na, unghu ikre Kpare teh ni mikiiyina, yiyina bu kra na ingri riibi. ¹⁵Ka bi na ungho ugbumita na yi na arii ungho ti ni makpi ni kamenghu. Ni ingri bi na ugbumiti, khibi ti iti sa ti ni mikinghunga. ¹⁶Arii ngho shwashwa tini makpi ni ugbumiti na bubokpi ti igah bubokpi ti arii sheyi na ndjwariisi ti ni mangri lulu i sa rii na ti ngo, i rii na gbeemiti. ¹⁷Ugbumiti na khikriiyii nghu ma rii chuta. ingri tinde ni riilu ti ni ru Kpare bi nanghu riya to nglo. ¹⁸Mawu, rukpu riimeme. uku ti ni bu whu na ku ikhahiyii kristi rubba, bebenghu makhahiyii kristi nanghunghu maba. Na nye yi whu ku rukpu rii meme. ¹⁹Ma ruuye na yi, uma sasu tayi ngo kasu masu ti tayi maka kpe nayi. ku ruuye ma nayi ikla ku ma sa rii nayinga. ²⁰Busu na khitabo na kulu mano ni riishwuna ni ingri ti mi su piya ulu nawuna ti niyi bu whuna. ²¹misa wa nayina ku kre ku bu sa whu riisheshe nghu nanga, usu ngho ti ni yi whu na raa gaa iri sa rii rii sheshenghu nga. ²²Andi gu usu ingri iri usu unghu mu ni truu ku Yeso usu kristi, ingri ngaha mu ni su ikhahiyi kristi, u tru unghu uwu ²³Ba ingri ti ni tru unghu uwu usu na unghu iti. Ingri tinde ni krekre unghu uwu usu na iti pie. ²⁴Arii yiyina, bi na ku ungho ti ni bu whu na utu na riirii teh ni mikii, bu riya teh pie ni unghu uwu na ni kame unghu iti. Ngame mu usu khitanyu ni ulu nayi-riidhi ti ni sa riya memenga. ²⁶Mi wa arii ungho mbami nayi na rikre ti mba ni ma riya klo yi ihi riibi na ²⁷Ikre tayi na, khitabo na kulu mano ni riisi yi na ti ni yi bu nanghu na iteh ni mikii yina, Nyumu bu sa riya ne ungru ti ni riya kla yi na nga khitabo ikla yi na ariingho shwashwa ti ni su riishenghu i sa si iri ngo, ukru ti ni kla yira, kpeh ni kamenghu na. ²⁸Bebenghu, mawu na kpe ni kamenghu na ti ni riya whreba yi riya su na kugbamikii sa riya su ruuwi niyinghu ni whreba nga. ²⁹Ni bu whu na ku unghu su piye piye, bu whu pye na ku ingri ti ni lu ungho tisi (riisi) unghu mu ni hweh nghu.

Chapter 3

¹Nayi huu kibii ti Kpare bii nayi, ngho mu ni mmari briyii mawu Kpare, atomi niyi si kre nyeimu, mitimi raa nayi, kre masa yi itiyi Kpare ma. ²Mawani yi su mawu Kpare, yi sa yi aka ti yiresu rhi ngo yini rekpa te Yeso kristi ra ba yi rha su so ngho yi rha huu ngho aka tingho su. ³Mangri tima somikii na Yeso rhe nangho piye aka ti Yeso su piye. ⁴Ngrii tingho lu nghoribii rhi lu tsheru risii, Nghoribii su ulu tsheru risii ⁵Bhi yi Yeso ba kre te hey nghoribi ni achu ngho ikre ribi sa so nga. ⁶Ngri tingho ti ni Yeso lalu ribii ngo ngru ti ni lu ngho ribi sa yi rhe sa huu uwu Kpare nga. ⁷Mawuna, na ngru ka mbre wu na yi. Ngri rini li ngho risii su ngri risii aka ti kristi su ngri risii. ⁸Ngri tingho lu ribii ryu kachu ukpre ribi, nyiemu nhi ukpre ribi lu ribi narhirhi. Nyiemu ni uwu Kpare ba ti djhi ndu ukpre ribi. ⁹Ngri ma hwi ngho rhi kachu Kpare, rhe lu ribi ngo kre risii Kpare ti nangho. la lu nduribii ngo kre ma hwi ngho ryuko Kpare. ¹⁰Akami nhi shira yi mawu Kpare ni wawu ukpre ribi. Ngrii tingho sa lu ngho risii ngho sa rhyu uko Kpare ngo, rhe tingho sa bii ni wani ngho nga. ¹¹ugri Kpare ti bi hutuu narhirhi mu nimi nayi bii na nguyi. ¹²Nayi sa su soku kainu tingho ryuko ukpre ribii shi wuu wani ngho, uwuu ngho kre ngilu? Ndu ta su ribii ti wane su risii. ¹³Mawani me, naka su ngho tarhi ngo nhe mitemi rangho nhibu ¹⁴yhe yi ku yi ryuye ni rifu shi kani gahi mikii tisii kreti yibi na mawani. Ngri tini sabii na mawani ngo tini rufu. ¹⁵Ngri tini bii na wanita ngo usuu ti uwuu mangri, biyi na ku ngri tini rhi wuu mangri sa soni mikii gbugbu nga. ¹⁶Nyiemu nhi yihu kibii, kre Yeso dhi mikii ta nayi. iye pye yi di mikii yi kre mawani yi. ¹⁷Ngri tini so nghobo ti mitiemi shi huu wani ni rhika shi reiyi tabwa, nana ni kibii Kpare ti ni mikii ta? ¹⁸Mawumi, nayi ka bii na kanyu ra ngo, nayi luu na mikii na risheshe. ¹⁹Utuu nyiemu ni yi huu kre ku yisu ti risheshe, miki yi bii na Kpare. ²⁰Rhisu ti mikii yi sa bii nayi nga, itiyi Kpare kra ni mikii yi, shi yi ngho tiriki. ²¹mawani ni mikii yi sa shuu yi umuu nga, na yi ya kachu Kpare ni mikii ndidi. ²²Aki ni yi lu daaka Kpare la nayi, kre yi bii dekretaa shi lu ukre tingho sii ni sheyi ta. ²³Ngho mu nisu dekre ta, Nayi bii na nde uwuu ta Yeso kristi shi lu kibii na mawani, Aka tingho nayi dikre ta, ²⁴Ngri tini bii dikre ti Kpare ti ni uhoo Kpare, dada yi Kpare ka ti nangho. Nyiemu ni yi huu ku Kpare ti nayi kre uhoo risii tingho bi nayi.

Chapter 4

¹Wani, kaa be na marhi uhuu pye ngo, me ma ne huu, rhe ma ryu kachu itiyi Kpare, kre ma tima rhi raani Yeso kristi ma mbri mbri ni mitiemi. ²Niemu ni bi rhe huu uhuu risii ti Kpare; uhuu tingho klanyu shi kre ku Yeso kristi ba ni iga, uryu kachu Kpare. ³Uhuu tini sa bii ni Yeso nga sa ryu kachu Kpare ngo. Timi mu nhi su uhuu tini raa ni kristi ne bi hutuu ku rheba, ungho mu ni te ni ugbo miti. ⁴Be ryu achu Kpare mawuchi be kraa ma risi, kre uhuu tini ti ni ame wu kra ni uhuu tingho tini ti ni ame wu kra ni uhuu tingho ti ni uzii mitii. ⁵Ma ryu mitiemi, ngho tima kre usu ti mitiemi, yiemu ni miti rhi glotu ugri ma. ⁶yi ryu achu Kpare Ngri tingho yii Kpare rhi glotu igri yii, ngho tini sa ryu ko Kpare nga rhi glotu igrii yi nga. Nyiemu ni yi rhe hu hutuu ti risheshe ni uhuu ti ribii. ⁷Mawani na yi bii na nguyi, kibii ryu achu Kpare, ngri ti ni lu kibi, uyi Kpare; ka shi ryu achu Kpare. ⁸Ngri tini sa lu kibii nga, sa yi Pkare ngo, Kpare mu nisu kibii. ⁹Nyiemu niyi huu kibii Kpare ni achu yii, ku Kpare nayi uwuta ndidi ni mitiemi kre nayi kafu nga. ¹⁰Ngho mu ni su kibii, yi sa bii na Kpare mu ni bii nayi, shi dhi uwu ta na su miso ti uwu (hadaya) kre ngho ribii yi. ¹¹Mawani, usu ti Kpare bii nayi, naye pye bii na nguyi, ¹²Ande nhi hu Kpare ni sheyi ngho. Yii bii na nguyi, Kpare ti nayi, ka kibii ta rha meyi lu pye. ¹³Nyiemu ni yi huu ku yi ti ni miki ta, ngho ka tini mikii yi, kre tingho nayi gya ni uhuu risii ta. ¹⁴Nyiemu ni yi huu na sheyi shi kre na kanyre yi ku dadayi Kpare tundu na uwu ta na ba kra yi sabo ni mitiemi. ¹⁵Ngri enyi tini sho na kanyu ta ku Yeso ni su uwuu Kpare. Kpare tini miki ta, ngho ka tini mikii Kpare. ¹⁶Ye pye yi shi bii na kibii ti Kpare so nandi nayi. Kpare bii na Kpare, ka Kpare tini achu ta. ¹⁷Kre nyiemu, kibii ta, meyi lu ni yi su pye pye na nguyi, kre nayi fe gbamiki ni ikpri ushuu mo kre ti ngho su pye pye, ni yi si pye pye ni mitiemi. ¹⁸kibii sa so ni tshue nga, kre kibii ti i su pye pye rhi chu tshue chuko kre tshui tshui rhi ya sesre ni kishu (Umu) (Hukunci) Ngri ti ni Tshui-tshui sa so ni kihbii ti pye pye nga. ¹⁹Yi hu kibii kre Kpare mu nhi kaji bii nayi. ²⁰Ngri tini kre "mi bii na Kpare". shi rango na wani ta, usuu ngri ti ni sarii. Ngri ti ni sa bii na wani ta nga ti ngho ri huu na sheyi ta ngo, la bii na Kpare tingho sah huu nga ? ²¹Uplambe ti yi bu ni uti yii ngri ti ni bii na Kpare na bii ni wanita.

Chapter 5

¹Ngrii ti ngho bii ku Yeso ni su kristi ma hwi ngho ryu kachu Kpare, ka ngrii ti ngho bii na utii bii na uwu tinghoh hwi. ²Kre-nyi nhi yi ri huu ku yi bii na mawu Kpare; nhi yi bii na Kpare shi bhi na dikre taa. ³Kibii ti Kpare su nyie mu, nayi bii nhi dikreta, dikre ta sa gla nubo nga. ⁴Ngrii ti ma hwi ngho ryu ko Kpare rhi tsheru kra ni Uzimitii kumruu ndi mbe ngho, tingho tsueru kra ni uzumitii somikii yi ⁵Andi tsheru kra ni uzi mitiemi? Ngrii tingho bhi ku Yeso ne su uwuu Kpare. ⁶Ngho mu nhi zhu gihi manyi ni wayi, yesu kristi; sa ba ni gihi manyi rango, uba ni gihi manyi na wayi. ⁷Uma atra nhi tii rigrah ⁸Uhuu risii ni manyi, ni wayi. Ma atra me ma bii ni nguma. ⁹Rhi su ti yi bi nhi tirigra ti mangri, tirigrati Kpare kraa, tirigra ti Kpare ndi mbe niimi, itirigra kre uwuu ta. ¹⁰Ngri ti nhi bhi ni uwuu Kpare so nhi rigra ti Kpare nhi miki ta. Ngrii ti nhi sa bhi na Kpare ngo, rhe Kpare nasu ngri ti sari, kre ngho sa bhi ni itirigra ti Kpare dhi kre uwuu ta nga. ¹¹Itirigra ndi thi ni uwuu ta. ¹²Ngri ti ni soh nhi uwuu Kpare soh na ringha tingho sa soh ni uwuu Kpare ngo sa soh ni ringha nga. ¹³Mi wa kakambe me, kre nawu yi kre ku bhi soni miki ti gbugbu na ubuu ti bi bhe ni nde Yeso uwuu Kpare ¹⁴Igrii ndi mbe nimi yi soni gbamiki ti yi uko ta, shi lu daka ko khi ni miki ta bhi riyha hutu kuhruu yi ¹⁵yi yii ku Kpare ri hutu igrii yi ngho tiyii daka yi yii ku yi rha bu ngho tiyi daka ningho. ¹⁶Nhi bi hwi wani lu ngho ribi tingho sa tsu rifu nga; na feh na Kpare na na ngho ringha miri kre na mba ti ngho ribi nla sa tsu ti rifunga. ukre ribi ndi rhitsu ni rufu. Mi sa sho ku na feh na Kpare nga. ¹⁷Ndu nghoribi su ribii, Ngoribi ndi so tingho sa rhitsu rifu ngo. ¹⁸Yi yii ku ngri ti ma hwi ngho ryu ko Kpare sa rhi lu ngho ribii ngo, ngho tima hwi ryu ko Kpare rhi kluu ngho na ukpre ribi naka loribii nga. ¹⁹Yi yi ku yi ryu ko Kpare yi yi ku uzimiti ni ngho ngho ti ni ubo ukpre ribi nhi utsheru ta. ²⁰Yi yii ku uwuu Kpare uba shi nayi ukla-risi shi nayi yi ngho tini su risheshe. kale ningho, yi kpi ni tingho su risheshe, ni uwuu ta Yeso kristi. Ngho mu nisus Kpare ti risheshe, na miki ti gbogbo. ²¹Mawu, ka tabo ni ngho (Kitii) Gunki ngo.

2 John

Chapter 1

¹Ryu ko riku ya ne nha ozra ne mawut ne me be nema ri sheshe, sara neme ngah, pye ne ma mabe ne risheshe. ²Kre risheshe nho te neyi, shi ra ti neyi gbogbo. ³Ogrye, ogaki ne kala na miki rhu ko oti Kpare na uwuta Yeso kriti ni risheshe ne ube. ⁴Me wiri gbulaka me fhe mawu tu massaga ri kri ne risheshe si ni ne ofe kla yinde. ⁵Bobotu onha me sa ri kla wunde okire ride soso ne ri yi kaji bo ko yi be ne ngoyi. ⁶Obende mbe yi kri ne ogri Kpare ogri Kpare ri yi kaji hotu yi kri nenho. ⁷Mba ombre mbribri ka ni ozi meti ma sa ri sho ko kriti ba uzi meti ne runga reme mbe su ri ombre ne orango ne kriti. ⁸Me lulu na undo tiyi wa rika shi lo sa firebo na wunde na ngba. shi fe okpra nho bo lu sisheshe. ⁹Ongri n ngho kuugahe shi sa so mi okla kriti ngah sa so ne Kpare ngah. Ongre ngho ri kri ne okla ta so ni oti ne owu. ¹⁰Ne ongre reba oritu shi sa bi okla me ngah ka be nenho yi ka tswendi nayi. ¹¹Ongri ne ngho tswende ri lo ribe puwoninho. ¹²Me so ne mawunho mbribri ri owa na wunde me sa riya to owa na wunde ne ngho owa nga. Osunyi, me so meki yira hu nguyi iri ne iri, shi na otremitii yi ba mlo. ¹³Mawu wanu nima ba ne nho ri tswuwunde.

3 John

Chapter 1

¹Ire na ongre riko ri wa ni tremiki Gaiu ti ni me beh naa. ²Me feh na kpare shi ti piya na tremikimuna re tremiki. ³Me hu mawoni ma ri kre reshen ka ni buru kri ni reshen. ⁴Me besso kandu ni ri tremiki ni me hu mawu me mari kre ni reshen ma lulu nho re mumi ni bululu na mangre kaye mawu yeso malulu ⁵Mawu me bu lulu uho ti si ni kachu du yi na na mangre kaye. ⁶Ni ima pye ma kre nho ti si ni bululu na bu lu nho ti ni kame mawu kpare. ⁷Usu kre nde nho game mu maranguma ti bukandu na mangre kaye. ⁸Yi bo mawane na bo aha ne ame ndu ri risheshe kandu ti ni tse ni kame wawu kpare ni ma re kre risheshe ⁹Mewa kandu na mangre kre nho ni Diotropha irangunho ti bo yi na. ¹⁰Asu ni me ba miriya gaa nama nho ti ni luluni mangre kpare nho ti be unho ba bu ma ga asu ki mawune ne ma ru bi ma risisi sa bo ni ma a zuma ni kaze kpare ¹¹mawunina ranguwu na nho ti bee sulu nho ti si ugru ni lulu nho ti bee ba hu kpare nga. ¹²Demetriuhu lu pye hu na sheyi yin yiyi pye yi hu ku nho ni ma lulu usu reshen ¹³Me su na nho ti ni brebre ni miikawa asu ki mesa wa nho ti wa na nganganbe nga. ¹⁴Ba ria be rigpo ga me ria hu wu sheyi na sheyi. ¹⁵Na pia ti na wu naa mawuni ma ri tswunde. tswu maka pia nayi

Jude

Chapter 1

¹Juđi, uwu khirii yesu kristi na wani jamis, ti mba tiri ma be ma na mba ti ni be ɔa kpare utiyi, ni ma bi kprii na yesu kristi. ²Na ku tshurimitii na kala mikii kribe na jeh brinbrii nawu. ³Bohn ti ni mi be nawu, na rikpu ti rimi ka ne ti wa nawu ikre ti kraa'sabo, tayi tshwa-tshwa. Ima me wa nawu shi krouii rshi shnambra na nghu-nghu ni kre ti somiki ti ni ma bwa diti gbogbo na magrii kpare. Tini ma churtia pye pye. ⁴Magrii saga ka ni kame yina na ribabah, masu mangrii ti ni ma ta'wah nama ti jimaa zeyi, ma su mangrii tini ma shuu kpare gah shi yeh hi ti kpare shi ka ni khishe-khishe. na ngho ti ni tru ugrii tighah ti Ðađa, Yesu Kristi. ⁵Bebe ne hune-ku Ðađa, kraa m'angrii me riya ti bi lanayi na rugeh ni mitii masar shi bana kiizi shi ba ɔa ni ma sa bii nanghu gah ⁶Pyeh, mawusi kpare ti ni ma sa kɔi na khi tshwereu, shei bwa kkocho kusu. kpare ubwahma na inzree ti kɔwlatu khidyr'ahu, ti umo ni ukpɔri tigbaa ⁷Nauyi pye soɔom na Gomorra na ukoh ni ukroma ma chi ɔghuma ni risi khsh-khshe shi whre ka nihi ribii uɔu khishe. Ma su so nghla ti ku wha ringrah ti kɔatuta na khila. ⁸Nyimu, Nha sotomi mba khiraa zeughah ma yi, raa na batsh weru shi kre ngho nbii ni risi mba ti ni marilu ngho risi. ⁹Huu, mikayilu wusikpɔre, ni ka tru na ugrii ribii ni ukre ugah musaa, se ine ti gbi 'kre ni risi ngho ti shi umoh ngha: Shi kre " Na kpare na gbuwu" ¹⁰Yeh, mangrii bami mari sa urii ngho ti ni ma sa mehoo gah, na ngho ti ni mahuu rgwra, ka ubeh kachu ni sa ri gaarigah, kru rgho ti ri zemayi momi. ¹¹Gbocho, na ma! ma ka' ni gahi kainu shi soo ni kame urii ti bu ngho jee ti Balamu ma kwh ni niris ɔkɔaɔɔe ti korah. ¹²Mangri mbami sa so ni riwiti tagba ni rulɔɔu kumru na yina ngah . Mba ti haa mawu beh ti nimari rii na risimara, ma ɔagru ni ku sa ɔoo ngah na uhuu, kaku ti ni sa su na kuwa ngah-ufu shi bifu uhoo ku ɔyra kɔrah. ¹³Ma soo uhu ti tr'eru m Ðnee ha re whi lu ka juika re krii teh ni ehi nama uɔrahu ti, ti ni ma shi nama ti gbogbo. ¹⁴Ewoki, ti tamba ni ukhru Adaumu zeze kre ukrema, ku, " huu; Ðađa riya ba mina na min ti mba tre risi ¹⁵Riya ti ba tshrwuwo ni mangri, Riya ti bwah ma, mba ti ni ma kpare shi sa lu ngho ti ma ni gahi ti ni sasu ti kpare, gah, na ukre ribii ti ni makre ni risi nghuh. ¹⁶Mba ni su mba ti kre rigah. na shaboh, ti ma ɔu hi mikima. Ma su mba ɔra kɔakpɔh, ti riya si na ma mari mbasaga. ¹⁷Nye mu, warii gah ware ti mana kre ku ni khizi ni kanyu mba zezebu kpare ti Ðađa yih Yesu kristi. ¹⁸Makre nawu, " Ni kuzi ma riya fe mba utro ni ma ri ɔu ngho ti ni sii nama" ¹⁹Isu gami mu ni brima lu ni igrii-igrii ma su. ti khizi mitii, ma sa su na uhu'risi gah. ²⁰Bohn, warri meh nguu bi mihi uhu risi, bimiki na kufeh mi kuchu whu'risi. ²¹Ti nghu ni kibii kpare shi gbe tshurimitii ti Ðađa Yesu kristi tini ribi rin-gha ti gbugbu ba rawu re. ²²Tshuri mitii ni mbati ni ma yimiki ²³Kraa sagaa na kri gbi ma ni kame khila. Ti sagaa tshurimitii na tswii-Tswii bee na otrohti tshro ni gaa. ²⁴Bebe ti mba ti ma feh shi sa grugru ni khi ugba Rikukuu, shi sa rhuuku ngah shi griwu ti gbeg-gbeh, heyinghuna khi tswruri ngah nah khi tremiki mbrii-mbrii. ²⁵Noh kpare wu ndiqi ni kraa ui sabo, zu ko ti uitiyi Ðađa, na su ugba' Rikuwu oriye. timi kraa na utreru, kachocho Nasuyumun nah gbogbo.

Revelation

Chapter 1

¹Ti ni usu ruya ti lyesu kristi ti kpare bi na na kla na ma wundu ta gn0 ti iriba lu ni rikpu gya u klandi zo bo mawusi ti ni ko uwundu ta Yahaya. ²Yahaya ti righra ugri kpare ni gno ti Yesu kristi klre, gno pye ti gno hu. ³Dubo ti si usu ngri ti gno kla mgba a ti huko heyi ni ma ma glutu ti huko heyi ni ma ma be ni gno ti ma wa'a klre rigbu digbii. ⁴Yahaya na ma Ikilisiyoyin tamba ni Asiya. Na khigrey ti ni wu na ni kala miki lru ni ngri ti sun ni ti gno kahji su ni ti gno lre ba na aheyi, ni ma uhu tamba ti ma kpi aheyi ti katchu khusunghu. ⁵Ni ti Iriko Yesu kristi ti gno su righra risheshe ku hwi kajiji ni ko rhuku ni ti gno tii ni rite ma oriye ti miti mi. Ti gno kibi yi ku ba chuyi sabo ni wayi ta. ⁶Uba su oriye mari firistoci ti kpare na ti adda gno na su rikukuu ni riscwhi gbugbu na gbu gbu na su nyi. ⁷Hu uri ba ni ma laghi riya mingri pye la ho pye ni ma ma cthro ka ma lre ko miti pye la ki ruku klre gno na su nyi. ⁸Ume ni su alpha pye na Omega khre iti kpare, ti gno su ti gno kahji ni ti gno riba su ti rikuku. ⁹Ume Yahaya wane wu na, mi su na ma ma gwa ni bu ni wa ringra ni miti ni shurimiki ni gbamiki ti gno su ni Iyeso ti ni nza ti ma lre ta ti ma iri bri ku Batamusa klre kri kpare ni udu kre iyesu. ¹⁰Mi tii ni uhu ni kpri kpare, me huti ni zi mi uku ngbaa so ti myburu. U klre, "Wa gno ti bu hu ni kakambe shi tundu yah aze kpare tamba na afisa na Simirna na Birgamas na Tayatira na Sardi na Filadalfiya lawudikiya. ¹²Me lre klee to hu ko anga lri lugri ni me kame lre shi huu ula ti kaku ande tamba. ¹³Ni atete kaku uu ribri mi ndi usu so uwu ngri uta ucho iru mare ba uhuh ni mawagno kparite ni kpaku. ¹⁴Risi ni iyi risi ta usu ritete so lrulu-ritete so ma kparite, lriyi so ulre lla. ¹⁵Koho ta usu soo kike ti ma choo rehe soo kike rehi ti ma taa ni mlre ulre laa so ugri ma wani. ¹⁶U soh ni ni marli

Chapter 1

njika tamba ni bo lriya ta ni kaji riku tama lri lruye ni angyu ta lriyi ta lri kpate so ut cheru nuu.¹⁷Ni rikbu ti mi hoo, mi lru ku ni oho ta so ungri gno ku u pkl ubo riya ta me shi klore, "Ka lotchri yi mi su ti kajiji ni ti lribo. ¹⁸Ndi ti gno te mi kuu, ka huu mi te yi gbu-gbu mi soh ni ma she ti dades.¹⁹Usu nyi ka wa gno ti be huu, ni gno ti su gnogno mi ni gno ti iri ba luh gyaa ni zii ti mi. ²⁰Ni gno tima wa ti njika tamba ti bu hu ni bo irya mi na uke"la ande. Njika tamba ha usu mawundusi kpare ti aze kpare a tamba Uua ande tamba usu aze kpare tamba.

Chapter 2

¹Ti uwundu risi ti aze kpare na ephesu wa. ugri ti ungri ti bi njika tamba ni ubo riya ti gno lri kri rite ulla tamba. ²Mi yi undu tu na undu ringra tu na urumiki ni gba miki bu sa lri ni ni mangriribi ngo maa mu ti ma kltre mu ma su zezebo sa su nyi gno bu ba fema usu rii. ³Bu chruri gna miki ni rumiki kltre nde mi. Usa ngya wu na ngo. ⁴Mi ba huu gno ti siingo ti ba bwa sabo ni zi mi bii ti kajiji. ⁵Taalri ni ko bu lruku na. Yemiki ka shi lu ma wango ti bu kaji lu. Ni bu ye miki naa ngo mi la ba uko tu na ba churite ulla ni kotu na. ⁶Bu sa ni ti mi bulri so undu ti nicolata ume pye lri so ngo. ⁷Ungri ti ni so ni kutu na hutu ngo ti uhu kltre na ma kaze kpare. Ti ngri ti gno mruu mi la na gehe na lri ni uhu risi ti usu ni khiri kpare. ⁸Ti uwundurisi kpare na kaze kpare ni Simirna wah. Ugri ti ngri ti gno su kajiji ni ti lri boo, ndi uku shebo lro gaga. ⁹Mi yi ringra ni rika tuna bu su ni gno bo na mi yi urii ti mangri ti ma kltre ku ma su ma Yahuza usa su risheshe nga ma su shakpa ti ingri ribii. ¹⁰Ka lochri ti ringra ti bu lri ba wa na nga. Hu ingri ribii digbii ti hi wu taa na azelrhi nama mma wu hu, bu la wa ringra ti mu awu. Ti bimiki ya na ruku, mi la bi tata oriye na wu na. ¹¹Ti ngri gno so ni kutu, kuhu gno ti uhu risi kltre na ma kaze kpare. Tingri gno umruu, lruku ti aha la doo ngo. ¹²Ti uwurisi kpare ti kaze kpare ni Birgamas ugri ti ndi ti gno so ni kaji riku ti gnoo mblre aha. ¹³Mi yi ko ti bu te ka bu bi nde mi gbebe me yi ti bu sa tru bimiki na me, pye ni ma ribu ti antibas ti righra mi usu bimiki mi ti ma wu na me tu ni ko ti igrii ribii te. ¹⁴Mi su na gno ndi gyo ni bu ti miri soh nga ubu maga bii ni kukla ti balamu, ti gno kltre na balak na ta dru na mawu Israila na ma iri ulri ti nga ka shu lu kparuko. ¹⁵Nyii di ka, ma ndi name tu na bi gbegebe ti nikolatawa. Yemiki, nga ka mi la ba gbaa ni ko tuna ba ta riku ni kaji riku ti anyu mi. ¹⁷Nangri ti so ni kutu hutu gno ti uhu risi lri kltre na ma kaze kpare. Ti ndi ti gno nadoo mi la bi na manna lriba mi la bi kike ritete ni nde lrehe ti ma wa ni kike, nde ti ngre si yi ngo, rah gno ngri ti lri bu ndi. ¹⁸Ti uwurisi ti kaze kpare ni tayatira wa. Timi usu ugri ti uwu kpare ti lriyi ta su so mlre ulta ni uda bo ta so kike ma naa pyepeye. ¹⁹Mi yi ndu tu na mibii tu na bimiki ni shurii ni gbamiki mi yi gno ti lu ukra ti bu lu kajiji. ²⁰Ga gno ti mi sa hu lo ni ndi nga u bu iri kabo lu ni ngna me, Jezebel ti lri bri ngo ku gno su gna hukoh. ni. Ni ku kla ta u mbre ma wundu mi nama lu kparuko ni nama irilri ti gumaka. ²¹Mi bi rikpu na nu yemiki ka na bi miki ti soh ti bwa kpariko sabo gno. ²²Hu mi la bye ta ni rike tabli ni ma mari la kpariko na ma wa ringra gbulala sai ma lri ye miki ni ribi ndu ma. ²³Mi la ka mawu ta ni iruku na ma kaze kpare pye yi ume mbi iri ghna talri ti miki mi la na ka ka ti ubo ndu ta. ²⁴Ni ringri mangri ti ma kpi ni thyatira ko ni ngri ti bi ukla mi ngo ka sa yi ngo ti maya bri kameme ti mawa gno igri ribbi ni bi mi kltre mi sa bi ringra si na wun di ngo. ²⁵Nyii ka, bu bii ti gbegebe ka na mi ba. ²⁶Ti ngri gno nabo ku shi bi undu mi ya lri bo ni gno mi la na riku ni risi ma miti. ²⁷La ti bi ma ni wagba so kachri ti ma buu ndi pye. ²⁸Ni ka ti mi bu ni ko ada mi la bi na njika ti huhu. Ungri ti gno so ni kutu hutugno ti uhu risi kltre na ma kaze kpare. ²⁹Na nghu ti ni su na utu, na hu ngho ti ni uhu ri khre ni mba ti khiduzi kpare.

Chapter 3

¹Ti uwurisi ti kaze kpare ni sardi wa. Ti ugri ti ngri gno bi uhu risi ti kpare ni njika tamba "mi yi ndu tu na bu so ni nde ku bu te yi na, bu ku na. ²Yende shi bi tcheru na ringri klre ma digbi ti ku mi sa hu ndu tu mlo na ngo ni ahe yi kpare mi. ³Taari ni gno ti bi bu ka shi hutu bi na ndi shi ye miki in bu iri yande na nga mi la ba so ngri iyii ka bu la yi rikpu ti mi la ba ire tharu. ⁴Bu soh ni nde mangri gyaa ni sardi ti gno di du cho ma nga mala kri ni me ta cho ritete, klre ma su na risheshe. ⁵Ni ngri gno na bo ma la klo ni cho ritete, mik la chu nde ta ngo ni kakanbe ti teyi mi la bonnyu nde ta nikoh ada mi ni ko mawundi risi. ⁶Ngri ti soh ni kutu hutu gno ti uhurisi klre na ma kaze kpare. ⁷Ti uwundu risi ti kaze kpare ni ohiladelfa wai ugri ti ngri ti usu risi na risheshe u bu she ti Dawuda u ku shi bu lre klu, u klu ka ko ngri ti yi ku. ⁸Mi yi ndu tu na hu mi ku na wundi gehe ti ba ngri yi ti klu nga mi yi ti kutcheru ti su gyaa bu bi na ugri mi ka bu sa tru nde mi ngo ⁹Hu mi la na ma ma duzzzi aze igri ribii ti ma iuri bri nguma kusu na Yahuza ka sa su nyi ngo ma sa rhii-mi la na ma ba do miti ni oho tu na ma yii ku mi lri mibi na wu na. ¹⁰Klre ti bu bi ni udda mi gbaniki rumiki mi la lre wu soh ni mala ti lri ba ni khizimiti mi pye ti maa ma ma kpi ni miti, "mi digbii ti ba. ¹¹Bi mgbre ni ti bu so ni ndi ngri ba hi na wundi tata oriye ngo. ¹²Ngri ti ngo nabo mi la na ku chreru aze ti kpare mi ko gyan nyi, la lruye ni gno ngo mi la wu ni gno nde ti kpare mi, nde koh ti kpare mi Urushalima rehe ti ni lru are ba miti na kpare mi na nde rehe mi. ¹³Ni ngri ti so ni kutu, hutu gno ti uhu risi lri klre na ma kaze kpare. ¹⁴Ti mawusi kpare na kaze kpare ti lawudikiya wa. Ti ugri ti na su nyi ti na su ni gehe ni ti righra risheshe ti gno bi miti ulu kpare. ¹⁵"Mii yi ndu tu na bu su ireyi ngo bu rulu ngo usi na wu su lriyi ko su lla. klre ti bu su ni shabo bu su lriyi nye bu su ua ngo mi digbi ti kpa wu ba ye na nyu mi. ¹⁷mi klre mi so ni gno bo mi so na mawugno gbulaka mi lri so gno ndi, Bu sa yi nna ngo bu su lribii yilrika lrika holriyi shelruw. ¹⁸Glatu ni klre mi, ya ni me zinariya ti ma melu ni lla klre ni su ni ngobo ni ma lri cho ritete ti bu la klu ngu na no sa kla rihwi sheruwu tuna ku nu chu wano ni lriyi shu huko. ¹⁹Mi lri djra ni foro ko na ngri ti mi bimiki. Nyii ka , rishe ka ye miki. ²⁰Hu miti andi ni gahe lri ka ba unгри ti ni hutu lri llu mi shi ku gahe mi la kaba lri ka shi lri ni ndi gno ni me. ²¹Ungri gno nabo mi la bi na tchreu na tii ni me ni rite riku mi ni ka ti mi na bo ka shi ti ni rite lriku ti ada mi. ²²Na ngri gno so na kuhu, hutu gno ti uhu risi lri klre na ma kaze kpare.

Chapter 4

¹Ti gyaa nyi ka mi hu gahe ku na alre ugri kajiji ti mi hutu lri lugri sa mgbulru shi klore. Ba me, mi la kla na wundi gno ti lri ba gyaa nyi. ²Nyi ka miti ni uhurisi mi hu rite riku ta mu bi so ni alre ni ngri ndi ti miti ni gno. ³Ungri ti ni ti miti ni gno lru Yasfa na Yakubu Migrah rite riku ti na atete nigras ndi su so kike risi. ⁴Ni katete rite riku usu ma rite ritu awu aha ni ane ka ku timiti ni malri rite riku ma rikuku awu aha ni ane ma ta cho ritete ni mari tata oriye risisi ni risi ma. ⁵Iri rite riku ba ullalri ta ngla ni ta minchre ma lri ulla atamba lri lrii ni aheyi rite riku ulla ti su uhu risi tanmba ti kpare. ⁶Ni ahe yi riteriku su unne madobi so crystal ni atete ti rite riku ni lre klore ni rite riku ni mari ubechu ane mlo ni lriyi ni aheyi ahezi. ⁷Ube chu kajiji usu so miji ti ahu ta usu so maraki, ubechu teyi ti chra usu so ungri ka ti ane usu so mva laka. ⁸Ma ri beechu ane ndi ko na ndi su ubo andra mlo ni ma lriyi ni gno ni chu ni nnu ma sa bi sabo ti klore ti ussi usu uti kpare lrikuu ti gno kaji su ti gno su ni ti iri ba. ⁹Ni rikpu ti malri be chu ma bi rikuku rikuku helriku ni ku wri na ngri ti tii ni rite riku ti ni tehwa har lribo. ¹⁰Ma rikuku awu aha ni ane lruku na ndi ti gno tii rite rikuka doozu ta ti tii gbo gbu a gbugbu. ¹¹Ma kla tatarisi ni ko rite riku shi klore, umma ni bu Itiyi ni kpare yi, ti bu rikuku helriku na lriku klore bu lu mawangno pye na ni ku so tu ma te ti be lu ma.

Chapter 5

¹Ka mi hu ni boriye ti ngri gno ti ni rite riku ni kakanbe ni heyi ni hezi, ma chuu ndi ni chu tamba. ²Mi hu uwundurisi lokaka lri lugri ni iri la laka anga maa ti ku kukanbe ti ma chuu ndi. ³Ba ka ngri ndi ni alre ko ni miti ko ni amemiti ti ni mah ti mah ti ku kakambe shi kla ndi. ⁴Mi lungu mbri klre ba ko ngri ndi ti ma fe na ku kakambe ka shi kla ndi. ⁵Ka ngri rikuku ndi klre na mindi "ka lungu yi. Hu miji ti uhhru Yahuza ni lri Dauda u mabo. Ngo yi ti ku kakambe ndi ni uchu tamba. ⁶Me hu chugbe ti ande ni katete ti riti iriku ni malri ube chu chu ane ni ma ada. U ti iri niyi so ngri ti ma wu ye uso ni rikpri tamba ni lriyi tamba ti ni su uhu risi tamba ti ma tu ma ndu ni miti pye. ⁷U ka shi hi kakambe lruye ni bo lriyi ta ni ngri ni ti mih ni rite riku. ⁸Ni rikpu ti ihi kakambe ma iri ihe chu ane ni ma rikuku awu aha ni ane lruku miti ni heyi chugbe ko nandi so ni mgbolo ugba risi laka mlo ni wane ti usu ukru mawu risi ti ti kpare. ⁹Ma tunyi Irehe, "Bu Mma ti he kakambe ka shi ku chu ta ma wuhwu ka ni wayi tu ba yah mangri na kpoare ni lre koh pye mangry ni miti. ¹⁰Bu bi ma so miti ni firist ti du zi kpare yi mata tii ni rite ni miti. ¹¹Ka mi hu ka shi hutu kugri ma wundurisi brimbri lree lrita lriku ta atete ni ma lri be chu ni ma lri rikuku. Pye ma ma su minyi awu ni minyi awu na minyi. ¹²Ma lu gri umma chugbe ti na wu ti ni bu riku ni gno bo, kukpakuriri tcheru naa riku rikuku ni luwri. ¹³Ka me hutu mawani ngo ti ma lu na are ni miti na kame miti ni Nnee-pye name ma klre. Tu ti ngri gno ti ni rite riku ni chugbe ni luwri bi rikuko gbu-gbu na gbu-gbu. ¹⁴Ma ibe chu ane klre "Na su nyi" ma rikuku lruku miti shi douzi.

Chapter 6

¹Mi hu rikpu ti chugbo ku ndi na me ti uchui tamba mi hutu ndi na ma ube chu ni lri la laka so minchre "Ba". ²Mi hu usu mingha ritete. Ti ni to bi uta ka ma bi tata oriye na. U to riye so ingri nabo ti iri ya nabo. ³Ni lrikpu ti chugbe ku uchu ti aha mi hutu ti uhu ti teyi ti chra klore; " Ba". ⁴Ka minyi ndi to lriye ribaba gyua nyi ni u too ma na gehe na hi kalamiki age ni miti shi na mangri tu wu nguma. Ma bi kaji riku na ti ni too. ⁵Ni rikpu ti chugbe ku uchu ni achra, mi hutu khu ku te klore, "Mi hu minggha ribibi ngri ti too bi gno maa ni bo. ⁶Mi hu tu gno ti su so ngri na me ma ulu legi ane klore, " ugba alkama ti nnu ndi ni gba chra ti shair ka du wano ni wami inabi ngo. ⁷Ni rikpu ti chugbe ku uchu ti ane, mi hutu iri la ti be chu ti ane klore "Ba". ⁸Me hu uwu chugbe ti ni too su na nde lruku ka hades doozi. Ma naa rikuu na gwa ane ti miti na wu ni kaji riku ni rimye ni lrike ni ma ube chu ti miti. ⁹Ni rikpu ti chugbe ku uchu ti atah mi hu ni kame Bagadi miki mangri ti ma wu klore ugri mi ni njuklore ti ma bi. ¹⁰Ka lungu mgbaa "shiya kubi pye, risi ni risheshe ti bu la shummu ma makpi ni miti, bu la na mambi klore waji yi?. ¹¹"Ni ndi me ma mabi nasha ritete. Ma klore namundi ku na ma ti gbe gyua har na ringri mangri ni mawani ma ti ma wu ni ka ti ma wu ma na mlo. ¹²Ni rikpu ti chugbe ku chu ti adra mi hu ti miti juru mbrimbri. Unnu lre ribibi so mblri uwaha su so wayi. ¹³Ma lri njiki ni alre lruki miti so kaku ngo lru shisha ni uwa ta ti mii ngo lrilubwa miti ni rikpu ti uwgha ta. ¹⁴Kalre gbishibi so kakambe ti ma lre klu ko ni agbo ni nza ti wani lreta chri kaye ni kota. ¹⁵Ki ma oriye ti miti ni ma riku mangri ma lriku irikuu ni ma so gnobo na malri bimiti ni mangri pye effe ni ti ma chu ma sabo ma ta iriba ni malri kike na agbo. ¹⁶Ma klore na agba ni malri kike "lruku miti na ye. Biyi ta lriba ni heyi ngri ti tii ni rite riku ni kafu chugbe. ¹⁷Klore unnu laka ti kafu u ba Anga la yati sati?.

Chapter 7

¹Ka mi hu ma wundusi kane ti ande ni kro ane ti mitimi ma bi gbra ba izi uhu ane ti mitibi ni nne ni ko na kaku na ka taa ngo. ²Ka mi hu uwundurisi ndi lri aheyunda ti ni bi uchu ti kpare. U hungu lruye ni ti lri la la ka na ma wundurisi ane ti mu nama gehe na a du mitibi ni nne. ³Ka du mitibi ni nne ni mari kaku ngo sai mi mgba mbe ni rere mawundu ti kpare yi. ⁴Ka mi hu mangri ti ma mgba be 144000 ti ma chuu ni khru ti Israila pye. ⁵Minyi awu she aha ni kruh ti Yahuza ti ma chu minyi awu she aha ni kruh ti Ra'ubainuminyi awu she aha ni khru ti gud. ⁶Minyi awu she aha ni kruh ti Ashiru minyi awu she aha ni kruh ti Naftali minyi awu shi aha ni kruh Manassa. ⁷Minyi awu she aha ni kruh siman minyi awu she ni kruh lewi minyi awu she aha ni kruh Issaka. ⁸Minyi awu she aha ni kru Zabaluna minyi awu she aha ni kruh Biliyaminu. ⁹Ni zi nyi ka mi hu ka mangri mbrimbri ti ngri yi ti kla ngo ma lru uzimiti pye klre mangri lre ko ma ti ande ni heyi rite riku na ni heyi chugbe ma tu cho ritete ka ma bi lambra lrlri ni bo ma. ¹⁰Ka ma lri bri ni lreg laka kraa-sabo su ti kpare ti ni ti ni rite riku na ti chugbe. ¹¹Ma uwundurisi ma ti ande lree rite riku ni ma rikuku ni ma lri be chu ka ma lruku ni aheyi rite ma na dousi na kpare. ¹²Ma klre na su nyi, shoude rikuku kukpariri luwri hende rishwi tcheru ti ni kpare yi gbugbu na gbu-gbu na su nyi. ¹³Ka ndi na me marikuku uda ka ni me' usu ma anga ma ta cho ritete ka ma lru nyi?. ¹⁴Mi klre na ndi "riku bu yi kla na mi ma mi su mangri ti ma lruyi ni wa ringra mbrimbri ma naa chu mma nasu ritete ni wayi ti chugbe. ¹⁵Klre nyi ma kpi na aheyi rite riku ti kpare ka ma दौरिसि na ndi nnu na ni chu ni shakpa ti ni ti miti ni riteriku la klaa ribru na mandi. ¹⁶Rimye lalu mu ango, lringno wami la luma ango. Unu la bi ma so miti ni mandi ngo. Nnu la kuu na mandi ngo. ¹⁷Ka chugbe ti ni tii atete ti rite riku la memabi la ha ma ni wami risisi ka kpare in chu na mandi wayi ni lriyi.

Chapter 8

¹Ni rikpu ti chugbe ku chu ti tamba kare ti gree ti ringri mgba ndi. ²Ka mi hu mawurisi tamba ti ande ni aheyi kpare ka ma bi mgulru tamba na ma. ³Uwurisi ndi ba, ubi wamo risisi ni gbo ti ande wano shakpa ma bi wano mbrimbri na ti ngo la naa flu ndi ni ukru na mawu tisi ti kpare-ni wano tahwi na ahehi riteriku. ⁴Ki uwi ti wano ni ukru kpare ti mawu risi nyende nu aheyi kpare ni bo mawurisi. ⁵Ka uwunderisi hi wano ni gba shi mlo ndi ni lla ni sakpa ka ubi wuchita ni mitibi ka ma hu minschre ni ukuh ta ngla ka mitibi juru. ⁶Ka muwurisi atamba ti ma bi mgbulru tamba meti ti frii ndi. ⁷Ka uwurisi ti kuji frii mgbulru ta, ka hu ua mbrimbri ze ni waji ka ma bi wuchuta ni mitibi na ti tchra lri lla gboka mari mbe lriyi lri ua pye. ⁸Uwurisi ti aha frii mgbulri ta ko ngo ndi suso kagbo lri lrilla bi wuchuta ni nnae. ⁹Ni kpri ti attra nghu, mba ti ni rhi kpi ni manyi ma fuh, Ni kpri ti attra mari manyi mma gizzei ni kame manyi di. ¹⁰Uwurisi ti tchra frii mgbulru ka njuiki lakaka lru alre ulri so ua ribri na ukru ti tchru ni wami ti ni lruye ni miti. ¹¹Ndi njika ndi lri zuzokaku, ka mangri mbrimbri ku klre ti wami nyro. ¹²Uwurisi ti nne frii mgbulru ka mu kaa unnu ti tchra ni uwu ti tchra ni mutri njiki ti tchra ka ti tchra na me lre chu, unnu ti tchra ni chu ti tchra son na nnu ngo. ¹³Ka mi hu ka shu hutu nra lri ka na alre ni lri ua mgbaa, "Gbuchu gbuchu, gbuchuna mangri tima kpi ni mitibi klre mawurisi digbii ti rufrii ringri mgbulru.

Chapter 9

¹Ki wundurisi ti ata frii mgbulru ta ka mi hu njika lru ku miti ka ma bi she na njika ti nji ti ni so ni kpi ngo. ²Uku gehe ti nji ndi ni so na kpi nga, uwi lruge ni nji ndi su so mlre lla laka unu ni whu lre kpabi ni uwi ti lriye ni nji. ³Na me wi malri lanchra ba mitibi ka ma na ma kutcheru so ma minna ni miti. ⁴Ma klre namandu ku na ma ze mangba yi ni malri mbe kaku na shi mangri ti masa so ni uchu ti kpare ni rere. ⁵Ma sa nama gehe ti wu mangri ha ngo mala na ma lrikka ti wha ata ku kerhu la su so uchru minna ti chru mangri. ⁶Ni rikpu ndi ku mangri la ghna lruku mala fe ndi ngo. malri so ti ku lruku la krie ni ma. ⁷Malri lanshra su so ma mingha ti lri gbe riku ni risiu ma gno di su so tata oriye kike risi aheyi ma su mangri. ⁸Iyirisi ma su so ti mangna urri ma su so urri miji. ⁹Gbo da kpaku su so mgba da kpaku ka ugri ma ti malri ka su so ma lri mingha lri kringa ni ko riku. ¹⁰Ishi ma lri chra so ti ma minna Ishi ma tcheru ti na ngri ti uwaha ata. ¹¹Mu soh uriye na mandi uwundurisi ti nji ti so na kpi ngo. ¹²Gbuchu kajiji ka ye hu lringri lringri aha lri ba. ¹³Uwundurisi ti ndra frii mgbulre to ka mi hutu lri la lru ni rikpri ti zinariya shakpa ti ni ti ahehhi kpare. ¹⁴Iri klre na wundurisi ti ndra ti ni bi mgbulru " chu ma wundurisi ane sabo ti ma gbra ma ni nne Yufiretis. ¹⁵Ma wundurisi ane ti ma meti ni rikpu ndi ni nnu ndi ni wha ndi ni yea ndi ma chumasabo nama wu mangri. ¹⁶Ma tha riku ni zi mingha ma su 200,000,000. Mi so ni ma pye. ¹⁷Ni ka ti mi hu ma mingha ni rision mi ni ti ma ta ma, Kpakugbo ma su ribaba ribibi ni so ribaba gyaa. Risi ma mingha su so risi ma miji ka kanyu mo lruye ni lla ni whi ni mlre lla. ¹⁸Achru na me mangri ma wu ma ni lamwa ulla uwahi ni mlre lla lruye na ngu ma. ¹⁹Ku tchreru ti ma mingha su na ma ni ishi ma ko ushi ma su so muwa so ni ma risi ti ma bi lriku lu na mangri. ²⁰Ringri mangri ti ma wu ni lumwa mi ngo ma ye miki ni ndu bo wa ngo, ka ma su bwa sabo ni dourisi ugpre ni guma ka ni zinariya ni arzufa kike ni kaku ni mawungno ti lri hu hutu kri. ²¹Ka ma sa yemi ma ngo ni ku wu si hha ni ma kpalriko ni ku yiyi ma.

Chapter 10

¹Ka mi bo hu uwundurisi lakaka lru alre lri ba miti ma kloo ni laghu ka mi hu migran na alre risi ta. Ahe yi ta su so nnu ka obo ta su mlre lla. ²Ubi kakambe ganv lri ni bo ta ubi oho lriya ta ni nne ka ubi gho rii ta ni mitibi. ³Ka u kaku gbaa so ti miji. Ni rikpu gno kaku, ma ukhuchu tamba lugri ni kugri ma. ⁴Ni rikpu ti ukuchu tamba lugri mi meti ti wa ka mi hutu lri alre lri ktre kluu ugri ti kuchu tamba ktre so ka wa ndi yi. ⁵Ka uwundurisi ti ma hu ti ande ni nne ka u hi ubo lriya ta di kalre. ⁶U chri mangri ni ngri ti tii gbugbu ti lu kare ni mawangno pye ni gno, mitibi na mawangno pye ni gno. Ni nne ni mawangno ti su gno ku uwundurisi ktre ku gbri la ti gyaa. ⁷Ni rikpu ti uwundurisi ti atamba lri frii mgburu ta ka gno ti kpare bi ta lriba la mlo, ka ti gno ktre na ma wundu ta ni ma huheyi. ⁸Ka lrilla ti mi hutu lru are lugri ni mi gaga "ya, bu kakame ti ma ku ni bo uwundurisi ti ni ti ande ni nne na miti. ⁹Ka mi ku fe uwundurisi ndi ti ktre mindi na bi kakanbi ti gyaa ndi nami. U ktre ni me, " Ya bu kakambe ndi shi ku ndi la meh ruhu tu ngyro ki ni ruhu tu la loh so uwi. ¹⁰Mi ni kakambe ndi ni bo uwundurisi shi ku ndi. U loh so uwi ni ruhu mi gyaa nyi ka ruho mi ngyro. ¹¹Ka ngrindi" Bu la lu ktreheyi gaga na mangri ma lri koo, ma lrey, ma oriye.

Chapter 11

¹Ma ba kaku ndi nami na mi lundu ni ndi usu so ti malri maa koh, ma klre na mindi "Yande ka maa shakpa ti kpare ni a aheyi ta ni mangri ti ma lri doozi ni gno. ²Ka maa kaye yi klre ma bi ba alumma, ma la pla miti risi ti wha awu-ane ni aha. ³Mla bi na ma rigra ta mi kaha rikku na ma buheyi ti unu 1,260- klu nguma ni langricho. ⁴Ma rigra ni su kaku zaitun aha ni la fitila ahu ti ma tii ande ni aheyi Dad ti khizi miti. ⁵I ingri ti lri so ti du ma ulla iruye na ngu ma shi lri pye ni ma kahiuwuso na aheyi ingri ti ni so du ma nyi di pye ma la wu ma. ⁶Ma righra ndi su na tchreru ti chu kare na ukhu na ba ngo ni rikpu ti hu aheyi ma so na ku tchreru ti lre ma wani na su wayi ka shi kha miti ni lamina gbulaka ni ka ti malri so. ⁷Ni rikpu ti ma tha ju klre mlre ube chu ti ni lruye ni nji ti so a kpi ngo la ba tha riku ni ma la na ba ni ma shi wu ma pye. ⁸Ukhu ma la laa ni gehe ti ameko (so ti sodon ni masar) ni ko ti ma ghri rigra ada mai. ⁹Ukpri achra ringri mangri maya ti ma lru ma kho lrey na khizimiti ma la hu ukhu ma ma la nama rikbu nama bi maso ni ubutii ngo. ¹⁰Mati ma kpi ni miti la lu wri ni kpi jo ni kuwri malu tun du ni mawangno na ma nguma klre ti huheyi aha na nama rika ni izimiti. ¹¹Ni rikpu ti uhu atchra ni ringri chuta nza ti tayi kpare la ka na mandi ka mala ti ande ni koho ma khrikhri mbri la ka na mangri ti uhu ma. ¹²Ka ma ma la hutu lre lla mgbaa lru alre lri klre no mandi "Ba mi na" Ka ma la yah alre ni laglu ka ma kahiuwu la hu. ¹³Ni nyi ka miti la juru gbalaka ka ma uwu ti ameko la ji mangri miji tamba la ku ni ujuru miti ndi ma tima te yi lo lochri ku shi di ugba na kpare rikuku ti kalre. ¹⁴Ka gbuchu ti uhu chutu. Hu gbuchu ti athra lri ba gblaa. ¹⁵Ka uwundurisi ti tamba free mgburu ta ka lrey lla lri luyri ni kalre "miti ti izimiti usu ti uti yi ni ti kristi ka la bi mangri gbugbu ma gbu gbu. ¹⁶Ka ma lrikuku awu aha ni ane ti mi ma tii ni rite riku ni aheyi kpare. ¹⁷Ma kre "Yi lu wri na ma wu uti yi kpare ti ni tii kaji tii klre ta bu buh tcheru ko bu bi mangri. ¹⁸Ma malri ko loofu kre ti rikpu ringra baye rikpu taye ti ma la shu ummu ma ti ni ku, ku shi gno risi na mawundu ma huheyi ma wundi risi ti kpare, ni ma ma lochri nde ta malriku na mawuchi rikpu baye ti bu la zeyi ma ma lri ze miti yi. ¹⁹Ka ma ku sakpa kpare ni kare ka ma hu lakpokro me ugriso ni shakpa ni ba ndi su uku tanglaa, minchre ujurumiti ni ma lei kike makparite.

Chapter 12

¹Ma hu alama laka ni kana ka nghadi kluu ni nnu ni uwho ni oho ta ni tata oriye ti njiki awu she aha ni risi ta.

²Ngahdi kre ruhu uti hi lungu na uke rhu ti whi wu.³Ka mi hu alalma ndi ni kare hu manzrama ribaba ti usu ni risi tamba ni rikpu awu ni ma lri tata oriye tamba ni risi ta. ⁴Ishi ta hwa njika ti tchra ni kare ka mu ma ta miti ni mitibi ku manzrama ndi ti gbii ni gna ti digbi ti whi in gna ndi whi da kraa ti wu ndi.⁵U whi uwu lutu ti lri ba bi madri koh ni kpalamgba. Ma bu uwu niko tu na kpare na rite riku tu. ⁶Ka ndi krii ka mamgba ni ko. Ti kpare melunandi ti ma lriba melu ti nnu 1,260.⁷Rika riku nyende ni kare michuu ni mawundurisi to taa riku ni manzrama ni ka manzrama ni mawundurisi ta nyende ni riku ni ma. ⁸Manzrama nyende sa so tchreru ti nabo nga ba ko ndi ti te ni mawundurisi ta. ⁹Manzrama laka ndi-nglre muwa ti malri bri ku ngri ribii ti ni mbre mangri ni khizimiti mi pye ma wo chuta ni miti ni ma uwudurisi ta ma glu ma wu chuta ni ndi.¹⁰Ka mi hutu lrey Ua mgbaa lru kare ku kra sabo ni tshweru ba gnognomi ni riishwi ti kpare yi ni rika ti krisli ktre ngri ribi ti sobo lriyi na mawaniyi ma chu ma ta miti ti ni sa bo na aheyi kpare nnu ni chu.¹¹Ma lri ma ni riki ni wayi chugbe ni njohkhre gri ma, ka ma so mibii ma ngo pye na ruku. ¹²Nyi ka, lu wri bu kare ni ma ti kprii ni ngo gbujuu nu na ti miti na ti nne ktre ukpre du ma zi ka ni bu. U mlo ni kaffu ka nji ti ngo so ni rikpu gyaa.¹³Ni rikpu ti manzrama ba kohu ti ma bi wuchu ta ni miti uzuu gna ti whi uwululu. ¹⁴Ka ma bi latchu ti mra luka na gnu ndi ti ya kaa ya chu ya meko lu uko ti ma la me bi ti rikpu gyaa ma rikpu ni ringri rikpu na aye aheyi muwa, ka muwa ju wami ni anyi ta so ukruu mlo shi iri ni ko kaya.¹⁵Nghu miwahribii i plango rhuye ni khayunghu ka manyi ubu ti ni mlo si gunghu ka ngunghu. ¹⁶Ka miti higlri nga ndi. ka miti kla ngu ka u mlri ti manzrama kpa ni anyu ta.

¹⁷Kamanzrama lu afu na gna ndi ka u lruye shi ku ta riku ni ringri ukru ta. Ma ti ma bi udaktre kpare ni ti ma bi njihkhre ti Yesu. ¹⁸Ka manzrama ti ande ni lringye ti heyi nne.

Chapter 13

¹Ka mi hu ube chu ndi lruye ni nne i so na rikpri awu ni risi tamba ni ma rikpri su na tata oriye awu ka ni ma risi ndi usu ni nde rhi. ²Ube chu ti mi hu usu so mikhu koho ta su so koho miyi anyu ta su so anyu miji. Manzrama na ku tchreru riteriku ta ni riku ti bi mangri. ³Ndi ni kame ma ubechu so na lriko ni risi ka lrisi ndi kila ka ma khizimiti pye bibo kpaku ti ma duzi manzrama. ⁴Ka ma doozi manzrama ndi klre ma bi tchureru na ubechu ma doozi manzrama pye. Ma teh ka klre 'Anga su so ubechu ni anga la ka ni wha ni ndi. ⁵Ma bi anyu na ubechu na lugri kukpo ni urhi. ma na riku na bi mangri ti uwaha awu-ane na aha. ⁶Ka ubechu ndi ku anyu ta shi lugri urhi na kpare urhi ni nde ta ni sakpa ni ti ma kpi na me kare. ⁷Ma na ube chu riku na taa riku ni mawusi kpare shi nabo ma na riku na lrey ko mangri ni ko. ⁸Ma ti ma kpi ni khizimiti ma la doozi ta ingri ti ma wa nde ta ngo lru kpi kaze ti mitimi ni kakambe ti risi ti chugbe ti ma wu. ⁹Ingri ti so na kuhu na hutu. ¹⁰Ingri ti ma he na su ufei ni uffei la ya ingri ti ma lri wu ni kaji riku ni kaji riku ma la woo ingri ti shurri rumiki ni bimiki ti mawusi kpare. ¹¹Ka mi hu ubechu lruye ni miti uso na rikpri aha so ti chugbe li lugri so mazrama. ¹²U tulu tshwrreru pye ti ube chu kaji na aheyi ta ka u me miti ni ti ma kpi nigno doozi ubechu ti kaji ti na ma kila rikho ta. ¹³U hu alajibal lakka ulu na lla lru kare ba miti ni aheyi mangri. ¹⁴Ti ku luu ndi ma na tshweru na tii ti ube chu. U mbre tshwrreru mangri ti ma kpi ni khizimiti u klre na mandi na ma bi gno ti su so ubechu ti so na lrike ni kaji ka u te yi lri. ¹⁵Ma na gehe na bi ringghaa na gno ti ma meso ubechu ka na lugri ka ta gbuchu ti rango doozi ubechu ti ma lriba wu. ¹⁶U sa na mangri pye la kaka ni wuchichi ma gnobo ni ma lrika uffi ni ti ma chuma saboi na ma ba tamba nama ni bo lriya ko ni rere risi. ¹⁷Ba ngri ti la yah ko ya ni mawango se u soh na tamba ti ubechu tamba ti ni su ni nde ta. ¹⁸Timi usu kukpakoriri ingri ti ni soh na yi na kla tamba ti ubechu ndi usu tamba ti ngribi tamba ndi su 666 Adra Adra Adra

Chapter 14

¹Mi hu ka mi hu chube ti ande ni agbo sihiyona ni ndi su 144,000 ti ma so na nde ti ma uwu ni rererisi. ²Ka mi glu tu lru kare. Ugrisu so ugri ti wami gbulaka ni minschre ugri ti mi hutu usii so ma nga lri chin nga. ³Ma tunji lrehe ni ko ti riteriku ni niko mawangno ane ti teyi ni marikuku ko ngri ndidi kla nji rah ma 144,000 ti ma yuhma lru miti. ⁴Ma su mangri ti ma zed nguma yi ni mangno ngo klore ma su ma heh masu tima douzi chugbe ka ko ti ni ya mabi nabo ni ame ma ma su kajiji ti kpare ni wu chugbe. ⁵Ma fe urii ni anyu ma ngo ma so na risheshe. ⁶Kami hu uwundurisi ni atete kare ubi kakambe ti ta nju klore na mangri ti ni kpi ni khizimiti ni malri ko ni lrey ni mangri. ⁷U bri ni lrey lla laka "Lochri kpare ka bi rikku na klore ti rikbu shu ummu ta baye doozi ngri ti lu mitibi ni kalre ni nne ni wami ti lri miti. ⁸Ka wundurisi ndi, wundurisi ti aha du zi ma shi klore, "lruku, lruku babila ti laka ti ni zu malri ko na wa wami ti sii nga. ⁹Ka uwundurisi di uwundurisi ti chra duzi ma shi klore ni lrey Ua laka " ungri ti ni doozi ube chu ni lambru la ka ubu lamba ni rererisi ko ni kubo. ¹⁰Ngo pye la wa wami ngro ti kaffu kpare, wami nyro ti ma jullu ta ma kallu nyo ni gba ti kaffu ta ungri ti ni wa mala na ringra ni lla ni ua laka ni aheyi kpare ni ma wundurisi ni ahayi chugbe. ¹¹Uwi lru ko ringra ndi ka are gbu gbu na gbu gbu, ba ku ti mbra ni nnu na ni chu-ma doozi ti ubechu ni kohu ta ni mangri ti ma bu lamba ti nde ta. ¹²Ni mi su ku bri ushurri ni gbamiki ti mangri risi kpare ti ma bi udakre ti kpare ni bimiki ni Yesu. ¹³Ka mi hutu ugri lru kare lri klore "wa ndi, du bo ni su ti ma lruku ti ma ku ni ndeh itii. ¹⁴Mi hu usu laglu ritete. Tii ni lagla ndi su uwu ngri u so na tata oriye ti sii ni risi ni louje ni bo ta. ¹⁵Ka uwundurisi ndi lruye ni sakpa ka u bri ni lrey lla laka na ngri ti ni tii ni laglu. " Bu louje ka she tchre klore rikpu ti tchre baye klore ku tchre ti zimiti mmiye. ¹⁶Ka ti ni tii miti ni laglu wuu louji ni khizimiti ka khizimi tchre. ¹⁷Ka uwundurisi ndi lruyi ni shakpa ni kare uso na louji ti ma gnoo. ¹⁸Uwundurisi ndi gaga lruye ni wano ni shakpa ti ni so na kutchreru ni Ua u bri ni lrey lla laka na ti ni so na louji ti ma gnoo. "Hi louji ti ma gnoo ka she glu malri uwa ingbi ni kaku ti khizimiti klore ma uwa ndi mii. ¹⁹Ka uwundurisi ka louji ta ni miti ka shi tchre malri uwa kaku ti khizimiti ubi wuchu ta ndi ni plawami kaffu kpare. Ka ma pla wamipla ni aye ameko ka waji lruye ni gno ka too zi mingha ti 1600 ni nanyu minna aha.

Chapter 15

¹Ka mi hu alama ni kare laka ni mamaki ka mawundurisi tamba ni lamwa tamba ti ni su lamwa ti lribo ni ma kaffu kpare umlo.²Mi hu gno ti so modobi ni nne kallu ni ua ti ande ni ahenbra nne usu ma ti ma nabo ni ubechu ni uhhu ta ni ma ti ma so ni nde na amema ma bi mgbolo ti kpare bi na ma.³Ma ka tunji ti Musa uwundu kpoare ni nji ti chugbe " lakaka ni mamki usu ma undu tuna uti kpare lakaka adalici risheshe usu gehe tuna oriye ma ti ko. ⁴Angala lochri tu utii ka shi lu ugba nde tu? Ubu ra su risi ma lri kla ba doozi tu ka undu tu mmah ma lruye ni ndi.⁵Ni nyi gya mi hu shakpa usu na aze ilri ti my Yahudawa ti righra ma ku ndi hi arle. ⁶Ni ko shakpa ndi ba mawundusi tamba ma bi lamwa tamba ma klu ma ni chro risisi ti lri zaa ko ka so ni zinariya meti ni kpaku ma. ⁷Ndi na me ma ane kuluu te yi bi malri gba risisi tamba bi na ma wundusi atamba mloo ni kaffu kpare ti ni te gbugbu na gbugbu. ⁸Ka uwi mlo shakpa ni ugba ti kpare ni kutshreru ta. Ba ngri ma ti ka ni gno se lamwa ti mawundusi ndi mlo.

Chapter 16

¹Mi huitu ugri mgbaa lru shakpa ka u kltre na mawundurisi tamba "Ya shi ju lu ni miti ugba atamba ti kaffu kpare.
²Ka uwundurisi ti kajiji ka bi gba julu ni miti ribi ni ku keruh riko ba na mangri ti ma so nu lamba ti ubechu ma ma doozi uwho ta.³Uwundurisi ti aha bi gba ta julu ni nne ka u lre wayi so wayi tigri gno ku ka mawungho ti ni kpi ni nne [ye ku.⁴Uwundurisi ti tchra bi gba ta juju ni ukhru ni ko wami li lru ka lrey wayi.⁵Mi hutu uwundurisi ti ma wami kltre "Bummah ndi ti usu ti kaji su risi ndi kltre ti bu shu mmu mami ndi.⁶Kltre ma ju wayi lu na mawu si ti kpare ni ma huheyi bu bi wayi na ma wa ka ti ma so.⁷Mi hutu ti shakpoa dohwa "mibi uti yi kpare shummu tu su risheshe ni ummah.⁸Ka uwundurisi ti ane bi gba ta ju llu ni nnu ka ma na gehe nana mangri rika ni lla.⁹Ma nama rika gbaji mbrimbri ma sarii na kopare ti so kutchreru ni ma lamwa masa yemiki ni na rikuku nga.¹⁰Ka uwundurisi ti att ju gbu ta lu na ubeche ka uko cshrahu ka uklu miti ta pye ma sa lrey ma kltre urhulla.¹¹Ma sa rii na kpare ti kare kltre ti urulla ni lriko ma rha nguma ti yemiki ni ndu ma.¹²Ka uwundurisi ti andra ju gba ta lu ni nne laka Yufiretus wami ta wuu ti me kolu nama oriye ti ma la lru aheyi nda ba.¹³Ka mihu ma uhhu lribi ti su so ma mgbaflu lri lruye ne anyu manzrama ti ubechu ti mahuheyi urhii.¹⁴Ma su ma uwho ti kprle li lundu mamaki malri tolriye ya ko ma oriye ti miti pye na ma kallu ni kondindi ti riku ti rikpu ndi ti kpare rikku.¹⁵(" Hu milri ba so ngriyi dubotisi ungri ti umru ko hu uta ma chro ka kri shelriwa ngo kre na mu hu lriwi tu ngo).¹⁶Ma bi ma kallu ni ko ti ma lri Armabeddon ni lrey Yahudanci.¹⁷Ka uwundurisi ti tamba ju gba ta lu ni uhu ko lrey lla lakaka lruye ni shakpa na ni rite riku kltre. "ulu ye.¹⁸Ka ma su tangla mmschre, ni ku chu mi miti juru mnrimbri miti juru ti ni kra manyi pye ti mangri ti ma kpi izimiti sa hu ngo jurumiti.¹⁹Usu gbulako ka kpare bri na miki babila laka ka bi na ameko ti gba mlo ni wami innabi ti ma lu ni kaffu ti glati.²⁰Miti ti wumi lre ta gbishibi pye ma sa fe ma kagbo nga.²¹Malri makparite ti nu nu bo lru are kuu ni mangri unubo ti usu talent ndi ma lu utu kpare kltre ti lamwa ndi glati.

Chapter 17

¹Ndi ni kame mawundurisi ti ni bi ugba tamba ba kltre na mi "Ba mlla kla wundi ke mmu ti kpalriko laka ti ni mari wami mbrimbri. ²Ti ma oriye khizimiti lu kparlriko ni ma ni wami innabi ti ma lu kpariko na mangri ti khizimiti fe. ³Ka uwundurisi hi mi ka aye ni uhu ka mamya ka mi hu ugna ndi tii ni rhu ubechu ribata mlo ni ndi tuu ubechu ndi su na risi atamba ni rikpri awu. ⁴Ugnandi ta chro risisi chrkpu ribaba ni zinariya ni ma kike risisi mawangno risi. Ubi kubo ta ugba mlo ni mawangno ti sa si nga na kuchrolri ti kpalriko ta. ⁵Ni rere risi ta ma wa nde ti lriba ti ngre yi ngo babila laka unni ma kpalriko ni mawangno ribi ni khizimiti. ⁶Ka mi hu gnandi i feh ni wayi mangri risi ti kpare ni wayi mangri ti ma wu kltre Yesu ni rikpu ti mi hoo chrichi lu mi glati. ⁷Ka uwundurisi kltre na mi "Bu li lo chri ngyi? "Kla nawundi ti ma bi so lriba ti ghna ni ti ubechu bi ka ubechu ti ni so risi tamba na rikpri uwu. ⁸Ubechu ti bu hu, sa ti ganga u digbi to lruyi ni nji ti so na kpi ngo kala ya ti ze ko yi. Mati ma kpi in khizimiti ma ti ma wa nde ma ngo ni kakambi kuteyi lri lrikpu ti ma lu mitibi. Ma la kaba kpaku ti ma hu ubechu kltre u kaji te gnognoi mi u te gnogno ute nga la bo lre ba. ⁹Timi usu kubri ti miki ni imhi risi tamba usu agbo ti ugnandi ti nigno. ¹⁰Ma su ma oriye tamba ma oriye ata lruku ndi te ka ti bu sa ba lringa ka ulri ba, la te ti rigbu gya. ¹¹Ubechu ti ni kaji te ka ngongomi ute ngo ka usu oriye ti asene usu ti ma atamba ka lri ya ti ze ko yi. ¹²Rikpri awu ti bu hu usu ma oriye awu ti ma sa ba shakpa lringa ma la bu kutchreru ma oriye ti rikpu ndindi ni ube chu. ¹³Ma so na miki ndindi ka ma bi kutchreru ni riku ma na ube chu. ¹⁴Ma la riku ni chugbe ka chugbe la nabo na ma kltre usu utii ti ma utii oriye ti ma oriye ni ma ti ni ndi malri bri uchuso ni mati bimiki. ¹⁵Ka uwundurisi kltre na me, "ma wami ti bu hu ni ko ti kpalruko te usu mangri mbrimbri, ma lri koh, ma Ilrey. ¹⁶Rikpu awu ti bu hu-u ma ni ubechu la bi kparluko so na heyi ma la lrika ni sheruwa la wa lrika la whu pye ni lla. ¹⁷klre kpare ta ni miki ma na ma lu gno ti u kltre ti bi tcshreru ti bi ubechu maa ti ugri kpare la mlo. ¹⁸Nga ti bu hu usu uko laka ti so na tcshreru ti bi ma oriye ti khizimiti.

Chapter 18

¹Gyaa nyi ka mi hu uwundurisi lru are ba miti u so ni kutcshreru gbulaka ka miti klayi ni ugba ta. ²U lungu mgbaa ni lrey laka ka u kltre lruku, lruku sa babila laka. Usu ko ti ma lri gblre kpe jumbe ti ma uhu ribi usu jumbe ti ma shrori ni ma mingna ribi. ³klre khizimiti mi pye fe ni wami innabi ma oriye ti khizimiti lu gno ribi ka ma fe ni udayi gna kpalriko ma ti ma lrita richu man mbri ni gnobo ni kutchtreru ka ti gna kpalriko ti. ⁴Ka mi hutu gri ndi gaga lru kame alre kltre lruye na gna ndi mangri mi kltre ni sa gwa ni kltre ribi ta yi kltre sa bu ko ndindi ti lamwa ta. ⁵Kltre ribi ta mlo ka nju kpare. Ka kpare thari ni klreribi ta. ⁶Kpra na ndi ta ti iri kpra na manyi kpra nandi hoha ti ndu to ni gba ti u kallu kallu hoha ni gba na ndi. ⁷Ti ni nango ugba ka ti kuylo bi na mbrimbri ni lrika kabokpaku kltre ti uklre ni miki ta, "Miti so wuna oriye mi sa su gna woku ngo ka mi la hu jaruku ngo. ⁸Kltre nyi ni kprindi lamwa ta la ba lruku, jaruku ni rimye. Ulla la lrea kltre ti riku kpare usu ngri shummu lrea. ⁹Ma oriye khizimiti ti ma lu kpalruko ma shi kiruku na gna ndi kltre ma hu uwi lla lri lrii ni uruh ta. ¹⁰Ma tii nanyu gyaa lochri ti ringra gna ndi shi kltre "Gbuju gbuju na ko laka babila kutchreru ko ni rikpa ndindi uwalringra tu baye. ¹¹Ma ta lrichu ti izimiti ma kii shi ti jalriku na gnandi kltre ko ngri ndindi yah mawango to ngo. ¹²Mawungno zinariya ni arzufa ni ma kike risisi, lu'ulu'u ni lilin ta su klee, ni hajja ni siliki ni alharini ribaba ni kaku ti iri kato gaga mawungno ti ma go ni mgba mbrimbri ni tagulla mgbaa ni ma kika ti si. ¹³Ni kirfa ni waru risi ni wano lla ni mur ni lubba ni wami innabi ni alkama ni ma lri undo ni ma messo ni ma minghu ni keke minghu ni ma uffii ni miki mangri. ¹⁴Mawangno ti bu lu pye na mangri tchreru tu u lruye ni bu mawangno risisi ti bu so nan di kgushibi ma la hu ndi ango. ¹⁵Ma talrichu ti mawangno ndi ti ma suni gnobo ni gno ndi la ti aye ni nanyu na gna ndi kltre khrikhri ti ringra ta ungu ni kiruku mbrimbri. ¹⁶Ma la kltre, "Gbuchu gbuchu na ko laka ti ni klu ngo ni chro risisi ni tche kpu ribaba ni chro laka kama klooo ni zinariya ni ma kike risisi ni lu'ulu'u. ¹⁷Ni rikpu ndi mawangno ti so ni ndi pye la zeyi "mati ma lri hi jirji wami ni ma ti lundu ni nne ni mangri ta richi ti fe gno iri ti na nanyu. ¹⁸Ma bi ni ungu ka ti ma hu uwi lla li lri uru ta ma kltre, "Iziko gyi su so uko laka?. ¹⁹Ka ma vra rimbru ni risi ma kashi lungu ni kilriku gbuju gbuju na uko laka ni ko ti ma pye so na jirgi wami ni nne sa na gnobo ni mawangno ta kltre ni rikpu ndi ungnati zeyi. ²⁰Luwri ni risita ame kare, mangri risi ni ma zezebo ni ma huheyi kltre kpare bu ummu ta ni risita. ²¹Ka uwundurisi hi kike usu so kike ti kpa shi bi wuchuta ni nne shi kltre ni gehi mi babila uko laka ma lri ba bi wuchuta ni kutchra, ka mala hu ndi ango. ²²Ka mi hutu ma ti frii ni ma tunji mati ma lri fri mgbolo ni mgbulru ma lri hutu ango na me tu. ²³Ka zaa ko ti chugbe lu zaa na bu na anyo ka ulrey lla ti wuna rehe ni ubla, mala hutu ango kltre ma ta lrichu tu na masu mawuna oriye khizimiti ka ma mbre ma lri ko ni sihha. ²⁴Ni wayi ta ti ma huheyi ni mawu risi kpare ma fe ma ni wayi ti mangri pyi ti mu wu ma ni khizimiti.

Chapter 19

¹Ni zi nyi ka mi hutu ugri so lrey lla ti mangri gbulaka ni ane kare lruye ni ubri, "Hallaluya kra-sabo ugba kutchreru su ni kpare yi. ²Ummu ta su risheshe ni ndindi kltre ti ushimmu na kpalriko laka ti khizimiti yi ni kpalriko ta u hi fansa ti wayi ti mawundu ni ubo ta. ³Ma lugri ho ti aha "Halleluya uwi to ni ko gnandi gbu na gbu. ⁴Ma ti awu aha ni ane ni mawongno te yi ane lru ku ka ma doozi kpare ti u tii ni rite riku ka ma ka kltre "na su nyi Halliluya. ⁵Ka ulrey lla lruye ni rite riku kltre "Songbu na kpare yi ni ma wundu ta pye ma ti lochri ta ma su ma mariku ni tchwrreru. ⁶Ka mi hutu gno ti su so lrey lla ti mangri gbulaka so ku kugri ma lriwami ni ku ta minschre lri kltre halliluya! kpareyi ti ni rite lriku kpare. ⁷Na yi luwri ka shi hee bi ugba na kltre ku kpi ja ti lribla ta baye, ka ubla mengo lu ti lrigbe. ⁸Ma na gehe na ta malri chro risisi kltre ti chro risisi su undu umma ti mawu risi ti kpare. ⁹Ka uwundurisi kltre na mi "Wa ndi ku dubo su ti ma bri ma ti jalribla ti chugbe "U bo kpi kltre na mi ti mu su ugri risheshe ti kpare. ¹⁰Mi lruku ni oho ta shi doozi ta, ka u kltre na me, " ka lu nyi ni me ngo mi su uwundu ni bu ni mawane ti ma bi njukltre ti Iyeso doozi kpare kltre njukltre ti Iyeso u su uhu ti huheyi. ¹¹Ka mi hu kare klaa ka mi hu mingha ritete ngri ti to minggha ndi su bimiki na risheshe lri shu ummu risheshe ni tariku. ¹²Iriyi ta su so mlre Ua ka ni risita so ma tata oriye gbulaka u so ni nde ti ma wa nindi ti ngri sa yi ngo ra ni ngo. ¹³U ta chro ti mlo ni wayi ka unde ta lrii ugri kpare. ¹⁴Ka ma ta riku ni kare duzi ta ni ma mingha ritete klu ma ni chro risisi ritete ni pye. ¹⁵Iru anyu ta su kaji riku ti ma wa risisi ti kra ma lriko ta miti, ka la bi ma ni wagba mgba u iri pla ni wami innabi ti urulla ti kaffu riku kpare. ¹⁶U so ni nde ti ma wa ni chro ta ni lrigba ta "oriye ti ma oriye uti ti ma uti. ¹⁷Ka mi hu uwundurisi ti ande ni nnu u bri ni lrey lla laka na ma mingha ti ma lri kaa na are, "Ba kalu sesre ti kpi ja lakuku ti kpare. ¹⁸Ba ku uberu ti ma oriye ma riku ti tariku uru ti ma mangri chreru uru ti ma mingha ni ti ma to uru ti mangri pye, mati ma chumasabo ni ma uffi ma ti gbagba ni chreru. ¹⁹Me hu ubechu ni ma oriye miti na ma tariku ma kakpi ti ta riku ni ti to mingha ni ma ta rikuta. ²⁰Ma ruh ubechu ni ndi ni ma huheyi ti rii li lu mawangno ti klanyu ni aheyi ma, ni ndi u mbre ma ti bu lamba ti ubechu ni ti ma doozi ubuho ta ma chu ma kaha ndi ta ni mlre lla ti li lri mbrimbri. ²¹Ma wu ringri ma ni kaji riku ti ni lruye ni anyu ti ndi ti to mingha. Ma mingha pye ku uberuh ma.

Chapter 20

¹Ka mi hu uwundurisi ndi lru alre lri ba miti uni she ti nji ti so na kpi ngo ka ubi sarku lakaka ni bo uka ruh manzrama nglre shaitan ti usu ugbre, ko shaitan ma bwa ti yea miji ndi ²Ma bye wuchu tu ni nji ti ba kpi u klu ka shu chu ndi gno. ³U lu nji kltre na mbre mangri ma ko anyo, se eyea miji ndi mlo. Gyu nyi ma la chu gno sabo ti rikpu gya. ⁴Ka mi hu malri riteriku timiti ni gno su ma ti ma nu mu riku nama shummu. Ka mi hu gaga miki ti ma wu kltre ti nju kltre ti Yesu ni kltre kpare ma sa doozi ubechu ni uhu ta ngo ka ma ra nguma ti bu lamba ni reresisi ko ni bo ma ba yi ka ma ti ni Yesu ti Iye miji. ⁵Ringri ti ma ku ma bo iruye nga se iyi miji ndi mlre. Timi su ku nyende ti kajiji. ⁶Duba ni usi usu ngri ti fe nyende ti kajiji nin yi lruku ti aha so na tchreru ngo ma la su firist ti kpare ni ti lyesu ka ma la bi ni ndi ti iye miji ndi. ⁷Ni rikpu ti iye miji ndi ba mlre ma chu shaitan sabo ni azelrii. ⁸La lruye ti mbre malri ko ni gwa ane ti izimiti kog ni magoy ti bi ma kallu ni riku mala su mbrimbri so lringye ti Nne. ⁹Ka ma chra lriyi ni khizimiti ka ma lre kla pye mangri risi ti kpare uko ti bimiki ka lla lri are ba miti ba lri ma. ¹⁰Ka ukpre ti mbre na ma wu chuta ni lri lla lakaka na ha ndi mbi ubechu ni ma sarhii huheyi ma bi ma chu ta ma lu wa ringra ni chu na ni Nnu gbu gbu na gbu. ¹¹Ka mi hu riteritu ritete laka ningri ti tii ni gno ka miti ni kare krei kaye na aheyi ta ka ma su fe ko ti ya ngo. ¹²Ka mi hu tima ku ma laka na ti ma si glati nga ti ande ni rite riku ka ma klaa kakambe ka ma ku kakambe ndi kakambe ti mikite ma ti ku ma shu ma mmu ni ka ti ma wa ni ma kakambe ka ti undu ma. ¹³ka Nne bi na lruku ti kpi ni gno lruku ni hades ma na ma lruku ti ma su ni gno ka ma shu ma lruku mmu ka ti undu ma. ¹⁴lruku ni hades ma bi ma wu chuta ni nji lla timi su lruku ti aha nji lla. ¹⁵Ngri ti ma fe nde ta ni kakambe ngo ma cho ta ni nji lla.

Chapter 21

¹Ka mi hu kalre Irehe ni miti lrche ka kalre kajiji ni miti kajiuji chuta ka nne so anyo. ²Ka mi hu uko risi urishilima Irehe ti lru are ba miti ni kpare melu sowuna Irehe me ngo lu na ubla ta. ³Ka mi hutu ngri laka lru lruteriku kltre "Hu uko ti kpare tehwa su na mangri bi, ka la ti ni ma. Ma la su mangri ta ka gno kpare la ti ni ma ka gno la su kpare ma. La chu na mandi wayi ni lriyi ki lruku la te nago. Uruhmi ni unyu ni urulla mawangno kaji u chu ta. ⁵Ti ni tii ni riteriku kltre, Hu! mi lu mawangno pye Irehe, "U kltre wa ndi miti kltre ti ugri ndi ma bi mabre ni risheshe. ⁶U kltre na me timi ma lu ye! mi su Alpha ni Omega ti kajiji ni ti lriboti ni so na lringno wami mi la bi na wa la ya mami ti iri lru ni miti nga wami ti teyi. ⁷Ti ngri ti nabo la bu mawangno ka mi la su kpare ta ka ngo la su uwu mi. ⁸Ma ti li lochringo, ma bimikingo ma ti ni risheshe ngo ma wu mangri ma kplriko ma lunga ma doozi mawangno, ma sarii, uko ma su ni nji lla ti ni lrii na mlre lla taha su lruku ti aha. Ndi na me ma uwundurisi ba ni me ti ni so na ugba tamba mlo ni lamwa lriba tamba ka u kltre "Ba mi la klo na wu wuna Irehe ngha ti chugbu. ¹⁰Ka u hi mi ka ye ni uhu kagbo lakaka bu u kla nami uko tisi urishelima lru are lri ba miti lru kpare. ¹¹Urushalima uso na ugbu ti kpare. Ki za lla ni uhulrilri gehe achra. Uso¹² ni lakaka zee ni ma gehe awu she aha ni ma wundurisi awushe aha ni gehe ka ni ma yehe ndi ma wa nde awu she aha ti lrey mawu israila. ¹³Ni ahe yinda su gehe achra ni gohe nnu su gehe achra ni gehe gbii whiilrilri so gehe achra umma ma ka ti mangri lri ma (usu ndindi ni u ma ti uwundirisi). ¹⁴Uglri ti ko usu ta kpi awu shi aha ki ni gno su nde awu she aha ti ma zezebo awushe wha ti chugbe. ¹⁵Ti ni lugri ni me ubi usho ti ma ti malu ni zinariya ti ma koo ma gehe ni ma uglri. ¹⁶Uko ndi ku gbalahu ni ze ta usu ndindi u ma ko ndi ni sho ma ko usu miji awu she aha (Gpalahu ni ku zee ta su ndindi). ¹⁷U ma uglri, 144 ti su so mawangno ti ta ni ruh risisi ni ma kike tisi ti crystal-tisi jasper. ¹⁸Ma me uglri ni jasper a uko su so zinariya ka ti modobi Takpi ti uglri ma me lu ni ¹⁹Ma kike risisi ti kaji su jasper ti ha su sapphire ti chra su agate ti ane su emerald. ²⁰Ti ata su onyi ti andra su carnelian ti atamba su chry so lita ti asene su bery ti asane su topaz ti awu su chrysoprase ti awu she ndi su jacinth ka ti awushe aha amethyst. ²¹Ma gahe awu she aha si lu'ulu'u awu she aha mii gehe ndi su na lu'ulu'u ndindi ma lri gehi ti ameko ma lo na zinariya ra so ti modobi. ²²Ka mi sa hu sakpa ni kame ko nga kltre uti yi kpare riku usu chugbe ni shakkpa ta. ²³Ka ame kho ndi sa lri ni nnu ko uhwa ti zaako ngo kltre ugba kpare lri zaa ni gno ka chugbe ta mbi su chugbe. ²⁴Ka ma kho la kri ni za ko ni ame ko ma oriye ti khizimiti mala bi ugba ba ni gno. ²⁵Ma la chu gehe ni nnu ngo na ha ndi ba uchu. ²⁶Ma la bi ugba biriku ti ma lri ko ni gno. ²⁷Ba gnondi ti chrerii la ka ni gno ko ngri ti lu gno ribi ni sarii ma ti ma wa nde ma ni kakambe kateyi ti kpare rha.

Chapter 22

¹Ka uwundurisi da na mi Nne ti wami miki usu pyepye so crystal u lri goo lri riteriku ti kpare na ti chugbe. ²Ni katete gehe ti ameko, ko ni mbra su ni wami ti miki so na machri uwa awu shi aha ka wa ni ko na kpri wha malri mbe ta lri kila ma lri ko. ³Ma la ta mu gbu chu anga riteriku ti kpare na ti Iyeso la ti ne ameko ku ma wundu ta la lundu nandi. ⁴Ma la hu aheyi ta ka nde ma la su ni rererisi. ⁵Ba uchu ganga ma la so lla ti chugbe anga kpare ko na nnu kuu uti kpare la za ko na mandi ma la bi gbugbu na gbu. ⁶Uwundurisi kpare na mi ugri mi umma ka usu risheshe Uti kpare ti ma uhu ti mi huheyi tu uwundurisi na kpare na uwundu ta hno ti gyu la lu. ⁷Hu mi digbi ti ba kudubo usu ngri ti ni bi ugri ti hueyi ti kakambe mi. ⁸Ume Yahaya bi shi hutu ka shi hu mami ndi pye ni rikpu ti mi hutu ku mi hu ma mi lruku miti ti doozi koho ti uwundurisi ti ni kla mindi ma mi ndi pye. ⁹U kpare na mi ka lu nyi yi mi su ma gondu ni bu ti ma wanoo, ni ma huheyi ni ma ti ma be ugri ti kakambe doozi kpare. ¹⁰U kpare ni mi ka klu ugri ti kpare heyi yi kpare lripu digbi. ¹¹Ungri ti ni so na risheshe ngo na te kallu ribi ndi, ka ungri ti ni chrolri miki na te kallu ni chroleita ungri ti ni so na risheshe na te kallu risheshe ungri ti ni su risi na te kalli gno risi. ¹²Hu mi digbi ti ba gno ti mi la bi nawu na usu ni bo mi mi la kpri ko anga ni ndu ta. ¹³Mi su Alpha ni Omega ti kajiji ni ti lribo. ¹⁴Kudube usu ma ti ma nna chro kpare na ma fe ti she lri ni kaku ti miki ka na ka na me ko,zo gehe. ¹⁵Ni kaye su ma kaba ma lungha ma kpariko ma wumangri ma doozi khizimiti na ma ma so miki ti lu gno risheshe ngo. ¹⁶Me Iyeso mi tu uwundurisi me na ti righra na bu na mami ndi na ma kaze kpare mi lru ukru ti Dawuda Njika ti zako na huhu. ¹⁷Ku uhu na ngna lrehe kpare. "Ba! Na ngri ti hutu kpare, "Ba ungri ti iri lu lriko wami na ba ungri ti lri so na ba bu wami miki. ¹⁸Mi ti righra to ko na ngri ti hutu kpare heyi ti ma wa ni kakambe mi. ¹⁹In ngri lri lruye ni ugri ti kakambe klreyi kpare la hi na ndi ugwa ta ni kaku timiki ka ni uko risi ti mawa ni kakambe mi. ²⁰Ungri ti ni ti righra mami ni kpare "eh mi digbi ti ba na su nyi ba uti Yesu. ²¹Na khigrey ti uti Yesu ti ni yi pye. Na su nyi.